

ڈاکٹر زاہر حسین انسپیری

DR. ZAKIR HUSAIN LIBRARY

JAMIA MILLIA ISLAMIA

JAMIA NAGAR

NEW DELHI

Please examine the books before
taking it out. You will be responsible
for damages to the book disco-
vered while returning it.

DUE DATE

JC

Cl. No. 810.03 Acc. No. 174535

168N6

Late Fine Ordinary Books 25 Paise per day. Text Book
Re. 1/- per day. Over Night Book Re. 1/- per day.

~~29 Nov. 2001~~

ہندوستان کے مصنفین اور شعرا

گوپی چند نازنگ
عبداللطیف عظمی

Maktaba Jamia Lida
URDU BAZAR,
DELHI-110006

اردو اکادمی، دہلی

سلسلہ مطبوعات اردو اکادمی دہلی — ۹۶

HINDUSTAN KE URDU
MUSANNIFIN AUR SHU'ARA
BY
GOPI CHAND NARANG
ABDUL LATIF AZMI

Rs: 200/-

1996

URDU ACADEMY DELHI

۱۹۹۶ء	اشاعت :
دو سو روپے	قیمت :
نثر آفٹ پرنٹرز، نئی دہلی	طباعت :
اردو اکادمی دہلی، گمشا مسجد روڈ، دریا گنج، دہلی ۱۱۰۰۰۲	ناشر و تقسیم کار :

ISBN - 81-7121-099-6

حرفِ آغاز

دہلی، ہندوستان کا دل ہے اور اس میں کوئی شک نہیں کہ یہ شہر اپنی تہذیبی روح، ثقافتی رنگارنگی اور تاریخی کردار کے اعتبار سے ایک چھوٹا سا ہندوستان ہے۔ دہلی کچھ کے فروغ میں اردو نے ایک تلمیح ساز کردار ادا کیا ہے اور آج بھی یہ زبان اس کی ادبی و تہذیبی شناخت کا ایک اہم وسیلہ ہے۔ اردو کی کچھ اہمیت اور دہلی کی ثقافتی زندگی سے اس کے گہرے رشتہ کے پیش نظر آنجہانی محترمہ اندرا گاندھی، سابق وزیر اعظم مرکزی حکومت ہند کے ایما پر ۱۹۸۱ء میں اردو اکادمی کا قیام عمل میں آیا۔

اکادمی کا اپنا ایک انتظامی ڈھانچہ اور طے شدہ دستور العمل ہے۔ دہلی کے وزیر اعلیٰ اس کے صدر نشین (چیرمین) ہیں اور اکادمی کے اراکین کو دو سال کے لیے نامزد کرتے ہیں۔ ان اراکین میں ممتاز اہل قلم، ادیب، نقاد، صحافی، معلم اور محقق شامل ہیں۔ اکادمی دہلی اور بیرون دہلی دوسرے علمی، ادبی، تہذیبی اور تعلیمی حلقوں سے بھی رابطہ قائم کیے ہوئے ہے اور اپنی سرگرمیوں میں ان کے تعاون اور مشوروں کو خوش آمدید کہتی ہے۔

کتاب انسان کی بہترین ساتھی ہے۔ کتاب ماضی کو حال اور حال کو مستقبل سے جوڑنے کا سب سے عمدہ وسیلہ ہے۔ معاصر ادیبوں کے WHO'S WHO کوئی نئی چیز نہیں۔ اس طرح کی کتب حوالہ ترقی یافتہ زبانوں میں عام ہیں۔ اس کی ضرورت کا احساس پروفیسر گوپی چند نارنگ کو دس بارہ برس پہلے اس زمانے میں ہوا جب وہ ساہتیہ کلا پریشد کے رکن تھے۔ ان کی تجویز پر طے پایا کہ ہم عصر اردو ادیبوں اور شاعروں کا ایک تذکرہ تیار کیا

جائے لیکن سابقہ کلا پرشہ نے دہلی کے علاقے کی شرط لگا دی۔ ہندی کا کام پروفیسر نگیندر کے اور اردو کا پروفیسر گوپی چند نارنگ کے سپرد ہوا۔ ان دونوں حضرات نے چھ ماہ کی مقررہ مدت میں اپنے اپنے حصے کا کام مکمل کر کے دے دیا۔ لیکن اس کی اشاعت کی نوبت نہیں آئی۔ دوسری کوشش مشہور افسانہ نگار جناب رام لعل نے کی۔ کئی برس پہلے رام لعل صاحب نے ایک کمیٹی بنائی تھی۔ پروفیسر نارنگ اس کے بھی رکن تھے۔ چنانچہ بہت سے لوگوں کے کوائف جمع کیے گئے۔ خیال تھا کہ ریاستی اکادمی کی مدد سے رام لعل اس کو شائع کریں گے۔ لیکن یہ بھی نہ ہوا اور نارنگ صاحب کے پاس کاتھدوں کا ایک انبار جمع رہا۔ پھر انھوں نے اردو اکادمی دہلی میں اس کی اشاعت کی تجویز پیش کی جو منظور کر لی گئی۔ یہ گویا اردو اکادمی دہلی کا پہلا اشاعتی پروجیکٹ تھا جس کی ایوارڈ اور سمینار کمیٹی نے (جس کے چیئرمین اس وقت پروفیسر نارنگ صاحب ہی تھے) توثیق کر دی۔ بعد میں انھوں نے جناب عبداللطیف اعظمی سے مشورہ کر کے ان کو اس کام میں شرکت کی دعوت دی۔ اردو اکادمی دونوں فاضل مؤلفین کی شکر گزار ہے کہ انھوں نے کئی برس پہلے ڈائریکٹری مکمل کر کے اشاعت کے لیے اردو اکادمی کے حوالے کر دی تھی۔ یہ اس نوعیت کا کام تھا کہ سب سے پہلے شائع ہو جانا چاہیے تھا لیکن بوجہ تاخیر ہوتی رہی۔ بہر حال اس منزل پر جو ترمیم و اضافہ ممکن تھا کر دیا گیا ہے۔ ایسا کام کتنا بھی مکمل کیوں نہ ہو اس میں تبدیلیاں ہوتی ہی رہتی ہیں۔ ہمیں یقین ہے کہ ڈائریکٹری کا نقش ثانی نقش اول سے زیادہ جامع اور زیادہ مکمل ہو گا۔

ہم اپنے موجودہ سرپرست اور اکادمی کے صدر نفین جناب صاحب سنگھ ورام وزیر اعلیٰ دہلی کی عنایات و توجہات کے بے حد ممنون ہیں۔ ہمیں یقین ہے کہ زیر نظر کتاب وقت کی ایک اہم ضرورت کو پورا کرے گی اور ادبی حلقوں میں پسند کی جائے گی۔

ڈاکٹر صادق

سکرٹری اردو اکادمی، دہلی

دیباچہ

اس - فردِ مشاہیر - کو کسی ادعا کے ساتھ پیش نہیں کیا جا رہا۔ اس کی کوتاہیوں اور کمیوں کا ہمیں پورا احساس ہے۔ اس لیے کہ معاصر ادب میں تبدیلیاں برآمد ہوتی رہتی ہیں۔ آئے دن نئی کتابیں شائع ہوتی رہتی ہیں۔ مصنفین اور شعرا کی تعداد میں اضافہ بھی ہوتا رہتا ہے۔ نیز جب تک کتب کتابت و طباعت کے مراحل طے کرتی ہے، کچھ ادیب اس جہانِ فانی سے کوچ بھی کر جاتے ہیں۔ اس نظر سے دیکھا جائے تو ہر فردِ مشاہیر کسی حد تک نامکمل ہوتی ہے۔ بہر حال اس ڈائرکٹری کو تیار کرتے ہوئے جن امور کا خاص خیال رکھا گیا ہے، مختصراً ان کی طرف اشارہ کیا جاتا ہے:

پیش نظر کتب میں ناموں کی ترتیب کے سلسلے میں بنیادی طور پر لائبریری سائنس کے اصولوں کو مد نظر رکھا گیا ہے۔ یعنی نسلی امتیازات یا مقامی اور تعلیمی اداروں کی نسبتوں سے کسی نام کا آغاز نہیں کیا گیا ہے، مثلاً خان، سید اور شیخ کا یا لکھنوی، دہلوی اور حیدرآبادی کا یا علیگ، جامی، ندوی اور اصلاحی کا اندراج نام کے شروع میں نہیں کیا گیا ہے، البتہ صدیقی، تقویٰ اور زیدی وغیرہ کو لائبریری سائنس میں تسلیم کیا گیا ہے۔ اس لیے اگر کسی نام کے آخر میں یہ نسبتیں ہیں، تو ترتیب میں ان کا لحاظ رکھا گیا ہے۔ لیکن شعرا کے سلسلے میں ان کے تخلص کو ان نسبتوں پر ترجیح دی گئی ہے اور اگر کسی مصنف یا شاعر کا کوئی مخصوص قلمی نام ہے تو ترتیب اسی کے مطابق رکھی گئی ہے۔

اس کتب کو زیادہ سے زیادہ مفید اور مکمل بنالے کے لیے بہتر سے بہتر طریقے اختیار کیے گئے۔ مثلاً اردو کے معروف اور مشہور مصنفوں اور شاعروں سے براہ راست معلومات حاصل کی گئی ہیں، نیز خاصاً صرفہ کر کے اردو کے تمام قابل ذکر اور اہم اخبارات و رسائل میں اکادمی کی جانب سے اشتہارات شائع کیے گئے جن میں مطلوبہ سوانح نامہ درج تھا۔ بہر حال کچھ مہربان ایسے بھی ہیں جنہوں نے یاد دہانی کے باوجود مطلوبہ معلومات بھیجنے کی زحمت گوارا نہیں کی۔ خوش قسمتی سے سابقہ اکادمی کی "ہوز ہو آف انڈین رائٹرز" میں جو نام شامل تھے وہیں سے ضروری معلومات لے لی گئیں۔ ڈائرکٹری کو زیادہ سے زیادہ مکمل بنالے کے لیے یہ بھی فیصلہ کیا گیا کہ سابقہ اکادمی کی "ہوز ہو آف انڈین رائٹرز" اور "دستاویز" مطبوعہ اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ سے بھی مدد لی جائے۔ چنانچہ متعدد نام ان سے حوالے کے ساتھ لیے گئے ہیں۔ آخری مرحلے میں حالی اردو ادب (مرتبہ: سید کثور و کرم) منظر عام پر آئی اور اس کتب سے بھی مدد لی گئی جس کے لیے شکریہ ادا کیا جاتا ہے۔

علاوہ ازیں ملک کی متعدد یونیورسٹیوں، ناشرین کتب اور صاحب اثر اشخاص کے پاس بہت سے فارم اور مراسلات بھیج دیے گئے تاکہ وہ اپنے حلقے کے ادیبوں اور شاعروں سے بھروا کر ہمیں بھیج دیں، مثلاً علی گڑھ مسلم یونیورسٹی میں ڈاکٹر ضیاء الدین احمد انصاری، مولانا آزاد لائبریری اور مس نسرین ممتاز بصیر، ریسرچ اسکالر شعبہ اردو، لکھنؤ میں ڈاکٹر شاہ عبدالسلام، ریڈر شعبہ عربی لکھنؤ یونیورسٹی، پٹنہ میں ڈاکٹر عابد رضا بیدار ڈائرکٹر خدا بخش اور ٹیل بیلک لائبریری، حیدرآباد میں ڈاکٹر حیات متین، اعظم گڑھ میں مولوی عبدالرحمن ناصر اصلاحی جامی، مدرسۃ الاصلاح سرائے میر، دہلی میں جناب پریم گوپال محل، (موڈرن پبلیشنگ ہاؤس) اور جناب راج نرائن راز، سابق ایڈیٹر ماہنامہ آجکل اردو، امرتسر میں جناب عظیم امرتسری وغیرہ۔ ہم ان تمام حضرات کے شکر گزار ہیں جن کے مخلصانہ تعاون سے اس ڈائرکٹری کی ترتیب میں بیش از بیش مدد ملی۔

نظر ثانی

ہندوستان کے اردو ادیبوں اور شاعروں کی یہ ڈائرکٹری آج سے تقریباً ۲۵ سال پہلے مرحب کی گئی تھی اور اس کی کتابت کرا کے دہلی اردو اکادمی کو دے گئی تھی۔ مگر بوجہ اب تک اس کی طباعت و اشاعت کی نوبت نہیں آئی۔ اب اتنی طویل مدت کے بعد اس کے اسباب و علل پر گفتگو کرنے سے کوئی فائدہ نہیں۔

خوشی کی بات یہ ہے کہ دہلی اردو اکادمی کے موجودہ سکریٹری جناب ڈاکٹر صادق صاحب اس کو فوری طور پر شائع کر رہے ہیں۔ اس لیے اکادمی کے فیصلے کے مطابق اس کی نظر ثانی کی گئی ہے۔ ان برسوں میں اس کے مندرجات میں جو تبدیلیاں ہوئی ہیں مثلاً حمدے اور پتے وغیرہ میں اس مختصر مدت میں ان کی تصحیح وغیرہ ممکن نہیں ہے۔ علاوہ ازیں اس قسم کے کام میں ترتیب اور اشاعت کی مدت کے دوران اس نوعیت کی تبدیلیاں ہوتی ہی رہتی ہیں۔ البتہ بعض اہم تبدیلیوں کی تصحیح کی کوشش کی گئی ہے۔ لیکن اکادمی کے منشاء کے مطابق بنیادی طور پر ہمارے پیش نظریہ تھا کہ اس ڈائرکٹری میں شامل جن ادیبوں اور شاعروں کی وفات ہو گئی ہے اس کا حوالہ دے دیا جائے۔ بد قسمتی سے ہمارے یہاں ادیبوں کی وفات کی خبروں کی اشاعت کا کوئی معقول اور قابل اعتماد انتظام نہیں ہے۔ ڈائرکٹری کے اندراجات میں جہاں جہاں ❀ کا نشان ہے اس سے مراد ہے کہ وفات ہو چکی ہے۔ ایسی صورت میں نہ وفات درج کر دیا گیا ہے۔ اس کے باوجود اگر کوئی غامی، کوئی کمی یا کوئی غلطی نظر آئے تو مولفین ڈائرکٹری کو معذور سمجھا جائے۔ ویسے ہم نے اپنے بس بھر صحت کی پوری کوشش کی ہے۔

گوپی چند نارنگ
عبد اللطیف اعظمی

فہرست

حرفِ آغاز

دیباچہ

الف

۵۵	آزاد، پروفیسر جگن ناتھ	۱
۵۶	آزاد، چمن لال	۲
۵۷	آزاد، عبداللہ قاسمی	۳
۵۷	آزاد، ڈاکٹر محمد اسماعیل فتحپوری	۴
۵۸	آزردہ، مرزا محمد زماں	۵
۵۸	ڈاکٹر مسز، آصفہ زمانی	۶
۵۹	آغا جانی کاشمیری (آغا سید واجد حسین رضوی)	۷
۵۹۷	آغا، ڈاکٹر سید سکندر	۸
۵۹۷	دپروفیسر، آفاق احمد خاں	۹

۵۵۹	آمنہ ابوالحسن (سیدہ آمنہ بانو)	۱۰
۶۰	آنند، ستیہ پال	۱۱
۶۱	آوارہ، شیخ محمد یوسف نور محمد	۱۲
۵۹۸	ابراہیم اعظمی (ڈاکٹر ابراہیم حسین خاں)	۱۳
۶۱	ابراہیم اختر (محمد ابراہیم)	۱۴
۶۲	ابراہیم یوسف (محمد ابراہیم خاں)	۱۵
۵۹۹	ابن اسماعیل (غلام بنی ڈار)	۱۶
۵۹۹	ابن سعید (ڈاکٹر سید مجاور حسین رضوی)	۱۷
۶۳	ابن غوری (سید انور)	۱۸
۶۳	ابن کنول (ڈاکٹر ناصر محمود کمال)	۱۹
۶۰۰	ابوالبرکات کربلائی (عبدالبرکات)	۲۰
۶۴	(مولانا سید) ابوالحسن علی ندوی	۲۱
۶۰۰	ابوالفضل سید محمود	۲۲
۶۰۱	ابوالکلام	۲۳
۶۰۲	(مولانا) ابواللیث اصلاحی ندوی (شبیر محمد)	۲۴
۶۰۳	ابوالکرم سلفی	۲۵
۶۵	(پروفیسر) ابوسالم	۲۶
۶۰۴	ابو عبیدہ اعظمی (مولانا شکر اللہ نعمانی)	۲۷
۶۰۴	ابو علی اشرفی (مولوی عبدالباری)	۲۸
۶۶	ابو محمد سحر (ڈاکٹر) ابو محمد ابوالقاسم	۲۹
۶۰۵	اشرف غوری (محمد یوسف غوری)	۳۰
۶۷	اشرف محمد علی	۳۱
۶۸	اجمل اجملی (ڈاکٹر سید محمد اجمل اجملی)	۳۲

۶۸	اعتشام احمد (پروفیسر سید اعتشام احمد ندوی)	۳۳
۶۰۵	اعتشام اختر	۳۴
۶۹	ڈاکٹر احسان اللہ خاں	۳۵
۷۰	احمد آصف جاہی (میر احمد الدین علی خاں)	۳۶
۷۰	احمد جمال پاشا (محمد نرہت پاشا)	۳۷
۷۱	احمد رشید علیگ (عبدالرشید)	۳۸
۶۰۶	پروفیسر احمد سجاد	۳۹
۶۰۷	احمد سعید ملیح آبادی	۴۰
۷۲	دخواجه احمد عباس	۴۱
۶۰۷	احمد مصطفیٰ صدیقی راہی	۴۲
۶۰۹	مولانا احمد نصر بناری	۴۳
۷۳	احمر لاری (ڈاکٹر نور العین لاری)	۴۴
۷۴	اختر الایمان	۴۵
۷۴	اختر الواسع	۴۶
۷۵	اختر انصاری	۴۷
۷۵	اختر بستوی (ڈاکٹر محمد اختر علی صدیقی)	۴۸
۷۶	اختر، جناد اس	۴۹
۷۷	اختر سعید خاں	۵۰
۶۰۹	اختر صدیقی (عبدالجبار صدیقی)	۵۱
۷۸	اختر محمد معین الدین	۵۲
۷۸	اختر موہانی (محمد محمود صدیقی)	۵۳
۷۸	اعلم مشتاق رحیم آبادی (محمد علی)	۵۴
۷۹	اخلاق اثر (ڈاکٹر سید اخلاق حسین)	۵۵

۸۰	۵۶	(مولانا) اخلاق حسین قاسمی دہلوی
۸۱	۵۷	اخلاق دہلوی (مولانا سید اخلاق حسین)
۸۲	۵۸	اخلاق سہسوانی (اخلاق حسین)
۸۳	۵۹	ادیب حیدر آبادی (میر احمد علی)
۸۳	۶۰	ادیب، سید لطیف حسین
۸۴	۶۱	ادیب، کرشن کمار
۶۱۰	۶۲	ارتضیٰ کریم (سید علی کریم)
۸۵	۶۳	ارشاد امروہوی (سید ارشاد محمد نقوی)
۸۶	۶۴	اسحاق ملک (شاہ محمد اسحاق قادری ملتان)
۸۶	۶۵	اسد مظفر پوری (ڈاکٹر محمد سمیع اللہ اسد)
۶۱۰	۶۶	اسرار اکبر آبادی (سید اسرار حسین)
۸۶	۶۷	سید محمد اسرار الحق
۸۷	۶۸	اسعد بدایونی (اسعد احمد)
۸۷	۶۹	اسلم الہ آبادی
۸۸	۷۰	اسلم پرویز (ڈاکٹر اسلم خاں)
۶۱۱	۷۱	اسلم واحدی (محمد اسلم واحدی)
۶۱۱	۷۲	اسما رفعت حسین (منزاسما خاتون عباسی)
۸۹	۷۳	اشرفی، ڈاکٹر سمیع اللہ
۸۹	۷۴	اشرفی، ضیاء علی خاں / ملک ہندی / عقیل بدایونی
۹۰	۷۵	اشفاق احمد اعظمی (ڈاکٹر اشفاق احمد صدیقی)
۹۰	۷۶	(ڈاکٹر) اشفاق احمد ندوی
۹۱	۷۷	(ڈاکٹر) اشفاق محمد خاں
۹۲	۷۸	اشک، پریم پال

۶۱۲	ڈاکٹر، اصغر عباس	۷۹
۹۳	اصغر علی انجینئر	۸۰
۹۳	اظہر بنی	۸۱
۹۴	اظہر بسوی (حافظ محمد یعقوب)	۸۲
۹۴	اظہار اثر	۸۳
۶۱۳	اظہار، سید حیدر علی	۸۴
۶۱۳	اظہر افسر (مرزا اظہر افسر)	۸۵
۹۵	اعجاز، ف. س	۸۶
۹۶	اعزاز افضل (سید ابوالاعزاز افضل)	۸۷
۹۶	اعظم عرفان (محمد اعظم)	۸۸
۶۱۴	اعلیٰ (افتخار الحق تنجیلی)	۸۹
۶۱۵	افتخار شعلہ (افتخار الدین)	۹۰
۹۷	ڈاکٹر (افتخار عالم خاں)	۹۱
۹۷	افسر بسوانی (سید خورشید بسوانی)	۹۲
۶۱۵	افضل حسین	۹۳
۹۸	ڈاکٹر (افغان اللہ خاں)	۹۴
۹۹	اقبال انصاری	۹۵
۹۹	اکبر جے پوری (سید محمد اکبر)	۹۶
۱۰۰	اکبر حسین اکبر	۹۷
۱۰۰	ڈاکٹر (اکبر حیدری)	۹۸
۶۱۶	اکبر رحمانی (محمد اکبر خاں)	۹۹
۱۰۱	ڈاکٹر مرزا (اکبر علی بیگ)	۱۰۰
۱۰۲	اکبر علی خاں، عرشی زادہ	۱۰۱

۶۱۷	اکبر یوسفی (ڈاکٹر محمد اکبر)	۱۰۲
۶۱۷	اکمل ادیب (محمد اکمل صدیقی)	۱۰۳
۱۰۳	اکمل ایوبی (ڈاکٹر نظیر الدین)	۱۰۴
۱۰۴	اکمل جیدر آبادی (میر صادق علی)	۱۰۵
۶۱۸	التاس صابر مارہروی	۱۰۶
۱۰۴	الف انصاری (اشتیاق احمد انصاری)	۱۰۷
۱۰۵	ایاس انجی (قاضی ایاس رشید)	۱۰۸
۱۰۶	ام صغدر علی بیگ (ڈاکٹر مرزا صغدر علی بیگ)	۱۰۹
۱۰۶	(ڈاکٹر) امام مرتضیٰ نقوی	۱۱۰
۱۰۸	امجد یوسف زئی (امجد علی خاں یوسف زئی)	۱۱۱
۱۰۷	امداد صابری (مولانا امداد الرشید)	۱۱۲
۱۰۸	امیر عارفی (ڈاکٹر قاضی سید زکریا)	۱۱۳
۱۰۹	امیر قزلباش (امیر مرزا قزلباش)	۱۱۴
۱۰۹	(ڈاکٹر مسز) امینہ خاتون	۱۱۵
۶۱۹	(ڈاکٹر) انتظار مرزا	۱۱۶
۶۱۹	انجم ادیب (انجم الحسن)	۱۱۷
۱۱۰	انجم (ڈاکٹر انجم آراغیم)	۱۱۸
۱۱۰	انجم عثمانی (دلیل الرحمن)	۱۱۹
۱۱۱	انجم عرفانی (بدر الدین احمد خاں)	۱۲۰
۱۱۱	انجم نظامی (سید شاہ نظام الدین احمد)	۱۲۱
۱۱۳	اندرجیت لال	۱۲۲
۱۱۳	(ڈاکٹر محمد) انصار اللہ نظر	۱۲۳
۱۱۴	انصاری، پروفیسر اسلوب احمد	۱۲۴

۱۱۵	انصاری، ایم شفیق	۱۲۵
۱۱۵	انصاری، شہاب الدین	۱۲۶
۱۱۵	انصاری، پروغیر محمد اقبال	۱۲۷
۱۱۶	انصاری، محمد حیات اللہ	۱۲۸
۱۱۷	انصاری، ڈاکٹر محمد منیار الدین احمد	۱۲۹
۱۱۷	انصاری، مفتی محمد رضا فرنگی علی	۱۳۰
۱۱۸	انصاری، پروغیر نور الحسن	۱۳۱
۱۲۰	انل ٹھکر	۱۳۲
۶۲۱	انور حسین خاں	۱۳۳
۶۲۱	انور دہلوی	۱۳۴
۱۱۹	انور عظیم	۱۳۵
۱۲۰	انور ہاشمی (سید شہنشاہ حسین رهنوی)	۱۳۶
۱۲۰	ڈاکٹر (انوار الحسن)	۱۳۷
۱۲۱	انیس احسن اعظمی	۱۳۸
۱۲۲	انیس امروہوی (انیس احمد)	۱۳۹
۱۲۱	اے رشید (عبدالرشید)	۱۴۰
۱۲۲	اے محمد ابراہیم (احمد محمد ابراہیم)	۱۴۱
۱۲۳	ایاز بلگرامی (سید حسین)	۱۴۲
۶۲۲	ایاز، غلام حسین	۱۴۳
۶۲۳	ایس فضیلت (فضیلت شاہ خاں)	۱۴۴
۱۲۳	ایم آئی ساجد (ڈاکٹر اسماعیل شاہ)	۱۴۵
۱۲۴	ایم حبیب خاں	۱۴۶
۶۲۴	ایم طاہر پٹی (محمد طاہر)	۱۴۷

۶۲۴	ایم کوکب (ڈاکٹر کوکب قدر سجاد علی میرزا)	۱۴۸
۱۲۵	این عارف ملیح آبادی (ڈاکٹر مرزا محمد امین)	۱۴۹

ب

۱۲۶	باقر رضوی (میر محمد باقر رضوی امانت خانی)	۱۵۰
۱۲۷	باقر مہدی	۱۵۱
۱۲۸	(ڈاکٹر) بانو طاہرہ سعید	۱۵۲
۱۲۹	بچن، شیلیندر بہادر سرلو استوا	۱۵۳
۶۲۶	بخشی اختر ام تسری (شوری لال بخشی)	۱۵۴
۱۲۹	(ڈاکٹر) بدر الدین	۱۵۵
۶۲۶	برج پری (ڈاکٹر برج کشن ایمہ)	۱۵۶
۶۲۷	برکاتی، سید منظور الحسن	۱۵۷
۶۲۸	برگ باندوی (شیوپرشاد)	۱۵۸
۱۳۰	بزمی بھارتی (صابر علی)	۱۵۹
۶۲۸	بزمی، ہمایوں قدر	۱۶۰
۱۳۰	بسنت لکھنوی (بسنت کمار نگم)	۱۶۱
۱۳۱	بدر تسلیمی	۱۶۲
۱۳۱	بشر، محمد افتخار احمد	۱۶۳
۱۳۲	بشیر احمد	۱۶۴
۱۳۲	(ڈاکٹر) بشیر بدر	۱۶۵
۱۳۳	بشیر فاروقی (بشیر الدین احمد فاروقی)	۱۶۶
۱۳۳	بشیر پر دیپ (ڈاکٹر بشیر علی دھون)	۱۶۷

۱۳۴	بلراج حیرت (بلراج سنگھ تیاگی)	۱۶۸
۱۳۴	بلراج کومل	۱۶۹
۱۳۵	بوگس حیدر آبادی (خواجہ نصیر الدین احمد قادری)	۱۷۰
۱۳۶	بھارت چند کھنہ	۱۷۱
۱۳۷	بھٹا چاریہ، شانتی رجن	۱۷۲
۶۲۵	بھٹاگر، شنکر سروپ	۱۷۳
۱۳۸	بیدار، ڈاکٹر عابد رضا	۱۷۴
۱۳۹	بیکس، شاہ اشرف کشمیری (پیر محمد اشرف شاہ)	۱۷۵
۱۴۰	بیکل اتساہی، محمد شفیع خاں لودی	۱۷۶
۱۴۱	بیگ احساس (ڈاکٹر محمد بیگ)	۱۷۷
۱۴۱	بیگ، ڈاکٹر مرزا غلیل احمد	۱۷۸

پ

۱۴۲	پاپا، محمد یوسف	۱۷۹
۶۲۹	پاشا، حشمت کمال	۱۸۰
۱۴۳	پٹناما، مہیندر پرتاپ	۱۸۱
۱۴۳	پٹواری، ویرنیدر کمار	۱۸۲
۱۴۴	ڈاکٹر، پرکاش مونس	۱۸۳
۱۴۴	پروانہ ردو لوی (سید میثم تمار)	۱۸۴
۱۴۵	پرویز، سید فاضل حسین	۱۸۵
۶۳۰	پرویز، ڈاکٹر محمد اسلم	۱۸۶
۱۴۵	پرویز، محمد یامین	۱۸۷

۱۴۶	پروین رخسانہ	۱۸۸
۱۴۶	پریم گوپال متل	۱۸۹
۶۳۰	پریمی رومانی (سجاش چندرا ایمہ)	۱۹۰
۶۲۹	پشکر ناتھ	۱۹۱
۱۴۷	پیام فچپوری (محمد اسلام)	۱۹۲
۱۴۸	پیکر جعفری اترولوی (ڈاکٹر سید صفدر عادل)	۱۹۳

ت ط ث

۱۴۸	تاباں، غلام ربانی	۱۹۴
۱۵۰	تاجر، عبدالمنان	۱۹۵
۱۵۰	تسکین زیدی (جان زیدی)	۱۹۶
۱۵۱	تسین فاروقی (احمد عتیق الحق فاروقی)	۱۹۷
۱۵۲	تشہ، ڈاکٹر یوگندر بہل	۱۹۸
۶۳۱	تصدق حسین	۱۹۹
۶۳۱	تمنا مظفر پوری (اسرار احمد)	۲۰۰
۶۳۲	تنہا تما پوری (منظور احمد)	۲۰۱
۶۳۲	تیج بہادر بھان	۲۰۲
۶۳۳	ٹی نرہری	۲۰۳
۱۵۲	ثاقب، شہاب الدین	۲۰۴
۱۵۳	(پروفیسر) ثریا حسین	۲۰۵
۶۳۳	ثریا صولت حسین	۲۰۶
۱۵۴	ڈاکٹر، ثمینہ شوکت	۲۰۷

ج چ

۱۵۵	جاوید و ششٹ (ڈاکٹر شیوپر شاد و ششٹ)	۲۰۸
۱۵۶	جاتسی، ڈاکٹر کبیر احمد	۲۰۹
۶۳۴	جذبی، ڈاکٹر معین احسن	۲۱۰
۶۳۵	(ڈاکٹر) جعفر رضا	۲۱۱
۱۵۷	جعفر عباس (سید جعفر عباس رضوی)	۲۱۲
۱۵۷	جعفر ملیح آبادی	۲۱۳
۱۵۸	جعفری، سید علی حیدر	۲۱۴
۶۳۵	جعفری، سید فریاد حسین	۲۱۵
۱۵۸	جگر جالندھری (دھرم پال مرواہا)	۲۱۶
۶۳۶	جلال افسر (جلال الدین)	۲۱۷
۱۵۹	(مولانا سید) جلال الدین عمری	۲۱۸
۱۵۹	جلیس نجیب آبادی (اسلام الدین)	۲۱۹
۶۳۶	جلیل، رشید عبد السمیع	۲۲۰
۱۶۰	جلیلی، علی احمد	۲۲۱
۱۶۱	جمال اسلم / اسلم شاہ (ڈاکٹر سید جمال الدین)	۲۲۲
۶۳۷	جمال بھارتی (محمد عبدالشکور)	۲۲۳
۱۶۱	جمیل، ڈاکٹر جمیل احمد رام پوری	۲۲۴
۱۶۲	جمیل شیدا آئی (محمد جمیل الدین)	۲۲۵
۱۶۲	جمیل نظام آبادی (محمد عبدالباری)	۲۲۶
۱۶۳	جمیلہ نشاط	۲۲۷

۶۳۸	جنید حزیں لاری (جنید احمد)	۲۲۸
۱۶۳	جوگندر پال	۲۲۹
۱۶۴	جوہرا میٹھوی (مظہر الحق)	۲۳۰
۶۳۸	جوہر ہاشمی (سید محمد علی)	۲۳۱
۱۶۵	جی ایم شاد (ایس غلام محمد)	۲۳۲
۱۶۶	جین، پروفیسر گیان چند	۲۳۳
۱۶۷	چاند، مہندر پرتاپ	۲۳۴
۱۶۷	چاولہ، ہر چنداس	۲۳۵

ح

۱۶۸	(پروفیسر سید) حامد حسین	۲۳۶
۱۶۹	حامد قیصر، عبد الحمید	۲۳۷
۶۳۹	حامدی کا شمیری (پروفیسر حبیب اللہ)	۲۳۸
۱۷۰	حامی، مشتاق احمد	۲۳۹
۱۷۱	(مولانا محمد) حبیب الرحمن خاں میواتی	۲۴۰
۶۴۰	حبیبہ بانو	۲۴۱
۱۷۱	(ڈاکٹر) حسن الدین احمد	۲۴۲
۱۷۲	حسن فراز	۲۴۳
۱۷۲	حسن کاظمی کا پوری (سید قمر الحسن)	۲۴۴
۱۷۳	حسن کمال	۲۴۵
۱۷۴	حسنا/حق (ڈاکٹر سید ابوالحسنات)	۲۴۶
۱۷۳	حسن نجی، سکندر پوری (محمد حسن)	۲۴۷

۱۷۴	۲۴۸	حسنین عظیم آبادی (سید محمد حسنین)
۱۷۵	۲۴۹	حسین، ڈاکٹر سید محمد عزیز الدین
۶۴۱	۲۵۰	حسین فاروقی
۱۷۵	۲۵۱	حسینی، مولانا حکیم محمد زماں
۱۷۶	۲۵۲	حسینی، حکیم محمد عرفان
۱۷۰	۲۵۳	حضرت آوارہ (سید آل عبا قادری)
۱۷۶	۲۵۴	حفیظ آتش (عبدالحفیظ سیفی)
۶۴۲	۲۵۵	حفیظ بنارس (محمد عبدالحفیظ)
۱۷۷	۲۵۶	حفیظ مالیکانوی (محمد حنیف عبدالکریم)
۱۷۷	۲۵۷	حقیر آستانی (ڈاکٹر کیشو چندرسین)
۱۷۸	۲۵۸	حقیر، ڈاکٹر محمد چراغ علی
۶۴۲	۲۵۹	حکیم اجمل خان
۱۷۹	۲۶۰	حمید الدین محمود
۶۴۳	۲۶۱	حمید الماس
۱۷۹	۲۶۲	حمید حاصل (محمد عبدالحمید)
۱۷۹	۲۶۳	حمید قیصر (عبدالحمید)
۶۴۴	۲۶۴	حمیدہ سلطان احمد
۱۸۰	۲۶۵	حنیف کیفی (ڈاکٹر محمد حنیف قریشی)
۱۸۱	۲۶۶	حیات لکھنوی (میرزا محمد جعفر)
۱۸۲	۲۶۷	حیات وارثی (محمد سراج رسول)
۱۸۳	۲۶۸	حیدر بیابانی

خ

۱۸۴	خ. زمان انصاری (ڈاکٹر خلیق الزماں)	۲۶۹
۱۸۴	خار دہلوی (پنڈت رتن ہن ناتھ زرتشی)	۲۷۰
۱۸۵	خالد حامدی (سید محمد خالد علی)	۲۷۱
۱۸۶	خالد کفایت	۲۷۲
۱۸۶	خالد محمود	۲۷۳
۶۴۵	خان عبدالودود خان	۲۷۴
۶۴۵	خان عزمی ردو لومی (شفیع اللہ خان)	۲۷۵
۶۴۶	خان غازی کابلی (خان حبیب الرحمن)	۲۷۶
۱۸۷	خاور، بدیع الزماں	۲۷۷
۱۸۸	خاور، سید محمود	۲۷۸
۱۸۸	محمد، خضر برنی	۲۷۹
۱۹۰	غلش بڑودوی (محمود میاں)	۲۸۰
۱۹۱	(ڈاکٹر) خلیق انجم	۲۸۱
۱۹۲	خلیل الرب	۲۸۲
۱۹۳	ڈاکٹر خلیل اللہ خان	۲۸۳
۱۹۳	خواجہ شوق (خواجہ حسین شریف)	۲۸۴
۶۴۷	خواجہ علی انجم (ڈاکٹر سید خواجہ علی ابن سید داؤد)	۲۸۵
۱۹۴	خواجہ عمر	۲۸۶
۱۹۴	خورشید عالم خان	۲۸۷
۱۹۵	خورشید ملک (خورشید احمد ملک)	۲۸۸
۱۹۵	خوش دل خانپوری (عبدالحلیم قریشی)	۲۸۹

- ۱۹۶ خیال، فیض الحسن ۲۹۰
 ۱۹۶ خیرات ندیم (میر خیرات علی) ۲۹۱

د ذ

- ۱۹۷ دانش، امام علی رائے پوری ۲۹۲
 ۱۹۸ دانش، میر علی احمد زیدی ۲۹۳
 ۱۹۸ (ڈاکٹر) دبیر احمد ۲۹۴
 ۱۹۹ دلکش آفریدی (رفیق جاوید) ۲۹۵
 ۱۹۹ دلکش بدایونی (علاء الدین) ۲۹۶
 ۲۰۰ دور آفریدی (نغیس علی خاں) ۲۹۷
 ۲۰۱ دیپک شکوہ آبادی (محمد حسین) ۲۹۸
 ۲۰۱ دیش چترکار (ایس پی ملہوترہ) ۲۹۹
 ۲۰۲ دیوندر راسٹر ۳۰۰
 ۲۰۳ دیوندر ستیا رتھی ۳۰۱
 ۲۰۳ ذاکر، کشمیری لال ۳۰۲
 ۲۰۵ ذکی تال گانوی (ذکار اللہ صدیقی) ۳۰۳
 ۲۰۵ ذکی طارق ۳۰۴
 ۲۰۵ ذکی کاکوروی (ڈاکٹر محمد ذکی احمد) ۳۰۵

۲۰۷	راز، راج نرائن	۳۰۷
۲۰۸	راز، ڈاکٹر رام آسرا چھٹی	۳۰۸
۲۰۹	راز عابدی (میر محمد علی عابدی)	۳۰۹
۲۰۹	راز لائل پوری (دھنپت رائے تھاپر)	۳۱۰
۲۱۰	رام لعل (رام لعل چھا بڑہ)	۳۱۱
۲۱۱	رام لعل نا بھوی	۳۱۲
۲۱۲	رانا گنوری رانا پرتاپ سنگھ	۳۱۳
۲۱۳	راہی قریشی (ڈاکٹر برکت اللہ قریشی)	۳۱۴
۲۱۳	راہی، ڈاکٹر علی الدین احمد	۳۱۵
۲۱۴	راہی، ڈاکٹر معصوم رضا	۳۱۶
۲۱۸	رتن پنڈوری (رلا رام)	۳۱۷
۲۱۴	رحمن ربانی (عبدالرحمن)	۳۱۸
۲۵۰	رحمت امر وہوی (رحمت اللہ خاں احمد اللہ خاں)	۳۱۹
۲۱۵	رزاق فاروقی (ڈاکٹر محمد عبدالرزاق فاروقی)	۳۲۰
۲۱۶	رستوگی، ڈاکٹر تارا چیرن	۳۲۱
۲۱۶	رشید الدین (قاضی محمد رشید الدین)	۳۲۲
۲۱۷	(ڈاکٹر) رشید الوحیدی	۳۲۳
۲۱۷	رشید انجم (عبدالرشید خاں)	۳۲۴
۲۵۰	رشید انصاری (عبدالرشید)	۳۲۵
۲۵۱	رشید موسوی (ڈاکٹر رشید النساء موسوی)	۳۲۶
۲۱۸	رشید نعمانی	۳۲۷
۲۱۹	رضا احمد	۳۲۸
۲۵۱	رضا، کالی داس گپتا	۳۲۹

۲۱۹	۳۳۰	رضا کھنڈوی (سید صفدر رضا)
۲۲۰	۳۳۱	رضوان احمد خاں
۲۲۰	۳۳۲	رضوی، ڈاکٹر سید فضل امام
۲۲۱	۳۳۳	رضوی، پروفیسر سید محمد عقیل
۲۲۲	۳۳۴	رضوی، ڈاکٹر محمود الحسن
۲۵۳	۳۳۵	(ڈاکٹر) رضی احمد
۲۲۳	۳۳۶	پروفیسر (رضی الدین احمد)
۲۲۳	۳۳۷	رضیہ حامد
۲۲۴	۳۳۸	رفتہ سروش (سید شوکت علی)
۲۲۵	۳۳۹	رفیعہ منظور الامین
۲۲۵	۳۴۰	رفیق پیلہ بھتی (عبدالرفیق)
۲۲۶	۳۴۱	رفیق، سید داؤد
۲۲۶	۳۴۲	رفیق راہی (محمد رفیق)
۲۲۷	۳۴۳	رنجور کاشمیری (عبدالستار)
۲۲۷	۳۴۴	رونق نعیم (شیخ محمد ابوالقاسم صدیقی)
۲۲۸	۳۴۵	رہبر، راجندر ناتھ
۲۲۸	۳۴۶	رؤف جاوید (عبدالرؤف خاں)
۲۲۹	۳۴۷	رؤف غلش
۲۲۹	۳۴۸	رؤف خیر (محمد عبدالرؤف)
۲۳۰	۳۴۹	(محمد) رئیس انصاری
۲۳۰	۳۵۰	ریاست علی تاج (ابو محمد ریاست علی صدیقی)
۲۳۱	۳۵۱	ریاض احمد خاں

ز

۲۲۲	زابد قریشی (آغا محمد مجاہد علی قریشی)	۳۵۲
۲۳۲	زابدہ زیدی	۳۵۳
۶۵۳	زبیر رضوی (سید زبیر احمد رضوی)	۳۵۴
۲۳۳	(ڈاکٹر) زربینہ عقیل احمد	۳۵۵
۲۳۳	زہرہ حبیب (زہرہ فدا حسین)	۳۵۶
۲۳۴	زور آغاٹی (محمد علی زور آغاٹی ابوالعلائی)	۳۵۷
۲۳۴	زیدی، سید رضا حسین	۳۵۸
۲۳۵	زیدی، سب علی محمد	۳۵۹
۲۲۵	زیدی، کرنل بشیر حسین	۳۶۰

س

۲۲۶	ساتر، ڈاکٹر رحمان	۳۶۱
۲۳۷	ساجدہ زیدی	۳۶۲
۶۵۴	ساحر لکھنوی (افتخار حسین رضوی)	۳۶۳
۲۳۸	ساحر ہاشمی (سید محمد رشید ہاشمی)	۳۶۴
۲۳۸	ساحر ہوشیار پوری	۳۶۵
۲۳۹	ساحل احمد	۳۶۶
۲۴۰	ساحل، ڈاکٹر محمد شرف الدین	۳۶۷
۲۴۱	ساز، جبالال	۳۶۸
۲۴۱	ساغر بارہ بکوی (ہر گوند دیال سرینو استو)	۳۶۹

۲۴۱	ساغر شغائی (کمل جیت شرما / کمل جیت عاجز)	۳۷۰
۲۴۲	ساغر مہدی (سید ساغر مہدی زیدی)	۳۷۱
۶۵۵	ساقی، کے ایل نارنگ	۳۷۲
۲۴۳	ساقی، موقی لال رازداں	۳۷۳
۶۵۶	سالک عزیز می (حافظ عبدالرحیم خاں)	۳۷۴
۲۴۳	سالک لکھنوی (شوکت ریاض کپور)	۳۷۵
۲۴۴	سبھاش سلوہ	۳۷۶
۲۴۴	ستیش بٹرا	۳۷۷
۲۴۵	سحر، ابوالفیض	۳۷۸
۲۴۶	سحر شاہجہاں پوری (سید احمد)	۳۷۹
۲۴۶	سحر، کنور مہندر سنگھ بیدی	۳۸۰
۲۴۷	سراج انور (سید محمد سراج الدین)	۳۸۱
۲۴۸	سرپٹ حیدر آبادی (محمد اسد حسن انصاری)	۳۸۲
۲۴۸	سردار جعفری (علی سردار جعفری)	۳۸۳
۲۴۹	سرفراز افسر (سرفراز احمد)	۳۸۴
۲۵۰	سرفراز دانش (سرفراز بیگ)	۳۸۵
۲۵۰	سرور، پرو فیصل آل احمد	۳۸۶
۲۵۲	سرور تونسوی (دوایا پرکاش)	۳۸۷
۲۵۲	سرور جمال (سرور داؤد)	۳۸۸
۲۵۳	سرور عثمانی (سرور عابد)	۳۸۹
۲۵۴	سروش یزدانی (محمد نور الدہر)	۳۹۰
۲۵۴	سلطوت رسول	۳۹۱
۲۵۵	سعادت نظیر (محمد سعادت اللہ خاں)	۳۹۲

۲۵۶	۳۹۳	سعید گورکھپوری (ڈاکٹر سعید احمد)
۲۵۶	۳۹۴	سعیدہ خورشید
۲۵۶	۳۹۵	سکینہ، ویریندر پرشاد
۲۵۷	۳۹۶	سلام سندیلوی (ڈاکٹر عبدالسلام)
۲۵۸	۳۹۷	رڈاکٹر، سلامت اللہ
۲۵۹	۳۹۸	سلطان، صوفی شطاری (عادل آبادی)
۲۵۹	۳۹۹	سلطان گورکھپوری (سلطان احمد صدیقی)
۲۶۰	۴۰۰	سلمان، محمد سلطان عباسی
۲۶۱	۴۰۱	سلیم تمنائی (سید قادر پاشا قادری)
۲۶۲	۴۰۲	سلیمان آصف (سلیمان حسن خاں)
۲۵۷	۴۰۳	سلیمان اطہر جاوید (ڈاکٹر محمد سلیمان خاں)
۲۶۲	۴۰۴	(ڈاکٹر سید) سلیمان حسین
۲۶۳	۴۰۵	سنتوش کمار
۲۶۳	۴۰۶	سوز، بیراند
۲۵۸	۴۰۷	سوم آنند (سوم دت آنند)
۲۶۴	۴۰۸	سہگل (رادھا کرشن)
۲۶۴	۴۰۹	سہیل جامعی (سہیل احمد)
۲۶۵	۴۱۰	سید حامد
۲۶۵	۴۱۱	دیپروفیسر) سیدہ جعفر
۲۶۷	۴۱۲	سیفی پریجی (ڈاکٹر خلیل الرحمن)
۲۶۷	۴۱۳	سیفی، مرزا احمد حسین بیگ

ش

۲۶۸	ش - اختر	۴۱۴
۲۶۹	شاد، غلام محمد	۴۱۵
۲۶۹	شاد فیض آبادی (عبدالجبار)	۴۱۶
۲۷۰	شاد قادری (محمد صالح قادری)	۴۱۷
۲۷۰	شارب ردولوی (ڈاکٹر مسیب عباس)	۴۱۸
۲۷۱	شارق، محمد مشتاق	۴۱۹
۲۷۲	شاگرد کرمی (امتیاز احمد کرمی)	۴۲۰
۲۷۲	شاگرد، محمد شعیب	۴۲۱
۲۷۳	(ڈاکٹر) شاہ عبدالسلام	۴۲۲
۲۷۴	شاہ مقبول احمد	۴۲۳
۲۷۴	شاہ میر راہی	۴۲۴
۲۷۵	شاہد انصاری (عبدالرؤف)	۴۲۵
۲۷۵	شاہد ساگری	۴۲۶
۲۷۶	شاہد ماہلی (شاہد حسین رضوی)	۴۲۷
۲۷۶	شاہد، مظہر العمد	۴۲۸
۲۷۸	شاہد میر (شاہد میر خاں)	۴۲۹
۲۷۷	شاہدی، عبدالستار	۴۳۰
۲۷۹	شاہوار بیگم	۴۳۱
۲۷۷	شاہین (امیر اللہ خاں)	۴۳۲
۲۷۸	شایان رام پوری (عطارد اللہ خاں)	۴۳۳

۲۷۸	۴۳۴	شایاں، ڈاکٹر ذکار الدین
۲۷۹	۴۳۵	شبیر احمد ندوی
۲۷۹	۴۳۶	شبیر حکیم (شبیر احمد)
۲۸۰	۴۳۷	شجاع خاور (شجاع الدین ساجد خاں)
۲۵۹	۴۳۸	ڈاکٹر (شجاع علی سندیلوی)
۲۶۱	۴۳۹	شرر فقیوری (رام سنگھ)
۲۸۰	۴۴۰	شرما، ہمت رائے
۲۸۱	۴۴۱	شریف احمد خاں
۲۸۱	۴۴۲	شریف ارشد (محمد شریف)
۲۸۲	۴۴۳	ڈاکٹر، شریف حسین قاسمی
۲۸۳	۴۴۴	پروفیسر، شعیب اعظمی
۲۸۳	۴۴۵	شفا، حکیم محمد حسین خاں
۲۸۴	۴۴۶	شفاعت بسیم (سید محمد شفاعت نقوی)
۲۸۵	۴۴۷	شفقت اعظمی (حکیم سید خورشید احمد)
۲۸۵	۴۴۸	شفقت علار الدین
۲۸۶	۴۴۹	شفیعہ قادری
۲۸۶	۴۵۰	ڈاکٹر (شفیقہ فرحت)
۲۸۷	۴۵۱	شکیب، بنیر علی خاں
۲۶۲	۴۵۲	شکیب، مولانا نجم الدین احمد ندوی
۲۸۷	۴۵۳	ڈاکٹر، شکیل احمد
۲۶۲	۴۵۴	پروفیسر، شکیل الرحمن
۲۸۸	۴۵۵	شکیل اعجاز
۲۸۸	۴۵۶	شکیل جمالی

۲۸۹	تشکیل، ڈاکٹر عبدالغفار	۴۵۷
۲۸۹	شمامہ بلال	۴۵۸
۲۹۰	رسید، شمس الزماں	۴۵۹
۲۹۰	شمس بدایونی (احمد میاں)	۴۶۰
۲۹۱	شمس فرخ آبادی (شمشاد احمد خاں)	۴۶۱
۲۹۲	شمسی، خالد جاوید	۴۶۲
۲۹۲	شمع نیازی (محمد یاسین ابو شمع)	۴۶۳
۲۹۳	شمیم امروہوی (سید شمیم حیدر نقوی)	۴۶۴
۲۹۳	ڈاکٹر، شمیم انور	۴۶۵
۲۹۴	شمیم مارہ بنگوی (محمد شمیم خان)	۴۶۶
۲۹۴	شمیم حنفی (پروفیسر محمد شمیم حنفی)	۴۶۷
۲۹۵	شمیم، سید احمد	۴۶۸
۲۹۶	شمیم قاسمی (شمیم الدین احمد علی)	۴۶۹
۲۹۶	ڈاکٹر، شمیم نکبت	۴۷۰
۲۹۶	شورش صدیقی (یعقوب علی صدیقی)	۴۷۱
۲۹۷	شوق ماہری (عبدالحمید خاں)	۴۷۲
۲۹۷	شوق، محمد ابراہیم خاں	۴۷۳
۲۹۸	شوق، محمد یامین خاں	۴۷۴
۲۹۸	شوق، مومن خاں	۴۷۵
۲۹۹	شہاب جعفری (سید وقار احمد جعفری)	۴۷۶
۲۹۹	شہاب عظیم آبادی (سید شہاب الدین دسنوی)	۴۷۷
۲۹۵	شہباز حسین	۴۷۸
۲۹۹	شہریار (ڈاکٹر کنور اخلاق محمد خاں)	۴۷۹

۳۰۰	شہزاد سلیم	۴۸۰
۳۰۰	شہنازا بگم	۴۸۱
۳۰۱	شہناز رشید (عبدالرشید بخار)	۴۸۲
۳۰۱	شہنشاہ مرزا	۴۸۳
۳۰۲	شہیدی، عبدالستار	۴۸۴
۳۰۲	ڈاکٹر، شیخ رحمن اکووی	۴۸۵
۳۰۳	شیخ سلیم احمد	۴۸۶
۶۶۵	شین مظفر پوری (محمد ولی الرحمن)	۴۸۷

ص ض

۳۰۴	صابر ابوہری (سردار رام)	۴۸۸
۳۰۴	صابر کرمی (مشتاق احمد کرمی)	۴۸۹
۳۰۵	صابر کوسوی (سید فرید اللہ حسینی)	۵۰۰
۳۰۵	(سید) صادق علی	۵۰۱
۳۰۶	ڈاکٹر (صادق ذکی)	۵۰۲
۳۰۶	صالحہ عابد حسین (مصدق فاطمہ)	۵۰۳
۳۰۸	(سید) صباح الدین عبدالرحمن	۵۰۴
۳۰۹	ڈاکٹر (صبیحہ انور)	۵۰۵
۶۶۶	(مولانا) صدر الدین اصلاحی	۵۰۶
۶۶۸	صدیق عالم	۵۰۷
۳۱۰	صدیقی، ڈاکٹر منزا افتخار بیگم	۵۰۸
۳۱۰	صدیقی، ڈاکٹر سعادت علی	۵۰۹

۳۱۱	صدیقی، ڈاکٹر شبیر احمد (ایس اے صدیقی)	۵۱۰
۳۱۲	صدیقی، ڈاکٹر ظفر احمد	۵۱۱
۳۱۲	صدیقی، پروفیسر ظہیر احمد	۵۱۲
۳۱۴	صدیقی، ڈاکٹر ظہیر علی	۵۱۳
۶۶۸	صدیقی، عتیق احمد	۵۱۴
۳۱۴	صدیقی، ڈاکٹر عظیم الشان	۵۱۵
۳۱۴	صدیقی، قادر علی	۵۱۶
۳۱۵	صدیقی، کمال احمد	۵۱۷
۳۱۶	صدیقی، مبشر علی	۵۱۸
۶۶۹	صدیقی، محمد آفاق	۵۱۹
۳۱۷	صدیقی، محمد اسحاق	۵۲۰
۳۱۸	صدیقی، محمد اکبر الدین	۵۲۱
۶۶۹	صدیقی، محمد قاسم	۵۲۲
۳۱۹	صدیقی، ڈاکٹر محمد یاسین	۵۲۳
۶۷۰	صدیقی، ڈاکٹر ہارون رشید	۵۲۴
۳۱۹	صغریٰ مہدی (ڈاکٹر امانت فاطمہ)	۵۲۵
۳۲۰	صفی الرحمن مبارکپوری (مولانا ابوشام اعظمی)	۵۲۶
۳۲۲	صلاح الدین پرویز	۵۲۷
۳۲۳	ڈاکٹر صلاح الدین خاں	۵۲۸
۳۲۳	صوفی، صغیر احمد خاں	۵۲۹
۳۲۴	ضامن مراد آبادی (ضامن علی خاں)	۵۳۰
۳۲۵	سید ضمیر حسن دہلوی	۵۳۱
۳۲۵	سید ضیاء الرحمن ندوی	۵۳۲

۳۲۶	۵۳۳	ڈاکٹر ضیاء الدین
۳۲۶	۵۳۴	(مولانا) ضیاء الدین اصلاحی
۳۲۷	۵۳۵	ضیاء الرحمن اعظمی
۳۲۷	۵۳۶	ضیاء ایوبی شریف نگری (ضیاء الاسلام)
۳۲۸	۵۳۷	ضیاء جبل پوری (محمد ضیاء الدین)

ط ظ

۳۲۸	۵۳۸	طالب چکوالی (منوہر لال کپور)
۳۲۹	۵۳۹	طالب شاہ آبادی (ڈاکٹر سیموئیل وکٹر بھجن)
۳۳۰	۵۴۰	(پروفیسر سید) طاہر محمود
۳۳۱	۵۴۱	ڈاکٹر طیب ابدالی
۶۷۱	۵۴۲	طیب انصاری (ڈاکٹر محمد طیب انصاری)
۳۳۲	۵۴۳	طیب عثمانی (مولانا شاہ محمد طیب عثمانی ندوی)
۳۳۲	۵۴۴	ڈاکٹر ظ انصاری
۳۳۳	۵۴۵	ظفر اوگانوی (ڈاکٹر محی الدین)
۳۳۴	۵۴۶	ظفر بیامی (دیوان بیرنیدر ناتھ)
۳۳۵	۵۴۷	ظفر صہبائی (محمد یونس خاں)
۶۷۲	۵۴۸	ظفر کمالی (ظفر اللہ)
۳۳۵	۵۴۹	ظفر گور کپوری (ظفر الدین)
۶۷۳	۵۵۰	ظفر مراد آبادی (محمد شفیق)
۳۳۶	۵۵۱	(پروفیسر حکیم سید) ظل الرحمن
۶۷۳	۵۵۲	ظل عباس عباسی

۳۳۷

۵۰ ڈاکٹر ظہور الدین

۳۳۸

۵۱ ظہیر ناشاد در بھنگوی (ڈاکٹر اے ظہیر)

ع غ

۳۳۹

۵۵ عابد پشاور (پروفیسر شام لال کالٹرا)

۳۳۹

۵۵ عابد سہیل (سید محمد عابد)

۳۴۰

۵۵ (میر) عابد علی خاں

۳۴۰

۵۵ عابدہ محبوب

۳۴۱

۵۵ عابدی، ڈاکٹر انیس اشفاق

۳۴۱

۵۶۰ عابدی، پروفیسر سید امیر حسن

۳۴۲

۵۶۱ عابدی، سید صفدر حسین

۳۴۳

۵۶۲ عاتق شاہ

۳۴۴

۵۶۳ عاجز ماتوی (ہنومان پرشاد شرما)

۳۴۵

۵۶۴ عارف، محمد عثمان نقشبندی

۳۴۶

۵۶۵ عارف، ڈاکٹر مرزا محمد امین

۳۴۷

۵۶۶ عاصم بریلوی (شکیل احمد)

۳۴۸

۵۶۷ عاصی سعید (سعید احمد)

۳۴۸

۵۶۸ عاصی فائق (شیخ عبدالبعیر)

۳۴۹

۵۶۹ عاصی کاپوری (جمال اختر)

۳۴۹

۵۷۰ عاقل، دھرم پال

۶۷۴

۵۷۱ عامر، ڈاکٹر محمد یعقوب

۳۵۰

۵۷۲ عائشہ مسرور

۳۵۰	۵۷۳	عتاس دانا
۳۵۱	۵۷۴	عتاسی، ریحان احمد
۳۵۱	۵۷۵	(ڈاکٹر) عبدالاحد
۶۷۵	۵۷۶	(ڈاکٹر سید) عبدالباری
۳۵۲	۵۷۷	(ڈاکٹر) عبدالحق
۳۵۲	۵۷۸	عبدالحق خاں
۳۵۳	۵۷۹	رپرو فیسرا عبدالحلیم
۳۵۴	۵۸۰	عبدالحمید ہومیوپیتھ
۳۵۴	۵۸۱	(ڈاکٹر) عبدالحق
۳۵۵	۵۸۲	(مولوی) عبد الرحمن ناصر اصلاحی
۳۵۵	۵۸۳	(ڈاکٹر) عبدالرؤف
۳۵۶	۵۸۴	(حکیم) عبد القوی دریا آبادی
۳۵۷	۵۸۵	رپرو فیسرید) عبد القوی دسنوی
۳۵۸	۵۸۶	(سید) عبد الکرم
۳۵۹	۵۸۷	عبد اللطیف اعظمی
۳۶۰	۵۸۸	عبد المجیب سہالوی
۳۶۱	۵۸۹	(مولوی) عبد المجید اصلاحی
۳۶۲	۵۹۰	عبد المغنی (پروفیسر ابوالمہر سید عبد المغنی)
۳۶۳	۵۹۱	(ڈاکٹر) عبد الواسع
۳۶۳	۵۹۲	عبد الوہاب مرتضیٰ پوری
۳۶۴	۵۹۳	عبدالحق
۳۶۴	۵۹۴	(مولوی محمد) عبید الشکر کوٹی ندوی
۳۶۵	۵۹۵	عثمان محمد

۳۶۶	عثمانی، ڈاکٹر شاہ رشاد	۵۹۶
۳۶۶	عثمانی، شاہ محمد	۵۹۷
۳۶۷	عثمانی، ڈاکٹر شمس الحق	۵۹۸
۳۶۷	عرفان بارہ بنگوی (ڈاکٹر محمد عرفان علی)	۵۹۹
۳۶۸	عرفان پیر بھنوی (محمد عثمان خاں)	۶۰۰
۶۷۶	عرفان عباسی (محمد عرفان عباسی)	۶۰۱
۳۶۸	عرفی آفاقی (اختر حسین)	۶۰۲
۳۶۹	عروج، سخاوت اللہ سلونی	۶۰۳
۳۶۹	عزیز اندوری (عبدالعزیز خاں)	۶۰۴
۳۷۰	عزیز بارہ بنگوی (عبدالعزیز)	۶۰۵
۳۷۰	عزیز بھارتی (سید عزیز العین)	۶۰۶
۳۷۰	عزیز ربانی عزیز (منظور الحقوی)	۶۰۷
۳۷۱	عزیز مراد آبادی (عزیز احمد صدیقی)	۶۰۸
۳۷۲	عزیز وارثی (چودھری عزیز احمد خاں)	۶۰۹
۳۷۲	عزیز الرحمن علیم	۶۱۰
۳۷۷	عشرت ظہیر (سید محمد عشرت)	۶۱۱
۳۷۳	عشرت قادری (پیرزادہ سید نجیر احمد)	۶۱۲
۳۷۳	عشرت کرپوری (عزمل حسین)	۶۱۳
۳۷۴	عصمت چغتائی	۶۱۴
۳۷۴	عصمت ملیح آبادی (ڈاکٹر محمد عصمت خاں)	۶۱۵
۳۷۵	عصیم، سید محمد	۶۱۶
۳۷۶	عطا کاکوی (پروفیسر شاہ عطاء الرحمن)	۶۱۷
۳۷۷	(مولانا) عطاء الرحمن قاسمی	۶۱۸

۳۷۷	۶۱۹	(سید) عطار المتدبیر الی
۳۷۸	۶۲۰	عطیہ پروین (امت الزہرا)
۳۷۸	۶۲۱	(ڈاکٹر) عطیہ نشاط
۳۷۹	۶۲۲	عظیم اقبال (عزیز احمد)
۳۷۹	۶۲۳	عظیم امروہوی (سید عظیم حیدر نقوی)
۳۸۰	۶۲۴	عفت موبانی (سیدہ خورشید سلطانہ)
۳۸۰	۶۲۵	عقیل الرحمن عقیل
۳۷۹	۶۲۶	عقیل دیوبندی (محمد عقیل)
۳۸۱	۶۲۷	عقیل سنبلی (عقیل احمد)
۳۸۱	۶۲۸	عقین ہاشمی (ڈاکٹر سید حفیظ الدین حسین)
۳۸۲	۶۲۹	علقہ شبلی (ابو علقہ محمد شبلی نعمانی)
۳۸۳	۶۳۰	علوی، احمد ابراہیم
۳۸۴	۶۳۱	علوی، اشتیاق علی
۳۸۴	۶۳۲	علوی، پنڈت محمد شفیع کاکوروی
۳۸۵	۶۳۳	علوی، ڈاکٹر تنویر احمد
۳۸۶	۶۳۴	علوی، حافظ تقی انور کاکوروی
۶۷۹	۶۳۵	علوی، ڈاکٹر سید محمد ضیاء الدین
۳۸۷	۶۳۶	علوی، محمد مظہر الحق
۳۸۷	۶۳۷	علوی، مسعود انور کاکوروی
۳۸۸	۶۳۸	علی جواد زیدی (صابر محمد آبادی/ابن امجاد)
۳۸۹	۶۳۹	علی حسینی (علی بن عبد المجیب حسینی)
۳۸۲	۶۴۰	علی رضا (علی رضا رضوی)
۳۹۰	۶۴۱	(سید) علی ظہیر

۶۸۰	۶۴۲	علی عباس امید (سید علی عباس عابدی)
۶۸۱	۶۴۳	علیم الشرحالی (ڈاکٹر سید علیم اللہ)
۳۹۰	۶۴۴	علیم جہانگیر (سید علیم الدین حسینی)
۳۹۱	۶۴۵	علیم شہادوی (محمد رفیق)
۳۹۱	۶۴۶	علیم مہانویدی (سید علیم الدین حسینی)
۳۹۲	۶۴۷	(محمد) عمر انصاری
۳۹۳	۶۴۸	عمیق حنفی (عبدالعزیز حنفی)
۳۹۴	۶۴۹	عنوان چشتی (پروفیسر افتخار الحسن)
۳۹۵	۶۵۰	عوض بن سعید
۳۹۶	۶۵۱	عین الحق بلیاوی
۶۸۲	۶۵۲	غوثی، سید ضیاء الرحمن

ف

۳۹۶	۶۵۳	فاروق بخش (ڈاکٹر محمد فاروق)
۳۹۷	۶۵۴	فاروقی، پروفیسر خواجہ احمد فاروقی
۶۸۳	۶۵۵	فاروقی، مولانا زید ابوالحسن
۳۹۷	۶۵۶	فاروقی، شکیل اختر
۳۹۸	۶۵۷	فاروقی، شمس الرحمن
۳۹۹	۶۵۸	فاروقی، پروفیسر نثار احمد
۴۰۰	۶۵۹	فاطمی، ڈاکٹر علی احمد
۴۰۱	۶۶۰	(ڈاکٹر سید) فرحت حسین
۴۰۲	۶۶۱	فریدی، شاہ نصیر الدین محمد

۴۰۲	فریدی، مولانا مفتی محمد ابراہیم	۶۶۲
۴۰۳	فریدی، معین الدین	۶۶۳
۴۰۴	فریدی، مفتی مولانا نسیم احمد امروہوی	۶۶۴
۴۰۴	فضا ابن فیضی (فیض الحسن)	۶۶۵
۴۰۵	پروفیسر فضل الحق	۶۶۶
۴۰۶	ڈاکٹر محمد فضل الرحمن ندوی	۶۶۷
۴۰۶	فکر تونسوی (نارائن)	۶۶۸
۶۸۵	فکری بدایونی (ڈاکٹر نجم عبدالقادر)	۶۶۹
۶۸۵	فکری، سید محمد ابراہیم	۶۷۰
۶۸۶	فہمی، مفتی شوکت علی	۶۷۱
۴۰۷	فیروز ظفر (محمد فیروز)	۶۷۲
۴۰۸	فیروز عابد (محمد فیروز الدین)	۶۷۳
۴۰۸	فیض سرحدی (بلونت سنگھ)	۶۷۴
۴۰۹	فیضی (محمد اشرف الدین فاروقی)	۶۷۵

ق

۴۰۹	قادری، ڈاکٹر سید احمد	۶۷۶
۴۱۰	قادری، عبدالشکور لی بخش	۶۷۷
۴۱۱	قاضی اطہر مبارک پوری (مولانا عبدالحفیظ)	۶۷۸
۴۱۲	ڈاکٹر، قاضی افضال حسین	۶۷۹
۴۱۲	(مولانا) قاضی زین العابدین سجاد میرٹھی	۶۸۰
۴۱۳	(مولانا) قاضی سجاد حسین (قاضی خلیل الرحمن/قاضی نور العین)	۶۸۱

۶۷. قاضی غلام صابر قدیری سندیلوی ۴۱۵
۶۸. قاضی فضل رب ۴۱۵
۶۸. قاضی محمد اطہر فاروقی ۴۱۶
۶۸. قاضی محمد انیس الحق ۴۱۶
۶۸. قدیر عریضی (ابوزاہد سیدی کی حسین) ۶۸۷
۶۸. قدوائی، ابرار الرحمن ۴۱۷
۶۸. قدوائی، پروغیسر صدیق الرحمن ۴۱۷
۶۸. قدوائی، ڈاکٹر محمد سالم ۴۱۸
۶۹. قدوائی، محمد عامر ۴۱۸
۶۹. قدوائی، ڈاکٹر محمد ہاشم ۴۱۹
۶۹. قدوائی، وسیم بانو ۴۲۰
۶۹. قدیر امتیاز (محمد عبدالقدیر) ۴۲۱
۶۹. قدیر زماں (ڈاکٹر محمد عبدالقدیر) ۴۲۱
۶۹. قربان (ڈی اے پیرین) ۶۸۸
۶۹. قرۃ العین حیدر ۶۸۹
۶۹. قریشی، ڈاکٹر اعتشام الحق ۶۹۰
۶۹. قریشی، ڈاکٹر حافظ محمد تسلیم ۴۲۲
۶۹. قمر رئیس (پروفیسر صاحب علی خاں) ۴۲۲
۷۰. قمر ادآبادی (سراج الحق) ۴۲۳
۷۰. قیسرا م دہوی (سید محمود حسن) ۶۹۱
۷۰. قیسر جہاں ۴۲۴
۷۰. قیسر حیدری دہلوی (نور محمد) ۴۲۵
۷۰. قیسر زیدی تسوی (سید محمد قیسر زیدی) ۴۲۵

۴۲۶	قیصر سرمست (سید قیصر صلاح الدین)	۷۰۵
۴۲۷	قیصر، ڈاکٹر سید مصباح الحسن	۷۰۶
۴۲۸	قیصر قاسمی (مولانا حکیم محمد مصطفیٰ)	۷۰۷
۴۲۹	قیوم صادق (ڈاکٹر سید شیخ محمد عبدالقیوم صادق)	۷۰۸

ک گ ل

۴۳۰	کاظم علی خاں (ڈاکٹر میرزا محمد کاظم علی خاں)	۷۰۹
۴۳۱	کاظمی، سید زائر حسین	۷۱۰
۴۳۱	کاسل قریشی (ڈاکٹر فضل حق قریشی)	۷۱۱
۴۳۲	کامل منصوری (حاجی رمضان منصوری)	۷۱۲
۴۳۳	(ڈاکٹر) کرامت علی کرامت	۷۱۳
۷۰۷	کرشن مراری (کرشن مراری سہگل)	۷۱۴
۴۳۳	کرشن موہن	۷۱۵
۴۳۵	کشفی لکھنوی	۷۱۶
۴۳۵	(ڈاکٹر) کشور سلطان	۷۱۷
۴۳۶	کشوری منچندہ (کے ایل منچندہ)	۷۱۸
۴۳۶	کفیل دھام پوری	۷۱۹
۴۳۷	کھڑم حیدری	۷۲۰
۴۳۸	کلیم سروجنی (ولی اللہ خاں)	۷۲۱
۶۹۲	کلیم عاجز (ڈاکٹر کلیم احمد)	۷۲۲
۴۳۸	کلیم عرفی	۷۲۳
۴۳۹	کمار پاشی (مشکدوت کمار)	۷۲۴

۴۴۰	کمال احمد (کمال الدین احمد)	۷۲۵
۴۴۱	کمال جعفری (محمد کمال الدین)	۷۲۶
۴۴۱	کمال ہمدانی (پروفیسر حکیم سید محمد کمال الدین حسین)	۷۲۷
۴۴۳	کنول انبالوی (کنور لال شرما)	۷۲۸
۴۴۴	کنول ڈبائیوی (قاضی شمس الحسن)	۷۲۹
۴۴۴	کوثر جاسی (عبدالحمید)	۷۳۰
۴۴۴	کوثر جہاں کوثر	۷۳۱
۴۴۵	کوثر چاند پوری (حکیم سید علی کوثر چاند پوری)	۷۳۲
۴۴۶	کوکن، پروفیسر محمد یوسف	۷۳۳
۴۴۷	کھنشاں پروین	۷۳۴
۴۴۷	کیف احمد صدیقی (احتشام علی صدیقی)	۷۳۵
۴۴۸	کیف غلام محی الدین خاں	۷۳۶
۴۴۸	کیفی اعظمی (سید اطہر حسین رضوی)	۷۳۷
۴۴۹	کیلاش ماہر (کیلاش چند ماہر)	۷۳۸
۴۵۰	ڈاکٹر، کیول دھیر	۷۳۹
۴۹۳	کے کے کھلر (کلدیپ کرشن کھلر)	۷۴۰
۴۵۱	گدڑی، الیاس احمد	۷۴۱
۴۵۱	گرہنچن چندن (گرہنچن داس چندن)	۷۴۲
۴۵۲	گوپال متل	۷۴۳
۴۵۳	گوریگر، پروفیسر نظام الدین ایس	۷۴۴
۴۵۴	گوئل، رنجنی کمار	۷۴۵
۴۵۵	لاغر، اوم پرکاش	۷۴۶
۴۵۵	لاہوٹی، سری نیواس	۷۴۷

۶۹۴

۷۴۸ لطیف حسین

۴۵۶

۷۴۹ لئیق صلاح (لئیق خدیجہ)

م

۴۵۷

۷۵۰ م۔ احمد

۴۵۸

۷۵۱ م۔ ق۔ خاں (ڈاکٹر محمد قمر الدین خاں)

۴۵۹

۷۵۲ م۔ م۔ راجندر (مدن موہن لال بھٹناگر)

۴۶۰

۷۵۳ م۔ ندیم (محمد ہر النبی)

۴۶۰

۷۵۴ ماقہر، منوہر پرشاد

۴۶۱

۷۵۵ ماجد جاسی (عبد الماجد)

۴۶۱

۷۵۶ (ڈاکٹر) ماجد علی خاں

۴۶۲

۷۵۷ (ڈاکٹر) ماجدہ اسد

۴۶۳

۷۵۸ مالک رام

۴۶۴

۷۵۹ مانک ٹالا (گوپال کرشن)

۴۶۵

۷۶۰ ماہر، اقبال احمد

۴۶۵

۷۶۱ ماہر بلگرامی (کلاپت سہائے)

۴۶۶

۷۶۲ ماہر چاند پوری (ڈاکٹر ایوب الہی)

۴۶۶

۷۶۳ ماہر حیدر آبادی (محمد عبدالکریم)

۴۶۷

۷۶۴ مائل ملیج آبادی (عبدالواحد خاں)

۴۶۷

۷۶۵ مبارک شمیم

۴۶۸

۷۶۶ تجتبی حسین (محمد تجتبی حسین)

۴۶۹

۷۶۷ مجروح سلطان پوری (اسرار حسن خاں)

۴۶۰	۷۶۸	(مولانا) مجیب اللہ ندوی
۴۶۱	۷۶۹	ڈاکٹر) محبوب راہی
۴۶۲	۷۷۰	محبوب صدیقی (محبوب احمد صدیقی)
۴۶۲	۷۷۱	محسن جلگانی
۴۶۳	۷۷۲	محسن خاں (محمد محسن خاں)
۶۹۴	۷۷۳	محسن زیدی (سید محسن رضا زیدی)
۴۶۳	۷۷۴	محسن عظیم آبادی (ڈاکٹر سید محمد محسن)
۴۶۴	۷۷۵	محسن کمال (محمد محسن علی)
۶۹۵	۷۷۶	محسنی، امت الرحمن
۴۶۴	۷۷۷	محسنی، پروفیسر شمس الرحمن
۴۶۵	۷۷۸	محمد احمد رمز
۴۶۵	۷۷۹	محمد افضل اقبال (محمد افضل الدین اقبال)
۴۶۶	۷۸۰	ڈاکٹر) محمد اکرام خاں
۴۶۷	۷۸۱	محمد امین
۴۶۸	۷۸۲	محمد ایوب ندوی
۴۶۹	۷۸۲	محمد حاتم رام پوری
۴۶۹	۷۸۴	(پروفیسر) محمد حسن
۴۸۱	۷۸۵	ڈاکٹر سید) محمد حسین
۴۸۲	۷۸۶	محمد خلیل
۴۸۲	۷۸۷	(پروفیسر) محمد ذاکر
۴۸۳	۷۸۸	محمد رابع ندوی (سید محمد رابع حسنی ندوی)
۴۸۴	۷۸۹	محمد سالم
۴۸۴	۷۹۰	ڈاکٹر) محمد سعید

۶۹۶	۷۹۱	پروفیسر محمد شفیع
۴۸۵	۷۹۲	محمد طیب
۴۸۵	۷۹۳	محمد عبدالحکیم
۴۸۶	۷۹۴	(مولانا) محمد عبدالسلام خاں
۴۸۶	۷۹۵	محمد عبداللطیف خاں
۴۸۷	۷۹۶	(ڈاکٹر) محمد عمر
۴۸۸	۷۹۷	محمد قاسم قاسمی سہارنپوری نجم الدہلوی
۴۸۸	۷۹۸	(حکیم) محمد منظور
۴۸۹	۷۹۹	محمد نضر علی خاں (عرف محمد میاں)
۴۸۹	۸۰۰	محمد نعمان (محمد نعمان خاں)
۴۹۰	۸۰۱	(ڈاکٹر سید) محمد ہاشم
۴۹۰	۸۰۲	(ڈاکٹر) محمد یاسین
۶۹۶	۸۰۳	محمد یوسف ٹینگ
۴۹۱	۸۰۴	(ڈاکٹر) محمد یونس نگرانی ندوی
۴۹۲	۸۰۵	(ڈاکٹر سید) محمود الحسن
۴۹۲	۸۰۶	(ڈاکٹر) محمود الحسن
۴۹۳	۸۰۷	(پروفیسر) محمود الہی
۴۹۴	۸۰۸	محمود شکیل (محمود حسین)
۴۹۴	۸۰۹	محمود نشتری (محمود احمد)
۴۹۴	۸۱۰	مختار (سید ممتاز حسن)
۴۹۵	۸۱۱	(پروفیسر) مختار الدین احمد
۴۹۶	۸۱۲	مختار شمیم (مختار احمد شمیم)
۴۹۷	۸۱۳	محمود سعیدی (سلطان محمد خاں)

۴۹۸	مدحت الاخر (ڈاکٹر محمد مختار)	۸۱۴
۴۹۹	مدن گوپال	۸۱۵
۴۹۹	مرغوب بانہالی (ڈاکٹر غلام محمد)	۸۱۶
۵۰۰	مست (دینا ناتھ)	۸۱۷
۵۰۰	مسرور جہاں	۸۱۸
۵۰۱	مسرور ہاشمی (ڈاکٹر سید مسرور علی اختر ہاشمی)	۸۱۹
۶۹۷	مسعود الحق	۸۲۰
۵۰۲	پروفیسر مسعود حسین خاں	۸۲۱
۵۰۳	مسیح انجم (محمد مسیح الدین)	۸۲۲
۶۹۸	مشتاق (حافظ مشتاق احمد انصاری)	۸۲۳
۵۰۳	مشتاق احمد	۸۲۴
۵۰۴	مشتاق احمد قادری مجیبی	۸۲۵
۵۰۵	پروفیسر مشیر الحق	۸۲۶
۵۰۶	مصطفیٰ فطرت (ڈاکٹر مرزا محمد مصطفیٰ حسین)	۸۲۷
۷۰۰	مصور بزواری (ظفر حسین)	۸۲۸
۵۰۷	مضطر مجاز (سید غلام حسین رضوی)	۸۲۹
۵۰۷	(سید) مطلوب حسن	۸۳۰
۶۹۸	مطیر بلجیت سنگھ	۸۳۱
۵۰۸	مظفر حنفی (ڈاکٹر مظفر علی)	۸۳۲
۵۰۹	مظفر شاہمیری (ڈاکٹر مظفر علی)	۸۳۳
۵۱۰	مظلوم کیتا لوی (نند لال)	۸۳۴
۵۱۰	مظہر الزماں خاں	۸۳۵
۵۱۱	مظہر امام	۸۳۶
۵۱۱	مظہر ہدی (سید زین العابدین)	۸۳۷

۵۱۲	معجز سبغلی (معجز حسین)	۸۳۸
۵۱۳	معصوم شرقی (عبد الغفار انصاری)	۸۳۹
۵۱۳	معظم، محمد رضی الدین	۸۴۰
۵۱۲	(ڈاکٹر) معیزہ عثمانی	۸۴۱
۵۱۴	معین اعجاز (معین الدین خاں)	۸۴۲
۵۱۴	معین الدین	۸۴۳
۵۱۵	(شیخ) معین الدین عثمانی	۸۴۴
۵۱۵	معین فیاضی (محمد معین الدین)	۸۴۵
۵۱۶	مغموم، باوا کرشن گوپال	۸۴۶
۵۱۷	مقصود احمد مکی (مقصود احمد بیگ مکی)	۸۴۷
۵۱۷	ملا، جسٹس آنڈر سون	۸۴۸
۵۱۸	پروفیسر، ممتاز احمد	۸۴۹
۵۱۹	ممتاز میرزا (ممتاز جہاں میرزا)	۸۵۰
۵۱۹	من موہن تلخ (من موہن شکل)	۸۵۱
۵۲۰	(ڈاکٹر) مناظر عاشق ہر گانوی	۸۵۲
۵۲۱	منزل لوہا ٹھیری (جمیل الدین)	۸۵۳
۵۲۲	منشا، پروفیسر منشا الرحمن	۸۵۴
۵۲۳	منظر اعظمی (ڈاکٹر عنایت اللہ)	۸۵۵
۵۲۴	منظر ردولوی (شاہ مبین احمد فاروقی)	۸۵۶
۵۲۴	رپرو فیسر ملک زادہ (منظور احمد)	۸۵۷
۷۰۰	منظور ہاشمی (منظور بنی ہاشم)	۸۵۸
۵۲۶	منظورہ اختر	۸۵۹
۵۲۵	منور مادیوان	۸۶۰

۵۲۷	۸۶۱	موج، راجندر بہادر
۵۲۷	۸۶۲	مومن حیدر آبادی (سید مومن علی)
۵۲۸	۸۶۳	موہن لال ویشنوی
۵۲۸	۸۶۴	ہاجن، کرم چند
۵۲۹	۸۶۵	ہنتاب پسروری (ستیتہ پرکاش)
۵۲۹	۸۶۶	مہدی حسن
۵۳۰	۸۶۷	مہدی نظمی (ابن الحسین)
۵۳۱	۸۶۸	مہرگیرا
۵۳۲	۸۶۹	مہہ لقا اعجاز (ڈاکٹر مسز مہہ لقا خاتون صدیقی)
۵۳۲	۸۷۰	مہیش پٹیلوی (مہیش چند منتر او)
۵۳۳	۸۷۱	مہیشور دیال
۵۳۳	۸۷۲	میر محمود حسین
۵۳۴	۸۷۳	میر مشتاق احمد
۵۳۵	۸۷۴	میرزا محمد یوسف (عرف اچین)
۵۳۵	۸۷۵	میکش اکبر آبادی (سید محمد علی شاہ)

ن

۵۳۶	۸۷۶	ناداں، اندر سروپ دت
۵۳۶	۸۷۷	نارنگ، پرو فیسر گوپی چند
۵۳۹	۸۷۸	نازش سکندر پوری (شہادت حسین)
۵۳۹	۸۷۹	ناشاد اورنگ آبادی (محمد عین الحق خاں)
۵۴۰	۸۸۰	ناشر کاظمی (سید صغیر احمد کاظمی)

۵۴۰	ناشر نقوی (سید ناشر حسین نقوی)	۸۸۱
۵۴۱	ناصر واحدی (محمد خیر الناصرین)	۸۸۲
۵۴۱	ناظر، غلام نبی ظاک	۸۸۳
۵۴۲	ناظم سلطان پوری (محمود خاں)	۸۸۴
۵۴۲	نامی انصاری (محمد رحمت اللہ)	۸۸۵
۵۴۳	ناوک، سید غلام السیدین	۸۸۶
۵۴۴	نثار اعظمی (نثار احمد)	۸۸۷
۵۴۵	نثار عباسی (سید محمد نثار حسین عباسی)	۸۸۸
۵۴۵	مولانا، نجم الدین اصلاحی	۸۸۹
۵۴۶	نجم عثمانی (نجم الہدیٰ)	۸۹۰
۵۴۷	نجیف (جولیس)	۸۹۱
۵۴۷	نندافاضلی (مقتدا حسن فاضلی)	۸۹۲
۷۰۱	نندپری، مولانا جمیل احمد	۸۹۳
۵۴۸	ڈاکٹر، نریش	۸۹۴
۵۴۹	نسیم شاہجہاں پوری (نسیم احمد خاں)	۸۹۵
۵۴۹	نشاط کشتوازی (غلام رسول)	۸۹۶
۵۵۰	نفر غزالی (محمد ابو نصر غزالی)	۸۹۷
۵۵۰	نصرت چودھری (ڈاکٹر نصرت آرا چودھری)	۸۹۸
۵۵۱	نصرت گوالیاری (محمد عثمان)	۸۹۹
۵۵۱	نصرت مہدی ید اللہی	۹۰۰
۵۵۲	ڈاکٹر، نصیر احمد خاں	۹۰۱
۵۵۲	نظامی، پروفیسر فلیق احمد	۹۰۲
۵۵۳	نظامی، خواجہ حسن ثانی	۹۰۳

۵۵۴	نظر برنی (محمد نظر برنی)	۹۰۴
۵۵۵	ڈاکٹر، نعیم الدین	۹۰۵
۵۵۶	نعیم راہی (محمد عبدالنعیم)	۹۰۶
۵۵۶	نفیس بانو شمع	۹۰۷
۵۵۷	نفیس غازی پوری (سید محمد سعید)	۹۰۸
۵۵۷	نقوی، ڈاکٹر امام مرتضیٰ	۹۰۹
۵۵۸	نقوی، ڈاکٹر سید حنیف احمد	۹۱۰
۵۵۸	نقوی، سید سبط محمد	۹۱۱
۵۵۹	نقوی، سید شاکر علی	۹۱۲
۵۶۰	نقوی، سید شریف الحسن	۹۱۳
۵۶۱	نقوی، ڈاکٹر سید صادق احمد	۹۱۴
۵۶۱	نقوی، سید غلام حیدر	۹۱۵
۵۶۲	نقوی، ڈاکٹر منظر عباس	۹۱۶
۵۶۳	نقوی، سید نجم الدین	۹۱۷
۵۶۳	نقوی، ڈاکٹر نور الحسن	۹۱۸
۵۶۴	نورالحسین (سید نورالحسین نقشبندی)	۹۱۹
۵۶۵	نور شفیق جونیوری (نورالحسن)	۹۲۰
۵۶۵	نور گور کپوری (سید نورالحسن)	۹۲۱
۵۶۶	نور لکھنوی (کرشن بہاری)	۹۲۲
۵۶۶	نورانی، سید امیر حسن ندوی	۹۲۳
۵۶۷	نوری شاہ (محمد جمیل احمد نوری)	۹۲۴
۵۶۸	نوری، مشتاق احمد	۹۲۵
۵۶۸	نیازی، محمد احسن	۹۲۶

۵۶۹

۹۲۷ نیر، صلاح الدین

۵۷۰

۹۲۸ نیر مسعود (سید نیر مسعود رضوی)

و

۵۷۱

۹۲۹ واجد سحر (سید واجد حسین)

۵۷۱

۹۳۰ واجد پری

۵۷۲

۹۳۱ (ڈاکٹر) وارث احمد خاں

۵۷۲

۹۳۲ وارث علوی (وارث حسین علوی)

۵۷۳

۹۳۳ وارث کرمانی (پروفیسر محمد وارث کرمانی)

۵۷۴

۹۳۴ وافف، محمد ایوب

۵۷۴

۹۳۵ والی آسی (عبدالوالی)

۵۷۵

۹۳۶ وامق جوہنوری (احمد مجتبیٰ)

۵۷۶

۹۳۷ واہی، سید محمد رضا نقوی

۵۷۷

۹۳۸ وجابت علی سندیلوی

۵۷۸

۹۳۹ وجدی الحسینی (مولانا مفتی سید عابد علی)

۵۷۸

۹۴۰ (پروفیسر سید) وجد الدین

۵۷۹

۹۴۱ (مولانا) وجد الدین خاں

۵۸۰

۹۴۲ ورماعثمان پوری (ابا پرشاد)

۵۸۰

۹۴۳ وسیم بریلوی (ڈاکٹر زاہد حسین)

۷۰۲

۹۴۴ وشت، لکشی نرائن تابش دہلوی

۵۸۱

۹۴۵ وصی سینا پوری (وصی حسین)

۵۸۲

۹۴۶ وقار خلیل (شاہ محمد خلیل الرحمن کوہ سوار)

۷۰۳	۹۴۷	وقار مدنی (ڈاکٹر وقار الحسن مدنی)
۵۸۲	۹۴۸	وقار نامری (توقیر حسین)
۷۰۳	۹۴۹	وکر، نند کشور
۵۸۲	۹۵۰	وہاب اشرفی (پروفیسر سید عبدالوہاب اشرفی)
۵۸۴	۹۵۱	وہاب عندلیب (محمد عبدالوہاب)

۵ - می

۵۸۵	۹۵۲	ڈاکٹر ہارون ایوب
۵۸۶	۹۵۳	ہاشمی، ڈاکٹر قاضی عبید الرحمن
۵۸۶	۹۵۴	ہاشمی، ڈاکٹر قمر اعظم
۵۸۷	۹۵۵	ہاشمی، پروفیسر نور الحسن
۵۸۹	۹۵۶	ہلال سیوہاروی
۵۸۹	۹۵۷	ہندی گورکھپوری (محمد وحید اللہ انصاری)
۷۰۴	۹۵۸	ہنسراج رہبر
۵۹۰	۹۵۹	یعقوب بید
۵۹۱	۹۶۰	یعقوب یاد رکوٹی
۵۹۱	۹۶۱	یوسف اعظمی (محمد یوسف اعظمی)
۵۹۲	۹۶۲	یوسف سرمست (ڈاکٹر یوسف شریف الدین)
۵۹۲	۹۶۳	یوسف کمال
۵۹۳	۹۶۴	یوسف ناظم (سید محمد یوسف)
۵۹۴	۹۶۵	یوسف قنوجی

افسافه

۷۰۹	ابوالکلام قاسمی
۷۰۹	بشر نواز (بشارت نواز خاں صاحب)
۷۰۶	جمیل اختر
۲۳۷	ساجد رضوی (میر رضا علی رضوی)
۷۱۰	شافع قدوائی
۷۰۸	شریف احمد
۳۴۲	عابدی محمد خالد
۳۴۵	عارف، سید اعلاق حسین رضوی
۷۱۱	عتیق اللہ
۷۱۲	فضل امام (سید فضل امام رضوی)
۷۰۷	فہیدہ بیگم (ڈاکٹر)
۷۱۳	قاضی سلیم
۳۲۷	قیصر زیدی (سید ابوالکلام زیدی)
۷۰۶	نجیب اختر

الف

آزاد، پروفیسر جگن ناتھ

- والد کا نام : تلوک چند محروم
تاریخ پیدائش : ۵ دسمبر ۱۹۱۸ء، عیسیٰ خیل (ضلع میانوالی، پاکستان)
پتہ : ۱-۲۵ گورنمنٹ کوارٹرز، گاندھی نگر، جموں توی ۴۲۰۰۰۱۸
تعلیم : ایم۔ اے (لاہور) ۱۹۴۴ء
مشاغل، ملازمت : پروفیسر امریتس (جموں یونیورسٹی۔ جموں)
تصانیف : (۱) طب و علم
شعری مجموعے : (۲) بیکراں
(۳) ستاروں سے ذروں تک
(۴) وطن میں اجنبی
(۵) نوائے پریشاں
(۶) انتخابِ کلام
(۷) کہکشاں (انتخابِ کلام)
طویل نظمیں : (۸) اردو
(۹) ابوالکلام آزاد
(۱۰) ماتم نہرو
(۱۱) شاعر کی آواز
- ۶۱۹۴۸
۶۱۹۴۹
۶۱۹۵۱
۶۱۹۵۴
۶۱۹۶۱
۶۱۹۵۷
۶۱۹۶۱
۶۱۹۵۱
۶۱۹۵۸
۶۱۹۶۴
۶۱۹۶۵

- ۶۱۹۸۰ (۱۲) دہلی کی جامع مسجد
 ۶۱۹۵۹ (۱۳) تلوک چند محروم
 ۶۱۹۶۰ (۱۴) اقبال اور اس کا عہد
 ۶۱۹۷۶ (۱۵) اقبال اور مغربی مفکرین

اعزازات، انعامات: (۱) اتر پردیش اردو اکادمی (دکھنؤ)

(۲) بہار اردو اکادمی (پٹنہ)

(۳) مغربی بنگال اردو اکادمی (کلکتہ)

(۴) میر اکادمی (دکھنؤ) وغیرہ سے متعدد انعامات ملے اور ورلڈ مسلم

سینٹر لندن، اقبال انٹرنیشنل کانگریس لاہور، پنجاب یونیورسٹی لاہور

اور حکومت پاکستان وغیرہ سے مختلف قسم کے اعزازات عطا ہوئے۔

آزاد، چمن لال

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۲۴ اگست ۱۹۱۲ء، بٹالہ (پنجاب)

پتہ: بی۔ ۱۱۵، گل مہر پارک - نئی دہلی ۱۱۰۰۳۹

تعلیم:

مشاغل، ملازمت: مجاہد آزادی

تصانیف: (۱) نیتاجی سبھاش چندر بوس

(۲) باغی جواہر

(۳) ریولیوشنری مومنٹ ان انڈیا

(۴) فوٹو البم آف ریولیوشنری مومنٹ

آزاد، عبداللہ قاسمی

- والد کا نام : محمد یونس
 تاریخ پیدائش : یکم جنوری، ۱۹۶۰ء مقام کوئل بھار، ضلع بستی، یو۔ پی۔
 پتہ : مدرسہ قرآنیہ تنویر العلوم دارا پور، پوسٹ مجھواں ضلع پرتاپ گڑھ۔
 تعلیم : فاضل دیوبند و فاضل تفسیر لکھنؤ و فاضل ادب علی گڑھ و فاضل معقولات الہ آباد و فاضل طب سہارنپور
 مشاغل، ملازمت : درس و تدریس، تہنیت و تالیف
 تصانیف : (۱) غبارِ حرم (نعتوں کا مجموعہ) ۱۹۸۱ء
 (۲) اُمتِ مسلمہ کے نام ایک مخلصانہ پیغام ۱۹۸۲ء
 (نظموں کا مجموعہ)
 (۳) گنبدِ خضرا (نعتوں کا مجموعہ) ۱۹۸۳ء

آزاد، ڈاکٹر محمد اسماعیل فتحپوری

- والد کا نام : حافظ محمد جمیل
 تاریخ پیدائش : ۳۱ اگست ۱۹۴۱ء محلہ ہاجری، فتحپور (یو۔ پی)
 پتہ : ۱۳۰ شاہدہ لاج، محلہ ہاجری، فتحپور (یو۔ پی)
 تعلیم : مولوی، عالم، ادیب کامل، ایم اے، ایل ایل، بی۔ پی ایچ۔ ڈی
 مشاغل، ملازمت : تدریس و تدریس
 تصانیف : کاوشیں ۱۹۸۵ء
 اعزازات، انعامات : (۱) سرسید میڈل جامعہ اردو علی گڑھ کی جانب سے ۱۹۶۵ء
 (۲) گولڈ میڈل — اردو سماج لکھنؤ ۱۹۸۳-۸۴ء

آزردہ، مرزا محمد زماں

- والد کا نام :
 تاریخ پیدائش : ۱۷ مارچ ۱۹۴۵ء امرتسر (پنجاب)
 پتہ : حسن آباد، رینا واڑی، سری نگر۔ ۱۹۰۰۳
 تعلیم : ایم اے (اردو) ۱۹۷۱ء - بی ایڈ۔ ۱۹۷۰ء (کشمیر یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت : درس و تدریس (لکچرر شعبہ اردو، کشمیر یونیورسٹی)
 تصانیف : (۱) غبارِ خاطر (انشائیے) ۱۹۷۳ء
 (۲) شیریں کے خطوط " ۱۹۷۴ء
 (۳) اور وہ توپ گر گئی (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۷۵ء
 (ہوز سہو آف انڈین رائٹرز، صفحہ ۷۰۸)

ڈاکٹر (آصفہ زماں)

- والد کا نام : الحاج مولانا قاری سید ودودالحی ندوی
 تاریخ پیدائش : ۲۲ مارچ ۱۹۴۵ء - لکھنؤ (یو۔ پی)
 پتہ : نفیس منزل، ۱۱۰ پیسہ جلیل گولہ گنج لکھنؤ (یو پی) ۲۲۶-۱
 تعلیم : ایم اے (فارسی، اردو، عربی) ایل ایل بی، پی ایچ ڈی (فارسی)
 مشاغل، ملازمت : استاد شعبہ فارسی، لکھنؤ یونیورسٹی (۱۹۷۵ء سے)
 تصانیف : (۱) طالبِ آملی - ٹکرو فن ۱۹۷۸ء
 (۲) پرتو تحقیق ۱۹۸۶ء
 (۳) جدید ادبی جائزے (حصہ نثر)
 (۴) جدید ادبی جائزے (حصہ نظم)

- (۵) شرح شعر باستان (حقہ نشر)
 (۶) شرح شعر باستان (حقہ نظم)
 (۷) اردو سائیتہ کا اہماس (ہزبان ہندی)
 (۸) مختصر تاریخ فارسی وغیرہ
 اعزازات، انعامات: اردو اکادمی (لکھنؤ) سے متعدد انعامات ملے۔

آغا جانی کاشمیری (آغا سید واجد حسین رضوی)

- والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۱۴ جولائی ۱۹۰۸ء، لکھنؤ (یو۔ پی)
 پتر: کے کی کورٹ، کمبالا ہل روڈ، بمبئی۔ ۴۰۰۰۳۶
 تعلیم: مشاغل، ملازمت: فلم کے کہانی کار
 تصانیف: سحر ہونے تک (آپ بیتی)
 ۱۹۶۶ء (ہونہر ہو آف انڈین رائٹرز، صفحہ ۵۲۸)

آمنہ ابوالحسن (سیدہ آمنہ بانو)

- والد کا نام: ابوالحسن سید علی
 تاریخ پیدائش: ۱۰ مئی ۱۹۴۱ء، حیدر آباد دکن۔
 پتر: ۳۷۔ پٹودی ہاؤس، نئی دہلی ۱۱۰۰۰۱
 تعلیم: انٹر میڈیٹ
 مشاغل، ملازمت: مشاہدہ۔ مطالعہ۔ تفریح
 تصانیف: (۱) کہانی (افسانوں کا پہلا مجموعہ)
 ۱۹۶۵ء

۶۱۹۶۸	(۲) سیاہ سرخ سفید (ناول)
۶۱۹۷۴	(۳) تم کون ہو (ناول)
۶۱۹۸۱	(۴) واپسی (ناول)
۶۱۹۸۵	(۵) آواز (ناول)

اعزازات، انعامات: تینوں ناول انعام یافتہ ہیں

آئندہ سیتہ پال

۶۱۹۳۱	ام نارائن آئندہ
۶۱۹۳۱	تاریخ پیدائش: ۲۴ اپریل ۱۹۳۱ء، کوٹ سارنگ (انک) پاکستان
۱۶۰۰۱۴	پتہ: E-1/۹۲ سیکٹر ۱۴ پنجاب یونیورسٹی۔ چنڈی گڑھ ۱۶۰۰۱۴
	تعلیم: بی ایچ ڈی
	مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ پروفیسر اور صدر شعبہ انگریزی ڈی سی سی پنجاب یونیورسٹی۔ چنڈی گڑھ

۶۱۹۵۵	(۱) جینے کے لیے (افسانے)
۶۱۹۵۸	(۲) دل کی بستی (افسانے)
۶۱۹۶۵	(۳) کالے کوس (افسانے)
۶۱۹۷۵	(۴) پنچاس اور ایک (افسانے)
۶۱۹۵۷	(۵) موت عشق اور زندگی (ناول)
۶۱۹۵۹	(۶) صبح، دوپہر، شام (ناول)
۶۱۹۶۰	(۷) آہٹ (ناول)
۶۱۹۷۲	(۸) اپنے مرکز کی طرف (ناول)

بیرونی ممالک کا سفر: (۱۱) دورہ روس ۱۹۸۰ء

- ۶۱۹۸۲ امریکہ اور کینیڈا
 ۶۱۹۸۳ (۲) تھائی لینڈ
 ۶۱۹۸۵ (۴) امریکہ اور کینیڈا
 ۶۱۹۸۶ (۵) انگلینڈ، جرمنی، فرانس
 ۶۱۹۶۸ اعزازات، انعامات، (۱) پنجاب سرکار کا اعزازی ایوارڈ
 ۶۱۹۸۳ (۲) کینیڈین یونیورسٹی ایوارڈ (انگریزی نظمیات کے مجموعہ پر)

آوارہ، شیخ محمد یوسف نور محمد

والد کا نام :
 تاریخ پیدائش : یکم اپریل ۱۹۱۱ء
 پتہ : الہلال الکترک اسٹور - ۶۲ - ۷۱ - فتوت منزل سا نکلی اسٹریٹ،
 بمبئی - ۴۰۰۰۰۸

تعلیم :
 مشاغل، ملازمت : ریٹائر بحیثیت ہیڈ ماسٹر (۱۹۵۶-۵۹ء)
 تصانیف : شراے (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۶
 (مہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۵۷)

ابراہیم اختر (محمد ابراہیم)

والد کا نام : محمد وزیر
 تاریخ پیدائش : ۲۴ نومبر ۱۹۳۴ء پربھنی
 پتہ : فرینڈس کالونی - ونگی روڈ - پربھنی (دہاراشٹر) ۴۳۱۴۰۱
 تعلیم : میٹرک

مشاغل، ملازمت : سرکاری ملازمت (ضلع پریشہد پربھنی)

تصانیف : (۱) پیاسے دل (ناولٹ) ۶۱۹۶۲

(۲) ہندو فلسفہ - ایک مطالعہ ۶۱۹۸۵

اعزازات، انعامات : ہندو فلسفہ - ایک مطالعہ پر جہاراشٹر اردو اکادمی و بہار اردو اکادمی کی طرف سے انعامات ملے۔

ابراہیم یوسف (محمد ابراہیم خاں)

والد کا نام : محمد یوسف خاں

تاریخ پیدائش : ۱۰ مئی ۱۹۲۵ء - بھوپال

پتہ : ۱۶ - نیم روڈ، اماں گیٹ، بھوپال - ۱

تعلیم : ایم۔ اے (اردو اور پولیٹیکل سائنس) بی۔ ایڈ

مشاغل، ملازمت : ڈرامہ نگاری، پرنسپل گورنمنٹ ہائر سکینڈری اسکول (ریٹائرڈ)

تصانیف : (۱) سوکھے درخت (ڈراموں کا مجموعہ) ۶۱۹۵۲

(۲) طنزیہ ڈرامے (") ۶۱۹۷۴

(۳) دھوئیں کے آنچل (") ۶۱۹۷۶

(۴) پانچ چھ ڈرامے (") ۶۱۹۷۸

(۵) اداس موڑ (") ۶۱۹۸۳

(۶) صولت عالمگیری (ترتیب - اردو کا قدیم

ترین طبع زاد ڈرامہ) ۶۱۹۷۶

(۷) گم شدہ خط (رومانیہ کے ڈرامہ نگار کریستل

کے ڈرامے کا ترجمہ) ۶۱۹۷۸

(۸) اندر بھاؤ اندر بھائی (تحقیق اور تنقید) ۶۱۹۸۰

- (۹) اردو کے اہم ڈرامہ نگار (مقتصدین) ۶۱۹۸۱
 (۱۰) اردو کے اہم ڈرامہ نگار (متوسطین) ۶۱۹۸۴
 (۱۱) اردو کے اہم ڈرامہ نگار (آفاقی) ۶۱۹۸۳
 (۱۲) ہندی ڈرامے کا ارتقا۔
 (۱۳) آجے اور منزلیں (ناول) ۶۱۹۵۳
 (۱۴) دیدک دور سے ۶۱۹۸۵ (تک)
 اعزازات، انعامات: انٹرپرائز اردو اکادمی (لکھنؤ) اور مہیہ پریش اردو اکادمی (بھوپال) سے متعدد کتابوں پر انعامات ملے۔

ابن غوری (سید انور)

- والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۱۱ اکتوبر ۱۹۴۴ء، حیدرآباد
 پتہ: رحمان باغ، تلنگنہ (اسے بی) ۵۰۸۰۰۱
 تعلیم: بی ایس سی - ایم اے - بی ایڈ - ڈی ایڈ سی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس (جونیر لکچرر)
 تصانیف: فضائل اخلاق و اخلاص ۶۱۹۷۸
 اعزازات، انعامات: منہاج ضلع کلکٹر بہ ضمن تدریس

ابن کنول (ڈاکٹر ناصر محمود کمال)

- والد کا نام: کنول ڈبائیوی
 تاریخ پیدائش: ۱۵ اکتوبر ۱۹۵۷ء، گتور (بدایوں)

پتہ : بیت الشمس، جمال پور، علی گڑھ (یو۔ پی)
 تعلیم : بی۔ اے (آنرز)، ایم۔ اے (علیگ)، ایم۔ فل، پی۔ ایچ۔ ڈی۔
 مشاغل، ملازمت :

تصانیف : تیسری دنیا کے لوگ (افسانے) ۶۱۹۸۴
 اعزازات، انعامات : اتر پردیش اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی اور بنگال اردو اکادمی
 سے انعامات ملے۔

(مولانا سید) ابوالحسن علی ندوی

والد کا نام : سید عبدالحی حسینی
 تاریخ پیدائش : ۶۱۹۱۴ تکیہ کلاں، رائے بریلی (یو۔ پی)
 پتہ : تکیہ کلاں، رائے بریلی (یو۔ پی) ۲۲۹۰۰۱
 تعلیم : دارالعلوم ندوۃ العلماء، انجمن خدام الدین لاہور، لکھنؤ یونیورسٹی۔
 مشاغل، ملازمت : تصنیف و تالیف، نظامت ندوۃ العلماء (اعزازی)
 تصانیف : (۱) سیرت سید احمد شہید (اول و دوم) ۶۱۹۲۶
 (۲) مذہب و تمدن ۶۱۹۴۲
 (۳) انسانی دنیا پر مسلمانوں کے عروج و زوال کا اثر ۶۱۹۴۷
 (۴) تاریخ دعوت و عزیمت (پانچ جلدیں) ۱۹۵۵ تا ۱۹۸۸ء
 (۵) تذکرہ مولانا فضل الرحمن گنج مراد آبادی ۶۱۹۵۷
 (۶) سوانح مولانا عبدالقادر رائے پوری ۶۱۹۶۳
 (اول و دوم) ۶۱۹۶۵
 (۷) دریائے کابل سے دریائے یرموک تک ۶۱۹۷۴
 (۸) منصب نبوت اور اس کے مالی مقام کے حاملین ۶۱۹۷۵

- (۹) مغرب اقصیٰ (مراکش) میں ۶۱۹۷۶
- (۱۰) شرق اوسط کی ڈائری (عربی میں) اردو ترجمہ ۶۱۹۷۷
- از مولوی شمس الحق ندوی ۶۱۹۷۷
- (۱۱) تبلیغ و دعوت کا معجزانہ اسلوب ۶۱۹۸۱
- (۱۲) مولانا محمد زکریا صاحب ۶۱۹۸۲
- (۱۳) دستور حیات (عربی میں) اردو ترجمہ ۶۱۹۸۳
- از مولوی سید سلیمان حسینی ندوی ۶۱۹۸۳
- (۱۴) کاروان زندگی (جلد اول) ۶۱۹۸۳
- (۱۵) " (جلد دوم) ۶۱۹۸۴
- بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب، مصر، سوڈان، شام، عراق، ترکی، لبنان، اردن، ایران، افغانستان، برطانیہ، فرانس، سری لنکا، بنگلہ دیش، پاکستان، شمالی یمن، بلجیم، الجزائر، مراکش، جرمنی، اسپین، سوئٹزرلینڈ، امریکہ کیناڈا۔
- اعزازات، اعطیات: (۱) شاہ فیصل ایوارڈ ۶۱۹۸۰
- (۲) ڈاکٹریٹ کی ڈگری از کثیر یونیورسٹی ۶۱۹۸۱

دپروفیسر) ابوسالم

- والد کا نام: مولانا شبلی ندوی
- تاریخ پیدائش: ۸ جولائی ۱۹۲۵ء اعظم گڑھ (یو۔ پی)
- پتہ: ۱۰۴۔۵ ڈکٹرنگ، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
- تعلیم: ایم۔ اے (علیگ) ایم۔ ایس۔ سی (معاشیات) لندن یونیورسٹی
- مشاغل، ملازمت: سابق استاد علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، خرطوم یونیورسٹی، سینٹر اکونومسٹ نیشنل کونسل آف اپلائیڈ انکمانک ریسرچ یو۔ جینیل اکانومسٹ۔

- تھانیف : (۱) ہندوستان کا بیرونی اثاثہ ۶۱۹۴۵
 (۲) کچھ زر کی بابت ۶۱۹۴۶
 (۳) معاشیات - ماہیت اور اہمیت (ترجمہ)
 (۴) روزگار، سود اور زر کا عام نظریہ (ترجمہ)
 بیرونی ممالک کا سفر : افریقہ، یورپ، امریکہ، جنوب مشرقی ایشیا، جاپان وغیرہ۔

ابو محمد سحر (ڈاکٹر ابو محمد ابوالقاسم)

- والد کا نام : عبدالصمد
 تاریخ پیدائش : ۱۰ اپریل ۱۹۲۸ء، ۱۸ شوال ۱۳۴۶ھ، بروز شنبہ موضع محی الدین پور
 ضلع فتح پور (یو۔ پی)
 پتہ : ۳۹- مالویہ نگر، بھوپال -۵ (ایم۔ پی)
 تعلیم : ایم۔ اے۔ (اردو)، الہ آباد یونیورسٹی، ۱۹۵۱ء۔ پی ایچ۔ ڈی۔ (اردو)
 آگرہ یونیورسٹی، ۱۹۶۴ء۔
 مشاغل، ملازمت : سابق پروفیسر و صدر شعبہ اردو، گورنمنٹ جمعیہ کالج، بھوپال۔
 تھانیف : (۱) اردو میں قصیدہ نگاری ۶۱۹۵۸
 (۲) تنقید و تجزیہ ۶۱۹۶۱
 (۳) مطالعہ امیر (تحقیقی مقالہ) ۶۱۹۶۵
 (۴) انتخاب قصائد اردو مع مقدمہ و حواشی ۶۱۹۶۹
 (۵) غالبیات کے چند مباحث ۶۱۹۷۳
 (۶) اردو املا اور اس کی اصلاح ۶۱۹۸۲
 (۷) زبان و لغت ۶۱۹۸۳
 (۸) برگ غزل (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۱

اعزازات، انعامات: (۱) امیر خسرو انعام برائے نثر، مدھیہ پردیش سہ ماہیہ پریشد ۶۷۳-۷۴

(۲) اتر پردیش اردو اکادمی انعام ۶۱۹۷۴

(۳) فخر الدین علی احمد قائب انعام ۶۱۹۸۴

اثر، محمد علی

والد کا نام: حکیم شیخ محبوب

تاریخ پیدائش: ۲۳ دسمبر ۱۹۴۹ء

پتہ: "کاشانہ اثر" ۲۲۶/۹-۲-۲۰، حیدر آباد محبوب چوک

حیدر آباد ۵۰۰۰۰۲

تعلیم: ایم۔ اے۔ پی۔ ایچ۔ ڈی۔ پی۔ جی ڈپلوما این ہیلیوگرافی
(مخطوط شناسی)

مشاغل، ملازمت: استاد شعبہ اردو جامعہ عثمانیہ۔ حیدر آباد

تصانیف: (۱) غوامی شخصیت اور فن ۶۱۹۷۷

(۲) ملاقات (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۰

(۳) شمع جلتی رہے (اپورتاژ) ۶۱۹۸۰

(۴) دبستان گوگلکٹڈ (ادب اور کلچر) (ترتیب) ۶۱۹۸۱

(۵) دکنی اور دکنیات ۶۱۹۸۲

(۶) دکنی غزل کی نشوونما ۶۱۹۸۶

اعزازات، انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی (حیدر آباد) سے تین انعامات

اور مغربی بنگال اردو اکادمی (کلکتہ) سے ایک انعام ملا۔

✽ اجمل اجملی (ڈاکٹر سید محمد اجمل اجملی)

- والد کا نام : مولانا شاہ سید احمد اجملی
- تاریخ پیدائش : یکم مارچ ۱۹۳۲ء (وفات: ۴ اگست ۱۹۹۳ء)
- پتہ : ۶۹ - اوکھلا، جامعہ نگر، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
- تعلیم : کامل، قابل، ایم۔ اے۔ ڈی فل ۱۹۶۷ء
- مشاغل، ملازمت : صحافی، دعویٰ دور، نئی دہلی، استاد (اردو ڈیپارٹمنٹ اسلامیہ ڈگری کالج - سری نگر کشمیر) ایڈیٹر (سوویت دیس اردو سوویت محکمہ اطلاعات، نئی دہلی)
- تصانیف : (۱) اردو سے ہندوؤں کا تعلق ۱۹۵۸ء
- (۲) شاعر، آتش نوا ۱۹۵۹ء
- (۳) نقوشِ لینن ۱۹۸۱ء
- (۴) میراد افغانستان (ترجمہ) ۱۹۸۰ء
- (۵) سوویت یونین - تاثرات و تجزیات ۱۹۸۲ء
- (۶) مسلم ملکوں پر مغربی بلغاریہ (ترجمہ) ۱۹۸۴ء
- (۷) ذکرِ میر (ہندی) ۱۹۶۰ء
- بیرونی ممالک کا سفر، سوویت یونین، بلغاریہ ۱۹۸۲ء
- اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی کا ایوارڈ ۱۹۸۲ء

احتمشام احمد (پروفیسر سید احتشام احمد ندوی)

- والد کا نام : سید یوسف علی
- تاریخ پیدائش : ۴ جولائی ۱۹۲۵ء، مخدوم پور، پیرزادگان سلطان پور، ریلوے (پٹی)

پتہ : پروفیسر وسدر شعبہ عربی۔ کالی کٹ یونیورسٹی کیرالا۔ ۶۷۳۶۳۵
تعلیم : عالم و فاضل (ندوة العلماء۔ لکھنؤ) بی اے جامعہ ایم اے عربی و
اردو، پی ایچ ڈی (علی گڑھ)

مشاغل، ملازمت : تدریس و تدریس

تصانیف : (۱) عربی شاعری کے جدید رجحانات

(۲) جدید عربی ادب کا ارتقاء

(۳) گنودان کا تنقیدی مطالعہ

(۴) تنقیدی نظریات کا مطالعہ

بیرونی ممالک کا سفر : نائیجیریا اور مکہ و مدینہ کی زیارت و عمرہ

اعزازات، انعامات : ”تنقیدی نظریات کا مطالعہ“ پر اردو اکادمی نے انعام دیا۔

ڈاکٹر احسان اللہ خاں

والد کا نام : حفیظ اللہ خاں

تاریخ پیدائش : یکم جولائی ۱۹۲۷ء موضع ٹیسم (بستی یوپی)

پتہ : ۱۶۵ - ذاکر باغ، جامعہ نگر، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵

تعلیم : ایم ایس سی (بنارس یونیورسٹی)، پی ایچ ڈی (پنجاب یونیورسٹی)

چندی گڑھ۔

مشاغل، ملازمت : ریٹائرڈ / تصنیف و تالیف

تصانیف : (۱) سائنس اور اجتہاد ۱۹۷۶ء

(۲) سماج پر سائنس کے اثرات ۱۹۷۹ء

(۳) مذہب اور سائنس ۱۹۸۱ء

(۴) آدم کی کہانی خدا کی زبانی ۱۹۸۲ء

- (۵) دورِ جدید اور روس ۶۱۹۸۵
 (۶) سائنسی حقائق اور سماجی مجبوریات ۶۱۹۸۶
 (ایک سے زائد شوہر اور بیویاں کیوں؟)
 (۷) قوموں کا کردار ۶۱۹۸۷
 بیرونی ممالک کا سفر: مغربی جرمنی۔ انگلینڈ۔ کناڈا۔ امریکہ
 اعزازات و انعامات: میر اکادمی دکن سے اور یوپی اردو اکادمی دکن سے ۶۱۹۷۷
 اور ۶۱۹۷۹ میں انعامات ملے۔

احمد آصف جاہی (میر احمد الدین علی خاں)

- والد کا نام: میر غوث الدین علی خاں
 تاریخ پیدائش: ۵ دسمبر ۶۱۹۳۸، حیدر آباد دکن
 پتہ: ۶۰۳-۵-۲۰ محلہ شکر گنج، حیدر آباد-آندھرا پردیش۔ ۵۰۰۲۶۵
 تعلیم: ایم۔ اے (اردو) عثمانیہ یونیورسٹی ۶۱۹۷۶۔ ایم فل (اردو) عثمانیہ ۶۱۹۷۹
 مشاغل و ملازمت: ریسرچ اسکالر
 تصانیف: عہد عثمانی میں اردو خدمات ۶۱۹۸۰
 اعزازات و انعامات: اردو اکادمی بہار، اردو اکادمی آندھرا پردیش اور میر اکادمی دکن کی جانب سے مذکورہ کتاب پر انعامات ملے۔

* احمد جمال پاشا (محمد نذرت پاشا)

والد کا نام: آغا میر شجاعت حسین

- تاریخ پیدائش: یکم جون ۱۹۳۶ء غلڈ آباد۔ (وفات: ۲۸ ستمبر ۱۹۸۷ء پٹنہ، بہار)
- پتہ: کوٹھی نشاط افزا سیوان - ۸۴۱۲۲۶ (بہار)
- تعلیم: ایم اے (علیگ) (اردو)
- مشاغل، ملازمت: لیکچرار شعبہ اردو - ذکیہ آفاق اسلامیہ کالج (بہار یونیورسٹی، سیوان)
- تصانیف: (۱) اندیشہ شہر ۶۱۹۶۰
- (۲) لذتِ آزار ۶۱۹۶۷
- (۳) ستمِ ایجاد ۶۱۹۶۸
- (۴) مضامین پاشا ۶۱۹۷۰
- (۵) چشمِ حیراں ۶۱۹۷۴
- (۶) پتیوں پر چھڑکاؤ ۶۱۹۸۶
- (۷) ظرافت اور تنقید ۶۱۹۸۳
- (۸) مجاز کے لطیفے ۶۱۹۵۷
- (۹) دنیا کی لوک کہانیاں ۶۱۹۸۴
- (۱۰) فنِ لطیفہ گوئی ۶۱۹۶۷
- (۱۱) شوکت تھانوی کی مزاحیہ صحافت ۶۱۹۶۷
- بیرونی ممالک کا سفر: نیپال ۱۹۷۵ء، پاکستان ۱۹۸۳ء، سعودی عرب ۱۹۸۵ء
- اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی کے انعامات ملے۔

احمد رشید علیگ (عبدالرشید)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۷ جولائی ۱۹۵۲ء

پتہ: رہنٹ والا کنواں۔ سرائے رحمان۔ علی گڑھ (یو۔ پی)، ۲۰۲۰۰۱

- تعلیم : ایم اے (اردو) ادیب کامل، ایم اے (انگریزی) سال اول
 مشاغل، ملازمت : تدریس و تدریس
 تصانیف : (۱) پہلا نقش (تنقیدی مضامین) ۱۹۷۰
 (۲) گوہر آبدار ۱۹۷۹
 (۳) شرح منتخب نظم و نثر حصہ سوئم، برائے ۱۹۸۰
 ماہر جامعہ اردو)

* (خواجہ) احمد عباس

- والد کا نام :
 تاریخ پیدائش : ۶ جون ۱۹۱۴ (وفات : یکم جون ۱۹۸۷ بمقام بیٹی)
 پتہ : فیلو مینالاج، چرچ روڈ، جوہو، بمبئی۔ ۴۰۰۵۴
 تعلیم : بی اے (۱۹۳۳) ایل ایل بی (۱۹۳۵) مسلم یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت : جرنلسٹ (اردو انگریزی) فلم کار
 تصانیف : (۱) چار دل چار راہیں (ناول) ۱۹۵۹
 (۲) دیباچے ساری رات (ناول) ۱۹۵۹
 (۳) زعفران کے پھول (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۶۸
 (۴) میں کون ہوں؟ ۱۹۶۹
 (تصانیف کی کل تعداد چالیس سے اوپر ہے)
 اعزازات، انعامات : پدم شری ۱۹۶۸

(ہوز ہو آف انڈین رائٹرز، ص ۱)

احمر لاری (ڈاکٹر نور العین لاری)

- والد کا نام: محمد عین الحق لاری
- تاریخ پیدائش: ۴ جولائی ۱۹۳۲ء، قصبہ لار ضلع دیوبند (پوپی)
- پتہ: ریڈر شعبہ اردو، گورکھپور یونیورسٹی، گورکھپور۔ ۲۷۳-۰۱
- تعلیم: ایم۔ اے، بی۔ ایچ۔ ڈی (اردو)
- مشاغل/ملازمت: تدریس تدریس
- تصانیف:
- (۱) مختصر تاریخ گورکھپور ۶۱۹۷۲
  - (۲) گلدستہ نازنیناں (تخلص و مقدمہ) ۶۱۹۷۲
  - (۳) تذکرہ شعراء از حسرت موہانی ۶۱۹۷۲
  - (ترتیب و مقدمہ)
  - (۴) حسرت موہانی: حیات اور کارنامے ۱۹۷۳
  - (تحقیقی مقالہ برائے بی ایچ ڈی)
  - (۵) ارباب سخن (ترتیب و مقدمہ) ۶۱۹۸۲
  - (۶) یادگارِ فہیم (مقدمہ) ۶۱۹۸۳
  - (۷) انتخاب سخن (//) ۶۱۹۸۳
- اعزازات/انعامات: دو کتابوں 'تذکرہ شعراء از حسرت موہانی' اور 'حسرت موہانی: حیات اور کارنامے' پر انٹرپرائز اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

* اختر الایمان

- والد کا نام: حافظ فتح محمد
- تاریخ پیدائش: ۱۲ نومبر ۱۹۱۵ء، قلعہ نجیب آباد (بجنور۔ پوپی)

۵۵۔ بینڈ اسٹینڈ بلڈنگ۔ کین روڈ۔ باندہ۔ بمبئی۔ ۲۰۰۵
 بی اے (اینگلو عربک کالج دہلی) موجودہ ڈاکٹر ذاکر حسین کالج، ایم اے
 تعلیم :
 (نامکمل علی گڑھ)

مشاغل، ملازمت : پچھلے چالیس سال سے قلم سے وابستہ ہیں۔

۶۱۹۴۳	(۱) گرداب	(شعری مجموعہ)
۶۱۹۴۶	(۲) تاریک سیارہ	"
۶۱۹۴۹	(۳) سب رنگ	"
۶۱۹۵۲	(۴) آب جو	"
۶۱۹۶۱	(۵) یادیں	"
۶۱۹۶۹	(۶) بنت لحات	"
۶۱۹۷۷	(۷) نیا آہنگ	"
۶۱۹۸۳	(۸) سرو سامان	"

بیرونی ممالک کا سفر: بیروت، دمشق، قاہرہ، ماسکو، فرانس، لندن، جرمنی، سوئزر لینڈ،
 روم، ماریشس، امریکہ، کینیڈا، کینیا، تنزانیہ، یوگنڈا۔
 اعزازات، انعامات: ۶۱۹۶۱ میں ساہتیہ اکادمی کا ایوارڈ ملا۔ اس کے علاوہ یوپی اردو
 اکادمی (دکنو)، ہمارا شتر اردو اکادمی (بمبئی) اور میر اکادمی (دکنو)
 سے انعامات ملے۔

اختر الواسع

والد کا نام: حیرت بن واحد
 تاریخ پیدائش: یکم ستمبر ۱۹۵۱ء، علی گڑھ (یوپی)
 پتہ: شگلا ہاؤس۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵

تعلیم : ایم۔ اے (اسلامک اسٹڈیز)
 مشاغل، ملازمت : تدریس و تدریس
 تصانیف : سرسید کی تعلیمی تحریک
 (آل انڈیا مسلم ایجوکیشنل کانفرنس)
 ۱۹۸۵ء

* اختر انصاری

والد کا نام : ڈاکٹر محفوظ اللہ دہلوی
 تاریخ پیدائش : ۱۹۰۹ء - بدایوں (وفات : ۵ اکتوبر ۱۹۸۸ء علی گڑھ)
 تعلیم : بی۔ اے (آنرز) سینٹ اسٹیفن کالج۔ دہلی
 پتہ : شہر زاد، جامعہ اردو روڈ، علی گڑھ - ۲۰۲۰۰۲
 مشاغل، ملازمت : شعبہ تعلیمات، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی سے ریٹائرڈ
 تصانیف : ۱) بانی زخم (انتخاب کلام)
 ۲) ایک قدم اور سہی (مجموعہ کلام)
 ۳) وقت کی باہنوں میں (طویل نظم)
 ۴) اردو فلکشن - بنیادی و تشکیلی عناصر
 ۵) غزل اور غزل کی تعلیم
 ۶) حالی اور نیا تنقیدی شعور (تنقید) (تقریباً ۴۰ تصانیف)
 اعزازات، انعامات : اتر پردیش اردو اکادمی (لکھنؤ) نے مجموعی خدمات پر انعام دیا۔

اختر بستوی (ڈاکٹر محمد اختر علی صدیقی)

والد کا نام : اصغر علی صدیقی

- تاریخ پیدائش : ۹ اگست ۱۹۴۰ء بستی (یوپی)
- پتہ : لکچر۔ شعبہ اردو گورکھپور یونیورسٹی، گورکھپور (یوپی)
- تعلیم : ایم۔ اے (انگریزی) ایم۔ اے (ہندی ایچ ڈی (اردو)
- مشاغل، ملازمت : تدریس و تدریس
- تصانیف : (۱) نغمہ شب (طویل نظم) ۱۹۶۹ء
- (۲) بیکر خیال (مجموعہ قطعات) ۱۹۷۱ء
- (۳) بحر بیکراں (طویل نظم) ۱۹۷۴ء
- (۴) سخن جوہر (مولانا محمد علی جوہر کے کلام کی تاریخی ترتیب مع حواشی و مقدمہ) ۱۹۸۳ء
- (۵) شہر سے دور (شیکسپیر کے ایک ڈرامے ۱۹۷۵ء کا اردو ترجمہ)
- (۶) کردار کے غازی قاضی محمد عدیل عباسی (مرتبہ) ۱۹۸۴ء
- (۷) ایم مارٹل لٹریچر و ریس (انگریزی) ۱۹۶۸ء
- اعزازات، انعامات : ۱۹۷۱ء اور ۱۹۷۴ء میں اتر پردیش اردو اکادمی (دکنو)، اور ۱۹۸۵ء میں میر اکادمی (دکنو) سے انعامات ملے۔

اختر، جمنا داس

- والد کا نام : بھگوان داس چھبر
- تاریخ پیدائش : ۲ نومبر ۱۹۱۶ء راولپنڈی (پاکستان)
- پتہ : ۱۱ ساوہ ٹیلنگر نئی دہلی ۸۰۰۰۸
- تعلیم : سناتن دھرم ہائی سکول اور ڈی اے وی کالج راولپنڈی
- مشاغل، ملازمت : اخبار نویس

تصانیف: ۶۱۹۴۷ء سے ۶۱۹۵۱ء تک متعدد ناول لکھے مثلاً آنسو۔ آگ۔ بردہ،
 فروش کشمیر کی بیٹی۔ بارہ مولا۔ کالی گوری۔ کچے دھاگے۔ خدا دیکھتا رہا،
 پائل۔ کالے سائے۔ بگولے۔ بھوانی جنکشن وغیرہ۔ ان کے علاوہ انگریزی
 میں ایک ناول اور پاکستان پر تین کتابیں لکھیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، افغانستان، روس، برطانیہ، جرمنی، فرانس، اریک، مصر،
 اور روس وغیرہ۔

اعزازات، انعامات: (۱) اردو اکادمی دہلی ۱۹۸۵ء (۲) ایوارڈ ۱۹۸۳ء
 (۳) سرور سے نیوز سروس ۱۹۸۴ء آل انڈیا سماں اینڈ میڈیم نیوز
 پیپرز فیڈریشن آل انڈیا میرا کادمی (لکھنؤ) ۱۹۸۱ء انجمن ترقی
 اردو برطانیہ ۱۹۷۹ء

اختر سعید خاں

والد کا نام: حامد سعید خان صاحب حامد
 تاریخ پیدائش: ۲ اکتوبر ۱۹۲۳ء بھوپال
 پتہ: اندرون اتوارہ بھوپال (ایم پی)
 تعلیم: بی اے ال ال بی (علیگ)
 مشاغل، ملازمت: وکالت
 تصانیف: نگاہ (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء
 بیرونی ممالک کا سفر: عرب، پاکستان
 اعزازات، انعامات: امتیاز میر (میرا کادمی لکھنؤ)

اختر، محمد معین الدین

والد کا نام : محمد عبدالشہر
 تاریخ پیدائش : ۶ فروری ۱۹۴۴ گھوڑواڑی شریف (بیدرہ کزنائیک)
 پتہ : ۱۹/۹۷۳-۲۰ قادریہ کالونی، قریب خلوت، حیدرآباد
 (۱-۲ پی) ۵۰۰۰۰۲

تعلیم : ایم اے۔ ایل ایل بی (جامعہ عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت : اگر پبلچرل یونیورسٹی۔ حیدرآباد میں ملازمت
 تصانیف : تذکرہ حضرت سید شاہ اسماعیل قادریؒ ۱۹۷۵ء

اختر موبانی (محمد محمود صدیقی)

والد کا نام : اسد اللہ صدیقی
 تاریخ پیدائش : ۹ اگست ۱۹۴۲ء بارہ بنگلی (دیوبند)
 پتہ : ایس ۱۳۲ سراؤگی بارہ بنگلی
 تعلیم : ہائی اسکول۔ ادیب ماہر، دبیر ماہر
 مشاغل، ملازمت : سرکاری ملازمت
 تصانیف : کتابِ نظر (شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء
 اعزازات، انعامات : آئیر پروڈیش اردو اکادمی لکھنؤ کی جانب سے انعام ملا

اخگر مشتاق رحیم آبادی (محمد علی)

والد کا نام : شیخ مشتاق علی (ملک)

تاریخ پیدائش:	۶۱۹۲۵ء رحیم آباد
پتہ:	مینگروز لاج، رحیم آباد (ضلع لکھنؤ) یو پی ۲۲۷۱۷۶
تعلیم:	
مشاغل، ملازمت:	تجارت
تصانیف:	(۱) نبضِ دوراں (مجموعہ کلام) ۶۱۹۵۳
	(۲) لالہ صورا " ۶۱۹۵۸
	(۳) اوراقِ گل " ۶۱۹۶۹
	(۴) وعدہ فردا " ۶۱۹۷۲
	(۵) پیاری نظیں (نصف پجوں کے لیے) ۶۱۹۵۴
	(۶) اچھی نظیں (باشعور بچوں کے لیے) ۶۱۹۵۵
	(۷) شاہدِ رعنا (مجموعہ کلام) ۶۱۹۴۱

اخلاق اثر (ڈاکٹر سید اخلاق حسین)

والد کا نام:	حاجی سید مشتاق حسین
تاریخ پیدائش:	۱۱ اگست ۱۹۳۷ء بھوپال
پتہ:	صادق منزل، چوکی امام باڑہ - بھوپال (ایم پی)
تعلیم:	ایم اے (اردو)، ایم اے (انگریزی)، پی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت:	تدریس و تدریس
تصانیف:	(۱) ریڈیو ڈرامے کی تاریخ ۶۱۹۷۵
	(۲) اردو کی پہلی کتاب ۶۱۹۷۶
	(۳) مکاتیبِ احتشام ۶۱۹۷۶
	(۴) اردو ڈرامے کا مطالعہ ۶۱۹۷۷

۶۱۹۷۹ (۵) ملاقات

۶۱۹۸۰ (۶) ریڈیو ڈرامے کی اصناف

۶۱۹۸۲ (۷) نشریات اور آل انڈیا ریڈیو

۶۱۹۸۱ (۸) اقبال نامے

۶۱۹۸۳ (۹) اقبال اور محنوں

بیرونی ممالک کا سفر: ایران کا سفر برائے مطالعہ نظام تعلیم
اعزازات، انعامات: اردو اکادمی لکھنؤ، بہار اردو اکادمی پٹنہ، مغربی بنگال اردو اکادمی
کلکتہ اور مدھیہ پردیش اردو اکادمی بھوپال سے انعامات ملے۔

(مولانا) اخلاق حسین قاسمی دہلوی

- والد کا نام: عنایت حسین
تاریخ پیدائش: ۱۷ اپریل ۱۹۱۹ء لال کنواں دہلی
پتہ: ادارہ رحمت عالم شیخ چاند اسٹریٹ لال کنواں دہلی ۶۰۰۰۱۱
تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند (یوپی)
مشاغل، ملازمت: تعلیم و تدریس، تعریف و تالیف
تصانیف: (۱) محاسن موضح قرآن ۶۱۹۷۷
(۲) اخلاقی رسول
(۳) ہادی اعظم
(۴) بریلوی ترجمہ کا علمی تجزیہ
(۵) مولانا محمد اسماعیل شہید اور ان کے ناقد
(۶) سلام میں رفاہ عام (اردو، ہندی اور انگریزی)
(۷) مختصر تاریخ ملت

- (۸) اسلام میں غیر مسلموں کے حقوق
 (۹) شہداءِ ارحق
 (۱۰) قرآنی تشریحات (تفسیر و تہنوت پر تنقیدی مقالات)
 (۱۱) اسلامی عقائد (اردو، ہندی)
 (۱۲) معاشرہ پر عورت کا احسان
 (۱۳) رسول اللہؐ نے انسانیت کو کیا دیا؟
 (۱۴) حج کا آسان طریقہ
 (۱۵) آسان خطبات جمعہ

بیرونی ممالک کا سفر: سعودیہ عربیہ

✽ اخلاق دہلوی (جولائے اخلاق حسین)

- والد کا نام: سید محمد ابراہیم حسنی الحسینی
 تاریخ پیدائش: ۳ جنوری ۱۹۰۶ء یوم چہار شنبہ، دہلی۔ (وفات: ۳۱ جولائی ۱۹۹۴ء، دہلی)
 پتہ: لال محل بستی حضرت نظام الدین اولیاءؒ نئی دہلی ۱۱۰۱۳
 تعلیم: درس نظامی و امتحانات علوم مشرقی و ادیب فاضل، منشی فاضل پنجاب
 یونیورسٹی لاہور، کامل ان پرشین۔ اعلیٰ قابل ان اردو (الآباد پورڈ)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس اور تصنیف و تالیف

- تصانیف: (۱) اردو قواعد ۶۱۹ ۳۴
 (۲) مضمون نگاری ۶۱۹ ۳۷
 (۳) آسان قواعد ۶۱۹ ۴۰
 (۴) مقالات اخلاق ۶۱۹ ۴۱
 (۵) اچھا غلام مرنی ۶۱۹ ۴۴

- ۶۱۹۴۷ (۶) میزان سخن
 ۶۱۹۵۲ (۷) روحِ بلاغت
 ۶۱۹۵۴ (۸) فنِ شاعری
 ۶۱۹۵۷ (۹) مرقعِ اسناد
 ۶۱۹۵۹ (۱۰) ارمغانِ تحقیق
 ۶۱۹۵۹ (۱۱) شمیمِ بلاغت
 ۶۱۹۶۰ (۱۲) حضرت ابوبکر طوسیؓ
 ۶۱۹۶۴ (۱۳) حضرت محبوب الہیؓ
 ۶۱۹۶۷ (۱۴) تذکرۃ المشائخ (چودہ رسائل کا مجموعہ از خواجہ
 حسن بھری تا خواجہ عثمانی ہارونیؒ)
 ۶۱۹۸۳ (۱۵) آیئنه ملفوظات
 تصنیفات کی کل تعداد ۱۷ ہے

بیرونی ممالک کا سفر: (۱) حجاز مقدس (۲) پاکستان
 اعزازات، انعامات: (۱) ادبی مقابلہ ادبی سوسائٹی لاہور، ۳۳ ۶۱۹ (۲) اردو اکیڈمی دہلی

اخلاق سہسوانی (اخلاق حسین)

والد کا نام: اشتیاق حسین
 تاریخ پیدائش: ۸ جولائی ۱۹۲۹ء
 پتہ: سہسوان، ضلع بدایوں (یوپی)
 تعلیم: ادیبِ کامل، جامعہ اردو علی گڑھ
 مشاغل، ملازمت: تجارت، شعر و شاعری

ادیب حیدر آبادی (میر احمد علی)

- والد کا نام: میر عابد حسین
تاریخ پیدائش: ۱۵ اکتوبر ۱۹۱۵ء محلہ منڈی میر عالم حیدر آباد
پتہ: ۲۲-۲-۵۹۷ محلہ باسٹی کاکھیت، اندرون دبیر پورہ، حیدر آباد
(۱-۷ پی) ۵۰۰۰۲۴
تعلیم: منشی فاضل پنجاب ۱۹۴۳ء، منشی فاضل نظامیہ حیدر آباد ۱۹۶۲ء
انٹرمیڈیٹ عثمانیہ ۱۹۵۰ء فرسٹ ایڈ آرایم پی یونانی ونچر کیور
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
تھانیف: (۱) تنقیدی نظریے ۶۱۹۴۹
(۲) تصحیح الاغلاط ۶۱۹۶۶
(۳) تقرقات اردو ۶۱۹۶۷
(۴) فرهنگ غلط العوام ۶۱۹۸۰
(۵) افادات ادیب ۶۱۹۸۱

ادیب، ڈاکٹر سید لطیف حسین

- والد کا نام: سید اختر حسین
تاریخ پیدائش: ۱۰ جون ۱۹۳۱ء بریل (یوپی)
پتہ: محلہ پھول والا۔ بریلی (یوپی) ۲۴۱۰۰۱

- تعلیم : ایم اے ۱۹۵۱ء، پی ایچ ڈی ۱۹۵۶ء
 مشاغل، ملازمت : ملازم اکاؤنٹ ڈیپارٹمنٹ۔ این ای ریلوے۔ عزت نگر بریلی
 تصانیف : (۱) رتن ناتھ سرشار کی ناول نگاری ۱۹۶۲ء
 (۲) مطالعہ خضر راہ ۱۹۶۴ء
 (۳) ناشاد کا پوری ۱۹۷۱ء
 (۴) جگر بریلوی : ایک تعارف ۱۹۷۳ء
 (۵) چند شعرائے بریلی ۱۹۷۶ء
 اعزازات، انعامات : ۱۹۷۱ء اور ۱۹۷۶ء میں یو پی اردو اکادمی لکھنؤ نے کتاب نمبر ۱۳ اور
 آخری کتاب پر انعامات دیے۔

ادیب، کرشن کمار

- والد کا نام : پنڈت مکند لعل
 تاریخ پیدائش : ۲۱ نومبر ۱۹۲۵ء پھلوڑ ضلع جالندھر
 پتہ : ۱۲/۱۳ پی۔ اے۔ یو کی مپس۔ لدھیانہ (پنجاب)
 تعلیم : میٹرک
 مشاغل، ملازمت : شاعری، فوٹو گرافی
 تصانیف : (۱) آواز کی پرچائیاں (اولین شعری مجموعہ) ۱۹۷۴ء
 (۲) ساحر۔ یادوں کے آئینے میں ۱۹۸۵ء

بیرونی ممالک کا سفر : پاکستان۔

ارشاد امروہوی (سید ارشاد محمد نقوی)

والد کا نام:	سید علی اصغر نقوی
تاریخ پیدائش:	۳ جولائی ۱۹۳۹ء امروہہ، مراد آباد (یوپی)
پتہ:	B بائی لین ۳، نبی اللہ روڈ، لکھنؤ (یوپی)
تعلیم:	بی۔ اے۔ لکھنؤ یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت:	آفس اسسٹنٹ دفتر رجسٹرار کوآپریٹو سوسائٹیز لکھنؤ
تصانیف:	(۱) خاموش گیت
	(۲) شمیم منزل
	(۳) کشتی اور ساحل
	(۴) پیاسی نظریں
	(۵) آدھا انسان
	(۶) دوشوہر
	(۷) سستے منعم
	(۸) بیوی اور محبوبہ
	(۹) پہلا دن آخری بات
	(۱۰) بھیگی راتیں
	(۱۱) دیوار کے پیچھے
	(۱۲) کچے راستے
	(۱۳) کبھی دھوپ کبھی سایہ
	(۱۴) ٹوٹتے رشتے

اسحاق ملک (شاہ محمد اسحاق قادری ملتانی)

- والد کا نام : شاہ محمد ابراہیم قادری ملتانی ابوالحامد
 تاریخ پیدائش : ۹ اپریل ۱۹۴۳ء محلہ سلطان پورہ حیدرآباد (آندھرا پردیش)
 پتہ : ۸۴-۱-۷۲ سلطان پورہ حیدرآباد-۲۴-۷۱-پی -
 تعلیم : میٹرک پاس۔ پرنسنگ ڈپلوما ہولڈر
 مشاغل/ملازمت : شاعری
 تصانیف : نوشتگتہ (شعری مجموعہ/کلام) ۶۱۹۸۲

اسد مظفر پوری (ڈاکٹر محمد سعید اللہ اسد)

- والد کا نام : مولوی عبدالرحمن
 تاریخ پیدائش : ۱۷ مئی ۱۹۳۳ء (تعلیمی اساتذین۔ ۳ فروری ۱۹۳۹ء) برہان پور
 (ضلع ویشالی)
 پتہ : ۳۰/اے کٹوفر لین، کلکتہ ۷۰۰۰۱۴
 تعلیم : ایم اے (عربی و فارسی) پی ایچ ڈی کلکتہ یونیورسٹی
 مشاغل/ملازمت : تحقیق و تنقید اور مقالہ نویسی
 تصانیف : تعلیقات انتخاب فارسی (دو جلد) ۶۱۹۷۴

اسعد الاعظمی (محمد اسعد)

- والد کا نام : مولانا محمد عزیز اعظمی (فاضل دیوبند)

تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۴۸ء بمقام پورہ معروف مٹو (یوپی)
 پتہ: پورہ معروف، محلہ بلوا، ڈاکخانہ کڑتی، جعفر پور ضلع مٹو (یوپی)
 تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند، جامعہ طبرہ اسلامیہ نئی دہلی سے جدید عربی میں ایڈوانس ڈیگرمہ۔
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف اور ترجمہ۔
 تصانیف: ماسونیت کیا ہے؟ (عربی سے ترجمہ) ۱۹۸۸ء

اسعد بدایونی (اسعد احمد)

والد کا نام: محمد احمد
 تاریخ پیدائش: ۲ اگست ۱۹۵۷ء سہسوان ضلع بدایوں (یوپی)
 پتہ: معرفت شیعہ اردو، مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
 تعلیم: ایم۔ اے، ایم فل (اردو)
 مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر
 تصانیف: (۱) دھوپ کی سرحد ۱۹۷۷ء
 (۲) خیمہ خواب ۱۹۸۴ء
 اعزازات، انعامات: خیمہ خواب پر اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام

اسلم الہ آبادی

والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۳ ستمبر ۱۹۳۲ء الہ آباد
 پتہ: شکر بلڈنگ متان ٹینک، بمبئی۔ ۸۰۰۰۰۸

- تعلیم: مشاغل، ملازمت: فلم کے لیے لکھتے ہیں۔
- تصانیف: (۱) قاتل گلیاں (ناول) ۶۱۹۷۶
 (۲) اک تھانڈ کا (مختصر کہانیاں) ۶۱۹۶۰
 (۳) پرستان کی شہزادی " ۶۱۹۶۱
 (۴) علم کی روشنی " ۶۱۹۶۳
- کل تقریباً ۱۲ کتابیں۔
 (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۱۲)

اسلم پروینز (ڈاکٹر اسلم خاں)

- والد کا نام: احمد خاں
 تاریخ پیدائش: ۵ اکتوبر ۱۹۳۲ء
 پتہ: ۱۹۱۹۔ ترکمان گیٹ دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: ایم۔ اے پی۔ ایچ۔ ڈی (اردو) ایم ایٹ (لسانیات) ڈپلوما (جرمن)
 مشاغل، ملازمت: ایسوسی ایٹ پروفیسر ہندوستانی زبانوں کا مرکز جواہر لال نہرو یونیورسٹی، نئی دہلی۔
- تصانیف: (۱) انشاء اللہ خاں انشا۔ عہد اور فن ۶۱۹۶۲
 (۲) قلعہ معلا کی جھلکیاں (ترتیب) ۶۱۹۸۶
 (۳) بہادر شاہ ظفر ۶۱۹۸۶

اشرفی، ڈاکٹر سمیع اللہ

- والد کا نام: سلیم اللہ قادری
 تاریخ پیدائش: ۱۹۳۰ء، سبھل ضلع مراد آباد
 پتہ: شعبہ اردو مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔ ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) اردو اور ہندی کے جدید مشترک اوزان ۲۱۹۸۲
 (۲) نوین چکنا سکیت (اردو سے ہندی میں ترجمہ) ۲۱۹۶۸
 (۳) جواہر میڈیکل گائیڈ (انگریزی سے ہندی میں ترجمہ) ۲۱۹۶۹
 اعزازات، انعامات: اردو اور ہندی کے جدید مشترک اوزان پر آئرم پرڈیش اردو
 اکادمی کا انعام ملا۔

اشرفی، ضیاء علی خاں (ملک ہندی/عقیل بدایونی)

- والد کا نام: منشی ناظم علی خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۹۱۳ء، بدایوں (یوپی)
 پتہ: محلہ نئی سرائے - بدایوں (یوپی)
 تعلیم: اعلیٰ قابلیت (اردو) کامل (فارسی) انٹر میڈیٹ (انگریزی)
 (یہ تمام امتحانات الہ آباد یونیورسٹی سے دیئے)
 مشاغل، ملازمت: کاشت کاری، زمینداری اور ملازمت سرکاری
 تصانیف: (۱) کلیاں اور کانٹے (افانوں کا مجموعہ)
 (۲) مردان خدا (شہداء و اولیاء اللہ کا تذکرہ) ۲۱۹۷۶

(۳) تذکرۃ العارفین (بدایوں کے چند شہدا ۶۱۹۸۴

والی اللہ کا تذکرہ)

اعزازات، انعامات مردانِ خدا کی اشاعت پر اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ سے
انعام ملا۔

اشفاق احمد اعظمی (ڈاکٹر اشفاق احمد مدنی)

والد کا نام: شیخ عبدالقادر

تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۲۵ء (موضع کھوشنہ اعظم گڑھ۔ یوپی)

پتہ: شبلی نیشنل کالج۔ اعظم گڑھ (یوپی) ۲۰۶۰۰۱

تعلیم: بی ایس سی (لکھنؤ یونیورسٹی)، ۱۹۵۵ء ایم اے (اردو) ۱۹۶۸ء

پی ایچ ڈی (اردو) ۱۹۷۱ء (گورکھپور یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: تدریس اور تصنیف و تالیف

تصانیف: (۱) نذیر احمد۔ شخصیت اور کارنامے ۱۹۷۴ء

(۲) تاریخ ریسلاں شہزادہ حبش (انگریزی) ۱۹۸۳ء

ناول کا ترجمہ ترتیب 'مقدمہ و حواشی'

(۳) فسانہ عجائب اور باغ و بہار کا تنقیدی جائزہ ۱۹۸۳ء

ڈاکٹر اشفاق احمد ندوی

والد کا نام: ہدایت حسین

تاریخ پیدائش: ۲۶ مئی ۱۹۴۷ء لکھنؤ

پتہ:

تعلیم : ایم اے - پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت : تدریس شعبہ عربی، لکھنؤ یونیورسٹی - لکھنؤ
 تصانیف : (۱) جبران خلیل جبران - فن اور شخصیت
 (۲) جدید عربی ادب کے ارتقائے میں ہجری
 ادب کی خدمات

اعزازات، انعامات : دونوں کتابوں پر یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے انعامات ملے۔

ڈاکٹر، اشفاق محمد خاں

والد کا نام : علی محمد خاں عرف بختاور خاں
 تاریخ پیدائش : یکم جنوری ۱۹۳۱ء، قائم گنج، ضلع فرخ آباد (یوپی)
 پتہ : محلہ گڈھی نور خاں، قائم گنج، ضلع فرخ آباد (یوپی)
 ساکن حال : جواہر لال نہرو یونیورسٹی، نئی دہلی ۱۱۰۰۶۷
 تعلیم : ایم اے - پی ایچ ڈی - علیگ، بی۔ ایڈ (جامعہ)
 مشاغل، ملازمت : اسٹنٹ پروفیسر، شعبہ اردو، جواہر لال نہرو یونیورسٹی، نئی دہلی
 تصانیف : (۱) نذیر احمد کے ناول (تنقیدی مطالعہ)
 (۲) ادبی تنقید کے اصول
 (۳) عوامی ذرائع ترسیل

اعزازات، انعامات : مندرجہ بالا کتابوں میں سے نمبر ۱ اور نمبر ۲ پر اردو اکادمی
 لکھنؤ سے انعامات حاصل کر چکا ہوں۔

اشک، پریم پال

- والد کا نام: ولایتی رام
تاریخ پیدائش: ۵ جون ۱۹۳۲ء جالندھر (پنجاب)
پتہ: ۴۳ م بنگلہ صاحب روڈ۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۰۱
تعلیم: ایم اے (اردو)، دہلی یونیورسٹی ۱۹۵۷ء
مشاغل، ملازمت: مدیر معاون "سینک سماچار" (اردو)، وزارتِ دفاع، حکومتِ ہند۔
تصانیف:
(۱) یا ترا (۱۹۵۶ء) (منظوم)
(۲) رامائن (۱۹۶۱ء) "
(۳) شکنتلا (۱۹۶۳ء) "
(۴) سرشار۔ ایک مطالعہ (۱۹۶۴ء)
(۵) سرشار، بٹن نارائن۔ دو نظریں (۱۹۶۶ء)
(۶) گلشن گلشن (شعری مجموعہ) (۱۹۶۸ء)
(۷) روزمرہ و محاورہ غالب (۱۹۶۹ء)
(۸) کام سوترا (۱۹۷۱ء)
(۹) غمیں کیسے بنتی ہیں؟ (ترجمہ) (۱۹۷۹ء)
(۱۰) ہماری غمیں، ہمارا سماج (۱۹۸۰ء)
(۱۱) رتن ناتھ سرشار (تحقیق) (۱۹۸۲ء)
(۱۲) سلولانڈ کی دنیا (تحقیق و تنقید) (۱۹۸۶ء)
اعزازات، انعامات: حکومتِ یوپی (۱۹۶۵ء) یوپی اردو اکادمی لکھنؤ (۱۹۷۰ء) آئندہ اپریش
اردو اکادمی، حیدرآباد (۱۹۸۰ء) یوپی اردو اکادمی لکھنؤ اور مغربی بنگال
اردو اکادمی کلکتہ (۱۹۸۱ء) اور لنگوئج ڈیپارٹمنٹ، پنجاب (۱۹۸۶ء) نے
مختلف کتابوں پر انعامات دے۔

۱۔ شہر علی انجینئر

- والد کا نام: شیخ قربان حسین
 تاریخ پیدائش: ۱۰ مارچ ۱۹۴۰ء سلوم راجستھان
 پتہ: آئرن کاٹج، فورٹ روڈ، سانتا کروز ایسٹ بمبئی ۴۰۰۰۵۵
 تعلیم: بی ایس سی (سول انجینئرنگ)
 ملازمت، مشاغل: ڈائریکٹر، انسٹی ٹیوٹ اسلامک اسٹڈیز، بمبئی
 تصانیف: (۱) مارکسی جمالیات
 (۲) لوکاچ
 (۳) فرقہ واریت اور فرقہ وارانہ فسادات
 (۴) عالم اسلام
 (۵) قرآن میں عورت کا درجہ
 (۶) اسماعیلی عقائد پر ایک نظر
 (۷) بوہرہ فرقے کے عقائد اور اس کے مسائل
 (اردو کی ان کتابوں کے علاوہ انگریزی کی کتابیں چھپ چکی ہیں)
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلینڈ، مصر، ہانگ کانگ، انڈونیشیا، فرانس، روم۔

اطہر بنی

- والد کا نام: سید محمد بنی
 تاریخ پیدائش: ۲۰ اگست ۱۹۴۸ء
 پتہ: گدنیور ہاؤس جادو ناتھ سنیاں روڈ، لکھنؤ۔ ۲۲۶۰۱۹
 تعلیم: ایم اے (اردو) ایل ایل بی۔

- مشاغل، ملازمت: ایڈوکیٹ
 تصانیف: (۱) جنگ آزادی پر مشتمل نظموں کا مجموعہ ۶۱۹۶۵
 (۲) دوپتھر (ناول) ۶۱۹۷۰
 (۳) مرگاہاں مرگاہاں (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۳
 (۴) ترقی پسند تحریک (۱۹۳۶-۶۱۹۸۶) ۶۱۹۸۶

بیرونی ممالک کا سفر، پاکستان، سعودی عرب -
 اعزازات، انعامات: ”مرگاہاں مرگاہاں“ پر اتر پردیش اردو اکادمی (دکنٹو) اور حکومت
 یوپی کے محکمہ تعلیمات کی طرف سے انعامات ملے۔

اظہار ہلسوی (حافظ محمد یعقوب)

- والد کا نام: عبدالکریم
 تاریخ پیدائش: ۶۱۹۴۶ ہلسہ (نالندہ صوبہ بہار)
 پتہ: شاہ ہمایوں لین۔ محلہ خاص گنج، پوسٹ سوہ سرائے۔ ۸۰۳۱۱۸
 تعلیم: ضلع نالندہ (بہار)
 مشاغل، ملازمت: میٹرک، ادیب ماہر (جامعہ اردو علی گڑھ)
 تصانیف: سرکاری پرائمری ٹیچر
 ۶۱۹۸۶ شمع خیال

اظہار اثر

والد کا نام: مختار احمد

- تاریخ پیدائش: ۱۵ جون ۱۹۲۹ء کراچی پور (ضلع بجنور، یوپی)
- پتہ: وائی (۶) ۵۔ ڈی ڈی اے کالونی۔ نیورنجیت نگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱
- تعلیم: ادیب کامل (میٹرک)
- مشاغل، ملازمت: فزی لانس ادیب و جرنلسٹ
- تصانیف: (۱) ناگن (پہلا ناول) ۱۹۵۲ء
- (۲) بشارت (شعری مجموعہ) ۱۹۷۵ء
- (ان کے علاوہ اردو اور ہندی میں آٹھ سوناو لکھے)
- بیرونی ممالک کا سفر: ۱۹۸۴ء میں سوویت یونین کا دورہ کیا۔
- اعزازات، انعامات: ”بشارت“ پر یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے انعام ملا۔

اعجاز، ف۔ س

- والد کا نام: محمد ابراہیم
- تاریخ پیدائش: ۱۹۴۸ء
- پتہ: ۲۵۔ بی۔ زکریا اسٹریٹ۔ کلکتہ۔ ۷۰۰۰۷۳
- تعلیم: بی اے (کلکتہ یونیورسٹی) ۱۹۶۷ء (ایل ایل بی کی تعلیم مکمل نہ ہو سکی)
- مشاغل، ملازمت: ماہنامہ ”انشار“ (کلکتہ) کی ادارت
- تصانیف: (۱) تنہائیاں (غزلوں اور نظموں کا مجموعہ) ۱۹۸۲ء
- (۲) مالک یوم الدین (نظمیں) ۱۹۸۶ء
- (۳) اسلامی تصوف اور صوفی ۱۹۸۶ء
- اعزازات، انعامات: ”تنہائیاں“ پر یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) اور مغربی بنگال اردو اکادمی (کلکتہ) سے انعامات ملے۔

اعزاز افضل (سید ابوالاعزاز افضل)

والد کا نام: سید ابوالفضل
 تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۱۹۳۶ء، ثانی گنج دہلی، مغربی بنگال
 پتہ: ۹۸، لوور چیت پور روڈ کلکتہ - ۷۰۰۰۷۳
 تعلیم: ایم۔ اے (اردو) کلکتہ یونیورسٹی، ۱۹۵۹ء
 مشاغل، ملازمت: تدریس
 تعانیف: (۱) زخمِ صدا (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۷۴ء
 (۲) ان پڑھ اندھی (۱۱) ۱۹۸۰ء
 (۳) سیلِ اشک (دیوان اشک امّی) (مترجم) ۱۹۶۶ء
 (۴) نذرِ فیض (مجموعہ مغربی بنگال اردو اکادمی) ۱۹۸۰ء
 اعزازات، انعامات: ۱۹۷۴ء، ۱۹۸۰ء میں اتر پردیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال
 اردو اکادمی سے، ۱۹۸۲ء میں اور ۱۹۸۵ء میں امتیازِ میر (میر
 اکادمی لکھنؤ) سے انعامات ملے۔

اعظم عرفان (محمد اعظم)

والد کا نام: محمد جعفر
 تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۵۰ء رانچور (کرناٹک)
 پتہ: مکان نمبر ۶۴-۱۱-۱۱، محلہ بریستوار پیٹھ، ضلع رانچور-۵۸۴۱۰۱
 (کرناٹک)
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: شگلاخ زمینوں کا چاند (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۱
اعزازات، انعامات، کرناٹک اردو اکادمی بنگلور اور آندھرا پردیش اردو اکادمی
حیدرآباد کی جانب سے انعامات ملے۔

(ڈاکٹر) افتخار عالم خاں

والد کا نام: غلام ربانی تآباں
تاریخ پیدائش: ۱۷ جنوری ۱۹۳۸ء قائم گنج (فرخ آباد، یوپی)
پتہ: عالم منزل، زہرہ باغ۔ علی گڑھ (یو۔ پی)
تعلیم: ایم۔ ایس۔ سی (زولوجی)، ایم۔ فل، پی ایچ ڈی، علی گڑھ
(مسلم یونیورسٹی)
مشاغل، ملازمت: ریڈر جنرل ایجوکیشن علی گڑھ مسلم یونیورسٹی
تصانیف: (۱) پہلے آپ (ڈرامہ) ۶۱۹۶۸
(۲) واپسی (افسانے) ۶۱۹۸۴
بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ کے متعدد شہر، انگلستان، میوئچ، عراق، افریقہ، سعودی عرب،
پاکستان، کویت۔

افسر بسوانی (سید خورشید بسوانی)

والد کا نام: سید عاشق علی
تاریخ پیدائش: ۱۷ مارچ ۱۹۴۱ء، بسوان (سیٹاپور۔ یوپی)
پتہ: بسوان۔ سیٹاپور۔ یوپی
تعلیم: ادیب کامل، انگریزی، فارسی اور ہندی ثانوی

۶۱۹۶۱	(۱) شمعِ حرم	تصانیف:
۶۱۹۶۲	(۲) ابھرتے فنکار	
۶۱۹۶۲	(۳) گیتِ نگر	
۶۱۹۶۳	(۴) جنت کے نظارے	
۶۱۹۶۱	(۵) نقشِ جنوں	
۶۱۹۷۱	(۶) گلزارِ سخن	
۶۱۹۷۱	(۷) سوندھی دتی بھینی خوشبو	
۶۱۹۷۲	(۸) تذکرۂ گلزار	
۶۱۹۸۰	(۹) صالح ادب کے محرکِ اعظم	
۶۱۹۸۲	(۱۰) دوپہر	
اعزازاتِ انعامات: ۶۱۹۸۰ میں اردو اکادمی (لکھنؤ) اور ۶۱۹۸۵ میں میر اکادمی (لکھنؤ) سے انعامات ملے۔		

ڈاکٹر افغان اللہ خاں

محمد یحییٰ خاں	والد کا نام:
۳۱ مارچ ۱۹۴۸ء، خالص پور (اعظم گڑھ - یوپی)	تاریخِ پیدائش:
شعبۂ اردو، گورکھپور یونیورسٹی - گورکھپور (یوپی) ۱۹۷۰ء	پتہ:
ایم اے (سوشیالوجی، ۱۹۶۷ء، اردو - ۱۹۷۰ء) پی ایچ ڈی	تعلیم:
مشاغل، ملازمت: تدریس	
انتخابِ کلام، فراقِ مرثیہ	تصانیف:
۶۱۹۸۳	

اقبال انصاری

- والد کا نام: عین الحق انصاری
 تاریخ پیدائش: ۲۶ جولائی ۱۹۰۶ء اتاؤ دیوٹی
 پتہ: ایف ۱۷۶ - پانڈونگر - پٹ پٹنچ روڈ دہلی - ۱۱۰۰۹۲
 تعلیم: ایم اے (انگریزی) علی گڑھ - بی ایڈ دہلی
 مشاغل ملازمت: تدریس
 تصانیف: (۱) پتھر ٹی آوازیں (شعری مجموعہ) ۱۹۸۳ء
 (۲) غارستان " ۱۹۸۳ء

اکبر جے پوری (سید محمد اکبر)

- والد کا نام: آغا سید علی عابد
 تاریخ پیدائش: ۲۳ اکتوبر ۱۹۲۸ء جے پور (راجستھان)
 پتہ: حسن آباد، روناواری - سری نگر (کشمیر) پن ۱۹۰۰۰۳
 تعلیم: بی اے، بی ٹی، بی ایڈ، منشی فاضل، ادیب فاضل -
 مشاغل ملازمت: ریٹائرڈ - تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) شمع فروزاں (منظومات) ۱۹۵۶ء
 (۲) پیغامِ حسین (مقالات) ۱۹۵۷ء
 (۳) شبابِ وطن (انتخابِ شاعری) ۱۹۶۰ء
 (۴) سازِ شکستہ (منتخب مجموعہء کلام) ۱۹۶۱ء
 (۵) فکرو فن (غزلیات) ۱۹۸۵ء
 (۶) فکرو خیال (منظومات) ۱۹۸۶ء

اعزازات، انعامات: آل انڈیا ہندی اردو سنگم (لکھنؤ) نے اردو غزل ایوارڈ سے نوازا اور
توصیفی سند عطا کی۔

اکبر حسین اکبر

والد کا نام: انور حسین
تاریخ پیدائش: ۱۲ نومبر ۱۹۵۸ء، گوبند پور، نوادہ (بہار)
پتہ: موضع، گوبند پور ڈیپ، ڈاکخانہ گوبند پور، ضلع نوادہ (بہار)
تعلیم: ایم اے (اردو) کلکتہ یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت: صدر شعبہ اردو، وارثی کالج، نوادہ
تصانیف: شبنم کی آہٹ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۳

ڈاکٹر اکبر حیدری

والد کا نام: محمد جعفر
تاریخ پیدائش: ۱۳ اکتوبر ۱۹۲۹ء، سری نگر (جموں کشمیر)
پتہ: ۳۳۸-نرسنگ گڈ، سری نگر (کشمیر) ۱۹۰۰۱۰
تعلیم: ایم۔ اے، پی ایچ ڈی، ڈی لٹ
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس، تحقیق / ریڈر، شعبہ اردو، کشمیر یونیورسٹی،
سری نگر، کشمیر۔
تصانیف: تقریباً بیس تصانیف و تالیف جن میں سے بعض یہ ہیں:
(۱) میرانیں بحیثیت رزمیہ شاعر ۶۱۹۶۵
(۲) تحقیق و انتقاد ۶۱۹۶۶

- ۶۱۹۶۹ (۳) تحقیقی جائزے
- ۶۱۹۷۲ (۴) میر ضمیر
- ۶۱۹۷۳ (۵) دیوان میر
- ۶۱۹۷۴ (۶) تحقیقی نوادر
- ۶۱۹۷۶ (۷) شاعر اعظم مرزا سلامت علی دبیر
- ۶۱۹۷۷ (۸) مقالات حیدری
- ۶۱۹۷۹ (۹) تذکرہ شعرائے ہندی، میر حسن
- ۶۱۹۸۰ (۱۰) تذکرہ الشعراء، معصی
- ۶۱۹۸۰ (۱۱) مرثیہ دبیر
- ۶۱۹۸۱ (۱۲) دیوان میر نسخہ لاہور
- ۶۱۹۸۱ (۱۳) باقیات انیس
- ۶۱۹۸۱ (۱۴) نقوش لاہور انیس نمبر
- ۶۱۹۸۱ (۱۵) اودھ میں اردو مرثیے کا ارتقاء
- ۶۱۹۷۷ اعزازات، انعامات: (۱) آل انڈیا اردو سنگم لکھنؤ
- ۶۱۹۸۵ (۲) میرا پوارڈ (امتیاز میر)

ڈاکٹر مرزا، اکبر علی بیگ

والد کا نام: مرزا غنفر علی بیگ

تاریخ پیدائش: ۲۴ ستمبر ۱۹۴۲ء، حیدر آباد دکن۔

پتہ: ۲/۱۰۳۲-۹-۵، حیدر گڑھ- حیدر آباد- ۲۹-۵

آندھرا پردیش۔

تعلیم: ایم۔ اے۔ پی۔ ایچ، ڈی، پوسٹ گریجویٹ ڈپلومہ ان پسیلو گرافی (مخطوطہ شناسی)

مشاغل، ملازمت: ریڈرز، شعبہ اردو، عثمانیہ یونیورسٹی حیدر آباد۔

تصانیف: (۱) مرزا علی لطف حیات اور کارنامے ۶۱۹۷۹

(۲) خوش نفساں ۶۱۹۸۳

(۳) دیوان لطف ۶۱۹۸۳

زیر طبع چھ کتابیں جن میں "محمد عزیز مرزا شخصیت اور کارنامے" عنقریب شائع ہونے والی ہے۔

اعزازات، انعامات: (۱) مرزا علی لطف حیات اور کارنامے پر یوپی، مغربی بنگال اور آندھرا پردیش کی اردو اکادمیوں نے گراں قدر انعامات سے نوازا۔

(۲) خوش نفساں پر بہار اردو اکادمی اور دیوان لطف پر یو۔ پی، بہار اور آندھرا پردیش کی اردو اکادمیوں نے انعامات عطا کیے۔

اکبر علی خاں عرشی زادہ

والد کا نام: امتیاز علی خاں عرشی

تاریخ پیدائش: ۲۷ جولائی ۱۹۴۱ء، رام پور (یوپی)

پتہ: محلہ پھلواریہ، رام پور (یوپی) ۲۴۴۹۰۱

تعلیم: ایم۔ اے (فارسی) مسلم یونیورسٹی۔ بی۔ لب، مسلم یونیورسٹی۔

مشاغل، ملازمت: قائم مقام ڈائریکٹر (۱۹۸۱) رضا لائبریری۔ رام پور

تصانیف: (۱) نئی لکیر ہندی ڈائجسٹ ۶۱۹۶۰

(۲) نکات غالب و رتحات غالب ۶۱۹۶۲

(۳) غالبیہ ۶۱۹۶۳

- ۶۱۹۶۵ (۴) چھیڑ غالب سے
 ۶۱۹۶۳ (۵) تاریخ لطیف
 ۶۱۹۶۵ (۶) ضمیمہ نسخہ عرشی
 ۶۱۹۶۵ (۷) حرف حرف فیض
 ۶۱۹۶۹ (۸) دیوان غالب بچہ غالب - نسخہ عرشی زادہ
 ۶۱۹۷۸ (۹) عطیہ ریشلی
 اعزازات، انعامات، نیشنل ایوارڈ برائے بیسٹ ڈیزائننگ اینڈ پرنٹنگ نسخہ عرشی زادہ

اکمل ایوبی (پروفیسر نظیر الدین)

- والد کا نام: عبدالرحیم کامل
 تاریخ پیدائش: ۲۷ دسمبر ۱۹۲۹ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: سیفید گلیز - مینار کالونی - دود پور - علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۶
 تعلیم: بی اے (آنرز)، لکھنؤ یونیورسٹی - ایم اے - پی ایچ ڈی - ڈپلوما
 (ترکی زبان میں)، استانبول (ترکی)
 مشاغل، ملازمت: ادارہ علوم اسلامیہ، مسلم یونیورسٹی علی گڑھ میں پروفیسر
 تصانیف: (۱) رسالہ والدیہ (ترجمہ ترکی و انگریزی میں) ۶۱۹۶۸
 (۲) کمال اتاترک (انگریزی میں) ۶۱۹۸۲
 (۳) اتاترک (ترکی میں) ۶۱۹۸۳
 (۴) عکس جمیل ۶۱۹۸۷

بیرونی ممالک کا سفر: مغربی ایشیا اور یورپ کے متعدد شہر۔ ترکی کا پانچ مرتبہ سفر کیا،
 ان میں سے تین بار مختلف یونیورسٹیوں میں توسیعی خطبہ دینے کے لیے۔

اعزازات، انعامات؛ انگریز ویش اردو اکادمی سے ”عکس جیل“ پر انعام ملا۔

اکمل حیدر آبادی (میر صادق علی)

والد کا نام: میر واحد علی
تاریخ پیدائش: ۱۲ جنوری ۱۹۳۵ء (حیدر آباد)
پتہ: ۳۸/۸-۶۱-۴-۹ مسجد لائن معراج کالونی۔ ٹولی چوک
حیدر آباد-۵۰۰۰۰۸

تعلیم: میٹرک
مشاغل، ملازمت، تجارت
تصانیف: (۱) کہکشاں (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۶۰ء
(۲) قوانین امیر خسرو سے عہد حاضر تک ۱۹۸۴ء
بیرونی ممالک کا سفر: دبئی، ابوظہبی، عمان، بحرین

الف انصاری (اشتیاق احمد انصاری)

والد کا نام: عبدالرحمن انصاری
تاریخ پیدائش: ۱۶ جنوری ۱۹۴۶ء کلکتہ
پتہ: آئی ۱/۲۴ ۷ قصاب باڑہ۔ پوسٹ گارڈن ریج۔ کلکتہ۔ ۲۴
تعلیم: بی اے (آنرز)، ایم اے (کلکتہ یونیورسٹی)
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
تصانیف: (۱) سہ رنگ (ادب) ۱۹۸۰ء
(۲) فیضی اردو (درسی کتاب) ۱۹۸۵ء

(۳) شاعروں کے لطیف، دلچسپ، لطیف، ہنسناخ ہے ۶۱۹۸۶
اعزازات، انعامات، ”سہرہ رنگ“ کی اشاعت پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعام ۵۔

الیاس انجمی (قاضی الیاس رشید)

- والد کا نام: قاضی عبدالرشید
تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۳۶ء، بدایوں (یوپی)
پتہ: سید ہاڑہ۔ منڈی مسجد۔ بدایوں۔ یوپی
تعلیم: بی۔ اے۔ بی ایڈ (علیگ) ادیب کامل
مشاغل، ملازمت: ٹیچر۔ اسلامیہ انٹر کالج۔ بدایوں
تصانیف: (۱) حادثے (مجموعہ غزلیات حضرت دلاور ۶۱۹۵۶
فگار) مرتبہ
(۲) منظوم انٹرویو (دلاور فگار۔ نریش کمار شاند) مرتبہ ۶۱۹۵۷
(۳) شامی اعمال (مزاحیہ کلام۔ دلاور فگار) ” ۶۱۹۶۴
(۴) اہتمام لغات (مختلف شعرا کی لغتوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۸
(۵) مجموعہ مناقب ” کے مناقب ” ۶۱۹۷۹
(۶) ہم صورت (بدایوں کے ۱۰ شعرا کی ۶۱۹۸۱
غزلوں کا انتخاب) مرتبہ
(۷) یادِ جوہر (آفتاب احمد جوہر بدایوں ۶۱۹۸۱
کا کلام اور حالات) مرتبہ

بیرونی ممالک کا سفر، پاکستان۔

امام صفدر علی بیگ (ڈاکٹر مرزا صفدر علی بیگ)

- والد کا نام: حاجی مرزا محمد علی بیگ
 تاریخ پیدائش: ۶ جولائی ۱۹۲۳ء حیدر آباد
 پتہ: فلیٹ ۴۱۰۔ بی بلاک۔ برنداؤن اپارٹمنٹس۔ ریڈ ہلس۔ حیدر آباد۔
 اے۔ پی۔
 تعلیم: ام۔ اے۔ پی۔ ایچ۔ ڈی۔ عثمانیہ یونیورسٹی۔ حیدر آباد
 مشاغل، ملازمت: لائبریرین کتب خانہ ابوالکلام آزاد اور بینٹیل ریسرچ انسٹیٹیوٹ
 لائبریری۔ باغ عاتہ۔ حیدر آباد۔
 تصانیف: (۱) شمع ایمن (مجموعہ کلام) ۱۹۸۰ء
 (۲) شمع عرفان ۱۹۸۱ء
 (۳) نقوٹ کے مسائل اور مباحث
 (۴) نقوش حیات (خودنوشت سوانح حیات اور حیدرآباد قدیم کے حالات و واقعات)
 (۵) نقوٹ اور اردو کی صوفیانہ شاعری ۱۹۸۶ء
 اعزازات، انعامات: اردو اکادمی آندھرا پردیش سے انعام ملا۔ ۱۹۸۶ء

ڈاکٹر، امام مرتضیٰ نقوی

- والد کا نام: صفی مرتضیٰ
 تاریخ پیدائش: ۲۶ فروری ۱۹۳۹ء اروہرہ (مراد آباد۔ یوپی)
 پتہ: محلہ گزری۔ اروہرہ (یوپی)۔ ۲۲۴۲۲۱
 تعلیم: ایم۔ اے۔ پی۔ ایچ۔ ڈی۔

مشاغل، ملازمت : لکچر اردو/درس و تدریس/تفصیل و تالیف

تصانیف : (۱) اردو ادب میں سکھوں کا حصہ

(۲) ہندوستانی اسلامی تہوار

(۳) لائبریری اور اس کی تنظیم

(۴) باغ و بہار کا تنقیدی جائزہ

(۵) خواجہ حسن نظامی۔ حیات اور ادبی خدمات

اعزازات، انعامات : دوسری اور چوتھی کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی سے پہلی کتاب پر

حکومت اتر پردیش اور حکومت ہریانہ سے اور تیسری کتاب پر

پُر سکریو جناسمتی اتر پردیش سے انعامات ملے۔

✽ امداد صابری (مولانا امداد الرشید)

والد کا نام : مولانا شرف الحق صدیقی

تاریخ پیدائش : ۱۶ اکتوبر ۱۹۱۲ء (دہلی) (وفات : ۱۳ اکتوبر ۱۹۸۸ء دہلی)

پتنہ : ۲۶۲، محلہ چوڑی والان - دہلی - ۱۱۰۰۰۶

تعلیم : منشی فاضل، مولوی فاضل

تصانیف : (۱) علامہ سید سلیمان ندوی کی قرآنی غلطیاں

(۲) تاریخ جبرم و سزا (چار جلدیں)

(۳) تاریخ آزاد ہند فوج

(۴) مقدمہ آزاد ہند فوج نیتاجی سبھاش چندر

بوس کے ساتھی

(۵) فرنگیوں کا حال

(۶) ۲۱۸۵۷ کے مجاہد شعرا

- (۷) ۱۸۵۷ء کے قدار شعرا
 (۸) داستانِ شرف
 (۹) آثارِ رحمت
 (۱۰) فیضانِ رحمت
 (۱۱) حجاز مقدس کے اردو شعرا
 (۱۲) جنوبی افریقہ کے اردو شعرا
 (۱۳) دہلی کی یادگار ہستیاں
 (۱۴) تاریخِ اردو صحافت (پانچ جلدیں چھپ چکی ہیں چھٹی جلد زیرِ تالیف ہے)

امیر عارفی (ڈاکٹر قاضی سید زکریا)

- والد کا نام : قاضی میر سلف علی عارف ابو العلائی
 تاریخِ پیدائش : ۱۶ اگست ۱۹۴۱ء حیدر آباد (اے پی)،
 پتہ : شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی - دہلی ۱۱۰۰۰۷
 تعلیم : ایم۔ اے۔ پی۔ ایچ ڈی۔ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
 مشاغلِ ملازمت : پروفیسر شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی۔ دہلی
 تصانیف : (۱) دکنی فرہنگ ۶۱۹۷۲
 (۲) نیاز فچیوری کی تحریروں کا تنقیدی جائزہ ۶۱۹۷۷
 (۳) شہر آشوب
 اعزازات، انعامات : یو پی اردو اکادمی دکنھٹو، اور میر اکادمی دکنھٹو سے انعامات ملے۔

امیر قزلباش (امیر مزارقزلباش)

- لہذا نام: انوار مزارقزلباش
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جنوری ۱۹۴۳ء دہلی
 ۱۔ ۱۱ نظام الدین ایسٹ - نئی دہلی - ۱۱-۱۳
 ادیب فاضل
 ملازمت: شعر و شاعری
 مسانیت: (۱) بازگشت
 (۲) انکار
 (۳) شکایتیں میری
 (۴) رجز
 عزازات، انعامات: یو پی اردو اکادمی لکھنؤ اور اردو اکادمی دہلی سے انعامات ملے۔

ڈاکٹر مسز امینہ خاتون

- والد کا نام: ڈاکٹر مسز
 تاریخ پیدائش: ۶ اکتوبر ۱۹۱۸ء میسور
 پتہ: شیواجی روڈ - این آر محلہ - میسور (کرناٹک) ۵۷۰۰۰۷
 تعلیم: ایم اے (میسور یونیورسٹی) بی ایچ ڈی (علی گڑھ)
 تعانیف: (۱) لطائف استادات (سعادت علی خاں سے ۱۹۵۵ء)
 لطائف و ظرائف ترجمہ مع حواشی
 (۲) گلہائے صدرنگ (خطوط مشاہیر)
 (۳) تحقیقی نوادر

(۴) ریاست میسور میں اردو (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۶۰

(۵) دکنی کی ابتدا (دکنی جرنل کے بارے میں) ۶۱۹۷۰

کل سات مطبوعات

(ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۱۶)

انجم، ڈاکٹر انجن آرازیگم

والد کا نام: شریف اللہ

تاریخ پیدائش: یکم نومبر ۱۹۳۳ء، گنور (بدایوں - یوپی)

پتہ: استاد شعبہ اردو ویمنس کالج، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی - یوپی۔

تعلیم: ایم اے پی ایچ ڈی

مشاغل، ملازمت: تدریس

تصانیف: آغا حشر کاشمیری اور اردو ڈرامہ ۶۱۹۷۹

اعزازات، انعامات: مذکورہ کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام۔

انجم عثمانی (دلیل الرحمن)

والد کا نام: قاری جلیل الرحمن عثمانی

تاریخ پیدائش: ۸ اکتوبر ۱۹۵۲ء دیوبند (یوپی)

پتہ: ۷۷، کلشی باغ، نگر نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۲

تعلیم: فضل دارالعلوم دیوبند - ایم اے (اردو) دہلی یونیورسٹی

مشاغل، ملازمت: پروگرام ایگزیکٹو، دور درشن دہلی / افسانہ نگاری

تصانیف: (۱) شب آشنا (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۷

(۲) سفر در سفر (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۴
اعزازات، انعامات، شب آشنا پر اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام۔

انجم عرفانی (بدرالدین احمد خاں)

والد کا نام : حافظ علاء الدین احمد خاں
تاریخ پیدائش : ۹ دسمبر ۱۹۳۷ء، گورکھپور (یوپی)
پتہ : ۸۱۔ محلہ بلوہا۔ بلرام پور (گوندہ۔ یوپی) ۲۷۱۲۰۱
تعلیم : ایم۔ اے (اردو) گورکھپور یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت : درس و تدریس، شعبہ اردو، پوسٹ گریجویٹ کالج بلرام پور
تصانیف : لباس زخم (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۴

انعامات، اعزازات : اردو اکادمی اتر پردیش اور مغربی بنگال اردو اکادمی سے
انعامات ملے۔

انجم نظامی (سید شاہ نظام الدین احمد)

والد کا نام : سید شاہ رکن الدین نظامی الفاروقی
تاریخ پیدائش : ۲۱ جون ۱۹۲۸ء، مشیر آباد (حیدر آباد)
پتہ : ۲۶۵-۱۶-۳۔ روہرو خان منزل، چینل گوڑہ۔ ملک پیٹ، حیدر آباد (اے پی)
تعلیم : جامعہ عثمانیہ کے بی ایس سی کے امتحان میں شریک ہوئے۔
مشاغل، ملازمت : ساؤتھ سنٹرل ریلوے میں گارڈ کے عہدے سبکدوشی۔
تصانیف : فرش تاعرش (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۵

* اندرجیت لال

- والد کا نام: کندن لال
- تاریخ پیدائش: ۲۱ اکتوبر ۱۹۲۶ء کوہ مری، راولپنڈی (وفات: ۲۱ جون ۱۹۹۰ء نئی دہلی)
- پتہ: ڈی۔ ۴۱۔ گل مہر پارک۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۴۹
- تعلیم: ایم اے (انگریزی)، ۱۹۵۷ء، صحافت میں ڈپلوما، ۱۹۵۳ء
- مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت
- تصانیف:
- (۱) آج کی سائنس ۶۱۹۶۹
  - (۲) ہرشیر کی کہانی ۶۱۹۷۰
  - (۳) ایٹم کی کہانی ۶۱۹۷۴
  - (۴) سوامی رام تیرتھ (سوانح و تعلیمات) ۶۱۹۷۴
  - (۵) سائنس اور ہندوستان ۶۱۹۷۶
  - (۶) نیا ہندوستان ۶۱۹۷۷
  - (۷) گیہوں۔ کاشت اور کھوج ۶۱۹۸۱
  - (۸) نغمہ روح (متوفی غزلوں کا انتخاب) ۶۱۹۸۲
  - (۹) سائنس کی باتیں ۶۱۹۸۲
  - (۱۰) ہمارے قومی ہیرو (چند ممتاز رہنما) ۶۱۹۸۳
  - (۱۱) قلم اور آواز (ادبی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۴
  - (۱۲) ہمارے سائنس دان ۶۱۹۸۴
- (ہندوستان کے ممتاز سائنس دان)
- (۱۳) پھل، پھول اور اناج ۶۱۹۸۵
  - (۱۴) ہم اور ہمارے بچے (بچوں کی تربیت کے متعلق) ۶۱۹۸۶

(۱۵) مسکراہٹ ہی مسکراہٹ (مزاحیہ مضامین) ۶۱۹۸۶
اعزازات، انعامات: یونسکو، مرکزی وزارت تعلیمات، یوپی اردو اکادمی (دکنو)
بہار اردو اکادمی (پٹنہ) اور اردو اکادمی دہلی سے مختلف کتابوں پر
اور مختلف سنوں میں، کل ۱۴ انعامات ملے۔

(ڈاکٹر محمد) انصار اللہ نظر

- والد کا نام: الحاج محمد مطیع اللہ
تاریخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۳۶ء، اعظم گڑھ (یوپی)
پتہ: ۵۸۵- سرسید روڈ، سرسیدنگر، علی گڑھ-۲۰۲۰۰۲
تعلیم: ایم۔ اے، بی ایچ، ڈی (گورکھپور یونیورسٹی)
مشاغل، ملازمت: تدریس، شعبہ اردو مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
تصانیف:
(۱) پداوات کی مختصر فرہنگ ۶۱۹۷۳
(۲) قاعدہ ہندی ریختہ ۶۱۹۷۴ رسالہ گل کرست
(۳) برہمن کی کہانی یعنی مقصود کا بارہ ماسہ ۶۱۹۷۴
(۴) غالب بلیوگرافی ۶۱۹۷۲
(۵) اردو صرف ۶۱۹۷۵
(۶) اردو نحو ۶۱۹۷۵
(۷) تذکرہ قطعہ منتخب ۶۱۹۷۴
(۸) تلخیص معنی ۶۱۹۷۵
(۹) رسالہ زبان ریختہ ۶۱۹۷۷
(۱۰) تلخیص معنی ۶۱۹۷۶
(۱۱) شعرائے اردو کے اولین تذکرے ۶۱۹۷۸

۶۱۹۷۹ (۱۲) شعر کبیر یعنی کبیر پداولی کا ترجمہ

۶۱۹۸۰ و ۶۱۹۷۹ (۱۳) تاریخِ اقلیم ادب (دو حصے)

۶۱۹۸۱ (۱۴) انتخابِ رمعی

۶۱۹۸۳ (۱۵) انتخابِ رشک

اعزازات، انعامات: مختلف اکادمیوں سے تصانیف پر انعامات ملے۔

انصاری، پروفیسر اسلوب احمد

والد کا نام: شہناز احمد انصاری

تاریخِ پیدائش: مارچ ۱۹۲۵ء، دہلی

تعلیم: ایم۔ اے

پتہ: گلشن، سول لائنز، دود پور۔ علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۲

مشاغل، ملازمت: پروفیسر شعبہ انگریزی، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ، نیز مدیر سہ ماہی "نقد و نظر"۔

تصانیف: (۱) ادب اور تنقید ۶۱۹۶۸

(۲) نقشِ غالب ۶۱۹۷۰

(۳) غالب کا فن ۶۱۹۷۰

(۴) اقبال کی تیرہ نظمیں ۶۱۹۷۷

اعزازات، انعامات: (۱) اردو اکادمی ایوارڈ

(۲) میر ایوارڈ

(۳) سہتیہ اکادمی ایوارڈ

(۴) علامہ اقبال گولڈ میڈل (حکومت پاکستان)

انصاری، ایم شفیق

والد کا نام :	محمد خلیل
تاریخ پیدائش :	۲۲ اپریل ۱۹۴۷ء مراد آباد (یوپی) ۲۴۴۰۰۱
پتہ :	قصر قمر - بارہ دری مراد آباد - ۲۴۴۰۰۱
تعلیم :	ایل ایل بی
مشاغل، ملازمت :	وکالت (دیوانی، فوجداری)
تصانیف :	(۱) چراغ شہر جگر کے
	(۲) مسلم پرست لا (جلد اول)
	(۳) " (جلد دوم)
۶۱۹۸۴	
۶۱۹۸۵	
۶۱۹۸۶	

انصاری، شہاب الدین

والد کا نام :	محمد خلیل
تاریخ پیدائش :	۶۱۹۳۵ء غازی پور (یوپی)
پتہ :	لاہور برین ڈاکٹر ذاکر حسین لاہوری - جامعہ ملیہ اسلامیہ، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
تعلیم :	ایم۔ اے
مشاغل، ملازمت :	لاہور برین ڈاکٹر ذاکر حسین لاہوری - جامعہ
تصانیف :	۱۔ لبریشن اسٹرگل ان افریقہ
	۲۔ کتب خانہ داری
۶۱۹۷۲	
۶۱۹۸۴	

انصاری، پروفیسر محمد اقبال

والد کا نام : محمد اکرام وارث
 تاریخ پیدائش : ۱۵ اپریل ۱۹۲۷ء، سہالی (بارہ بنگی پوٹی)
 پتہ : انصاری لاج، لال ڈیڑی روڈ۔ علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم : عالم و فاضل (دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ) ایم۔ اے۔ پی۔ ایچ، ڈی (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ)
 مشاغل و ملازمت : پروفیسر شعبہ اسلامک اسٹڈیز۔ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
 تصانیف : نیل سے فرات تک ۶۱۹۶۲

انصاری، محمد حیات اللہ

والد کا نام : مولوی وحید اللہ انصاری
 تاریخ پیدائش : یکم مئی ۱۹۱۱ء، فرنگی محل لکھنؤ۔
 پتہ : ویسٹرن کورٹ۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۱
 تعلیم : علوم شرقیہ کی سند (فرنگی محل) بی۔ اے (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ)
 مشاغل و ملازمت : تصنیف و تالیف ر قوی آواز سے ایڈیٹر ہے۔
 تصانیف : (۱) انوکھی مصیبت (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۳۹
 (۲) ن۔ م راشد پر (تنقید) ۶۱۹۴۱
 (۳) بھرے بازار میں (مختصر افسانے) ۶۱۹۴۲
 (۴) شکستہ گنگوڑے ۶۱۹۴۶
 (۵) لہو کے پھول (ناول۔ پانچ جلدوں میں) ۶۱۹۶۹
 (۶) مدار (ناولٹ) ۶۱۹۸۰
 (۷) گھروندا ۶۱۹۸۲
 بیرونی ممالک کا سفر مصر، امریکہ، فرانس، پولینڈ، روس، ایران، سوئٹزرلینڈ، ترکی،

والد کا نام: حکیم ظہور الدین انصاری
تاریخ پیدائش: ۱۲ اگست ۱۹۴۲ء، سہیل، مراد آباد، یوپی۔

تعلیم : ایم اے پنی ایچ ڈی
پتہ : مولانا آزاد لائبریری مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔ دیوبند ۲۰۲۰۰۲
مشاغل، ملازمت : اسٹنٹ لائبریرین، مولانا آزاد لائبریری، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
تصانیف : (۱) فارسی ادب کی تاریخ ۶۱۹۷۶

71964

419 AM

919A3

919AF

اعزازات انعامات: پہلی کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی (لکھنؤ) نے ۶۱۹۷۶ میں انعام دیا۔

* انصاری، مفتی محمد رضا فرنگی محل

والد کا نام : مولوی محمد سخاوت اللہ
تاریخ پیدائش : سرٹیفکیٹ کے مطابق ۱۲ نومبر ۱۹۲۰ء
خود کی تحقیق کے مطابق ۷ اپریل ۱۹۱۷ء (وفات: ۵ فروری ۱۹۹۰ء لکھنؤ)

- ۹، فرنگی محل لکھنؤ۔ ۲۲۶-۳
- پتہ: مولوی، مولانا، (فرنگی محل لکھنؤ) عالم، فاضل ادب (لکھنؤ یونیورسٹی) تعلیم
- منشی (الہ آباد پورڈ) منشی فاضل (پنجاب یونیورسٹی)
- شاغل، ملازمت: یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) کے چیرمین، نیرمدیر دوماہی اکادمی (لکھنؤ)
- تصانیف: (۱) ادب الجاہل (۶ بی سے ترجمہ) ۶۱۹ ۴۶
- (۲) مجذوب اور ان کا کلام
- (۳) مفتی صاحب ۶۱۹ ۵۹
- (۴) قادی قادریہ یا قادی فرنگی محل ۶۱۹ ۶۵
- (۵) حج کا سفر ۶۱۹ ۶۷
- (۶) بانی درس نظامی استاد الہند ملّا نظام الدین محمد (فرنگی محل) ۶۱۹ ۷۳
- (۷) انتخاب کلام حسرت موہانی ۶۱۹ ۸۳
- (۸) تذکرہ حضرت سید صاحب بانسوی ۶۱۹ ۸۶
- بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، سعودی عرب
- اعزازات، انعامات: (اعزازی) چیرمین اتر پردیش اردو اکادمی ۶۱۹ ۸۳ سے تاحال

* انصاری، پروفیسر نور الحسن

- والد کا نام: عبدالمنان انصاری
- تاریخ پیدائش: ۲۵ دسمبر ۱۹۳۷ء، منونا تھ بھجن (وفات: ۵ دسمبر ۱۹۸۷ء دہلی)
- پتہ: شعبہ فارسی، دہلی یونیورسٹی دہلی ۱۱۰۰۰۷
- تعلیم: ایم اے فارسی، دہلی یونیورسٹی ۱۹۵۸ء، پی ایچ ڈی (فارسی)
- دہلی یونیورسٹی ۶۱۹ ۶۳ ڈی لٹ (فارسی) تہران یونیورسٹی ۶۱۹ ۷۴

- مشاغل، ملازمت: پروفیسر، شعبہ فارسی، دہلی یونیورسٹی، دہلی
- تصانیف: (۱) فارسی ادب بعید اور نگ زیب ۶۱۹۶۹
- (۲) فارسی کی دلکش داستانیں (ترجمہ) ۶۱۹۷۵
- (۳) امیر خسرو - احوال و آثار (مرتبہ) ۶۱۹۷۵
- (۴) مرقع دہلی از درگاہ قلی خاں (اردو ترجمہ) ۶۱۹۸۲
- بیرونی ممالک کا سفر، ایران، افغانستان، ترکی، اٹلی، سویزر لینڈ، فرانس، انگلستان۔
- اعزازات، انعامات: نیشنل لکچر (فارسی) از طرف یو جی سی -

النور عظیم

- والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۱۵ دسمبر ۱۹۲۸ء، پوکسی (گیا۔ بہار)
- پتہ: بی۔ ۱۶، پریس انکلیو۔ نئی دہلی ۱۱-۱۰-۱۱
- تعلیم: ایم اے (پٹنہ یونیورسٹی)
- مشاغل، ملازمت: سوویت لینڈ نئی دہلی، میں ۱۹۶۸ء سے صحافت کی خدمت
- تصانیف: (۱) دھواں دھواں سویرا (ناول) ۶۱۹۶۵
- (۲) پرچھائیوں کی وادی " ۶۱۹۶۹
- (۳) قفقہ رات کا (مختصر کہانیاں) ۶۱۹۷۰
- (۴) اجنبی فاصلے (۶۱۹۷۷)
- (۵) آوازوں کے قیدی (ڈرامے) ۶۱۹۷۷
- (۶) ڈیمپ آردی روٹس (انگریزی میں) ۶۱۹۶۹
- اعزازات، انعامات: برچھائیوں کی وادی اور اجنبی فاصلے پر یو پی اردو اکادمی سے انعامات ملے۔
- سوویت لینڈ بہرہ واریورڈ، ۶۱۹۶۹ (ہوزہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۳۳)

انور ہاشمی (سید شہنشاہ حسین رضوی)

والد کا نام: سید ہاشم حسین رضوی
 تاریخ پیدائش: ۱۶ جنوری ۱۹۳۰ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: چیف ایڈیٹر ہفتہ وار شاہکار۔ نظام باغ۔ دیوان ڈیورسی حیدر آباد
 (اے پی) ۵۰۰۰۰۲
 تعلیم: نان میٹرک
 مشاغل ملازمت: ادارت ہفتہ وار اخبار
 تصانیف: قومی یک جہتی کونڈرائنگ دل
 ۶۱۹۸۴
 (نظم و نثر کا مجموعہ)

ڈاکٹر انوار الحسن

والد کا نام: عبدالرؤف
 تاریخ پیدائش: ۱۶ جنوری ۱۹۳۰ء، لکھنؤ
 پتہ: شعبہ علوم مشرقیہ۔ لکھنؤ یونیورسٹی۔ لکھنؤ۔ ۲۲۶۰۰۰۰۰۰
 تعلیم: درس نظامیہ (مدرسہ عالیہ فرقانیہ لکھنؤ) دبیر ماہر (فارسی)
 عالم (عربی)، لکھنؤ یونیورسٹی۔ ادیب کامل (جامعہ اردو علی گڑھ)
 وغیرہ۔ ایم اے (عربی۔ فارسی۔ اردو) پی ایچ ڈی (عربی) ڈی
 لٹ (فارسی) لکھنؤ یونیورسٹی
 مشاغل ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) امام محمد الغزالیؒ کے تعلیمی نظریات و اصلاحات ۱۹۵۷ء
 (۲) اردو کے قومی شاعر ۱۹۷۱ء

(۲) انوارِ سحر (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۲
 اعزازات، انعامات: حکومتِ یوپی (۶۱۹۵۷)، نیشنل انٹگریشن کونسل یوپی (۶۱۹۷۱) اور
 یوپی اردو اکادمی لکھنؤ (۶۱۹۷۲) سے انعامات ملے
 (دستاویز- لکھنؤ) صفحات ۶۴-۶۵)

انیس احسن اعظمی

والد کا نام: ابوشعیب احسن
 تاریخ پیدائش: یکم مئی ۱۹۵۵ء، جے راجپور، اعظم گڑھ
 پتہ: ۱۹/۹ ترکمان گیٹ، دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: پوسٹ گریجویٹ ڈپلوما ان بک پبلشنگ (دہلی یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: سات سال تک انجمن ترقی اردو (ہند) میں ملازمت کی فی الحال اردو
 اکادمی، دہلی میں سلیز انچارج۔
 تصانیف: (۱) جلوس (ڈرامہ) ترجمہ ۶۱۹۸۰
 (۲) اسپارٹاکس (ڈرامہ) ۶۱۹۸۱
 اعزازات، انعامات: جلوس کے ترجمہ پر بنگال اردو اکادمی سے انعام ۶۱۹۸۱
 اسپارٹاکس کے ترجمہ پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ۶۱۹۸۲

اسے رشید (عبدالرشید)

والد کا نام: منظور علی
 تاریخ پیدائش: دسمبر ۱۹۰۵ء فیض آباد (یوپی)
 پتہ: ۸۸ پریم نگر، چمن گنج کانپور (یوپی) ۲۰۸۰۰۱

درس نظامی (فیض آباد) منشی کامل (الد آباد) اردو اعلیٰ قابلیت
(الد آباد) ایم اے فارسی (اگرہ یونیورسٹی)

تعلیم:

مشاغل:

تعمینف:

(۱) انشائے فارسی

(۲) معیاری مضامین

(۳) غالب فکرو فن کے آئینے میں

(۴) مآثر فاروقی

(۵) حیاتِ طیبہ

(۶) اسالیب میر

(۷) مجموعہ مضامین اردو

(۸) غالب کی شاعری اور ان کا اسلوبِ مزاج

(۹) دیوانِ غالب کا اولین شارح

(۱۰) ادبی سوانح کا ایک دلچسپ شاہکار

(۱۱) شرح دیوانِ غالب از نظم طلبا لٹائی

(۱۲) فنِ سیرت نگاری اور جیس با سو کی لائف

آف ڈاکٹر جانسن

اعزازات، انعامات: آل انڈیا میر اکادمی (دکھن) سے امتیازِ میر کی سند ملی

اسے محمد ابراہیم (احمد محمد ابراہیم)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش:

۱۴ مئی ۱۹۴۰ء میسور

۶۵/ تیسرا کوچہ۔ آروی روڈ۔ ماؤٹی۔ بنگلور۔ ۵۶۰۰۰۱

پتہ:

خلیم: ایم اے (بنگلور یونیورسٹی)

شامل، ملازمت: درس و تدریس

تھانیف: (۱) مغربی ادب کے معمار ۶۱۹۷۰

(۲) عصر الجدید ۶۱۹۷۴

اعزازات، انعامات: دوسری کتاب یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے انعام ملا
(دستاویز (لکھنؤ) صفحہ ۶۷)

ایاز بلگرامی (سید حسین)

والد کا نام: سید محمد سعید بلگرامی

تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۴۰ء، لکھنؤ (یوپی)

پتہ:

تعلیم: انٹر سائنس۔ ڈپلومہ سول انجینئرنگ (لکھنؤ)۔ بی۔ ای (سول)

مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

شامل، ملازمت: اسسٹنٹ انجینئر، حکومت یوپی

تھانیف: جنبش لب (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۱

اعزازات، انعامات: اردو اکادمی اتر پردیش سے انعام ملا ۱۹۷۲ء

ایم آئی ساجد (ڈاکٹر اسماعیل شاہ)

والد کا نام: ابن عثمان شاہ

تاریخ پیدائش: ۱۶ ستمبر ۱۹۴۶ء، کھام گاؤں

پتہ: نزدیکی مسجد۔ جلال پورہ۔ کھام گاؤں (مہاراشٹر) ۴۴۴۳۰۳

- تعلیم: ایم اے۔ بی ایڈ۔ پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) آواز کے پتھر (افسانے) ۶۱۹۷۸
 (۲) اوراقِ گل (شعراے کھام گھاؤں کا انتخابِ کلام) ۶۱۹۷۸
 (۳) پسے سلونے (بچوں کے لیے روسی ۶۱۹۷۹
 کہانیوں کے ترجمے)

اعزازات، انعامات: "پسے سلونے" پر ہمارا سٹر اردو اکادمی (بمبئی) اور آندھرا پردیش
 اردو اکادمی (حیدرآباد) سے انعامات ملے۔

ایم۔ حبیب خاں

- والد کا نام: ایم۔ کے۔ خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۹۳۴ء علی گڑھ (یوپی)
 پتہ: لائبریرین، کتب خانہ انجمن ترقی اردو (ہند) اردو گھر نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۲
 تعلیم: ایم۔ اے (اگرہ یونیورسٹی) بی۔ لب (علی گڑھ یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: ۱۹۵۰ء سے انجمن ترقی اردو (ہند) میں ناظم کتب خانہ/تحقیق و تنقید۔
 تصانیف: (۱) اردو کے کلاسیکی شعراء اول (وٹی سے آتش تک) ۱۹۶۱ء
 (۲) " " " " (دوم) (غائب سے اقبال تک) ۱۹۶۱ء
 (۳) " " " " (سوم) (حسرت سے فراق تک) ۱۹۶۲ء
 (۴) بہترین افسانے نمائندہ افسانہ نگاروں کا انتخاب ۱۹۶۵ء

- (۵) اردو تنقید کے معمار ۶۱۹۶۵
 (۶) افکارِ میر ۶۱۹۶۷
 (۷) مطالعہ میر ۶۱۹۶۹
 (۸) اردو کی قدیم داستانیں ۶۱۹۷۴
 (۹) غالب اور سرور ۶۱۹۷۵
 (۱۰) انتخابِ کلامِ حیرت ۶۱۹۸۳
 (۱۱) حسرتِ موہانی ۶۱۹۸۴

بیرونی ممالک کا سفر: ۶۱۹۶۵، ۶۱۹۶۹ اور ۶۱۹۷۰ میں پاکستان کا سفر کیا۔
 اعزازات، انعامات: غالب اور سرور پر اتر پردیش اردو اکادمی (لکھنؤ) سے انعام ملا۔

این عارف ملیح آبادی (ڈاکٹر مرزا محمد امین)

- والد کا نام: مرزا محمد عباس
 تاریخ پیدائش: ۱۹ اگست ۱۹۱۰ء، ملیح آباد (لکھنؤ۔ یوپی)
 پتنہ: ۱۲۷۔ گنا اسٹریٹ۔ لکھنؤ۔ (یوپی)
 تعلیم: اعلیٰ قابلیت (اردو) منشی اور کامل دفتری، بی اے (انگریزی میں) بی آئی ایم ایس
 مشاغل، ملازمت: میڈیکل پریکٹس اور تفریف و تالیف۔
 تصانیف: (۱) اردو میڈیکل کورس (نفس۔ قارورہ۔ خون وغیرہ) ۶۱۹۶۲
 (۲) آئینہ ہومیو پیتھی (ہومیو پیتھی طریقہ علاج) ۶۱۹۷۵
 (۳) رہنمائے مطریا میڈیکل "پیتھک خواص الادویہ" ۶۱۹۸۶

اعزازات، انعامات: آئینہ ہومیو پیتھی پر اتر پردیش اردو اکادمی (لکھنؤ) سے انعام ملا۔

ب

باقر رضوی و میر محمد باقر رضوی امانت خانی

	والد کا نام :	میر زین العابدین
	تاریخ پیدائش :	۱۹ مارچ ۱۹۰۹ء، حیدر آباد (دکن)
	پتہ :	۱/ ۵۹-۲-۲۲ بازار نور خاں حیدر آباد-۲۴ (۱ کے پی)
	تعلیم :	میٹرک تک - آرٹ کا ڈپلوما -
	مشاغل، ملازمت :	ملازمت رشتہ، تعلیم حیدر آباد
۶۱۹۵۹	تصانیف :	(۱) شبابِ فکر (مرثیہ)
۶۱۹۶۰		(۲) تصویرِ احمد رسالت
۶۱۹۶۱		(۳) گہوارہ شہادت
۶۱۹۶۲		(۴) مرقعِ وفا
۶۱۹۶۳		(۵) روسی فکر
۶۱۹۶۳		(۶) جہادِ صبر
۶۱۹۷۷		(۷) امانتِ سخن
۶۱۹۸۱		(۸) ادبی امانت (تین رشتے)
۶۱۹۸۱		(۹) زندہ نشانات
۶۱۹۸۳		(۱۰) نقوشِ علم (رشتے - سلام - نوے)

۶۱۹۸۴

(سلام)

(۱۱) ترجمانِ غم

بیرونی ممالک کا سفر: ۲ جلد عراق کا سفر

اعزازات، انعامات: امانتِ سخن پر ۱۹۷۸ء میں آندھرا پردیش اردو اکادمی حیدرآباد سے انعام ملا۔

باقر مہدی

الذکا نام: مولوی جعفر مہدی رزم ردولوی

مارچ پیدائش: ۱۱ فروری ۱۹۲۷ء (ردولی بارہنگی۔ یوپی)

پتہ: ای/۱ روی درشن، شرلی راجن روڈ۔ آف کارٹر روڈ۔ باندہ۔

بمبئی۔ ۵۰۔۔۔۴

تعلیم: ایم اے (معاشیات) لکھنؤ یونیورسٹی ۱۹۵۲ء۔ ایم۔ اے

(انگریزی ادب) بمبئی یونیورسٹی ۱۹۶۷ء

شاغل، ملازمت: فری لانس ادیب

نصایف: تیس شعری مجموعے،

۶۱۹۵۸

(۱) شہر آرزو

۶۱۹۶۷

(۲) کالے کاغذ کی نظمیں

۶۱۹۷۲

(۳) ٹوٹے شیشے کی آخری نظم

۶۱۹۶۵

و تنقیدی مجموعے: (۱) آگہی دے باکی

۶۱۹۷۹

(۲) تنقیدی کشکش

ایک ادبی مجلہ: "اظہار" کی پانچ کتابیں ۱۹۷۵ء سے ۱۹۸۴ء تک

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان کا سفر ۱۹۶۳ء اور ۱۹۶۵ء

اعزازات، انعامات: تنقیدی کشکش پر یوپی اور جہانگیر اردو اکادمیوں نے انعامات سے نوازا۔

ڈاکٹر، بانو طاہرہ سعید

- والد کا نام: سید امیر علی معصومی
 تاریخ پیدائش: ۹ نومبر ۱۹۲۲ء، آگرہ (یوپی)
 پتہ: گرین دیو- حیدر آباد- لے پی ۵۰۰۲۸
 تعلیم: گریجویٹ (آرٹس)، ڈی رٹ
 مشاغل/ملازمت: لکھنا پڑھنا۔ ریڈیو آرٹسٹ
 تصانیف: (۱) ہدیہ طاہرہ ۱۹۵۷ء
 (۲) برگ سبز (مجموعہ کلام) ۱۹۶۲ء
 (۳) آشیاں ہمارا (قومی نظمیں) ۱۹۷۳ء
 (۴) گلِ خونچکاں (کلامِ کربلا کے واقعات کے متعلق) ۱۹۷۷ء
 (۵) چمکتے ویرانے (مجموعہ کلام) ۱۹۷۸ء
 (۶) سات دوست: بچوں کا ادب (افسانے) ۱۹۷۹ء
 (۷) مثبت و منفی (انگریزی نظموں کا منظوم ترجمہ) ۱۹۷۹ء
 (۸) خونِ جگر (افسانے) ۱۹۸۰ء

اعزازات، انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی، ۱۹۶۱ء آندھرا پردیش منسٹری آف کلچرل افریز، ۱۹۶۶ء آندھرا پردیش کلاسرو سٹی ایوارڈ، ۱۹۸۴ء
 مخدوم امن ایوارڈ، ۱۹۸۲ء منسٹری آف ہیلتھ کے فیملی پلاننگ کے مقابلہ میں وزارت صحت آندھرا پردیش کی طرف سے افسانہ پر انعام۔
 چمکتے ویرانے پر بہار اردو اکادمی انعام مغربی بنگال اور آندھرا پردیش اردو اکادمیوں کی طرف سے انعامات ملے۔

بچن، شیلیندر بہادر سرلو استوا

والد کا نام: شری نریندر بہادر سرلو استوا
 تاریخ پیدائش: ۲۳ اکتوبر ۱۹۴۸ء بارہ بنگی (پوپی)
 پتہ: نریندر میٹل اسٹور صدر بازار بارہ بنگی (پوپی)
 تعلیم: میکینکل ڈپلوما
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف: (۱) آ بشار (شعری مجموعہ) ۱۹۸۰ء
 (۲) جھیل ۱۹۸۶ء

ڈاکٹر، بدرالدین

والد کا نام: قمر الدین
 تاریخ پیدائش: ۱۵ مارچ ۱۹۳۵ء کسولی (امبالہ، پنجاب)
 پتہ: شعبہ اسلامیات و عرب و ایرانین اسٹڈیز، جامعہ ملیہ
 اسلامیہ، جامعہ نگر، نئی دہلی، ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: فاضل دیوبند، ایم اے علیگ، پی ایچ ڈی، دہلی یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) انوکھی شرطیں (عربی کہانیوں کا ترجمہ) ۱۹۷۰ء
 (۲) چند مہری ناول اور افسانے
 تحقیقی و تنقیدی مطالعہ ۱۹۸۶ء

ہرمی بھارتی (صابری)

والد کا نام: حاجی اشفاق علی
 تاریخ پیدائش: اگست ۱۹۱۳ء، گنور، بدایوں
 پتہ: مکتبہ جامعہ، ششاد مارکیٹ علی گڑھ، ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم:
 مشاغل ملازمت: منیر مکتبہ جامعہ علی گڑھ، پرائیج
 تصانیف: (۱) دھنک
 اعزازات انعامات: دھنک پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعام ملا۔
 ۶۱۹۸۰

ہست لکھنوی (ہست کمارنگم)

والد کا نام: بابو کنیا لال نگم
 تاریخ پیدائش: ۲۲ جولائی ۱۹۳۲ء، لکھنؤ
 پتہ: ۳۹-۳۵۱، فیڑھی بازار، رکاب گنج، لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۰۳
 تعلیم: بی اے - ایل ایل بی
 مشاغل ملازمت: وکالت
 تصانیف: (۱) نور عرفان (غزلیات، رباعیات، ۶۱۹۸۰)
 (۲) نظمیں
 اعزازات انعامات: یوپی اردو اکادمی، لکھنؤ، سے انعام ملا۔
 (دستاویز، لکھنؤ، صفحہ ۳۰)

بدرِ تسلیمی (حافظ محمد ابراہیم علی خاں)

ملک کا نام : مولوی محمد اسماعیل خاں عبس رام پوری
پنج پیدائش :

۱. ملک تاج خاں - رام پور (یوپی)
ہیم : حفظ قرآن اور اساتذہ فن سے استفادہ
ماغل و ملازمت : شعر و شاعری اور کاشتکاری
مناہف : (۱) خروشی زبان اردو (۲) شدت غم جوہر مولانا محمد علی جوہر کی خدمت اور شامی پیر (تبعہ)
(۳) تجلیات بدر (مجموعہ غزلیات)
(۴) ہدایت سخنوران (فن شاعری) ۶۱۹۸۱

زازات و انعامات : آخری کتاب پر یوپی اردو اکادمی سے انعام ملا۔ (دستاویز صفات: ۵/۱۷)

بشر، محمد افتخار احمد

الذکا نام : محمد حمید الشہر
پنج پیدائش : ۲ ستمبر ۱۹۲۰ء آگرہ

تہ : ۲۰-۴-۱۰۸۲ - نمبولی ادا - حیدر آباد - ۲۷-۵۰۰۰

ہیم : بی اے - ایل ایل بی (عثمانیہ)

شاغل ملازمت : ریٹائرڈ سیشن جج

مناہف : (۱) ترکش بشر (نظموں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۱

زازات و انعامات : نظموں کے مذکورہ مجموعہ پر اردو اکادمی حیدر آباد نے انعام دیا۔

بشیر احمد

والد کا نام: اے۔ ایچ خان
 تاریخ پیدائش: اگست ۱۹۴۷ء
 پتہ: ۱/۲۳۲ رام نگر شاہدرہ دہلی ۱۱۰۰۳۲
 تعلیم: ایم۔ اے
 مشاغل ملازمت:
 تصانیف: (۱) قرآن کی نظریں عورت، شادی، طلاق (کتابچہ) ۱۹۸۵ء

ڈاکٹر بشیر بدر

والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۱۵ فروری ۱۹۳۵ء، کانپور (یوپی)
 پتہ: ڈی۔ ۱۲۰۔ شاستری نگر۔ میرٹھ (یوپی)
 تعلیم: ایم۔ اے (علی گڑھ مسلم یونیورسٹی)۔ پی ایچ ڈی
 مشاغل ملازمت: درس و تدریس اور شعر و شاعری
 تصانیف: (۱) اکائی (شعری مجموعہ) ۱۹۷۲ء
 (۲) ایچ ۱۹۷۴ء
 (۳) بیسویں صدی میں غزل ۱۹۸۲ء
 (۴) آزادی کے بعد اردو غزل کا تنقیدی مطالعہ ۱۹۸۲ء
 (۵) آمد (شعری مجموعہ) ۱۹۸۷ء
 اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے انعامات ملے
 (دستاویز لکھنؤ) صفحات ۷۳-۷۴

بشیر فاروقی (بشیر الدین احمد فاروقی)

- لہ کا نام : حکیم معین الدین احمد فاروقی
 بیخ پیدائش : ۲۰ مئی ۱۹۳۹ء، لکھنؤ
 : ۵۱۵ مراد علی لین۔ نئی بستی۔ لکھنؤ
 : بی اے۔ لکھنؤ یونیورسٹی۔ ۱۹۶۲ء
 ناغل، ملازمت : یوپی سکریٹریٹ کے محکمہ لسانیات میں ریوائٹرز
 مانیف : (۱) سناٹے کی آواز (شعری مجموعہ) ۱۹۷۳ء
 (۲) حادثوں کے درمیان ۱۹۸۵ء
 (۳) شفق رنگ چاندنی زیرِ طبع
 روٹی مالک کا سفر : نیپال کے مشاعرہ میں شرکت کی
 رازات انعامات : یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے انعام ملا اور میر اکادمی (لکھنؤ)
 نے "امتیاز میر" سے نوازا۔

بشیر پر دہیپ (بشیر لعل دھون)

- لہ کا نام : منوہر لعل دھون
 بیخ پیدائش : ۱۹۲۵ء
 : ۱۸ گلستان کالونی۔ لکھنؤ۔ (یوپی)
 : ایم۔ ایس۔ سی۔ پی۔ ایچ۔ ڈی (کیمسٹری)
 ناغل، ملازمت : ریسرچ آفیسر۔ پی۔ ڈی۔ ڈی۔ ریسرچ انسٹی ٹیوٹ۔ لکھنؤ۔
 مانیف : (۱) پیاس (افسانوی مجموعہ) ۱۹۵۸ء
 (۲) کاجل اور دھواں ۱۹۶۴ء

- (۳) پھر سے اجنبی (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۷۳
 اعزازات، انعامات: (۱) پیاس، پیر اتر پردیش سرکار کا ادبی انعام ملا۔
 (۲) افانہ، دشمن، پیر ہمدرد صحت آل انڈیا اردو افسانوی مقابلہ میں
 اول انعام ملا۔
 (۳) کہانی، شان کے شایاں، پیر اردو سرتیا کا ادبی انعام ملا۔
 (۴) پھر سے اجنبی، پیر اتر پردیش اردو اکادمی کی طرف سے انعام ملا۔

✽ بلراج حیرت (بلراج سنگھ تیاگی)

- والد کا نام: بھگونت شرما دَرَد
 تاریخ پیدائش: ۲۷ جنوری ۱۹۳۰ء، تھنبو والا، بجنور۔ (وفات: ۵ مارچ ۱۹۹۵ء دہلی)
 پتہ: موضع رتن گڑھ ڈاکخانہ خاص ضلع بجنور دہلی
 مقامی: بی۔ ۲۹۲ ساؤتھ مونی باغ، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۱
 تعلیم: بی۔ اے آنرز (فلسفہ، اقتصادیات اور سیاسیات)
 ایم۔ اے (تاریخ)
 مشاغل، ملازمت: مرکزی محکمہ آڈٹ میں ملازمت، شعر گوئی، تنقید، شعری انتخاب،
 تصانیف: ازبر (غزلوں اور نظموں کا انتخاب) ۶۱۹۸۳

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی نے شعری انتخاب
 ازبر کو میرٹ ایوارڈ سے نوازا۔

بلراج کومل

والد کا نام: حکومت رائے

تاریخ پیدائش: ۲۵ ستمبر ۱۹۲۸ء

پتہ: ای۔ ۱۳۹، کالکاجی، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۱۹

تعلیم: ایم۔ اے

مشاغل ملازمت: سرکاری ملازمت، ڈپٹی ایجوکیشن آفیسر محکمہ تعلیم، دہلی

تصانیف: (۱) میری نظمیں (مجموعہ کلام اردو) ۱۹۵۴ء

(۲) رشتہ دل " ۱۹۶۳ء

(۳) ناریل کے پیڑ (شعری انتخاب ہندی) ۱۹۶۷ء

(۴) ہریالی کا ایک ٹکڑا (ناولٹ ہندی) ۱۹۶۸ء

(۵) سفرمدام سفر (مجموعہ کلام اردو) ۱۹۶۹ء

(۶) انتخاب (شعری انتخاب) ۱۹۶۱ء

(۷) نثر ادب (شاعری) ۱۹۷۵ء

(۸) آنکھیں اور پاؤں (افسانے) ۱۹۸۱ء

(۹) پرندوں بھرا آسمان (شاعری) ۱۹۸۴ء

(۱۰) ادب کی تلاش ۱۹۸۵ء

اعزازات و انعامات: (۱) ہریالی کا ایک ٹکڑا، پر حکومت ہند کی طرف سے انعام دیا گیا

(۲) سفرمدام سفر، پر اردو اکادمی (یو پی) کی طرف سے انعام دیا گیا

(۳) دہلی اردو اکادمی کا ایوارڈ شاعری کے لیے

(۴) پرندوں بھرا آسمان، پر سہتیہ اکادمی ایوارڈ

میر ایوارڈ ۱۹۷۷ء مرکزی وزارت تعلیم ایوارڈ ۱۹۶۹ء

✽ بگس حیدر آبادی (خواجہ نصیر الدین احمد قادری)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۱۰ اکتوبر ۱۹۴۰ء حیدرآباد - (وفات: ۱۰ مئی ۱۹۹۱ء حیدرآباد)
 پتہ: ۱۳۰۲-۸۸۴-۱۳ قاضی گدھا۔ حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۰۰۶
 تعلیم: ایم اے عثمانیہ یونیورسٹی، حیدرآباد (۱۹۷۶ء)
 تفصیلات: فکر تو نسوی، شخصیت اور طنز نگاری ۱۹۸۱ء
 اعزازات و انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی (لکھنؤ) اور مغربی بنگال اردو اکادمی (کلکتہ)
 سے انعامات ملے۔ (دستاویز، صفحات ۷۸، ۷۹)

بھارت چند کھنڈ

والد کا نام: نہر چند کھنڈ
 تاریخ پیدائش: ۱۹۱۴ء
 پتہ: ۶۸۔ بی ایسٹ مارڈی سکنڈر آباد (اے پی)
 تعلیم: بی اے (پنجاب) گورنمنٹ کالج لاہور، ایم اے (عثمانیہ) حیدرآباد
 ٹرائی پوس کیمرج یونیورسٹی (انگلستان) سے تاریخ اور قانون
 کے مضامین میں۔

مشاغل، ملازمت: آئی۔ اے۔ ایس ۱۹۷۲ء میں وظیفہ یاب ہوا۔ تفریف و تالیف
 تصانیف: (۱) مسکراتے آنسو (افسانے) ۱۹۴۲ء
 (۲) مصیبتیں (مضامین) ۱۹۴۴ء
 (۳) ٹھنڈی بجلیاں " ۱۹۵۶ء
 (۴) مصیبتیں (ہندی میں) " ۱۹۶۲ء
 (۵) تیرنیم کش (مضامین و ڈرامے) ۱۹۷۲ء
 اعزازات و انعامات: تیرنیم کش پر اتر پردیش اردو اکادمی کی جانب سے انعام ملا۔

* بھٹا چاریہ، شانتی رنجن

- والد کا نام: بیکنٹھ ناتھ بھٹا چاریہ
- تاریخ پیدائش: ۲۴ اگست ۱۹۳۰ء، مسورہ، بھوپیشور (وفات: ۱۵ ستمبر ۱۹۹۳ء)
- پتہ: آنندپلی۔ پوسٹ پورباپٹیاری۔ کلکتہ۔ پین ۷۴۳۵۰۹
- تعلیم: میٹرک
- مشاغل، ملازمت: شعبہ اطلاعات، حکومت مغربی بنگال، کلکتہ
- نصائیف:
- (۱) راہ کا کاٹنا (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۶۰
  - (۲) شاعر کی شادی " ۶۱۹۶۱
  - (۳) بنگالی ہندوؤں کی اردو خدمات ۶۱۹۶۳
  - (۴) اردو اور بنگال ۶۱۹۶۸
  - (۵) اردو کے ذریعے بنگلہ سیکھو ۶۱۹۶۹
  - (۶) آزادی کے بعد مغربی بنگال میں اردو ۶۱۹۷۳
  - (۷) نامے جو میرے نام آئے ۶۱۹۷۳
  - (۸) تاریخ بنگلہ ادب (انگریزی سے اردو ترجمہ) ۶۱۹۷۵
  - (۹) پورن کبھ (بنگلہ سے اردو ترجمہ) ۶۱۹۷۶
  - (۱۰) بنگال میں اردو زبان و ادب۔ ۶۱۹۷۶
  - (چند تحقیقی مضامین)
  - (۱۱) آفتابِ علم و ادب (ڈاکٹر مسیتا کمار چٹرجی) ۶۱۹۷۷
  - (۱۲) غالب اور بنگال ۶۱۹۷۷
  - (۱۳) اقبال، ٹیگور اور نذرل۔ ۶۱۹۷۸
  - تین شاعر ایک مطالعہ
  - (۱۴) اردو ادب اور بنگالی کلچر ۶۱۹۸۲

(۱۵) مختصر تاریخ بنگلہ ادب (دو حصوں میں) و غیرہ
اعزازات انعامات: (۱) راجندر ناتھ ٹیگور انعام (حکومت مغربی بنگال) ۱۹۶۶
مادری زبان کے علاوہ دیگر زبان میں لکھنے پر (مکتبہ تعلیم حکومت ہند)
۱۹۶۰ اور ۱۹۸۰، تصانیف پر حکومت اتر پردیش اور اردو
اکادمی اتر پردیش کے انعامات ۱۹۶۴ اور ۱۹۷۷ بہار اردو
اکادمی، مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات، سند امتیاز میر،
میر ایوارڈ آل انڈیا میر اکادمی ۱۹۸۵

بیدار، ڈاکٹر عابد رضا

والد کا نام: حامد رضا خاں
تاریخ پیدائش: ۴ فروری ۱۹۳۴
پتہ: خدا بخش اورینٹل لائبریری پٹنہ (بہار) ۸۰۰۰۰۴
تعلیم: ایم اے (اردو اور علوم اسلامیہ)۔ پی ایچ ڈی اور ڈی لٹ
(ایشین اسٹڈیز) بی لب اور ایل ایل بی۔
مشاغل ملازمت: ڈاکٹر کمر خدا بخش لائبریری۔ پٹنہ
تصانیف: (۱) آزاد : ایک عظیم صحافی ۱۹۶۴
(۲) نثر کا حسن: میرے عہد کے صاحب طرز نثر نگار ۱۹۶۸
(۳) متاع فقیر (ڈاکٹر ذاکر حسین۔ حالات و خدمات) ۱۹۶۹
(۴) غالبیات نو ۱۹۶۹
(۵) غالب کی عظمت ۱۹۶۹
(۶) اردو کے اہم ادبی رسالے اور اخبار ۱۹۶۹
(۷) قومی تہذیب اور ہندوستانی مسلمان۔ دو نظریے ۱۹۶۹

- (۸) نئے اور پرانے چراغ ۶۱۹۶۹
- (۹) نواب یوسف علی خاں نانظم ۶۱۹۷۰
- (۱۰) ہندوستانی مسلمانوں کے ریفارم کے مسائل ۶۱۹۷۰
- (۱۱) مثنوی تصویبِ محبت (داستانِ رام چند) ۶۱۹۷۸
- مؤلف: میر شمس الدین فقیر دہلوی
- (۱۲) صفحہ ابراہیم: تذکرہ شعرائِ فارسی دسده ۶۱۹۷۸
- دوازدهم، مؤلف: علی ابراہیم خاں خلیل
- (۱۳) شمس البیان فی معطیات الہندوستان ۶۱۹۷۹
- مؤلف: مرزا جان طیش دہلوی
- (۱۴) خدا بخش سینار: تدوین متن کے مسائل ۶۱۹۸۲
- (۱۵) جدید غزل گو: ۱۹۴۱ کی ایک دستاویز ۶۱۹۸۴
- بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، ایران، ترکی، سعودی عرب، دبئی، مصر، روس۔

بیکس، شاہ اشرف کشمیری (پیر محمد اشرف شاہ)

- والد کا نام: پیر غلام محی الدین شاہ
- تاریخ پیدائش: ۲۷ دسمبر ۱۹۵۷ء، کہنہ کھن ڈلیٹ کشمیر
- پتنہ: کہنہ کھن ڈلیٹ سری نگر کشمیر ۱۹۰۰۰
- تعلیم: میٹرک
- مشاغل، ملازمت: ایک لکڑی فرم منیجر کی پوسٹ
- تصانیف: حادثاتِ غم (ایک شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶
- اس کے علاوہ ایک اور مجموعہ شائع ہونے والا ہے

بیکل اتساہی (محمد شفیع خاں لودی)

والد کا نام: خان بہادر محمد جعفر خاں
تاریخ پیدائش: ۱۹ جولائی ۱۹۲۸ء موضع گور رمواں پور (گوندہ)
پتہ: گیتا نچ۔ سول لائن۔ بلرام پور (گوندہ) ۲۷۱۲۰۱
تعلیم: اٹنس۔ وٹیش یوگتا۔ ویشارد (ہندی)۔ ادیب ماہر۔ کامل منشی۔

(اردو)

- مشاغل ملازمت: شعر و شاعری اور سوشل ورک۔ ایم پی
تعاریف: (۱) نغمہ و ترنم (گیت اور غزل) ۶۱۹۵۷
(۲) نشاط زندگی (آں حضرت صلعم کی حیات اور تعلیمات کے بارے میں نظمیں) ۶۱۹۵۷
(۳) سرور جاوداں (مذہبی نظمیں) ۶۱۹۶۰
(۴) پروایاں (غزلیں) ۶۱۹۷۶
(۵) کوئل مکھڑے بیکل گیت (غزلیں اور گیت) ۶۱۹۷۶
(۶) اپنی دھرتی، چاند کا درپن (اردو اور ہندی میں) ۶۱۹۷۷
(۷) غزل سوامزی (جدید طرز کی غزلیں) ۶۱۹۸۴
(۸) دھرتی سدا سہاگن (گیت اور مترانظمیں) زیر طبع
بیرونی ممالک کا سفر: نیپال ۱۹۶۸ء، انگلستان، مغربی جرمنی، روم، قاہرہ، عراق،
کویت ۱۹۶۹ء، سعودی عرب ۱۹۷۸ء، امریکہ اور کینیڈا ۱۹۸۰ء،
پاکستان ۱۹۸۲ء وغیرہ
اعزازات، انعامات: ۱۹۵۵ء میں صدر جمہوریہ کے ہاتھوں راشٹریہ گیت ایوارڈ -

۶۱۹۷۶ میں پدم شری۔ ۶۱۹۷۷ میں "بیروائیاں" بیروپلی اردو اکادمی
(لکھنؤ) اور ۶۱۹۸۰ میں میر اکادمی (لکھنؤ) سے انعامات ملے۔

بیگ احساس (ڈاکٹر محمد بیگ)

والد کا نام: مرزا خواجہ حسن بیگ
تاریخ پیدائش: ۱۰ اگست ۱۹۴۸ء، حیدر آباد
پتہ: شعبہ اردو جامعہ عثمانیہ۔ حیدر آباد۔ (آندھرا پردیش)
تعلیم: ایم۔ اے، پی۔ ایچ۔ ڈی
مشاغل۔ ملازمت: تدریس، افسانہ نگاری، کالم نویسی، فوٹو گرافی وغیرہ
تصانیف: (۱) خوشہ گندم (افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۰ء
(۲) کرشن چندر۔ شخصیت اور فن زیر طبع
اعزازات، انعامات: خوشہ گندم پر آندھرا پردیش اردو اکادمی (حیدر آباد) سے انعام ملا۔

بیگ، ڈاکٹر مرزا خلیل احمد

والد کا نام: مرزا علی احمد بیگ
تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۴۵ء، گورکھپور (یوپی)
پتہ: شعبہ لسانیات، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۲
تعلیم: ایم۔ اے، پی۔ ایچ۔ ڈی (علیگ)
مشاغل، ملازمت: تدریس۔
تصانیف: (۱) اردو کا المیہ (مرتبہ) ۱۹۷۳ء
(۲) اردو سابقے اور لاحقے ۱۹۷۹ء

(۳) زبان، اسلوب اور اسلوبیات ۶۱۹۸۳

(۴) اردو کی سانی تشکیل ۶۱۹۸۵

(۵) اردو لفظ کا صوتیاتی اور تجزیاتی مطالعہ ۶۱۹۸۶

(ترجمہ و ترتیب)

اعزازات، انعامات: یو پی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے ۶۱۹۸۳ اور ۶۱۹۸۵ میں انعامات ملے۔

پ

پاپا، محمد یوسف

والد کا نام: عظمت علی

تاریخ پیدائش: یکم اپریل ۱۹۳۲ء، موضع بٹھیلہ (بستی۔ یو پی)

پتہ: سی۔ ۲۴۔ جامعہ اسٹاف کوارٹرس۔ جامعہ انگریزی نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم۔ ایس سی۔ علی گڑھ مسلم یونیورسٹی

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس اور شعر و شاعری

تصانیف: (۱) چلم نامہ

(۲) پاپا کی کنڈیاں

(۳) دیوارِ تہنہ

(۴) ساتویں اور نویں کلاس کی ریاضی کی

کتابوں کا اردو میں ترجمہ

پتاما، ہیندر پرتاپ

- والد کا نام: بلدیو پرشاد
 تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۱۹۲۹ء
 پتہ: گنپت سہائے مہاودیا لیمہ - سلطان پور (یوپی)
 تعلیم: ایم۔ اے (تاریخ و سیاسیات) کاشی و شوودیا لیمہ واراناسی (یوپی)
 مشاغل، ملازمت: پرنسپل گنپت سہائے مہاودیا لیمہ سلطان پور
 تصانیف: (۱) نورجہاں (ڈرامہ) ۱۹۸۰ء
 (۲) رضیہ //
- خود فاضل معنف کے بقول وہ بنیادی طور پر
 ہندی کے ادیب ہیں اور ڈرامہ، ناول اور
 شاعری میں ۱۸ کتابیں لکھی ہیں۔
 اعزازات، اعانات: یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) نے "نورجہاں" پر انعام دیا۔
 (دستاویز (لکھنؤ) صفحہ ۲۳۹)

پٹواری، ویریندر کمار

- والد کا نام: پنڈت پریم ناتھ پٹواری
 تاریخ پیدائش: ۱۱/۹ - ۱۹۲۴ء سری مگر کشیر
 پتہ: پریم کنگ، بوڑی تالاب، تلو جوں توی - ۱۸۰۰۰۲
 تعلیم: بی۔ اے (سیول)
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت
 تصانیف: (۱) فرشتے خاموش ہیں (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء

- (۲) آخری دن (ڈراموں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۴
 (۳) دوسری کرن (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۵

ڈاکٹر، پیرکاش مونس

- والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۷ ستمبر ۱۹۱۱ء سیوہارہ (بجنور-یوپی)
 پتہ: ایڈوکیٹ بول لائن-بجنور (یوپی) ۲۲۲۷۰۱
 تعلیم: ایم اے (ناگپور یونیورسٹی) ۱۹۵۰ء ایل این بی ۱۹۵۲ء-
 بی ایچ ڈی (اگرہ یونیورسٹی) ۱۹۷۱ء
 مشاغل/ملازمت: وکالت
 تصانیف: اردو ادب پر ہندی ادب کا اثر ۶۱۹۷۸
 (دستاویز صفحہ ۸۷-۸۸، ہوز ہو آف انڈین رائٹرز، صفحہ ۳۸۵)

پروانہ ردولوی (سید میثم نثار)

- والد کا نام: سید غلام اصغر ہاشمی
 تاریخ پیدائش: ۱۱ نومبر ۱۹۳۳ء (بارہ بنگی)
 پتہ: ۱-۱۷۸، شو اکھنڈ-وشواکر مانگر-شاہدرہ-دہلی ۱۱۰۰۳۲
 ۱۶۵-حوض رانی-مالویہ نگر-نئی دہلی-۱۱۰۰۱۷
 تعلیم: بی۔ اے
 مشاغل/ملازمت: ۱۹۶۷ء سے روزنامہ برتاپ (نئی دہلی) سے وابستہ ہیں اور سنڈے
 ایڈیشن افسانہ ایڈیشن اور فلم ایڈیشن کی ترتیب کے فرائض انجام دیتے ہیں۔

تصانیف: (۱) کربلا سے کوفہ تک (تاریخ)

(۲) شاہنامہ کربلا (نظم)

(۳) ویرانی نہیں جاتی (ناول)

(۴) آزمائش

اعزازات، انعامات: ماتر شری ایوارڈ (دو بار) اردو صحافت کے لیے۔ سوسائٹی آف سینے گوئرز ایوارڈ (دو بار) فلم جرنلزم کے لیے۔

پرویز، سید فاضل حسین

والد کا نام: سید لیاقت حسین

تاریخ پیدائش: ۲۰ جون ۱۹۶۱ء حیدرآباد

پتہ: آر ٹی ۵/۲ سعید آباد کالونی۔ حیدرآباد (۱) پی ۵۰۶۵۹

تعلیم: بی ایس سی۔ بی سی جے (عثمانیہ)

مشاغل، ملازمت: صحافت

تصانیف: (۱) ظہیر الدین - کرکٹ کا شہزادہ ۶۱۹۸۵

پرویز، محمد یامین

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۲۶ جون ۱۹۴۶ء دہلی

پتہ: ۱۱۱۳ - کوچہ فولاد خاں۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۰۲

تعلیم: ایم اے (اردو) دہلی یونیورسٹی

- مشاغل، ملازمت : ملازمت
 تصانیف : (۱) سوکھا ہوا پھول (ایک ناول کا ترجمہ)
 (۲) قدیم ہندوستان (ترجمہ) ۶۱۹۷۶
 (ہوزہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۴۵۲)

ڈاکٹر، پروین رخسانہ

- والد کا نام : نواب محمد اعانت، الشرفاں
 تاریخ پیدائش : ۱۰ مارچ ۱۹۴۶ء حیدرآباد
 پتہ : لکچرر شعبہ تاریخ۔ گلبرگ یونیورسٹی۔ گلبرگ (کرنالک) ۵۸۵۱۰۱
 تعلیم : ایم اے (تاریخ)۔ ایم ایڈ (تعلیم) پی ایچ ڈی (تاریخ)
 بھوش (ہندی)
 مشاغل، ملازمت : لکچرر تاریخ
 تصانیف : (۱) اسلامی علوم کی ترویج میں جامعہ نظامیہ ۶۱۹۷۰
 حیدرآباد کا حصہ
 (۲) مہد آصف جاسی میں علوم و معارف کا ارتقا ۶۱۹۷۶
 (۳) عالمی امن کی تلاش میں (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۸۳

پیرجم گوپال متل

- والد کا نام : گوپال متل
 تاریخ پیدائش : ۹ ستمبر ۱۹۳۸ء سنام (پٹیالہ) پنجاب

پتہ: موڈرن پبلشنگ ہاؤس ۹۔ گولا مارکیٹ۔ دریا گنج نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۲
تعلیم: ایم۔ اے (پولیٹیکل سائنس)
مشاغل، ملازمت: اردو کتب کی طباعت و اشاعت کا نجی کاروبار۔
تصانیف: (۱) شیرازہ (ترتیب و تدوین بہ اشتراک ۶۱۹۷۲
محمود سعیدی)

(۲) نام بہ نام (ترتیب) ۶۱۹۷۴

(۳) گلاگ مجمع البحرین۔ ترجمہ (جلد اول) ۶۱۹۷۵

(۴) بسمل سعیدی، شخص و شاعر (ترتیب و تدوین ۶۱۹۷۶

بہ اشتراک گوپال مشل، محمود سعیدی)

(۵) منٹو۔ شخصیت اور فن (ترتیب و تدوین) ۶۱۹۸۰

(۶) سزا (اڑیا ناول) ترجمہ ۶۱۹۸۱

اعزازات، انعامات: (۱) اردو اکادمی دہلی (۲) مغربی بنگال اردو اکادمی، کلکتہ

(۳) فیڈریشن آف انڈین پبلشرز۔ دہلی (۴) پنجابی پریڈیش اردو سہ ماہیہ

سنگم، دہلی کے ایوارڈ

پیام فقیہوری (محمد اسلام)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۶۱۹۲۳، قصبہ لولی۔ ضلع فقیہور (ہریانہ)

پتہ: ۸۸/۳۵، ہمایوں باغ۔ کانپور

تعلیم: اسکول کی سطح پر اردو اور فارسی کی تعلیم

مشاغل، ملازمت: معلمی

۶۱۹۵۸

تصانیف: (۱) لالہ زار

۶۱۹۶۹

(۲) بادشاہِ شباب

۶۱۹۷۳

(۳) ابرو باد

اعزازات انعامات: 'ابرو باد' پریوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے ۶۱۹۷۴ میں انعام ملا۔
(دستاویز (لکھنؤ) صفحہ ۹۳)

پیکر جعفری اترو لوی (ڈاکٹر سید مفدر عادل)

والد کا نام: سید منظور حسین جعفری

تاریخ پیدائش: ۱۰ جولائی ۱۹۴۳ء، اترو لہ (ضلع گونڈہ - یوپی)

پتہ: ڈی۔۸۴۔ ایل ڈی اے کالونی۔ عیش باغ (لکھنؤ۔ یوپی) ۲۲۶۰۰۴

تعلیم: ادیب کامل (جامعہ اردو علی گڑھ) دبیر ماہر (لکھنؤ یونیورسٹی) ایف

ایم بی ایس (طبیہ کالج لکھنؤ)

مشاغل، ملازمت: ذاتی مطب اور شعر و شاعری و تصنیف و تالیف

تصانیف: (۱) پیکرِ عمر (سلاموں و نوحوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۵

(۲) مناجات (مختصر رسالہ) ۶۱۹۷۵

(۳) آوازِ کربلا (مسلل نظم) ۶۱۹۸۲

(۴) پیکرِ غم (سلاموں و نوحوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶

ت

* تاباں، غلامِ ربّانی

والد کا نام: جان عالم

ریخ پیدائش: ۱۵ فروری ۱۹۱۴ء پتورا، فرخ آباد - (وفات: ۷ فروری ۱۹۹۳ء ڈاکٹر، نئی دہلی)

۲۲۰ - ڈاکٹر نگر - جامعہ نگر - نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵

یلم: بی اے (سینٹ جونز کالج آگرہ) ایل ایل بی (آگرہ کالج آگرہ)

شغل، ملازمت: مکتبہ جامعہ (نئی دہلی) سے ریٹائر ہونے کے بعد شعری شاعری اور ترجمہ

ماینٹ: (۱) سائر لہزاں (مجموعہ کلام) ۱۹۵۰ء

(۲) حدیث دل " ۱۹۶۰ء

(۳) ذوق سفر " ۱۹۷۰ء

(۴) نوائے آوارہ " ۱۹۷۶ء

(۵) ہوا کے دوش بر (ریڈیائی تقاریر کا مجموعہ)

اور کچھ خاکے

مذکورہ بالا کتابوں کے علاوہ انگریزی سے بہت سی کتابوں کے ترجمے کیے ہیں جن میں سے حسب ذیل کتابیں شائع ہو چکی ہیں۔

(۱) جدوجہد آزادی (۲) جدوجہد آزادی میں مرکزی مجلس قانون ساز

کارول (۳) ہندوستان کی معاصر قوم پرستی کا آغاز

(۴) ہندوستان کی معاشی تاریخ (حصہ اول و دوم)

(۵) گزٹیئر آف انڈیا (حصہ دوم)

انگریزی مضامین کا ایک مجموعہ: "پوٹیکس ٹوپالینکس"

کے نام سے پریس میں ہے۔

وئی ممالک کا سفر: کئی مرتبہ سوویت یونین کا سفر کیا، اس کے علاوہ یورپ کے اور کچھ

مشرق وسطیٰ کے ممالک کا دورہ کیا۔

انعامات: (۱) ۱۹۷۱ء میں پدم شری کا خطاب ملا مگر ۱۹۷۸ء میں واپس کر دیا (۲) ۱۹۷۳ء

میں سوویت لیٹنہرو ایوارڈ اور ۱۹۷۹ء میں ساہتیہ اکادمی ایوارڈ ملے۔

(۳) یو پی اردو اکادمی (لکھنؤ) نے متعدد انعامات دیے۔

تاجر، عبدالمتان

والد کا نام: .....
 تاریخ پیدائش: ۱۹۳۴ء، سیتاڑھی (دہار)
 پتہ: ہسول چوک۔ ضلع سیتاڑھی (دہار) ۸۴۳۳۰۱
 تعلیم: بی۔ اے ۱۹۶۵ء
 مشاغل، ملازمت: تجارت اور سوشل ورک
 تصانیف: (۱) وطن (ناول) ۱۹۷۵ء
 (۲) نشیب و فراز (”) ۱۹۸۱ء
 اعزازات، انعامات: ۱۰ وطن، پریوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے انعام ملا۔
 دستاویز (لکھنؤ) صفحہ ۹۵

تسکین زیدی (جان زیدی)

والد کا نام: .....
 تاریخ پیدائش: ۱۵ ستمبر ۱۹۴۲ء، قصبہ سرسی (مراد آباد یوپی)
 پتہ: ۱۲/۵ گوالٹولی کانپور۔ ۲۰۸۰۰۱
 تعلیم: ایم۔ اے (سائیکالوجی۔ پولیٹیکل سائنس) بی۔ لب (علی گڑھ)
 مشاغل، ملازمت: لائبریرین (بی۔ پی۔ این پوسٹ گریجویٹ کالج کانپور)
 تصانیف: فہرست (افسانے) ۱۹۸۵ء
 اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی نے انعام دیا۔

تسليم فاروقی (احمد عتیق الحق فاروقی)

- والد کا نام: قاری محمد سعید الحق فاروقی
- تاریخ پیدائش: ۶ نومبر ۱۹۳۸ء بسواں (سیتاپور۔ یوپی)
- پتہ: تلسی داس مارگ۔ نزد ہسپتال۔ وکٹوریہ گنج۔ لکھنؤ (یوپی)
- ۲۲۶۰۰۴
- تعلیم: ویشارد (ہندی)۔ دبیر کامل (فارسی) لکھنؤ یونیورسٹی۔ ایم اے (اردو) لکھنؤ یونیورسٹی۔ ایم فل
- مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری اور نجی طور پر طالب علموں کو پڑھانا
- تصانیف:
- (۱) ترکش (قومی نظمیں) ۱۹۶۰ء
  - (۲) اجالے ۱۹۶۴ء
  - (۳) سبز آسمان ۱۹۶۶ء
  - (۴) محراب ۱۹۶۷ء
  - (۵) مینار ۱۹۷۰ء
  - (۶) موسموں کا وطن (قومی نظموں کا مجموعہ) ۱۹۷۵ء
  - (۷) اسم اعظم (نعتوں کا مجموعہ) ۱۹۷۸ء
  - (۸) تسبیح ۱۹۸۰ء
  - (۹) یوند یوند اجالے (نظمیں اور قطعات) ۱۹۸۳ء
  - (۱۰) صاد ۱۹۸۴ء
  - (۱۱) دھرتی کے نام (سیاسی، قومی اور شخصیتی نظمیں) ۱۹۸۵ء
  - (۱۲) شمیم حرم ۱۹۸۶ء
- اعزازات، انعامات، یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) اور میر اکادمی (لکھنؤ) وغیرہ سے انعامات ملے۔

تشنہ، ڈاکٹر یوگندر بہل

- والد کا نام: سردار سنت سنگھ بہل
 تاریخ پیدائش: ۲۷ نومبر ۱۹۲۸ء، نوشہرہ (پشاور پاکستان)
 پتہ: ۱۶۲۰ بہادر گڑھ روڈ۔ دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: بی۔ ایس سی۔ ایم بی اے ایس۔ پی پی سی و پی سی ڈی (یو ایس اے)
 ایف ای ایس آئی۔
 مشاغل، ملازمت: کاروبار (پیسٹی سائٹرز وغیرہ)
 تصانیف: (۱) بھیم سین فخر ادیب (مختصر تذکرہ) ۶۱۹۸۶
 (۲) پیسٹ مینجمنٹ پریکٹرز ۶۱۹۸۴
 (۳) ان ٹیگریٹڈ پیسٹ مینجمنٹ ۶۱۹۸۶

ث

ثاقب، شہاب الدین

- والد کا نام: محمد ہاشم
 تاریخ پیدائش: ۱۵ فروری ۱۹۵۷ء (ضلع سیوان)
 پتہ: شعبہ اردو۔ مسلم یونیورسٹی۔ علی گڑھ۔ ۲۰۲۰۰۲
 تعلیم: ایم اے
 مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر، مسلم یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) انتخاب رشید احمد صدیقی ۶۱۹۸۳
 (۲) بابائے اردو مولوی عبدالحق حیات اور علمی خدمات ۶۱۹۸۵

پروفیسر، شریاحسین

- والد کا نام: سید عبدالوحید
- تاریخ پیدائش: ۲۵ دسمبر ۱۹۲۵ء (علی گڑھ - یوپی)
- پتہ: پروفیسر شعبہ اردو، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
- تعلیم: ایم۔ اے (اردو اور فارسی) بی ایڈ، ایل ایل بی (علی گڑھ مسلم یونیورسٹی)
- ڈاکٹر آف لٹریچر (سوربون یونیورسٹی، پیرس)
- مشاغل، ملازمت: درس و تدریس / تصنیف و تالیف
- تصانیف: (۱) گارمین دناسی - حیات اور اس کی تصانیف ۱۹۶۲ء
- کاتھیقیڈی تجزیہ (بہ زبان فرانسیسی)
- ۶۱۹۶۹ (۲) جمالیات اور ادب
- ۶۱۹۸۳ (۳) جمالیات شرق و غرب
- ۶۱۹۸۳ (۴) مولیر اور اس کے ڈو ڈرامے
- ۶۱۹۸۴ (۵) پیرس و پارس (سفر نامہ)
- ۶۱۹۸۴ (۶) سید سجاد حیدر یلدرم (ترتیب)
- ۶۱۹۸۴ (۷) انتخاب یلدرم
- ۶۱۹۸۴ (۸) گارمین دناسی - اردو خدمات، علمی کارنامے
- ۶۱۹۸۵ (۹) حسرت موہانی (ترتیب)
- ۶۱۹۸۶ (۱۰) اردو غزل
- بیرونی ممالک کا سفر: فرانس، انگلستان، ایران، شرق وسط
- اعزازات، انعامات: ممبر منتخب ایشیائی کونسل، پیرس - نیشنل یونیورسٹی اردو اکادمی اور میر اکادمی لکھنؤ سے انعام اور سند ملی۔

ڈاکٹر، ثمینہ شوکت

- والد کا نام: سید منہاج الدین شوکت
- تاریخ پیدائش: ۱۹ جون ۱۹۳۶ء، گلبرگہ (کرنالک)
- پتہ: بیت ثمین۔ ۲/۸-۱۱-۲-۲-تلک نگر۔ حیدر آباد
- (۱) ۵۰۰۴۴ (پی)
- تعلیم: ایم اے (۱۹۵۶ء) پی ایچ ڈی (عثمانیہ) ۱۹۵۹ء
- مشاغل، ملازمت: درس و تدریس اور تصنیف و تالیف
- تصانیف:
- (۱) شکار نامہ حضرت بندہ نواز
  - (۲) کلیاتِ لطف
  - (۳) مثنویِ لطف
  - (۴) ماہِ لقا (پہلی خاتون شاعرہ)
  - (۵) حیاتِ لطف
  - (۶) مہاراجہ چندو لال شاداں اور حیدر آباد کا سیاسی و سماجی پس منظر
- اعزازات، انعامات: آخری کتاب پر یو پی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے ۱۹۸۰ء میں انعام ملا۔
- (دستاویز (لکھنؤ) صفحہ ۹۷)

✽ جاوید وششٹ (ڈاکٹر شیو پرشاد وششٹ)

والد کا نام: پنڈت رام چندر وششٹ
 تاریخ پیدائش: ۵ جون ۱۹۲۰ء (سرٹیفکٹ کے مطابق) ۲۶ ستمبر ۱۹۲۰ء (بہ مطابق
 جنم پتری) فچپور، بلوچ، ہریانہ۔ (وفات: ۳۰ جنوری ۱۹۹۴ء فچپور، بلوچ)
 پتہ: وششٹ آشرم۔ فچپور، بلوچ۔ فرید آباد (ہریانہ) ۱۲۱۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو) دہلی کالج دہلی، ۱۹۵۰ء۔ پی ایچ ڈی، جامعہ ملیہ
 اسلامیہ، ۱۹۷۸ء

مشاغل، ملازمت: شعرو شاعری اور تصنیف و تالیف۔ فی الحال سکریٹری ہریانہ اردو
 اکادمی۔ فرید آباد

- تصانیف:
- (۱) شعلہ تشنگی (مجموعہ کلام) ۱۹۶۳ء
  - (۲) قصہ حسن و دل (ملاو جی) ۱۹۶۵ء
  - (۳) غزالِ رعنا (انتخابِ غزلیاتِ محمد قلی) ۱۹۶۸ء
  - (۴) روپِ رس (محمد قلی کی رومانی شاعری کا انتخاب) ۱۹۷۰ء
  - (۵) ملاو جی کے انشائیے ۱۹۷۲ء
  - (۶) سب رس کا قصہ حسن و دل (ملاو جی) ۱۹۷۳ء
  - (۷) ایک بستم ایک نظر (انتخابِ غزلیات) ۱۹۷۷ء
  - (۸) ملاو جی ۱۹۸۴ء
  - (۹) انشائیہ پیمیں (انشائیوں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء

تقریباً ۶ کتابیں منظرِ اشاعت ہیں۔

اعزازات، انعامات: ہریانہ اردو اسٹیٹ ایوارڈ (۱۹۷۳-۷۴)۔ اتر پردیش اردو اکادمی
 انعام (۱۹۷۸ء) اتر پردیش راجیہ بھاشا پُر سکار (۱۹۷۳ء)

جائسی، ڈاکٹر کبیر احمد

- والد کا نام: ظہیر احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۶ نومبر ۱۹۳۶ء، جائسی (ضلع رائے بریلی، یوپی)
 پتہ: ریڈر، ایراین اسٹڈیز، ڈیپارٹمنٹ، اسلامک اسٹڈیز، علی گڑھ
 مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ۔
 تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس، تصنیف و تالیف
- تصانیف:
- (۱) نقوش فانی ۶۱۹۵۸
  - (۲) مولانا عبدالسلام ندوی کی یادیں ۶۱۹۵۹
  - (۳) درسِ فارسی ۶۱۹۶۷
  - (۴) صحاح ۶۱۹۶۹
  - (۵) بازگشت ۶۱۹۷۵
  - (۶) تاریخی اور علمی مقالات (انگریزی سے ترجمہ) ۶۱۹۷۶
  - (۷) تاریخ ادبیات تاجیکستان ۶۱۹۷۷
  - (۸) آذری (فارسی سے ترجمہ) ۶۱۹۷۸
  - (۹) علامہ اقبال مصلحِ قرنِ آخر ۶۱۹۸۲
  - (۱۰) محمد، قبال (تاجیکی سے ترجمہ) ۶۱۹۸۳
  - (۱۱) ذبیح اللہ صفا - حیات اور کارنامے ۶۱۹۸۳
- اعزازات، انعامات: صحاح، بازگشت، تاریخ ادبیات تاجیکستان اور علامہ اقبال مصلحِ قرنِ آخر پر اتر پردیش اردو اکادمی نے انعامات دیے۔

جعفر عباس (سید جعفر عباس رضوی)

والد کا نام: سید احتشام حسین رضوی
 تاریخ پیدائش: ۷ اپریل ۱۹۴۳ء، ماہل (اعظم گڑھ۔ یوپی)
 پتہ: ۱۔ نور اللہ روڈ۔ الہ آباد (یوپی)
 تعلیم: ایم اے
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ شعبہ اردو الہ آباد یونیورسٹی۔ الہ آباد
 تصانیف: ٹوٹے لمحوں کا کرب (ناول) ۱۹۷۴ء

جعفر ملیح آبادی

والد کا نام: شاد ملیح آبادی
 تاریخ پیدائش: یکم رمضان المبارک ۱۹۲۶ء، ملیح آباد
 پتہ: امیر الدولہ گیٹ۔ عبدالعزیز روڈ۔ لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم:
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری
 تصانیف: (۱) مرد کی زبان (ریڈیائی ڈراموں کا مجموعہ) ۱۹۷۳ء
 (۲) سنگ و آہنگ (مجموعہ کلام) ۱۹۷۶ء
 (۳) گویا صاحب سیف و قلم (انیسویں صدی ۱۹۷۸ء
 کے مشہور سالار اودھ اور بلند پایہ ادیب
 شاعر نواب فقیر محمد خاں)
 (۴) میری نظمیں میرے گیت (مجموعہ کلام) ۱۹۸۰ء
 اعزازات، انعام: یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے انعامات ملے۔
 (دستاویز لکھنؤ) صفحات ۱۰۱-۱۰۳

جعفری، سید علی حیدر

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۶۱۹۳۷، چندن پٹی (ضلع درجنگہ، بہار)
پتہ: اجل خاں طبیبہ کالج۔ اے ایم یو (مسلم یونیورسٹی) علی گڑھ دیوپی

۲۰۲۰۱

تعلیم: الہ آباد بورڈ اور لکھنؤ یونیورسٹی کے عربی اور فارسی کے امتحانات

دیے اور تکمیل الطب کالج لکھنؤ سے طب کی تعلیم حاصل کی۔

مشاغل، ملازمت: ڈیپارٹمنٹ اجل خاں طبیبہ کالج علی گڑھ

تصانیف: (۱) تاریخ طب و اطباء قدیم ۶۱۹۷۶

(۲) کتاب الحیات ۶۱۹۷۹

(دستاویز لکھنؤ) صفحہ ۱۰۷

جگر جالندھری (دھرم پال مرداہا)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۸ جنوری ۱۹۳۵، سارنگ ویو (امر تسر، پنجاب)

پتہ: مرداہا کالج، امریت نمبر ۶۔ گربخش کالونی، پٹیالہ

تعلیم: بی اے اور ادیب فاضل (پنجاب یونیورسٹی) ایل ایل بی

مشاغل، ملازمت: پنجاب راج بجلی بورڈ میں بطور لائسنسر

تصانیف: (۱) سوزِ جگر (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۳

(۲) نختِ جگر " ۶۱۹۷۹

اعزازات، انعامات: دوسرے مجموعے پر یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے ۸۰ ۱۹۶۱

میں انعام ملا۔

(دستاویز (لکھنؤ) صفحہ ۱۰۵)

(مولانا سید) جلال الدین عمری

- والد کا نام : سید حسین عرف با شاہ
 تاریخ پیدائش : تقریباً ۱۹۳۸ء موضع پنگرم (شمالی آرکٹ۔ مدراس)
 پتہ : ادارہ تحقیق و تعینف اسلامی پان والی کوٹھی۔ دودھ پور۔ علی گڑھ
 تعلیم : فارغ جامعہ دارالسلام عمر آباد۔ منشی فاضل (مدراس یونیورسٹی)
 بی۔ اے (صرف انگریزی) (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ)
 تصانیف : (۱) انسان اور اس کے مسائل ۶۱۹ ۶۰
 (۲) عورت اسلامی معاشرہ میں ۶۱۹ ۶۱
 (۳) خدا اور رسول کا تصور اسلامی تعلیمات میں ۶۱۹ ۶۵
 (۴) معروف و منکر ۶۱۹ ۶۷
 (۵) اسلام کی دعوت ۶۱۹ ۶۹
 (۶) عورت اور اسلام ۶۱۹ ۷۹
 (۷) مسلمان خواتین کی دعوتی ذمہ داریاں ۶۱۹ ۸۳

جلس نجیب آبادی (اسلام الدین)

- والد کا نام : سراج الدین
 تاریخ پیدائش : یکم جنوری ۱۹۴۷ء، نجیب آباد
 پتہ : پٹھان پورہ۔ نجیب آباد (یوپی)

- تعلیم: انٹرمیڈیٹ۔ ادیب کامل
 مشاغل، ملازمت: ملازمت، بحیثیت انسپکٹر میونسپل بورڈ، نجیب آباد
 تصانیف: (۱) شہر خیال (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۲
 (۲) موسم موسم " ۶۱۹۸۰
 اعزازات، انعامات: دونوں شعری مجموعوں پر یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے انعامات ملے
 (دستاویز (لکھنؤ) صفحہ ۱۰۷)

جلیلی، علی احمد

- والد کا نام: جلیل مانیکپوری (فضاحت جنگ جلیل)
 تاریخ پیدائش: ۲۲ جون ۱۹۱۵ء حیدر آباد (دکن)
 پتہ: جلیل منزل۔ ۷۳۴-۱-۲۲۔ محلہ سلطان پور ۵۔ حیدر آباد (اے پی)
 ۵۰۰۲۴

- تعلیم: ایم۔ اے (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: لکچرر اردو (ریٹائرڈ) شاعری، تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) نقش قدم (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۰
 (۲) شہرِ تمنا " ۶۱۹۷۷
 (۳) اندھیرے اچالے " ۶۱۹۸۱
 (۴) مکاتیب جلیل (تدوین) ۶۱۹۸۲
 (۵) نئی غزل میں منفی رجحانات (تنقید) ۶۱۹۸۴
 (۶) انتخاب کلام جلیل (تدوین) ۶۱۹۸۵
 (۷) کائنات جلیل " ۶۱۹۸۵
 (۸) القرآن (ترجمہ) ۶۱۹۸۶

ت، انعامات: اردو اکادمی آندھرا پردیش سے دو تصانیف پر انعامات حاصل کیے۔
حکومت آندھرا پردیش کی طرف سے کئی مرتبہ ”سنمان“ پانے کا
اعزاز حاصل ہوا۔

جمال اسلم / اسلم شاہ (ڈاکٹر سید جمال الدین)

کا نام: سید احمد الدین
بخ پیدا نش: یکم جنوری ۱۹۵۰ء مارہرہ (ضلع ایٹھ۔ یوپی)
۳۸۱/۷ ڈاکٹر نگر، نئی دہلی۔ ۲۵-۱۱
ایم اے، پی ایچ ڈی (تاریخ) جامعہ ملیہ اسلامیہ، دہلی
غل، ملازمت: درس و تدریس
نیف: سلاطین دہلی کے سیاسی نظریات
(انگریزی سے ترجمہ)
۱۹۷۹ء

جمیل، حکیم ڈاکٹر جمیل احمد رامپوری

کا نام: عبدالحفیظ
بخ پیدا نش: ۱۲ مئی ۱۹۴۷ء رام پور منھیاران (سہارنپور۔ یوپی)
محمد پیل تلہ۔ رام پور منھیاران۔ سہارنپور (یوپی)
میٹرک۔ ادیب کامل۔ ڈی یو ایم (ڈپلوما)
غل، ملازمت: مطب اور شعر و شاعری
اینف: جدید اسباب الامراض اور معالجات
۱۹۸۵ء
ازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی سے انعام ملا۔

جمیل شیدائی (محمد جمیل الدین)

والد کا نام: شید احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۶ فروری ۱۹۴۳ء حیدر آباد
 پتہ: ۷-۴ آئی ڈی اے۔ آپٹل۔ حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۳۹
 تعلیم: بی ایس سی۔ ڈپلوما ان انڈسٹریل کیمسٹری
 مشاغل، ملازمت: پلانٹ سپرنٹنڈنٹ۔ حیدر آباد
 تصانیف: لبِ گفتار (ڈراموں کا مجموعہ) ۱۹۷۹ء
 اعزازات، انعامات: اردو اکادمی حیدر آباد سے انعام ملا۔

جمیل نظام آبادی (محمد عبدالباری)

والد کا نام: شیخ احمد
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۴۹ء، نظام آباد (اے پی)
 پتہ: معرفت گونج ہفتہ وار ۶-۳-۴ عقب پکچر پلس نظام آباد ۵۰۰۰۱
 تعلیم: پی۔ یو۔ سی (پری یونیورسٹی کورس عثمانیہ) ادیب کامل (جامعہ ملی گڑھ)
 اردو عالم (ادارہ ادبیات اردو حیدر آباد)
 مشاغل، ملازمت: صحافت (مدیر ہفتہ وار ”گونج“ نظام آباد)
 تصانیف: (۱) سگتے خواب (شعری مجموعہ) ۱۹۷۸ء
 (۲) تجدید آرزو ۱۹۸۵ء
 اعزازات، انعامات: قیصر ٹروفی ایوارڈ (مہتاب بزم تحریک فلم نمکندہ ورنگل) برائے اردو خدمات
 مونیئرز مہتاب لائسنس کلب آف اندور (نظام آباد) برائے بہترین اردو
 شاعر۔

جمیلہ نشاط

والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۵ مارچ ۱۹۵۵ء حیدرآباد
پتہ: ۱۹/۳ آرٹی (ایچ جی ایچ) وجے نگر کالونی-حیدرآباد (اے پی)
تعلیم: بی ایس سی-ایم اے-بی ایڈ
مشاغل، ملازمت: اسکول ٹیچر
تصانیف: لاوا

جوگندر پال

والد کا نام: محل چند سیٹھی
تاریخ پیدائش: ۵ ستمبر ۱۹۲۵ء (سرٹیفکٹ کے مطابق) ۲ اپریل ۱۹۲۵ء
پتہ: منداکنی انکلیو-کالکاجی-نئی دہلی ۱۱۰۰۱۹
تعلیم: بی اے (درجہ کالج سیالکوٹ) ۱۹۴۵ء ایم اے (انگریزی)
دوران ملازمت ۱۹۵۵ء
مشاغل، ملازمت: ریٹائرمنٹ کے بعد کل وقتی تحریر و تصنیف
تصانیف: (۱) دھرتی کا کال (افسانوی مجموعہ) ۱۹۶۱ء
(۲) میں کیوں سوچوں (چھ افسانے اور چند افسانچے) ۱۹۶۲ء
(۳) ایک بوند لہو کی (ناول) ۱۹۶۲ء
(۴) رسائی (۸ طویل مختصر افسانے) ۱۹۶۹ء
(۵) مٹی کا ادراک (تیرہ افسانے) ۱۹۷۰ء

- (۶) سلوٹیں (افسانے) ۶۱۹۷۵
 (۷) آمدورفت (ناولٹ) "
 (۸) بیانات " "
 (۹) لیکن (پس افسانے) ۶۱۹۷۷
 (۱۰) بے محاورہ (۲۴ افسانے) ۶۱۹۷۸
 (۱۱) بے ارادہ (۲۳ ") ۶۱۹۸۱
 (۱۲) نادیہ (ناولٹ) ۶۱۹۸۲
 (۱۳) پریم چند کی کہانیاں (انتخاب اور دیباچہ) ۶۱۹۸۴
 ان کے علاوہ پنجابی زبان میں کہانیوں کے تین مجموعے اور
 ۶۱۹۸۳ میں انگریزی میں ایک سفرنامہ شائع ہوا۔
 بیرونی ممالک کا سفر: بیرونی (ایسٹ افریقہ) اور پاکستان وغیرہ
 اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی سے ۶۱۹۷۸ اور میر اکادمی لکھنؤ سے ۶۱۹۸۳
 میں انعامات ملے اور اتر پردیش ہندی اردو ایوارڈ کیٹی لکھنؤ
 کا اردو ایوارڈ برائے ۶۱۹۸۳ ملا۔

جوہر امیٹھوی (مظہر الحق)

- والد کا نام: نور الحق
 تاریخ پیدائش: ۴ مئی ۱۹۴۷ء، قصبہ امیٹھی، ضلع لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: ہوادار منزل مولوی گنج-لکھنؤ۔
 تعلیم: بی۔ کام، ایل ایل۔ بی۔
 مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ پریزیٹنگ افسر، یوپی پبلک سروس ٹرابطول لکھنؤ کے
 عہدہ پرفائزر۔

- تصانیف: (۱) چمکتے لفظ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۲
 (۲) آئینہ ۶۱۹۸۴
 اعزازات، انعامات: آل انڈیا ہندی اردو سنگم نے ۶۱۹۸۴ میں غزل ایوارڈ سے نوازا۔

جی ایم شاد (ایس غلام محمد)

- والد کا نام: خواجہ عبدالرحمان
 تاریخ پیدائش: ۱۷ جنوری ۱۹۳۸ء، کانٹھ پیر آستان، سری نگر کشمیر
 پتہ: بیت العارفین، سید قطب کالونی، بیج بہارا کشمیر ۱۹۲۱۲۴
 تعلیم: ایم اے ہسٹری، ایل ایل بی، ڈپلوما ان پبلک اسپیکنگ اینڈ پارلیمینٹری پریکٹس (منشی فاضل فارسی)
 مشاغل، ملازمت: نادر و نایاب محفوظات، سکتہ جات، 'شرا کوٹاز' ڈاک ٹکٹ نایاب کتب جمع کرنا، تاریخ کشمیر کے بارے میں بڑا ذخیرہ جمع کیا ہے۔ ساڑھے تین سو مخطوطے اور چار ہزار کتب جمع کی ہیں۔ استاد تاریخ، گورنمنٹ کے مختلف کالجوں میں۔

- تصانیف: (۱) تنویرِ فاراں ۶۱۹۵۷
 (۲) کلیاتِ ناظم ۶۱۹۶۷
 (۳) لوک اور تاریخ کا باہمی رشتہ ۶۱۹۶۸
 (۴) منظوم ترجمہ ایش اپنشد (کشمیری) ۶۱۹۷۷
 (۵) قند پارسی (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۷۹
 (۶) تصوف، تاریخ، ارتقاء، تعارف ۶۱۹۸۳
 (۷) مختصر تاریخ کشمیر ۶۱۹۸۴

جین، پروفیسر گیان چند

- والد کا نام: لالہ بحال سنگھ
- تاریخ پیدائش: ۱۹ ستمبر ۱۹۲۳ء سیو ہارہ (ضلع: بھنور۔ یوپی)
- پتہ: پروفیسر اردو، یونیورسٹی آف حیدرآباد۔ حیدرآباد ۵۰۰۰۰۱
- تعلیم: ایم اے (اردو۔ سوشیالوجی) ڈی فل۔ ڈی لٹ (اردو)
- تصانیف: (۱) اردو کی نشری داستانیں ۶۱۹۵۴
- (۲) تحریریں ۶۱۹۶۴
- (۳) اردو مثنوی شمالی ہند میں ۶۱۹۶۹
- (۴) تفسیر غالب ۶۱۹۷۲
- (۵) لسانی مطالعے ۶۱۹۷۳
- (۶) تجزیے ۶۱۹۷۳
- (۷) رموز غالب ۶۱۹۷۶
- (۸) حقائق ۶۱۹۷۸
- (۹) ذکر و فکر ۶۱۹۸۱
- (۱۰) عام لسانیات ۶۱۹۸۵
- بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان، امریکہ، کناڈا۔
- اعزازات، انعامات، مختلف اکادمیوں سے جملہ نواعامات جن میں غالب ایوارڈ
- ۶۱۹۷۴ء سہتیہ اکادمی ایوارڈ ۱۹۸۲ء اور اعزازِ میر ایوارڈ
- میر اکادمی، لکھنؤ، قابل ذکر ہیں۔

بج

چاند، مہندر پرتاپ

- والد کا نام: یکم اگست ۱۹۳۵ء (ضلع مظفر گڑھ - پاکستان)
 تاریخ پیدائش: پتنہ: اسمٹنٹ لائبریرین۔ کروکشیتر یونیورسٹی۔ کروکشیتر ۱۳۲۱۱۹
 تعلیم: ایم اے (اردو پنجاب یونیورسٹی) ایم لب (دہلی یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: لائبریرین
 تصانیف: (۱) حرفِ راز (مجموعہ کلام) ۱۹۷۴ء
 (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۳۸۳)

چاولہ، ہرچرن داس

- والد کا نام: کیول رام
 تاریخ پیدائش: ۳ نومبر ۱۹۲۵ء (سرٹیفکٹ کے مطابق) ۹ جون ۱۹۲۶ء
 پتنہ: ۳/۴ کالاجی ایکشن، نئی دہلی - ۱۱۰۰۱۹
 تعلیم: گریجویٹ (پنجاب یونیورسٹی - چندھی گروہ - ۱۹۵۶ء)
 مشاغل، ملازمت: لائبریرین، اسلوپبلک لائبریری، ناروے
 تصانیف: (۱) درندے (ناول) ۱۹۶۸ء
 (۲) دی بروکن ہو رائیزن (انگریزی میں افسانے) ۱۹۷۴ء
 (۳) کس آئیے کے (افسانے) ۱۹۷۵ء

(۴) ریت سمندر اور جھاگ (افسانے) ۶۱۹۸۰

(۵) چراغ کے زخم (ناول) "

(۶) آخری قدم سے پہلے (ہندی افسانے) ۶۱۹۸۳

(۷) بھٹکے ہوئے لوگ (ناول) ۶۱۹۸۴

(۸) پانی دی عورت (پنجابی افسانے) ۶۱۹۸۵

(۹) ننھی جل پری (بچوں کے لیے ڈنمارک کی

مشہور کہانیوں کا ترجمہ)

بیرونی ممالک کا سفر: عراق، لبنان، مغربی جرمنی، ڈنمارک، سویڈن، فرانس، سوئٹزرلینڈ،
ہالینڈ، بلجیم، روس، انگلستان، پاکستان، آسٹریلیا، امریکہ۔

اعزازات و انعامات: "عکس آئینے کے" اور "ریت سمندر اور جھاگ" پر یوپی اردو اکادمی
اور میر اکادمی (لکھنؤ) سے انعامات ملے۔

ح

(پروفیسر سید) حامد حسین

والد کا نام: سید محمود حسین

تاریخ پیدائش: ۱۵ جنوری ۱۹۳۵ء بھوپال (ایم پی)

ای۔ ۱۸۴/۲ پروفیسر زکالونی۔ بھوپال (ایم پی) ۲۶۲۰۰۲ پتہ:

ایم اے (انگریزی) ۱۹۵۷ء۔ پی ایچ ڈی (انگریزی) ۱۹۶۳ء تعلیم:

آگرہ یونیورسٹی پوسٹ گریجویٹ سرٹیفکٹ ان ٹیچنگ آف انگلش،

۱۹۷۵ء ڈپلوما روسی زبان ۱۹۷۷ء سرٹیفکٹ جرمن زبان ۱۹۷۹ء

سرٹیفکٹ سنسکرت زبان ۱۹۷۱ء ادیب کامل ۱۹۷۳ء

مشاغل، ملازمت: پروفیسر انگریزی، گورنمنٹ موتی لال وگیان جہاؤ دیالہ۔ بھوپال۔

تصانیف: (۱) اردو شاعری میں مستعمل تعلیمات و مصطلحات (نعت) ۶۱۹۷۷

(۲) اردو ترجمہ اسرارِ خودی (ترجمہ) ۶۱۹۷۸

(۳) مشرقی علوم والہ سند پر تحقیق (بلیوگریفی) ۶۱۹۷۸

(۴) تحقیق اور حاصلِ تحقیق (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۸۲

(۵) اردو ہندی دانشوروں کی نظر میں ۶۱۹۸۳

(۶) نشر اور اندازِ نشر (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۸۴

ان کتابوں کے علاوہ متعدد کتابیں انگریزی میں بھی ہیں

اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی، کٹنوسے "تحقیق اور حاصلِ تحقیق" پر انعام ملا۔

حامد قیصر (عبدالحمید)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۱۰ فروری ۱۹۳۲ء، دھولیہ (جہاراشٹر)

پتہ: گلی نمبر ۱، سی ٹی ایس ۳۴۲۱۔ نزد ٹیگنہ مسجد۔ دھولیہ (جہاراشٹر)

تعلیم:

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: (۱) رہبرِ کامل ۶۱۹۶۵

(۲) سورج بند (مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۶۹

(۳) عکسِ حیات (ادبی تاریخی مضامین) ۶۱۹۶۹

(ہوز ہوائ انڈین رائٹرز صفحہ ۱)

✽ حضرت آوارہ (سید آل جاقادری)

- والد کا نام: سید حسین حیدر
 تاریخ پیدائش: ۱۳۰۷ھ (۸۰ - ۱۸۷۹ء) سیتاپور - (وفات: ۲۳ جولائی ۱۹۸۷ء مارہرہ)
 پتہ: بڑی سرکار - مارہرہ - ضلع ایٹ (یو پی) ۲۰۷۲۰۱
 تعلیم: بی۔ اے (عثمانیہ)
 مشاغل و ملازمت: تقریباً ۲۵ برس آل انڈیا ریڈیو دہلی سے وابستگی کے بعد
 ۱۹۶۹ء میں سبکدوش۔
 تصانیف: (۱) اپنی موج میں (انشائیوں اور خاکوں کا مجموعہ) ۱۹۵۴ء
 (۲) بے پر کی (طنز و مزاح) ۱۹۸۰ء
 (۳) میرا فرمایا ہوا (انشائیوں، خاکوں
 وغیرہ کا مجموعہ) ۱۹۸۷ء
 اعزازات، انعامات: آل انڈیا ریڈیو دہلی کی جانب سے خدمات کے اعتراف میں
 "تام پتھر" عطا ہوا۔

حامی، مشتاق احمد

- والد کا نام: الحاج قاری غلام رسول بلیاوی
 تاریخ پیدائش: یکم ستمبر ۱۹۵۵ء (تیلنی پاڑہ - ہنگلی مغربی بنگال)
 پتہ: مشتاق منزل - تیلنی پاڑہ - ہنگلی (مغربی بنگال)
 تعلیم: میڈیکل اسٹوڈنٹ / منسلک "روزنامہ اخبار مشرق کلکتہ"

مشاغل، ملازمت: مطب

۶۱۹۸۶

تصانیف: (۱) ہنگلی اور اردو ادب

(۲) زرد ہواؤں سے (مجموعہ کلام)

(مولانا محمد) حبیب الرحمان خاں میواتی

والد کا نام: میانجی رحمن بخش۔ عرفاً حاجی رحمن بخش

تاریخ پیدائش: دسمبر ۱۹۳۳ء، قصبہ گھاسیڑہ (ضلع گوردگاوہ، بہار)

پتہ: انڈین انسٹی ٹیوٹ آف اسلامک اسٹڈیز، ہمدرد نگر نئی دہلی ۶۲

تعلیم: درس نظامی سے فراغت۔ مدرسہ امینیہ کشمیری گیٹ دہلی ۶۱۹۵۲

دارالعلوم ندوۃ العلماء، لکھنؤ ۱۹۵۴ء

مشاغل، ملازمت: شعبہ مخطوطات کی نگرانی و تحفظ

۶۱۹۸۵

تصانیف: (۱) تذکرہ صوفیائے میوات

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عربیہ سفر، ج ۱، ۱۹۶۱ء پاکستان۔

ڈاکٹر حسن الدین احمد

والد کا نام: علی الدین احمد (نواب امین یار جنگ، بہادر)

تاریخ پیدائش: ۱۲ فروری ۱۹۲۳ء، حیدرآباد (اے پی)

پتہ: عزیز باغ۔ عزیز جنگ روڈ۔ محلہ سلطان پورہ۔ حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۲۲

تعلیم: ایم اے (عثمانیہ) آئی اے ایس۔ پی ایچ ڈی (جامعہ ملیہ اسلامیہ)

۶۱۹۸۴

مشاغل، ملازمت:

- تصانیف: (۱) ہندوستان کا معاشرتی نظام ۶۱۹۴۵
 (۲) حیدرآباد میں روشنی تخم کی کاشت
 (ایم اے کا تحقیقی مقالہ)
 (۳) سری مد بھگوت گیتا (اردو ترجمہ) ۶۱۹۴۶
 (۴) فطری علاج ۶۱۹۵۷
 (۵) اردو الفاظ شماری ۶۱۹۷۳
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان، فرانس، ناروے، سویڈن، ڈنمارک، ہالینڈ، ترکی، جاپان،
 سعودی عرب، (برائے ج) امریکہ، کینیڈا وغیرہ۔
 اعزازات و انعامات: یو پی اردو اکادمی۔ بہار اردو اکادمی۔ آندھرا اردو اکادمی اور
 مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

حسن فراز

- والد کا نام: قاری امیر حسن آئیر
 تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۵۷ء لکھنؤ۔
 پتہ: کتاب بنگر، ادبستان، دین دیال روڈ، لکھنؤ
 تعلیم: فاضل مشرقیات
 مشاغل، ملازمت: نمائندہ ہفت روزہ 'اخبار عالم' بمبئی برائے لکھنؤ و بجن
 تصانیف: (۱) لہو لہو (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

حسن کاظمی کانپوری

والد کا نام: سید صدر الحسن

تاریخ پیدائش: ۷ اکتوبر ۱۹۵۹ء کانیور
 پتہ: ۳۳۲ - ہمایوں باغ کانیور ۲۰۸۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو ادب)
 مشاغل: ملازمت: شاعری
 تصانیف: (۱) رسوا رسوا (شعری مجموعہ) ۱۹۸۶ء

حسن کمال

والد کا نام: سید محمد حسن
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۴۳ء لکھنؤ
 پتہ: ۵/۱۹ سینٹ پال روڈ، باندرا دہلی، بمبئی ۴۰۰۰۵
 تعلیم: اعلیٰ تعلیم لکھنؤ یونیورسٹی
 مشاغل: ملازمت: صحافت، فلم، ایڈیٹر ہفتہ وار اردو بلٹن بمبئی۔
 تصانیف: (۱) نقش آب (شعری مجموعہ)
 بیرونی ممالک کا سفر: عراق، کویت، متحدہ عرب امارات، امریکہ، کناڈا، لندن

حسن نجمی سکندر پوری (محمد حسن)

والد کا نام: نبی حسین خاں
 تاریخ پیدائش: یکم نومبر ۱۹۱۳ء سکندر پور ضلع بلیا، یوپی
 پتہ: بی۔ ۱۱۶ وویک وہار، دہلی - ۱۱۰۰۳۲
 تعلیم: منشی (فارسی)، اعلیٰ قابلیت اردو، وی۔ ٹی۔ سی
 مشاغل: ملازمت: افسانہ نگاری، شعر گوئی، صحافت

- تفانیف: (۱) موم کی عورت (ہندی افسانے) ۶۱۹۵۹
 (۲) » یا پھول کھلے دیرانے میں (اردو افسانے) ۶۱۹۷۴
 (۳) شب چراغ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۲
 اعزازات، انعامات: شب چراغ، پرائز پر دیش اردو اکادمی کا انعام اور مغربی بنگال اردو اکادمی کا سرٹیفکیٹ آف میرٹ

حسنت/حققی (ڈاکٹر سید ابوالحسنات)

- والد کا نام: سید شاہ ابو محمد ثاقب کانپوری
 تاریخ پیدائش: ۶ دسمبر ۱۹۴۲ء
 پتہ: خانقاہ شریف، دادامیاں کرا سنگ، بیگم گنج کانپور
 تعلیم: ایم اے (اردو) دہلی یونیورسٹی (۱۹۶۸ء)
 مشاغل، ملازمت: لکچرار شعبہ اردو حلیم مسلم پوسٹ گریجویٹ کالج کانپور۔ کانپور
 یونیورسٹی کانپور
 تفانیف: بکھرے لہو کی دعا (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان دومرتبہ

حسین عظیم آبادی (ڈاکٹر محیہ حسین)

- والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۲ اکتوبر ۱۹۶۰ء پٹنہ (بہار)
 پتہ: شعبہ اردو۔ مگدھ یونیورسٹی۔ بودھ گیا (بہار) ۸۲۴۲۳۱
 تعلیم: ایم اے (پٹنہ یونیورسٹی) ۱۹۸۶ء پی ایچ ڈی (اردو) بہار

یونیورسٹی، ۱۹۵۶ء

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ ریڈر شعبہ اردو

تصانیف: (۱) بہار کے نو چراغ (قلی خاکے) ۱۹۵۲ء

(۲) نمود ہستی " ۱۹۸۰ء

(۳) نشاطِ خاطر

(ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۲۲۵)

حسین، ڈاکٹر سید محمد عزیز الدین

والد کا نام: سید محمد کمال الدین حسین

تاریخ پیدائش: ۲۹ دسمبر ۱۹۵۲ء، قصبہ جلالی (علی گڑھ یو پی)

پیشہ: شعبہ تاریخ، جامعہ ملیہ اسلامیہ، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم اے (تاریخ) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، پی ایچ ڈی، جامعہ ملیہ

اسلامیہ، نئی دہلی۔

مشاغل، ملازمت: لکچرر، شعبہ تاریخ، جامعہ ملیہ اسلامیہ، نئی دہلی۔

تصانیف: (۱) تاریخ انگلینڈ ۱۹۸۵ء

حسینی، مولانا حکیم محمد زماں

والد کا نام: حکیم وزیر علی

تاریخ پیدائش: ۱۷ جولائی ۱۹۱۸ء

پیشہ: قاسمی دواخانہ، ۸۰ کولونل اسٹریٹ۔ کلکتہ دمغری بنگال ۷۳۱۰۰۰

تعلیم: فاضل دیوبند

مشاغل، ملازمت : طبابت اور تصنیف و تالیف

تصانیف : (۱) مقالات شریعت و حکمت ۶۱۹۶۵

(۲) قرآنی فیصلہ ۶۱۹۶۶

(۳) شیخ شرف الدین منیری کے مکتوب فضل ۶۱۹۸۳

(۴) سیرت شیخ بوعلی ابن سینا » القانون فی طب

کی روشنی میں

اجازات، انعامات : سیرت شیخ بوعلی ابن سینا بد مغربی بنگال اردو اکادمی نے انعام دیا۔

۱. حسینی، حکیم محمد عرفان

والد کا نام : حکیم محمد زماں الحسینی

تاریخ پیدائش : ۱۱ جولائی ۱۹۴۶ء

پتہ : قاسمی دواخانہ، ۸۰ کولو ٹولہ اسٹریٹ، کلکتہ (مغربی بنگال) ۷۳...۷۴

تعلیم : فاضل دارالعلوم دیوبند۔ فاضل مدرسہ عالیہ کلکتہ۔ فاضل الطب

الہ آباد۔

مشاغل، ملازمت : مطب اور کالم نویسی روزانہ آزاد ہند۔ ہفتہ وار 'اجالا' کلکتہ

تصانیف : (۱) قرآن حکیم کی عالم گیر تعلیمات ۶۱۹۸۴

(۲) مولانا عبد الرزاق ملیح آبادی۔ حیات اور خدمات : زیرِ طبع

حفیظ آتش (عبد الحفیظ سیفی)

والد کا نام : عبد الرحیم

تاریخ پیدائش : ۱۸ اپریل ۱۹۴۲ء (مروہہ (لوچی)

پتہ: بمبئی کلاتھ امپوریم بازار شفاعت پوتہ - اروہہ (یوپی)
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل: ملازمت، تجارت
 تصانیف: دھوپ لہو سفر (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

حفیظ مالیکا نومی (محمد حنیف عبدالکریم)

والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۱۵ اکتوبر ۱۹۲۱ء مالیکاؤں (ضلع ناسک) مہاراشٹر
 پتہ: ۸۴۹ - نیاپوری وارڈ، مالیکاؤں (ضلع ناسک) // ۴۲۳۲۰۳
 تعلیم: عالم (مدرسہ بیت العلوم مالیکاؤں)
 مشاغل: ملازمت
 تصانیف: (۱) قوس و قزح (مجموعہ کلام) ۶۱۹۶۰
 (۲) آبگینہ // ۶۱۹۷۰
 (۳) دھاد کا بنیس (ناول) ۶۱۹۵۱
 (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۳۸۲)

حقیر آستانی (ڈاکٹر کیشو چندر سین)

والد کا نام: ڈاکٹر منگل سین
 تاریخ پیدائش: ۱۱ اکتوبر ۱۹۳۶ء میانی (سرگودھا - پاکستان)
 پتہ: ۷۵۲ - گولڈ کراؤن - جے پی روڈ - اندھیری ویسٹ بمبئی ۴۰۰۰۶۱
 تعلیم: ایم اے (معاشیات)، ایل ایل بی - پی ایچ ڈی (معاشیات) امریکہ

مشاغل ملازمت: درس و تدریس ادب خصوصاً ادب اردو
تصانیف: (۱) افکار گریزاں (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶
بیرونی ممالک کا سفر: تقریباً ساری دنیا کا کئی بار۔ روس اور چین کو چھوڑ کر
اعزازات و انعامات: قومی اور بین الاقوامی اعزازات و انعامات

حقیر، ڈاکٹر محمد چراغ علی

والد کا نام: شیخ حسین
تاریخ پیدائش: ۳ مئی ۱۹۱۸ء
پتہ: جیلانی منزل۔ قاضی پورہ۔ مکان نمبر ۲۰-۷-۱۲۷ حیدر آباد
(۱-۷ پی) ۵۰۰۲
تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (اردو) جامعہ عثمانیہ
مشاغل ملازمت: صدر شعبہ اردو۔ ایم بی سائنس کالج۔ حیدر آباد
تصانیف: (۱) اصول معاشیات ۶۱۹۵۱
(۲) ہندوستان کے اہم معاشی مسائل ۶۱۹۵۲
(۳) چراغ سخن (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۴
(۴) گوہر ادب ۶۱۹۵۸
(۵) رہنمائے ادب ۶۱۹۶۰
(۶) اردو مرثیے کا ارتقا۔ بیجاپور اور ۶۱۹۷۳
گوکھنڈہ میں ۱۷۰۰ تک
اعزازات و انعامات: اردو مرثیے کا ارتقا پر یو پی اردو اکادمی لکھنؤ سے انعام ملا۔

حمید الدین محمود

والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۲۹ نومبر ۱۹۳۶ء راجپور (کرناٹک)
 پتہ: ۸۲۵/۷ ست نگر نئی دہلی - ۵۰۰۰۰۰
 تعلیم: مشاغل، ملازمت: صحافت، سابق ڈپٹی ڈائریکٹر (پبلیسٹی) ایشیا
 تصانیف: ۱۱ بات ایک فلم کی ۶۱۹۷۵
 دو کتابیں انگریزی میں ہیں۔
 (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحات ۲۲۰ - ۲۲۱)

حمید حاصل (محمد عبد الحمید)

والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۱۱ اگست ۱۹۲۵ء قصبہ کوہر (ضلع میڈک) اے پی۔
 پتہ: ۱-۹-۱۵ اڈک میٹ۔ حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۰۴۴
 تعلیم: بی اے (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: محکمہ ریلوے میں سپرنٹنڈنٹ
 تصانیف: ۱۱ کائناتی بہاؤ کا جدید فلسفہ (ترجمہ) ۶۱۹۷۹

حمید قیصر (عبد الحمید)

والد کا نام: عبد الستار ماسٹر

- تاریخ پیدائش: ۱۰ فروری ۱۹۳۲ء، دھولہ (ہزاراشر)
 پتہ: فرسٹ لین۔ ۳۴۲۱۔ نزدنگینہ مسجد۔ دھولہ (ہزاراشر)
 تعلیم: بی اے
 مشاغل، ملازمت: صدر مدرس، نینر چیف ایڈیٹر ماہنامہ ”شہر آشنا“
 تصانیف: (۱) رہبر کامل (کتابچہ) ۱۹۶۵ء
 (۲) سورج بند (مزاحیہ) ۱۹۶۹ء
 (۳) عکس حیات (تاریخ اردو ادب)
 (۴) شعرائے دھولہ (۱۳۶ شعرا کے حالات) ۱۹۷۶ء
 (۵) کرکٹ کے قوانین (انگریزی سے ترجمہ) ۱۹۸۰ء
 (۶) ایک ہی ترنم (۸۵ غزلیں) ۱۹۸۰ء
 (۷) موتی شعری مجموعہ (نہر برطبع)

صنیف کیفی (ڈاکٹر محمد صنیف قریشی)

- والد کا نام: حشمت اللہ
 تاریخ پیدائش: ۸ ستمبر ۱۹۳۴ء (سرٹیفکیٹ کے مطابق) بریلی (یوپی)
 پتہ: ۳۳۷ سی/۱۲ بلڈ ہاؤس۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے (انگریزی) ۱۹۵۸ء، اردو ۱۹۶۸ء، پی ایچ ڈی (اردو) ۱۹۸۰ء، جامعہ ملیہ اسلامیہ
 مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو جامعہ ملیہ
 تصانیف: (۱) اردو شاعری میں سائنٹ (تحقیق و تنقید) ۱۹۷۵ء
 (۲) اردو میں نظم معرا اور آزاد نظم: ابتدا سے ۱۹۸۲ء
 ۱۹۸۷ء تک (تحقیق و تنقید)

(۳) جے شکر پرساد (انگریزی سے ترجمہ) ۶۱۹۸۴

(۴) چراغِ نیم شب (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

(۵) اردو سانٹ : تعارف و انتخاب ۶۱۹۸۶

(ترتیب)

زاتِ انعامات: پہلی کتاب پر یوپی اردو اکادمی سے، دوسری کتاب پر مغربی بنگال اردو اکادمی اور یوپی اردو اکادمی سے اور تیسری کتاب پر اردو اکادمی دہلی سے انعامات ملے۔

حیات لکھنوی (میرزا محمد جعفر)

مکانام: میرزا محمد ہادی عزیز لکھنوی

بخ پیدا نش: ۲۷ فروری ۱۹۳۱ء (لکھنؤ)

: امامیہ ہال - پچکویاں روڈ نئی دہلی - ۱۱۰۰۰۱

م: ہائی اسکول (یوپی) اردو آنرز (پنجاب یونیورسٹی)

اعمال: ملازمت: ملازمت ہندوستان ٹائمز، نیشنل ہیerald نئی دہلی

مانیف: (۱) حصارِ آب (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۷۷

(۲) ندی کے پار کا منظر (غزلیات) زیر طبع

(۳) مجموعہ قصائد زیر ترتیب

(۴) مجموعہ منظومات زیر ترتیب

(۵) مضامین کا مجموعہ "

زازاتِ انعامات: اردو اکادمی یوپی نے حصارِ آب کی اشاعت پر انعام سے

نوازا۔

حیات وارثی (سید محمد سراج رسول)

	والد کا نام:	سید سراج وارثی
	تاریخ پیدائش:	۲ جولائی ۱۹۳۶ء، لکھنؤ (یوپی)
	پتہ:	باغ مولوی انوار۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶-۰۰۳
	تعلیم:	ہائی اسکول
	مشاغل ملازمت:	شعر و شاعری
۶۱۹۶۰	تھانیف:	(۱) آئینہ جمال
۶۱۹۶۱		(۲) صہبائے حرم
۶۱۹۶۲		(۳) نقیبِ سحر
۶۱۹۷۰		(۴) آہنگِ خیال
۶۱۹۷۰		(۵) لکھنؤ آئینہ فن میں
۶۱۹۷۲		(۶) پھول جہاں گلشن ایک
۶۱۹۷۵		(۷) شعرائے اتر پردیش
۶۱۹۷۷		(۸) نئی آہٹیں
۶۱۹۸۰		(۹) اسیرِ لمحے
۶۱۹۸۲		(۱۰) نور و نکبت
۶۱۹۸۳		(۱۱) سید سالار مسعود غازی
۶۱۹۸۳		(۱۲) اچالوں کے سفیر
۶۱۹۸۴		(۱۳) جیون کتھا
۶۱۹۸۴		(۱۴) شہیدِ وطن
۶۱۹۸۶		(۱۵) مہاراجن اتر پردیش
		وغیرہ

اعزازات انعامات: یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے متعدد انعامات ملے اور میر
اکادمی (لکھنؤ) نے جنوری ۱۹۸۶ء میں امتیاز میر ایوارڈ
سے نوازا۔

حیدر بیابانی

والد کا نام: سید رحمن شاہ بیابانی
تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۴۹ء
پتہ: ڈاکخانہ: اچل پور سٹی - ۸۰۴۴۴۸۰۷ اراؤتی (مہاراشٹر)
تعلیم: بی اے
مشاغل، ملازمت: پہلے مدرسہ پھر کلرک اور اب تجارت
تصانیف: (۱) نسخہ متی باتیں ۱۹۸۴ء
(۲) کشتی میٹھی باتیں ۱۹۸۶ء
(۳) الٹی سیدھی باتیں (پریس میں ہے)
اعزازات، انعامات: نسخہ متی باتیں، پدم ہاراشٹر اردو اکادمی کا انعام ملا۔

خ

خ۔ زماں انفاری (ڈاکٹر خلیق الزماں)

والد کا نام : شیخ محمد بشیر
 تاریخ پیدائش : ۲۱ دسمبر ۱۹۴۵ء کاشی (ناگپور ہمارا شہر)
 پتہ : ڈیپارٹمنٹ آف فارین لینگویجز۔ این ڈی اے کھڑک واسلا
 پونا۔ ۲۳۔
 تعلیم : ایم۔ اے (فارسی)، بی ایڈ، ایم۔ اے (اردو) پی ایچ ڈی
 (اردو)
 مشاغل، ملازمت : سرکاری ملازمت
 تصانیف : (۱) گل ہاؤسنگ یا (فارسی نصاب) ۱۹۸۲ء
 (۲) نئے مکان کا بول (شعری مجموعہ) ۱۹۸۵ء
 اعزازات، انعامات : منبر و ایوارڈ۔ دسمبر ۱۹۸۵ء

خار دہلوی (پنڈت رتن موہن ناتھ زتشی)

والد کا نام : پنڈت تربھون ناتھ زتشی زار دہلوی
 تاریخ پیدائش : ۵ جنوری ۱۹۱۶ء لاہور
 پتہ : سی۔ ۲/۳۳۳، بینا دھار دہلی۔ ۱۱۰۰۵۳
 تعلیم : بی۔ کام

خالد کفایت

والد کا نام: محمد کفایت اللہ
 تاریخ پیدائش: ۲۲ فروری ۱۹۴۵ء مالیر کوٹلہ (پنجاب)
 پتہ: عصمت منزل، مالیر کوٹلہ
 تعلیم: ایم اے۔ بی ایڈ
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) آشوبِ غم (شعری مجموعہ) ۱۹۸۶ء

خالد محمود

والد کا نام: محمد عبید خان
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جنوری ۱۹۴۸ء - سروج (ودیشہ، مدھیہ پردیش)
 پتہ: اسلم منزل، جامعہ نگر، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم۔ اے، بی۔ ایڈ
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس جامعہ ملیہ اسلامیہ ہائر اسکولری اسکول
 تصانیف: (۱) سمندر آشنا (شعری مجموعہ) ۱۹۸۲ء
 (۲) عبداللطیف اعظمی (حیات اور خدمات)
 (۳) شریکِ مرتبہ (۱۹۸۵ء)
 اعزازات: راجہ سمندر آشنا، پردہلی اردو اکادمی سے انعام

خاور، ہدیٰ الزماں

والد کا نام: صوفی بانکوٹی

تاریخ پیدائش: ۱۰ جنوری ۱۹۳۸ء، بانکوٹ ضلع رتناگیری (مہاراشٹر)

پتہ: ۱۹۴۳- ایت نزد مارکیٹ۔ داپولی ضلع رتناگیری۔ ۴۱۵۷۱۳

تعلیم: میٹرک۔ ایس ٹی سی

مشاغل، ملازمت: معلم نیشنل ہائی اسکول داپولی ضلع رتناگیری

تصانیف: (۱) حروف (نظیں اور غزلیں) ۶۱۹۷۲

(۲) میرا وطن ہندوستان (قومی اور وطنی نظیں) ۶۱۹۷۳

(۳) بیاض (منتخب غزلیں) ۶۱۹۷۳

(۴) احرار (نظیں اور گیت) ۶۱۹۷۶

(۵) لفظوں کا پیر بن (نظیں، غزلیں اور ۶۱۹۷۷

رباعیات)

(۶) سات سمندر (غزلیں) ۶۱۹۸۲

(۷) مہاراشٹر کی تہذیبی اور ادبی قدیں ۶۱۹۸۲

(مجموعہ مضامین)

(۸) ننھی کتاب (بچوں کی نظیں) ۶۱۹۸۳

(۹) موتی پھول ستارے (انتخاب کلام) ۶۱۹۸۴

(۱۰) سبز و تازہ ہنالوں کے انبوہ میں (نظیں) ۶۱۹۸۶

غزلیں، رباعیات، قطعات)

ان کے علاوہ مراٹھی سے منظوم ترجموں کے پانچ مجموعے مراٹھی

زبان میں شائع ہوئے ہیں۔

اعزازات، اعانات: آل انڈیا میرا کادمی لکھنؤ (۱۹۸۵) میں، حکومت مہاراشٹر، اتر پردیش

اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی، بہار اشتر اردو اکادمی وغیرہ
انعامات ملے۔

خاور، سید محمود

والد کا نام: سید مسعود
تاریخ پیدائش: ۲۹ مارچ ۱۹۴۵ء، حیدر آباد
پتہ: بی/۲۸۷- نیو ملک پیٹ۔ حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۳۶
تعلیم: ایم۔ے۔ آٹوموبائل انجینئرنگ ڈپلوما
مشاغل، ملازمت: ناشر و مالک شالیمار پبلیکیشنز
تصانیف: (۱) قیمت عرض ہنر ۶۱۹۷۰
(۲) ٹیپو سلطان ۶۱۹۷۴
(۳) اثر لکھنوی۔ حیات اور کارنامے ۶۱۹۷۷
(۴) خوش حال خاندان ۶۱۹۷۸

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب
اعزازات، انعامات: اثر لکھنوی پر بہار اردو اکادمی، یو پی اردو اکادمی اور آندھرا پردیش
اردو اکادمی سے اور ٹیپو سلطان اور خوش حال خاندان پر این سی ای
آر ٹی (نئی دہلی) سے انعامات ملے۔

✽ (محمد) خضر برنی

والد کا نام: سید محمد علی برنی
تاریخ پیدائش: ۱۵ جولائی ۱۹۱۸ء، بلند شہر (وفات: ۳ مارچ ۱۹۸۹ء جامعہ نگر، نئی دہلی)

ایڈیٹر پندرہ روزہ لہریں جامعہ نگر، نئی دہلی ۲۵-۱۱-۱۱

پتہ: مفتی، ادیب، کامل، سدھانت شاستری

تعلیم: مشاغل، ملازمت: وظیفہ بحیثیت مجاہد آزادی

تفانیف: (۱) تذکرہ شعرائے بلند شہر (بہ اشتراک) ۶۱۹۴۶

سید حامد

(۲) قوس قزح (بہ اشتراک سید حامد) ۶۱۹۴۶

(۳) تصویر حیات (پہلا مجموعہ کلام) ۶۱۹۵۶

(۴) تصویر کائنات (ہندی دوہوں کا منظوم ترجمہ) ۶۱۹۵۹

(۵) گل و سنگ (مجموعہ جمال) ۶۱۹۶۲

(۶) مکس جمال (مجموعہ نعت) ۶۱۹۶۴

(۷) یہ ہے میرا ہندوستان (مجموعہ نظم و غزل) ۶۱۹۷۲

(۸) حدیث عشق (مجموعہ نعت) ۶۱۹۷۳

(۹) رقصِ لبو (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۶

(۱۰) عطرِ گل (" ") ۶۱۹۷۷

(۱۱) چمکتے جام (ہندی زبان میں) ۶۱۹۷۸

(۱۲) مثلاً کی دوڑ (بچوں کے لیے کہانیاں) ۶۱۹۷۹

(۱۳) شمع ہدایت اور پروانے (نظم و نثر/ترتیب) ۶۱۹۸۰

(۱۴) میلادِ خضر (نظم اور نثر میں بیانِ میلاد) ۶۱۹۸۲

(۱۵) مدینہ کا چاند (مجموعہ نعت) ۶۱۹۸۲

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان (لاہور اور کراچی)

اعزازات، اعطامات: امتیازِ تیر (۱۹۸۱) اور ساہتیہ کلا پرش دہلی کی جانب سے اعزاز

خلش بڑودوی (محمودیاں)

- والد کا نام: بچوہاں ملک صاحب
 تاریخ پیدائش: ۲۲ اپریل ۱۹۲۴ء بڑودہ (گجرات)
 پتہ: چوڑیوالی گلی۔ یاقوت پورہ۔ بڑودہ ۶۰۰۰۶
 تعلیم: اردو، ہندی، انگریزی (ڈگری کوئی نہیں)
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری اور ملازمت
 تصانیف:
 (۱) قطارِ شیشہ (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۶۳ء
 (۲) گجرات کی اردو غزلیں (تحقیقی) ۱۹۶۶ء
 (اردو زبان گجراتی رسم الخط میں)
 (۳) شراب بندی۔ شراب کے خلاف تین سو ۱۹۶۹ء
 قطعات کا مجموعہ اردو زبان گجراتی رسم الخط میں
 (۴) سورج کے تماشائی (بڑودہ کے مختلف شراکی ۱۹۸۰ء
 غزلوں کا مجموعہ)
 (۵) ایک آواز (قومی یک جہتی پرتین سو قطعات کا ۱۹۸۲ء
 مجموعہ۔ ہندی اردو دونوں زبانوں میں)
 (۶) شبِ غم (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۸۶ء
 (۷) جہیز ایک لعنت (جہیز کی رسم کے خلاف) زیرِ طبع
 دو سو قطعات کا مجموعہ
 اعزازات/انعامات: 'ایک آواز' پر گجرات سرکار کی طرف سے انعام ملا۔

ڈاکٹر، خلیق انجم

والد کا نام: محمد احمد

تاریخ پیدائش: ۲۲ جنوری ۱۹۳۳ء، دہلی

پتہ: انجم لاج، کلاں محل، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۲

تعلیم: ایم اے (اردو) پی ایچ ڈی۔ ڈپلوما لسانیات۔ ڈپلوما لائبریری سائنس۔

مشاغل، ملازمت: سکریٹری انجمن ترقی اردو (ہند) اور ہفتہ وار ہماری زبان سہ ماہی اردو ادب کی ادارت۔

تصانیف: (۱) معراج العاشقین (مرتبہ) ۶۱۹۵۷

(۲) غالب کی نادر تحریریں (مرتبہ) ۶۱۹۶۱

(۳) مرزا مظہر جانجانا کے خطوط (ترجمہ و ترتیب) ۶۱۹۶۲

(۴) مرزا محمد رفیع سودا ۶۱۹۶۵

(۵) متنی تنقید ۶۱۹۶۷

(۶) کردیل کتھا کا لسانی مطالعہ (خلیق اور نارنگ) ۶۱۹۷۰

(۷) افادات سلیم (معصقہ مولانا وحید الدین سلیم) ۶۱۹۷۲

(مرتبہ)

(۸) غالب اور شاہانِ تیموریہ ۶۱۹۷۴

(۹) ضبط شدہ نظمیں (خلیق اور مجیبی حسین) ۶۱۹۷۵

(۱۰) غالب کے خطوط (مرتبہ) جلد اول ۶۱۹۸۴

جلد دوم ۶۱۹۸۵

(۱۱) فیض احمد فیض (ترتیب) ۶۱۹۸۵

(۱۲) مشفق خواجہ " ۶۱۹۸۵

- (۳) سید سلیمان ندوی (ترتیب) ۶:۹۸۶
 (۱۴) رسومِ دہلی (از سید احمد دہلوی) (ترتیب) ۶:۹۸۶
 (۵) مولانا ابوالکلام آزاد (ترتیب) ۶:۹۸۶

یہ رونی ممالک کا سفر: انگلستان کے مختلف شہروں میں لکچر دینے کے لیے سفر کیا اور اسی مقصد کے لیے تین دفعہ پاکستان کا سفر کیا۔
 اعزازات، انعامات: حکومتِ اترپردیش اور یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے ۱۹۷۰ء اور ۱۹۷۴ء میں بہار اردو اکادمی سے ۱۹۸۵ء میں اور اسی سال مغربی بنگال اکادمی سے مجموعی خدمات پر انعامات ملے۔

خلیل الرب

- والد کا نام: فضل الرب
 تاریخ پیدائش: ۹ فروری ۱۹۱۵ء ضلع الہ آباد (یوپی)
 پتہ: گل کدہ - پھول پور - ضلع الہ آباد (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (اردو اور تاریخ) علیگ
 مشاغل، ملازمت: محکمہ تعلیمات یوپی سے بحیثیت پی۔ ای۔ سی ریٹائر۔
 تصانیف:
 (۱) مبادیات تنقید ۶:۹۴۵
 (۲) ادبی شیرازے (برائے انٹر میڈیٹ) ۶:۹۴۷
 (۳) ہماری کتاب (برائے ہائی اسکول) ۶:۹۵۴
 (۴) ادبی سی پارے (برائے انٹر میڈیٹ) ۶:۹۵۴
 (۵) تعلیم کے مقاصد اور وسائل (ترجمہ) ۶:۹۸۶
 (۶) تدریسی تاریخ (ترجمہ) زیرِ طبع

ڈاکٹر، خلیل اللہ خاں

- والد کا نام: حمید اللہ خاں
 تاریخ پیدائش: ۶۱۹۲۷
 پتہ: لکھنؤ گورنمنٹ پالی ٹکنیک۔ ۲۵ سوداگر محلہ (بنت پور)
 گورکھپور (یوپی)
 تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (۶۱۹۷۲) گورکھپور یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: لکھنؤ پالی ٹکنیک
 تصانیف: (۱) ریاض خیر آبادی۔ حیات و ادبی خدمات ۶۱۹۷۴
 (تحقیقی مقالہ)

خواجہ شوق (خواجہ حسین خریف)

- والد کا نام: محمد اسماعیل
 تاریخ پیدائش: ۱۸ جولائی ۶۱۹۲۵ (۲۶ ذی الحجہ ۱۳۴۳ھ) حیدر آباد دکن
 پتہ: مکان ۲۷۱-۹-۱۷ مسجد یکخانہ چھاؤنی ناد علی بیگ۔ یا قوت پورہ
 حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۰۲۳
 تعلیم: میٹرک۔ منشی فاضل
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری
 تصانیف: (۱) چشم نگراں (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۴
 اعزازات، انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

رشید احمد ملک

- ۱۔ نام: آس محمد ملک
 پیدائش: ۵ اکتوبر ۱۹۴۲ء، شاہجہاں پور (یوپی)
 تارین نگلی۔ شاہجہاں پور (یوپی)
 بی ایس سی۔ ایم اے (انگریزی۔ معاشیات) بی ایڈ (ٹیک)
 ملازمت: افسانہ نگاری/انگریزی سے ترجمہ کرنا۔
 ۱۔ جہانِ افسانہ (مرتبہ) ۶۱۹۸۵
 ۲۔ چور پکڑا گیا (ترجمہ/پتوں کے بے کہانیاں) ۶۱۹۸۶
 ۳۔ دونوں کا غصہ ٹھنڈا ہوا (” ” ۶۱۹۸۶
 ۴۔ رشتوں کا بوجھ (افسانوں کا مجموعہ) زیرِ طبع

خوش دل خانپوری (عبدالحکیم قریشی)

- ۱۔ نام: عبدالرحیم قریشی
 پیدائش: ۱۵ اپریل ۱۹۳۰ء، خانپور (بلند شہر یوپی)
 قصبہ خانپور ضلع بلند شہر (یوپی)
 ادیب ماہر
 مل، ملازمت: تجارت، ٹھیکیداری، سماجی خدمت
 نیف: (۱) مہنگائی نامہ (طنزیہ) ۶۱۹۶۰
 (۲) ہیرا اعلیٰ پیرا (مجموعہ کلام/مرتبہ) ۶۱۹۶۲
 (۳) طماچنے (طنزیہ کلام کا مجموعہ)

خیال، فیض الحسن

والد کا نام: مولوی محمد حسین قادری
 تاریخ پیدائش: ۲۴ دسمبر ۱۹۳۲ء قلعہ گوکنڈہ۔ حیدر آباد (اے پی)
 پتہ: ۲۳۰-۴-۲۰ موٹی گلی حیدر آباد
 تعلیم: میٹرک۔ ادیب کامل (علیگ)
 مشاغل، ملازمت: خدمت کے اوقات میں ادبی سرگرمیاں مشاموں اور جلسوں میں شرکت
 تصانیف: (۱) موج صبا ۱۹۶۵ء
 (۲) صبح کا سورج ۱۹۷۲ء
 (۳) کاچ کا شہر ۱۹۷۹ء
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی کی طرف سے انعامات ملے۔

خیرات ندیم (میر خیرات علی ندیم)

والد کا نام: میر طالب علی
 تاریخ پیدائش: ۲۵ اگست ۱۹۲۲ء حیدر آباد (اے پی)
 پتہ: ۱۶-۶-۲۲۲ عثمان پورہ۔ حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۰۲۴
 تعلیم: ادیب کامل (جامعہ اردو) منشی فاضل (پنجاب) انٹرمیڈیٹ (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: محکمہ تعلیمات سے وظیفہ یاب
 تصانیف: (۱) صدفِ مرزاں ۱۹۷۷ء
 (۲) موبافِ سحر ۱۹۷۸ء
 اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر آندھرا پردیش اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی نے اور دوسری کتاب پر یوپی اردو اکادمی اور حکومت آندھرا پردیش نے انعامات دیے۔

دانش، امام علی رائے پوری

- والد کا نام: فقیر محمد انصاری رائے پوری
تاریخ پیدائش: ۸ جولائی ۱۹۴۲ء رائے پور گھنسی (لکھیم پور کھیری۔ یوپی)
پتہ: ادارہ محمودیہ، قصبہ محمدی۔ ضلع لکھیم پور کھیری (یوپی)
تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس اور تصنیف و تالیف
تصانیف: (۱) آئینہ عبرت (اصلاحی نظم) ۱۹۶۶ء
(۲) پھول ہی پھول (مجموعہ حمد و نعت) ۱۹۷۲ء
(۳) حق پر کون ہے؟ (فن مناظرہ منہبی) ۱۹۷۴ء
(۴) گلدستہ نعت (ترجمہ احادیث) ۱۹۷۵ء
(۵) جغرافیہ ضلع کھیری ۱۹۷۵ء
(۶) اصلاحی تقریریں (مواعظ) ۱۹۸۰ء
(۷) مختصر سیرت پاک ۱۹۸۰ء
(۸) انوارِ سنت (مجموعہ اشعارِ اصلاحی) ۱۹۸۱ء
(۹) توحید (اصلاح عقائد) ۱۹۸۴ء
(۱۰) فیصلہ کن مباحثہ ۱۹۸۴ء
(۱۱) قرآنی تقریریں ۱۹۸۶ء

دانش، میر علی احمد زیدی

والد کا نام: میر محمد ہادی لائق
 تاریخ پیدائش: ۱۴ دسمبر ۱۹۴۶ء محل سرائے میرانیس
 پتہ: ۱۲۴ / ۳۲۷ - میرانیس ہاؤس - چوہدر محلہ - چوک -
 لکھنؤ، یوپی (۲۲۶۰۰۳)
 تعلیم: عربی اور نویں کلاس تک انگریزی
 مشاغل، ملازمت: خوش نویسی
 تصانیف: (۱) عکس زار (تحقیقی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۶ء

ڈاکٹر، دبیر احمد

والد کا نام: حکیم محمد تقی
 تاریخ پیدائش: ۲۵ اپریل ۱۹۲۶ء ٹانڈہ (ضلع فیض آباد) یوپی
 پتہ: محلہ سکٹھان ڈاکخانہ ٹانڈہ ضلع فیض آباد (یوپی) ۲۲۴۱۹۰
 تعلیم: ڈی۔ ایم۔ ایس۔ ایچ (کلکتہ)
 مشاغل، ملازمت: میڈیکل پریکٹیشنر
 تصانیف: (۱) جدید ضابطہ علاج بالمثل (طب) ۱۹۷۸ء
 (۲) شہر اولیاء (تاریخ) ۱۹۸۲ء
 (۳) روزنامہ مسافت ۱۹۸۶ء
 (۴) وقائع عالم شاہی زیر طبع

دلکش آفریدی (رفیق جاوید)

- والد کا نام: محمد موسیٰ سیٹھ
 تاریخ پیدائش: ۳ اپریل ۱۹۳۰ء، مراد آباد
 پتہ: تمباکو اسٹریٹ، مراد آباد۔ (یو پی) ۲۴۴۰۰۱
 تعلیم: پری یونیورسٹی۔ علی گڑھ مسلم یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: شاعری
 تصانیف: (۱) فروغِ دلکش
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۶۱۹۵۸

دلکش بدایونی (علاء الدین)

- والد کا نام: شمس الدین
 تاریخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۴۶ء، موضع لوہا ٹھیسر (بدایوں۔ یو پی)
 پتہ: محلہ سرائے نو، بدایوں (یو پی) ۲۴۳۶۰۱
 تعلیم: بی۔ اے۔ شوہر اتن داس پوسٹ گریجویٹ کالج بدایوں
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت نیز کاشتکاری
 تصانیف: (۱) سماج واد کی آواز (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۲
 (۲) نغمات " " ۶۱۹۷۷
 (۳) یادگارِ جگر (ترتیب) ۶۱۹۸۰
 (۴) یادِ فانی " ۶۱۹۸۱
 (۵) غمِ احبابِ پیام " ۶۱۹۸۲
 (۶) یادِ احباب " ۶۱۹۸۳

- ۶۱۹۸۳ (۷) سراج کا آپریشن (مجموعہ کلام)
 ۶۱۹۸۵ (۸) تبسم کی لکیریں " "

دور آفریدی (نفس علی خاں)

- والد کا نام: محمد علی خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۱ جولائی ۱۹۲۰ء، رام پور
 پتہ: گھیر عثمان خاں، رام پور ۱-۲۴۴۹۰۱-۲ یوپی
 تعلیم: آٹھویں کلاس تک باقاعدہ تعلیم حاصل، اس کے بعد نجی طور پر۔
 مشاغل، ملازمت: پندرہ روزہ 'اقتدار' کی ادارت
 تصانیف:
 (۱) نذر وطن (شعری انتخاب) ۶۱۹۶۲
 (۲) دیرانیاں (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۰
 (۳) شخصیتیں (شخصی خاکے) ۶۱۹۷۲
 (۴) ادبی اقدار (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۷۳
 (۵) نظام رام پوری — زندگی، فن اور ۶۱۹۷۵
 انتخاب کلیات
 (۶) ہر و نامہ (شعری انتخاب) ۶۱۹۷۶
 (۷) رومانیات (رومانی شعری انتخاب) ۶۱۹۷۶
 (۸) مکاتیبِ معاصرین (ترتیب) ۶۱۹۷۸
 (۹) اسلامیات (مضامین) ۶۱۹۸۲
 (۱۰) آزادی کی تینتیس سالہ تاریخ ۶۱۹۸۵
 (۱۱) اشاریہ سردارانِ روہیلکھنڈ و رام پور ۶۱۹۸۵
 (۱۲) ۶۱۹۸۵ تا ۶۱۹۸۰

(۱۲) تاریخِ روہیلکھنڈ (۱۵۰۰ ق م تا ۱۹۸۵ء) ۱۹۸۶ء
اعزازات، انعامات: ۱۹۷۱ء میں ”ویرانیاں“ پر یو پی اردو اکادمی سے انعام ملا۔

دیک شکوہ آبادی (محمد حسین)

والد کا نام: حاجی محمد یونس
تاریخ پیدائش: یکم مئی ۱۹۳۷ء، علی گڑھ (یو پی)
پتہ: ہاسٹی ڈوبا ڈوڈ پور رسول لائن علی گڑھ (یو پی) ۲۰۲۰۰۱
تعلیم: ایم۔ اے۔ علیگ (اردو)
مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر
تصانیف: (۱) مجاز۔ سوانح، شخصیت اور شاعری ۱۹۸۰ء

دیش چتر کار (ایس پی ملہوترا)

والد کا نام: سنت رام ملہوترا
تاریخ پیدائش: ۱۸ نومبر ۱۹۲۳ء، کوہاٹ (پاکستان)
پتہ: اندو ولا، اے۔ ۷۲، اندر پوری، نئی دہلی ۱۱۰۰۱۲
تعلیم: بی۔ اے۔ آنرز (ہندی)
مشاغل، ملازمت: سیکرٹری انفارمیشن سروس سے ریٹائر ۱۹۸۲ء، مصوری
تصانیف: (۱) شمیر و سنان اول (افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۶ء
(۲) عورت ایک روپ انیک (دوسرے مرتبہ)
شریک کار
(۳) مٹی کے دیے (قومی یک جہتی پر اردو، ہندی، تیلگو زبانوں میں)

دیوندر اتر

والد کا نام: شری ناتھ اتر
 تاریخ پیدائش: ۱۲ اگست ۱۹۲۸ء کیمبل پور (پاکستان)
 پتہ: بی۔۳/۱۵۳ جنگ پوری نئی دہلی۔۵۸-۱۱
 تعلیم: ایم۔اے (معاشیات) الہ آباد یونیورسٹی۔ بی۔ایڈ۔ دلی یونیورسٹی
 ایم۔پی۔ ایس۔ کارنل یونیورسٹی (امریکہ)

مشاغل/ملازمت:

- تصانیف:
- (۱) گیت اور انگارے (افسانے) ۶۱۹۵۲
  - (۲) شیشوں کا میخا " ۶۱۹۵۵
  - (۳) فکر اور ادب (تنقید) ۶۱۹۵۸
  - (۴) ادب اور نفسیات " ۶۱۹۶۶
  - (۵) ادب اور جدید ذہن " ۶۱۹۶۸
  - (۶) کینوس کا صحرا (افسانے) ۶۱۹۸۳
  - (۷) مستقبل کے روبرو (تنقید) ۶۱۹۸۶

اس کے علاوہ ہندی، پنجابی اور انگریزی میں

۲۵ سے زائد کتابیں شائع ہوئیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ، کینیڈا، اٹلی، انگلینڈ، مغربی جرمنی، فرانس، ڈنمارک
 ایران اور سوئزرلینڈ۔

اعزازات/انعامات: کینوس کا صحرا، پر دہلی اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی یوپی
 اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

دیوندرستیار تھی

والد کا نام: لالہ دھالی رام بٹہ
تاریخ پیدائش: ۲۸ مئی ۱۹۰۸ء، بھدوڑ (ریاست پٹیالہ)
پتہ: ۵-سی/۴۶-نیورہنگ روڈ-نئی دہلی-۱۱۰۰۰۵
تعلیم: بی اے (۱۹۲۷ء)
مشاغل، ملازمت:

- تصانیف:
- (۱) میں ہوں خانہ بدوش (افسانوی مجموعہ) ۱۹۴۱ء
  - (۲) نئے دیوتا (افسانے) ۱۹۴۲ء
  - (۳) اور ہنسی بجتی رہی (افسانے) ۱۹۴۵ء
  - (۴) گائے جاہندوستان (لوک بیان)

ذ

ذاکر، کشمیری لال

والد کا نام:
تاریخ پیدائش: ۷ اپریل ۱۹۲۰ء، کنگھہ ضلع گجرات (پاکستان)
پتہ: چیرمین ساہتیہ اکادمی-چنڈی گڑھ-نیز ۲۶-سیکٹر ۱۱۵
چنڈی گڑھ
تعلیم: ایم اے (انگریزی)
مشاغل، ملازمت: سکریٹری ہریانہ اردو اکادمی، چنڈی گڑھ۔
تصانیف: (۱) ہم سایہ (قوی یک جہتی پر ایک ایکٹ کا ڈرامہ)

- (۲) چھوٹی سی بات (خواتین کے مرتبے پر نظموں کا مجموعہ)
 (۳) میرا گاؤں، میری زندگی (ناولٹ)
 (۴) ایک کرن روشنی کی (مختصر افسانوں کا مجموعہ)
 (۵) مجھے جینے کا حق مل گیا ہے (خاندانی بہبود پر ایک ناولٹ)
 (۶) جب کشمیر جل رہا تھا (مختصر افسانوں کا مجموعہ)
 (۷) سندور کی راکھ (سوانحی ناول)
 (۸) ذاکر کی تین کہانیاں (تین طویل مختصر افسانوں کا مجموعہ)
 (۹) دھرتی سدا سہاگن (تحریک بھودان پر ایک ناول)
 (۱۰) ایک لڑکی بھٹکی ہوئی (جدید دور کے نوجوانوں کے مسائل کے بارے میں)

- (۱۱) انگوٹھے کا نشان (بندھوا مزدور پر ایک ناول)
 (۱۲) خون پھر خون ہے (ایک تاریخی ناول)
 (۱۳) کھجور اہو کی ایک رات (تاریخی ناول)
 (۱۴) اداس شام کے آخری لمحے (مختصر افسانوں کا مجموعہ)
 (۱۵) اک شہر، ایک محبوبہ (چنڈی گڑھ پر ایک ناول)
 ان کے علاوہ کم از کم پانچ ناول اور ایک ناولٹ اور ہیں۔
 نیز ہندی اور پنجابی میں بھی متعدد کتابیں ہیں۔

اعزازات، انعامات: حکومت ہریانہ، حکومت پنجاب اور یوپی اور مغربی بنگال
 اردو اکادمیوں سے کھجور اہو کی ایک رات، ذاکر کی
 تین کہانیاں، انگوٹھے کا نشان اور اداس شام کے آخری لمحے
 وغیرہ پر انعامات ملے۔

ذکی تالنگا نوی (ذکار الشریعتی)

- والد کا نام: ضیاء الشریعتی
 تاریخ پیدائش: ۲۹ اپریل ۱۹۶۴ء مطابق ۲۴ رمضان المبارک ۱۳۴۳ھ (تالگاؤں)
 پتہ: ذکی منزل محلہ سوٹھا بدایوں (یوپی) ۲۴۳۶۰۱
 تعلیم: اسکول کی سطح تک
 مشاغل، ملازمت: ریٹائر ہونے کے بعد اب صرف تفسیر و تالیف مقصد زندگی ہے۔
 تصانیف: (۱) نقوش ہستی (شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء
 (۲) چند یادگار مشاعرے ۱۹۸۶ء

ذکی طارق

- والد کا نام: تین طارق باغیتی
 تاریخ پیدائش: ۳۰ دسمبر ۱۹۵۲ء باغیت (میرٹھ - یوپی)
 پتہ: ۱۹ - جی، ٹی روڈ - چودھری تھیٹر - غازی آباد (یوپی)
 تعلیم: ایم۔ اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) احساس کی دھوپ (شعری مجموعہ)
 (۲) قومی ایکتا (مضامین)

ذکی کاکوروی (ڈاکٹر محمد ذکی احمد)

- والد کا نام: ڈاکٹر محمد تقی احمد
 تاریخ پیدائش: یکم اگست ۱۹۳۸ء کاکوروی (لکھنؤ - یوپی)

۱۳۷- شاہ گنج۔ لکھنؤ یو پی، ۲۲۶۰۰۳

ایم اے۔ پی ایچ ڈی (اردو) ۱۹۷۸ء

مشاغل، ملازمت: سول انجینئر

تعمینف: (۱) دھڑ کنیں ۱۹۶۱ء

(۲) سارڈل ۱۹۶۳ء

(۳) نسرین ونسٹرن ۱۹۶۹ء

(۴) تجلیات ۱۹۷۵ء

(۵) واجد علی شاہ ۱۹۷۳ء

(۶) تلخیص تاریخ اودھ (جلد اول) ۱۹۷۶ء

(۷) فسانہ عبرت ۱۹۷۷ء

(۸) جلیل مانپوری۔ حیات و کارنامے ۱۹۷۸ء

(۹) تلخیص تاریخ اودھ (جلد دوم) ۱۹۷۹ء

(۱۰) رخسانہ ۱۹۷۹ء

(۱۱) غزلیں اور گیت ۱۹۷۹ء

(۱۲) جابجادل ۱۹۸۱ء

(۱۳) جلیل حسن جلیل مانپوری ۱۹۸۲ء

(۱۴) مرقع خسروی ۱۹۸۵ء

(۱۵) انگریزی ادب کی مختصر تاریخ (مرتبہ) دفیو ۱۹۸۵ء

بیرونی ممالک کا سفر: اریک، کنڈا، انگلستان، کویت، دبئی، ایسٹرم۔

اعزازات، انعامات: یو پی اردو اکادمی سے ۱۹۷۳ء میں نسرین ونسٹرن پر، ۱۹۷۹ء میں جلیل مانپوری

حیات اور کارنامے پر، ۱۹۸۲ء میں جابجادل پر، بنگال اکادمی سے ۱۹۸۰ء میں

فسانہ عبرت پر اور میر اکادمی سے ۱۹۸۱ء اور ۱۹۸۵ء میں انعامات

ملے۔

راحت، ادم کرشن

والد کا نام: مہاراج کرشن
 تاریخ پیدائش: ۲۶ جنوری ۱۹۲۵ء لدھیانہ (پنجاب)
 پتہ: ۵۲/۱۵۲ فرید آباد ٹاؤن شپ۔ ۱۲۱۰۰۱
 تعلیم: بی۔ اے
 مشاغل، ملازمت: ہریانہ الیکٹریسیٹی بورڈ سے بطور پرنسپل ریٹائرمنٹ
 تھائیٹ: (۱) شفق زار (شعری مجموعہ)
 (۲) ایک آنکھ والا ہرن (اردو افسانے)
 (۳) ٹکے دکھن دی چھاں (شعری مجموعہ پنجابی)
 اعزازات، انعامات: ۱۹۸۲ء میں شفق زار پر یو پی اردو اکادمی سے ۱۹۸۲ء میں ایک
 آنکھ والا ہرن، ہر اور اسی کتاب پر ۱۹۸۲ء میں ہریانہ ساہتیہ
 اکادمی سے انعامات ملے۔

راز، راج نرائن

والد کا نام: لالہ بشورام
 تاریخ پیدائش: ۲۷ اکتوبر ۱۹۳۰ء لودھلائی (بلوچستان۔ پاکستان)
 پتہ: ۲۹/۲۰ ایسٹ ہٹیل نگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۸
 تعلیم: ایم اے (اردو) دلی یونیورسٹی ۱۹۵۶ء

مشاغل، ملازمت: ماہنامہ ”آجکل“ (نئی دہلی) کی ادارت

تصانیف: (۱) عزمِ جوان (ناول - ترجمہ) ۶۱۹۵۷

(۲) چاندنی اسارہ کی (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۷

(۳) لذت لفظوں کی ” ۶۱۹۶۷

(۴) ۶۱۹۶۷ کی منتخب شاعری (ترتیب) ۶۱۹۶۸

(۵) ۶۱۹۶۸ کی منتخب شاعری ” ۶۱۹۶۹

(۶) ایٹم کی کہانی (ترجمہ) ۶۱۹۷۰

(۷) منور کلمنوی - شخصیت اور شاعری ۶۱۹۷۰

(۸) لہروں کی آواز (ناول - ترجمہ) ۶۱۹۷۵

(۹) فٹ مال کی کہانی (بچوں کے لیے) ۶۱۹۷۷

اعزازات، انعامات: یوپی اور مغربی بنگال اکادمیوں سے کتابوں پر اور بہار اکادمی سے مجموعی خدمات پر انعامات ملے۔

راز، ڈاکٹر رام آسرا چھنپی

والد کا نام: بنتا رام چھنپی

تاریخ پیدائش: یکم مارچ ۱۹۳۲ء ضلع لائل پور (پاکستان)

پتہ: فلیٹ ۲۹۳ سیکٹر اٹا پ ۱ صادق نگر - نئی دہلی - ۱۱۰۰۴۹

تعلیم: ادیب فاضل - منشی فاضل - ایم اے (اردو) دہلی یونیورسٹی -

پی ایچ ڈی - بنارس یونیورسٹی

مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ ڈائریکٹر ترقی اردو بورڈ - نئی دہلی

تصانیف: (۱) اردو ہندی کالسانیاقی رشتہ ۶۱۹۷۵

(۲) قصہ پنجاب (ترجمہ) ۶۱۹۷۶

- (۳) اردو شاعری میں قومی یکجہتی کی روایت ۶۱۹۷۷
 (۴) آنکھیں میری باقی ان کا ۶۱۹۸۳
 اعزازات، انعامات، اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ سے 'اردو شاعری میں قومی یکجہتی' کی روایت، پرائیوٹ مل۔

راز عابدی (میر محمد علی عابدی)

- والد کا نام: میر ثابت علی
 تاریخ پیدائش: ۸ مارچ ۱۹۲۳ء
 پتہ: خلوت مبارک۔ بگلی خانہ ۴/۷/۵۵۱-۴-۲۰ حیدر آباد
 (۱۷ پی) ۵۰۰۰۰
 تعلیم: منشی فاضل
 مشاغل، ملازمت: انسپکٹر بلدیہ سے موظف
 تصانیف: (۱۱) شعلہ نم (مجموعہ غزلیات)

راز لائل پوری (دھنپت رائے تھاپر)

- والد کا نام: جیٹھورام تھاپر
 تاریخ پیدائش: ۱۴ جولائی ۱۹۲۰ء لائل پور (پاکستان)
 پتہ: کیو۔ ۱۸ ملکہ گنج۔ دہلی ۱۱۰۰۰۷
 تعلیم: میٹرک۔ ادیب
 مشاغل، ملازمت: ملازمت
 تصانیف: (۱۱) نو صد اقت (نظموں کا مجموعہ ہندی رسم الخط میں) ۶۱۹۷۹

(۲) آئینہ راز (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۱

(۳) راز و نیاز ” ۶۱۹۸۵

اعزازات، انعامات: ’ راز و نیاز‘ پر یوپی اردو اکادمی سے ۶۱۹۸۶ میں انعام ملا۔

رام لعل (رام لعل چھاڑہ)

والد کا نام: لچھمن داس چھاڑہ

تاریخ پیدائش: ۳ مارچ ۱۹۲۳ء، میانوالی (پاکستان)

پتہ: ڈی۔ ۲۲۹۰۔ اندرانگر۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۱۶

تعلیم: ہائی اسکول ملنیکل ٹریننگ۔ کمرشل ٹریننگ۔ نارتھ ویسٹرن

ریلوے۔ لاہور

مشاغل، ملازمت: ریلوے کے محکمے کی ملازمت سے سبکدوشی (۶۱۹۸۱)

افسانہ نگاری

تصانیف: (۱) آئینے (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۴۵

(۲) انقلاب آنے تک ” ۶۱۹۴۹

(۳) نئی دھرتی پرانے گیت ” ۶۱۹۵۸

(۴) گلی گلی ” ۶۱۹۶۰

(۵) آواز تو بچانو ” ۶۱۹۶۳

(۶) اکھڑے ہوئے لوگ ” ۶۱۹۷۲

(۷) گذرتے لمحوں کی چاپ ” ۶۱۹۷۴

(۸) معصوم آنکھوں کا بھرم ” ۶۱۹۷۸

(۹) نیل دھارا (فرانسیسی ناول کا ترجمہ) ۶۱۹۸۰

مع ترمیم و اضافہ،

- (۱۰) زرد پتوں کی بہار (سفرنامہ پاکستان) ۶۱۹۸۲
- (۱۱) خواب خواب سفر (سفرنامہ یورپ) ۶۱۹۸۳
- (۱۲) رام لعل کے منتخب افسانے ۶۱۹۸۴
(افسانوں کا مجموعہ)
- (۱۳) سورج جیسی رات (ناول) ۶۱۹۸۴
- (۱۴) اردو افسانے کی نئی تخلیقی فضا (تنقید) ۶۱۹۸۵
- (۱۵) سدا بہار چاندنی (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶
- کل کتابوں کی تعداد ۲۳ ہے جن میں دو بچوں کی کہانیاں ہیں۔
- بیرونی ممالک کا سفر: ڈنمارک، انگلینڈ، جرمنی، سوئزر لینڈ، فرانس، روس، پاکستان۔
- اعزازات، انعامات: نئی دھرتی پرانے گیت، گلی گلی، آواز تو پہچانو، نیل دھارا،
- اکھڑے ہوئے لوگ، گذرتے لمحوں کی چاپ اور معصوم آنکھوں
- کا بھرم پر حکومت یوپی اور یوپی اردو اکادمی سے اور اکھڑے
- لوگ پر میر اکادمی لکھنؤ سے انعامات ملے۔

* رام لعل نا بھوی

- والد کا نام: حکیم ہری داس صابر
- تاریخ پیدائش: ۱۶ ستمبر ۱۹۱۸ء، ناہجا (پٹیالہ) (وفات: ۱۷ مارچ ۱۹۹۵ء، سندھ)
- پتہ: محلہ دیوان۔ ناہجا (پنجاب)۔ ۱۴۷۲۰۱
- تعلیم: میٹرک
- مشاغل ملازمت: سرکاری ملازمت (ریٹائرڈ صحافت)
- تصانیف: (۱) تبسم (مزاحیہ خاکوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۹
- (۲) آم کے آم (انشائیوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۴

اعزازات، انعامات، بہار اردو اکادمی، آندھرا پردیش اردو اکادمی، ہریانہ سہتیہ اکادمی،
محکمہ اسسٹنٹ پنجاب کے انعامات۔

رانا گنورتی (رانا پرتاپ سنگھ)

- والد کا نام: جے منی محل بھوٹانی
تاریخ پیدائش: ۳ جون ۱۹۳۸ء، جہان پور مظفر گڑھ (پاکستان)
پتہ: ۵، پروفیسر زکالونی کیتھل ضلع کورو کھیشتر (ہریانہ) ۲۰-۱۳۲
تعلیم: ایم۔ اے (اردو، ہندی، سنسکرت)، پی۔ ایچ ڈی (ہندی)
مشاغل، ملازمت: لکچرار (ہندی و بھاگ۔ آر۔ کے۔ ایس۔ ڈی۔ کالج، کیتھل)
تصانیف: (۱) ترنگیں ۶۱۹۶۴
(۲) ریشیاں ۶۱۹۶۹
(۳) میگھ دُوت ۶۱۹۷۰
(۴) فانوس خیال ۶۱۹۷۴
(۵) رعنائی خیال ۶۱۹۸۱
(۶) کراتی دُوت مہرشی دیانند ۶۱۹۷۶
(۷) تذکرہ شعرائے ہریانہ ۶۱۹۸۳
اعزازات، انعامات: 'فانوس خیال' پر بھاشا و بھاگ ہریانہ سے ۶۱۹۷۴ میں رعنائی خیال پر
اردو اکادمی اتر پردیش سے ۸۲-۱۹۸۱ء 'تذکرہ شعرائے ہریانہ'
سہتیہ اکادمی ہریانہ، اردو اکادمی اتر پردیش، اردو اکادمی مغربی
بنگلہ اور اردو اکادمی بہار سے انعامات ملے۔

راہی قریشی ڈاکٹر برکت الحق قریشی

- والد کا نام: مقصود علی قریشی
- تاریخ پیدائش: ۲۰ اگست ۱۹۳۴ء اورنگ آباد دکن (مہاراشٹر)
- پتہ: شعبہ اردو - گلبرگ یونیورسٹی، گلبرگ ۵۸۵۱۰۶ (کرنٹلک)
- تعلیم: بی۔ اے (عثمانیہ) ۱۹۵۴ء ایم۔ اے (عثمانیہ) ۱۹۵۶ء
- پی۔ ایچ۔ ڈی۔ کرنٹلک یونیورسٹی دھارواڑ ۱۹۸۳ء
- مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو گلبرگ یونیورسٹی
- تصانیف: (۱) صحرا کا سفر (شعری مجموعہ) ۱۹۷۳ء
- (۲) ضمیر شب " ۱۹۸۰ء
- (۳) دیدہ بے خواب " ۱۹۸۳ء
- (۴) کالی داس گپتا رفا۔ حیات اور ادبی خدمات زیر طبع
- اعزازات، انعامات: دیدہ بے خواب پر کرنٹلک اردو اکادمی سے انعام ملا۔

راہی، ڈاکٹر علی الدین احمد

- والد کا نام: حکیم وجہی الدین احمد
- تاریخ پیدائش: ۵ مئی ۱۹۴۵ء حیدر آباد (اے پی)
- پتہ: ریزیدنٹ کلینک مغل پورہ کمان حیدر آباد۔ ۵۰۰۰۰۲ (اے پی)
- تعلیم: بی۔ اے۔ ایم ایس۔
- مشاغل، ملازمت: خانگی میڈیکل پیرا کیٹیشنر
- تصانیف: (۱) دستک (شعری مجموعہ) ۱۹۸۰ء
- اعزازات، انعامات: ۱۹۸۲ء میں آندھرا پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

* راہی، ڈاکٹر معصوم رضا

- والد کا نام : سید بشیر حسن عابدی
 تاریخ پیدائش : یکم اگست ۱۹۲۷ء، غازی پور۔ (وفات : ۱۵ مارچ ۱۹۹۲ء بمبئی)
 پتہ : ۱۔ دیووت بینیڈ اسٹینڈ۔ باندرہ۔ بمبئی ۴۰۰۰۵۰
 تعلیم : ایم اے۔ پی ایچ ڈی (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔ یو پی)
 مشاغل ملازمت : فلم کے لیے کہانی کار
 تصانیف : (۱) محبت کے سوا (ناول)
 (۲) رقصِ مے (مجموعہ کلام)
 (۳) اجنبی شہر، اجنبی راستے
 (۴) یاس یگانہ چنگیزی
 (۵) ظلم ہوش رہا۔ ایک مقالہ
 (۶) ۱۹۵۷ء (رزیمہ)
 ان کے علاوہ آٹھ ناول اور ایک شعری مجموعہ ”میں ایک پھیری والا“
 ہندی میں ہیں۔
 بیرونی نمائندگی کا سفر : پاکستان، مارشس، ہانگ کانگ، امریکہ۔

رحمن ربّانی (عبدالرحمن)

- والد کا نام : عبدالقدیر
 تاریخ پیدائش : ۵ اگست ۱۹۴۲ء، مین پوری (یو پی)
 پتہ : نگہبان پبلیکیشن۔ کالپی (یو پی) ۲۸۵۲۰۴
 تعلیم : ایم اے (اردو)

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

- تصانیف: (۱) کاوش (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۲
 (۲) متاعِ خواب " ۶۱۹۷۷
 (۳) آئینہ " ۶۱۹۷۸
 (۴) متاعِ یقین (مجموعہ حمد و نعت) ۶۱۹۸۰
 (۵) متاعِ فکر (شعری مجموعہ) زیر طبع

رزاق فاروقی (ڈاکٹر محمد عبدالرزاق فاروقی)

والد کا نام: ڈاکٹر محمد تراب علی فاروقی

تاریخ پیدائش: ۱۰ ستمبر ۱۹۳۱ء (مطابق ۶ جمادی الاول ۱۳۵۰ھ) گلبرگ شریف،

گنجان بخش۔ ایورگرین روڈ۔ مغل پورہ حیدرآباد (اے پی) پتہ:

ایم اے (اردو) عثمانیہ۔ ایم ایڈ عثمانیہ (ڈپلوما ان پبلک تعلیم:

ایڈمنسٹریشن (حیدرآباد) فارمسٹ ڈپلوما۔ پی ایچ ڈی (تروپتی)

ریڈر و صدر شعبہ اردو و فارسی۔ گلبرگ یونیورسٹی (کرنٹلک) مشاغل، ملازمت:

تصانیف: (۱) اردو طریقہ تعلیم (برائے بی ایڈ) ۶۱۹۶۰

(۲) اردو تعلیم کے مسائل " ۶۱۹۶۰

(۳) چمکست۔ حیات اور ادبی خدمات (تحقیق) ۶۱۹۶۴

(۴) اودھ پنچ کی ادبی خدمات (تحقیقی مقالہ برائے ۶۱۹۸۳

پی ایچ ڈی)

(۵) مولانا ابوالکلام آزاد کے تعبیری تصورات ۶۱۹۸۵

(مقالہ برائے ایم ایڈ انگریزی اور اردو دونوں میں)

۶۱۹۸۵ میں کرنٹلک اردو اکادمی اور آئندہ پرنس اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

رستوگی، ڈاکٹر تاراچرن

- والد کا نام: یکم جولائی ۱۹۱۹ء، بریلی (یوپی)
- تاریخ پیدائش: بیرو باری۔ گوبائی (آسام)۔ ۱۶-۷۸
- پتہ: ایم اے (انگریزی تاریخ اور معاشیات) پی ایچ ڈی (انگریزی)
- تعلیم: گوبائی یونیورسٹی۔ ایم او ایل (فارسی) ڈپلوما (نفسیات تعلیم)
- مشاغل ملازمت: درس و تدریس۔ صدر شعبہ انگریزی
- تصانیف: (۱) حسنِ کلام (علمِ عربی اور حسنِ خطابت وغیرہ) ۱۹۳۹ء
- (۲) حدیثِ دل (شعری مجموعہ) ۱۹۶۱ء
- (۳) اسامیہ۔ شعروادب (آسامی ادب) ۱۹۷۷ء
- کل ۹ کتابیں ہیں
- (ہوز ہوائ انڈین رائٹرز صفحہ ۵۱۲)

رشید الدین (قاضی محمد رشید الدین)

- والد کا نام: قاضی محمد حسن الدین
- تاریخ پیدائش: ۸ دسمبر ۱۹۳۷ء ضلع اورنگ آباد (بہار راشٹر)
- پتہ: ۱/۱/۱۹۱-۳= ۱۰ ہمایوں ٹکڑ۔ حیدر آباد (اسے پتی) ۵۰۰۰۲۸
- تعلیم: ایم اے (عثمانیہ)
- مشاغل ملازمت: اردو مترجم محکمہ ترجمہ، حیدر آباد
- تصانیف: (۱) علامہ حیرت بدایونی — حیات اور ۱۹۷۹ء
- ادبی خدمات

(۲) خواہ مخواہ (مزاحیہ مضامین) ۶۱۹۸۰

اعزازات انعامات: پہلی کتاب پر بہار اردو اکادمی نے اور دوسری کتاب پر مغربی بنگال اردو اکادمی اور آندھرا پردیش اردو اکادمی نے انعامات دیے۔

رشید انجم (عبدالرشید خاں)

- والد کا نام: عبدالرحیم خاں
 تاریخ پیدائش: ۲ فروری ۱۹۴۱ء بھوپال (مدھیہ پردیش)
 پتہ: ۴۷ - کاشانہ - اسلام پورہ، اتوارہ - بھوپال (مدھیہ پردیش) ۴۶۲۰۰۱
 تعلیم: بی اے
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف: (۱) ٹھنڈی موت (ترجمہ) ۶۱۹۷۴
 (۲) سرد خون ۶۱۹۷۶
 (۳) صدا بہ صرا ۶۱۹۷۸
 (۴) موت کے جواری ۶۱۹۷۹
 (۵) بوڑھا سمندر ۶۱۹۸۵
 (۶) صلیب زندہ ہے (ڈرامہ) ۶۱۹۸۶
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، افغانستان، ایران، سعودی عرب، کویت، عمان وغیرہ۔

ڈاکٹر رشید الوحیدی (رشید نعمانی)

والد کا نام: وحید احمد

رضا احمد

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۲ نومبر ۱۹۰۴ء چکیندی (فتحپور-یوپی)

پتہ: شیش محل۔ لکھنؤ۔ ۲۲۷۰۰۳

تعلیم: بی ایس سی (الہ آباد) ۱۹۲۵ء ایل ایل بی (علی گڑھ) ۱۹۲۷ء

مشاغل ملازمت: جج (۶۱-۶۸ء) کے عہدے سے ریٹائر ہوئے

تصانیف: (۱) فلسفہ غالب ۱۹۷۳ء

(ہوز ہوا آف انڈین رائٹرز صفحہ ۵۲۵)

رضا کھنڈوی (سید صفدر رضا)

والد کا نام: سید حیدر علی

تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۳۹ء کھنڈوہ (ایم پی)

پتہ: ۹/۱ اعلیٰ پورہ، نزد امام باڑہ، کھنڈوہ۔ ۲۵۰۰۰۱ (ایم پی)

تعلیم: ایم اے (اردو)

مشاغل ملازمت: ملازمت

تصانیف: (۱) لال دروازہ (پچوٹ کے لیے) ۱۹۶۰ء

(۲) یادوں کے پدچنھ (ہندی شعری مجموعہ) ۱۹۷۵ء

(۳) موجوں کا سفر (شعری مجموعہ) ۱۹۸۱ء

رضوان احمد خاں

- والد کا نام : حکیم مشتاق احمد خاں غبار بھٹی
 تاریخ پیدائش : ۹ ستمبر ۱۹۴۷ء، موتی (ہارہ ٹکڑی - یوپی)
 پتہ : روزنامہ عظیم آباد اکسپریس - پٹنہ (بہار) ۸۰۰۰۰۴
 تعلیم : ایم اے (پٹنہ یونیورسٹی)
 مشاغل / ملازمت : صحافت
 تصانیف : (۱) مسدود راہوں کے مسافر (افسانوی مجموعہ) ۱۹۷۷ء
 (۲) بادل چھٹ گئے (اڑیہ ناول کا ترجمہ)
 (۳) مجھ بونے دو (اداریوں کا مجموعہ) ۱۹۸۱ء
 (۴) فصیل شب (افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۳ء
 بیرونی ممالک کا سفر : وزیراعظم کی پریس پارٹی کے ساتھ ۱۹۸۰ء میں بنگلہ دیش کا دورہ۔
 اعزازات / انعامات : چاروں کتابوں پر یوپی اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی اور آل انڈیا
 میر اکادمی لکھنؤ سے انعامات ملے۔

رضوی، ڈاکٹر سید فضل امام

- والد کا نام : سید مشتاق حسین رضوی
 تاریخ پیدائش : ۷ اگست ۱۹۴۰ء، پائندہ پور (اعظم گڑھ - یوپی)
 پتہ : ریڈر شعبہ اردو - الہ آباد یونیورسٹی - الہ آباد (یوپی)
 تعلیم : ایم اے - ہنی اپنڈ ڈی (اردو و فارسی) ڈی لٹ (اردو)
 ساہتیہ رتن (ہندی)
 مشاغل / ملازمت : درس و تدریس

- تصانیف:
- (۱) بھوج پوری ادب کا تعارف ۶۱۹۷۴
- (۲) امیرالشر تسلیم - حیات اور شاعری ۶۱۹۷۴
- (۳) مثنوی سحر عشق - تسلیم ۶۱۹۷۴
- (۴) جدید ہندی شاعری - سمت و رفتار ۶۱۹۷۵
- (۵) مثنوی نغمہ مسلسل یا گوہر انتخاب - ۶۱۹۷۶
- تسلیم
- (۶) افکار و نظریات ۶۱۹۷۷
- (۷) دیوان درد کا نقشِ اول ۶۱۹۷۹
- (۸) راجستھانی زبان و ادب ۶۱۹۸۱
- (۹) انیس شناسی ۶۱۹۸۱
- (۱۰) موازنہ انیس و دبیر - مرتبہ مع مقدمہ ۶۱۹۸۱
- (۱۱) شاعر آخر الزماں جوش ملیح آبادی ۶۱۹۸۲
- (۱۲) انیس - شخصیت اور فن ۶۱۹۸۲

ان کے علاوہ تین کتابیں ہندی اور انگریزی میں بھی ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: رنگون، برطانیہ، پیرس اور روم۔
اعزازات، انعامات: اتر پردیش اکادمی، بہار اردو اکادمی، مغربی بنگال اردو اکادمی اور
میر اکادمی نے انعامات اور اعزازات سے نوازا۔

رضوی، پروفیسر سید محمد عقیل

والد کا نام: سید اکبر حسین رضوی
تاریخ پیدائش: ۳۰ اکتوبر ۱۹۲۳ء، موضع ایدلپور (ضلع الہ آباد)
پتہ: پائن ویو - محمود منزل دریا ہاد - الہ آباد (یو پی)

- تعلیم، ایم. اے. ڈی. فیل
 مشاغل ملازمت: صدر شعبہ اردو الہ آباد یونیورسٹی الہ آباد
 تصانیف: (۱) نئی فکریں
 (۲) کیک اور شراب (ناول کا ترجمہ)
 (۳) اردو مثنوی کا ارتقا (شمالی ہند میں)
 (۴) انتخابِ داغ
 (۵) نئی علامت نگاری
 (۶) تنقید اور عصری آگہی
 (۷) سماجی تنقید اور تنقیدی عمل
 (۸) انتخابِ افسانہ
 (۹) مختصر تاریخ ادبِ اردو
 (۱۰) لندن - او۔ لندن (سفرنامہ)
 (۱۱) نائن کی نئی جہات
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان اور فرانس۔
 اعزازات و انعامات: 'اتر پردیش حکومت' اتر پردیش اردو اکادمی، 'بہار اردو اکادمی' اور
 'میر اکادمی' نکلنے والے کئی انعامات ملے۔

رضوی: ڈاکٹر محمود الحسن

والد کا نام
 تاریخ پیدائش

پیشہ

یہ ہے نئی نئی

تعلیم

مشاغل، ملازمت: لکچر شعبہ اردو لکھنؤ یونیورسٹی
(۱) اردو لسانیات کا خاکہ تصانیف:

پروفیسر رضی الدین احمد

- والد کا نام: محمد ظہیر الدین
تاریخ پیدائش: ۲۰ مئی ۱۹۲۲ء، میرٹھ شہر
پتہ: ۴۳ - ایس وی یونیورسٹی کیمپس تروپتی۔
تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (۱۹۵۶ء) ڈی لٹ (۱۹۶۴ء)
مشاغل، ملازمت: پروفیسر و صدر شعبہ اردو (ریٹائرڈ)
تصانیف: (۱) منتخب اردو افسانے ۱۹۶۵ء
(۲) نقد ابوالکلام ۱۹۶۹ء
بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان
اعزازات، انعامات: اردو اکادمی یوپی، اسٹیٹ ایوارڈ آندھرا پردیش سے انعامات ملے۔

رضیہ حامد

- والد کا نام: سید فتح علی
تاریخ پیدائش: یکم ستمبر ۱۹۴۷ء، بھوپال (مدھیہ پردیش)
پتہ: ۶۵ بی۔ ایچ بلاک، سیکٹ ۲۲ - نوائیڈہ - ۲۰۱۳۰۱
تعلیم: ایم اے (۶ بی)، ایم اے (اردو)، پی۔ ایچ ڈی (۶ بی)
مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف، مدیرہ، رفیکر و آگلی، سماجی دہلی
تصانیف: (۱) نواب صدیق حسن خاں ۱۹۸۳ء

۶۱۹۸۴

(۲) لمحوں کا سفر

۶۱۹۸۵

(۳) معاون ج

امارات اخلاعات: 'نواب صدیق حسن خاں' پر مغربی بنگال اردو اکادمی، یوپی اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

رفعت سروش (سید شوکت علی)

والد کا نام: سید محمد علی

تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۲۶ء، لکھنؤ (موجودہ یوپی)

پتہ: ڈی. ۲/۱۷۰، نیر کا۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۶۶

تعلیم:

مشاغل، ملازمت: ملازمت سے ریٹائرمنٹ کے بعد کتابوں کی طباعت و اشاعت کا کارو

تصانیف: (۱) وادی گل (نظمیں) ۶۱۹۶۳

(۲) ذکر اس پری وش کا (غزلیں اور گیت) ۶۱۹۶۶

(۳) مرد وچ آدم (منظوم ڈرامے) ۶۱۹۶۷

(۴) جہاں آرا (ادبیرا) ۶۱۹۷۳

(۵) روشنی کا سفر (قوی نظمیں) ۶۱۹۷۴

(۶) نقش صدا (نظمیں) ۶۱۹۷۷

(۷) دیمک (بنگالی سے ہندی ترجمے کا اردو

ترجمہ)

(۸) شاہجہاں کا خواب (ادبیرا) ۶۱۹۸۰

(۹) وادی غزل (غزلیں) ۶۱۹۸۱

(۱۰) نقوشِ رفتہ (مضامین) ۶۱۹۸۳

(۱۱) تاریخ کے آنچل میں (ڈانس ڈرائے) ۶۱۹۸۴

(۱۲) میری صدا کا غبار (نقلیں) ۶۱۹۸۵

بیرونی ممالک کا سفر: ۶۱۹۷۳ میں سوویت یونین اور ۶۱۹۸۲ میں پاکستان کا سفر؛
اعزازات، انعامات: سوویت لینڈ نہرو ایوارڈ کا اعزاز ملا، نیز یوپی اردو اکادمی، مغربی بنگال
اردو اکادمی، میر اکادمی لکھنؤ اور دہلی اردو اکادمی سے متعدد
انعامات ملے۔

رفیقہ منظور الامین

والد کا نام: محمد عبدالحمید

تاریخ پیدائش: ۶۱۹۳۴، حیدر آباد

پتہ: ۱۵۷-ای، رمیش مارگ، سی اسکیم۔ جے پور (راجستھان)

تعلیم: بی ایس سی

مشاغل، ملازمت: خانہ داری

تصانیف: (۱) سائنسی زاویے (سائنسی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۶۹

اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی اور میر اکادمی لکھنؤ سے انعامات ملے۔

رفیقہ پیلی بھیتی (عبدالرفیق)

والد کا نام: شیخ عبداللطیف ناز

تاریخ پیدائش: ۱۴ جون ۶۱۹۳۳

پتہ: ۴/۲-دودھ پور۔ علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱

تعلیم: ایم اے (اردو)، بی ایس سی (انجینئرنگ۔ میکانیکل)

مشاغل، ملازمت: اکر کشوا بنجیر یو پی۔ اری گیشن
تصانیف: (۱) جہاں نما

۶۱۹۸۵

رفیق، سید داؤد

والد کا نام: سید موسیٰ
تاریخ پیدائش: ۱۰ جنوری ۱۹۴۴ء، حیدر آباد
پتہ: ۱۲-۲-۱۷ یا قوت پورہ۔ حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۰۲۳
تعلیم: بی ایس سی (عثمانیہ) ایم اے (نامکمل)
مشاغل، ملازمت: تجارت
تصانیف: (۱) بڑھتی ہوئی آبادی - ایک آفت
۶۱۹۸۶

رفیق راہی (محمد رفیق)

والد کا نام: جودھری علی محمد خاں
تاریخ پیدائش: ۳ جولائی ۱۹۴۳ء، سنہل (مراد آباد۔ یو پی)
پتہ: محلہ میاں سرائے۔ سنہل۔ ضلع مراد آباد (یو پی)
تعلیم: بی۔ اے
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
تصانیف: سخنورانی سنہل
۶۱۹۸۶

رنجور کاشمیری (عبدالستار)

- والد کا نام: محمد خلیل ڈار
 تاریخ پیدائش: ۱۲ اکتوبر ۱۹۱۷ء
 پتہ: کیگام ڈاکخانہ ہوال تحصیل سٹوپیان کشمیر
 تعلیم: مڈل
 مشاغل، ملازمت: صحافت
 تصانیف: (۱) بانگ انقلاب (شعری مجموعہ) ۱۹۵۱ء
 (۲) صدائے کارواں " ۱۹۷۵ء
 (۳) کشمیر اور وسطی ایشیا کے تہذیبی تعلقات ۱۹۸۴ء
 کی تاریخ
 بیرونی ممالک کا سفر: سوویت یونین ۱۹۷۰ء و ۱۹۷۳ء

رونق نعیم (شیخ محمد ابوالقاسم صدیقی)

- والد کا نام: شیخ محمد ہاشم صدیقی
 تاریخ پیدائش: اپریل ۱۹۳۳ء سیٹوری (بیر بھوم مغربی بنگال)
 پتہ: جواہر لال نہرو روڈ۔ ڈاکخانہ رانی گنج ضلع بردوان (مغربی بنگال) ۷۱۳۳۷۷
 تعلیم: درجہ نہم تک
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف: (۱) دائرہ در دائرہ (شعری مجموعہ) ۱۹۷۲ء
 (اردو اور دیوناگری رسم الخط میں)

رہبر، راجندر ناتھ

- والد کا نام: پنڈت ترلوک چند
 تاریخ پیدائش: ۵ نومبر ۱۹۳۱ء، شکر گڑھ (پاکستان)
 پتہ: ۱۰۸۵-سرائے محلہ-پٹھانکوٹ (پنجاب) ۱۴۵۰۰۱
 تعلیم: ایم اے ایل ایل بی
 مشاغل/ملازمت: ایڈووکیٹ
 تصانیف: (۱) آغوشِ گل (تذکرہ شعرائے شملہ) ۱۹۶۱ء
 (۲) کلس (مجموعہ کلام) ۱۹۶۲ء
 (۳) ملہار (مجموعہ کلام بحروف دیوناگری) ۱۹۶۵ء
 (۴) اورشام ڈھل گئی (مجموعہ کلام) ۱۹۶۸ء
 اعزازات/انعامات: بہار اردو اکادمی کی جانب سے انعام ملا۔

رؤف جاوید (عبدالرؤف خاں)

- والد کا نام: عبدالمحید خاں
 تاریخ پیدائش: یکم ستمبر ۱۹۴۵ء، گوالیار
 پتہ:
 تعلیم: ادیب کامل۔ بی۔ اے۔ جیواجی یونیورسٹی، گوالیار
 مشاغل/ملازمت: ملازمت
 تصانیف: سوالوں کی پوچھار (مجموعہ کلام) ۱۹۸۶ء

رؤف خلش

- لدکانام: سید داؤد
 رتخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۴۱ء حیدرآباد (اے پی)
 داؤد منزل، ۵۴۴-۱۶۰۸، جدید ملک پیٹ، حیدرآباد۔
 ہم: ڈپلوما ان آرکیٹچر
 شغل، ملازمت: ۱۹۸۱ء سے جڈہ (سعودی عرب) میں عارضی طور پر مقیم اور وہاں کی
 ایک کمپنی میں بطور آرکیٹچرل اسسٹنٹ۔
 مانیف: (۱) نئی رتوں کا سفر (شعری مجموعہ) ۱۹۷۹ء
 عزازات، انعامات: اردو اکادمی آندھرا پردیش سے ۱۹۸۰ء میں انعام ملا

رؤف خیر (محمد عبدالرؤف)

- لدکانام: محمد ابوبکر
 رتخ پیدائش: ۵ نومبر ۱۹۴۸ء حیدرآباد دکن
 بیت الخیر، ۱۹/۲۰۲-۱۰-۹ رسالہ بازار گوکنڈہ حیدرآباد ۸۰۰۰۰۰۵
 ہم: ایم۔ اے (دریج اسکالر)
 شغل، ملازمت: لکچر (اردو) گورنمنٹ جونیئر کالج ہنکنڈہ ورنگل۔ آندھرا پردیش۔
 مانیف: (۱) اقرأ (شعری مجموعہ) ۱۹۷۷ء
 (۲) ایلاف (نظمیں غزلیں) ۱۹۸۲ء
 (۳) کلمات (مضامین) زیر طبع
 عزازات، انعامات: اقرأ اور ایلاف دونوں شعری مجموعوں پر اردو اکادمی آندھرا پردیش
 نے انعام و اعزاز سے نوازا۔

محمد رئیس انصاری

- والد کا نام: عبدالمقتدر
 تاریخ پیدائش: ۶۱۹۵۱ لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: ۳۸ دریائی ٹولہ۔ لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم: مدرسے کی تعلیم
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف: (۱) تجربوں کی دھوپ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۱
 اعزازات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی نے 'تجربوں کی دھوپ' پر انعام دیا اور
 آل انڈیا میرا کادمی لکھنؤ نے امتیاز میر کی سند دی۔

ریاست علی تاج (ابو محمد ریاست علی صدیقی)

- والد کا نام: محمد رحمت علی صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۴ فروری ۱۹۳۰، کریم نگر
 پتہ: ۱۵۲-۴-۳ کوئلہ شیخان۔ کریم نگر (اے پی) ۵۰۵۰۰۱
 تعلیم: ایم اے۔ بی ایڈ (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس / ریسرچ اسکالر (عثمانیہ)
 تصانیف: (۱) اردو قاعدہ ۶۱۹۵۶
 (۲) تلگو سیکھے ۶۱۹۵۸
 (۳) نگاہات ۶۱۹۷۶
 (۴) سید نجیب اشرف ندوی۔ شخصیت ۶۱۹۸۱
 اور کارنامے

اعزازات، انعامات: مغربی بنگال اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی، یوپی اردو اکادمی اور
آندھرا پردیش اردو اکادمی سے سبھی کتابوں پر انعامات ملے۔ نیز ۷۶، ۶۹
میں اردو تدریس پر آندھرا پردیش حکومت کی ریاستی ایوارڈ ملا۔

ریاض احمد خاں

- والد کا نام: ولی محمد خاں
تاریخ پیدائش: ۲۵ ستمبر ۱۹۳۰ء، کھنڈوہ (ایم پی)
پتہ: ۴۲/۲ - ۴۰ حبیب والا - لورنسٹ روڈ جگاؤں: بمبئی ۴۰۰۰۳۲
تعلیم: بی اے (آنرز)، ڈی۔ جے۔ پی۔ آر
مشاغل ملازمت: ایڈیٹر، قومی راج ہینیر اسسٹنٹ ڈائریکٹر جنرل آف انفارمیشن اینڈ
پبلک ریلیشنز - حکومت بہار راشٹر - بمبئی۔
تصانیف: (۱) جی دار اور ننھا فرشتہ
(۲) میگھ نگر کا راجا
(۳) زمیندار کی حویلی
(۴) شیش ناگ
(۵) ہار کی تلاش
(۶) خطرناک سفر
اس کے علاوہ ساٹھ کتابوں پر تبصرے شائع ہو چکے ہیں۔
اعزازات، انعامات: اپنی تصانیف پر آندھرا پردیش، اتر پردیش، مغربی بنگال، بہار راشٹر
پردیش اکادمیوں سے انعامات ملے اور ۷۶، ۱۹ میں بہار راشٹر اردو
اکادمی کی طرف سے صحافتی ایوارڈ ملا ہے۔

ز

زاہد قریشی (آغا محمد شاہ علی قریشی)

والد کا نام: آغا محمد داؤد علی قریشی
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۵۳ء حیدرآباد (اسے پتی)
 پتہ: ۲۰۶۰۳۴۶ روپ لال بازار شاہ علی بندہ حیدرآباد (اسے پتی) ۵۰۰۲۶۵
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل ملازمت: کمرشل آرٹسٹ / تجارت
 تصانیف: احساس (شعری مجموعہ) ۱۹۸۳ء

زاہدہ زیدی

والد کا نام: سید مستحسن زیدی
 تاریخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۳۷ء
 پتہ: ۲۲-ڈاکٹر باغ-مسلم یونیورسٹی-علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (انگریزی) ۱۹۵۲ء میں علی گڑھ سے اور ۱۹۵۸ء میں
 کیمبرج یونیورسٹی سے۔
 مشاغل ملازمت: تدریس اور شاعری
 تصانیف: (۱) زہر حیات ۱۹۷۰ء
 (۲) دھرتی کا لمس ۱۹۷۵ء
 اعزازات: انعامات: یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے ۱۹۷۲ء میں انعام ملا۔

زیرینہ عقیل احمد

- والد کا نام: رئیس احمد خاں
 تاریخ پیدائش: ۳ اپریل ۱۹۴۳ء
 پتہ: بی/۵۱۸ جی ٹی بی عمارت (کریلی) الہ آباد (یو پی) ۲۱۱۰۰۳
 تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: لکچرر شعبہ اردو الہ آباد یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) ادبی نقوش ۱۹۸۲ء
 (۲) عہد جدید کے ممتاز شعراء ۱۹۸۳ء
 اعزازات، انعامات: آئمر پر دیش اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

زہرہ جمیس (زہرہ فدا حسین)

- والد کا نام: فدا حسین
 تاریخ پیدائش: ۴ اپریل ۱۹۲۱ء
 پتہ: بی ۳۶۱۔ شکر عمارت۔ ناگپور (مہاراشٹر)
 تعلیم: ایم۔ اے (اردو، فارسی)
 مشاغل، ملازمت: تعینات و تالیف
 تصانیف: (۱) مشکل راہ (ڈراموں کا مجموعہ) ۱۹۷۰ء
 (۲) صبح کے بھول ۱۹۷۷ء
 (۳) نشیب و فراز (افسانے) ۱۹۷۷ء
 (۴) فوہار (ناول) ۱۹۸۰ء
 (۵) پیش و پس (ڈرامے) ۱۹۸۳ء

زور آغائی (محمد علی زور آغائی ابوالعلائی)

والد کا نام: محمد اعظم
 تاریخ پیدائش: ۲۶ ستمبر ۱۹۲۶ء حیدرآباد (اسے پی)
 پتہ: کمان ساجدہ بیگم مغل پورہ متقل مسجد ۲۰۵-۲۳ حیدرآباد (اسے پی)
 تعلیم: منشی فاضل۔ وکالت درجہ اول
 مشاغل/ملازمت: وظیفہ یاب/شعر و شاعری
 تصانیف: زور سخن (مجموعہ کلام) ۱۹۸۲ء
 اعزازات/انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی اور اتر پردیش اردو اکادمی سے
 انعامات ملے۔

زیدی، سید رضا حسین

والد کا نام: سید کاظم حسین زیدی
 تاریخ پیدائش: ۴ فروری ۱۹۳۷ء دہلی
 پتہ: مصطفیٰ لاج جامعہ نگر، نئی دہلی-۲۵-۱۱
 تعلیم: پوسٹ گریجویٹ۔ ڈپلوما ان فائن آرٹس۔ دہلی۔ ہالینڈ
 مشاغل/ملازمت: ریڈر شعبہ فائن آرٹس انسٹیٹیوٹ جامعہ ملیہ اسلامیہ
 تصانیف: تلاش فن (سفر نامہ یورپ) ۱۹۷۴ء
 بیرونی ممالک کا سفر: ہالینڈ، لندن، جرمنی، پیرس، بلجیم، ایران، سعودی عرب،
 پاکستان۔

زیدی، چودھری سید علی محمد

- والد کا نام: سید محمد حسین زیدی
 تاریخ پیدائش: ۵ دسمبر ۱۹۱۴ء، موٹکیپور (بارہ بنگی)
 پتہ: ارشاد منزل، ردولی ضلع بارہ بنگی۔ ۲۲۵۴۱۱
 تعلیم: ہائی اسکول
 مشاغل، ملازمت: سابق تعلقدار
 تصانیف: (۱) مصباح الزائرین۔ (سفر نامہ عراق، شام و ۱۹۵۲ء
 ایران)
 (۲) العزیز (عزاداری) ۱۹۶۷ء
 (۳) اپنی یادیں ردولی کی باتیں و تاریخ ۱۹۷۷ء
 قصبہ ردولی (۴) مولوی سید ابن حسن نوہروی طاب ثراہ ۱۹۸۱ء
 اور ردولی (حیات اور شخصیت)
 (۵) بارہ بنگی (تاریخ ضلع بارہ بنگی) ۱۹۸۴ء
 (۶) ردولی چھتر کے چناؤ (۱۹۵۲ء سے ۱۹۸۵ء
 ۱۹۷۸ء تک)

* زیدی، کرمل بشیر حسین

- والد کا نام: سید شوکت حسین
 تاریخ پیدائش: ۳ جولائی ۱۸۹۸ء، در دہلی۔ (وفات: ۲۹ مارچ ۱۹۹۲ء جامعہ نگر نئی دہلی)
 پتہ: زیدی والا۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی۔ ۲۵۔۱۱

تعلیم: بی اے، آنرز (کیمبرج) بیرسٹرایٹ لائلنگٹن، لندن۔
 مشاغل، ملازمت: ریٹائر ہونے سے قبل ریاست رام پور کے چیف منسٹر، مسلم یونیورسٹی
 کے وائس چانسلر، جامعہ ملیہ کے فائز اور لوک سبھا وراجہ سبھا کے
 ممبر رہ چکے ہیں۔

تصانیف: قدسیہ زیدی (مرتبہ) ۶۱۹۸۲
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان، آئرلینڈ، فرانس، بلجیم، ہالینڈ، جرمنی، آسٹریلیا، بلغاریہ،
 یوگوسلاویا، ترکی، افغانستان، ایران، عراق، لبنان، جارجیا، مصر، لیبیا،
 سیریا، سوڈان، کینیا، تنزینیا۔
 اعزازات، انعامات: ڈی لٹ (اعزازی)، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی و کانپور یونیورسٹی، پدمامی
 بھوشن۔ سابق ممبر لوک سبھا وراجہ سبھا۔

س

ساتر، ڈاکٹر رحمان

والد کا نام: ڈاکٹر ایم اے ستار
 تاریخ پیدائش: ۱۳ اکتوبر ۱۹۵۴
 پتہ: ایڈیٹر، رہنمائے تلنگانہ ویکی۔ ملک پیٹ۔ ججز کالونی، ۶۲-۲-۱۴۔
 حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۳۶
 تعلیم: بی ایس سی۔ ایم ڈی
 مشاغل، ملازمت: میڈیکل پریکٹس
 تصانیف: (۱) سمندر کا خواب (افسانے) ۶۱۹۸۰
 (۲) مائی ڈیر سلطانہ (ناول) ۶۱۹۸۰

- (۳) سیما جو بک گئی (افسانے) ۶۱۹۸۳
 (۴) رہنمائے معالجین (طب) ۶۱۹۸۴
 اعزازات، اخلاعات: ۶۱۹۸۰ میں آندھرا پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

ساجد رضوی (میر رفیع رضوی الشہدی)

- والد کا نام: سید بہادر حسین رضوی الشہدی
 تاریخ پیدائش: ۱۲ جنوری ۱۹۳۳ء حیدرآباد (اے پی)
 پتہ: ۱۳-۱-۲۲ سلطان پورہ حیدرآباد ۵۰۰۰۲
 تعلیم: اردو، فارسی، عربی، انگریزی (منشی فاضل)
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری
 تصانیف: (۱) تجلیاں (مجموعہ کلام) ۶۱۹۶۵
 (۲) سجدے ۶۱۹۶۶
 (۳) شمعِ حرم ۶۱۹۶۷
 (۴) جلوے ۶۱۹۷۵
 (۵) سجدہ اخلاص ۶۱۹۸۲
 (۶) جانِ غزل ۶۱۹۸۲

ساجدہ زبیدی

- والد کا نام: سید متحن زبیدی
 تاریخ پیدائش: ۱۸ مئی ۱۹۲۷ء (میرٹھ)
 پتہ: گل برگ - دودھ پور - علی گڑھ (یو پی) ۲۰۲۰۰۱

- تعلیم: ایم ایڈ (مسلم یونیورسٹی) ایم فل (لندن یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: تدریس و شاعری
 تصانیف: (۱) جوئے نغمہ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۲
 (۲) آتش سیال ۶۱۹۷۲
 (۳) سیل وجود ۶۱۹۸۰
 اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے ۶۱۹۷۲ میں انعام ملا۔
 (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز، دہلی صفحہ ۷۰۸)

ساحر ہاشمی (سید محمد رشید ہاشمی)

- والد کا نام: سید امان اللہ ہاشمی
 تاریخ پیدائش: عمر اٹھادس سال، بانس منڈی (کاپنور)
 پتہ: ۸۸/۴۴۵ ہمایوں باغ۔ کاپنور (یوپی) ۲۰۸۰۰۱
 تعلیم:
 مشاغل، ملازمت: الکٹریکل انجینئر الگن ملز۔ کاپنور
 تصانیف: نقیب خودی (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۱

* ساحر ہوشیار پوری (رام پرکاش)

- والد کا نام: ملکی رام
 تاریخ پیدائش: ۱۰ جنوری ۱۹۱۳ء (سرٹیفکیٹ کے مطابق: ۵ مارچ ۱۹۱۳ء) (وفات: ۳۰ جنوری ۱۹۷۲ء)
 پتہ: ۲۲۶۹-سیکٹر ۲۸۔ فرید آباد (ہریانہ) ۱۲۱۰۰۳ (کپورتھلہ)
 تعلیم: ایم اے (فارسی) گورنمنٹ کالج لاہور، ۱۹۳۵ء

مشاغل ملازمت : ذاتی کاروبار

- تصانیف : (۱) ہاویر مہما (مستدس) ۶۱۹۳۹
 (۲) سحر غزل ۶۱۹۵۹
 (۳) سحر نغمہ ۶۱۹۷۰
 (۴) بھکاری راہبہ (ترجمہ) ۶۱۹۷۴
 (۵) جل ترنگ (دیوناگری رسم الخط میں) ۶۱۹۷۵
 (۶) سحر حرف ۶۱۹۸۲
 (۷) پنج تنتر کی کہانیاں (ترجمہ)

ساحل احمد

والد کا نام :

تاریخ پیدائش : ۲۱ اپریل ۱۹۳۸ء

پتہ : صدر شعبہ اردو۔ یونگ کرسچین کالج الہ آباد (یوپی)

تعلیم : ایم اے۔ بی ایڈ

مشاغل ملازمت : درس و تدوین

تصانیف : (۱) اقبال ایک تجزیاتی مطالعہ ۶۱۹۷۴

(۲) غزل میں نئی منظر پیش منظر ۶۱۹۷۶

(۳) یازدہ گیارہ غزل گوؤں کا تذکرہ و تنقیدی مطالعہ ۶۱۹۷۸

(۴) شعری ادب ۱۹۷۷ء ۶۱۹۷۸

(۵) ولی دین و شخصیت اور کلام ۶۱۹۷۹

(۶) اقبال کی نظموں کا تجزیاتی مطالعہ (مرتبہ) ۶۱۹۸۲

(۷) اکبر الہ آبادی کی شاعری ۶۱۹۸۲

- (۸) فانی بدایونی (مرتبہ) ۶۱۹۸۳
 (۹) مطالعہ مومن (۴) ۶۱۹۸۵
 (۱۰) اردو کی چند مشہور کتابیں (۱۱) (مرتبہ) ۶۱۹۸۵
 (۱۱) اقبال ادھر لڑ ۶۱۹۸۶
 (۱۲) یگانہ (مرتبہ) ۶۱۹۸۶
 (۱۳) اردو کی چند مشہور کتابیں (۲) (مرتبہ) //

ساحل، ڈاکٹر محمد شرف الدین

- والد کا نام: محمد یاسین
 تاریخ پیدائش: ۲ اگست ۱۹۴۹ء، ناگپور (جہاڑاشر)
 پتہ: حیدری مسجد روڈ، مومن پورہ، ناگپور ۴۴۰۰۱۸
 تعلیم: ایم اے اردو (۱۹۷۳) ایم اے فارسی (۱۹۷۶) ایم اے عربی (۱۹۷۸) پی ایچ ڈی (۱۹۷۷) پی ایڈ (۱۹۸۱) پی ایچ ڈی - (۱۹۸۶)
 (۱۹۸۶)

- مشاغل ملازمت: شاعر و شاعری
 تصانیف: (۱) ملت اسلامیہ کا سفر ۶۱۹۸۰
 (۲) بیان میرٹھی - حیات و شاعری ۶۱۹۸۰
 (۳) کامٹی کی ادبی تاریخ ۶۱۹۸۲
 (۴) تاریخ ناگپور ۶۱۹۸۳
 (۵) دست کو بہن ۶۱۹۸۳
 (۶) شرارِ جستہ ۶۱۹۸۵

اہم عزت، انعامات: یو پی اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی سے کتابیں پر چار بار انعامات ملے۔

ساز، جیالال

والد کا نام: رام رتن مانگ ٹالہ
 تاریخ پیدائش: ۳ فروری ۱۹۲۷ء، باغبان پورہ (پاکستان)
 پتہ: ۱۴۱۔ شوالک اپارٹمنٹس کالکاجی۔ نئی دہلی۔ ۱۱-۱۹
 تعلیم: ایم اے (انگریزی)۔ ڈپلوما ان جرنلزم
 مشاغل/ملازمت: سرکاری ملازمت سے ریٹائر۔ فوٹوگرافی
 تصانیف: موت پر فوج (ڈرامہ) ۱۹۶۲ء
 اعزازات/انعامات: محکمہ لسانیات حکومت پنجاب کی طرف سے 'موت پر فوج' پر انعام ملا

ساغر بارہ بنگومی (ہرگوند دیال سرواستو)

والد کا نام: رام نرائن نعل سرواستو
 تاریخ پیدائش: ۱۷ جنوری ۱۹۳۱ء، بارہ بنگی (یوپی)
 پتہ: ۱۴/۷۵/۴۱۷ کنگھی ٹولہ، نواز گنج۔ لکھنؤ۔ ۲۲۶۰۰۳
 تعلیم: انٹر میڈیٹ
 مشاغل/ملازمت: کلرک نارتنہ ایسٹرن ریلوے لکھنؤ
 تصانیف: متاعِ غم ۱۹۸۳ء
 اعزازات/انعامات: اردو اکادمی لکھنؤ سے انعام ملا۔

ساغر شفا نی (کل جیت شرما/کل جیت عاجز)

والد کا نام: پنڈت ہرنام داس

ساقی، موتی لال رازداں

والد کا نام: ۵ ستمبر ۱۹۳۶ء بدییار بالا (سری نگر)
 تاریخ پیدائش: ۵ ستمبر ۱۹۳۶ء بدییار بالا (سری نگر)
 پتہ: جہانور ڈاکخانہ رینگر۔ چدورا تحصیل۔ ضلع سری نگر (جتوں و کشیر)
 تعلیم: بی اے (جتوں و کشیر یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: اسٹنٹ ایڈیٹر ڈکشنری پرو جکٹ جتوں و کشیر اکادمی
 تصانیف: کشیر میں سیکولرزم ۱۹۶۶ء
 (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز، صفحہ ۵۲۵)

سالک لکھنوی (شوکت ریاض کپور)

والد کا نام: طارق ریاض کپور عرف محمد احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۷ دسمبر ۱۹۱۳ء لکھنؤ
 پتہ: ۲ سوترکن اسٹریٹ، کلکتہ ۷۲
 تعلیم: بی کام (لکھنؤ یونیورسٹی) دیر کامل (۱۹۳۸ء)
 مشاغل، ملازمت: سماجی سیاسی اور کاروباری
 تصانیف: (۱) عذرا اور دیگر افسانے (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۴۱ء
 (۲) پسِ شعر (کلاسیکی اردو شعراء کے ۲۸ اشعار ۱۹۸۱ء
 کے نئے اسلوب کی تشریح)
 (۳) بے سرو پا (طنزیہ اور مزاحیہ مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۳ء
 (۴) میں اور کمیونسٹ پارٹی (انگریزی اور بنگالی ترجمہ) ۱۹۸۴ء
 (۵) غزلوں اور نظموں کا مجموعہ زیرِ طبع
 اعزازات، انعامات: مغربی بنگال اردو اکادمی سے ۱۹۸۳ء میں انعام ملا۔

سہاش سلوجہ

والد کا نام:	اندرجیت لال
تاریخ پیدائش:	۷ مارچ ۱۹۵۰ء دہلی
پتہ:	۴۱۔ ڈی گل ہر پارک نئی دہلی ۱۱۰۰۴۹
تعلیم:	بی ایس سی (دہلی یونیورسٹی)
مشاغل، ملازمت:	صحافت
تصانیف:	ذرے سے آفتاب
اعزازات، انعامات:	حکومت ہند سے 'ذرے سے آفتاب' پر انعام ملا۔

* ستیش برا

والد کا نام:	رگھوناتھ لعل برا
تاریخ پیدائش:	۱۹ مارچ ۱۹۳۶ء پنڈدادنخان، بہلم۔ (وفات: ۱۸ جنوری ۱۹۸۸ء فرید آباد)
پتہ:	۱۲/۵۲۰ اے۔ فرید آباد ۱۲۱۰۰۲
تعلیم:	ایم اے (انگریزی ادبیات)
مشاغل، ملازمت:	ملازمت
تصانیف:	(۱) ویران بہاریں (افسانوی مجموعہ) ۱۹۶۰ء
	(۲) بوند بوند ساگر " ۱۹۶۲ء
	(۳) پرچھائیوں کے دیس میں دن اول ۱۹۷۱ء
	(۴) آڑی ترچھی لکیریں (افسانوی مجموعہ) ۱۹۷۸ء
	(۵) اڑتے لمحے " ۱۹۸۲ء
	(۶) بکھر گئے تنکے (ہندی افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۲ء

- (۷) دی کیسٹ (انگریزی افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۷ء
 افسانوں کا ایک مجموعہ، ”بے لباس لمحے“ اور ایک سفرنامہ
 ”سنتے فاصے“ پریس میں ہیں، امید ہے کہ یہ دونوں کتابیں ۱۹۸۷ء
 میں مارچ اور اپریل تک چھپ جائیں گی۔
 بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ و کناڈا (۱۹۶۷ء) برطانیہ، ناروے، ڈنمارک، سویڈن وغیرہ (۱۹۸۲ء)
 نیپال۔ بھوٹان (۱۹۸۵ء)
 اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی، مغربی بنگال اردو اکادمی اور میر اکادمی (دکھن)
 سے انعامات ملے۔

سحر، محمد ابوالفیض

- والد کا نام: شیخ عبداللہ
 تاریخ پیدائش: ۱۹ فروری ۱۹۳۷ء، نارائن پیٹ ضلع محبوب نگر (حیدرآباد)
 پتہ: آئی۔ ۶۲۳۔ سروجنی نگر، نئی دہلی ۲۳۰۰۱۱
 تعلیم: ایم اے عثمانیہ یونیورسٹی۔ حیدرآباد
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت۔
 تصانیف:
 (۱) تیشہ نظر (تنقیدی مضامین کا مجموعہ)
 (۲) خسرو شناسی (تحقیقی مقالوں کا مجموعہ)
 (۳) دود چیراغ محفل (تنگو ناول کا ترجمہ)
 (۴) اردو ہندی لغت (ترتیب)
 (۵) خلائی پہلا ہندوستانی
 بیرونی ممالک کا سفر: ۱۹۸۶ء پاکستان (ہندوستانی ادیبوں کے وفد کے رکن کی حیثیت سے)
 اعزازات، انعامات: دہلی اردو اکادمی، اتر پردیش اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی سے کتابوں پر
 انعامات ملے۔

سحر شاہجہاں پوری (سید احمد)

- والد کا نام: سید محمد اسحاق میاں، عرف میاں جان
 تاریخ پیدائش: ۱۹۳۵ء، شاہجہاں پور
 پتہ: محلہ خلیل غری شاہجہاں پور (یوپی)
 تعلیم: ایم اے
 مشاغل/ملازمت: ٹیکس سپرنٹنڈنٹ میونسپل بورڈ شاہجہاں پور
 تصانیف: (۱) آئینہ سحر (شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء
 (۲) سحر رنگ (شعری مجموعہ) زیر طبع
 اعزازات/انعامات: آترپردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

* سحر، کنور مہندر سنگھ بیدی

- والد کا نام: بابا ہرودت سنگھ بیدی
 تاریخ پیدائش: ۹ مارچ ۱۹۰۹ء، (ساہیوال، پاکستان) (وفات: ۷ جولائی ۱۹۹۲ء، دہلی)
 پتہ: ڈبلو۔ ۵۷۔ گریٹر کیلاش۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۳۸
 تعلیم: بی اے (گورنمنٹ کالج لاہور)
 مشاغل/ملازمت: سول سروس سے ریٹائرڈ شعرو شاعری اور ادیبوں شاعروں کی رفاقت۔
 تصانیف: (۱) طلوع سحر ۱۹۶۰ء
 (۲) سونشتر ۱۹۶۵ء
 (۳) یادوں کا جشن (پاکستانی ایڈیشن) ۱۹۸۴ء
 (۴) یادوں کا جشن (ہندوستانی ایڈیشن) ۱۹۸۶ء
 بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ، کناڈا، پاکستان، لنکا، انگلینڈ، جرمنی، فرانس،

سوتزر لینڈ، اٹلی۔

اعزازات، انعامات: شیرینی سائیکار ایوارڈ، حکومت پنجاب

✽ سراج النور (سید محمد سراج الدین)

- والد کا نام: سید جلال الدین
 تاریخ پیدائش: فروری ۱۹۳۳ء، دہلی (وفات: ۳ مارچ ۱۹۹۱ء دہلی)
 پتہ: ایشیا فوٹو اسٹوڈیو اردو بازار، جامع مسجد، دہلی۔ ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: دہلی پالی ٹیکنیک کا امتحان دیا۔
 مشاغل، ملازمت: فوٹو گرافی اور تصنیف و تالیف
 تصانیف:
 (۱) خوفناک جزیرہ (ناول) ۱۹۵۹ء
 (۲) کالی دنیا " ۱۹۶۲ء
 (۳) نیلی دنیا " ۱۹۶۷ء
 (۴) دس کہانیاں (مرتبہ) ۱۹۷۹ء
 (۵) حضرت نظام الدین اولیا ۱۹۸۰ء
 (۶) ٹوٹا ہوا پیر (ترجمہ) ۱۹۸۳ء
 (۷) کوئی بات نہیں (مزاحیہ ڈرامے) ۱۹۸۵ء
 (۸) دوڑتا جنگل (ناول) ۱۹۸۶ء
 بچوں کے لیے کہانیاں:
 (۹) جادو کا دروازہ ۱۹۵۱ء
 (۱۰) خونی کتاب ۱۹۵۲ء
 (۱۱) شیخ پٹی کی شامت ۱۹۸۳ء
 (۱۲) سونے کا شہر ۱۹۸۳ء

- ۶۱۹۸۳ (۱۳) تجوری کاراز
 ۶۱۹۸۳ (۱۴) گنجا ڈاکو
 ۶۱۹۷۹ (۱۵) تیس مارغاں
 تیس سے زائد کتابیں ڈھائی سو کے لگ بھگ کہانیاں اور ۱۲۰ ڈرامے ان کے علاوہ ہیں۔

سرپرست حیدر آبادی (محمد اسد حسن انصاری)

- والد کا نام: محمد احمد حسن انصاری
 تاریخ پیدائش: ۲۴ جنوری ۱۹۰۵ء حیدر آباد (اے پی)
 پتہ: ۵۹/۳۸۵-۸-۱۷ کلاڈیرہ کالونی ملک پیٹ۔ حیدر آباد (اے پی) ۳۶
 تعلیم: فاضل حدیث (از مدرسہ عالیہ نظامیہ فرنگی محل لکھنؤ) مولوی، عالم، فاضل
 دیر کامل (از لکھنؤ یونیورسٹی) ایم ڈی ایچ (از امریکن ہومیوپیتھک کالج لکھنؤ) فاضل (از طبیہ کالج لکھنؤ)
 مشاغل، ملازمت: طبابت۔ کتابت۔ شعر و شاعری
 تصانیف: دھر گھسیٹ (مزا جیہ مجموعہ کلام) ۱۹۷۹ء
 اعزازات، انعامات: دھر گھسیٹ پر اردو اکادمی آندھرا پردیش سے انعام ملا۔

سرور جعفری (علی سردار جعفری)

- والد کا نام: سید جعفر طیار جعفری
 تاریخ پیدائش: ۲۹ نومبر ۱۹۱۳ء، بزم پور ضلع گونڈہ
 پتہ: ۱۰ ستیا محل۔ بومن جی بیٹھ روڈ بمبئی۔ ۴۰۰۰۳۶

تعلیم: بی اے۔ اینگلو بک کالج۔ دہلی۔
مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری، دستاویزی فلم سازی۔ ادارت

- تہائیف:
- (۱) نئی دنیا کو سلام ۶۱۹۴۸
  - (۲) خون کی لکیر ۶۱۹۴۹
  - (۳) امن کا ستارہ ۶۱۹۵۰
  - (۴) ایشیا جاگ اٹھا ۶۱۹۵۲
  - (۵) پتھر کی دیوار ۶۱۹۵۳
  - (۶) ترقی پسند ادب ۶۱۹۵۳
  - (۷) ایک خواب اور ۶۱۹۶۵
  - (۸) اقبال شناسی ۶۱۹۷۰
  - (۹) لکھنؤ کی پانچ راتیں ۶۱۹۷۶
  - (۱۰) لہو پکارتا ہے ۶۱۹۷۷

بیرونی ممالک کا سفر: سوویت یونین، چیکو سلواکیہ، فرانس، سوئزرلینڈ، بلغاریہ، سویڈن،
فن لینڈ، ناروے، انگلینڈ، کینیڈا، امریکہ، عراق، مصر، پاکستان۔
اعزازات، انعامات: پدم شری ۱۹۶۷، انعامات اردو اکیڈمی لکھنؤ، مخدوم ایوارڈ
حیدر آباد۔ میر تقی میر ایوارڈ۔ بھوپال گارن آشن ایوارڈ۔ ملیالی زبان
تری ونڈرم۔ تمغہ اقبال۔ پاکستان۔ اقبال اعزاز بھوپال۔ ڈی۔ لٹ
علی گڑھ مسلم یونیورسٹی۔

سرفراز افسر (سرفراز احمد)

والد کا نام: محمد اسماعیل
تاریخ پیدائش: ۵ جنوری ۱۹۳۳ء، مالنگاؤں، ضلع ناسک۔ بہا منٹر

- ۶۲۸- اسلام پورہ مالیکواں (ضلع ناسک) (ہزارا شہر) پتہ:
 آٹھویں جماعت تک تعلیم:
 پاور لوم۔ سائیکل شاپ۔ پرنٹنگ پریس مشاغل، ملازمت:
 (۱) یوم مئی (کتابچہ) تصانیف:
 (۲) آتش پارے (شعری مجموعہ)
 (۳) مزدور انقلاب (نثر)
 (۴) حالات زندگی

۶۱۹۶۵

۶۱۹۶۷

۶۱۹۷۱

۶۱۹۷۵

سرفراز دانش (سرفراز بیگ)

- والد کا نام: رحمن بیگ
 تاریخ پیدائش: ۲ دسمبر ۱۹۴۲ (زیر ہا پور)
 سعیدیہ اسکول روڈ اتوارہ بھوپال (ایم پی) پتہ:
 ہائر سیکنڈری تعلیم:
 ٹیکٹ انزائمز مڈھیہ ہمدیشی روڈ وینز ٹرانسپور بھوپال۔ مشاغل، ملازمت:
 ذائقہ سنگ (شعری مجموعہ) تصانیف:
 ۶۱۹۸۵

سرور پروفیسر آل احمد

- والد کا نام: کرم احمد
 تاریخ پیدائش: ۹ ستمبر ۱۹۱۱ء (بایوں دیوٹی)
 سرسید نگر۔ پور۔ علی گڑھ (یو پی) ۲۰۲۰۰۱ پتہ:
 ڈائریکٹر اقبال انسٹی ٹیوٹ، کشمیر یونیورسٹی (سری نگر) مشاغل، ملازمت:

تصانیف:

- (۱) سلسبیل (شعری مجموعہ) ۶۱۹۳۵
- (۲) تنقیدی اشارے (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۴۲
- (۳) نئے اور پرانے چراغ " ۶۱۹۴۶
- (۴) تنقید کیا ہے؟ " ۶۱۹۴۷
- (۵) ادب اور نظریہ " ۶۱۹۵۴
- (۶) ذوقِ جنوں (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۵
- (۷) جدیدیت اور ادب (مجموعہ مقالات سینار) ۶۱۹۶۹
- (۸) نظر اور نظریہ (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۷۳
- (۹) مسرت سے بصیرت تک " ۶۱۹۷۴
- (۱۰) اقبال اور ان کا فلسفہ " ۶۱۹۷۷
- (۱۱) اقبال کے مطالعے کے تناظرات " ۶۱۹۷۷
- (۱۲) اقبال کا نظریہ اور شاعری " ۶۱۹۷۹
- (۱۳) اقبال اور تصوف (مجموعہ مقالات سینار) ۶۱۹۸۰
- (۱۴) دانش وری کی روایت (یادگاری خطبہ) ۶۱۹۸۱
- (۱۵) ہندوستان کدھر؟ " ۶۱۹۸۳

ان کے علاوہ تنقیدی مضامین کے اور متعدد مجموعے ہیں،
نیز اقبالیات کے موضوع پر متعدد مرتبہ کتابیں۔

اعزازات و انعامات: ۶۱۹۷۴ میں ساہتیہ اکادمی ایوارڈ، ۶۱۹۷۸ میں اقبالیات کے
سلسلے میں پاکستان سے صدر پاکستان طلحہ تمغہ اور ۶۱۹۸۲ میں
غالب انٹی ٹیوٹ (نئی دہلی) سے غالب مودی ایوارڈ ملا۔ نیز ۶۱۹۷۸
میں اتر پردیش اردو اکادمی (گننوں سے انعام ملا۔

• سرور تونسوی (ودیا پرکاش)

والد کا نام: لال گنیش داس
 تاریخ پیدائش: ۲۱ جنوری ۱۹۱۵ء، جنگ لالچ لال پور (وفات: ۲۲ مئی ۱۹۹۲ء دہلی)
 پتہ: ایڈیٹر: ماہنامہ شان ہند۔ فلیٹ نمبر ۸۔ انصاری مارکیٹ دریا گنج۔
 نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۲
 تعلیم: ورنیکا یولر مڈل
 مشاغل، ملازمت: ادارت ماہنامہ شان ہند
 تصانیف: بہ کونے یار بہ اندازِ محمد گزدر (آپ بیتی) ۳۱ جنوری ۱۹۸۷ء
 اعزازات، انعامات: ۶۱۹۸۲ میں اردو اکادمی (دہلی) نے بہترین پبلشر کا ایوارڈ دیا۔

سرور جمال (سرور داؤد)

والد کا نام: محمد داؤد
 تاریخ پیدائش: یکم دسمبر ۱۹۳۸ء، سیوان (بہار)
 پتہ: نشاط افزا۔ تل ہٹا۔ سیوان (بہار) ۸۴۱۲۲۶
 تعلیم: ایم اے
 مشاغل، ملازمت: لکچرر شعبہ اردو۔ جہلا ہاؤزیالہ سیوان
 تصانیف: (۱) راجہ بنسی کی کہانی (بچوں کے لیے) ۶۱۹۷۰
 (۲) کابی والا (ٹیکور کی کہانی کا ترجمہ) ۶۱۹۷۱
 (۳) حکیم منقہ (بچوں کے لیے) ۶۱۹۷۲
 (۴) قیس مارغاں " ۶۱۹۷۳
 (۵) مشقِ ستم (طنزیہ و مزاحیہ مضامین) ۶۱۹۷۴

والد کا نام : عبدالقیوم اثر
تاریخ پیدائش : ۱۹۴۶ء گیارہ (بہار)
پتہ : ”العصر“ کمریم گنج، گیارہ (بہار) ۸۲۳۰۰۱ -
تعلیم : ایم اے
مشاغل / ملازمت : آفیسر، یونین بینک آف انڈیا، راجنہ

- تصانیف: (۱) کاروانِ سحر (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۸
(۲) ۶۱۹۷۷ کی منتخب غزلیں (مرتبہ) ۶۱۹۷۸
(۳) ۶۱۹۷۸ کی " " " ۶۱۹۷۹
اعزازات، انعامات: بہارِ اردو اکادمی سے ۶۱۹۷۷ کی منتخب غزلوں پر انعام ملا۔

سروش یزدانی (محمد نور الدہر)

والد کا نام: محمد غلام نبی
 تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۲۳ء، امراپور (ہزاراشتر)
 پتہ: امراپور، تعلقہ چکل ضلع بلدانہ (ہزاراشتر) ۴۴۴۳۰۱
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) انوار حیات (مجموعہ کلام) ۶۱۹۶۰
 (۲) آنچل و پرتجم " زیرِ طبع

سطوت رسول

والد کا نام: عبدالستار
 تاریخ پیدائش: یکم اپریل ۱۹۳۸ء، ردولی (بارہ بنگلی یوپی)
 پتہ: ۹۱- ڈی کواٹرز۔ جامعہ ملیہ اسلامیہ۔ جامعہ نگر نئی دہلی، ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: ملازمت
 تصانیف: (۱) کھیل سنسار (بچوں کے لیے) ۶۱۹۸۰
 (۲) کٹھ پتلی ایک تماشہ " ۶۱۹۸۳
 (۳) ٹوٹے کھلونے " ۶۱۹۸۶
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ کے پہلی دونوں کتابوں پر
 انعامات ملے۔

سعادت نظیر (محمد سعادت الشرفاں)

والد کا نام: ابو الحسن محمد محسن خاں متین
تاریخ پیدائش: ۲۶ مارچ ۱۹۲۶ء حیدر آباد
پتہ: بلاک ۱ فلیٹ ۵ - چندولال بیلا کالونی - حیدر آباد (۱۷ پی)،

۵-۲۶۵

تعلیم: ایم اے (اردو) بی ایڈ (عثمانیہ)

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: (۱) آب و تاب (نظموں اور غزلوں کا انتخاب) ۶۱۹۵۸

(۲) پھول کلیاں (طلبہ کے لیے نظمیں) ۶۱۹۵۹

(۳) نویدِ گل (امن کے بارے میں نظمیں) ۶۱۹۵۹

(۴) آثار (عماراتِ دکن و ہند پر نظمیں) ۶۱۹۷۲

(۵) پھول مالا (بچوں کے لیے نظمیں) ۶۱۹۷۶

(۶) تصویریں (نظمیں) ۶۱۹۷۶

(۷) شعر و شاعر (ترتیب/ غزل اور غزل گو شعراء ۶۱۹۷۶

پر تاثراتی تنقید)

(۸) پھول ہی پھول (نظمیں) ۶۱۹۸۳

(۹) تاثرات (نظمیں اور غزلیں) ۶۱۹۸۵

اعزازات، انعامات: محکمہ بالغاں حکومت ہند وزارتِ تعلیمات، آندھرا پردیش
اردو اکادمی اور اتر پردیش اردو اکادمی سے مختلف
کتابوں پر انعامات ملے۔

سعید گورکھپوری (ڈاکٹر سعید احمد)

والد کا نام: محمود احمد
 تاریخ پیدائش: ۳ جون ۱۹۶۲ء پرتاپ گڑھ (پوپی)
 پتہ: ۱۰/۸۴/سی ترکمانپور۔ گورکھ پور۔
 تعلیم: ایم بی ای ایچ۔ ایم ڈی
 مشاغل، ملازمت: ڈسپینری
 تصانیف: (۱) آئینہ جنس
 (۲) شمع تصور
 ۱۹۸۲ء
 ۱۹۸۷ء

سعیدہ خورشید

والد کا نام: ڈاکٹر ذاکر حسین
 تاریخ پیدائش: ۶ اگست ۱۹۲۷ء قایم گنج (فرخ آباد۔ پوپی)
 پتہ: ۲۰ موٹی لال نہرو پبلیس۔ نئی دہلی۔
 تعلیم: بی۔ اے
 مشاغل، ملازمت: سوشل ورک
 تصانیف: (۱) ذاکر صاحب کی کہانی (بچوں کے لیے)
 بیرون ملک کا سفر: عرب، انگلینڈ، فرانس، جرمنی، یوگوسلاویا۔
 ۱۹۷۵ء

سکینہ، ویریندر پرشاد

والد کا نام: منشی روب نرائن

تاریخ پیدائش:	ستمبر ۱۹۳۰ء، بدایوں (پوپی)
پتہ:	نئی سرائے - بدایوں - (پوپی)
تعلیم:	انٹرمیڈیٹ
مشاغل، ملازمت:	سرکاری ملازمت
تصانیف:	(۱) ادبی زائچے (۲) چند تحقیقی مقالے
	۶۱۹۸۵ زیرِ طبع

سلام سندیلومی (ڈاکٹر عبدالسلام)

والد کا نام:	منشی بختاور علی
تاریخ پیدائش:	۲۵ فروری ۱۹۱۹ء، سندیلہ (ہردوئی - یوپی)
پتہ:	امام باڑہ - پورب پھانگ - محلہ میاں بازار - گورکھپور (یوپی)
تعلیم:	ایل ایل بی (۱۹۴۸ء) ایم اے (اردو ۱۹۴۹ء - تاریخ ۱۹۵۳ء)
مشاغل، ملازمت:	فارسی (۱۹۵۹ء)، پتی ایچ ڈی (۱۹۵۷ء) ڈی لٹ (۱۹۶۴ء) گورکھپور یونیورسٹی سے سکدوشی - تصنیف و تالیف
تصانیف:	(۱) ساغر و مینا (نظموں اور غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۴۹ء (۲) ادب کا تنقیدی مطالعہ ۱۹۵۹ء (۳) شام و شفق (مجموعہ رباعیات) ۱۹۶۰ء (۴) ادبی اشارے (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۶۱ء (۵) اردو رباعیات (پتی ایچ ڈی کا مقالہ) ۱۹۶۳ء (۶) اردو شاعری میں منظر نگاری ۱۹۶۸ء (ڈی لٹ کا مقالہ) (۷) غالب کی شاعری کا نفسیاتی مطالعہ ۱۹۶۹ء

- (۸) مراٹھی انیس میں جذباتی تاویل ۶۱۹۷۱
 (۹) گورکھپور کی تاریخ (فارسی سے ترجمہ) ۶۱۹۷۲
 (۱۰) رقص ورم (ریڈیائی گیتوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۳
 (۱۱) اردو شاعری میں نرگسیت ۶۱۹۷۴
 (۱۲) تھوٹ اور اصغر گونڈوی ۶۱۹۷۸
 (۱۳) تاریخ ادبیات گورکھپور ۶۱۹۸۲
 (۱۴) خواب و خمار (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۴
 (۱۵) نفسیاتی تنقید کے اجالے ۶۱۹۸۵

وغیرہ وغیرہ

اعزازات و انعامات: ۶۱۹۷۰ میں حکومت یوپی سے ۱۹۷۵ء اور ۶۱۹۷۹ میں اتر پردیش
 اردو اکادمی سے اور ۶۱۹۷۷ اور ۶۱۹۸۱ میں میر اکادمی لکھنؤ سے
 انعامات ملے۔

ڈاکٹر سلامت اللہ

- والد کا نام: عباد اللہ
 تاریخ پیدائش: ۴ اگست ۱۹۱۳ء موضع سہیلی (ٹاٹواہ۔ یوپی)
 پتہ: ۱۲۳۔ ڈاکٹر نگر نئی دہلی۔ ۱۱-۲۵
 تعلیم: ایم۔ ایس سی۔ بی۔ ٹی (ایگل) ای ڈی (کولمبیا)
 مشاغل و ملازمت: سابق پرنسپل، ٹیچرس کالج، جامعہ ملیتہ اسلامیہ دہلی (تا ۱۹۷۲ء)
 تصانیف: (۱) ہم کیسے بڑھائیں؟ ۶۱۹۴۲
 (۲) بنیادی استاد کے لیے ۶۱۹۵۷
 (۳) تعلیم، فلسفہ اور سماج ۶۱۹۷۴

(۴) تعلیم اور اس کا سماجی پس منظر ۶۱۹۷۸

(۵) تعلیم میں نفسیات کی اہمیت (ترجمہ) ۶۱۹۷۸

بیرونی ممالک کا سفر، امریکہ، کینیڈا، انگلستان، فرانس، سویزر لینڈ، جرمن ڈیموکریٹک ریپبلک
افغانستان، اٹلی۔

اعزازات، انعامات: انٹرپرڈیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

سلطان، صوفی شطاری (عادل آبادی)

والد کا نام: صوفی محمد عبدالمتان کشور دہرلی

تاریخ پیدائش: ۵ اگست ۱۹۴۲ء، نرمل (عادل آباد اے پی)

پتہ: ۲۳-۷-۱۶، اقبال کالونی، قادری محل، اعظم پورہ حیدرآباد-۴۴

تعلیم: بی اے

مشاغل، ملازمت: گورنمنٹ کنٹریکٹر

تصانیف: (۱) متاع نجات (نعتیہ مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۵

(۲) خامہ دل (مجموعہ غزلیات) زیر طبع

سلطان گورکھپوری (سلطان احمد صدیقی)

والد کا نام: محمد عبداللہ صدیقی

تاریخ پیدائش: یکم جون ۱۹۲۰ء، علی گڑھ (یو پی)

پتہ:

تعلیم: ادیب کامل (جامعہ اردو علی گڑھ) ایم اے (اردو) ایل ایل

بی (علیگ)

- مشاغل، ملازمت: انسپکٹر میونسپل کارپوریشن، اجین
 تصانیف: (۱) دورِ ساغر (ترتیب کلام ساغر چشتی اجینی) ۶۱۹۴۲
 (۲) کلامِ تونس (ترتیب کلام پنڈت چاند ۶۱۹۸۱
 نارائن رازداں تونس)
 (۳) گل پوش (ترتیب کلام محمود احمد سحر) ۶۱۹۸۲
 (۴) اشعار نادر اشہر (ترتیب/ کلام پر بکھو ۶۱۹۸۳
 دیال اشہر)
 (۵) گیتا منظوم (ترتیب/ ہیرالال بھٹناگر زیرِ طبع
 وکیل اجینی)

سلمان، ڈاکٹر محمد سلمان عباسی

- والد کا نام: محمد نعمان عباسی
 تاریخ پیدائش: ۲۰ نومبر ۱۹۴۴ء (گڈھی بھلول - بارہ بنگی)
 پتہ: ۷۵۔ ڈاکٹر موتی لعل پوس روڈ - لکھنؤ - ۲۲۶۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو و فارسی) پی ایچ ڈی (فارسی)
 مشاغل، ملازمت: ریسرچ ایسوسی ایٹ، شعبہ فارسی - لکھنؤ یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) یادگارِ آزادی (ترتیب/ مجموعہ منظومات) ۶۱۹۶۹
 (۲) شش جہت (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۷۱
 (۳) یادوں کے گلاب (منظومات) ۶۱۹۷۳
 (۴) بدیسی کہانیاں (افسانوی مجموعہ) ترجمہ ۶۱۹۷۶
 (۵) لمحوں کا سفر (سفرنامہ ایران) ۶۱۹۷۷
 (۶) غزالی مشہدی (مقالہ پی ایچ ڈی) ۶۱۹۷۸

(۷) دس بجے رات کے بعد (مجموعہ قطعات) ۶۱۹۷۹

(۸) نوشتے (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۶

اعزازات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے اور میر اکادمی لکھنؤ سے امتیاز میر کا سرٹیفکیٹ مع انعام۔

سلیم تمنائی (سید قادر پاشا قادری)

والد کا نام: سید شاہ زین العابدین قادری

تاریخ پیدائش: یکم جون ۱۹۲۸ء، میسور

پتہ: دودھ پیر مکان، عید گاہ، میسور ۵۷۰۰۲۱

تعلیم: بی اے، بی ایڈ، ودوان (ہندی سنسکرت)

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس / تصنیف و تالیف۔

تفانیف: (۱) حیاتِ مقدسہ

(۲) ایک ہستی ایک انجمن

(۳) دانائے راز دیارِ دکن میں

(۴) قومی یک جہتی اور دکن دیس

(۵) ظریف اقبال

(۶) کہانی اور پردہ

اعزازات، انعامات: کرناٹک اردو اکادمی اترپردیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو

اکادمی سے انعامات ملے۔

سلیمان آصف (سلیمان حسن خاں)

- والد کا نام: محمد حسن خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۲ ستمبر ۱۹۲۰ء موضع سی آر۔ بلتھاروڈ (ضلع بلیا۔ یوپی)
 پتہ: ۳۳۔ زیر گولر۔ وارانس۔ یوپی۔
 تعلیم: ہائی اسکول۔ ادیب۔ ایچ۔ ایم۔ ڈی (ہومیوپیتھ)
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف: (۱) سوزِ دروں (انتخابِ کلام) ۱۹۶۲ء
 (۲) سنگمرش (چند قومی نظموں کا انتخاب) ۱۹۶۲ء
 بخط ناگری

ڈاکٹر سید سلیمان حسین

- والد کا نام: سید بادشاہ حسین رضوی
 تاریخ پیدائش: جولائی ۱۹۳۸ء
 پتہ: شعبہ اردو۔ لکھنؤ یونیورسٹی۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۰۷
 تعلیم: ایم۔ اے (اردو) پی ایچ ڈی۔ ڈی لٹ (لکھنؤ یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: لکچرار شعبہ اردو۔ لکھنؤ یونیورسٹی۔
 تصانیف: (۱) تلخیص تذکرہ سراپا سخن (محسن علی محسن)
 (۲) لکھنؤ کے چند نامور شعرا (جلد اول)
 (۳) رانی کیتی کی کہانی (انثا اللہ خاں انشآر) (تدوین)
 (۴) فسانہ عجائب (تدوین)
 (۵) انتخابِ کلام ہوس لکھنؤ

- (۶) انتخابِ کلامِ مصحفی
 (۷) گلشنِ نو بہار (مجموعہ لکھنوی) (تدوین)
 (۸) مثنویاتِ دبستانِ لکھنؤ (پی۔ ایچ۔ ڈی مقالہ) زیرِ طبع
 اعزازاتِ انعامات: دوسری کتاب پرائز پرورش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

منتوش کمار

- والد کا نام: پنڈت بال کرشن گورڈو
 تاریخِ پیدائش: ۲۳ جون ۱۹۲۷ء لاہور
 پتہ: جے ۲۲، بی۔ کے۔ دت کالونی، جوہر باغ روڈ، نئی دہلی
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: صحافت، نیوز ایڈیٹر پرتاپ، نئی دہلی
 تصانیف:
 (۱) دلی سے برلن (ہندی میں) ۱۹۶۶ء
 (۲) دلی ٹو برلن (انگریزی میں) ۱۹۶۶ء
 (۳) لاہور نامہ (اردو میں) ۱۹۷۳ء
 بیرونی ممالک کا سفر: افغانستان، عراق، سوویت یونین، فن لینڈ، جرمن ڈیموکریٹک
 ری پبلک، چیکوسلاواکیہ، ہنگری، یوگوسلاویہ، بلغاریہ، کیوبا، نکاراگوا۔

سوز، ہیرا نند

- والد کا نام: ٹیک چند
 تاریخِ پیدائش: ۱۹ مئی ۱۹۲۲ء میانوالی (پاکستان)
 پتہ: ۲۷۱-سیکٹر ۷-اے، فرید آباد- (ہریانہ) ۱۳۱۰۰۶

تعلیم: میٹرک
 مشاغل ملازمت: چیف بکنگ سپروائزر ریلوے سے ۱۹۸۰ء میں سبکدوشی/ شاعری،
 افسانہ نگاری
 تصانیف: (۱) کاغذ کی دیوار (افسانوی مجموعہ) ۱۹۶۲ء
 (۲) ساحل، سمندر اور سیپ (افسانوی مجموعہ)

سہگل، رادھا کرشن

والد کا نام: رائے زادہ چیلارام سہگل
 تاریخ پیدائش: ۲۹ ستمبر ۱۹۰۹ء، کوٹ پورہ (پنجاب)
 پتہ: جے ۱۲/۱۰ اجوری گارڈن، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۷
 تعلیم: ایف اے
 مشاغل ملازمت: انڈین ریلوے ٹریفک سروس ریٹائرڈ ۱۹۶۸ء
 تصانیف: (۱) خراشیں، غزلوں، نظموں اور قطعات کا مجموعہ ۱۹۷۶ء
 (۲) فضا طرب (مجموعہ کلام) زیر طبع
 اعزازات، انعامات: خراشیں پر آئیر پریش امداد اکادمی سے انعام ملا۔

سہیل جامعی (سہیل احمد)

والد کا نام: محمد عثمان
 تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۱۹۵۷ء، دربھنگہ (بہار)
 پتہ: ایچ ۴/۱، اردو بازار، دربھنگہ (بہار) ۸۲۶۰۰۴
 تعلیم: بی۔ اے (آنرز) (جامعہ ملیہ اسلامیہ، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵)

مشاغل، ملازمت : تجارت

۶۱۹۸۶

تصانیف : (۱) بچوں کی پرورش

(۲) لکیر (افسانوں کا مجموعہ)

سید حامد

والد کا نام : حافظ سید مہدی حسن

تاریخ پیدائش : ۲۰ مارچ ۱۹۶۰ء، فیض آباد (اتر پردیش)

پتہ : ہمدرد نگر نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۶۲

تعلیم : ایم اے (انگریزی۔ ۱۹۸۱ء) ایم اے فارسی (۱۹۸۷ء)

علی گڑھ مسلم یونیورسٹی

مشاغل، ملازمت : انڈین ایڈمنسٹریٹو سروس پولیٹکس اور مرکز میں مختلف حیثیتوں سے مامور رہے۔

ملازمت سے جون ۱۹۷۸ء میں سبکدوش ہوئے ۱۹۸۰ء سے ۱۹۸۵ء

تک وائس چانسلر علی گڑھ مسلم یونیورسٹی۔ اب تعلیمی خدمت۔

تصانیف : (۱) نگار خانہ رقصاں (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۴ء

بیرونی ممالک کا سفر : پاکستان، افغانستان، ایران، تھائی لینڈ، ہانگ کانگ، سری لنکا،

جاپان، مصر، لبنان، سعودی عرب، انگلستان، فرانس، جرمنی (مغرب و مشرق)

اطالیہ، کینیڈا، امریکہ، پولینڈ، روس، ہنگری، چیکو سلواکیہ۔

اعزازات، انعامات : اردو اکادمی یو پی کے نگار خانہ رقصاں کو انعام۔

(پروفیسر) سیدہ جعفر

والد کا نام : سیدہ جعفر علی

تاریخ پیدائش: ۵ اپریل ۱۹۳۴ء
۲۴. ۱. ۹. لنگر حوض۔ حیدرآباد ۸۔۵۰۰۰۰ (اے پی)

پتہ:
تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت: پروفیسر شعبہ اردو۔ عثمانیہ یونیورسٹی۔ حیدرآباد۔

تفصیلات: (۱) اسٹراٹرام چندر اور اردو نثر کے ارتقا میں
۶۱۹۶۰ ان کا حصہ

۶۱۹۶۴ (۲) من سمجھا دن

۶۱۹۶۵ (۳) فن کی چابی

۶۱۹۶۶ (۴) دکنی رباعیاں

۶۱۹۶۷ (۵) تنقید اور اندازِ نظر

۶۱۹۶۷ (۶) اردو مضمون کا ارتقاء

۶۱۹۶۷ (۷) من سمجھا دن (ہندی)

۶۱۹۶۸ (۸) سکھ انجن

۶۱۹۶۹ (۹) یادگار ہندی

۶۱۹۸۳ (۱۰) چندر بدن و مہیار (ہندی)

(۱۱) دکنی نثر کا انتخاب

(۱۲) ڈاکٹر زور

۶۱۹۸۴ (۱۳) کلیات محمد قلی قلب شاہ

۶۱۹۸۴ (۱۴) یوسف زلیخا

۶۱۹۸۶ (۱۵) مثنوی ماہ بیکر

اعزازات، انعامات: گیارہ انعامات - تحقیق کا ایوارڈ۔

* سیفی پریجی، ڈاکٹر خلیل الرحمن

والد کا نام: حکیم حبیب الرحمن عارف
 تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۱۳ء، کنوڑ بدایوں۔ (وفات: ۲۹ نومبر ۱۹۹۵ء، ہولی میسی، نیو یارک) ۷۵
 پتہ: نگارستان۔ ڈاکٹر نگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱-۲۵
 تعلیم: ایم اے، ایم ایڈ (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ)، پی ایچ ڈی۔
 (دلی یونیورسٹی)

مشاغل ملازمت: تدریس سے ریٹائر، تصنیف و تالیف

تصانیف: (۱) غلش (شعری مجموعہ) ۱۹۶۴ء

(۲) ہمارے محاورے ۱۹۷۲ء

(۳) جگر بریلوی، شخصیت اور فن ۱۹۷۲ء

(مالک رام اور سیفی پریجی)

(۴) حیات اسما حیل میرٹھی ۱۹۷۴ء

(۵) منزلیں پیار کی (ناول) ۱۹۷۶ء

(۶) کہاوت اور کہانی ۱۹۷۷ء

(۷) آدمی گھڑی (ملیالم ناول/ہندی سے ترجمہ) ۱۹۷۸ء

(۸) اصول تعلیم اور عمل تعلیم ۱۹۸۱ء

(۹) پہیلیاں (بچوں کے لیے) ۱۹۸۲ء

اعزازات و انعامات: یو پی اردو اکادمی لکھنؤ سے چوتھی اور آخری کتاب پر انعام ملا۔

سیفی، مرزا احمد حسین بیگ

والد کا نام: حافظ عبدالرؤف بیگ، رؤف اردو ہوی

تاریخ پیدائش: ۱۲ دسمبر ۱۹۳۰ء، اروہہ (یوپی)
 پتہ: محلہ صدو۔ اروہہ - ضلع مراد آباد (یوپی)
 تعلیم: ہائی اسکول تک - ہومیوپیتھی میں ایم ڈی ایچ - ایم بی ایس
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری اور ہومیوپیتھی پریکٹس
 تصانیف: (۱) لہو رنگ (شعری مجموعہ) ۱۹۸۰ء
 بیرونی ممالک کا سفر: ۱۹۸۳ء میں پاکستان کا سفر
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

ش

ڈاکٹر ش۔ اختر

والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۲۵ دسمبر ۱۹۳۸ء، گیا (بہار)
 پتہ: شعبہ پوسٹ گریجویٹ اردو۔ رانچی یونیورسٹی (بہار)
 تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو رانچی یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) زرداں کی ایک رات (افسانوی مجموعہ)
 (۲) خوں بہا (ناولٹ)
 (۳) عرصہ (تحقیق و تنقید)
 (۴) اردو افسانوں میں لسنین ازم (تنقید)
 (۵) سوفو کلیئر - ایک تنقیدی مطالعہ
 (۶) شناخت (تنقید)

اعزازات، انعامات، اترپردیش اردو اکادمی سے سوفولکینز پر ۱۹۸۰ء میں انعام ملا۔
(دستاویز صفحہ ۱۷۱)

شاد، غلام محمد

- والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۱۹۳۹ء
- پتہ: گوری وان (ویسٹ) ڈاکخانہ بیج بہار (کشمیر) ۱۹۲۱۲۲
- تعلیم: ایم اے (تاریخ)
- مشاغل، ملازمت: پروفیسر تاریخ، گورنمنٹ ڈگری کالج آننٹ ناگ (کشمیر)
- تصانیف: (۱) تنویرِ فاراں (شعری مجموعہ) ۱۹۵۶ء
- (۲) کلیاتِ ناظم (عبدالاحد ناظم کا کلام) ۱۹۷۶ء
- (۳) اش اوپنشد (سنسکرت سے ترجمہ) ۱۹۷۶ء
- (۴) لوک ادب اور تاریخ کا باہمی ربط ۱۹۷۶ء
- (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۱۹)

شاد فیض آبادی (عبدالجبار)

- والد کا نام: تاریخ پیدائش: (غائب) ۱۹۱۷ء، فیض آباد (یوپی)
- پتہ: احاطہ اٹل خاں۔ فیض آباد ( )
- تعلیم: ہائی اسکول
- مشاغل، ملازمت: اردو زبان اور شعروادب کی خدمت

- تصانیف: شہر غزل (اپنے کلام کا انتخاب) ۶۱۹۸۰
اعزازات انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
(دستاویز، صفحات ۱۷۲-۱۷۳)

شاد قادری (محمد صالح قادری)

- والد کا نام: کلیم الدین
تاریخ پیدائش: یکم اکتوبر ۱۹۲۷ء، قصبہ لکھنوالہ ضلع بدایوں
پتہ: محلہ سوٹھ۔ بدایوں (یوپی)
تعلیم: جوئیر ہائی اسکول
مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری
تصانیف: (۱) راز حیات (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۰
(۲) آئینہ جذبات " ۶۱۹۸۳
(۳) گنجینہ نعت و منافات ۶۱۹۸۶
اعزازات انعامات: یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے آئینہ جذبات پر انعام ملا۔

شارب ردولوی (ڈاکٹر مسیب عباس)

- والد کا نام: حکیم حسن عباس
تاریخ پیدائش: یکم ستمبر ۱۹۳۵ء، ردولی (بارہ بنگی۔ یوپی)
پتہ: ڈی ۱۸/۵، ماڈل ٹاؤن دہلی۔ ۱۱۰۰۰۹
تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت: سینئر لکچرر دیال سنگھ کالج، دہلی یونیورسٹی۔

- تصانیف:
- (۱) حرائق انیس میں ڈرامائی عناصر ۶۱۹۵۹
- (۲) گل صدرنگ (غزل گو شعرا کا انتخاب) ۶۱۹۶۰
- (۳) جگر: فن اور شخصیت ۶۱۹۶۱
- (۴) افکارِ سودا ۶۱۹۶۱
- (۵) جدید اردو تنقید: اصول و نظریات ۶۱۹۶۸
- (۶) مطالعہ ولی ۶۱۹۷۲
- (۷) تنقیدی مطالعے ۶۱۹۸۲
- بیرونی ممالک کا سفر: ۶۱۹۶۹ میں عراق، شام، لبنان، مصر، کویت ۱۹۸۵ء میں کینیڈا، امریکہ، انگلینڈ، ۱۹۸۶ء میں پاکستان (پی ڈبلیو اے گولڈن جوبلی کانفرنس میں شرکت کے لیے)
- اعزازات و انعامات: یوپی اردو اکادمی لکھنؤ اور اردو اکادمی دہلی سے انعامات ملے۔

* شارق، محمد شتاق

- والد کا نام: فضل احمد
- تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۲۰ء میرٹھ (وفات: ۲۳ مئی ۱۹۹۲ء میرٹھ، یوپی)
- پتہ: ۵۶۔ کوٹلہ۔ میرٹھ
- تعلیم: ایم۔ اے (جغرافیہ، اقتصادیات، اردو)۔ بی۔ ٹی
- مشاغل، ملازمت: ریٹائرڈ پرنسپل (رحمانیہ انٹر کالج، مودھا۔ بہرپور) شاعری، مضمون نگاری
- تصانیف:
- (۱) اردو شاعری کی روایات (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۵۶
- (۲) بارہ وجام (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۳
- (۳) جغرافیہ بہرپور (ہندی رسم الخط میں) ۶۱۹۷۸

- (۴) حرفِ شوق (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۰
 (۵) کجراؤ (طویل نظم۔ ہندی رسم الخط میں) ۶۱۹۸۰
 اعزازات انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے ۲ کتابوں پر انعام ملا۔

شاکر کریم (امتیاز احمد کریمی)

- والد کا نام: محمد عنایت کریم برتر آروی
 تاریخ پیدائش: ۱۰ مارچ ۱۹۴۲ء، بتیا (بہار)
 پتہ: محلہ گنج نمبر ۱۔ پوسٹ، بتیا۔ ضلع مغربی چمپارن (بہار)
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف:
 (۱) پردے جب اٹھ گئے (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۶۴
 (۲) اپنی آگ ۶۱۹۷۹
 (۳) ریزہ مینا ۶۱۹۸۵
 (۴) غم آشنا ۶۱۹۸۵
 اعزازات انعامات: آل انڈیا ہندی اردو سنگم لکھنؤ سے اعزاز ملا۔
 زیرِ طبع

شاکر محمد شعیب

- والد کا نام: منشی عبدالاحد انصاری
 تاریخ پیدائش: ۲۸ اپریل ۱۹۳۶ء، سکندر آباد (بلند شہر۔ یوپی)
 پتہ:
 تعلیم: نجی طور پر تعلیم حاصل کی۔

۶۱۹۷۰	(۱۱) پیام بندگی (منظوم)	تصانیف:
۶۱۹۸۴	(۱۲) عکسِ حقیقی (شعری مجموعہ)	
۶۱۹۸۶	(۱۳) برکاتِ صیام (منظوم)	

ڈاکٹر شاہ عبدالسلام

	شاہ ابوالقاسم فاروقی	والد کا نام:
	یکم جنوری ۱۹۴۷ء بمبئی آباد (غازی پور۔ یوپی)	تاریخ پیدائش:
	۱۹۔ کے احاطہ سنگی بیگ۔ شاہ گنج لکھنؤ ۲۲۶۰۰۳۔	پتہ:
	ایم اے (اردو۔ عربی۔ عرب کچر) پی ایچ ڈی۔ لسانیات میں ڈپلوما	تعلیم:
	لکچرر شعبہ عربی۔ لکھنؤ یونیورسٹی۔ لکھنؤ	مشاغل، ملازمت:
۶۱۹۷۷	(۱) دبستانِ آتش	تصانیف:
۶۱۹۷۸	(۲) کلیاتِ نواب مرزا شوق	
۶۱۹۸۲	(۳) کلیاتِ شہزادہ سلیمان شکوہ	
۶۱۹۸۳	(۴) کلامِ نصیر الدین حیدر بادشاہ	
۶۱۹۸۳	(۵) زہرِ عشق کا انگریزی میں ترجمہ	
۶۱۹۸۵	(۶) تذکرہ شوکت نادری	
	اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی لکھنؤ نے تین کتابوں پر ۶۱۹۷۷، ۶۱۹۸۲ اور ۶۱۹۸۵ میں	
	”کلیاتِ شہزادہ سلیمان شکوہ“ پر اور ۶۱۹۸۵ میں کتاب	
	”تذکرہ شوکت نادری“ پر انعامات دیے۔	

شاہ مقبول احمد

- والد کا نام: حاجی شاہ مختار احمد
 تاریخ پیدائش: یکم جون ۱۹۱۶ء، پچھنہ ضلع موئگیر (بہار)
 پتہ: ۱۶ حاجی محمد محسن اسکوائر، کلکتہ - ۷۰۰۰۱۶
 تعلیم: ایم اے - کلکتہ یونیورسٹی
 مشاغل ملازمت: سابق صدر شعبہ اردو مولانا آزاد کالج کلکتہ
 تصانیف: (۱) چند ادبی مسائل (مجموعہ مقالات) ۱۹۶۴ء
 (۲) پانچ افسانے اور انشائیہ ۱۹۸۰ء
 (۳) تعریحات و اشارات (مجموعہ مقالات) ۱۹۸۶ء
 اعزازات انعامات: پانچ افسانے اور انشائیہ پر مغربی بنگال اردو اکادمی کلکتہ کی جانب سے انعام ملا۔

شاہ میر راہی

- والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۳ اگست ۱۹۲۸ء
 پتہ: معرفت اصغر علی خاں، میونسپل کوارٹرز نمبر ۲ - گنتوری روڈ - بھوپال (اچپی)
 تعلیم: بی اے - بی ٹی
 مشاغل ملازمت: اسٹنٹ انسپکٹر آف اسکول
 تصانیف: نئے راستے (مختصر کہانیاں) ۱۹۵۳ء

(ہوزر ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۵۷۴)

شاہد انصاری (عبدالرؤف)

- والد کا نام: شیخ احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۰ جولائی ۱۹۱۸ء، بالاپور (اکولہ - جہاراشٹر)
 پتہ: عطارنگلی - مومن پورہ - اکولہ (جہاراشٹر)
 تعلیم: درجہ ہفتم تک
 مشاغل، ملازمت: مشاغل، ملازمت:
 تصانیف: (۱) پھول بھی تلوار بھی (رزمیہ نظموں کا مجموعہ ۱۹۶۶ء
 ہندی رسم الخط میں)
 (۲) مشاہدات (شعری مجموعہ) ۱۹۸۱ء
 (۳) جلتا ہوا ساون (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۸۳ء
 (۴) " " (ہندی رسم الخط میں) ۱۹۸۳ء
 (۵) یادگار (قومی نظموں کا مجموعہ، ناگری رسم خط) ۱۹۸۶ء
 اعزازات، انعامات: جلتا ہوا ساون (ہندی رسم الخط) پر مرکزی حکومت کے شعبہ تعلیم و
 ثقافت سے انعام اور توصیفی سند ملی۔

شاہد ساگری

- والد کا نام: محمد ابراہیم
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۴۸ء، ساگر (ایم پی)
 پتہ: ندیم اسٹورس ۱۱ - قازق کیمپ بھوپال - ۴۶۲۰۱۸
 تعلیم: بی اے
 مشاغل، ملازمت: تجارت

- تصانیف: (۱) عکسِ بکشاں (مرتبہ) ۶۱۹۷۹
 (۲) نکبتِ غزل " ۶۱۹۸۲
 (۳) عکس در عکس ۶۱۹۸۶

شاہد مہا علی (شاہد حسین رضوی)

- والد کا نام: سید امیر حسن
 تاریخ پیدائش: یکم مارچ ۱۹۴۳ء
 پتہ: کے۔ ۲۔ سی شیخ سرائے فیز ۲ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۱۷
 تعلیم: ایم اے (اردو) بی۔ ایڈ، ادیب کامل
 مشاغل، ملازمت: انچارج پبلی کیشنز ایڈیٹر "غالب نامہ" غالب انشٹی ٹیوٹ ایوان غالب
 تصانیف: (۱) منظر پس منظر (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۷
 (۲) نئی نظم نئے دستخط (شعری انتخاب) ۶۱۹۸۰
 (۳) پاکستانی ادب اور کلچر کا مسئلہ ۶۱۹۸۴
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے ۶۱۹۷۸ میں منظر پس منظر پر انعام ملا۔

شاہد، مظہر الصمد

- والد کا نام: محمود پاشا
 تاریخ پیدائش: ۷ ستمبر ۱۹۲۱ء سندھ گٹھ (منڈیا۔ کرناٹک)
 پتہ: ۲۷۳۱۔ ساڈے روڈ۔ منڈی محلہ۔ میسور (کرناٹک) ۵۷۰۰۲۱
 تعلیم: ادیب کامل (جامعہ اردو علی گڑھ) ایم اے (اردو) مسلم یونیورسٹی
 علی گڑھ۔ بی ایڈ (میسور یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: تدریس

تصانیف: (۱) آئینہ (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۱

شاہدی، عبدالستار

والد کا نام: عبدالرزاق

تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۲۲ء، کلکتہ

پتہ: کونٹس کورٹ ۲۰ میکلوڈ اسٹریٹ کلکتہ ۱۷-۱۸-۱۹ (مغربی بنگال)

تعلیم: ایم اے (اردو) ۱۹۶۵ء (کلکتہ یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ پروفیسر شعبہ اردو مولانا آزاد کالج، کلکتہ

تصانیف: (۱) گلِ نغمہ (غالب پر مضامین کا مجموعہ) ۱۹۶۹ء

(۲) صہبائے بقاء (بقا نظامی کی زندگی اور ان کے

کلام کے مجموعہ کی ترتیب و حواشی)

بیرونی ممالک کا سفر: نیپال

اعزازات، انعامات: صہبائے بقاء پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے ۱۹۷۹ء میں انعام ملا۔

✽ شاہین (امیر اللہ خاں، ڈاکٹر)

والد کا نام: بشیر اللہ خاں

تاریخ پیدائش: ۱۵ جون ۱۹۳۹ء، میرٹھ (وفات ۲۸ دسمبر ۱۹۸۹ء، میرٹھ، بہ حوالہ ذکر ۵ ماہ و سال

(صفحہ ۱۵) اسی کے ساتھ ہماری زبان کی تاریخ وفات ۸۱ جنوری ۱۹۹۰ء بھی درج ہے)

پتہ: ۴۲ روکاس پوری، لساڑی گیٹ، میرٹھ

تعلیم: ایم۔ اے اسلامیات اور اردو، بی۔ ایچ۔ ڈی۔

مشاغل، ملازمت: صدر شعبہ اردو، میرٹھ کالج، میرٹھ یونیورسٹی۔

- تصانیف: (۱) جدید اردو لسانیات ۶۱۹۷۳
 (۲) فنِ سوانح نگاری ۶۱۹۷۳
 (۳) سیر المعنفین ۶۱۹۷۴
 (۴) اردو اسالیبِ نثر ۶۱۹۷۷
 (۵) تخلیق و تنقید ۶۱۹۸۶
 اعزازات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی کے انعامات اردو اسالیبِ نثر اور
 فنِ سوانح نگاری پر

شایان رام پوری (عطاء اللہ خاں)

- والد کا نام: فصیح اللہ خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۹۱۰ء رام پور
 پتہ: کرامت ٹن ہاؤس - نظیر آباد - لکھنؤ
 تعلیم: گھر پر اردو فارسی کی تعلیم حاصل کی
 مشاغل، ملازمت: شعروشاعری
 تصانیف: (۱) خواب زار (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۴
 اعزازات، انعامات: ۱۹۷۵ء میں یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے انعام ملا۔
 (دستاویز صفحہ ۱۸۳)

شایاں، ڈاکٹر ذکار الدین

- والد کا نام: محمد وصال الدین
 تاریخ پیدائش: ۵ دسمبر ۱۹۳۳ء ڈھکیا (پہلی بھیت دیوپی)
 پتہ: نرود اولڈسٹی - ڈاکخانہ پکریا - پہلی بھیت (دیوپی) ۲۶۲-۰۱

تعلیم: ایم۔ اے، پی ایچ ڈی (علیگ) اردو
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: ریگ سیاہ (شعری مجموعہ) ۲۱۹۷۵
 اعزازات، انعامات: ریگ سیاہ پر انٹر پرڈیش اردو اکادمی کی جانب سے انعام ملا۔

شبیر احمد ندوی

والد کا نام: محب اللہ
 تاریخ پیدائش: ۲۵ ستمبر ۱۹۴۸ء، قادر آباد (بستی دیوپی)
 پتہ: شعبہ عربی۔ لکھنؤ یونیورسٹی۔ لکھنؤ (دیوپی) ۲۲۶۰۰۷
 تعلیم: عالم (ندوۃ العلماء) ایم اے (عربی)، پی ایچ ڈی (لکھنؤ یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: لکچرر شعبہ عربی لکھنؤ یونیورسٹی
 تصانیف: عربی زبان و ادب عہد مغلیہ میں

شبیر حکیم (شبیر احمد)

والد کا نام: حاجی عبدالرحیم حکیم
 تاریخ پیدائش: ۲۸ فروری ۱۹۲۸ء، مالیکاؤں
 پتہ: ۳۶۶ نیو وارڈ۔ مالیکاؤں (ضلع ناسک) مہاراشٹر۔
 تعلیم: انٹر سائنس کے بعد قانون کے آخری سال میں تعلیم منقطع ہو گئی۔
 مشاغل، ملازمت: کاشتکاری
 تصانیف: (۱) شوخیان (مزاحیہ مضامین کا مجموعہ) ۱۹۷۱
 (۲) ماجرائے وطن (مالیکاؤں ضلع ناسک کی تاریخ) ۱۹۷۶

۶۱۹۸۵

(۳) رابن پٹ (بچوں کے لیے)

بیرونی ممالک کا سفر: ۶۱۹۸۱ میں پاکستان گیا۔

شجاع خاورد شجاع الدین ساجد خاں

- والد کا نام: امیر حسین
تاریخ پیدائش: ۲۴ دسمبر ۱۹۴۸ء، فراشتانہ دہلی-۶
پتہ: ۱۷۲۲ - محلہ رود گراں بازار لال کنواں - دہلی۔ ۱۱۰۰۰۶
فلٹ ۲ - وی ٹاؤپ فلیٹس۔ ڈی۔ سی۔ پی۔ آفس۔ تھانہ دریا گنج نئی دہلی-۲
تعلیم: ایم۔ اے (انگریزی)
مشاغل، ملازمت: ممبر انڈین پولس سروس (آئی۔ پی۔ ایس)
تصانیف: (۱) اردو شاعری میں تاج محل (ترتیب و تالیف) ۶۱۹۶۸
(۲) دوسرا شجر (طویل نظم) ۶۱۹۷۰
(۳) داوین (غزلیں اور نظمیں) ۶۱۹۸۲
(۴) مصرع ثنائی (غزلیات)

شرما، ہمت رائے

- والد کا نام: پنڈت آر۔ آر۔ شرما
تاریخ پیدائش: ۲۳ نومبر ۱۹۱۹ء، نارووال (سیالکوٹ - پاکستان)
پتہ: سٹی زن، فلٹ نمبر ۲۰ - ۲۰۶ کیڈل روڈ - ماہم - بمبئی ۱۶-۴۰۰۰
تعلیم: ایم اے (تواریخ) نامکمل
مشاغل، ملازمت: ڈاکٹر کٹر، معنف، شاعر، موسیقار۔

- تصانیف: (۱) ہندو مسلمان (قومی یک جہتی پر افسانے) ۶۱۹۸۰
 (۲) نکاتِ زباندانی ۶۱۹۸۲
 (۳) شہابِ ثاقب ۶۱۹۸۴
 (۴) اونسیاں (پنجابی) (اردو، ہندی، فارسی ۶۱۹۸۵)
 کلام کا مجموعہ

اعزازات، انعامات: ہندو مسلمان اور نکاتِ زباں دانی پر یوپی اردو اکادمی سے اور
 شہابِ ثاقب پر ہساراشتر اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

شریف احمد خاں

- والد کا نام: شفیع احمد خاں
 تاریخ پیدائش: ۲۴ ستمبر ۱۹۱۶ء، مٹھلے آباد (رام پور)
 پتہ: ۲۲/۳۰-۱ اے ڈاکرنگرنی دہلی-۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: جی. بی. وی. سی (پٹنہ)
 مشاغل، ملازمت: یوپی گورنمنٹ کی ملازمت سے ۱۹۴۸ء میں مستعفی اردو سے انگریزی
 اور انگریزی سے اردو میں ترجمہ۔
 تصانیف: (۱) اسلام ایک روشن حقیقت (ترجمہ) ۶۱۹۸۲
 (۲) نظریۂ ارتقا پر ایک تحقیقی نظر ۶۱۹۸۴
 (۳) جراثیم ۶۱۹۸۴

شریف ارشد (محمد شریف)

والد کا نام: عبدالشکور

- تاریخ پیدائش: ۴ فروری ۱۹۳۹ء
 پتہ: ٹیگور منزل، محلہ رحمت نگر نزد مسجد نمبر ۱۲ پوسٹ انڈال ضلع بردوان۔
 (مغربی بنگال)
 تعلیم: منشی فاضل (پنجاب یونیورسٹی) فاضل (مدرسہ عالیہ کلکتہ) ایم اے
 فارسی (علی گڑھ مسلم یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: استاد اردو فارسی رحمانیہ ہائر سکندری اسکول (اردو میڈیم)
 آسنول (مغربی بنگال)
 تصانیف: (۱) معیار تغزل ۱۹۶۲ء
 (۲) خشتِ معنی ۱۹۷۴ء

(ڈاکٹر) شریف حسین قاسمی

- والد کا نام: مولانا اخلاق حسین قاسمی دہلوی
 تاریخ پیدائش: یکم مارچ ۱۹۴۴ء، دہلی
 پتہ: ۱۸۳۸ کٹرہ شیخ چاند لال کنواں دہلی-۶۱۰۰۰۶
 تعلیم: ایم اے پی ایچ ڈی (فارسی)
 مشاغل، ملازمت: تدریس۔ ریڈر۔ شعبہ فارسی، دہلی یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) تذکرہ اشارات بینش (فارسی شعرا کا تذکرہ از مرتضیٰ بینش)
 (۲) جدید فارسی شاعری۔ ایک مختصر تجزیہ ۱۹۷۹ء
 (۳) فارسی نشر کی تاریخ ۱۹۸۱ء
 (۴) سیر المنازل (ترتیب و ترجمہ) ۱۹۸۲ء
 (۵) فیضان حسن رسول نما (ملفوظات کا ترجمہ) ۱۹۸۲ء

(۶) ہندوستانی فارسی ادب (انتخاب ۶۱۹۸۳
مقالات پروفیسر عابدی)

بیرونی ممالک کا سفر: ایران -
اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی اور میرا کادمی لکھنؤ سے انعامات ملے۔

پروفیسر، شعیب اعظمی

- والد کا نام: حکیم محمد اسحاق
تاریخ پیدائش: ۴ دسمبر ۱۹۳۲ء، اعظم گڑھ (اتر پردیش)
پتہ: ۳۳۷-سی/۲۳-بلد ہاؤس، جامعہ نگر نئی دہلی-۱۱۰۰۲۵
تعلیم: ایم۔ اے (اردو فارسی) پتی ایچ ڈی (فارسی)
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس، پروفیسر فارسی جامعہ ملیہ اسلامیہ
تصانیف: (۱) پروانہ چراغِ حزار خودیم ما (تذکرہ عمومی اعظم گڑھ) ۱۹۷۶ء
(۲) صحبتِ یارِ آخر شد (سفرنامہ ایران) ۱۹۷۷ء
(۳) فارسی ادب بعد سلاطین تغلق ۱۹۸۵ء
(فارسی ادبیات)
(۴) قصہ ہائی بہرنگ (فارسی کہانیوں کا ترجمہ) ۱۹۸۵ء
اعزازات، انعامات: دہلی اردو اکادمی سے انعام ملا۔

شفا، حکیم محمد حسین خاں

- والد کا نام: حکیم جان محمد خاں
تاریخ پیدائش: ۸ جولائی ۱۹۴۲ء

پتہ: دواخانہ جان شفا۔ جیل روڈ۔ رام پور (یوپی) ۲۴۴۹۰۱
تعلیم: اعلیٰ فاضل درس نظامی (رام پور)، فاضل حدیث، فاضل طب۔
ڈی یو ایم ایس (الہ آباد) منشی کامل (الہ آباد) ادیب کامل،
جامعہ اردو ملی گڑھ، ایم اے (ڈیپلومٹ) یونیورسٹی، فاضل دینیات،
(الہ آباد)

مشاغل، ملازمت: طبابت اور کیٹلاگر رضا لائبریری رام پور۔

- تصانیف: (۱) فرمان دوا یان رام پور ۶۱۹۷۲
(۲) ملامہ نجم الغنی خاں ۶۱۹۷۲
(۳) تاریخ رضا لائبریری رام پور ۶۱۹۷۵
(۴) رضا لائبریری میں میر علی اکثاتی السلطانی کی
تقریریں

شفاعت فہیم (سید محمد شفاعت نقوی)

- والد کا نام: ۲ اگست ۱۹۴۸ء (مروہہ یوپی)
تاریخ پیدائش: محلہ شفاعت پوتا۔ مروہہ ( )
پتہ: بی یو ایم ایس (علیگ) ایم اے (اردو)
تعلیم: طبابت
مشاغل، ملازمت: بروقت (غزلوں کا مجموعہ)
تصانیف: ۶۱۹۸۴

شفقت اعظمی (حکیم سید خورشید احمد)

- والد کا نام: ۴ جولائی ۱۹۴۷ء بمبئی پور (اعظم گڑھ - یوپی)
- تاریخ پیدائش: سنٹرل ریسرچ انسٹی ٹیوٹ فار یونانی میڈیسن - ۶۲۵-۴-۱۱-۱۷ سی پتہ:
- ڈرٹس - حیدرآباد (اے پی)
- تعلیم: ادیب کامل (جامعہ اردو علی گڑھ) عالم کامل (سرشتہ تعلیم - اتر پردیش الہ آباد) بی اے (مسلم یونیورسٹی) ایف ایم بی ایس (الہ آباد)
- مشاغل، ملازمت: طب یونانی میں ریسرچ
- تصانیف: امراض النساء ۱۹۷۸
- اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے ۱۹۷۹ء میں انعام ملا۔
- (دستاویز، صفحات ۱۸۹-۱۹۰)

شفقت علارالدین

- والد کا نام: مرزا علارالدین بیگ
- تاریخ پیدائش: ۸ اگست ۱۹۳۲ء اعظم گڑھ
- پتہ: روزہ فازی میاں - اعظم گڑھ ۲۷۶۰۰۱
- تعلیم: انٹر میڈیٹ
- مشاغل، ملازمت: سوشل ورکر
- تصانیف: (۱) مگدستہ آل انڈیا مرزا احسان احمد ۱۹۷۳
- میموریل مشاعرہ (ترتیب)
- (۲) حسرت موہانی اور ان کی خدمات ۱۹۷۶ء

- (۳) پیام زندگی (شہری مجموعہ مرزا احسان احمد/ترتیب) ۶۱۹۸۶
 (۴) موج کوثر (از اقبال سہیل/ترتیب) زیر طبع
 بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب، کویت، بحرین، دبئی، سنگاپور، ملیشیا، تھائی لینڈ،
 پاکستان۔ نیپال۔

شفیقہ قادری

- والد کا نام: سید نور اللہ قادری
 تاریخ پیدائش: ۱۳ اکتوبر ۱۹۵۸ء، بیدر (کرنالنگ)
 پتہ: ۱۸۶-۶-۲۰- سید علی چبوترہ، حیدر آباد-۵۰۰۲۶۵
 تعلیم: بی۔ ایس۔ سی۔ بی۔ ایڈ۔ ایم۔ اے۔ ایم۔ فل۔
 مشاغل، ملازمت: لکچرار اردو وینس کالج (جامعہ عثمانیہ)۔ ریسرچ اسکالر
 تصانیف: (۱) حیدر آباد کے علمی و ادبی ادارے ۶۱۹۸۳
 (۲) تعارف (ادبی و تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶
 اعزازات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

شفیقہ فرحت

- والد کا نام: محمد رستم خاں
 تاریخ پیدائش: ۲۶ اگست ۱۹۳۱ء، ناگیپور (مہاراشٹر)
 پتہ: ۱۸۶/۲ ودیا وہار۔ بھوپال (ایم پی)
 تعلیم: ایم اے (اردو۔ فارسی) ڈپلوما ان جرنلزم۔ بی۔ ایچ۔ ڈی
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر و صدر شعبہ اردو۔ حیدرہ کالج بھوپال۔

- تصانیف: (۱) بال بھارتی (ترتیب برائے درجہ ششم) ۶۱۹۷۸
 (۲) لو آج ہم بھی (طنزیہ و مزاحیہ مضامین) ۶۱۹۸۱
 کا مجموعہ
 (۳) رائگ نمبر " " "
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، ۶۱۹۸۱ میں۔ لندن، ۶۱۹۸۵

شکیب، شبیر علی خاں

- والد کا نام: باقر علی خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جولائی ۱۹۲۳ء، رامپور۔ (یوپی)
 پتہ: بنگلہ آزاد خاں۔ رام پور (یوپی)
 تعلیم: بی اے۔ ایل ایل بی (علیگ)
 مشاغل، ملازمت: وکالت
 تصانیف: (۱) موسم گل کے آنے تک (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۵
 (۲) رامپور کا دبستانِ شاعری

(ڈاکٹر) شکیل احمد

- والد کا نام: مولانا عبدالحی قاسمی
 تاریخ پیدائش: ۶ جنوری ۱۹۵۳ء، مونا تھ بھجن (ضلع اعظم گڑھ۔ یوپی)
 پتہ: قاسمی منزل۔ ڈومن پور۔ مونا تھ بھجن ۲۷۵۱۰۱۔ " "
 تعلیم: ایم اے (اردو) پی ایچ ڈی۔
 مشاغل، ملازمت: تلاشِ معاش۔

- تصانیف: (۱) اردو افسانوں میں سماجی مسائل کی عکاسی ۶۱۹۸۴
 ۱۹۴۷ تک (تحقیقی مقالہ)
 اعزازات: انعامات: اترپردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

شکیل اعجاز

- والد کا نام: غنی اعجاز
 تاریخ پیدائش: ۴ جولائی ۱۹۵۴ء، اکولہ
 پتہ: مومن پورہ۔ اکولہ ۴۴۴۰۰۱
 تعلیم: ایم۔ اے۔ بی ایڈ
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس / ریسرچ اسکالر
 تصانیف: (۱) سورج کی تلاش (ترتیب / تذکرہ نشر گاران اکولہ) ۶۱۹۷۸
 (۲) دراصل (حاجیہ مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۱

شکیل جمالی

- والد کا نام: سید حسین حیدر
 تاریخ پیدائش: ۳۱ جولائی ۱۹۲۸ء، الہ آباد (یوپی)
 پتہ: نمبر ۶ کلہن ٹولہ۔ الہ آباد (یوپی)
 تعلیم:
 مشاغل، ملازمت:
 تصانیف: (۱) جھکے (ناول) ۶۱۹۵۲
 (۲) زہیا ۶۱۹۷۴

اعزازات، انعامات: 'زیبا' پریوپی اردو اکادمی سے ۱۹۷۵ء میں انعام ملا۔
(دستاویز لکھنؤ، صفحہ ۱۹۱)

شکیل، ڈاکٹر عبدالغفار

- والد کا نام: محمد اکبر علی
تاریخ پیدائش: ۱۷ مئی ۱۹۲۹ء، بنور (میسور-کرناٹک)
پتہ: شعبہ لسانیات، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی
تعلیم: ایم اے پی ایچ ڈی (اردو) علی گڑھ
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
تصانیف: (۱) زبان و مسائل زبان
(۲) لسانی و تحقیقی مطالعے
(۳) نوادر ابوالکلام
(۴) ابوالکلام کے افسانے
(۵) اقبال کے نثری افکار
(۶) بکٹ کہانی کا معنی اور اس کا وطن
(۷) سرسید کی اولین غیر مطبوعہ 'اردو صرف و نحو'
(۸) بنیادی ہندی اردو
اعزازات، انعامات: زبان و مسائل زبان پر اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام۔

شمامہ بلال

والد کا نام: مولانا عبدالسلام قدوائی ندوی

تاریخ پیدائش: ۶ مئی ۱۹۵۴ء، لکھنؤ
 ۱۰۰۔ ڈاکٹر نگر۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 پتہ:
 تعلیم: ایم اے (اردو) و سرٹیفکٹ کورس برائے تعلیم اطفال جو ذہنی طور پر
 معذور ہوں
 مشاغل ملازمت: ریسرچ اسکالر جامعہ ملیہ اسلامیہ نئی دہلی
 تصانیف: ششویات میر کا تہذیبی مطالعہ ۶۱۹۸۴
 بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب

✽ (سید شمس الزماں

والد کا نام: حافظ سید محمد صدیق چشتی
 تاریخ پیدائش: ۱۰ اکتوبر ۱۹۴۲ء، بھاگلپور (بہار) (وفات ہو گئی)
 پتہ: ۳۹۴۔ ڈاکٹر نگر۔ جامعہ نگر، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے (معاشیات)
 مشاغل ملازمت: صحافت
 تصانیف: (۱) پیغامِ عمل ۶۱۹۷۱
 (۲) ہوپ (انگریزی میں نئی اردو شاعری کا انتخاب) ۶۱۹۷۲
 (۳) دیش بندھو چترنجن داس (حیات اور کارنامے) ۶۱۹۷۶
 بیرونی ملک کا سفر: بنگلہ دیش، روس۔

شمس ہدایونی (احمد میاں)

والد کا نام: الحاج محمد روشن

- تاریخِ پیدائش: یکم جون ۱۹۶۱ء بدایوں (پوپی)
 پتہ: روشن محل، محلہ سوتھا، بدایوں (پوپی)
 تعلیم: ایم اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر
 تصانیف: (۱) دید و دریافت ۱۹۸۱ء
 (۲) شعری مزب الامثال ۱۹۸۲ء
 (۳) از خاک بدایوں ۱۹۸۵ء
 (۴) حقائق و بھائے ۱۹۸۶ء
 (۵) مکاتیبِ شمیم (خطوطِ مومن لال ماتھر شمیم بریلوی) ۱۹۸۷ء
 اعزازات، انعامات: پوپی اردو اکادمی سے دید و دریافت پر انعام ملا۔

شمس فرخ آبادی (شمشاد احمد خاں)

- والد کا نام: محمد ابراہیم خاں
 تاریخِ پیدائش: ۷ جولائی ۱۹۳۶ء
 پتہ: سرو منزل، گولہ گنج، لکھنؤ (پوپی)
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: ملازمت
 تصانیف: (۱) جلتے کنول (شعری مجموعہ) ۱۹۶۵ء
 (۲) چاند کا زخم (افسانوی مجموعہ) ۱۹۷۳ء
 (۳) نیند دھوری بکھرے خواب (افسانوی مجموعہ) ۱۹۷۴ء
 (۴) ملن کی آس (شعری مجموعہ) ۱۹۸۱ء
 اعزازات، انعامات: 'ملن کی آس' پر اتر پردیش اردو اکادمی سے ۱۹۸۲ء میں انعام ملا۔

شمسی، خالد جاوید

- والد کا نام: ذوالفقار احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۲ ستمبر ۱۹۴۲ء
 پتہ: تکمیل الطب کالج، تکمیل الطب اسٹریٹ۔ عبدالعزیز روڈ۔ لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (عربی)، لکھنؤ یونیورسٹی
 مشاغل ملازمت: تصنیف و تالیف بابت طب
 تصانیف: (۱) ادبیاتِ دکن (دکنی اردو ادب کی تاریخ) ۱۹۶۳ء
 (۲) روزمرہ کی دوائیں ۱۹۷۹ء
 اعزازات/انعامات: آخری کتاب پرائرپر دیش اردو اکادمی سے ۱۹۸۰ء میں انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۱۹۸)

شمس نیازی (محمد یاسین ابو شمع)

- والد کا نام: امام الدین خاں
 تاریخ پیدائش: ۵ اپریل ۱۹۱۷ء
 پتہ: پورہ جہانگیر خاں موضع و پوسٹ ہر دھرمو تھانہ کٹر بازار ضلع گونڈہ
 (یوپی) ۲۷۱۱۲۵
 تعلیم: مڈل کلاس
 مشاغل ملازمت: کاشتکاری
 تصانیف: (۱) ریاکار صوفی و حاجی ۱۹۵۵ء
 (۲) تفرقہ اسلام (۷۲ فرقے) ۱۹۵۶ء
 (۳) تعزیر کی حقیقت ۱۹۵۷ء

- ۶۱۹۵۷ (۴) میلاد کی حقیقت
 ۶۱۹۵۸ (۵) کعبہ کی حقیقت
 ۶۱۹۷۲ (۶) صوفی نیازی جمعہ

شمیم اہروہوی (سید شمیم حیدر نقوی)

- والد کا نام: سید علی حسین نقوی
 تاریخ پیدائش: ۱۴ مئی ۱۹۴۱ء، اہروہہ (یوپی)
 پتہ: قاضی زادہ - اہروہہ (۱)
 تعلیم: بی اے - منشی کامل
 مشاغل، ملازمت: مدرس
 تصانیف: (۱) انسابِ فضہ (مرثیہ) ۶۱۹۷۸
 (۲) انیس سو بیاسی (تاریخ) ۶۱۹۸۲
 (۳) رحل جزا (نعت و منقبت) ۶۱۹۸۲
 (۴) ریاضِ فکر (مجموعہ مسدس) ۶۱۹۸۴
 اعزازات، انعامات: انیس سو بیاسی، پر اردو اکادمی یوپی سے انعام ملا۔

(ڈاکٹر) شمیم انور

- والد کا نام: ڈاکٹر ایم اے، شکور
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۴۸ء، مٹیابرج، کلکتہ (مغربی بنگال)
 پتہ: ۲۰۳ پہاڑ پور روڈ، کلکتہ۔ ۷۰۰۰۲۴
 تعلیم: ایم اے، کلکتہ یونیورسٹی ۱۹۶۹ء، پی ایچ ڈی ۱۹۸۰ء

- مشاغل، ملازمت: لکچر، شعبہ اردو، کلکتہ یونیورسٹی
تصانیف: اجنبی خدا (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۴
اعزازات، انعامات: بہار اردو اکادمی نے اجنبی خدا پر انعام دیا۔

شمیم بارہ بنکوی (محمد شمیم خاں)

- والد کا نام: محمد زبیر خاں
تاریخ پیدائش: ۸ اگست ۱۹۳۳ء، بسیا پور
پتہ: موضع بسیا پور۔ پوسٹ نہنہ۔ ضلع بارہ ننگی (یوپی)
تعلیم: مڈل اردو۔ ہندی۔ فارسی (ایچ ٹی۔ سی)
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
تصانیف: (۱) لالہ و گل (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۹
(۲) فکر گل افشاں ۶۱۹۸۴
اعزازات، انعامات: اردو اکادمی لکھنؤ سے دونوں کتابوں پر انعامات ملے۔

شمیم حنفی (پروفیسر محمد شمیم حنفی)

- والد کا نام: محمد یسین حنفی
تاریخ پیدائش: ۱۷ مئی ۱۹۳۹ء، سلطان پور (یوپی)
پتہ: ۱۱۴۔ بی ڈاکر باغ، اوکھلا روڈ۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
تعلیم: ایم اے (تاریخ ۱۹۶۰ء) ایم اے (اردو ۱۹۶۲ء) ڈی فل
(۱۹۶۷ء) الہ آباد یونیورسٹی ڈی۔ لٹ (۱۹۷۱ء) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت: پروفیسر، شعبہ اردو جامعہ ملیہ اسلامیہ، نئی دہلی۔

- (۱) ہمدردیت کی فلسفیانہ اساس
- (۲) نئی شعری روایت
- (۳) غزل کا نیا منظر نامہ
- (۴) فراق، شاعر و شخص (مترجم)
- (۵) کہانی کے پانچ رنگ
- (۶) مٹی کا بلاوا (ڈرامے)
- (۷) مجھے گھر یاد آتا ہے (ڈرامے)
- (۸) قومی یک جہتی اور سیکولرزم (ڈاکٹر تارا چند ترجمہ)
- (۹) شہرِ خوں آشام (ہنگامی شعرا کے تراجم)
- (۱۰) یادوں کا اجالا (جگوان سنگھ) ترجمہ ۶۱۹۸۶
- (۱۱) مرزا غالب (بچوں کے لیے)
- (۱۲) جواہر لال نہرو "
- (۱۳) بھوتوں کا جہاز "
- (۱۴) اندرا گاندھی کی کہانی "
- (۱۵) کٹا ہوا ہاتھ ۶۱۹۸۶

شمیم، سید احمد

- والد کا نام: شمس عظیم آبادی
- تاریخ پیدائش: ۱۳ دسمبر ۱۹۶۸ء نیورا (ضلع پٹنہ، بہار)
- پتہ: ۱-۷/ حنیفہ بائی بلڈنگ، وانجہ واڑی، ماہم، بمبئی-۱۶-۴۰۰۰

تعلیم: بی اے (پٹنہ کالج۔ پٹنہ بہار)
تفصیلات: تلسی داس، مرتبہ دیوندر سنگھ (ترجمہ)

ڈاکٹر شمیم نکہت

والد کا نام: محمد وسیم
تاریخ پیدائش: ۱۲ اکتوبر ۱۹۳۵ء، لکھنؤ (یوپی)
پتہ: ڈی۔ ۱۸/۵ ماڈل ٹاؤن۔ دہلی ۱۱۰۰۰۹
تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی (لکھنؤ یونیورسٹی)
مشاغل ملازمت: ریڈر شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی
تفصیلات: (۱۱) پریم چند کے ناولوں میں نسوانی کردار
۶۱۹۷۵
(۱۲) بچوں کی صحت (ترجمہ)
۶۱۹۷۷
بیرونی ممالک کا سفر: ۱۹۶۹ء میں، عراق، شام، لبنان، مصر، کوئٹہ۔ ۱۹۸۵ء میں پاکستان
ہی ڈبلوائے گولڈن جوبلی کانفرنس میں شرکت کے لیے۔
اعزازات انعامات: یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے پہلی کتاب پر انعام ملا۔

شورش صدیقی (یعقوب علی صدیقی)

والد کا نام: محبوب علی صدیقی
تاریخ پیدائش: ۱۹ مارچ ۱۹۲۲ء، لکھنؤ (یوپی)
پتہ: ڈی۔ ۱۶/۱- پیپر مل کالونی۔ لکھنؤ (یوپی)
تعلیم: بی اے (لکھنؤ یونیورسٹی)، اعلیٰ قابلیت
مشاغل ملازمت: لائف انشورنس کارپوریشن کے سیکش انچارج سے ۱۹۸۲ء میں سبکدوش ہوا۔

- تصانیف: (۱) کمپیوٹر۔ ایک نیا جادو ۶۱۹۸۵
 (۲) شاخ بہ شاخ (نظموں اور غزلوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶
 (۳) قدرتی انتخاب۔ ڈارون کا نظریہ انتخاب (زیر طبع)
 اعزازات و انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی، مغربی بنگال اردو اکادمی اور بہار اردو
 اکادمی نے انعامات دیے۔

شوق ماہری (عبدالمجید خاں)

- والد کا نام: محمد حیات خاں
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۲۰ء، کھنڈوہ (مدھیہ پردیش)
 پتہ: زینت منزل۔ موگھٹ روڈ۔ کھنڈوہ (مدھیہ پردیش)
 تعلیم: دسویں تک
 مشاغل، ملازمت: کاشتکاری
 تصانیف: اذان بتکدہ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۴

شوق، محمد ابراہیم خاں

- والد کا نام: عبدالتمیز خاں
 تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۴۹ء، آکوٹ (ضلع آکولہ، بہار، انڈیا)
 پتہ: شہسوار پورہ۔ آکوٹ - ۸۴۴۱۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو۔ عربی) بی۔ ایڈ
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: تم شوق سے کالج میں پڑھو (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۴

شوق، محمد یامین خاں

والد کا نام: جنگ باز خاں
 تاریخ پیدائش: ۲ اگست ۱۹۰۳ء، کراچی
 پتہ: محلہ چاہ شیریں جنوبی (رائل انجینئر) یو پی -
 تعلیم: ہائی اسکول
 مشاغل، ملازمت: تجارت پارچہ
 تصانیف: (۱) دستاویز (مجموعہ کلام) ۱۹۸۵ء
 اعزازات، انعامات: اردو اکادمی لکھنؤ سے ۱۹۸۶ء میں انعام ملا۔

شوق، مومن خاں

والد کا نام: منور خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جون ۱۹۴۱ء، حیدر آباد (اے پی)
 پتہ: اشرف والا، ۲۳-۳-۱۱، ملے پٹی حیدر آباد۔ ۵۰۰۰۱
 تعلیم: بی کام، این ایس، اے اے (انڈیا)
 مشاغل، ملازمت: سپرنٹنڈنٹ، زرعی یونیورسٹی، راجندر نگر، حیدر آباد
 (۱) ۳۰-۵۰۰
 تصانیف: (۱) بدلتے موسم (شعری مجموعہ) ۱۹۸۱ء
 (۲) چاندنی کے پھول ۱۱
 زیر طبع
 اعزازات، انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

شہاب عظیم آبادی (سید شہاب الدین دسنوی)

- والد کا نام: سید ادرت حسین
 تاریخ پیدائش: ۷ جولائی ۱۹۱۳ء دسنہ (نالندہ بہار)
 پتہ: تاج منزل، ٹی۔ این بنرجی روڈ۔ پٹنہ - ۸۰۰۰۰۱
 تعلیم: بی ایس سی۔ بی ٹی
 مشاغل، ملازمت: پرنسپل محمد حاجی صاحب صدیق پالی ٹیکنک سے سکریٹری، تعینف و تالیف
 تصانیف:
 (۱) محمد علی جناح ۶۱۹۷۰
 (۲) ہمارا دین (حصہ اول) ۶۱۹۷۱
 (۳) " " (حصہ دوم) ۶۱۹۷۲
 (۴) کیمیا کی کہانی ۶۱۹۸۱
 (۵) ہمارا دین (حصہ سوم) ۶۱۹۸۲
 (۶) پہلو بہ پہلو (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۸۳
 (۷) انجمن اسلام کے سوسال ۶۱۹۸۶
 (۸) شبلی (معائنہ تنقید کی روشنی میں) ۶۱۹۸۷
 اعزازات، انعامات: ۱۔ نیشنل ایوارڈ (ٹیچرس) وزارت تعلیم، حکومت ہند ۲۔ قابلِ قدر خدمات ایوارڈ منجانب انجمن اسلام (بمبئی) ۳۔ پہلو بہ پہلو اور کیمیا کی کہانی، ہر بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

شہرپار (ڈاکٹر کنور اہلاق محمد خاں)

- والد کا نام: ابو محمد خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۷ جون ۱۹۳۶ء آٹولہ (بریلی۔ یوپی)

پتہ: پروفیسر شعبہ اردو، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ (یوپی)

تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی (اردو)

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس اور شعر و شاعری

تصانیف: (۱) اسم اعظم ۶۱۹۶۵

(۲) ساتواں در ۶۱۹۷۰

(۳) ہجر کے موسم ۶۱۹۷۸

(۴) ن م راشد - فن و شخصیت (بہ اشتراک) ۶۱۹۸۳

(۵) خواب کا در بند ہے ۶۱۹۸۵

اعزازات، انعامات: ساتواں در پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔ خواب کا در بند ہے پر سہ ماہیہ اکادمی نے ایوارڈ دیا۔

شہزاد سلیم

والد کا نام: محمد گل

تاریخ پیدائش: ۱۵ اگست ۱۹۳۹ء

پتہ: ۱۴ بی گوراجاند روڈ - کلکتہ ۷۰۰۰۱۴ (مغربی بنگال)

تعلیم: میٹرک

مشاغل، ملازمت: صحافت - کاروبار

تصانیف: (۱) ہندوپاک جنگ (۶۱۹۶۵)

(۲) مینا کماری کی موت یا قتل؟

شہناز انجم

والد کا نام: پروفیسر شیر الحق

- تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۵۳ء، بحری آباد (غازی پور۔ یوپی)
- پتہ: ۱۹۔ احاطہ سنگی بیگ، شاہ گنج لکھنؤ۔ ۳۔ ۲۲۶۰۰
- تعلیم: ایم اے (عربی ادب) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی
- مشاغل، ملازمت: گھر گریہستی کی ذمہ داریاں اور فرصت میں تصنیف و تالیف
- تصانیف: (۱) متنبی ایک شاعر ثعالی کی نظر میں ۱۹۸۳ء
- اعزازات، انعامات: اردو اکادمی آئرش دیش نے ۱۹۸۳ء میں انعام دیا۔

شہناز رشید (عبدالرشید بخار)

- والد کا نام: خواجہ غلام محی الدین بخار
- تاریخ پیدائش: ۲۷ جون ۱۹۵۴ء، نوپورہ کلاں (کشمیر)
- پتہ: نوپورہ کلاں، سوپور کشمیر۔ ضلع بارہمولہ۔ ۱۹۳۲۰۱
- تعلیم: ایم اے کا طالب علم
- تصانیف: (۱) زخمی پنچھی (سماجی ناول) ۱۹۸۳ء
- (۲) منزل (ناول) زیر طبع

* شہنشاہ مرزا

- والد کا نام: بہادر مرزا
- تاریخ پیدائش: ۲۷ جون ۱۹۴۲ء، لکھنؤ۔ (وفات: ۲۲ جنوری ۱۹۸۸ء، لکھنؤ، یوپی)
- پتہ: ۸۲۔ وکٹوریہ اسٹریٹ۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۰۳
- تعلیم: ایم اے (لکھنؤ یونیورسٹی) ۱۹۶۸ء
- مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

- تصانیف: (۱) سنگ لہزاں (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۸
 (۲) آگ کادریا۔ ایک تجزیہ (تحقیق و تنقید) زیرِ طبع
 اعزازات، انعامات: آئرپرڈیش اردو اکادمی سے ۱۹۸۰ء میں سنگ لہزاں پر انعام ملا۔
 (دستاویز صفحات ۲۰۱-۲۰۲)

شہیدی، عبدالستار

- والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۴۲ء، کلکتہ
 پتہ: کوئٹہ منشن، سوٹ نمبر ۲-۲۰۔ میکلوڈ اسٹریٹ۔ کلکتہ۔ ۷۰۰۰۱۷
 تعلیم: ایم اے (اردو) کلکتہ یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: تدریس شعبہ اردو و فارسی ہنگل عمن کالج
 تصانیف: (۱) گلِ نغمہ (مرتبہ) ۶۱۹۶۹
 (۲) صہبائے بقا (بنگال کے ایک صوفی کے کلام کو ۶۱۹۷۷
 مرتب کیا ہے)
 (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۵۷۵)

(ڈاکٹر) شیخ رحمن اکولوی

- والد کا نام: شیخ منیر
 تاریخ پیدائش: دھبک چوک، متصل ہارون چال۔ اکولہ (جہاراشٹر) ۴۴۴۰۰۱
 تعلیم: ایم اے۔ بی ایڈ۔ پی ایچ ڈی

- مشاغل، ملازمت: معلم عثمان آزاد اردو ہائی اسکول۔ اکولہ
- تصانیف: (۱) عکس شعور (مٹی افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۸
- (۲) بلا عنوان (طنزیہ اور مزاحیہ مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۱
- (۳) سات سمندر پار سے (بچوں کے لیے غیر ملکی کہانیوں کا ترجمہ) ۶۱۹۸۳
- (۴) الف سے قطب میتا، طنزیہ اور مزاحیہ مضامین کا مجموعہ ۶۱۹۸۵
- اعزازات، انعامات: جہار رائٹر اور بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

شیخ سلیم احمد

- والد کا نام: حاجی بشیر احمد
- تاریخ پیدائش: ۳ مارچ ۱۹۳۶ء، راجپور (سہارنپور۔ یوپی)
- پتہ: ۱۵۰۔ بستی حضرت نظام الدین نئی دہلی۔ ۱۱-۱۳
- تعلیم: ایم اے (تاریخ) جامعہ ملیہ اسلامیہ نئی دہلی (۱۹۶۵ء)
- مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت / اسٹنٹ ڈائریکٹر ترقی اردو بورڈ
- تصانیف: (۱) دلی جو ایک شہر تھا (خاکے اور انشائیے) ۶۱۹۷۳
- (۲) امیر خسرو (مقالات کا مجموعہ) ترتیب۔ ۶۱۹۷۶
- (۳) " " (بچوں کے لیے اردو ہندی دونوں میں)
- (۴) زندہ دل روہیں (ڈرامہ) ۶۱۹۸۰
- (۵) شعلہ کاہن (ناول / ترجمہ) ۶۱۹۸۶
- اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

ص

صابر ابوہری، سردار ارام

والد کا نام: چودھری سُر جہار ارام
تاریخ پیدائش: ۱۵ ستمبر ۱۹۱۹ء موضع دھرم پورہ، نزد ابوہر (فیروز پور پنجاب)

پتنہ:
تعلیم: ایم اے (انگریزی) منشی فاضل۔
مشاغل، ملازمت: لکچرار انگریزی ایس۔ این۔ داس گیتا کالج نئی دہلی۔ ریٹائرڈ۔
تصانیف: (۱) نوائے جنوں (شعری مجموعہ) ۱۹۴۸ء
(۲) نوائے شوق (”) ۱۹۸۶ء
(۳) گیتا کے ۱۵۱ شلوکوں کا منظوم ترجمہ
اعزازات، انعامات: نوائے جنوں پر بہار اردو اکادمی کی طرف سے انعام ملا۔

صابر کریم، مشتاق احمد کریم

والد کا نام: محمد عنایت کریم برتر آردی
تاریخ پیدائش: ۳ جنوری ۱۹۲۷ء بتیا (بہار)
پتنہ: محلہ گچ نمبرا پوسٹ بتیا۔ ضلع مغربی چمپارن (بہار)
تعلیم: آئی، اے (انٹرمیڈیٹ)
مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت سے ریٹائرڈ شاعری و کتب بینی
تصانیف: نالہ نیم شبی (شعری مجموعہ) ۱۹۸۵ء

صابر کوسگوی (سید فرید اللہ حسینی)

- والد کا نام: سید عبداللہ حسینی
 تاریخ پیدائش: ۲ دسمبر ۱۹۱۴ء، قصبہ کوسگی (محبوب نگر - اے پی)
 پتہ: محلہ چنچل گوڑہ مکان ۶۶۹-۴-۱۶ حیدر آباد (اے پی)
 تعلیم: فارغ امتحانات علوم شرقیہ
 مشاغل، ملازمت: موظف حکومت کرناٹک - شعرو سخن
 تصانیف: (۱) آبشار جوئے بار (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۳۸ء
 (۲) گناہ کے آنسو (ناول) ۱۹۳۹ء
 (۳) ٹوٹ گئیں زنجیریں

(صادق) (سید صادق علی)

- والد کا نام: سید بیرن
 تاریخ پیدائش: ۱۰ اپریل ۱۹۲۳ء، اجین (مدھیہ پردیش)
 پتہ: AG-1/47C، دکنس پوری - نئی دہلی 110018
 تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس فی الوقت، سکریٹری اردو اکادمی دہلی
 تصانیف: (۱) دستخط (شعری مجموعہ) ۱۹۷۳ء
 (۲) سلسلہ " ۱۹۷۶ء
 (۳) ترقی پسند تحریک اور اردو افسانہ (تنقید) ۱۹۸۱ء
 (۴) نئی راہی شاعری (ترجمہ) ۱۹۸۱ء
 (۵) نئی ہندی شاعری ۱۹۸۴ء

(۶) مالوے کی لوک کہانیاں (کہانیاں) ۶۱۹۸۵

اعزازات، انعامات: (۱) غالب ایوارڈ (مہر پریش شاسن ساجتہ پریشد)

(۲) کلاشری ستان (اتر پریش، بھکٹو)

(۳) ہمارا شٹر اور مغربی بنگال اردو اکادمیوں سے مختلف کتابوں پر

انعامات ملے۔

(ڈاکٹر) صادقہ ذکی

والد کا نام: مفتی محمود احمد صدیقی

تاریخ پیدائش: ۱۳ جنوری ۱۹۳۹ء

پتہ: ۲۷ فیاض منزل جامعہ نگر نئی دہلی۔ ۱۱-۰۲۵

تعلیم: ایم اے اپنی ایچ ڈی (اردو) جامعہ ملیہ اسلامیہ نئی دہلی

شائع شدہ: درس و تدریس، لکچر شعبہ اردو، " " "

تصانیف: (۱) پروفیسر محمد مجیب - حیات اور اردو خدمات - ۱۹۸۶ء

(تحقیقی مقالہ)

(۲) عقلمند اور ہلاک (انگریزی کہانیوں کا

اردو ترجمہ)

اعزازات، انعامات: پروفیسر محمد مجیب حیات اور اردو خدمات پر دہلی اردو اکادمی سے

انعام ملا۔

* صالحہ عابد حسین (مصدقہ فاطمہ)

والد کا نام: خواجہ غلام الثقلین

تاریخ پیدائش: ۱۸ اگست ۱۹۱۳ء پانی پت (وفات: ۸۰ جنوری ۱۹۸۸ء جامعہ نگر نئی دہلی)

پتہ: ماہر ولا۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: میٹرک (صرف انگریزی) آنرزاں اردو (ادیب کامل) پنجاب
 یونیورسٹی۔

مشاغل، ملازمت: خاندان کی ذمہ داریاں۔ مطالعہ اور تصنیف و تالیف

- تصانیف:
- (۱) ہزارا (ناول)
  - (۲) نقشِ اول (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۳۹
  - (۳) سازِ ہستی "
  - (۴) عفت (ڈرامہ) ۶۱۹۴۶
  - (۵) باتِ چیت (ریڈیائی تقریریں) ۶۱۹۴۶
  - (۶) نراس میں آس (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۴۸
  - (۷) آتشِ خاموش (ناول) ۶۱۹۴۹
  - (۸) قطرے سے گہر پہنچے تک "
  - (۹) زندگی کے کھیل (ڈرامہ) ۶۱۹۵۷
  - (۱۰) پریم اور سیوا کی جیت (طویل مختصر کہانی) ۶۱۹۵۸
  - (۱۱) یادگارِ حالی (سوانح) ۶۱۹۵۹
  - (۱۲) ادبی جھلکیاں (تنقید) ۶۱۹۵۹
  - (۱۳) یادوں کے چراغ (ناول) ۶۱۹۶۶
  - (۱۴) اپنی اپنی صلیب "
  - (۱۵) الجھی ڈور "

وغیرہ

ان کے علاوہ متعدد کتابیں بچوں کے لیے بھی ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: عراق (دو بار)۔ ایران، مکہ معظمہ و مدینہ منورہ کی زیارت، پاکستان، انگلستان، جرمنی، اٹلی، سوئزرلینڈ، فرانس، امریکہ، کینیڈا۔

اعزازات انعامات : پدم شری۔ سہتیہ کلپریشد سے ایوارڈ و اعزاز۔ میرا کادمی سے
افتخاریہ میر۔ متعدد اکادمیوں سے انعامات ملے۔

* سید صباح الدین عبدالرحمن

- والد کا نام : سید محی الدین
تاریخ پیدائش : ۱۹۱۱ء دسند (ضلع نالندہ۔ بہار) (وفات : ۱۸ نومبر ۱۹۸۷ء لکھنؤ یوپی)
پتہ : دارالمصنفین۔ شبلی منزل۔ اعظم گڑھ (یوپی) ۲۰۶۰۰۱
تعلیم : ایم اے (فارسی واردو)
مشاغل ملازمت : دارالمصنفین کی نظامت اور تصنیف و تالیف
تصانیف : (۱) بزم صوفیہ (تصوف) ۱۹۴۹ء
(۲) دیوان اشرف علی خاں (تحقیق و تنقید) ۱۹۵۰ء
(۳) بزم ملوکیہ (تاریخ) ۱۹۵۴ء
(۴) ہندوستان کے عہد وسطیٰ کی ایک جھلک ۱۹۵۸ء
(تاریخ)
(۵) ہندوستان کے عہد وسطیٰ کا فوجی تاریخ ۱۹۶۰ء
(۶) ہندوستان کے مسلمان حکمرانوں کے تمدنی جلوے ۱۹۶۳ء
(۷) ہندوستان کے سلاطین، علماء و مشائخ کے ۱۹۶۴ء
تعلقات پر ایک نظر
(۸) عہد مغلیہ مسلمان و ہندو مورخین کی نظریں ۱۹۶۷ء
(۹) ہندوستان کے عہد ماضی میں مسلمان حکمرانوں ۱۹۷۵ء
کی مذہبی رواداری و حقہ ادلی

- (۱۰) امیر خسرو کی صوفیانہ شاعری ۶۱۹۷۸
 (۱۱) امیر خسرو حیات اور شاعری ۶۱۹۷۹
 (۱۲) بزمِ تیموریہ (دو حصے) ۶۱۹۸۰ ۶۱۹۸۱
 (۱۳) ہندوستان کے عہدِ ماضی میں مسلمان ۶۱۹۸۳
 حکمرانوں کی مذہبی رواداری (حصہ دوم)
 (۱۴) " " " " (۶۶) ۶۱۹۸۵
 (۱۵) شبلی پر ایک نظر ۶۱۹۸۵

وغیرہ وغیرہ

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، انگلینڈ، سعودی عرب۔
 اعزازات و انعامات: اردو اکادمی اتر پردیش اور بہار اردو اکادمی سے متعدد
 انعامات ملے۔ ان کے علاوہ غالب ایوارڈ۔ پریسیڈنٹ ایوارڈ
 اور بہار اردو اکادمی سے مجموعی خدمات پر انعام۔

ڈاکٹر، صبیحہ انور

- والد کا نام: وجاہت علی سندیلوی
 تاریخ پیدائش: ۳۰ دسمبر ۱۹۴۸ء سندیلہ (ہردوئی۔ یوپی)
 پتہ: صدر شعبہ اردو، کرامت حسین مسلم گزٹڈ گری کالج۔ لکھنؤ۔
 تعلیم: ایم اے (گورکھپور یونیورسٹی) 'پنی ایچ ڈی' (لکھنؤ یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: تدریس
 تصانیف: (۱) ورق ورق (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۷۵
 (۲) اردو میں خود نوشت سوانح حیات ۶۱۹۸۱
 (تحقیقی مقالہ)

(۳) باقی سوالات (مجموعہ مضامین)

۱۶ 'اعزازات' انعامات: یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے دونوں کتابوں پر انعامات ملے۔

صدیقی، ڈاکٹر مسر اقتنیار بیگم

والد کا نام: اقبال احمد

تاریخ پیدائش: ۱۲ جون ۱۹۳۷ء بدایوں (یوپی)

پتہ: سی ۸ (۲۹-۳۱) پروبن روڈ - دہلی یونیورسٹی - دہلی - ۱۱۰۰۰۷

تعلیم: ایم اے (اردو) دہلی یونیورسٹی - پی ایچ ڈی (اردو) مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

مشاغل/ملازمت: لکچرر شعبہ اردو ذاکر حسین کالج (دہلی یونیورسٹی) دہلی

تصانیف: (۱) بڑوں کا بچپن ۱۹۸۳ء

(۲) ارشادات قرآنی

(۳) شرح دیوان خانی ۱۹۸۴ء

اعزازات/انعامات: پہلی کتاب پر اردو اکادمی دہلی سے اور تیسری کتاب پر اتر پردیش

اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

* صدیقی، ڈاکٹر سعادت علی

والد کا نام: ڈاکٹر شجاعت علی سندیلوی

تاریخ پیدائش: ۱۵ مارچ ۱۹۴۵ء لکھنؤ - (وفات: ۱۴ فروری ۱۹۹۴ء لکھنؤ، یوپی)

پتہ: شعبہ اردو ہاتھا گاندھی کالج سنبھل ۲۴۴۳۰۲

تعلیم: ایم اے (اردو) لکھنؤ یونیورسٹی ۱۹۶۵ء ایم لٹ (اردو) دہلی یونیورسٹی

۱۹۶۸ء پی ایچ ڈی (اردو) لکھنؤ یونیورسٹی ۱۹۸۳ء

- موضوع: ۱۹ ویں صدی میں اردو کا زندگی ادب نگراں پروفیسر نور الحسن ہاشمی
- مشاغل، ملازمت: ۱۹۷۱ء سے اردو لکچرر (روہیل کھنڈ-یونیورسٹی) درس و تدریس، تصنیف و تالیف
- تصانیف:
- (۱) آئینہ نشر اردو ۶۱۹۶۵
  - (۲) شرح ادب پارے نشر برائے انٹرمیڈیٹ ۶۱۹۶۶
  - (۳) بچوں کی لوک کہانیاں ۶۱۹۷۰
  - (۴) ہمسیمہ غالب ۶۱۹۷۱
  - (۵) ادبی جائزے ۶۱۹۷۵
  - (۶) حدیث محبت ۶۱۹۷۳
  - (۷) ادبی آئینے (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۴
  - (۸) چند ممتاز شعرائے سنبل (جلد اول) ۶۱۹۸۴
  - (۹) وہ جب یاد آئے (خاکے) ۶۱۹۸۵
- اعزازات، انعامات: تین کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

صدیقی، ڈاکٹر شبیر احمد (ایس اے صدیقی)

- والد کا نام:
- تاریخ پیدائش: ۱۹ ستمبر ۱۹۳۹ء، بلند شہر (یوپی)
- پتہ: انچارج بدنسپل اردو بیچنگ اینڈ ریسرچ سنٹر، سولن، شملہ
- تعلیم: ایم اے (اردو) ۱۹۶۲ء، پی ایچ ڈی، ۱۹۷۰ء
- مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
- تصانیف:
- (۱) ادب اور لسانیات ۶۱۹۷۶
  - (۲) مرزا دیر کی مرثیہ نگاری (تحقیقی مقالہ) ۶۱۹۸۰
- اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر بہار اردو اکادمی سے اور دوسری کتاب پر اتر پردیش

اردو اکادمی سے ۱۹۸۱ء میں نعام ملا۔
(دستاویز، صفحہ ۲۰۸)

صدیقی، ڈاکٹر ظفر احمد

- والد کا نام: مولانا وقار احمد
تاریخ پیدائش: ۹ فروری ۱۹۵۳ء، قصبہ گھوسی، ضلع اعظم گڑھ (یوپی)
پتہ: شعبہ اردو، بنارس ہندو یونیورسٹی، وارانسی (یوپی) ۲۲۱۰۰۵
تعلیم: مدرسہ مظاہر علوم، سہارنپور (دورہ حدیث ۱۹۷۲ء) دارالعلوم ندوۃ العلماء، لکھنؤ (تحصیل ادب عربی ۱۹۷۴ء) بنارس ہندو یونیورسٹی، بنارس (ایم اے اردو ۱۹۷۸ء - پی ایچ ڈی ۱۹۸۱ء) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی - پرائیویٹ (ایم اے عربی ۱۹۸۴ء)
مشاغل ملازمت: لکچرر شعبہ اردو، بنارس ہندو یونیورسٹی۔
تصانیف: (۱) تنقیدی معروضات (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۳ء
(۲) انتخابِ مومن ۱۹۹۳ء

صدیقی، پروفیسر ظہیر احمد

- والد کا نام: ضیاء احمد بدایونی
تاریخ پیدائش: ۱۰ جولائی ۱۹۲۹ء
پتہ: شعبہ اردو - دہلی یونیورسٹی - دہلی ۱۱۰۰۰۷
تعلیم: ایم اے (اردو - فارسی) مسلم یونیورسٹی - پی ایچ ڈی - دہلی یونیورسٹی
مشاغل ملازمت: پروفیسر شعبہ اردو - دہلی یونیورسٹی

تصانیف:

- (۱) مثنوی سحرالبیان (ترتیب اور تنقیدی مقدمہ) ۶۱۹۵۴
 (۲) مثنوی گلزارِ نسیم " " ۶۱۹۵۵
 (۳) دیوانِ درد " " ۶۱۹۵۶
 (۴) انتخابِ دیوانِ مومن (ترتیب و حواشی اور مقدمہ) ۶۱۹۵۸
 (۵) قصائدِ مومن " " ۶۱۹۶۰
 (۶) دلی کا دبستانِ شاعری (دہلی کا لچ میگزین کا خصوصی شمارہ) ۶۱۹۶۱
 (۷) جذباتِ رضی (ترتیب اور تنقیدی مقدمہ) ۶۱۹۶۵
 (۸) فانی کی شاعری (تنقیدی مطالعہ) ۶۱۹۶۹
 (۹) نقشِ لعلِ رنگِ رنگ (غالب کی فارسی غزلوں اور ۶۱۹۷۰
 مثنویوں کا انتخاب و ترجمہ)
 (۱۰) مومن - شخصیت اور فن (ایک تنقیدی مطالعہ) ۶۱۹۷۲
 (۱۱) فکری زاویے (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۷۲
 (۱۲) انشائے مومن (فارسی خطوط کا انتخاب و ترجمہ) ۶۱۹۷۷
 (۱۳) ادب میں جمالیاتی اقدار ۶۱۹۷۹
 (۱۴) احساس و ادراک (تنقیدی اور ادبی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۱
 (۱۵) خواجہ میر درد (سوانحی مطالعہ) ۶۱۹۸۳
 وغیرہ وغیرہ

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، سعودی عرب

اعزازات و انعامات: دس ویں، گیارہویں اور بارہویں کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

صدیقی، ڈاکٹر ظہیر علی

- والد کا نام: ذوالفقار حسین صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۳ اپریل ۱۹۴۵ء مولد رام پور
 پتہ: نذر یا ملاظریف رام پور (یوپی) ۲۲۴۹۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو) پی ایچ ڈی
 مشاغل/ملازمت: ملازمت
 تصانیف: مولانا محمد علی جوہر کی ادبی زندگی کا تنقیدی جائزہ (تحقیقی مقالہ) ۱۹۸۶ء
 بیرونی ممالک کا سفر: دو بئی، پاکستان۔

صدیقی، ڈاکٹر عظیم الشان

- والد کا نام: حکیم بدر الدین صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۱۰ اکتوبر ۱۹۳۵ء اردوہ
 پتہ: ۲۰۰۲ - قاسم جان اسٹریٹ۔ دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (اردو)
 مشاغل/ملازمت: ریڈر شعبہ اردو۔ جامعہ ملیہ اسلامیہ۔ نئی دہلی
 تصانیف: افسانوی ادب (تحقیق و تجزیہ) ۱۹۸۴ء

صدیقی، قادر علی

- والد کا نام: عیوض علی صدیقی

- تاریخ پیدائش: ۲۸ اگست ۱۹۲۳ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: ۲۲۶/۸۰ - باغ مولوی انوار - لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم: ایم اے - ایل ایل بی (لکھنؤ یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: وکالت
 تصانیف: (۱) سنگم (مجموعہ کلام) ۱۹۶۹ء
 (۲) ابر معنی " ۱۹۷۷ء
 (۳) نکتہ الفاظ " زیر طبع
 اعزازات، انعامات: دونوں کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔
 (دستاویز، صفحہ ۲۱)

صدیقی، کمال احمد

- والد کا نام: ڈاکٹر محمد احمد صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۱۷ فروری ۱۹۲۶ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: ۲۰۷ - راؤ زایو نیو، نئی دہلی ۱۱۰۰۰۲
 تعلیم: ایم اے
 مشاغل، ملازمت: ڈپٹی چیف پروڈیوسر (اردو سروسز اور یووانی سروسز) ڈاکٹر کٹوریٹ
 جنرل آل انڈیا ریڈیو (ریٹائرڈ)
 تصانیف: (۱) بادبان (نظمیں) ۱۹۴۸ء
 (۲) ایران قدیم و جدید ۱۹۵۳ء
 (۳) جواہرات ۱۹۶۴ء
 (۴) کوہسار گاتے ہیں (نظمیں) ۱۹۶۵ء
 (۵) انتخاب کلام کمال احمد صدیقی ۱۹۶۵ء

۶۱۹۷۱ (۶) بیاض غالب (تحقیقی جائزہ)

۶۱۹۷۲ (۷) خلوت سے انجمن تک (نظمیں)

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان۔ انگلستان۔

امرازاں، انعامات: جموں و کشمیر اکادمی آف آرٹ کچر اینڈ لٹریچر سے ۶۱۹۷۲ میں

اور اردو اکادمی اتر پردیش سے ۶۱۹۷۲ میں انعامات ملے۔

* صدیقی، مبشر علی

والد کا نام: مظاہر علی

تاریخ پیدائش: ۱۳ جولائی ۱۹۱۳ء بدایوں۔ (وفات: ۴ جولائی ۱۹۸۷ء بدایوں، یوپی)

پتہ: گلی وحید بخش۔ محلہ سوٹھ۔ بدایوں (یوپی) ۲۲۳۶۰۱

تعلیم: ایم اے (اردو) مسلم یونیورسٹی، ۶۱۹۴۰۔ بی ٹی (مسلم یونیورسٹی) ۱۹۴۱ء

ایم اے (فارسی) آگرہ یونیورسٹی، ۶۱۹۴۵۔

مشاغل ملازمت: مسلحی سے ریٹائر ہونے کے بعد بچوں اور بچیوں کی تعلیم کے لیے

اسکول قائم کیا ہے۔

تصانیف: (۱) ادبی مقالات (تحقیقی و تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۴۳

(۲) تعلیم کے نئے اصول اور دیگر مضامین ۶۱۹۴۴

(تعلیمی مضامین کا مجموعہ)

(۳) پنکٹریاں (خطوط اور مختصر مضامین) ۶۱۹۴۹

(۴) تنقیدی رائے (تحقیقی و تنقیدی مضامین) ۶۱۹۵۲

(۵) ادبی تجزیے " " ۶۱۹۵۷

(۶) ادبی مقالات (دوسرا ایڈیشن مع اضافہ) ۶۱۹۶۱

(۷) صحیفہ بشارت (تحقیقی و تنقیدی مضامین) ۶۱۹۷۳

- (۸) اردو اور تاریخ کیسے پڑھائیں (طریقہ تعلیم) ۶۱۹۷۳
 (۹) آئینے کے سامنے (تنقیدی مضامین و تبصرے) ۶۱۹۷۴
 (۱۰) ایک معلم کی خودگذشت (تعلیمی) ۶۱۹۷۴
 (۱۱) بدایوں کے چند ادبا و شعرا (تحقیقی و تنقیدی) ۶۱۹۷۵
 (۱۲) نگارشات نو (مضامین و خطوط) ۶۱۹۷۵
 (۱۳) بکھرے ہوئے موتی (مضامین، خاکے اور تبصرے) ۶۱۹۷۷
 (۱۴) مضامین و مکاتیب (مضامین و خطوط) ۶۱۹۷۸
 (۱۵) معاصرین کے خطوط (خطوط) ۶۱۹۷۹
 اعزازات، انعامات: اردو اور تاریخ کیسے پڑھائیں، اردو اکادمی اتر پردیش ۶۱۹۷۴
 میں اور ایک معلم کی خودگذشت پر " " ۶۱۹۷۵
 میں اور معاصرین کے خطوط پر اردو اکادمی بہار نے ۸۰۶۱۹ میں
 انعامات دیے۔

صدیقی، محمد اسحاق

- ذکر نام: محمد شفیع
 تاریخ پیدائش: ۱۵ اکتوبر ۱۹۲۹ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: ۵-۱-۷ گوئن تالاب-۱ مین آباد- لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۰۱
 تعلیم: انٹر میڈیٹ، ۱۹۵۴ء
 مشاغل، ملازمت: ملازمت
 تصانیف: چاند پر انسان ۶۱۹۷۴
 اس کے علاوہ سائنس اور عام معلومات پر آسان زبان میں
 چھوٹی بڑی ۱۶ کتابیں شائع کروائیں، جن میں سے آٹھ کتابوں پر انعامات ملے

اعزازات، انعامات، چاند پر انسان، کوآتر پردیش اردو اکادمی نے انعام دیا۔
(دستاویز، صفحہ ۲۱۵)

✽ صدیقی، محمد اکبر الدین

- والد کا نام: محمد اکرام الدین
تاریخ پیدائش: ۵ نومبر ۱۹۱۳ء، بھینسہ، عادل آباد۔ (وفات: ۲۱ جنوری ۱۹۹۵ء حیدرآباد)
پتہ: چار قندیل آغا پورہ۔ حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۰۱
مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو عثمانیہ یونیورسٹی (موظف)
تصانیف: (۱) مشاہیر قندھار دکن ۶۱۹۳۷
(۲) پریم چند اور ان کی افسانہ نگاری ۶۱۹۴۲
(۳) فہرست مطبوعات کتب خانہ ادارہ ادبیات ۶۱۹۵۶
اردو (جلد اول)
(۴) کلام بے نظیر (وارثی) ۶۱۹۵۸
(۵) فہرست مطبوعات (جلد دوم) ۶۱۹۵۹
(۶) دیوان عشق، جمال الشکر ۶۱۹۶۰
(۷) فہرست مطبوعات (جلد سوم) ۶۱۹۶۳
(۸) خطوط عبدالحق (مرتبہ) ۶۱۹۶۶
(۹) کلیاتِ ممنون (تعارف) ۶۱۹۷۲
(۱۰) انتخاب کلیات محمد قلی قطب شاہ (مرتبہ) ۶۱۹۷۲
(۱۱) سمجھے چراغ (مغاین کا مجموعہ) ۶۱۹۷۵
(۱۲) نقش دل پذیر (دکنی شعرا کا کلام) ۶۱۹۷۷
(۱۳) شامِ غرباں (فارسی) ۶۱۹۷۷

۶۱۹۷۸ (۱۴) پھول بن (ابن نشاٹلی)

۶۱۹۸۴ (۱۵) فہرست مخطوطات کتب خانہ ادارہ ادبیات

صدیقی، ڈاکٹر محمد بسین مظہر

- والد کا نام: مولوی انعام علی
تاریخ پیدائش: ۱۷ دسمبر ۱۹۴۷ء، گولاگوکرن ناٹھ
پتہ: شعبہ اسلامک اسٹڈیز، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
تعلیم: ایم اے، ایم فل، پی ایچ ڈی (علی گڑھ)
مشاغل/ملازمت: درس و تدریس اور تفسیر و تحقیق
تصانیف: (۱) خلمی خاندان (انگریزی سے ترجمہ) ۶۱۹۸۰
(۲) عہد بنوی میں تنظیم ریاست و حکومت ۶۱۹۸۳
(۳) عہد بنوی کی ابتدائی ہمیں - محرکات، مسائل اور مقاصد ۶۱۹۸۴
(۴) بنوی غزوات و سرایا کی اقتصادی اہمیت ۶۱۹۸۴
اعزازات/انعامات: نقوش ایوارڈ (لاہور) سیرت ۶۱۹۸۳

صغرا ہمدی (ڈاکٹر امامت فاطمہ)

- والد کا نام: سید علی ہمدی
تاریخ پیدائش: ۶۱۹۳۹ء، بھوپال (مدھیہ پردیش)
پتہ: عابد دلا - جامعہ نگر - نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی - لی ایڈ

مشاغل ملازمت: ریڈر شعبہ اردو جامعہ ملیہ اسلامیہ

- تفانیف: (۱) رسیلی کہانیاں (بچوں کے لیے) ۶۱۹۶۹
 (۲) کوئی درد آشنا بھی نہیں (ناولٹ) ۶۱۹۷۰
 (۳) پابہ جولاں (ناولٹ) ۶۱۹۷۳
 (۴) دُھند " ۶۱۹۷۵
 (۵) پتھر کا شہزادہ (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۶
 (۶) پُر دوائی (ناولٹ) ۶۱۹۷۸
 (۷) اکبر کی شاعری کا تنقیدی مطالعہ (تحقیقی مقالہ) ۶۱۹۸۰
 (۸) ماحول کے ذریعے سائنس کی تعلیم (ترجمہ) ۶۱۹۸۰
 (۹) ہندوستان میں عورت کی حیثیت " ۶۱۹۸۰
 (۱۰) سخنِ دلنواز (ترتیب خطوط خواجہ ۶۱۹۸۱

غلام السیدین

(۱۱) اکبر الہ آبادی (مختصر سوانح) ۶۱۹۸۲

(۱۲) حیاتِ عابد (ترتیب خود نوشت سوانح ۶۱۹۸۴

ڈاکٹر سید عابد حسین

(۱۳) جو میرے وہ راجہ کے نہیں (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۵

بیرونی ممالک کا سفر: لندن - امریکہ - کینیڈا۔

اعزازات/انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی اور دہلی اردو اکادمی سے مختلف کتابوں پر انعامات ملے۔

صفی الرحمن مبارکپوری / ابو ہشام اعظمی

سید اللہ

والد کا نام

تاریخ پیدائش: ۱۹۴۲ء (سند کے مطابق: ۶ جون ۱۹۴۳ء) موضع حسین آباد مبارکپور

ضلع اعظم گڑھ (یوپی)

پتہ: مستقل: حسین آباد۔ ڈاکخانہ گوجرپار۔ مبارکپور۔ ضلع اعظم گڑھ (یوپی)

موجودہ: جامعہ سلفیہ۔ ریوڑی تالاب۔ ورتاسی (یوپی) ۱۰-۲۲۱

تعلیم: فاضل جامعہ اسلامیہ فیض عام مئو ناتھ بھجن۔ مولوی، عالم، فاضل ادب۔

فاضل دینیات۔ عربی و فارسی۔

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ ماہنامہ المحدث (وارانسی) کی ادارت

تصانیف: (۱) مصابیح ۱۹۶۳ء

(۲) تذکرہ شیخ الاسلام محمد بن عبدالوہاب ۱۹۷۳ء

(۳) تاریخ آل سعود ۱۹۷۳ء

(۴) انکار حدیث کیوں؟ ۱۹۷۷ء

(۵) انکار حدیث حق یا باطل؟ ۱۹۷۸ء

(۶) رزم حق و باطل ۱۹۷۸ء

(۷) فتنہ قادیانیت اور مولانا ثناء اللہ رام تری ۱۹۷۹ء

(۸) قادیانیت اپنے آئینہ میں ۱۹۸۱ء

(۹) الرحیم الممتوم (عربی میں سیرت صلعم پر) ۱۹۸۱ء

(۱۰) اسلام اور اہنسا ۱۹۸۴ء

ان کے علاوہ متعدد کتابیں عربی زبان میں بھی ہیں

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب (۱۹۷۹ء - ۱۹۸۰ء) امریکہ ۱۹۸۲ء

پاکستان ۱۹۸۵ء

اعزازات، انعامات: الرحیم الممتوم (عربی) پر رابطہ عالم اسلامی نے پچاس ہزار ریال

کا انعام دیا۔

صلاح الدین پرویز

- والد کا نام: محمد عبدالجبار
 تاریخ پیدائش: ۹ فروری ۱۹۵۲ء، الہ آباد
 پتہ: ۱۔ ۲۳۷۔ بابا ہاؤس۔ ۲۷ ویں اسٹریٹ۔ باندرا۔ بمبئی۔ ۴۰۰۰۵۰
 ۲۔ سائیکس، صندوق البرید ۴۵۵۱۔ ریاض سعودی عرب
 ۳۔ ۱۰۵۹۔ نار تھ ٹاٹا پلو۔ کیو پریٹنو۔ کیلی فورنیا۔ یو ایس اے۔
 تعلیم: ایم اے۔ فیزکس اور بزنس مینجمنٹ سے متعلق دوسری ڈگریاں
 مشاغل، ملازمت: نائب رئیس، سائی سوریس (سعودی عرب)
 تصانیف:
 (۱) ٹراژڈی (طویل نظم) ۶۱۹۷۲
 (۲) نیگیٹو (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۳
 (۳) جنگل " ۶۱۹۷۶
 (۴) دھوپ سمندر سایہ " ۶۱۹۷۸
 (۵) نمرتا (ناول) ۶۱۹۸۰
 (۶) سارے دن کا تھکا ہوا پرش (ناول) ۶۱۹۸۱
 (۷) محمد (نعتیہ شاعری) ۶۱۹۸۲
 (۸) لوپو کمنز (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۳
 (۹) ایک دن بیت گیا (ناول) ۶۱۹۸۳
 (۱۰) دھوپ سرائے (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۵
 (۱۱) لوریاں " ۶۱۹۸۶
 (۱۲) صلاح الدین پرویز کے خطوط ۶۱۹۸۸
 بیرونی ممالک کا سفر: "پچھلے تیرہ برسوں سے مسلسل سفر میں ہوں، ہندوستان اور امریکہ
 تک اور ان کے درمیان جو بھی ممالک پڑتے ہیں، ان کو دیکھنے اور ان کا
 مطالعہ کرنے کا موقع ملا ہے۔"

ڈاکٹر، صلاح الدین خاں

- والد کا نام: اسلام الدین خاں
 تاریخ پیدائش: یکم اکتوبر ۱۹۴۴ء دہلی
 پتہ: ۲۷-۶ - گلی چاندی والی - پہاڑی بھوجہ، دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: لکچرر
 تصانیف: (۱) دہلی کے اردو مخطوطات (مرتبہ) ۱۹۷۵ء
 (اردو - انگریزی)
 (۲) دلی والے (مرتبہ) ۱۹۸۶ء
 (۳) دہلی کی آخری شمع " ۱۹۸۶ء
 (۴) دلی والے دوسری جلد "
 (۵) شیفتہ، حیات، و تصنیفات (تحقیقی مقالہ)
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۱۹۶۷ء
 اعزازات، انعامات: مرزا غالب ایوارڈ

صوفی، صغیر احمد خاں

- والد کا نام: نصیر احمد خاں
 تاریخ پیدائش: ۲۳ جولائی ۱۹۲۳ء، چندولی (ضلع بنارس - یوپی)
 پتہ: سی - بی - ۴ - سی - ڈی ڈی اے فلیٹس منیر کاٹیج، دہلی ۱۱۰۰۶۷
 تعلیم: بی اے - ایل ایل بی -
 مشاغل، ملازمت: وکالت

تصانیف: (۱) رقصِ دوام (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۲

(۲) گرمیِ اندیشہ ۶۱۹۶۹

بیرونی ممالک کا سفر: انگلینڈ۔

اعزازات، انعامات: گرمیِ اندیشہ پریوپی گورنمنٹ نے انعام دیا۔

ض

* ضامن مراد آبادی (ضامن علی خاں)

والد کا نام: حاجی صابر علی خاں

تاریخ پیدائش: ۲ اگست ۱۹۴۴ء مراد آباد۔ (وفات: ۲۲ اکتوبر ۱۹۸۸ء ذاکرنگر، نئی دہلی ۲۵)

پتہ: ۱۱۔ گلی نمبر ۱۸، قمر منزل۔ ذاکرنگر، جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم اے (انگریزی ادب) مراد آباد

مشاغل ملازمت: سرکاری ملازمت

تصانیف: (۱) مراد آبادی چند ادبی شخصیات (مرتبہ) ۶۱۹۶۳

(۲) جگر مراد آبادی۔ ایک مطالعہ مع انتخاب کلام ۶۱۹۸۴

(۳) ساغرِ نظامی۔ فن اور شخصیت (مرتبہ) ۶۱۹۸۵

بیرونی ممالک کا سفر: ۶۱۹۶۴ء میں پاکستان۔

اعزازات، انعامات: جگر مراد آبادی ایک مطالعہ پر مرکزی وزیر محنت کے ہاتھوں سے انعام

اور ۶۱۹۸۴ء میں ذوقِ دہلوی ریسرچ انسٹی ٹیوٹ (دہلی) کی

طرف سے ایوارڈ ملا۔

(سید) ضمیر حسن دہلوی

- والد کا نام: سید نصیر حسن
 تاریخ پیدائش: ۴ مارچ ۱۹۴۰ء، دہلی -
 پتہ: ۱۷۶۴- گلی گھنٹے والی، پہاڑی بھوجلہ، دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: ایم اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: لکچرر ڈاکٹر ذاکر حسین کالج، دہلی
 تصانیف: (۱) فسائے عجائب کا تنقیدی مطالعہ ۱۹۶۲ء
 (۲) دلی سے دلی تک ۱۹۶۴ء
 (۳) دلی والے ۱۹۶۷ء
 (۴) میر باقر علی داستان گو ۱۹۶۸ء
 (۵) مکاتیب احمد سعید ۱۹۷۰ء
 (۶) غالب کی دلی ۱۹۷۲ء
 (۷) فکرنوشا، جہاں آباد (ترتیب) ۱۹۷۸ء
 (۸) دلی کا آخری دیدار ۱۹۸۵ء
 اعزازات، انعامات: غالب کی دلی پر یوپی اردو اکادمی سے ۱۹۷۳ء میں انعام ملا۔

(سید) ضیاء الحسن ندوی

- والد کا نام: سید آل حسن
 تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۴۴ء
 پتہ: ۳۴۸- بٹلا ہاؤس، جامعہ نگر، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے (عربی)

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: عربی ادب دیار ۶۱۹۸۱

۶۱۹۸۳ (پاکستان میں) ،
بیرونی ممالک کا سفر: کویت، متحدہ عرب امارات، سعودی عرب۔

(ڈاکٹر) ضیاء الدین

والد کا نام: خواجہ حضرت الدین

تاریخ پیدائش: ۲۰ ستمبر ۱۹۵۶ء، جتوں

پتہ: لکچر کرایس پانڈنس ایجوکیشن جتوں یونیورسٹی۔ جتوں (جے اینڈ کے)

تعلیم: ایم اے (اردو) ایم فل، پی ایچ ڈی

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: (۱) خواجہ احمد عباس (تنقیدی جائزہ) جنوری ۱۹۸۷ء

(۲) گوپال سن کی شاعری

(مولانا) ضیاء الدین اصلاحی

والد کا نام: شیخ حاجی عبدالرحمن

تاریخ پیدائش: ۱۹۳۷ء، موضع جیراچور (ضلع اعظم گڑھ)

پتہ: دار المصنفین، شبلی اکادمی، اعظم گڑھ (یو پی) ۲۰۶۰۰۱

تعلیم: عالم (مدرسہ الاصلاح) سرگئے میر، ضلع اعظم گڑھ

مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف، رفیق دار المصنفین۔ ایڈیٹر کی حیثیت سے

ماہنامہ معارف (اعظم گڑھ) کی ادارت

- تصانیف: (۱) ہندوستان عربوں کی نظریں (حصہ اول)۔ ۶۱۹۶۰
 (۲) " " " (حصہ دوم) ۶۱۹۶۲
 (۳) تذکرۃ المحدثین (حصہ اول) ۶۱۹۶۷
 (۴) " " " (" دوم) ۶۱۹۷۷
 (۵) چنداربابِ کمال (شخصیات) ۶۱۹۸۳
 اعزازات، انعامات: تذکرۃ المحدثین دوم اور چنداربابِ کمال پرائرپر دیش اردو اکادمی
 سے انعام ملا۔

ضیاء الرحمن اعظمی

- والد کا نام: مسعود الرحمن کلام
 تاریخ پیدائش: ۲۸ مئی ۱۹۴۰ء، جیرا پور اعظم گڑھ (یوپی)
 پتہ: ۴۱۔ چکلا تکیہ۔ اعظم گڑھ (") ۲۷۶۰۰۱
 تعلیم: بی اے، ایم ایڈ (علیگ)
 مشاغل، ملازمت: لکچرر، شعبہ تعلیمات، شبلی نیشنل پوسٹ گریجویٹ کالج۔ اعظم گڑھ
 تصانیف: چمچہ نامہ (مزاحیہ شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۴

ضیا ایوبی شریف نگری (ضیاء الاسلام)

- والد کا نام: مارٹر مبارک حسین
 تاریخ پیدائش: ۷ جون ۱۹۶۲ء، شریف نگر (یوپی)
 پتہ: قصبہ شریف نگر۔ تحصیل ٹھاکر دوارہ۔ ضلع مراد آباد (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (اردو) ۶۱۹۸۴۔ معلم اردو (جامعہ اردو ملی گڑھ)
 ۶۱۹۸۵

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: دستِ غزل

۶۱۹۸۵

ضیاءِ جبل پوری (محمد ضیاء الدین)

والد کا نام: حکیم محمد ناصر الدین سیوہاروی

تاریخ پیدائش: یکم دسمبر ۱۹۳۲ء، مراد آباد (پوپی)

پتہ: اسٹٹ اسٹیشن ماسٹر کاماریڈی۔ ضلع نظام آباد (اے پی) ۵۰۳۱۱

تعلیم: انٹرمیڈیٹ (اجیر پورڈ)

مشاغل، ملازمت:

تصانیف: ۱۰ بیاض فکر (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۲

ط

* طالب چکوالی (منوہر لال کپور)

والد کا نام: لالہ بال مکند کپور

تاریخ پیدائش: ۱۳ مئی ۱۹۰۰ء، چکوال، جہلم۔ (وفات: ۲۴ دسمبر ۱۹۸۸ء، دہلی)

پتہ: جے ۳۲ لاجپت نگر ۳ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۴

تعلیم: بی اے (آنرس)، ایل ایل بی

مشاغل، ملازمت: خدمتِ اردو ادب

تصانیف: (۱) انوارِ حقیقت (نظمیں اور مضامین) ۶۱۹۳۱

(۲) برگِ بزم (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۵

(۳) برگ زر (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۰

(۴) شردھا کے پشپ پتر و نظمیں بہ حرفت ۶۱۹۸۴
(دو ناگری)

(۵) فوجی کی محبوبہ (ناول) بہ اقساط سینک ۶۱۹۸۵
سماچار (اردو) میں شائع ہوا تھا)

(۶) میری یادیں ۶۱۹۸۶

(۷) مور پنکھ (مضامین) ۶۱۹۸۷

(۸) برگ صد برگ زیر طبع

اعزازات و انعامات: آل انڈیا یونیٹ لیگ شملہ کے کل ہند مشاعرہ میں "اتحاد" نظم پر
اول انعام سونے کا تمغہ اور اعزازی سارٹیفکیٹ، یو پی اردو اکادمی
نے برگ زر پر انعام، دہلی اردو اکادمی سے چار سو روپیہ ماہوار
کا وظیفہ۔

طالب شاہ آبادی (ڈاکٹر سیوئیل وکٹر بھجن)

والد کا نام: ٹھوٹھی بھجن بھجن

تاریخ پیدائش: ۱۴ اکتوبر ۱۹۲۴ء شاہ آباد (بہار)

پتہ: ہنری مارٹن انسٹی ٹیوٹ آف اسلامک اسٹڈیز چرائخ ملی لین

اسٹیشن روڈ، حیدر آباد ۵۰۰۰۰۰ (۱۷ پی)

تعلیم: ایم اے (فارسی) اور ایم او ایل (فارسی) پنجاب یونیورسٹی۔

ایم اے (اسلامیات) ہارٹفرڈ (یو ایس اے) بی ڈی (سیرامپور)

مغربی بنگال پی ایچ ڈی، دانشگاه تہران، ایران۔

مشاغل و ملازمت: لکچرار اسلامیات ہنری مارٹن انسٹی ٹیوٹ، جلیپور ایم پی

۱۹۶۲ء سے ۱۹۶۶ء تک - اسوسی ایٹ ڈائریکٹر، ہنری مارٹن انسٹی
ٹیوٹ لکھنؤ یو۔ پی۔ ۱۹۶۶ء تا ۱۹۶۸ء تک - ڈائریکٹر، ہنری مارٹن انسٹی
ٹیوٹ، حیدر آباد دکن ۱۹۶۰ء تا حال (ٹیوٹر کلاسیکل پریشین، سال کالج
آف ٹکنالوجی (انگلینڈ) ۱۹۶۶ - ۱۹۶۷ء

تصانیف: (۱) بھولے کبوتر ہوشیار سانپ (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۷۰ء

(۲) اسلام - ایک پریچے (ہندی میں) ۱۹۷۴ء

(۳) اجالوں کے بادل (ڈرامے) ۱۹۷۴ء

(۴) سرچشمہ قرآن پر ریویو (تنقید) ۱۹۸۰ء

(۵) فغان سنگ (مجموعہ کلام) ۱۹۸۰ء

اعزازات، انعامات: ہندی کتاب اسلام - ایک پریچے پر ۱۹۷۵ء میں محکمہ تعلیم اتر پردیش
سے میرٹ سرٹیفکیٹ اور انعام ملا، فغان سنگ پر ۱۹۸۱ء میں
آندھرا پردیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات
ملے، نیز ۱۹۸۵ء میں آل انڈیا میر اکادمی لکھنؤ سے امتیاز میر اور
انعام ملا۔

پروفیسر سید طاہر محمود

والد کا نام: سید محمود حسن

تاریخ پیدائش: ۶ ستمبر ۱۹۴۱ء، لکھنؤ

پتہ: بی۔ ۱۱۴ - ایس ایف ایس تری وئی شیخ سرائے - نئی دہلی ۱۱۰۰۱۷

تعلیم: قانون میں اعلیٰ ترین تعلیم (لکھنؤ، علی گڑھ، لندن)

مشاغل، ملازمت: پروفیسر شعبہ قانون، دہلی یونیورسٹی

تصانیف: (۱) مسلم پرسنل لا کے تحفظ کا مسئلہ ۱۹۷۲ء

۶۱۹۷۷

(۲) حیاتِ محمود

انگریزی میں اسلامی اور عالمی قوانین پر ۱۷ کتا ہیں جن میں سے
کئی کتابوں کا اردو، بنگلہ اور ملیالم میں ترجمہ ہوا ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: جملہ ممالکِ اسلامیہ کے متعدد اسفار، علاوہ ازیں بیشتر یورپی اور امریکی
ممالک کے سفر بھی۔

۱۹۷۲ زاتِ انعامات: جدہ، سعودی عرب کے بین الاقوامی اسلامی قانون اکادمی کی رکنیت
جرمنی میں صدر مقام والی بین الاقوامی عالمی قانون کونسل کی مجلس
عاملہ کی رکنیت۔

ڈاکٹر طیب ابدالی

والد کا نام: سید شاہ ایوب ابدالی شیر اسلام پوری

تاریخ پیدائش: یکم اگست ۱۹۲۱ء

پتہ: ریڈر شعبہ اردو۔ ملکہ یونیورسٹی، بودھ گیا (بہار) ۸۲۴۲۳۱
تعلیم: ایم اے (عربی) ۱۹۶۱ء۔ مسلم یونیورسٹی۔ ایم اے (اردو و فارسی)
۶۳-۱۹۶۲ء۔ بہار یونیورسٹی مظفر پور۔ پی ایچ ڈی۔ ۱۹۶۷ء

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: (۱) راحتِ روح اور وسیلہٴ شرف و ذریعہٴ دولت

معنف: حضرت صوفی منیری (مرتبہ)

(۲) جادۂ عرفان (حصہ اول) معنفہ حضرت صوفی

منیری (مرتبہ)

۶۱۹۷۹

(۳) اشرف

(۴) حضرت صوفی منیری کے نثری کارنامے (تحقیقی مقالہ)

اعزازات، انعامات: دوسری کتاب پر بہار اردو اکادمی نے اور تیسری کتاب پر اتر پردیش
اردو اکادمی نے انعامات دیے۔
(دستاویز، صفحہ ۲۲۶)

طیب عثمانی (شاہ محمد طیب عثمانی ندوی)

والد کا نام: شاہ محمد قاسم عثمانی
تاریخ پیدائش: محرم الحرام ۱۳۴۷ھ مطابق ۶/۱۹۲۸ء، سملہ (اورنگ آباد - بہار)
پتہ: بیت الرشاد، نیا کریم گنج، گیا (بہار) ۸۲۳۰۰۱
تعلیم: فاضل دارالعلوم ندوۃ العلماء، لکھنؤ ۵۳-۶/۱۹۵۲
مشاغل، ملازمت: معلم اردو فارسی، ہادی ہاشمی ہائی اسکول گیا
تصانیف: (۱) نقشِ دوام (ترتیب مجموعہ مکاتیب) ۶/۱۹۶۰
(۲) حدیث اقبال ۶/۱۹۶۱
(۳) افکار و اقدار ۶/۱۹۷۶
اعزازات، انعامات: آخری کتاب پر بہار اردو اکادمی پٹنہ سے ۶/۱۹۷۷ء میں انعام ملا۔

ظ

* ظہار انصاری

والد کا نام: محمد حسن
تاریخ پیدائش: ۶ فروری ۱۹۲۵ء (وفات: ۳۱ جنوری ۱۹۹۱ء بمبئی)
پتہ: ۳۲ - شیریں - نزد کولابا - بمبئی (بہار اشر) ۵۰۰۰۰۵

تعلیم: فاضل عربی۔ پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: بمبئی یونیورسٹی سے ریٹائر ہونے کے بعد اردو صحافت
 تصانیف: (۱) زبان و بیان کا ورق و ورق ہمارا جرنل شائع ہونے پر خوف و ہلاکت۔
 (۲) دستو نیکی وغالب شناسی، کتاب شناسی وغیرہ کل ۳ کتابیں۔
 تراجم از فارسی و انگریزی و روسی ۲۵ جلدیں۔ ۲ جلد لغات
 اردو روسی اور روسی اردو۔

بیرونی ممالک کا سفر: یورپ اور ایشیا کے بیشتر ممالک، خصوصاً سوویت یونین
 اعزازات، انعامات: ماسکو، پروگریس، اور اکادمی آف سائنسز اور ۱۹۷۸ء میں غالب
 ایوارڈ (غالب انسٹی ٹیوٹ، نئی دہلی) اور دوسرے قومی و علمی اعزازات۔

ظفر اوگانوی، ڈاکٹر محی الدین

والد کا نام: سید فصیح احمد
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۳۹ء، اوگانواں ضلع نالندہ (پٹنہ)
 پتہ: ۷۵/۱-۱ شمس الہدیٰ روڈ۔ کلکتہ۔ ۷۰۰۱۰۷
 تعلیم: ایم اے (اردو) شعبہ اردو۔ پٹنہ یونیورسٹی۔ ۱۹۶۳ء پی ایچ ڈی۔
 مشاغل، ملازمت: تدریس۔ شعبہ اردو۔ کلکتہ یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) جلوہ ظفر (تلیخیص و تنقید) تالیف ۱۹۷۳
 (۲) صغیر بلگرامی۔ حیات اور کارنامے (تحقیق) ۱۹۷۶
 (۳) بیچ کا ورق (افسانوی مجموعہ) ۱۹۷۷
 (۴) صغیر بلگرامی بحیثیت غزل گو (تدوین و تجزیہ) ۱۹۸۸
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان۔ ۱۹۶۵ء
 اعزازات، انعامات: پہلی دو کتابوں پر بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

* ظفر بیانی (دیوان بیرنیر ناتھ)

والد کا نام: دیوان بدری داس
تاریخ پیدائش: ۶ جنوری ۱۹۳۲ء، پور تھلہ (پنجاب) (وفات: ۱۰ دسمبر ۱۹۸۹ء نئی دہلی ۴۹)
پتہ: ۱۹-۱ اے گل ہر پارک، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۹
تعلیم: ایم اے (پولیٹیکل سائنس، الہ آباد یونیورسٹی)
مشاغل ملازمت: تخلیقی ادب، صحافت، مبقر، ٹیل ویشن ورید یو۔ مدیر اعلیٰ پریس
ایشیا انٹرنیشنل (نیوز اینڈ فیچر ایجنسی) کالم نگار، تقریباً ۱۱۰
اخبارات ملکی و خارجی۔

تصانیف:

- (۱) جلتے چنار (رپورتاژ) ۵۶-۱۹۵۵ء
- (۲) دلی سے باندوگ تک (عالمی سیاست پر مضامین) ۱۹۵۶ء
- (۳) ستاروں کے قیدی (ناول) ۱۹۵۷ء
- (۴) محبت کا مطلب (افسانوی مجموعہ) ۱۹۶۰ء
- (۵) فرار (تقسیم ملک کے عبرت ناک حالات پر ۱۹۸۶ء)
- (۶) خوانہ پنجاب (طویل کہانیوں کا مجموعہ) (ناول)

ان کے علاوہ انگریزی میں مسئلہ فلسطین، مغربی ایشیا کی سیاست، القدس، ہند پاک جنگ اور سیاست حاضرہ پر سات کتابیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان (۱۲ مرتبہ)، خلیج عرب اور مغربی ایشیا کے تمام ممالک (بہار)

یورپ کے دس ممالک (چار بار) سوویت یونین، جاپان، امریکہ، انڈونیشیا،
 سنگاپور، ملائیشیا، بنگلہ دیش، برما، سری لنکا، افغانستان، ایران، لبنان،
 مصر، الجزائر، تیونس، اردن، سوڈان، مراکش، کینیا، لیبیا وغیرہ۔
 اعزازات انعامات: وزٹینگ پروفیسر انڈین انسٹی ٹیوٹ آف ڈوائسٹری شملہ
 (۱۹۶۸ء تا ۱۹۷۰ء) تمغہ اعزاز ارض فلسطین، یا سرعرات کے ہاتھوں
 ۱۹۷۵ء (بیروت) لبنان۔

ظفر صہبائی (محمد یونس خاں)

والد کا نام: محمد یوسف خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۲ جون ۱۹۴۶ء، بھوپال
 پتہ: معرفت صوفیہ ہاؤس موتیا پارک بھوپال ۴۶۲۰۰۱
 تعلیم: ہائر سیکنڈری
 مشاغل، ملازمت: صحافت اور پرائیوٹ ملازمت جو ہمیشہ عارضی رہتی ہے
 تصانیف: (۱) دھوپ کے پھول (شعری مجموعہ) ۱۹۷۷ء
 (۲) چاک چاک روشنی ۱۹۸۶ء
 اعزازات انعامات: مدھیہ پردیش اردو اکادمی سے ۱۹۸۰ء میں انعام ملا۔

ظفر گورکھپوری (ظفر الدین)

والد کا نام: انصاری رحم علی
 تاریخ پیدائش: ۵ مئی ۱۹۳۵ء، میدولی بابو تحصیل بانس گاؤں ضلع گورکھپور (یوپی)،
 پتہ: پی ایف نیو میونسپل کالونی، دیونا، بمبئی ۴۰۰۰۴۳

تعلیم : پری یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت : بمبئی میونسپل کارپوریشن کے محکمہ تعلیم میں ٹیچر کی حیثیت سے ملازم۔
تصانیف : (۱) تیشہ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۲

(۲) وادی سنگ " ۶۱۹۷۵

(۳) ناچ ری گڑیا (بچوں کی نظمیں) ۶۱۹۷۸

(۴) سچائیاں (بچوں کی کہانیاں) ۶۱۹۷۹

(۵) گوکھرو کے پھول (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

اعزازات، انعامات : (۱) وادی سنگ پر اتر پردیش اور بہار اشٹاردو اکادمیوں کے
انعامات ملے۔ ۲۔ ناچ ری گڑیا پر بہار اشٹاردو اکادمی سے ملا۔
۳۔ سچائیاں پر بہار اشٹاردو بہار اردو اکادمیوں کے انعامات ملے۔

پروفیسر عظیم سید، ظل الرحمن

والد کا نام : عظیم سید فضل الرحمن
تاریخ پیدائش : یکم جولائی ۱۹۴۰ء، بھوپال (ایم پی)
پتہ : تجارت ہاؤس۔ دودھ پور۔ علی گڑھ (یو پی) ۲۰۲۰۰۱
۲ کالج : پروفیسر شعبہ علم الادویہ۔ اجمل خاں طبیہ کالج، مسلم یونیورسٹی علی گڑھ (یو پی)
تعلیم : عالیت ندوۃ العلماء، لکھنؤ۔ بی یو ایم ایس۔ علی گڑھ
مشاغل، ملازمت : پروفیسر علم الادویہ (۱۹۸۳) صدر شعبہ علم الادویہ (۱۹۸۵-۱۹۷۸)
تصانیف : (۱) دورِ جدید اور طب ۶۱۹۶۳
(۲) تاریخ علم تشریح ۶۱۹۶۷
(۳) علم الامراض ۶۱۹۶۹
(۴) جودہ ۶۱۹۷۱

- (۵) تجدیدِ طب ۶۱۹۷۲
 (۶) بیاض و حیدی ۶۱۹۷۴
 (۷) مطب و نقش ۶۱۹۷۶
 (۸) تذکرہ خاندانِ عزیزی ۶۱۹۷۸
 (۹) کتاب المربکات ۶۱۹۸۰
 (۱۰) حیاتِ کرم حسین ۶۱۹۸۳
 (۱۱) صفوی عہد میں علم تشریح کا مطالعہ ۶۱۹۸۳
 (۱۲) خاندانِ ابن سینا اور اس کے شارحین و مترجمین ۶۱۹۸۶
 اعزازات و انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی اور طبی اکادمی حکومت اتر پردیش کی طرف سے کتابوں پر انعامات ملے۔

ڈاکٹر، ظہور الدین

- والد کا نام: خواجہ خضر الدین
 تاریخ پیدائش: ۲۷ مئی ۱۹۴۲ء، جموں قوی
 پتہ: شعبہ اردو جموں یونیورسٹی جموں و کشمیر۔ جموں
 تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (اردو) ایم اے (انگریزی) ڈی لٹ
 مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو جموں یونیورسٹی۔
 تصانیف: (۱) تلافی (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۶۴
 (۲) تفکرات (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۷۶
 (۳) محروم کی شاعری (تنقید) ۶۱۹۷۶
 (۴) اوڈی سونڈ (طویل افسانہ) ۶۱۹۷۸
 (۵) بیسویں صدی کے اردو ادب میں انگریزی کے ادبی رجحانات ۱۹۷۸ء

(۶) گینی پگنز (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۸۱ء

(۷) حقیقت نگاری اور اردو (تنقید) ۱۹۸۴ء

(۸) علاقہ بھٹوں میں اردو زبان و ادب کا ارتقاء ۱۹۸۵ء

(تاریخ و تنقید) انگریزی

اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی نے محرم کی شاعری، حقیقت نگاری اور اردو ڈرامہ اور گینی پگنز پر انعامات دیے۔

ظہیر ناشاد در بھنگوی (ڈاکٹر اے ظہیر)

والد کا نام: مولوی محمد یعقوب علی

تاریخ پیدائش: ۲۹ اکتوبر ۱۹۳۳ء، سر جاپور در بھنگہ (شمالی بہار)

پتہ: سر جاپور، ڈاکخانہ ریمام فیکٹری - ضلع در بھنگہ (بہار) ۸۴۷۲۳۷

۲- ۱۱- واٹ گنج اسٹریٹ - روم نمبر ۳۸ - خضر پور، کلکتہ - ۷۰۰۰۲۳

تعلیم: ایم اے (اردو) بی ایچ ڈی

مشاغل، ملازمت: کلکتہ ڈوک لیبر بورڈ میں چیف فورمین

تصانیف: (۱) در بھنگہ میں اردو ۱۹۷۷ء

(۲) نقوش افکار ۱۹۷۹ء

اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر بہار اردو اکادمی اور دوسری کتاب پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

ع

عابد پشاورزی (پروفیسر شام لال کالٹرا)

والد کا نام: شری ایشور داس
 تاریخ پیدائش: ۲۲ دسمبر ۱۹۳۷ء ڈیرہ اسماعیل خاں (پاکستان)
 پتہ: پروفیسر و صد شعبہ اردو۔ جموں یونیورسٹی۔ جموں۔ ۱۸۰۰۰۱
 تعلیم: ایم اے۔ دلی یونیورسٹی ۱۹۶۲ء بی ایچ ڈی۔ جموں یونیورسٹی
 ۱۹۷۶ء

مشاغل، ملازمت: پروفیسر و صد شعبہ اردو جموں یونیورسٹی۔ جموں
 تصانیف: (۱) انشا کے حریف و حلیف ۱۹۸۰ء
 (۲) نقطے اور شوٹے ۱۹۸۰ء
 (۳) انشا، اللہ خاں انشا (بی ایچ ڈی کا مقالہ) ۱۹۸۵ء
 (۴) متعلقات انشا (مقالات کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء

عابد سہیل (سید محمد عابد)

والد کا نام: سید ظفر یاب حسن
 تاریخ پیدائش: ۲۲ نومبر ۱۹۳۲ء اورئی ضلع جالون (اتر پردیش)
 پتہ: کپور مارکیٹ۔ وکٹوریہ اسٹریٹ۔ لکھنؤ (یو پی) ۲۲۶۰۰۳
 تعلیم: ایم اے (فلسفہ)
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف اور صحافت نگاری

- تصانیف: (۱) سب سے چھوٹا غم (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۷۶ء
 (۲) اردو کے ادبی رسالوں کے مسائل زیر طبع
 اعزازات/انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی اور میر اکادمی لکھنؤ سے انعامات ملے۔

✽ (میر) عابد علی خاں

- والد کا نام: میر محمود علی خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۹ مارچ ۱۹۲۰ء، شہر حیدر آباد (وفات: ۱۲ نومبر ۱۹۹۲ء حیدر آباد)
 پتہ: عابد منزل، ۱۳-۲-۶، لکڑی کا پھل حیدر آباد ۴۰۰۰۰۵
 دفتر: روزنامہ سیاست، جواہر لال نہرو روڈ، حیدر آباد
 تعلیم: بی اے (عثمانیہ)
 مشاغل/ملازمت: روزنامہ "سیاست" (حیدر آباد) کی ادارت، ۱۹۷۹ء تا بحال
 ترقی اردو (ہند) دہلی کے نائب صدر

- تصانیف: (۱) جمہوریہ چین ۱۹۷۳ء
 (۲) اجرت محنت اور سرمایہ ۱۹۷۴ء
 (۳) مشاہیر چین ۱۹۷۷ء
 بیرونی ممالک کا سفر: فن لینڈ، روس، افغانستان، یوگوسلاویہ، ہنگری، جاپان وغیرہ
 اعزازات/انعامات: (۱) ۱۹۸۱ء میں پدم شری (۲) جولائی ۱۹۸۴ء میں غالب ایوارڈ
 (۳) ۱۹۸۵ء میں قومی یک جہتی کا ایوارڈ۔

عابدہ محبوب

- والد کا نام: حکیم محبوب علی خاں

تاریخ پیدائش: ۱۰ جولائی ۱۹۳۷ء، حیدرآباد
 پتہ: ۱۹-۳-۶۴۰/۱، مہری گنج حیدرآباد ۵۰۰۲۵۳۔ (آندھرا پردیش)
 تعلیم: ایم اے، بی۔ ایڈ (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: گورنمنٹ گرلز جونیئر کالج۔ حسینی علم۔ حیدرآباد
 تصانیف: درد کے پیوند ۶۱۹۸۵

ڈاکٹر، عابدی، انیس اشفاق

والد کا نام: سید اشفاق علی
 تاریخ پیدائش: ۳۰ جون ۱۹۵۰ء، (لکھنؤ)
 پتہ: شعبہ اردو، لکھنؤ یونیورسٹی، لکھنؤ۔
 تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: لکچرار، شعبہ اردو، لکھنؤ یونیورسٹی، شاعری، افسانہ نگاری، تنقید و تحقیق
 تصانیف: (۱) انتخاب قائم ۶۱۹۸۵
 (۲) انتخاب بیگانہ

عابدی، پروفیسر سید امیر حسن

والد کا نام: سید بشیر حسن
 تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۲۱ء، غازی پور (یوپی)
 پتہ: شعبہ فارسی۔ دہلی یونیورسٹی۔ دہلی ۱۱۰۰۰۷
 تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی۔ ڈی لٹ
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر امریتس

تصانیف:

- (۱) وکرم اُروشی (کالی داس کا ڈراما فارسی میں/تدوین) ۶۱۹۵۹
- (۲) گلزارِ حال (پربور چندرادو بے کی تصنیف) ۶۱۹۶۱
- (۳) مثنویاتِ قافی کشمیری (چار تاریخی مثنویوں کی تحقیق) ۶۱۹۶۴
- (۴) جوگِ بَشَمست (دراشکوہ کی نثرانی میں فارسی ترجمہ) ۶۱۹۶۸
- (۵) سوز و گداز (عہدِ کبریٰ میں سنی پر پابندی/فارسی) ۶۱۹۷۰
- (۶) منتخب اللغات (فارسی کا ایک نادر تذکرہ) ۶۱۹۷۱
- (۷) داستانِ پدماوت (عہدِ جاگیر میں پہلی بار فارسی میں ترجمہ) ۶۱۹۷۲
- (۸) تاریخِ سلاطینِ صفویہ (عہدِ مغلزادہ شاہان میں لکھی گئی) ۶۱۹۷۳
- (۹) پنچاکیانہ (پنج تنزاکا فارسی میں واحد نسخہ) ۶۱۹۷۳
- (۱۰) ضمیمہ تعلق نامہ (عہدِ جاگیر میں اہل شہر میں اضافہ) ۶۱۹۷۳
- (۱۱) ہندوستانی فارسی ادب (مختلف مقالات کا مجموعہ) ۶۱۹۸۴
- (۱۲) عصمت نامہ (عہدِ تعلق میں مولانا داؤد کی تصنیف) ۶۱۹۸۵

بیرونی ممالک کا سفر: ایران۔ افغانستان۔ پاکستان۔ ترکی، عراق، لبنان، شام۔
اعزازات و انعامات: صدر ایوارڈ۔ یوپی اردو اکادمی ایوارڈ، غالب انسٹی ٹیوٹ
ایوارڈ۔ دہلی اردو اکادمی ایوارڈ اور دہلی سہتیہ کلا پریشد
ایوارڈ۔

عابدی، محمد خالد

والد کا نام: محمد عابد

تاریخ پیدائش: ۱۷ اگست ۱۹۴۷ء، بھوپال (مدھیہ پردیش)

پتہ: آل انڈیا ریڈیو، مالوہ ہاؤس اندور (ایم پی) ۴۵۲-۰۰۱

مستقل ۵۳۔ ہوا محل روڈ بھوپال (ایم پی) ۴۶۲-۰۰۱

مشاغل، ملازمت: آل انڈیا ریڈیو اندور میں بحیثیت پروڈکشن اسسٹنٹ۔

تصانیف: (۱) آوازِ نما (ریڈیو ڈراموں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۵

(۲) باغِ فکر معروف بر مقتطعاتِ نساخ ۶۱۹۷۷

(ترتیب و تدوین)

(۳) پیکرِ آواز (ریڈیو اور اسٹیج ڈرامے) ۶۱۹۸۳

(۴) زخموں کے درپے (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶

اعزازات، انعامات: آوازِ نما پر اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ نے انعام دیا۔

عابدی، سید صفدر حسین

والد کا نام: الیاس حسین عابدی

تاریخ پیدائش: ۸ جنوری ۱۹۴۱ء، قصبہ اترولہ (گوئدہ - یوپی)

پتہ: ۴۳ - بنگلہ پرانا - شہر ستیاپور (یوپی)

تعلیم: ایم اے اعلیٰ سپیشل ۱۹۶۴ء لکھنؤ یونیورسٹی - بی ایڈ

مشاغل، ملازمت: لکچرر گورنمنٹ انٹر کالج ستیاپور

تصانیف: ۴۱ جانی جاسی - حیات اور شاعری ۶۱۹۷۵

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے ۱۹۷۶ء میں انعام ملا۔

(دستاویز، صفحہ ۲۳۴)

عائق شاہ

والد کا نام: محمد عبدالحکیم شاہ نقشبندی

تاریخ پیدائش: ۷ نومبر ۱۹۳۳ء، حیدرآباد (اے پی)

- پتہ: پناہ گاہ ۱/۲-۱۲۶/۱۲۰۲-مرادنگر-حیدرآباد (اے بی)
- تعلیم: ایم اے (۱۹۶۵ء) عثمانیہ یونیورسٹی
- مشاغل، ملازمت: لکچرر و صدر شعبہ اردو-سر دار پٹیل کالج-سکندر آباد
- تصانیف: (۱) فٹ پاتھ کی شہزادی (کہانیوں کا مجموعہ) ۱۹۶۸ء
- (۲) خالی ہاتھ (رپورٹاژ) ۱۹۷۱ء
- (۳) انڈین کاجو (طنز پر مضامین کا مجموعہ) ۱۹۷۹ء
- ان کے علاوہ ایک وقت کا کھانا-اندھیری-مائی ڈیر شکنتلا-ہم جنم جنم کے ساتھی-راستے کی کہانی-دومنٹ کی خاموشی-چالیس قدم-عابد روڈ سے کمرشل اسٹریٹ تک-میں چیخوں کا (ناولٹ)
- راجندر سنگھ بیدی-شخصیت اور فن (ایم اے کا مونو گراف) کل ۱۳ کتابیں۔
- اعزازات، انعامات: خالی ہاتھ پر اتر پردیش اردو اکادمی اور آندھرا پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔ اور انڈین کاجو پر آندھرا پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

عاجزہ ماتومی (ہنومان پرستاد شرما)

- والد کا نام: پنڈت رام پال
- تاریخ پیدائش: ۱۲ نومبر ۱۹۳۵ء، موضع مائی تحصیل نواب گنج (بارہنگی)
- پتہ: بے دلا، نزد قدیم ہنومان جی مندر، چودھری ٹولہ علی گنج لکھنؤ
- تعلیم: انٹر میڈیٹ
- مشاغل، ملازمت: یو۔ پی۔ ٹرانسپورٹ کارپوریشن، لکھنؤ
- تصانیف: ہنستی شبنم روتے پھول (شعری مجموعہ) ۱۹۸۶ء

عارف، سید اخلاق حسین رضوی

- والد کا نام: محمد عابد
 تاریخ پیدائش: ۱۶ نومبر ۱۹۱۴ء
 پتہ: ۱۵۔ بارود خانہ - شام نگر۔ لکھنؤ ریوٹی (۲۲۶-۰۰۱)
 تعلیم: ایم اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر
 تصانیف: (۱) ایک گلاب دو بھنورے ۱۹۶۳ء
 (۲) ذوقِ طلب و جستجو ۱۹۶۶ء
 (۳) غالب اور فنِ تنقید ۱۹۶۸ء
 (۴) فرقت کا کوروی - حیات اور کارنامے ۱۹۸۱ء
 اعزازات، انعامات: مذکورہ بالا کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔
 (دستاویز، صفحہ ۲۳۸)

* عارف، محمد عثمان نقشبندی

- والد کا نام: محمد عبداللہ بیدل
 تاریخ پیدائش: ۵ اپریل ۱۹۲۳ء، بیکانیر (وفات: ۲۱ اگست ۱۹۹۵ء، بیکانیر)
 پتہ: عارف منزل، تیلی واڑہ، بیکانیر
 تعلیم: ایم اے، ایل ایل بی (ملک)
 مشاغل، ملازمت: گورنر اتر پردیش - لکھنؤ
 تصانیف: (۱) نذرِ وطن ۱۹۶۶ء
 (۲) عقیدت کے پھول (نعتوں کا مجموعہ) ۱۹۸۰ء

- (۳) قلم کی کاشت (مجموعہ غزل) ۶۱۹۸۱
 (۴) نورِ زندگی (مجموعہ قطعات و رباعیات) ۶۱۹۸۲
 (۵) لمحوں کی دھڑکنیں (غزلوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۵
 (۶) ذکرِ محبوب (تصوف اور بیکانیر کے چشتیہ
 سلسلے کے بزرگ حضرت پیر محبوب بخش کے
 حالاتِ زندگی)

- (۷) فکر و احساس (نظموں کا مجموعہ) زیرِ طبع
 بیرونی ممالک کا سفر: ۱۹۷۱ اقوام متحدہ کی جنرل اسمبلی کے ۲۶ ویں اجلاس کے ہندوستانی
 وفد کے ممبر کی حیثیت سے نیویارک کا سفر کیا۔
 ۱۹۷۴ اے اے پی ایس او کی کونسل کے ۱۱ ویں اجلاس میں شرکت
 کے لیے بغداد اور ماسکو کا سفر کیا۔
 ۱۹۷۶ اور ۱۹۸۰ میں ہندوستانی حاجیوں کے خیر سگالی وفد کے
 ممبر کی حیثیت سے سعودی عرب گئے۔
 ۱۹۸۴ میں تیسری بار حاجیوں کے خیر سگالی وفد کے لیڈر کی حیثیت سے
 سعودی عرب گئے۔
 اعزازات، انعامات: نذر وطن کو راجستھان ماہیتیہ اکادمی نے انعام دیا۔ نورِ زندگی، اردو
 اکادمی راجستھان سے انعام یافتہ، قلم کی کاشت، میر اکادمی لکھنؤ سے
 انعام اور سند، افتخار پیر، حاصل ہوئی۔

عارف، ڈاکٹر مرزا محمد امین

والد کا نام، مرزا محمد عباس
 تاریخ پیدائش: ۱۹ اگست ۱۹۰۹ء، لکھنؤ۔

- پتہ: ۱۲۷- گنا اسٹریٹ۔ لکھنؤ (یوپی)
- تعلیم: منشی۔ منشی کامل (الہ آباد بورڈ۔ ۱۹۳۵-۱۹۳۶) انٹر میڈیٹ
(الہ آباد بورڈ۔ ۱۹۳۱) ایل ایم ایف (ایلوپیتھک) ایم ڈی اچ
(ہومیوپیتھک) بی آئی ایم (طب یونانی)
- مشاغل، ملازمت: میڈیکل پریکٹیشنر
- تصانیف: (۱) اردو میڈیکل کورس (نفس۔ قارورہ۔ ۱۹۴۶ -
خون وغیرہ)
- (۲) آمینہ ہومیوپیتھک (حفظ اول و دوم) ۱۹۷۵
- (۳) رسنئے میڈیکل (ادویات کے خواص) زیر طبع
- اعزازات، انعامات: دوسری کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
(دستاویز صفحہ ۲۳۹)

عاصم بریلوی (شکیل احمد)

- والد کا نام: محمد جمیل احمد
- تاریخ پیدائش: ۲۴ اپریل ۱۹۴۰ء بریلی (یوپی)
- پتہ:
- تعلیم: ایم کام، ۱۹۶۰ء۔ بی ٹی، ۱۹۶۲ء
- مشاغل، ملازمت: لکچرر کامرس، مسلم انٹر کالج کمرہ پور (یوپی)
- تصانیف: (۱) صہبائے خیال (شعری مجموعہ) ۱۹۷۴
- (۲) مخزن المعلومات ۱۹۷۶
- اعزازات، انعامات: "مخزن المعلومات" پر یوپی اردو اکادمی سے ۱۹۷۷ء میں انعام ملا۔
(دستاویز صفحہ ۵۷۶ - کستاویز صفحہ ۲۴۰)

عاصی سعید (سعید احمد)

والد کا نام: نذیر احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۰ اگست ۱۹۲۲ء، عمری کلاں ضلع مراد آباد (یوپی)
 پتہ: قصبہ وڈا کھانہ عمری کلاں ضلع مراد آباد (اتر پردیش) ۲۲۲۵۰۱
 تعلیم: ایم اے ایل ایل بی
 مشاغل: ملازمت: کاشتکاری اور ڈاکٹری
 تصانیف: چٹارے (مزاہیہ مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۶ء
 بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب برائے حج ۱۹۷۷ء

عاصی فالتقی (شیخ عبدالعزیز)

والد کا نام: شیخ عبدالعزیز
 تاریخ پیدائش: ۸ اگست ۱۹۳۰ء، برہان پور (ایم پی)
 پتہ: حریم نور۔ قاضی پورہ۔ کھنڈوہ (ایم پی) ۴۵۰۰۰۱
 تعلیم:
 مشاغل: ملازمت: سرکاری ملازمت۔ اکاؤنٹنسی
 تصانیف: (۱) طاقِ نسیاں (شعری مجموعہ) ۱۹۸۱ء
 (۲) طاقِ حرم (تحفہٴ وسلام کا مجموعہ) ۱۹۸۷ء
 (۳) قلم۔ قرطاس۔ قندیل (شعری مجموعہ) زیرِ طبع

عاصی کاپنوری (جمال اختر)

والد کا نام: چودھری اختر حسین اختر شاکری کاپنوری
 تاریخ پیدائش: ۳ جون ۱۹۴۲ء، کاپنور (پوپی)
 پتہ: ۶۶/۹۹ چودھری اختر حسین روڈ، قلی بازار، کاپنور (پوپی)
 تعلیم: ایم اے (اردو) اودھ یونیورسٹی، فیض آباد (پوپی)
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف: (۱) صہبائے حیات (شعری مجموعہ) ۱۹۶۷ء
 (۲) رعنائی جمال ۱۹۸۴ء
 (۳) کاروانِ غزل ۱۹۸۵ء
 (۴) فراقِ محبوب ۱۹۸۶ء

عاقِل، دھرم پال

والد کا نام: لورینڈ چند
 تاریخ پیدائش: ۲ نومبر ۱۹۳۲ء، لاہور چھاؤنی (پاکستان)
 پتہ: پائن - ۸، گورنمنٹ کوارٹرز، شملہ ۱۷۱۰۰۲
 تعلیم: ایم اے (اردو) پنجاب یونیورسٹی چنڈی گڑھ - ۱۹۵۸ء - بی ٹی، ویش
 کالج روہتک ۱۹۵۹ء ڈپلوما سسٹریوٹ آف ایجوکیشنل اینڈ ریسرچ
 گائیڈنس - دہلی ۱۹۶۶ء - ایم ایڈ - ہماچل پردیش یونیورسٹی شملہ
 مشاغل، ملازمت: ادارت اردو ماہنامہ شکر و فن (شملہ)
 تصانیف: (۱) خونِ جگر (مجموعہ کلام) ۱۹۷۲ء
 (۲) آبشار (درتہ)

اعزازات انعامات: 'دخون جگر' پر اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ اور ہماچل اکادمی آف آرٹ اینڈ لینگویج - شملہ سے انعامات ملے۔

عائشہ مسرور

والد کا نام: رحمت اللہ
تاریخ پیدائش: ۸ ستمبر ۱۹۴۹ء بمبئی
پتہ: کیڈل روڈ - ساگر ترنگ بلڈنگ - بلاک اے ۸ چوتھی منزل - ماہم
بمبئی - ۴۰۰۱۶
تعلیم: ایس ایس سی
مشاغل ملازمت: شعر و شاعری اور افسانہ نگاری
تھانیف: تنہائیاں
بیرونی ممالک کا سفر: بحرین
۶۱۹۷۶

عباس دانا

والد کا نام: محمد شاکر نقاش
تاریخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۴۲ء بڑودہ
پتہ: ۵-فتح منزل - عقب ستیہ دیو کیمیکل پرتاپ نگر روڈ بڑودہ - ۴۰۰۰۳۹
تعلیم: ایس۔ ایس سی
مشاغل ملازمت: بلڈنگ میٹنگ کنٹرولر
تھانیف: خوشبو (شعری مجموعہ)
۶۱۹۸۵

عباسی، ریحان احمد

- والد کا نام: حافظ اشفاق احمد عباسی
- تاریخ پیدائش: ۸ مارچ ۱۹۳۲ء، مروہہ (مراد آباد۔ یوپی)
- پتہ: ۳۳۳ سی، بلکہ ہاؤس۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
- تعلیم: انٹر میڈیٹ، ادیب فاضل
- مشاغل، ملازمت: ملازمت ہمدرد ایجوکیشن سوسائٹی، نیز (پارٹ ٹائم) کالم نگار ہفتہ وار بلٹن اردو بمبئی۔
- تصانیف: (۱) جنگل کے رہنے والے ۱۹۵۶ء
- (۲) شکار بیتی ۱۹۷۰ء
- (۳) ننھا جھبرو ۱۹۸۴ء
- (۴) جنگل کی ایک رات ۱۹۸۶ء
- بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۱۹۷۹ء
- اعزازات، انعامات: 'ننھا جھبرو' کتاب پر اردو لکادمی اتر پردیش کا انعام۔

(ڈاکٹر) عبدالاحد

- والد کا نام: عبدالصمد
- تاریخ پیدائش: ۵ فروری ۱۹۳۲ء، شیوگا (کرنال)
- پتہ: ۶۲۔ III کراس، خلاصی پالیم ایکس ٹیشن، بنگور۔ ۵۶۰۰۰۲
- تعلیم: ایم اے، ایم ٹی ایچ، پی ایچ ڈی (علیگ)
- مشاغل، ملازمت: مدرسہ شعبہ اردو، بنگور یونیورسٹی۔ بنگور۔
- تصانیف: (۱) قومی تعمیر کی دستاویز

(۲) قومی یک جہتی - ایک مطالعہ
اعزازات انعامات: یو پی اردو اکادمی نے قومی تعمیر کی دستاویز پر انعام دیا۔

ڈاکٹر، عبدالحق

- والد کا نام: تقویر حسین
تاریخ پیدائش: ۲۹ مارچ ۱۹۳۹ء، مچلی شہر (جون پور۔ یو پی)
پتہ: ریڈر شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی۔ دہلی۔ ۷۰۰۰۷۷
تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی (اردو)
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
تصانیف: (۱) اقبال کے ابتدائی افکار ۱۹۶۹ء
(۲) بکھرے خیالات (اقبال کی ڈائری کا ترجمہ) ۱۹۷۵ء
(۳) تنقیدِ اقبال ۱۹۷۶ء
(۴) انتخابِ حاتم ۱۹۷۷ء
(۵) متاعِ سخن ۱۹۷۸ء
(۶) عصری ملیالم کہانیاں (ہندی سے ترجمہ) ۱۹۸۳ء
اعزازات، انعامات: یو پی سرکار ایوارڈ ۱۹۶۴ء، ۱۹۶۵ء، اقبال کے ابتدائی افکار
پر یو پی گورنمنٹ ایوارڈ ۱۹۶۹ء

عبدالحق خاں

- والد کا نام: عبد القدیر خاں
تاریخ پیدائش: ۲۵ جون ۱۹۲۸ء، جلال پور (ضلع بلند شہر۔ یو پی)

پتہ: ۱۰۷/اے جامعہ اینگلیو جامعہ نگر نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم۔ اے (جغرافیہ) ایل ایل بی (علی گڑھ) ڈی۔ ای (لیڈس
 یونیورسٹی) انگلینڈ۔ ایم اے (ایجوکیشن) ایوایونیورسٹی امریکا
 مشاغل، ملازمت: کنٹرولر آف انکزامینشن، جامعہ ملیہ اسلامیہ
 تصانیف: نقشبذاکر (مرتبہ) فروری ۱۹۸۷
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان، امریکا، سعودی عرب، سنگاپور وغیرہ۔

پروفیسر عبدالحلیم ندوی

والد کا نام: عبدالعظیم
 تاریخ پیدائش: ۱۲ مارچ ۱۹۲۶ء، قصبہ صاحب گنج (دیوبند - یوپی)
 پتہ: ۱۰۷/اے اوکھلا۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: مالم / فاضل (ندوہ) ایم اے (عربی) پی ایچ ڈی (علیگ)
 مشاغل، ملازمت: ویزٹینگ پروفیسر عربی۔ جواہر لال نہرو یونیورسٹی۔ نئی دہلی۔
 تصانیف: (۱) مراکز المسلمین التعلیمیہ والثقافیہ والدینیہ ۱۹۶۶
 فی الہند (عربی)
 (۲) عربی ادب کی تاریخ (جلد اول) ۱۹۷۹
 بیرونی ممالک کا سفر: قاہرہ، سعودی عرب، عدن، لیبیا، شام، لبنان۔
 اعزازات، انعامات: عربی ادب کی تاریخ، پر ۱۹۸۰ء میں اتر پردیش اردو
 اکادمی سے انعام ملا اور ۱۹۸۶ء میں سند اعزاز صدر
 جمہوریہ عطا کیا گیا۔

عبدالحمید ہومیوپیتھ

والد کا نام: شیخ اگنون
 تاریخ پیدائش: ۸ اپریل ۱۹۶۱ء مانجن پور (ضلع بارہ بنکی۔ یوپی)
 پتہ: اشرفیہ ہومیو ہال۔ مقام وڈا کنخانہ مانجن پور (موتی) ضلع بارہ بنکی
 (یوپی)
 تعلیم: اعلیٰ قابلیت۔ منشی۔ وی ٹی سی (تھیوری) طریقہ تعلیم۔ سی ایچ پی
 (میٹر ہائیڈیکا) نیز ہندی اور انگریزی کے کئی امتحانات۔
 مشاغل، ملازمت: سررشتہ تعلیم سے سبکدوشی کے بعد علاج معالجہ
 تصانیف: (۱) سلفر ۱۹۷۶ء
 (۲) اشرف الادویہ ہومیوپیتھی (حصہ اول) زیرِ طبع
 بیرونی ممالک کا سفر: ۱۹۷۶ء میں برسلسلہ حج سعودی عرب کا سفر کیا
 اعزازات، انعامات، اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

ڈاکٹر عبدالحق

والد کا نام: محمد نظیر الدین
 تاریخ پیدائش: ۱۹۴۲ء، گورہاری (ضلع پٹنہ، بہار)
 پتہ: پروگرام ایگزیکٹو۔ آل انڈیا ریڈیو۔ گورکھپور (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (اردو فارسی)، بی ایچ ڈی (اردو)
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت
 تصانیف: (۱) مقالات سلطان احمد (مرتبہ) ۱۹۷۵ء
 (۲) آثار و افکار (تحقیقی و تنقیدی مضامین) ۱۹۷۹ء

اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر بہارِ اردو اکادمی نے اور دوسری کتاب پر آئرش
اردو اکادمی نے ۱۹۸۰ء میں انعام دیا۔
(دستاویز، صفحہ ۲۴۸)

عبدالرحمن ناصر اصلاحی (عبدالرحمن خاں)

والد کا نام: حافظ عبدالشکور خاں
تاریخ پیدائش: اوائل ۱۹۱۶ء، موضع سیدھا سلطان پور (ضلع اعظم گڑھ، یوپی)
پتہ: کاشانہ ناصر۔ سیدھا سلطان پور۔ بینا پارہ۔ اعظم گڑھ " "
تعلیم: فاضل مدرسہ الاسلاح۔ سرائے میر۔ بی اے۔ جامعہ ملیہ اسلامیہ
مشاغل، ملازمت: ناظم دائرہ حمیدیہ۔ سرائے میر۔ اعظم گڑھ۔
تصانیف: (۱) حیاتِ حمید ۱۹۷۳ء
(۲) مکتوباتِ ڈاکٹر خلیل الرحمن اعظمی ۱۹۸۰ء
(۳) تعارفِ مکتوباتِ خلیل الرحمن اعظمی ۱۹۸۳ء

ڈاکٹر عبدالرؤف

والد کا نام: دلی محمد
تاریخ پیدائش: ۱۹۲۶ء، موضع اسری چیمبرہ (تحصیل گھوسی ضلع اعظم گڑھ)
پتہ: شعبہ اردو، کلکتہ یونیورسٹی۔ کلکتہ (مغربی بنگال)
تعلیم: ایم اے، ڈی لٹ
مشاغل، ملازمت: ملازمت
تصانیف: (۱) والٹ و ہیٹ مین کی ۲۱ نظمیں ۱۹۷۴ء

- (۲) والٹ وہٹ مین کی ۳۱ نظمیں ۶۱۹۷۶
 (۳) تلاش معیار (تحقیقی مضامین) ۶۱۹۷۸
 (۴) مخلص مراد آبادی (تحقیقی مقالہ) ۶۱۹۸۳
 (۵) اسرارِ تصوف زیرِ طبع

اعزازات، انعامات: ۶۱۹۸۵ میں میرا کادی لکھنؤ سے امتیازِ میر ملا۔

✽ (ملک) عبد القوی دریا آبادی

- والد کا نام: عبدالمجید
 تاریخِ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۱۳ء، لکھنؤ (یوپی) (وفات: ۱۷ اکتوبر ۱۹۹۲ء، لکھنؤ)
 پتہ: ہفتہ وار صدق جدید - ۸ - پگھری روڈ - لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶-۱۸
 (گھر) خاتون منزل، گولہ گنج - جیدر مرزا روڈ لکھنؤ
 تعلیم: فاضل الطب والجراحات
 مشاغل، ملازمت: صحافت و طبابت
 تصانیف: (۱) اقبال اور فلسفہ اقبال
 (۲) شرح انتخابِ فارسی
 (۳) شرح سلکِ گہر
 (۴) شرح رباعیاتِ عمر خٹام
 (۵) ذکرِ مجید (والد مرحوم کی سوانح حیات) ۶۱۹۶۱
 (۶) دفیاتِ ماجدی یا نثری مرثیے (مرتبہ)
 (۷) تغزلِ ماجدی
 (۸) ہدیہ زوجین یا خطباتِ نکاح
 (۹) سیاحتِ ماجدی یا گیارہ سفر

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب (بہ سلسلہ حج) ۲۰۱۹-۲۰۲۲ پاکستان پانچ بار۔

(پروفیسر) عبد القوی دسنوی

- والد کا نام: سید سعید رضا
 تاریخ پیدائش: یکم نومبر ۱۹۳۰ء، دسنہ (ضلع نالندہ - بہار)
 پتہ: شعبہ اردو - سیغیہ کالج بھوپال (مدھیہ پردیش)
 تعلیم: ایم اے (سینٹ زیویرس کالج بمبئی)
 مشاغل/ملازمت: پروفیسر اردو
 تصانیف:
- (۱) ایک اور مشرقی کتب خانہ (تحقیق و تنقید) ۱۹۵۴ء
  - (۲) حسرت کی سیاسی زندگی " ۱۹۵۶ء
  - (۳) علامہ اقبال بھوپال میں " ۱۹۶۷ء
  - (۴) بھوپال اور غالب " ۱۹۶۹ء
  - (۵) نسخہ بھوپال و نسخہ بھوپال ثانی " ۱۹۷۰ء
  - (۶) ایک شہر اور پانچ مشاہیر " ۱۹۷۳ء
  - (۷) مطالعہ خطوط غالب " ۱۹۷۵ء
  - (۸) سات تحریریں " ۱۹۷۵ء
  - (۹) تلاش و تاثر " ۱۹۷۶ء
  - (۱۰) جہدی حسن افادی " ۱۹۷۷ء
  - (۱۱) اقبال انیسویں صدی میں " ۱۹۷۷ء
  - (۱۲) اقبال اور دلی " ۱۹۷۸ء
  - (۱۳) مطالعہ خطوط غالب مع اضافہ " ۱۹۷۹ء
  - (۱۴) مطالعہ اخبارِ خاطر " ۱۹۸۱ء

(۱۵) اقبالیات کی تلاش (تحقیق و تنقید) ۶۱۹۸۴

ان کے علاوہ ۸ کتابیں ترتیب و تدوین کی اور اشاریے ہیں۔ کل تعداد ۲۸۔

اعزازات و انعامات: کتاب نمبر آٹھ پر یوپی اردو اکادمی سے، کتاب نمبر گیارہ، نمبر تیرہ اور نمبر چودہ پر بہار اردو اکادمی سے اور اشاریے کی ایک کتاب، یادگار سلیمان، بید مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

(سید) عبد الکرم

والد کا نام: سید منور

تاریخ پیدائش: ۸ دسمبر ۱۹۲۸ء، شاہی پیٹ، کڑپہ

پتہ: ۶۰۸-۲-۱۶، چنچل گورہ حیدر آباد۔ (اے پی)

تعلیم: منشی، فاضل، ایس جی بی ٹی

مشاغل، ملازمت: صدر مدرس

تصانیف: (۱) سیرت صدیق اکبر ۶۱۹۸۰

(۲) ” شاہ یعقوب ۶۱۹۸۱

(۳) ” سید خوند میر ۶۱۹۸۱

(۴) ” شاہ نفرت ۶۱۹۸۲

(۵) ” سید زین العابدین ۶۱۹۸۲

(۶) ” سیدید اللہ ۶۱۹۸۲

عبد اللطیف اعظمی

- والد کا نام: عبدالقہد
- تاریخ پیدائش: یکم مارچ ۱۹۱۷ء موضع ہندی کلاں (ضلع اعظم گڑھ۔ یوپی)
- پتہ: ۳۴۹۔ ڈاکرنگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
- تعلیم: عالم عربی و اسلامیات (دارالعلوم ندوۃ العلماء، لکھنؤ) بی اے (جامعہ ملیہ) ایم اے (عربی) نامکمل۔ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔ ایم اے (اردو) جامعہ ملیہ اسلامیہ
- مشاغل، ملازمت: جامعہ ملیہ اسلامیہ سے ریٹائر ہونے کے بعد تصنیف و تالیف اور مضمون نگاری۔
- تصانیف: (۱) سوشلزم (سوشلزم کیا ہے کیا نہیں) ۱۹۴۱ء
- سوشلزم اور اسلام (ترتیب)
- (۲) شبلی کا مرتبہ اردو ادب میں (بی اے کا مقالہ) ۱۹۴۵ء
- (۳) امریکی عدالت عالیہ کے شاندار کارنامے (ترجمہ) ۱۹۵۸ء
- (۴) بھارت۔ آج اور کل (جواہر لال نہرو کی کتاب کا ترجمہ) ۱۹۶۲ء
- (۵) بابائے اردو مولوی عبدالحق (حالات) ۱۹۶۲ء
- وخدمات (ترتیب)
- (۶) ڈاکٹر ذاکر حسین۔ سیرت و شخصیت ۱۹۶۷ء
- (۷) جواہر لال نہرو۔ ایک مطالعہ ۱۹۶۸ء
- (۸) گاندھی جی اور ان کے خیالات ۱۹۷۰ء
- (۹) سر سید احمد خاں اور ان کی معنویت موجودہ دور میں ۱۹۷۲ء
- (۱۰) مشاہیر کے خطوط اور ان کے مختصر حالات ۱۹۷۵ء
- (۱۱) اقبال۔ دانائے راز (مقام تحریروں کی روشنی میں) تالیف و تصنیف ۱۹۷۸ء

(۱۲) مولانا محمد علی - ایک مطالعہ مرتبہ ۱۹۸۰ء

(۱۳) تیسرے راشٹرپتی ڈاکٹر ذاکر حسین ۱۹۸۰ء

(بالغوں کے لیے - تالیف)

(۱۴) ڈاکٹر راجندر پرشاد - عظیم رہنما اور پہلے

راشٹرپتی (بالغوں کے لیے)

ان کے علاوہ ایک کتاب "لڑائی کے ہتھیار" بچوں کے لیے اور دو کتابیں: "تین سوال" اور "سویڈین کے عوامی کالج" نوخواندہ بالغوں کے لیے ہیں۔

اعزازات، انعامات: حکومت اترپردیش (لکھنؤ) سے ۱۹۷۴ء میں "گاندھی جی اور ان کے خیالات پر اترپردیش اردو اکادمی سے ۱۹۷۹ء میں "اقبال داناے راز" پر، ۱۹۷۹ء میں مرکزی حکومت کے شعبہ بالغاں وزارت تعلیمات نئی دہلی سے "تیسرے راشٹرپتی ڈاکٹر ذاکر حسین" کے مسودے پر ۱۹۸۱ء میں مغربی بنگال اردو اکادمی سے "مولانا محمد علی - ایک مطالعہ" پر اور ۱۹۸۵ء میں آل انڈیا میر اکادمی (لکھنؤ) سے "اقبال داناے راز" پر انعامات ملے۔

عبدالمجیب سہالوی

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۱۹۱۶ء، قصبہ سہالی - ضلع بارہ بنگلی (یوپی)

پتہ: معرفت دانش محل - امین الدولہ پارک - لکھنؤ (یوپی)، ۲۲۶-۱۸

تعلیم: بی اے، ایل ایل بی (لکھنؤ یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: روزنامہ قومی آواز (لکھنؤ) کی تیس سالہ خدمت سے فروری ۱۹۷۶ء میں

رہنما تر ہونے کے بعد ایک اسکول کی انتظامی و مالی ذمہ داریاں ادا کر رہے ہیں۔

تصانیف: (۱) الکشنیات (مزاحیہ مضامین کا مجموعہ) ۱۹۷۱ء

(۲) ایک ٹکٹ میں تین تماشے ۱۹۷۵ء

(۳) بہت بے آبرو ہو کر ۱۹۷۷ء

(۴) مرزا میلے گئے ۱۹۸۰ء

ان کے علاوہ اسی قسم کے دو مجموعے اور ہیں۔

اعزازات و انعامات: ایک کے سوا باقی سبھی ہر اتر پر دیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

(دستاویز، صفحہ ۲۵۰)

مولوی عبدالمجید اصلاحی

والد کا نام: حکیم عبدالحمید

تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۳۲ء، جیراچپور۔ (اعظم گڑھ۔ یوپی)

پتہ: دار الفکر الاسلامی، موضع وڈا کھانہ، جیراچپور ضلع اعظم گڑھ (یوپی)

تعلیم: فنیلٹ از مدرسہ الاسلاح۔ سرائے میر اعظم گڑھ و ایف۔ ایم بی ایس

از تکمیل الطب کالج لکھنؤ۔

مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف و ترجمہ۔

تصانیف: (۱) روزے کی باتیں ۱۹۵۹ء

(۲) زکوٰۃ ۱۹۷۰ء

(۳) دینی تحریکوں میں بناؤ بگاڑ کا مفہوم (ترجمہ از عربی) ۱۹۷۵ء

(۴) رہبر کامل صلی اللہ علیہ وسلم ۱۹۸۰ء

(۵) نصیحتیں اور وعیثیں ۱۹۸۳ء

(۶) اسلامی سماج اور اس کی تعمیر (ترجمہ از عربی) ۱۹۸۴ء

عبدالمغنی (پروفیسر ابوالبر (سید عبدالمغنی)

- والد کا نام: سید عبدالرؤف
- تاریخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۳۶ء اورنگ آباد (بہار)
- پتہ: وارثی کچ، عالم گنج، پٹنہ ۸۰۰۰۰۷
- تعلیم: بی اے آنرز، ایم اے، پی ایچ ڈی (انگریزی) نیز عالم (عربی و اسلامیات)
- مشاغل ملازمت: پروفیسر آف انگلش پٹنہ یونیورسٹی، بی ان کالج، پٹنہ، صدر انجمن ترقی اردو (بہار)
- تصانیف:
- (۱) سلورنگ آفا حشر (ترتیب) ۱۹۶۴ء
  - (۲) نقطہ نظر (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۶۵ء
  - (۳) ہادۂ اعتدال (ترتیب) ۱۹۷۲ء
  - (۴) تشکیلِ جدید ۱۹۷۶ء
  - (۵) اختر اور نیوی کے افسانے (تالیف) ۱۹۷۷ء
  - (۶) معیار و اقدار (ترتیب) ۱۹۸۱ء
  - (۷) اقبال اور عالمی ادب (تنقیف) ۱۹۸۲ء
  - (۸) اقبال کا نظام فن " ۱۹۸۴ء
  - (۹) قرۃ العین حیدر کا فن " ۱۹۸۵ء
  - (۱۰) تنقیدِ مشرق (ترتیب) ۱۹۸۶ء
  - (۱۱) تصورات " ۱۹۸۶ء
  - (۱۲) ٹی سی ایٹ اینڈ کنسپٹ آف کلچر (انگریزی) ۱۹۸۶ء
- اعزازات، انعامات: بہار اردو اکادمی نے اردو زبان و ادب کی مجموعی و عمومی خدمات کیے لیے ایوارڈ دیا۔ دو کتابوں "ہادۂ اعتدال" اور "اقبال کا نظام فن" کو مختلف برسوں میں انعامات دیے گئے۔

ڈاکٹر عبد الواسع

والد کا نام: عبدالرشید
 تاریخ پیدائش: ۱۹۴۱ء موضع کوند، ضلع نالندہ، بہار
 پتہ: ریڈر شعبہ اردو - بہار یونیورسٹی - مظفر پور، بہار (۸۲۲۰۰۱)
 تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی (۱۹۶۹ء)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) بہار میں اردو سوانح نگاری
 (۲) فنی سوانح نگاری
 ۱۹۷۹ء
 اعزازات، انعامات: دوسری کتاب پرائز پر ادیش اردو اکادمی سے ۸۰-۱۹۷۹ء میں انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۲۵)

عبدالوہاب مرتضیٰ پوری

والد کا نام: عبدالغنی
 تاریخ پیدائش: یکم اپریل ۱۹۱۵ء، مقام مرتضیٰ پور اکولہ (بہار اشتر)
 پتہ: ملا جی ہاؤس کھڑکی پورہ، جونا شہر، اکولہ (بہار اشتر) ۲۴۴۰۰۲
 تعلیم: تھریڈ ایرٹریٹ (مڈل گریڈ ٹرینڈیج)
 مشاغل، ملازمت: ریشٹریڈ ہیڈ ماسٹر اکولہ - اردو اکادمی ریاست بہار اشتر کے مالی تعاون سے، ہنگ و بیغیر ایسوسی ایشن کے نوجوان کارکنان کے زیر اہتمام
 فری اردو کوچنگ کلاس کو پڑھانا۔
 تصانیف: اردو رہنمائے تعلیم : ۱۹۸۱ء
 (تعلیم یافتہ غیر اردو داں حضرات کے لیے بغیر استاد کے ہندی سے اردو زبان

سیکھنے کا آسان قاعدہ)

اعزازات، انعامات: اردو اکادمی ریاست مہاراشٹر، بمبئی، اور اردو اکادمی ریاست بہار
پٹنہ سے انعامات ملے۔

عبیدالحق

والد کا نام: ارشاد الحق

تاریخ پیدائش: ۱۵ جنوری ۱۹۲۴ء، ردولی (ضلع بارہ بنگی - یوپی)

۱۔ غفار منزل ایکسٹنشن، جامعہ نگر، نئی دہلی۔ ۱۱-۰۲-۵۵

تعلیم: بی اے۔ جامعہ ملیہ اسلامیہ۔ ڈپلوما آرٹ۔ جے جے اسکول آف آرٹ

بمبئی۔ بی ایس سی آڈیو ڈراما - بجو کیشن - انڈیا نا۔ امریکہ۔

مشاغل، ملازمت:

تصانیف: (۱) ہندوستانی معنوی عہد مغلیہ میں (ترجمہ) ۶۹ ۷۶

(۲) بچوں کا آرٹ اور اس کی تدریس ۶۹ ۸۴

بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ، کناڈا، جرمنی، فرانس، اٹلی، انگلستان۔

اعزازات، انعامات: بچوں کا آرٹ اور اس کی تدریس پر ۱۹۸۴ء میں اردو اکادمی دہلی نے

انعام دیا۔

(مولوی محمد) عبید اللہ کوٹی ندوی

والد کا نام: مولانا محمد ریاست علی خاں

تاریخ پیدائش: ۲۳ مارچ ۱۹۴۲ء، جبل پور (ایم پی)

پتہ: ا۔ رفیق دار المعنفین اعظم گڑھ (یوپی)

- پتہ: ۲۔ کوٹ ضلع فتح پور (یوپی)
 تعلیم: عالم اور فاضل (دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ)
 مشاغل، ملازمت: رفیق دارالمصنفین، اعظم گڑھ، یوپی۔
 تصانیف: (۱) مسلم پرسنل لا (علم اور عقل کی روشنی میں) ۶۱۹۷۳
 (۲) سرسید احمد خاں اور مستشرقین ۶۱۹۸۶
 بیرونی ممالک کا سفر: عراق، اردن، سعودی عرب

عثمان احمد

- والد کا نام: مولانا سعید احمد
 تاریخ پیدائش: ۷ مارچ ۱۹۳۵ء، موضع پٹری ضلع جونپور
 پتہ: سکریٹری فیض جمیل لاہوری شاہ گنج ضلع جونپور (یوپی)، ۲۲۳۱۰۱
 تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند
 مشاغل، ملازمت: تدریس اور تجارت
 تصانیف: (۱) ذکر جمیل (مجموعہ کلام) ۶۱۹۶۴
 (۲) حیات شیخ الاسلام ایک نظر میں ۶۱۹۶۹
 (۳) فکر جمیل ۶۱۹۷۴
 (۴) تاریخ مدرسہ بدر الاسلام (شاہ گنج) ۶۱۹۷۴
 (۵) سب کے نبی ۶۱۹۷۶
 (۶) ہدیہ عثمانی ۶۱۹۸۴

عثمانی، ڈاکٹر شاہ رشاد

- والد کا نام: شاہ محمد طیب عثمانی ندوی
 تاریخ پیدائش: ۲۵ مارچ ۱۹۵۹ء، کریم گنج - گیا (بہار)
 پتہ: بیت الرشاد، نیا کریم گنج - گیا (بہار) ۸۲۳۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو) پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: مضمون نگاری اور مزید تعلیم
 تصانیف: (۱) روشن تہذیب ۶۱۹۸۲
 (۲) روشن حیات ۶۱۹۸۵
 (۳) نظریہ ادب اور ادیب ۶۱۹۸۵

عثمانی، شاہ محمد

- والد کا نام: شرف الدین
 تاریخ پیدائش: ۱۹۱۵ء، قریہ سملہ ضلع گیا (بہار)
 پتہ: بی۔ ۱۲۱۔ ڈاکر باغ اوکھلا روڈ جامعہ نگر نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 (حال قیام مکہ معظمہ)
 تعلیم: بی ایس سی
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) مبادی سیاسیات اسلامی ۶۱۹۸۱
 (۲) میلاد کی کتاب ۶۱۹۸۴
 (۳) ٹوٹے ہوئے تارے (شخصیات) ۶۱۹۸۵
 (۴) محبت کا پیغام ۶۱۹۸۵

(۵) اشارے منزل کی طرف
بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب، شام، لبنان۔

عثمانی، ڈاکٹر شمس الحق

والد کا نام: امداد الحق عثمانی
تاریخ پیدائش: ۱۵ فروری ۱۹۴۸ء دیوبند ضلع سہارنپور (یوپی)
پتہ: مکان نمبر ۱۱۸۶ بلیماران - دہلی ۱۱۰۰۰۶
تعلیم: ایم اے (۱۹۷۸ء) پی ایچ ڈی (۱۹۸۴ء) جامعہ ملیہ اسلامیہ
نئی دہلی۔
مشاغل، ملازمت: سینئر سیکنڈری اسکول جامعہ ملیہ اسلامیہ میں درس و تدریس۔
تفانیف: (۱) نظیر نامہ (ترتیب) ۱۹۷۹
(۲) بیدی نامہ ۱۹۸۶

عرفان بارہ بنکوی (ڈاکٹر محمد عرفان علی)

والد کا نام: محمد اکرام علی
تاریخ پیدائش: ۶ دسمبر ۱۹۴۶ء قانون گوین بارہ بنکی (یوپی)
پتہ: فیضی کلینک سٹی بازار بارہ بنکی (یوپی)
تعلیم: بی۔ یو۔ ایم۔ ایس (لکھنؤ)
مشاغل، ملازمت: پرائیوٹ میڈیکل پریکٹس
تفانیف: گورد سفر (شعری مجموعہ) ۱۹۸۶

عرفان پربھنوی (محمد عثمان خاں)

والد کا نام: حاجی غلام حسین خاں جمعدار
 تاریخ پیدائش: ۲۶ اکتوبر ۱۹۲۶ء، مقام مستقر ضلع پربھنی (مہاراشٹر)
 پتہ: بھوئی گلی مستقر ضلع پربھنی (مہاراشٹر) ۴۳۱۲۰۱
 تعلیم: میٹرک (اردو، فارسی، عربی، مراٹھی، ہندی، انگریزی زبانوں سے بھی اچھی طرح واقفیت)
 مشاغل، ملازمت: وظیفہ یاب ملازم سرکار
 تصانیف: (۱) آبگینے (بچوں کی نظمیں) ۶۱۹۸۷
 (۲) شعاعیں (مزیلیات) ۶۱۹۸۶

عرفی آفاقی (اختر حسین)

والد کا نام: محمد ذکی
 تاریخ پیدائش: ۲۲ دسمبر ۱۹۳۶ء، موضع کوہنڈہ ضلع اعظم گڑھ
 پتہ: ۲-سی/۱۰، ریلوے کالونی بادشاہ نگر لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم: انٹر میڈیٹ
 مشاغل، ملازمت: ملازمت
 تصانیف: سمندر پھر بلاتا ہے (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۳
 اعزازات، انعامات: سمندر پھر بلاتا ہے، پرائز پیرڈیشن اردو اکادمی سے
 انعام ملا۔

عروج، سخاوت اللہ سلونی

والد کا نام: احمد اللہ
 تاریخ پیدائش: ۲۱/۱۹۲۱ء سلون ضلع رائے بریلی (یوپی)
 پتہ: قصبہ وڈا کھانہ سلون ضلع رائے بریلی (یوپی)
 تعلیم: اردو، فارسی، عربی
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف: عروج سخن ۶۱۹۶۱

عزیز اندوری (عبدالغزیز خاں)

والد کا نام: عبدالحمید خاں
 تاریخ پیدائش: ۲۲ جولائی ۱۹۳۲ء اندور
 پتہ: ۱۷۷۔ آشیانہ۔ جونارسالہ۔ اسٹریٹ نمبر ۱۔ اندور (ایم پی) ۴۵۳۰۶
 تعلیم: ایم اے (اردو) و کرم یونیورسٹی اوجین
 مشاغل، ملازمت: لکچرر شعبہ اردو اسلامیہ کرمیہ کالج اندور
 تصانیف: (۱) ملتی (ترجمہ)
 (۲) دھنک (انشائیوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۶
 (۳) تنقیدی تحریریں ۶۱۹۸۳
 (۴) کہرا (نظموں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۵
 (۵) ریڈیاٹی ڈرامے زیر طبع

عزیز بارہ بنکوی (عبدالعزیز)

والد کا نام: عبدالصمد
 تاریخ پیدائش: جولائی ۱۹۱۰ء، باندہ (ضلع بارہ بکی۔ یوپی)
 پتہ: قصبہ وڈا کھانہ، رسولی ضلع " "
 تعلیم: مڈل
 مشاغل: ملازمت: وثیقہ نویسی نیز خدمتِ علم و ادب
 تصانیف: (۱) کیفِ غم (شعری مجموعہ) ۱۹۸۳ء
 اعزازات و انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ نے ۱۹۸۳ء میں انعام دیا۔

عزیز بھارتی (سید عزیزالحسین)

والد کا نام: مولوی نورالحسین
 تاریخ پیدائش: ۸ مئی ۱۹۳۹ء گدوال تعلقہ محبوب نگر
 پتہ: ۱۲/۱-۹۲۲-۱۲ آصف نگر حیدر آباد ۲۸۰۰۰۵
 تعلیم: سابقہ رتن سیر ہندی پنڈت ٹریننگ کورس
 مشاغل: ملازمت: سیر ہندی شجر انوار العلوم جوینر کالج ناہلی
 تصانیف: (۱) لمحہ لمحہ (شعری مجموعہ) ۱۹۷۸ء
 (۲) پتے پھٹے ہوئے (ہندی غزلوں کا مجموعہ) زیرِ طبع

عزیز ربانی عزیز

والد کا نام: حافظ محمد یعقوب

تاریخ پیدائش: ۱۳۴۳ھ جوینور (یوپی)
پتہ: مدیر، ہفتہ وار نئی دنیا - جوینور (یوپی) ۲۲۲۰۰۱

تعلیم:

مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری

تصانیف: (۱) بادۂ نارس (مجموعہ کلام) ۶۱۹۴۴

(۲) ہلالِ عید (مجموعہ نظم و نثر)

(۳) نے (ترتیب کلام شفیق جوینوری) ۶۱۹۶۲

(۴) شانہ ۶۱۹۶۴

(۵) نوائے صحرا (مجموعہ کلام) ۶۱۹۶۸

عزیز مراد آبادی (عزیز احمد صدیقی)

والد کا نام: شریف احمد صدیقی

تاریخ پیدائش: یکم اگست ۱۹۴۲ء، موضع روئدہ، ضلع مراد آباد (یوپی)

پتہ: محلہ قاضیان ڈاکخانہ بسی کپتور، ضلع بجنور (یوپی) ۲۲۶۷۳۱

تعلیم: ایم اے (تاریخ و سیاسیات) بی ایڈ، ادیب کامل، آئی جی ڈی بمبئی۔

مشاغل، ملازمت: معلم (ملازمت)

تصانیف: (۱) کالا انگریز (ناول) ۶۱۹۷۶

(۲) بھوت کا ڈر (ناول بچوں کے لیے) ۶۱۹۷۶

(۳) چنگتی کلیاں (نظموں کا مجموعہ بچوں کے لیے) ۶۱۹۷۶

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان۔

* عزیز وارثی (چودھری عزیز احمد خاں)

- والد کا نام: چودھری نظیر احمد خاں
 تاریخ پیدائش: اگست ۱۹۲۱ء، پھراپوں، اتر پردیش۔ (وفات: ۲۹ جولائی ۱۹۸۹ء دہلی ۴)
 پتہ: انجمن اتحاد وارثیہ - ۱۶۳۹ - ہمدرد مارگ - دہلی ۱۱۰۰۶
 تعلیم: اردو کامل - اردو ادیب - ہندی رتن
 مشاغل، ملازمت: صحافت اور شاعری
 تصانیف: (۱) سفینہ و ساعل (مجموعہ غزلیات) ۱۹۵۰ء
 (۲) مخراب ۱۹۷۶ء
 (۳) جسارت (نظموں کا مجموعہ) ۱۹۷۶ء
 (۴) تہرق (غزلوں اور نظموں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء

عزیز الرحمن علیم

- والد کا نام: علیم الدین
 تاریخ پیدائش: ۲۸ جولائی ۱۹۵۶ء، پھوار، گوپال گنج (بہار)
 پتہ: پھوار، گوپال گنج - بہار
 موجودہ: دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ
 تعلیم: فاضل لکھنؤ یونیورسٹی، لکھنؤ - ایم اے (اردو - عربی) لکھنؤ یونیورسٹی - لکھنؤ
 مشاغل، ملازمت: تدریس - دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ -
 تصانیف: نور الحسن نیر کا کوروی - حیات و خدمات ۱۹۸۶ء

عشرت قادری (سید مخیر احمد)

والد کا نام: پیر سید سعید احمد قادری
 تاریخ پیدائش: ۱۹۲۶ء
 پتہ: مرکز ادب ایم۔ ایل۔ بی کالج روڈ بھوپال ۴۶۲۰۰۱
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: ملازمت ڈاکٹر امبیڈکر لائبریری میونسپل کارپوریشن بھوپال۔
 تصانیف: سحر نما (شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء

عشرت کرتپوری (مزیل حسین)

والد کا نام: مقبول حسین
 تاریخ پیدائش: جنوری ۱۹۲۴ء، محلہ جلسرائے کرتپور (ضلع بجنور۔ یوپی)
 پتہ: دفتر ۱۰، ہمدرد سٹری بیوشن آفس ۳۸/ڈی میرٹھ روڈ غازی آباد (یوپی)
 گھر: چیریٹی ہسپتال ۲۱۶ کیلہ روڈ عقب لائٹن فیکٹری بٹا بوتخان غازی آباد
 تعلیم: اردو۔ ہندی۔ مڈل۔ ادیب۔ ادیب ماہر۔ ادیب فاضل
 مشاغل، ملازمت: ملازمت ہمدرد دواخانہ (وقف)
 تصانیف: (۱) بھرم (ناول) ۱۹۵۷ء
 (۲) کاکل صبح (شعری مجموعہ) ۱۹۶۰ء
 (۳) پاک زمین ناپاک قدم (قومی نظمیں) ۱۹۶۲ء
 (۴) نذرانہ " مرتبہ ۱۹۶۲ء
 (۵) صبح بنارس (تقریباً دو سو سال کا انتخاب) ۱۹۶۳ء
 ایک طویل تاریخی دیباچہ

(۶) شاخِ برہنہ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۵
اعزازات، انعامات: شاخِ برہنہ پر اتر پردیش اردو اکادمی نے انعام سے نوازا۔

* عصمت چغتائی

والد کا نام: مرزا قسیم بیگ چغتائی
تاریخ پیدائش: ۲۱ اگست ۱۹۱۲ء، بدایوں۔ (وفات: ۲۴ اکتوبر ۱۹۹۱ء بمبئی)
پتہ: ۳۔ انڈس کورٹ۔ اے روڈ۔ چرچ گیٹ۔ بمبئی ۴۰۰۰۲۰
تعلیم: بی اے (کنوینیوینسٹی) بی ایڈ
مشاغل، ملازمت: فلم پروڈیوسر اور کہانی کار
تصانیف:
(۱) صدی (ناول) ۶۱۹۴۱
(۲) ایک بات (مختصر کہانی) ۶۱۹۴۲
(۳) ٹیڑھی لکیر (ناول) ۶۱۹۴۳
(۴) دو ہاتھ (مختصر کہانی) ۶۱۹۵۵
(۵) جنگلی کبوتر (ناول) ۶۱۹۶۸
(۶) ایک قطرہٴ خوں (میر انیس کے مرثیوں ۶۱۹۷۵
اور کلام پر تنقیدی نظر)
کل کتابوں کی تعداد ۱۷ سے زیادہ ہے
اعزازات، انعامات: پدم شری (۱۹۷۵ء) ہم سب غالب ایوارڈ، ۶۱۹۷۵ء

عصمت ملیح آبادی (ڈاکٹر محمد عصمت خاں)

والد کا نام: عبدالواحد خاں، مائل ملیح آبادی

تاریخ پیدائش: ۱۷ دسمبر ۱۹۴۶ء، ملیح آباد

پتہ: مرزا گنج - ملیح آباد - لکھنؤ

تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی (اردو)

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس - ٹیچر اور ماہنامہ "ایکیتا اور اقلیت" کی ادارت

تصانیف: (۱) جوش کی رومانی رباعیاں ۱۹۷۹ء

(۲) جوش کی انقلابی نظمیں ۱۹۸۲ء

(۳) رومانی شاعری میں جوش کی خدمات (تحقیقی مقالہ) ۱۹۸۴ء

(۴) انتخاب جوش ۱۹۸۴ء

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے 'جوش کی انقلابی نظمیں' اور تحقیقی مقالے

پر انعام، مغربی بنگال اردو اکادمی سے 'رومانی شاعری میں جوش کی

خدمات' پر انعام ملا۔

عصیم، سید محمد

والد کا نام: سید محمد صابر

تاریخ پیدائش: ۱۰ مئی ۱۹۵۴ء، امیٹھی سلطان پور (یوپی)

پتہ: ۱۸۲۳ ترکمان گیٹ دہلی ۱۱۰۰۰۶

تعلیم: ایم اے، ایم فل، پوسٹ گریجویٹ ڈپلوما، ان اردو ٹرانسلیشن۔

مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسسٹنٹ (حکومت ہند) ترقی اردو بیورو، ویسٹ بلاک ۸

آرکے پورم نئی دہلی ۱۱۰۰۶۶

تصانیف: پریم چند کا فنی و فکری مطالعہ ۱۹۸۴ء

اعزازات، انعامات: مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعام ملا۔

عطا کا کوی (پروفیسر سید شاہ عطار الرحمن)

- والد کا نام: سید شاہ غفور الرحمن محمد کا کوی
 تاریخ پیدائش: ۶ صفر ۱۳۲۲ھ (۱۹۰۴ء) تاریخی نام: شاہ رضوی
 پتہ: عطا منزل - سلطان گنج - پٹنہ (بہار) ۶۰۰۰۰۸
 تعلیم: ایم اے (اردو - فارسی) پٹنہ یونیورسٹی -
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر کے عہدے سے سبکدوشی، تصنیف و تالیف و شاعری
 تصانیف:
 (۱) ساقی نامہ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۳
 (۲) میخانۃ تغزل (تنقید) ۶۱۹۵۴
 (۳) جیرت زار (سوانح بیدل) ۶۱۹۵۶
 (۴) تنقیدی مطالعے ۶۱۹۵۷
 (۵) تحقیقی مطالعے ۶۱۹۶۵
 (۶) تقابلی مطالعے (تنقید) ۶۱۹۶۶
 (۷) مطالعہ حررت " ۶۱۹۶۶
 (۸) مطالعہ شاد " ۶۱۹۶۶
 (۹) نذر غالب (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۹
 (۱۰) گلہائے رنگ رنگ " ۶۱۹۷۰
 (۱۱) جمالِ غزل " ۶۱۹۷۰
 (۱۲) کمالِ غزل " ۶۱۹۷۱
 (۱۳) کاروان خیال " ۶۱۹۷۱
 (۱۴) غلطیہائے مضامین (تحقیق) ۶۱۹۸۱
 (۱۵) آثارِ کاکو (تاریخ) ۶۱۹۸۶
 ان کے علاوہ تقریباً پچاسی کتابیں اور ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: ۶۱۹۷۹ء میں پاکستان
اعزازات، انعامات: صدر مملکت ہند سے سند اعزاز اور تاجیات وظیفہ۔ سند اعزاز
من جانب کل ہند اساتذہ فارسی، ۶۱۹۸۷ء

(مولانا) عطار الرحمن قاسمی

والد کا نام: شیخ نجیب اللہ
تاریخ پیدائش: ۶۱۹۶۴ء
پتہ: جامعہ رحیمیہ، مہندیان۔ میردر دروڑ، نئی دہلی ۱۱۰۰۰۲
تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند، تکمیل افتاء، تکمیل عربی ادب۔
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
تصانیف: دنیا تے اسلام کی چند عظیم شخصیتیں ۶۱۹۸۷ء

(سید) عطار اللہ پالوی

والد کا نام: سید امین اللہ
تاریخ پیدائش: ۲۶ مئی ۱۹۱۳ء، موضع علی نگر پالی (ضلع گیا، بہار)
پتہ: علی نگر پالی، براستہ کاکو، ضلع گیا (بہار) ۸۰۴۴۱۸
مشاغل، ملازمت: ملازمت خدا بخش لائبریری - پٹنہ
تصانیف: (۱) انگلیں ۶۱۹۴۲ء
(۲) پیرویں ۶۱۹۴۴ء
(۳) نسریں ۶۱۹۴۷ء

- ۶۱۹۵۶ (۴) تذکرہ شوق
 ۶۱۹۶۲ (۵) روداد آشیانہ (سوانح مسطر مظہر الحق)
 ۶۱۹۶۳ (۶) سوانح سرسید سلطان احمد
 ۶۱۹۷۵ (۷) مثنویات شوق
 ۶۱۹۸۲ (۸) اردو کے ہندو مثنوی نگار
 ۶۱۹۸۳ (۹) تاریخ نیک فال
 ۶۱۹۸۴ (۱۰) گلہائے پڑمردہ
 ۶۱۹۸۵ (۱۱) مشرقی بوڈے
 ۶۱۹۸۵ (۱۲) حمد سپہر
 ۶۱۹۸۶ (۱۳) مشاطہ گان ادب
 ۶۱۹۸۶ (۱۴) محبین وطن
 نیز دس مذہبی کتب بھی شائع کیں۔

ڈاکٹر عطیہ نشاط

- والد کا نام؛
 تاریخ پیدائش؛ ۱۵ ستمبر ۱۹۴۵ء، الہ آباد (یوپی)
 پتہ؛ لکچر شعبہ اردو، الہ آباد یونیورسٹی۔ الہ آباد (یوپی) ۲۱۱۰۰۲
 تعلیم؛ ایم اے۔ پی ایچ ڈی (۱۹۷۲ء)
 مشاغل؛ ملازمت؛ درس و تدریس
 تصانیف؛ اردو ڈرامہ، روایت اور تجربہ (تحقیقی مقالہ) ۶۱۹۷۳
 اعزازات؛ انعامات؛ اتر پردیش اردو اکادمی سے ۶۱۹۷۴ء میں انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۲۵۸)

عظیم اقبال (عزیز احمد)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۲۴ جولائی ۱۹۲۲ء، بیتا (بہار)

پتہ: گنج سا، بیتا، مغربی چمپارن، بہار

تعلیم: بی اے آنرز (معاشیات) ایم اے (معاشیات)

مشاغل، ملازمت: تدریس

تصانیف: (۱) اپنی آہٹیں (افسانوی مجموعہ) ۱۹۷۹ء

(۲) جو کہا نہیں جاتا // ۱۹۸۵ء

عظیم امروہوی (سید عظیم حیدر نقوی)

والد کا نام: سید نور الحسن نقوی

تاریخ پیدائش: ۲۹ اپریل ۱۹۴۵ء، امروہہ (یوپی)

پتہ: دربار شاہ ولایت - امروہہ (یوپی)

تعلیم: بی کام - لکھنؤ یونیورسٹی - ایم اے - آگرہ یونیورسٹی - ادیب کامل

علی گڑھ - دبیر فاضل - الہ آباد -

مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ منیجر فوڈ کارپوریشن آف انڈیا، لود آباد

تصانیف: (۱) حدیثِ غم (شعری مجموعہ) ۱۹۷۴ء

(۲) تحریکِ بنوا (نعت و منقبت) ۱۹۷۵ء

(۳) شرحِ غم (مرتبہ) ۱۹۷۵ء

(۴) حسینیت ایک آفاقی تحریک ۱۹۷۶ء

(۵) حسین اور زندگی (مرثیہ) ۱۹۷۶ء

(۶) مرثیہ عظیم (مرثیہ) ۶۱۹۸۰
 (۷) مرثیہ نگارانِ امروہہ ۶۱۹۸۴
 بیرونی ممالک کا سفر: ایران ۶۱۹۵۶ عراق ۶۱۹۵۶ پاکستان ۶۱۹۵۶-۸۲-۲۸۳

عفت موہانی (سیدہ خورشید سلطانہ)

والد کا نام: سید ندیم الحسن رضوی، تاثیر موہانی
 تاریخ پیدائش: ۲۴ جولائی ۱۹۳۴ء
 پتہ: مکان نمبر ۵۸۲-۱۶۰۹، منقل مسجد قطب شاہی، قدیم ملک پیٹھ۔
 حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۳۶
 تعلیم: ایم اے (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف
 تصانیف: تقریباً ۶۵ ناول
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان
 اعزازات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی سے چھ نالوں پر انعامات ملے۔

عقیل، عقیل الرحمن کوہ سوار

والد کا نام: وقار عقیل
 تاریخ پیدائش: ۲۹ مارچ ۱۹۶۰ء، شاہ پور گلبرگہ (کرنالک)
 پتہ: ۲۳۰۳۰۵۸۵ سلطان شاہی، حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۲۶۵
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: خوش نویس روزنامہ سیاست، حیدرآباد (شاعری، مضمون نگاری)

تصانیف: نند اقبال (اقبال اور شعرائے حیدر آباد ۶۱۹۷۷
کانڈرانہ سخن)

عقیل سنبھلی (عقیل احمد)

والد کا نام: سید فضل احمد
تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۴۲ء، جگت سنبھل (مراد آباد)
پتہ: محلہ جگت سنبھل، ضلع مراد آباد (یو پی)
تعلیم: ایم اے - بی ایڈ
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
تصانیف: جرس گل ۶۱۹۷۸

عقیل ہاشمی (ڈاکٹر سید حفیظ الدین حسین)

والد کا نام: سید بہار الدین حسین (تخلص حسن)
تاریخ پیدائش: ۱۰ مئی ۱۹۴۰ء، شہر حیدر آباد (اے پی)
پتہ: ۵-۳-۸۰/۱۸/۴-ایف، کنگ کوٹھی حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۰۲۹
تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی (عثمانیہ)، پوسٹ گریجویٹ ڈپلوما، ان پسیلو
گرافی (مخطوطہ شناسی) (عثمانیہ)
مشاغل، ملازمت: لکچر شعبہ اردو جامعہ عثمانیہ یونیورسٹی کالج آف آرٹس
تصانیف: (۱) موجِ نظر (رباعیات کا مجموعہ) ۶۱۹۷۶
(۲) ظہور قدسی (مثنوی بر سلسلہ میلاد النبیؐ) ۶۱۹۷۷
(۳) پہلی خطا (مثنوی قصہ آدم و حوا، سنسکرت کہانی سے ماخوذ) ۶۱۹۷۹

- (۴) حضرت وطن - حیات اور کارنامے ۶۱۹۸۲
 (۵) فراز نو (انتخاب کلام) ۶۱۹۸۶
 (۷) دیپک بتنگ (مثنوی از سید محمد عسکری عہد)
 قطب شاہیہ کا آخری شاعر (زیر طبع)
 اعزازات انعامات: موج نظر پراثر پردیش اردو اکادمی کی جانب سے انعام ملا۔

علی رضا (علی رضا رضوی)

- والد کا نام: سید علی صفدر
 تاریخ پیدائش: ۹ جنوری ۱۹۲۳ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: سٹ ۸ - ایس پی روڈ - وری - بجی - ۲۰۰۱۸
 تعلیم:
 مشاغل، ملازمت: فلمی ادیب - کہانی کار - مکالمہ نویس - ڈائریکٹر
 تصانیف: رام محمد ڈیوڑا (مختصر ناول) ۶۱۹۵۸
 (اس کتاب کے متعدد ایڈیشن شائع ہوئے ہیں)
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلینڈ - یورپ - مالدی
 اعزازات، انعامات: مختلف قسم کے فلمی ایوارڈ ملے۔

علقمہ شبلی (ابو علقمہ محمد شبلی نعمانی)

- والد کا نام: مولانا عبد الجبار
 تاریخ پیدائش: یکم نومبر ۱۹۳۰ء، میرغیاٹ چک (ضلع نالندہ - بہار)
 پتہ: ۸۹ برپن اسٹریٹ، کلکتہ - ۷۰۰۱۶

تعلیم: ایم اے (فارسی) مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس - مدرسہ عالیہ کلکتہ

تصانیف: (۱) پھول اور کلیاں (درسی کتب) ۶۱۹۶۰

(۲) معاون جغرافیہ " ۶۱۹۶۵

(۳) ہائر سیکنڈری علم معاشیات " ۶۱۹۶۶

(۴) فارسی آموز (دو حصے) " ۶۱۹۶۹

(۵) ہماری اردو (چار حصے) " ۶۱۹۷۰

(۶) نئے حساب (چھ حصے) " ۶۱۹۷۲

(۷) حرف و صوت (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۵

(۸) بے چہرہ لمحے " ۶۱۹۷۵

(۹) تارے زمین کے (بچوں کی نظموں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۶

(۱۰) پھول آنگن کے " ۶۱۹۷۹

اعزازات، انعامات: تصانیف نمبر ۱۰ تا ۱۰۰ برائے پردیش اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

علوی، احمد ابراہیم

والد کا نام: میر احمد علوی ناظر
تاریخ پیدائش: ۱۵ اگست ۱۹۴۵ء، فرنگی محل لکھنؤ (یوپی)

پتہ: ۲-ہیلتھ اسکوائر - لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۰۳

تعلیم:
مشاغل، ملازمت: صحافت

تصانیف: (۱) بوجھل بوجھل پلکیں ۶۱۹۷۲

۶۱۹۷۴

(۲) پھوٹنا ہو

کل چھ کتابیں شائع ہوئی ہیں۔

اعزازات، انعامات: دونوں کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے حسب ترتیب

۶۱۹۷۲ اور ۶۱۹۷۵ میں انعامات ملے۔

(دستاویز، صفحہ ۲۶۱)

علوی، اشتیاق علی

والد کا نام: منشی احترام علی

تاریخ پیدائش: ۶۱۹۲۲، لکھنؤ (یوپی)

پتہ: کاکوری کوٹھی۔ خیالی تنج۔ لکھنؤ (یوپی)

تعلیم: بی اے۔ ایل ایل بی (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ)

مشاغل ملازمت: شکار اور مضمون نگاری

تصانیف: (۱) بندوق (شکار کے واقعات) ۶۱۹۷۹

(۲) شکار زیر طبع

اعزازات، انعامات: بندوق پر ۶۱۹۸۰ میں اتر پردیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال

اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

(دستاویز، صفحہ ۲۶۲)

علوی، پنڈت محمد شفیع کاکوری

والد کا نام: ڈاکٹر حافظ محمد کریم علوی۔ کریم کاکوری

تاریخ پیدائش: ۴ اپریل ۱۹۶۰

- پتہ: معرفت آمنہ ہاسپٹل چلوئلہ بی بی گنج لکھنؤ ۳
- ۲۶۶/۷۲۷ بغیہ حبیب بیگ بھدیواں لکھنؤ ۲
- تعلیم: ایم اے (سنسکرت) ایم اے (ہندی) ایم اے (جغرافیہ)
- ساہتیہ این داکٹر بھاشا چاریہ، ادیب ماہر۔
- مشاغل، ملازمت: سنسکرت استاد سنی انٹر کالج لکھنؤ۔
- تصانیف: مسلمان حکمرانوں کی ہندی قدردانی ۱۹۸۶ء
- ان کے علاوہ ہندی میں متعدد کتابیں ہیں۔
- بیرونی ممالک کا سفر: برائے حج بیت اللہ شریف ۱۹۸۲ء
- اعزازات، انعامات: دکشن بھارت سنسکرت پر بودھنی بھاپونا سے ۱۹۸۳ء میں
- انعام ملا۔

علوی، ڈاکٹر تنویر احمد

- والد کا نام: حکیم صدیق احمد علوی
- تاریخ پیدائش: ۱۶ جولائی ۱۹۲۳ء، کیرانہ ضلع مظفرنگر (یوپی)
- پتہ: علوی منزل محلہ زیر انصاریان کیرانہ ضلع مظفرنگر یوپی
- موجودہ: ۳۷۲۶ خلیق منزل چوڑی والان دہلی ۱۱۰۰۰۶
- تعلیم: ایم اے 'پنی اپنچ ڈی' ڈی لٹ (علیگ)
- مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو دہلی یونیورسٹی سے ریٹائر۔
- تصانیف: (۱) نگارشات ۱۹۶۰ء
- (۲) انتخاب قصائد اردو ۱۹۶۰ء
- (۳) منتخبات مشنویات اردو ۱۹۶۱ء
- (۴) ذوق۔ سوانح اور انتقاد ۱۹۶۳ء

- (۵) تحائف معرفت ۶۱۹۶۶
 (۶) رسالہ تذکرہ شعراء ۶۱۹۶۶
 (۷) کلیات ذوق (دو جلدیں) ۶۱۹۶۷
 (۸) تاریخ محمودی ۶۱۹۷۰
 (۹) کلیات شاہ نصیر (چار جلدیں) ۶۱۹۷۱-۷۶
 (۱۰) صحیفہ ابرار ۶۱۹۷۴
 (۱۱) اصول تحقیق و ترتیب متن ۶۱۹۷۸
 (۱۲) مکتوبات عالیہ ۶۱۹۸۴
 (۱۳) ترجمہ مجمع البحرین ۶۱۹۸۴
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان
 اعزازات انعامات: یو پی اردو اکادمی لکھنؤ سے متعدد انعامات ملے۔

علوی، حافظ تقی انور کا کوروی

- والد کا نام: حافظ شاہ مجتبیٰ حیدر
 تاریخ پیدائش: ۱۹۵۰ء، کاکوری
 پتہ: محل، نیکہ شریف کاکوری۔ ضلع لکھنؤ
 تعلیم: درسی نظامی و فاضل نصاب خانقاہ قلندریہ کاظمیہ کاکوری
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ تصنیف و تالیف۔
 تصانیف: تذکرہ گلشن کرم (تذکرہ حضرت خواجہ ۶۱۹۸۵
 عبید اللہ احرار نقشبندی)
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان

علوی، محمد مظہر الحق

والد کا نام: جمیل
 تاریخ پیدائش: ۸ ستمبر ۱۹۴۶ء، احمد آباد (گجرات)
 پتہ: خانپور سیدواڑہ - احمد آباد ( )
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: اسٹنٹ لائبریرین
 تصانیف: (۱) گنج سلیمان رائیڈر ہیگرڈ کے ناول کا ترجمہ ۱۹۵۵ء
 (۲) اندھے سویرے (ایک ناول کا ترجمہ) ۱۹۷۶ء
 اب تک تقریباً ۵۵ ناول شائع ہو چکے ہیں
 اعزازات، انعامات: اندھے سویرے پر اتر پردیش اردو اکادمی سے ۱۹۷۷ء میں
 انعام ملا ہے۔
 (دستاویز، صفحہ ۲۶۷)

علوی، مسعود انور کا کوروی

والد کا نام: حافظ شاہ مجتبیٰ حیدر
 تاریخ پیدائش: ۱۷ ستمبر ۱۹۶۱ء، کاکوری ضلع لکھنؤ
 پتہ: محل، تیکہ شریف - کاکوری ( )
 تعلیم: ایم اے عربی، پی ایچ ڈی (مقطع پیش کر دیا ہے)
 مشاغل، ملازمت: لکچرر شبیہ عربی (عارضی)، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
 تصانیف: (۱) مقالات انور ۱۹۸۳ء
 (۲) ابونواس اور متنی (عہد عباسی کے دو شہرہ آفاق شاعر) ۱۹۸۷ء

- ۶۱۹۸۴ (۳) انتخاب کلام خسرو کا کوردی
 ۶۱۹۸۵ (۴) رشحاتِ قیمری
 (۵) کواکب
 بیرونی ممالک کا سفر، پاکستان
 اعزازات، انعامات، مقالاتِ انور، اور رشحاتِ قیمری پر اتر پردیش اردو اکادمی کے
 انعامات ملے۔

علی جواد زبیری (صابر محمد آبادی / ابنِ امجد)

- والد کا نام: سید علی امجد
 تاریخِ پیدائش: ۱۰ مارچ ۱۹۱۶ء کرماں ضلع اعظم گڑھ (یوپی)
 پتہ: مستقل: محلہ سیدواڑہ، قصبہ محمد آباد گہنہ ضلع اعظم گڑھ (یوپی)
 موجودہ: پلا ڈالی باغ کالونی، لکھنؤ، ۲۲۶۰۰۱
 تعلیم: بی اے، ایل ایل بی (لکھنؤ یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: حکومت سے وظیفہ یاب
 تھانینف: (۱) رگ سنگ (مجموعہ کلام) ۶۱۹۴۴
 (۲) اردو میں قومی شاعری کے سو سال ۶۱۹۵۷
 (تنقید و تحقیق)
 (۳) میری غزلیں (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۹
 (۴) قیمری ادب (تنقید و تحقیق) ۶۱۹۵۹
 (۵) دیارِ سر (مجموعہ کلام) ۶۱۹۶۰
 (۶) دیوانِ غنی کشمیری (تحشیہ و مقدمہ) ۶۱۹۶۴
 (۷) دوادبی اسکول (تنقید و تحقیق) ۶۱۹۷۰

- (۸) تاریخ ادب اردو کی تدوین (تنقید و تحقیق) ۶۱۹۷۰
 (۹) انتخاب علی جواد زیدی (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۱
 (۱۰) ہندوستان میں علوم اسلامی کے مراکز (تنقید و تحقیق) ۶۱۹۷۲
 (۱۱) قصیدہ نگارانِ اتر پردیش (تنقید و تحقیق) ۶۱۹۷۴
 (۱۲) فکر و ریاض " ۶۱۹۷۵
 (۱۳) نسیم دشت آرزو (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۲
 (۱۴) تیشہ آواز " ۶۱۹۸۵
 (۱۵) دہلوی مرثیہ گو (جلد اول) ۶۱۹۸۶

ان کے علاوہ متعدد کتابیں شعری انتخابات، تدوین اور خاکے

وغیرہ سے متعلق ہیں، نیز انگریزی میں بھی ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: ۷، اریکہ (۲) برطانیہ (۳) فرانس (۴) جزیرہ ہوائی (۵) جاپان
 (۶) ہانگ کانگ (۷) کینیڈا (۸) ایران (۹) افغانستان (۱۰) کویت
 (۱۱) پاکستان (۱۲) قطر (۱۳) عمان (۱۴) شمالی یمن (۱۵) امارتہائے
 متحدہ عربیہ (یو۔ اے۔ ای) دہلی، ابوظہبی، وغیرہ۔
 اعزازات، انعامات: ۱۹۸۸ء میں پدم شری کا خطاب ملا۔

علی حفظمی (علی بن عبدالمجیب)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۶ اکتوبر ۱۹۰۹ء، نرمل (ضلع عادل آباد (اے پی)

پتہ: حفظمی منزل۔ جمرات پیسٹ۔ نرمل۔ ضلع عادل آباد (اے پی)

تعلیم: میٹرک

مشاغل، ملازمت: علمی و ادبی اور سماجی خدمت

- تصانیف: (۱) ہادی ورزش (مدارس کے لیے) ۶۱۹۳۵
 (۲) سچ کا جادو (ڈرامہ) ۶۱۹۴۲
 (۳) پھولوں کی خوشبو (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۵
 (۴) تاریخ نرمل ۶۱۹۷۸

(سید) علی ظہیر

- والد کا نام: سید محمد حسین
 تاریخ پیدائش: ۱۹ فروری ۱۹۴۷ء، حیدر آباد (اے پی)
 پتہ: ۳۰۶۔۲/۳/۷۱۔ ساز اپارٹمنٹس روڈ نمبر ۱، بنجارہ ہلز۔
 حیدر آباد۔ ۳۲۔۰۰۰ ۵
 تعلیم: بی ای (اورڈیو ما ان لٹوزنگ اینڈ ٹاؤن پلاننگ)
 مشاغل ملازمت: آر کی ٹیکٹ۔ خانگی۔
 تصانیف: (۱) رات کے ہزار ہاتھ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۶
 (۲) انگلیوں سے خون ۶۱۹۸۵
 بیرونی ممالک کا سفر: ایران۔ مغربی ایشیا کے بیشتر ممالک۔ پیرس، ایمسٹرڈیم وغیرہ

علیم جہانگیر (سید علیم الدین حسینی)

- والد کا نام: سید قمر الدین حسینی
 تاریخ پیدائش: ۲۲ دسمبر ۱۹۴۲ء، تعلقہ محبوب آباد۔ ضلع درنگل (اے پی)
 پتہ: آسرا ۵۔۴۔۲۲، قاضی واڑہ، اورنگ آباد ۴۳۱۰۰۱
 تعلیم: بی اے، بی او ایل (عثمانیہ)

- مشاغل، ملازمت: سینیر اسسٹنٹ، مرہٹواڑہ یونیورسٹی اورنگ آباد - ۲ - ۴۳۱
 تصانیف: (۱) تنقیدی شہ پارے (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۷۹
 (۲) لمن ترانی (انشائیے) ۶۱۹۸۵
 (۳) کاغذی حکم (شعری مجموعہ) زیر طبع

علیم شہاد دوی (ممد رفیق)

- والد کا نام: حاجی عثمان
 تاریخ پیدائش: ۳۰ اپریل ۱۹۳۷ء، شہادہ (ضلع دھولپہ۔ جہاراشٹر)
 پتہ: محلہ لکڑیل۔ شہادہ۔ ضلع دھولپہ (جہاراشٹر) ۴۲۵ ۴۰۷
 تعلیم: جماعت ہفتم
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری اور گھر کی دیکھ بھال
 تصانیف: خاک آرزو (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۵

علیم صبا نویدی (سید عظیم الدین حسینی)

- والد کا نام: سید عبدالعظیم
 تاریخ پیدائش: ۲۸ فروری ۱۹۴۲ء، امبور (شمالی آرکٹ) مدراس
 تعلیم: بی اے، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
 مشاغل، ملازمت: اسٹورس سپروائزر، مدراس پورٹ ٹرسٹ، مدراس (۱۹۶۰-۶۱)
 تصانیف: (۱) روشنی کے بھٹور (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۶۷
 (۲) طرح نو (غزلیں) ۶۱۹۷۴
 (۳) لمسِ اول (ٹیپ بند نظمیں) ۶۱۹۷۸

- (۴) ردِ کفر (آزاد غزلیں) ۶۱۹۷۹
 (۵) شگاف در شگاف (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۸۰
 (۶) فکر بر (غزلیں) ۶۱۹۸۱
 (۷) قید شکن (آزاد غزلوں کا انتخاب) ۶۱۹۸۲
 (۸) شناخت کی حدوں میں (آزاد غزل پر مضامین) ۶۱۹۸۳
 (۹) نقش گیر (غزلیں) ۶۱۹۸۴
 (۱۰) بھارت جوتی (قومی نظمیں) ۶۱۹۸۵
 (۱۱) تریپے (ہائیکو ") ۶۱۹۸۶
 (۱۲) شعاع شرق " " زیر طبع

اعزازات، انعامات: دوسری، چھٹی اور نویں کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی سے
 اور پانچویں کتاب پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

(محمد) عمر انصاری

- والد کا نام: الحاج محمد اسحاق سوداگر
 تاریخ پیدائش: ۲۳ ستمبر ۱۹۱۲ء، لکھنؤ
 پتہ: ۲۰/ امین آباد پارک - لکھنؤ (یو پی)
 تعلیم: بی۔ اے - آنرز (لکھنؤ یونیورسٹی - لکھنؤ)
 مشاغل، ملازمت: تاجر - فلم ساز - جرنلسٹ - پروپرائٹر - مکتبہ فردوس ادب - لکھنؤ۔
 تصانیف:
 (۱) جبرس کارواں (قومی نظمیں) ۶۱۹۳۸
 (۲) بازگشت (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۴۵
 (۳) سازِ بجنودی (مجموعہ نظمیات، قطعات) ۶۱۹۶۵
 (ورباعیات)

- (۴) صنم کدہ (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۷۳
 (۵) ترانہ نعت (نعتیہ کلام) ۶۱۹۷۵
 (۶) حرفِ ناتمام (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۷۸
 (۷) نقشِ دوام (مجموعہ نظمیات، غزلیات، ۶۱۹۸۲
 رباعیات و مثنوی)

(۸) کشیدِ جان (مجموعہ غزلیات و قصیدہ نعت) ۶۱۹۸۷

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان اور پنجابی ممالک
 اعزازات و انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی اور آل انڈیا میر اکادمی لکھنؤ نے مختلف
 کتابوں پر متعدد انعامات دیے اور ۶۱۹۸۵ میں اتر پردیش
 اردو اکادمی نے مجموعی خدمات کے اعتراف میں اپنا سب سے
 بڑا انعام دیا۔

* عمیق حنفی (عبدالعزیز حنفی)

- والد کا نام: محمد عبدالعزیز حنفی
 تاریخِ پیدائش: ۳ نومبر ۱۹۲۹ء ہوجھاوٹی۔ (وفات: ۱۳ اگست ۱۹۸۵ء دہلی)
 پتہ: ۷-۲۲۳ پٹدار روڈ فلیٹ نئی دہلی-۱۱۰۰۰۳
 تعلیم: ایم اے (سیاست) ایم اے (تاریخ)
 مشاغل، ملازمت: ڈائریکٹر (پروگرام پلاننگ اینڈ ڈیولپمنٹ) آل انڈیا ریڈیو-ٹی دہلی۔
 تصانیف: (۱) سانوں کا سنگیت (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۶
 (۲) سنگیہ سیرہن ۶۱۹۵۸
 (۳) شب گشت ۶۱۹۶۹
 (۴) صلیستہ الجرس ۶۱۹۷۴

۶۱۹۷۵ (۵) شجرِ صدا

۶۱۹۷۹ (۶) آئینے کا کورس (ہندی ڈرامے)

۶۱۹۸۰ (۷) استاد رجب علی خاں (۱ - سوانح)

۶۱۹۸۳ (۸) شعر چیزے دیگر است

بیرونی ممالک کا سفر: کوالالمپور (ملیشیا)

اعزازات و انعامات: اردو اکادمی لکھنؤ، یوپی ہندی سنسکرتان لکھنؤ، سہا مجیدی اعزاز،

ایم پی اردو اکادمی بھوپال

عنوان چشتی (پروفیسر افتخار الحسن)

والد کا نام: پیر زادہ شاہ سید انوار الحسن انوار منگھوری
تاریخ پیدائش: ۵ فروری ۱۹۳۷ء، قصبہ منگھور (ضلع سہارن پور، یوپی)

پتہ: شعبہ اردو - جامعہ ملیہ اسلامیہ - نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم اے (جغرافیہ) ایم اے پی ایچ ڈی (اردو)

مشاغل، ملازمت: تدریس

تصانیف: (۱) ذوقِ جمال (شعری مجموعہ) ۱۹۶۶ء

(۲) عکس و شخص (شخصیات) ۱۹۶۸ء

(۳) نیم باز (شعری مجموعہ) ۱۹۶۸ء

(۴) تنقیدی پیرائے ۱۹۶۹ء

(۵) تنقید سے تحقیق تک ۱۹۷۴ء

(۶) اردو شاعری میں ہیئت کے تجربے ۱۹۷۵ء

(۷) اردو شاعری میں جدیدیت کی روایت ۱۹۷۷ء

(۸) مکاتیب احسن (مقدمہ و حواشی، جلد اول) ۱۹۷۷ء

- ۶۱۹۸۱ (۹) منارِ صدا
 ۶۱۹۸۳ (۱۰) مکاتیبِ احسن (مقدمہ و حواشی) جلد دوم
 ۶۱۹۸۳ (۱۱) معنویت کی تلاش
 ۶۱۹۸۵ (۱۲) عروضی اور فنی مسائل

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان
 اعزازات، انعامات: صوبائی اردو اکادمیوں سے متعدد کتابوں پر ایوارڈ

عوض سعید (عوض بن سعید)

والد کا نام: سعید
 تاریخ پیدائش: ۱۹۳۳ء، حیدر آباد

پتہ:

تعلیم: انٹر میڈیٹ

مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ مینجر فوڈ کارپوریشن آف انڈیا (ریٹائرڈ)

تفصیلات: (۱) سائے کا سفر ۶۱۹۶۹

(۲) تیسرا مجسمہ ۶۱۹۷۳

(۳) رات والا اجنبی ۶۱۹۷۷

(۴) کوہِ ندا ۶۱۹۷۹

(۵) خاکے ۶۱۹۸۵

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی، آندھرا پردیش اردو اکادمی اور
 میر اکادمی لکھنؤ سے انعامات ملے۔

عین الحق بلیاوی

والد کا نام: عبداللہ انصاری
 تاریخ پیدائش: ۲ دسمبر ۱۹۳۹ء، بلیا (یوپی)
 پتہ: محلہ قاضی پورہ، شہر بلیا (یوپی) ۲۷۷-۱
 تعلیم: اے (انگریزی ادب)، آئی جی ڈی (بیمئی ڈرائنگ)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: سناٹوں کا زہر (افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۴ء

ف

فاروق بخشی (ڈاکٹر محمد فاروق)

والد کا نام: بنیاد علی
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جولائی ۱۹۵۷ء (میرٹھ، یوپی)
 پتہ: ایوان اردو، حبیب کیاؤنڈ، جسی پورہ، غازی آباد (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (اردو)، پی ایچ ڈی -
 مشاغل، ملازمت: اردو لکچرر، گورنمنٹ پوسٹ گریجویٹ کالج، کوٹہ (راج)
 تصانیف: (۱) پٹکوں کے سلیے (شعری مجموعہ) ۱۹۷۹ء
 (۲) اداس لمحوں کے موسم " ۱۹۸۶ء

فاروقی، پروفیسر خواجہ احمد

- والد کا نام: مولوی حسن احمد
 تاریخ پیدائش: ۳۰ اکتوبر ۱۹۱۷ء، پٹنہ (ضلع مراد آباد - یوپی)
 پتہ: ۶/۷ یونیورسٹی روڈ - دہلی یونیورسٹی - دہلی - ۱۱۰۰۰۷
 تعلیم: ایم اے (اردو و فارسی)، پی ایچ ڈی (دہلی یونیورسٹی)
 مشاغل/ملازمت: پروفیسر آف امرتس
 تصانیف: (۱) مرزا شوق (تنقید و تحقیق) ۱۹۵۰ء
 (۲) میر تقی میر - حیات اور شاعری ۱۹۵۳ء
 (تنقید و تحقیق)
 (۳) ذوق و جستجو ۱۹۶۷ء
 (۴) یادِ یارِ جہرِ باں (قلمی خاکے) ۱۹۷۵ء
 اعزازات/انعامات: ۱۹۵۷ء میں سہیتہ اکادمی (نئی دہلی) کا ایوارڈ ملا۔ اس کے علاوہ حکومتِ یوپی، یوپی اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی اور میر اکادمی (لکھنؤ) سے انعامات ملے۔
 (بہار ہوا آف انڈین رائٹرز، صفحہ ۱۷۷)

فاروقی، شکیل اختر

- والد کا نام: اختر حسن فاروقی
 تاریخ پیدائش: ۱۱ اگست ۱۹۲۵ء، لکھنؤ۔
 پتہ: اختر منزل، جامعہ نگر، نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے (اردو)، بی ایڈ

- مشاغل، ملازمت : تدریس
تصانیف : (۱) گاندھی جی کے مختلف روپ (ترجمہ) ۶۱۹۷۴
(۲) آسان اردو ۶۱۹۸۴

فاروقی، شمس الرحمن

- والد کا نام : محمد خلیل الرحمن فاروقی
تاریخ پیدائش : ۳ ستمبر ۱۹۳۵ء، پرتاپ گڑھ، اودھ
پتہ : ڈی۔ ۱۱ / ۸۵ - کاکانگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۰۳
تعلیم : ایم اے (انگریزی)
مشاغل، ملازمت : سرکاری ملازمت
تصانیف : (۱) نئے نام نئی شاعری کا انتخاب - شریک
مرتب حامد حسین حامد
(۲) فاروقی کے تبصرے (تیسرہ نمائش) ۶۱۹۶۸
(۳) لفظ و معنی (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۶۸
(۴) گنج سوختہ (مجموعہ کلام) ۶۱۹۶۹
(۵) شعر و شاعر (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۷۳
(۶) سبزند سبز (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۷۴
(۷) چار سمت کا دریا (رباعیاں) ۶۱۹۷۷
(۸) عروض آہنگ اور بیان (عروض علم
بیان اور ان سے متعلق بحث)
(۹) شعریات (۱) ارسطو کی پوئے عکس ۶۱۹۷۸
کا ترجمہ

- (۱۰) درسِ بلاغت - علم بیان پر درسی کتاب ۶۱۹۸۱
(ترتیب اور نصف حصہ تصنیف)
- (۱۱) دی سیکریٹ میرر (اردو شاعری پر ۶۱۹۸۱
انگریزی میں مضامین)
- (۱۲) افسانے کی حمایت میں (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۸۲
- (۱۳) تنقیدی افکار (تنقید سے متعلق مضامین) ۶۱۹۸۴
- (۱۴) تحفۃ السرور (پروفیسر آل احمد سرور کے ۶۱۹۸۵
کے اعزاز میں مضامین) ترتیب
- بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان - انگلستان - تھائی لینڈ - کناڈا - امریکہ (دو بار)
سوویت روس -
- اعزازات و انعامات: ۶۱۹۸۶ میں سائبیہ اکادمی (نئی دہلی) کا ایوارڈ - اس کے
علاوہ متعدد اکادمیوں کی طرف سے مختلف اعزازات -

فاروقی، پروفیسر نثار احمد

- والد کا نام: تسلیم احمد فاروقی
- تاریخ پیدائش: ۲۹ جون ۱۹۳۴ء، مروہر (ضلع مراد آباد - یوپی)
- پتہ: ۸۳۷ - بٹلہ ہاؤس - جامعہ نگر - نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵
- تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی (عربی)
- مشاغل، ملازمت: درس و تدریس - تصنیف و تالیف
- تصانیف: (۱) میر کی آپ بیتی (ترجمہ) ۶۱۹۵۷
- (۲) دید و دریافت (مضامین) ۶۱۹۶۴
- (۳) تین تند کمرے (تلفیص)

- (۴) تذکرہ طبقات الشعراء
 (۵) کلیاتِ مصحفی (دو جلدیں)
 ۶۱۹۶۸ (۶) مقالات الشعراء
 ۶۱۹۶۹ (۷) غالب کی آپ بیتی
 ۶۱۹۶۹ (۸) تلاشِ غالب
 (۹) تذکرہ حضرت خواجہ نظام الدین اولیا
 (۱۰) چشتی تعلیمات اور عصرِ حاضر میں ان کی معنویت
 (۱۱) سیرۃ نبوی کی اولین کتابیں اور ان کے مؤلفین
 (۱۲) تاریخ طبری کے مآخذ
 ۶۱۹۸۴ (۱۳) مرقومات امدادیہ
 ۶۱۹۸۴ (۱۴) مقاصد العارفین
 (۱۵) میر تقی میر

وغیرہ وغیرہ

اعزازات، انعامات: (۱) صدر جمہوریہ ہند سے سند اعزاز (عربی) ۶۱۹۸۵
 (۲) اردو اکادمی ایوارڈ، ۶۱۹۸۳ (۳) یوپی اردو اکادمی
 سے متعدد انعامات (۴) میر اکادمی لکھنؤ سے امتیازِ میر
 اور افتخارِ میر۔

فاطمی، ڈاکٹر علی احمد

والد کا نام: ۱۔ ایس۔ فاطمی
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۵۴ء المآباد
 پتہ: ۶۸ مرزا غالب روڈ۔ الہ آباد (یوپی)

دفتر کا پتہ: شعبہ اردو - الہ آباد یونیورسٹی - الہ آباد (یوپی)

تعلیم: ایم اے - ڈی فل

مشاغل/ملازمت: درس و تدریس الہ آباد یونیورسٹی

تصانیف: (۱) بیس نئی کہانیاں ۶۱۹۷۸

(۲) سوز و وطن ۶۱۹۸۰

(۳) تاریخی ناول فن اور اصول ۶۱۹۸۰

(۴) خرق گورکھپوری ۶۱۹۸۵

(۵) نظیر اکبر آبادی ۶۱۹۸۵

(۶) سفر ہے شرط ۶۱۹۸۶

بیرونی ممالک کا سفر: برطانیہ - یورپ ۶۱۹۸۵

اعزازات/انعامات: اردو اکادمی سے متعدد انعامات

ڈاکٹر سید فرحت حسین

والد کا نام: سید صدیق حسن

تاریخ پیدائش: ۵ مارچ ۱۹۳۴ء دیوبند (ضلع بہار، پور)

پتہ: انٹر کمر انچارج، شعبہ خط و کتابت اردو کورس، جامعہ ملیہ

اسلامیہ، نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند - پی ایچ ڈی (جامعہ ملیہ اسلامیہ)

مشاغل/ملازمت: انٹر کمر انچارج شعبہ خط و کتابت اردو کورس، جامعہ ملیہ

تصانیف: (۱) ہندوستان کی یونیورسٹیوں میں ۶۱۹۷۶

اردو تحقیق -

(۲) خواجہ غلام السیدین - حیات اور ۶۱۹۸۳

کارنامے (تحقیقی مقالہ)

(۳) تاراشنکر بندوپادھیائے (انگریزی سے ترجمہ) ۶۱۹۸۳

(۴) دنیا میرا گاؤں (سفرنامہ سیّدین) مرتبہ ۶۱۹۸۵

اعزازات/انعامات: خواجہ غلام السیدین، حیات اور کارنامے پیردہلی اردو اکادمی سے انعام ملا۔

فریدی، شاہ نصیر الدین محمد

والد کا نام: شاہ ابوالحیات محی الدین حسین فریدی

تاریخ پیدائش: ۲۳ اپریل ۱۹۲۹ء، غازی پور۔ (یوپی)

پتہ: اسٹان کوآرٹرز۔ شعیب محمدیہ کالج۔ آگرہ یوپی

(مستقل) آستانہ حضرت آسی۔ محلہ نور الدین پورہ۔ غازی پور (یوپی)

تعلیم: ایم اے (انگریزی۔ معاشیات۔ سماجیات)

مشاغل/ملازمت: لکچرر۔ تصنیف و تالیف

تصانیف: (۱) تنویر (ناول) ۶۱۹۵۴

(۲) طرز یاقی خاکے (ڈراموں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۲

فریدی، مولانا مفتی محمد ابراہیم

والد کا نام: محمد جعفر علی فریدی

تاریخ پیدائش: ۱۹۰۸ء سستی پور (بہار)

پتہ: محلہ کمان گران۔ بدایوں (یوپی)

(۶۱۹۳۲) فاضل دینیات (الہ آباد) فاضل درس نظامی (مدرسہ منظر اسلام بریلی)

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ فتویٰ نویسی۔ تالیفی۔ علمی۔ فقہی مضامین نویسی۔ مفتی شہر

ضلع بدایوں۔

۶۱۹۴۰	(۱) احکام نکاح	تصانیف:
۶۱۹۶۳	(۲) تذکارِ مطیب	
۶۱۹۶۳	(۳) رسالہ مفید الطالب	
۶۱۹۷۲	(۴) معمارِ انسانیت	
۶۱۹۸۵	(۵) مکتوباتِ عالیہ	
۶۱۹۸۶	(۶) تذکرہ نایاب	

بیرونی ممالک کا سفر، پاکستان

فریدی، مغیث الدین

- والد کا نام: عظیم الدین فریدی
 تاریخِ پیدائش: یکم مئی ۱۹۲۶ء، فتحپور سیکری (ضلع آگرہ)
 پتہ: ریڈر شعبہ اردو۔ دہلی یونیورسٹی۔ دہلی ۷۔۔۔۷
 (بی۔ اے ۱۳، ریڈس لائسنس۔ یونیورسٹی کیمپس۔ دہلی یونیورسٹی۔ دہلی)
 تعلیم: ایم اے (اردو) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی ۱۹۴۸ء
 مشاغل، ملازمت:

۶۱۹۵۴	(۱) انتخاب دیوانِ غالب مع شرح و مقدمہ	تصانیف:
۶۱۹۵۵	(۲) انتخابِ مثنویاتِ اردو	
۶۱۹۵۷	(۳) قصائدِ اردو	
۶۱۹۷۶	(۴) غزلیاتِ حافظ، ربیع و بدیع اور وضعی تشریح کے ساتھ	
۶۱۹۸۷	(۵) شعری مجموعہ (کفرِ تنہا)	

* فریدی، مولانا مفتی نسیم احمد امروہی

- والد کا نام: مولوی حسین احمد فریدی
- تاریخ پیدائش: (غالباً ستمبر) ۱۹۱۱ء مقام امروہہ - (وفات ۱۸، اکتوبر ۱۹۸۸ء بمقام امروہہ، یوپی)
- پتہ: محلہ جھنڈا شہید - امروہہ (ضلع مراد آباد - یوپی)
- تعلیم: مڈل (اردو، انگریزی)، اعلیٰ قابل، منشی، منشی کامل، مولوی
- (الہ آباد) مدرسہ اسلامیہ جامع مسجد امروہہ - دارالعلوم دیوبند، لاہور
- مشاغل، ملازمت: درس و تدریس، تالیف و تدوین
- تصانیف: (۱) تذکرہ خواجہ باقی باللہ دہلوی
- (۲) تجلیات ربانی (دو جلد) - تلخیص و ترجمہ مکتوبات مجدد
- (الف ثانی ۲)
- (۳) تلخیص و ترجمہ مکتوبات معصومیہ (خواجہ محمد معصوم سرہندی کے تین مجموعہ مکاتیب کا خلاصہ و ترجمہ)
- (۴) ترجمہ و تلخیص سفرنامہ حرمین (مؤلفہ نواب حاجی رفیع الدین فاروقی مراد آبادی)
- (۵) ترجمہ و تلخیص وصایا - شیخ شہاب الدین سہروردی
- (۶) تذکرہ شاہ محمد اسماعیل شہید دہلوی
- بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب برائے حج و زیارت
- اعزازات، انعامات: ۱۹۸۱ء میں صدر جمہوریہ ہند سے سند اعزاز ملی۔

فضا ابن فیضی (فیض الحسن)

والد کا نام: منظور حسن

- تاریخ پیدائش: ۱۹۲۳ء، مونا تھ بھجن (اعظم گڑھ - یوپی)
 پتہ: محلہ جمال پور۔ مونا تھ بھجن۔ ضلع اعظم گڑھ (یوپی)
 تعلیم: فاضل مدرسہ فیض عام مونا تھ بھجن - عربی فارسی الہ آباد بورڈ۔
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری
 تصانیف: (۱) سفینہ زرگل (غزلیات و رباعیات) ۱۹۷۳ء
 (۲) شعلہ نیم سوز (منظومات) ۱۹۷۸ء
 اعزازات، انعامات: دونوں کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔
 (دستاویز، صفحات ۲۷۲-۲۷۴)

* (پروفیسر) فضل الحق

- والد کا نام: عبارت حسین
 تاریخ پیدائش: ۱۴ اپریل ۱۹۳۶ء (وفات: ۲۶ اور ۲۷ اگست ۱۹۹۴ء کی درمیانی شب)
 پتہ: ایم اے (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ) پی ایچ ڈی (گورکھپور)
 تعلیم: یونیورسٹی - گورکھپور
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر و صدر شعبہ اردو، دہلی یونیورسٹی، دہلی - ۱۱۰۰۰۷
 تصانیف: (۱) دیوان شاکر ناجی
 (۲) میر حسن - حیات اور ادبی خدمات
 (۳) اردو لسانیات نمبر (مرتبہ)
 (۴) فنِ خطاطی و مخطوطہ شناسی نمبر (مرتبہ)

* ڈاکٹر محمد فضل الرحمن ندوی

- والد کا نام: مولانا محمد جمیل
 تاریخ پیدائش: ۱۳ نومبر ۱۹۲۹ء، موضع پہاڑ پور بازار۔ سیوان (بہار) (وفات ہوئی)
 پتہ: المحسن سرسید نگر علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی (عربی)، مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) بلگرام، شتوی مظہر البرکات چہار صد ابرار
 (۲) داعیان حق کے اوصاف (ترجمہ) ۶۱۹۸۳
 (۳) تاریخ نقد ادب (ترجمہ تحقیق و تعلیق) ۶۱۹۸۵

* فکر تونسوی (نارائن)

- والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۷ اکتوبر ۱۹۱۸ء، تونسہ، ڈیرہ غازی خاں۔ (وفات: ۱۲ ستمبر ۱۹۸۷ء نئی دہلی ۴۹)
 پتہ: ڈی۔ ۵۰ گل بہار پارک۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۴۹
 تعلیم:
 مشاغل، ملازمت: مزاحیہ نگاری اور کالم نویس
 تصانیف: (۱) ہیولا (شعری مجموعہ) ۶۱۹۴۷
 (۲) چٹھا دریا ۶۱۹۴۹
 (۳) خدو خال ۶۱۹۵۰
 (۴) ساتواں شاستر ۶۱۹۵۰
 (۵) پیاز کے چھلکے ۶۱۹۶۱

- (۶) چوہپٹ راجہ ۶۱۹۷۰
 (۷) بدنام کتاب ۶۱۹۷۵
 (۸) فکر نامہ (طنز یہ مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۷۷
 (۹) فکریات ۶۱۹۸۲
 (۱۰) بات میں گھات ۶۱۹۸۳
 (۱۱) چھلکے ہی چھلکے ۶۱۹۸۴
 اعزازات انعامات: ۶۱۹۶۰ میں حکومت پنجاب نے ایوارڈ سے نوازا۔ ۶۱۹۷۳
 میں 'چوہپٹ راجہ' پر ۶۱۹۷۷ میں 'فکر نامہ' پر اور ۶۱۹۸۰
 میں 'آخری کتاب' پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔
 ۶۱۹۷۹ میں سوویت لینڈ ہنر و ایوارڈ ملا۔

فیروز ظفر (محمد فیروز)

- والد کا نام: محمد سرور فرشتوری
 تاریخ پیدائش: ۳ دسمبر ۱۹۵۰ء، بدایوں (یوپی)
 پتہ: ۱۳ - فرشتوری ٹولہ - بدایوں
 تعلیم: ایم اے (اردو) ۶۱۹۷۷، ایل ایل بی ۶۱۹۸۰ (روسلینڈ یونیورسٹی)
 مشاغل: ملازمت: مطالعہ اور تصنیف - سرکاری ملازم (کلکٹریٹ، بدایوں - یوپی)
 تصانیف: (۱) شہر گل (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۰
 (۲) کانٹوں کی خوشبو (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۳
 (۳) گل تہہ خاک " زیرِ طبع
 اعزازات انعامات: کانٹوں کی خوشبو پر اردو اکادمی اتر پردیش نے انعام دیا۔

فیروز عابد (محمد فیروز الدین)

والد کا نام: محمد قاسم
 تاریخ پیدائش: ۲۷ دسمبر ۱۹۴۳ء، کلکتہ مغربی بنگال
 پتہ: بیت القاسم ایچ ۱۲/۳ پٹوار بنگال لین کلکتہ ۷۰۰۰۰۹
 تعلیم: بی اے آنرز - ایم اے بی ایڈ
 مشاغل ملازمت: مدرس اعلیٰ اڈا برن گورنمنٹ اسکول
 تصانیف: (۱) اندھی گلی میں جسم (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۸۱ء
 (۲) نقش بر آب ۱۹۸۵ء

فیض سرحدی (بلونت سنگھ)

والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۲۷ء، پہاڑ پور (ڈیرہ اسماعیل خاں - پاکستان)
 پتہ: ۳۱۷۱ - سیکٹر ڈی - ۳۷ - چندی گڑھ
 تعلیم: ایم اے (ہندی و پنجابی) صحافت میں ڈپلوما اور فارسی میں
 منشی فاضل - ہندی میں پربھا کر اور پنجابی میں گیانی -
 مشاغل ملازمت: اسٹنٹ ڈائریکٹر، شعبہ سانیات (حکومت پنجاب)
 تصانیف: حمد نانک (نظم) ۱۹۷۱ء
 اعزازات انعامات: ۱۹۷۱ء میں حکومت پنجاب سے ادبی انعام ملا -
 (ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۴۳)

فیضی (محمد اشرف الدین فاروقی)

والد کا نام: محمد عظیم الدین فاروقی
 تاریخ پیدائش: ۲۵ جمادی الثانی ۱۳۲۵ھ، قلعہ دھاروار (فتح آباد)
 پتہ: روبرو تحصیل آفس۔ مستقر ضلع بیڑ (مہاراشٹر) ۴۳۱۱۲۲
 تعلیم: منشی فاضل (پنجاب) ادیب کامل (آگرہ) اردو فاضل (حیدرآباد)
 ہندی و مراہٹی امتحانات پاس کیے۔

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) دکن کے تاریخی قصے ۱۳۵۱ھ
 (۲) تاریخی حکایات ۱۳۵۲ھ
 (۳) گلشنِ اخلاق (نظموں کا مجموعہ) ۱۳۵۵ھ
 (۴) مخدوم اولیا ۱۹۶۷ء
 بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب حج بیت اللہ

ق

قادری، ڈاکٹر سید احمد

والد کا نام: بدر اورنگ آبادی
 تاریخ پیدائش: ۱۱ ستمبر ۱۹۵۴ء، اورنگ آباد (بہار)
 پتہ: مدیر ہفتہ وار "بودھ دھرتی" نیو کریم گنج۔ گیا (بہار) ۸۲۳۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو) پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: لکچرر، اردو ڈپارٹمنٹ۔ مدیر اعزازی ہفتہ وار "بودھ دھرتی"۔

- تصانیف: (۱) معرکہ بے چہرہ لمحے (ادبی معرکہ) ۶۱۹۸۰
 (۲) زریزہ ریزہ خواب (اخلاقی مجموعہ) ۶۱۹۸۵
 (۳) فن اور فنکار (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶
 (۴) بہار کا اردو ادب نیرِ طبع
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان (۶۱۹۸۲) نیپال (۶۱۹۸۳)
 اعزازات/انعامات: بہار اردو اکادمی سے انعام ملا۔

قادری، عبداللہ ولی بخش

- والد کا نام: محمد قوی بخش
 تاریخ پیدائش: ۸ جون ۱۹۲۷ء، بدایوں (پوپی)
 پتہ: اے ۴۴ - اوکھلا، جامعہ نگر، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے (فلسفہ) ایم ایڈ - ایل ٹی
 مشاغل/ملازمت: درس و تدریس (ریڈریٹچرس کالج جامعہ ملیہ اسلامیہ)
 تصانیف: (۱) حسرت کی یاد میں (مرتبہ) ۶۱۹۵۲
 (۲) اردو درسی کتب برائے ریاست بمبئی (دو جلدیں) ۶۱۹۵۸
 (۳) اردو درسی کتب برائے ریاست میسور (۷ جلدیں) ۶۱۹۶۱
 (۴) موجودہ تعلیمی مسائل ۶۱۹۶۵
 (۵) اردو کی پہلی کتاب (ہندی جاننے والوں کے لیے) ۶۱۹۸۰
 (۶) تعلیمی افکار و مسائل ۶۱۹۸۱
 (۷) تعلیم کی نفسیاتی اساس (ترجمہ) ۶۱۹۸۵
 (۸) نفسیات طفلی " ۶۱۹۸۵
 (۹) بچوں کے ذاکر صاحب (مرتبہ) ۶۱۹۸۷

اعزازات، انعامات، تعلیمی افکار و مسائل پر اتر پردیش اردو اکادمی نے انعام دیا۔

قاضی اطہر مبارکپوری (مولانا عبدالحفیظ)

والد کا نام: محمد حسن
تاریخ پیدائش: ۷ مئی ۱۹۱۶ء، مبارکپور (ضلع اعظم گڑھ)
پتہ: قاضی منزل، مبارکپور، اعظم گڑھ۔ (۲۷۶۴۰۴)
تعلیم: عالم، فاضل۔
مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف اور صحافت۔
تصانیف: (۱) علی و حسین

۶۱۹ ۶۰

۶۱۹ ۶۵

۶۱۹ ۶۷

۶۱۹ ۶۷

۶۱۹ ۶۹

۶۱۹ ۷۱

۶۱۹ ۷۲

۶۱۹ ۷۴

۶۱۹ ۷۴

۶۱۹ ۷۵

۶۱۹ ۷۹

۶۱۹ ۸۲

(۲) عرب و ہند عہد رسالت میں

(۳) مسلمان

(۴) ہندوستان میں عربوں کی حکومتیں

(۵) اسلامی ہند کی عظمت رفتہ

(۶) مآثر و معارف

(۷) خلافت راشدہ اور ہندوستان

(۸) تذکرہ علمائے مبارکپور

(۹) بنات اسلام کی علمی و دینی خدمات

(۱۰) خلافت امویہ اور ہندوستان

(۱۱) دیارِ یورپ میں علم اور علماء

(۱۲) خلافت عباسیہ اور ہندوستان

وغیرہ وغیرہ

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب (۵ بار)، کویت، اردن، شام، مصر، پاکستان (۴ بار)

گھانا (افریقہ) ٹوجو (افریقہ)

اعزازات، انعامات: ۱۹۸۴ء میں صدر جمہوریہ ہند کی طرف سے عربیت اور علمی شغف پر توصیفی سند

ڈاکٹر، قاضی افضال حسین

والد کا نام: قاضی امداد حسین
تاریخ پیدائش: ۲۱ جون ۱۹۴۹ء (اعظم گڑھ)
پتہ: ریڈر شعبہ اردو، مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۲۱
تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت: لکچرر شپ
تصانیف: (۱) میر کی شعری لسانیات ۱۹۸۳ء
(۲) انتخاب کلام میر
اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے انعام ملا۔

* مولانا قاضی زین العابدین سجاد میر ٹھی

والد کا نام: مولانا قاضی محمد بشیر الدین صدیقی
تاریخ پیدائش: ۱۹۱۰ء میرٹھ (وفات: ۳۱ مارچ ۱۹۹۱ء میرٹھ، یوپی)
پتہ: قاضی منزل - قاضی اسٹریٹ - میرٹھ (یوپی) ۲۵۰۰۰۱ -
تعلیم: فاضل دارالعلوم - دیوبند - فاضل عربی - الہ آباد -
مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف اور ماہنامہ الحرم (میرٹھ) کی ادارت
تصانیف: (۱) مفتاح النحو (نحو عربی پر ایک رسالہ) ۱۹۸۰ء

- (۱۲) انتخاب صحاح ستہ (احادیث) ۶۱۹۳۵
 (۱۳) موجِ نیل (ترجمہ مضامین منغلوطی معری) ۶۱۹۴۰
 (۱۴) نبی عربی (مختصر سیرت پیغمبر اسلام صلی اللہ علیہ وسلم) ۶۱۹۴۰
 (۱۵) خلافت راشدہ (تاریخ اسلام) ۶۱۹۴۲
 (۱۶) خلافت بنی امیہ // ۶۱۹۴۳
 (۱۷) کلام عربی (حصہ اول و دوم) ۶۱۹۴۴
 (۱۸) بیان اللسان (عربی-اردو ڈکشنری) ۶۱۳۶۸
 (۱۹) قاموس القرآن (الفاظ قرآنی کی مختصر انسائیکلو پیڈیا) ۶۱۳۷۳
 (۱۰) سیرت طیبہ (رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم ۱۳۸۷ھ کی سیرت)
 (۱۱) اخلاق نبوی (اخلاقی حدیثیں مع تشریح ۱۳۹۷ھ ضروری)
 (۱۲) شہید گریلا (تاریخ و مذہب کی روشنی میں) ۶۱۹۸۶

بیرونی ممالک: سعودی عرب، پاکستان
 اعزازات و انعامات: سند اعزازی برائے ممتاز فضاء عربی از صدر جمہوریہ ہند (۱۹۸۰ء)

* (مولانا) قاضی سجاد حسین

والد کا نام: قاضی حکیم شمشاد حسین
 تاریخ پیدائش: ۳ نومبر ۱۹۱۰ء، کرت پور، پنجور۔ (وفات: ۲۴ دسمبر ۱۹۹۰ء دہلی)
 پتہ: ۲۱۱۵ - احاطہ کالے صاحب، گلی قاسم جان، دہلی - ۱۱۰۰۰۶

تعلیم: فاضل دیوبند۔ مولوی۔ عالم۔ فاضل ادب (الآباد پورڈ) مولوی
فاضل ونشی فاضل (پنجاب یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت، تصنیف و تالیف

تصانیف: (۱) التوشیحات (شرح سبع معلقات) (ترجمہ) ۱۳۵۷ھ

" (۲) گلستانِ سعدی

" (۳) بوستانِ سعدی

" (۴) اخلاقِ محسنی

" (۵) دیوانِ حافظ شیرازی

" (۶) مثنوی مولانا روم

" (۷) سراج البدایہ (مرتبہ)

" (۸) ملفوظات مخدوم جہانیاں جہاں گشت (مرتبہ)

" (۹) جامع العلوم (مرتبہ)

" (۱۰) گلستانِ فارسی/اردو میں حواشی (مرتبہ)

" (۱۱) بوستان

" (۱۲) مالا بدینہ

" (۱۳) پند نامہ

" (۱۴) گلزارِ دبستان

" (۱۵) حمد باری

" قادی تاتارخان " فقہ حنفی پر بین الاقوامی شہرت کی کتاب ہے، وزارت
تعلیم حکومت ہند کے خرچ پر ترتیب دی جا رہی ہے اب تک تین جلدیں شائع
ہو چکی ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: حجاز (سعودی عرب) ایران۔ ترکی۔ مصر۔ عراق۔ پاکستان۔

اعزازات و انعامات: صدر جمہوریہ ہند کا اعزاز اور سرٹیفکیٹ برائے فارسی۔

قاضی غلام صابر قدیری سندیلوی

والد کا نام: مولوی اعظم علی
 تاریخ پیدائش: یکم اگست ۱۹۲۴ء، موضع سرسند (ضلع ہر دئی - یوپی)
 پتہ: ۴۶۱/۴۶۲ رام گنج - حسین آباد - لکھنؤ - ۲۲۶۰۰۳
 تعلیم: ایم اے (اردو) کامل (الہ آباد) ادیب کامل (جامعہ اردو) اردو ایڈوانس -

مشاغل، ملازمت: نادرین ریلوے پبشر

تصانیف: (۱) سی پارہ دل ۱۹۸۴ء

(۲) دامن محبوب ۱۹۸۶ء

(۳) سازِ سخن زیرِ طبع

اعزازات، انعامات: اردو اکادمی لکھنؤ ۱۹۸۴ء میں انعام ملا۔

قاضی فضل رب

والد کا نام: قاضی محمد مبین کنعانی
 تاریخ پیدائش: یکم اگست ۱۹۲۴ء، موضع واسع درگاہ (ضلع بستی - یوپی)
 پتہ: ہتمم آستانہ فردوسیہ موضع وڈا کھانہ واسع درگاہ براہ بیارہ - ضلع بستی - یوپی -

تعلیم: اردو اعلیٰ قابلیت، گریجویٹ، ان آرٹ

مشاغل، ملازمت: معتمد گورنمنٹ انٹر کالج وٹرننگ کالج

تصانیف: موتی کے دانے (کہانیوں کا مجموعہ) ۱۹۸۴ء

قاضی محمد اطہر فاروقی

والد کا نام: قاضی محمد احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۸ جنوری ۱۹۶۷ء، آرہہ (ضلع بلندشہر)
 پتہ: ۲۷۱ رسالداران سکندر آباد ضلع بلندشہر (یوپی) ۲۰۳۲۰۵
 تعلیم: ایم اے۔ ڈپلوما ان کمپیوٹر سائنس، ڈپلوما ان ماس میڈیا۔
 مشاغل، ملازمت: صحافت
 تصانیف: مخور سعیدی — ایک مطالعہ ۱۹۸۶ء

قاضی محمد انیس الحق

والد کا نام: قاضی محمد عمر
 تاریخ پیدائش: ۳۰ ستمبر ۱۹۴۴ء، ۱۱ شوال ۱۳۶۳ھ، شہر بنگلور
 پتہ: ۱۰/۱۰ ملرس روڈ - بنگلور - ۵۶۰۰۴۶
 تعلیم: ایم اے (اردو) و ن کیٹشور یونیورسٹی - تروپتی
 مشاغل، ملازمت: اسٹیش ڈائریکٹر - آل انڈیا ریڈیو - شہر جودھپور - ۳۴۴۰۰۶
 راجستھان -
 تصانیف: (۱) ڈاکٹر عابد حسین کے مضامین میں طنز و مزاح ۱۹۷۶ء
 (۲) سب رس جدید اردو میں ۱۹۸۲ء
 (۳) نفوس برگزیدہ زیر طبع
 اعزازات، انعامات: دونوں کتابوں پر انٹرنیشنل اردو اکادمی سے ۱۹۷۷ء اور
 ۱۹۸۳ء میں انعامات ملے۔

قدوائی، ابرار الرحمن

- والد کا نام: افوار الرحمن قدوائی
 تاریخ پیدائش: ۲۰ اپریل ۱۹۲۲ء
 پتہ: ۵۲۶ - میٹا محل - ڈاکخانہ جامع مسجد دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: ایم اے (معاشیات) بی کام
 مشاغل، ملازمت: ریشٹرا سسٹنٹ کشنر سیلس ٹیکس، دہلی انتظامیہ
 تصانیف: (۱) نئے دھندھے (ڈرامے) ۱۹۵۷ء
 (۲) تصویر خیال ۱۹۶۸ء
 (۳) الجھنیں آپ کی (طنزیہ خطوط) زیرِ طبع
 بیرونی ممالک کا سفر، لندن، سوئٹزرلینڈ، پیرس، سعودی عرب، پاکستان۔

قدوائی، پروفیسر صدیق الرحمن

- والد کا نام: شفیق الرحمن قدوائی
 تاریخ پیدائش: ۲۰ ستمبر ۱۹۳۶ء
 پتہ: ۲۷۱ - جامعہ نگر - نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے (اردو - سیاسیات) علیگ - پی ایچ ڈی (دہلی یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر سینئر آف انڈین لینگویجیز - جواہر لال نہرو یونیورسٹی
 نئی دہلی -
 تصانیف: (۱) ماسٹر رام چندر ۱۹۶۱ء
 (۲) مکاتیب مظہر الحق (ترتیب و پیش لفظ) ۱۹۶۵ء
 (۳) انتخاب اکبر الہ آبادی (مرتبہ) ۱۹۷۰ء

- (۴) فناء مبتلا (ڈپٹی نذیر احمد/ مرتبہ) ۶۱۹ ۷۱
 (۵) گل کرسٹ اینڈ دی لینگویج آف ہندستان ۶۱۹ ۷۲
 (انگریزی)
 (۶) اسکولوں میں نصاب کے مسائل (مرتبہ)
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان، فرانس، مغربی جرمنی۔ ہالینڈ۔ سوئٹزرلینڈ۔ اٹلی

قدوائی، ڈاکٹر محمد سالم

- والد کا نام: مولانا عبدالسلام قدوائی ندوی
 تاریخ پیدائش: ۱۵ نومبر ۱۹۳۸ء، لکھنؤ
 پتہ: بیت الفرج، ٹمپن لاج۔ سرسید نگر۔ علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۲
 تعلیم: بی اے (جامعہ ایم اے) پی ایچ ڈی (علیگ)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس، ریڈر مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
 تصانیف: (۱) ہندوستانی مفکرین اور ان کی عربی تفسیریں ۶۱۹ ۷۳
 (۲) علم حدیث اور چند اہم محدثین ۶۱۹ ۸۱
 اعزازات، انعامات: دو نون کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

قدوائی، محمد عامر

- والد کا نام: مولانا عبدالسلام قدوائی ندوی
 تاریخ پیدائش: ۶۱۹ ۵۰، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: محمد پور (تھولینڈی) ضلع رائے بریلی (یوپی)
 تعلیم: بی اے -

مشاغل، ملازمت: ملازمت اترپردیش کو آپریٹو فیڈریشن۔ لکھنؤ
تصانیف: منظر منظر (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۶

قدوائی، ڈاکٹر محمد ہاشم

- والد کا نام: عبدالمجید
تاریخ پیدائش: ۳۱ مارچ ۱۹۲۱ء، لکھنؤ (یوپی)
پتہ: ۵- ونڈر سٹریٹ، نئی دہلی ۱۱۰۰۰۱
تعلیم: ایم اے (سیاسیات) لکھنؤ یونیورسٹی۔ پی ایچ ڈی مسلم یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت: ممبر راجیہ سبھا (اپریل ۱۹۸۴ء سے)
تصانیف:
(۱) جمہوریہ ہند کا دستور اساسی ۶۱۹۶۹
(۲) دنیا کی حکومتیں ۶۱۹۶۱
(۳) تاریخ افکار سیاسی ۶۱۹۶۴
(۴) مبادی علم مدنیت
(۵) مبادی سیاسیات (تیسرا ایڈیشن) ۶۱۹۷۱
(۶) یورپ کے عظیم سیاسی مفکرین ۶۱۹۷۷
(۷) جدید سیاسی فکر (بہ اشتراک انوار الحق حق) ۶۱۹۸۱
(۸) مکتوباتِ ماجدی جلد اول (مرتبہ) ۶۱۹۸۲
(۹) جدید ہندوستان کے سماجی افکار ۶۱۹۸۵
(۱۰) مکتوباتِ ماجدی جلد دوم (مرتبہ) زیر طبع
اعزازات، انعامات: یورپ کے عظیم سیاسی مفکرین پر اترپردیش اردو اکادمی نے ۶۱۹۷۹
میں انعام دیا۔

قدوائی، وسیم بانو

والد کا نام: آر۔ ایچ قدوائی
تاریخ پیدائش: ۲ فروری ۱۹۳۵ء مقام بارہ بنگی (دیوپی)
پتہ: گلی نمبر ۲۔ منقل سلطانہ گرلز ہائر سیکنڈری اسکول۔ خواص پورہ
شاہجہاں آباد۔ بھوپال (مدھیہ پردیش)

تعلیم: بی اے (بی ایڈ)
مشاغل، ملازمت: ٹیچر کیمبرج ہائر سیکنڈری اسکول۔ بھوپال۔

- تصانیف:
- (۱) آنسو ہی ملے ۶۱۹۶۶
  - (۲) کھوئی ہوئی جنت ۶۱۹۶۷
  - (۳) جگمگاتے اندھیرے ۶۱۹۶۹
  - (۴) غبار کے پیچھے ۶۱۹۷۰
  - (۵) سہانی آہ ۶۱۹۷۱
  - (۶) نفرت کی آندھی ۶۱۹۷۱
  - (۷) معصوم گناہ ۶۱۹۷۱
  - (۸) سیما ۶۱۹۷۲
  - (۹) سنہرا سنگم ۶۱۹۷۲
  - (۱۰) خاموش آہ ۶۱۹۷۳
  - (۱۱) الجھی راہیں ۶۱۹۷۴
  - (۱۲) احساس کی جھنکار ۶۱۹۷۵
  - (۱۳) آندھی کا گیت ۶۱۹۷۸
  - (۱۴) خرم زیر طبع

یہ سب کی سب ناول ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب (برائے حج)
اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ سے 'سنہرا سنگم' پر ۱۹۷۳ء میں انعام
اور راجیہ ساہتک کار ملا۔

قدیر امتیاز (محمد عبدالقدیر)

والد کا نام: حاجی محمد عبداللہ
تاریخ پیدائش: یکم دسمبر ۱۹۴۲ء، موڑ تارا حیدر آباد (دکن)
پتہ: پروفیسر آف اردو گورنمنٹ کالج چمگلور (کرناٹک) ۵۷۷۱۰۱
تعلیم: ایم اے
مشاغل، ملازمت: پروفیسر گورنمنٹ کالج چمگلور (کرناٹک) ۵۷۷۱۰۱
تصانیف: (۱) رعنا (ناول) ۶۱۹۷۱
(۲) اقبال اور عظمتِ آدم (ایک تقابلی مطالعہ) ۶۱۹۷۶
(۳) تقابل و تجزیہ (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۲
اعزازات، انعامات: 'اقبال اور عظمتِ آدم' پر اتر پردیش اردو اکادمی اور آندھرا پردیش
اردو اکادمی سے انعامات ملے "تقابل اور تجزیہ" پر کرناٹک اردو
اکادمی نے ایوارڈ دیا۔

قدیر زماں (محمد عبدالقدیر)

والد کا نام: شیخ مدار
تاریخ پیدائش: ۵ اکتوبر ۱۹۳۳ء، ضلع کریم نگر (حیدر آباد)
پتہ: ۴۹ - ۱۰ - ۱۶ ملک پیٹ۔ حیدر آباد (آندھرا پردیش) ۵۰۰۰۳۶

۴۲۲

تعلیم: ایم کام، ایل ایل بی۔ ایچ۔ ڈی سی

مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت

تصانیف: (۱) رات کا سفر (افسانے) ۶۱۹۷۶

(۲) پنجرہ کا آدمی (ڈرامے) ۶۱۹۸۱

(۳) ایڈی پیس (ترجمہ) ۶۱۹۸۴

بیرونی ممالک کا سفر: نیپال

اعزازات انعامات: یوپی اردو اکادمی، آندھرا پردیش اردو اکادمی سے ان تینوں کتابوں پر انعامات ملے (یوپی سے صرف 'رات کا سفر' پر)۔

قریشی، ڈاکٹر حافظ محمد نسیم

والد کا نام: محمد اسحاق

تاریخ پیدائش: ۱۲ مارچ ۱۹۴۴ء، ردولی

پتہ: ۱۳۴/ بشیرت گنج۔ لکھنؤ (یوپی)

تعلیم: ایم اے (انگریزی۔ عربی) بی ایچ ڈی

مشاغل، ملازمت: انگریزی لکچرر۔ امیر الدولہ اسلامیہ انٹر کالج۔ لکھنؤ۔

تصانیف: دنیا میں اسلام اور مسلمان ۶۱۹۸۵

اعزازات انعامات: ۶۱۹۸۶ میں اردو اکادمی اتر پردیش سے انعام ملا۔

قمر ربیع (پروفیسر معاصی علی خاں)

والد کا نام: عبدالعلی خاں

تاریخ پیدائش: ۱۲ جولائی ۱۹۳۲ء (شاہجہاں پور۔ یوپی)

پتہ: سی۔ ۱۴۴۔ دو یک و ہار۔ دہلی ۱۱۰۰۳۲
تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (لکھنؤ یونیورسٹی و مسلم یونیورسٹی علی گڑھ)
مشاغل، ملازمت: پروفیسر۔ دہلی یونیورسٹی

تصانیف: (۱) پریم چند کا تنقیدی مطالعہ بحیثیت ماہی نگار ۶۱۹۵۹

(۲) مضامین پریم چند (مرتبہ مع مقدمہ) ۶۱۹۶۰

(۳) پریم چند — شخصیت اور کارنامے

(مرتبہ مضامین)

(۴) تلاش و توازن (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۶۸

(۵) ترجمہ کافن اور روایت (مرتبہ مضامین) ۶۱۹۷۱

(اور مقدمہ)

(۶) ہندوستانی ادب پر اکتوبر انقلاب کا اثر ۶۱۹۷۸

(انگریزی مرتبہ)

(۷) تنقیدی تناظر (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۸۰

(۸) رتن ناٹھ سرشار (سوانح) ۶۱۹۸۳

بیرونی ممالک کا سفر: سوویت یونین، افغانستان، انگلینڈ، امریکہ، کناڈا وغیرہ،
اعزازات، انعامات: اردو اکادمیوں اور میر اکادمی لکھنؤ سے انعامات ملے۔

قمر مراد آبادی (سراج الحق)

والد کا نام: ضیاء الحق

- تاریخ پیدائش: ۵ اگست ۱۹۱۰ء، مراد آباد (یوپی)
- پتہ: محلہ قاضی ٹولہ - مراد آباد (یوپی) ۲۴۴-۰۱
- تعلیم: اردو - فارسی
- مشاغل، ملازمت: خدمتِ اردو ادب و زیبائشِ حسنِ غزل
- تصانیف:
- (۱) ماہِ تمام (غزلوں اور نظموں کا مجموعہ) ۱۹۶۲ء
  - (۲) شعورِ غم " " " ۱۹۷۱ء
  - (۳) کلیاتِ قمر " " " ۱۹۷۳ء
  - (۴) معراجِ داغ (داغ دہلوی کی زندگی اور شاعری) ۱۹۷۶ء
  - (۵) روحِ اصغر (اصغر گوندوی کی زندگی اور شاعری) ۱۹۷۷ء
  - (۶) آئینہ سکندر (جگر مراد آبادی کی زندگی اور شاعری) ۱۹۷۹ء
  - (۷) شاخِ گل (غزلوں اور نظموں کا مجموعہ) ۱۹۸۳ء
  - (۸) گلستانِ غزل (منتخب غزلوں اور نظموں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء

(ڈاکٹر) قیصر حباں

- پتہ: لکچر شعبہ اردو - وینس کالج - مسلم یونیورسٹی - علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
- تعلیم: ایم اے اردو (اگرہ یونیورسٹی) - پی ایچ ڈی (۱۹۶۹ء) مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
- مشاغل، ملازمت: لکچر شعبہ اردو
- تصانیف:
- اردو گیت (تحقیقی مقالہ) ۱۹۷۷ء
  - اعزازات، انعامات: ۱۹۷۸ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

* قیصر حیدری دہلوی (نور احمد)

- والد کا نام: بشیر احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۷ جون ۱۹۲۸ء محلہ شاہ گنج۔ دہلی (وفات: ۹ فروری ۱۹۹۲ء دہلی ۷۱)
 پتہ: ۱۵۳۴۔ گلی قاسم جان۔ دہلی ۱۱۰۰۰۶ (نیو پبلک پریس)
 خط و کتابت کا پتہ: ۲۲۲۴۔ بازار چلی قبر دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: بارہویں کلاس۔
 مشاغل، ملازمت: شاعری۔ پاسٹری (اب ملازمت کے قابل نہیں۔ پہلے کتابت میرا شغل ملازمت) خط
 تصانیف: (۱) موجیں (مترقی شاعری) ۱۹۷۰ء
 (۲) تلافی (مجموعہ اشعار۔ انتخاب) ۱۹۷۴ء
 (۳) خطِ غبار (مجموعہ غزلیات) ۱۹۸۵ء
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۱۹۸۵ء میں
 اعزازات، انعامات: وظیفہ اردو اکادمی دہلی سے ۱۹۸۳ء — ۱۹۸۴ء / ۸۵ء امتیازِ
 آل انڈیا ایر اکادمی لکھنؤ ۱۹۸۵ء

قیصر زیدی تسوی (سید محمد قیصر زیدی)

- والد کا نام: سید شبیہ الحسن
 تاریخ پیدائش: ۳۱ مئی ۱۹۴۱ء ہاپوڑ (میرٹھ)
 پتہ: ۱۷ فرسٹ فلور چھتہ علی رضا میرٹھ شہر (یو پی) ۲۵۰۰۰۱
 تعلیم: ہائی اسکول ۱۹۵۶ء آباد پورڈ، ادیب ماہر و ادیب کامل جامعہ اردو ملی گڑھ
 بی ٹی سی
 مشاغل، ملازمت: اردو معلم

قیصر سرمست (سید قیصر صلاح الدین)

والد کا نام : تمکین سرمست
تاریخ پیدائش : ” صبح طور پر معلوم نہیں اس لیے غلط لکھ کر دینا نہیں چاہتا۔ حیدر آباد
پتہ : شوکت منشن، یاقوت پورہ، حیدر آباد - ۵۰۰۲۳
تعلیم : فائن آرٹس میں پانچ سالہ ڈپلوما - جی ڈی ایف اے
مشاغل ملازمت : سرورق کے ڈیزائن بنانا مضامین اور کتابیں لکھنا۔ ایک پرائیویٹ
کمپنی میں ویٹرو لائسنس کی حیثیت سے کام کر رہا ہوں۔

تصانیف :
(۱) سورج سے جراثیم تک (سائنسی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۰ء
(۲) جنگل کا سرمایہ (جانوری پر ۱۳ مضامین) ۱۹۸۲ء
(۳) حیوانیات (بچوں کے لیے) ۱۹۸۴ء
(۴) سائنس پر مبنی چند سوال (سائنس پر سوال و ۱۹۸۶ء
جواب کی صورت میں مضامین)
دیگر کتب :

- (۱) اولین پرکشش نماز بود
- (۲) حضرت امیر خسرو
- (۳) یاد ماضی (شخصیات)
- (۴) رنگینے والے جانور
- (۵) انسانی جسم کا معجزاتی نظام
- (۶) چند بڑے اور طاقتور جانور
- (۷) چیزیں کیسے بنتی ہیں

اعزازات، انعامات، سورج سے جراثیم تک، پریوپی اردو اکادمی اور اے پی اردو اکادمی نے 'جنگل کا سرمایہ' پر اردو اکادمی یوپی نے اور 'حیوانیات' پر بہار اردو اکادمی نے انعامات دیے۔

* قیصر زیدی (سید ابوالکلام زیدی)

والد کا نام : سید ابن حسن زیدی
تاریخ پیدائش : ۳ مارچ ۱۹۱۳ء (وفات : ۳۰ جون ۱۹۸۷ء جامعہ نگر، نئی دہلی ۵۵)
پتہ : اولڈ بوائز لاج - جامعہ نگر - نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
تعلیم : ایم اے (اردو) آگرہ یونیورسٹی - ۱۹۴۵ء
مشاغل و ملازمت : جامعہ ملیہ اسلامیہ، مدرسہ ثانوی اکتوبر ۱۹۴۳ء استادوں کا مدرسہ
۱۹۴۶ء - کالج ۱۹۴۸ء - ریٹائرڈ ۲۶ جولائی ۱۹۷۶ء
تصانیف : (۱) انٹی گونی : یونان قدیم کا عظیم ادب پارہ
از سوفوکلینز (ترجمہ) ۱۹۸۴ء
(۲) انگلیں (انتخاب کلام/تقدیم : عقیل الغروی) ۱۹۸۷ء
بیرونی ممالک کا سفر : ۱۹۵۲ء اور ۱۹۵۹ء میں دومرتبہ پاکستان کا سفر کیا۔
اعزازات، انعامات : پہلی کتاب پر دہلی، یوپی اور مغربی بنگال کی اردو اکادمیوں سے
انعامات ملے۔

قیصر ڈاکٹر سید مصباح الحسن

والد کا نام : سید شوکت علی

- تاریخ پیدائش: ۱۳ اکتوبر ۱۹۴۰ء، موضع منور (ضلع بریلی۔ یوپی)
 پتہ: ۲۳/۵۔ بلوچ پورہ کالونی۔ لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (اردو) ۱۹۶۰ء بریلی کالج بریلی۔ پی ایچ ڈی (۱۹۷۶)
 مسلم یونیورسٹی۔
 مشاغل، ملازمت: لکچرار اردو
 تصانیف: (۱) اردو طنز و ظرافت اور منشی سجاد حسین ۱۹۷۹ء
 اعزازات، اعزازات: اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۲۸۹)

قیصر قاسمی (حکیم مولانا محمد مصطفیٰ)

- والد کا نام: حاجی حافظ قاری غلام رسول بلیاوی
 تاریخ پیدائش: ۱۹۲۵ء، تیلنی پاڑہ، ہنگلی (مغربی بنگال)
 پتہ: حامی دوا خانہ۔ تیلنی پاڑہ، ہنگلی (مغربی بنگال)
 تعلیم: تکمیل الطب (لکھنؤ) فاضل دارالعلوم دیوبند۔ ایم ایس پی (پنجاب)
 مشاغل، ملازمت: تفتیش و تالیف، حکمت۔
 تصانیف: (۱) شہید اعظم کا پیغام
 (۲) نعت مصطفیٰ ام
 (۳) عظمت رمضان
 (۴) شہید کر بلا
 (۵) خلفاء اربعہ (منقوم)
 (۶) وفات النبی
 (۷) اصلی جہیز
 ۱۹۷۱ء
 ۱۹۷۳ء
 ۱۹۷۵ء
 ۱۹۷۸ء
 ۱۹۷۸ء
 ۱۹۷۹ء
 ۱۹۸۲ء

قیوم صادق (ڈاکٹر شیخ محمد عبدالقیوم صادق)

والد کا نام :

تاریخ پیدائش : ۷ جون ۱۹۴۰ء، تعلقہ احمد پور، ضلع عثمان آباد - ہزاراشتر

پتہ : شعبہ اردو فارسی - گلبرگ یونیورسٹی - گلبرگ

تعلیم : ایم اے (اردو) مرہٹواڑہ یونیورسٹی - پی ایچ ڈی - زمینی یونیورسٹی -

مشاغل، ملازمت : اردو لکچر

تصانیف : (۱) اردو ادب میں تنقید کی اہمیت

(۲) اردو زبان کا مذہبی ورثہ

(۳) دکنی غالب تلاو جی

(۴) بیجاپور کی اردو مثنویاں

۶۱۹۷۹

اعزازات، انعامات : چوتھی کتاب پرائز پیردیش اردو اکادمی نے ۱۹۸۰ء میں انعام دیا۔

(دستاویز، صفحہ ۲۹۰)

ک

کاظم علی خاں (مرزا محمد کاظم علی خاں)

- والد کا نام : نواب مرزا محمد زکی علی خاں زرگی
- تاریخ پیدائش : ۵ جولائی ۱۹۳۸ء (سرٹیفکیٹ کے مطابق)
- پتہ : ۲۰۱ وکٹوریہ اسٹریٹ لکھنؤ ۲۲۶۰۰۳
- تعلیم : ایم اے، بی ایڈ
- مشاغل ملازمت : ادبی مشاغل - لکچرر شعبہ اردو شعبہ کالج لکھنؤ -
- تصانیف :
- (۱) اردو مرثیہ اور مرزا دبیر ۶۱۹۶۵
  - (۲) انتخابِ نفیس ۶۱۹۶۵
  - (۳) تنقیدی تجزیے ۶۱۹۶۲
  - (۴) غزلیاتِ میر کا تنقیدی جائزہ ۶۱۹۶۲
  - (۵) مطالعہ تاریخ ادب ہندی ۶۱۹۶۳
  - (۶) مقدس نکلس (رائیڈر ہیگرڈ کے ناول کا ترجمہ) ۶۱۹۶۳
  - (۷) تلاشِ دبیر ۶۱۹۷۹
  - (۸) خطوطِ غالب کا تحقیقی مطالعہ ۶۱۹۸۱
  - (۹) انتخابِ صبا ۶۱۹۸۲
  - (۱۰) انتخابِ جوشن ۶۱۹۸۳
  - (۱۱) ادبی مقالے ۶۱۹۸۳
  - (۱۲) سائنس اور سماج ۶۱۹۸۳

۶۱۹۸۴

(۱۳) انتخاب غزلیاتِ ناسخ

۶۱۹۸۶

(۱۴) جوشِ شناسی

اعزازاتِ انعامات: نمبر ۳ - ۵ - ۷ - ۸ - ۱۱ ہر یوپی اردو اکادمی سے اور نمبر ۱۳ پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔ ۶۱۹۸۵ میں آل انڈیا میر اکادمی لکھنؤ سے اعزاز ملا۔

کاظمی، سید زائر حسین

- والد کا نام: سید آل حسن کاظمی آل
 تاریخ پیدائش: ۲۲ اپریل ۱۹۳۱ء، تلگڈیا بزرگ - ضلع بستی - (یوپی)
 پتہ: تلگڈیا بزرگ - ضلع بستی (یوپی)
 تعلیم: بی اے
 شاغل: ملازمت: ایڈیشنل ڈسٹرکٹ کوآپریٹو آفیسر
 تصانیف: (۱) صحیفہ (یادگارِ صفی) ۶۱۹۷۴
 (۲) خطوطِ بخود ۶۱۹۷۷
 (۳) منظوماتِ صفی (حصہ اول) ۶۱۹۷۷
 (۴) انتخابِ صفی ۶۱۹۸۳
 (منشوراتِ صفی) (صفی لکھنؤ کانٹری بیورو) زیرِ طبع

* کامل قریشی (ڈاکٹر فضل حق قریشی)

- والد کا نام: عبدالحق قریشی
 تاریخ پیدائش: ۹ اپریل ۱۹۳۵ء، دہلی
 (وفات ہو گئی)

- ۶۶۶۲- گلی شیخ صاحب، قریش نگر، صدر بازار، دہلی ۶۰۰۰۶-۱۱ پتہ:
ایم اے، ایل ایل بی، پی ایچ ڈی تعلیم:
استاد، شعبہ اردو، کروڑی مل کالج، دہلی یونیورسٹی، دہلی ۶۰۰۰۰۷-۱۱ مشاغل ملازمت:
(۱) خزانہ گورکھپوری (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۶۷ تصانیف:
(۲) ماہ کامل (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۰
(۳) دیوانِ اتر (ترتیب و تدوین کلام مع مقدمہ و حواشی)
تحقیقی مقالہ برائے پی ایچ ڈی
(۴) اسرارِ بخود (انتخاب کلام بخود دہلوی ۶۱۹۷۸
مع حیات و خدمات)
(۵) شاعر کا لبو (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۲
(۶) اردو اور مشترکہ ہندوستانی تہذیب ۶۱۹۸۷
بیرونی مالک کا سفر: سعودی عرب ۶۱۹۸۳ برائے حج بیت اللہ زیارت حرمین شریفین۔

کامل منصور می (عاجی رمضان منصور می)

- والد کا نام: شیخ امیر منصور می
تاریخ پیدائش: ۲۳ جنوری ۱۹۲۰ء، دھولہ
پتہ: نئی جھوڑ پٹی۔ کھیتیا روڈ۔ مقابل پھاٹک قبرستان۔ ٹوانہ، شہادہ
ضلع دھولہ (ہزارا شہر) ۲۵۴۰۹
تعلیم: اسکول کی سطح پر اردو اور مراٹھی کی تعلیم حاصل کی
مشاغل ملازمت: ضلع پریشد کی کلر کی سے ریٹائر ہوئے اور اب اصلاح سخن خصوصی مشغلہ
تصانیف: متاعِ ہنر (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

ڈاکٹر) کرامت علی کرامت

- والد کا نام: مولوی رحمت علی رحمت
- تاریخ پیدائش: ۲۳ ستمبر ۱۹۳۶ء بمقام اڑیا بازار۔ کلکتہ (اڑیسہ)
- پتہ: پروفیسر و صدر شعبہ ریاضی۔ کھلی کوٹ کالج۔ برہم پور گنجام۔
(اڑیسہ۔ ۷۶-۰۰۱)
- تعلیم: ایم ایس سی (علم ریاضی) اتھل یونیورسٹی۔ پی ایچ ڈی (ریاضی)
سمبل پور یونیورسٹی۔
- مشاغل ملازمت: درس و تدریس (پروفیسر و صدر شعبہ ریاضی۔ کھلی کوٹ کالج۔
برہم پور (اڑیسہ) اور دوماہی "شاخسار" کا مدیر اعزازی۔
- تصانیف:
- (۱) آبِ خضر (شعرائے اڑیسہ کا تذکرہ) ۱۹۶۳ء
  - (۲) شعاعوں کی صلیب (شعری مجموعہ) ۱۹۷۲ء
  - (۳) اضافی تنقید (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۷۷ء
  - (۴) لفظوں کا آسمان (اڑیا نظموں کا ترجمہ) ۱۹۸۴ء
- اعزازات انعامات: شعاعوں کی صلیب اور اضافی تنقید پر یو پی اردو اکادمی ۱۹۷۳ء
۱۹۷۸ء میں انعامات ملے اور میر اکادمی لکھنؤ سے انعام و سند
۱۹۸۵ء میں۔

کرشن موہن

- والد کا نام: گنپت رائے شاگر
- تاریخ پیدائش: ۲۸ نومبر ۱۹۲۲ء
- پتہ: ۱۵۸ ایشیا نگی اندر پرستہ ایکسٹنشن II دہلی۔ ۱۱-۰۰۹۲۔

تعلیم : ایم اے (انگریزی ادب) منشی فاضل
مشاغل ملازمت : ریٹائرڈ اسسٹنٹ کمشنر انکم ٹیکس، نئی دہلی۔

۶۱۹۶۰	(۱۱) شبنم شبنم (شعری مجموعہ)	تصانیف :
۶۱۹۶۰	" (۱۲) تماشاخانہ	
۶۱۹۶۱	" (۱۳) نگاہِ ناز	
۶۱۹۶۲	" (۱۴) دلِ ناداں	
۶۱۹۶۳	" (۱۵) آہنگِ وطن	
۶۱۹۶۸	" (۱۶) غزال	
۶۱۹۶۹	" (۱۷) کونپل کونپل	
۶۱۹۷۱	" (۱۸) شیرازہِ مرثیہ	
۶۱۹۷۲	" (۱۹) بیراگی بھونرا	
۶۱۹۷۴	" (۲۰) گیان مارگ کی نظمیں	
۶۱۹۷۴	" (۲۱) ہرجائی تیری خوشبو	
۶۱۹۷۶	" (۲۲) من کے منکے	
۶۱۹۷۶	" (۲۳) کوئےِ ملامت	
۶۱۹۷۷	" (۲۴) کفرستان	
۶۱۹۸۵	(۲۵) کرشن موہن کی شاعری (اردو اور ہندی میں)	

ان کے علاوہ کچھ شعری مجموعے اور غزلوں کے انتحابات ہیں،
نیز دو مجموعے 'پریاس میری کلپنا کی' اور 'دھوپ میری کامنا کی' ہندی
رسم الخط ہیں۔ کل کتابیں ۲۱ ہیں۔

اعزازات، انعامات : آل انڈیا ہندی اردو سنگم ایوارڈ (لکھنؤ۔ ۱۹۷۷) اردو اکادمی یوپی کے
دو انعام، ہمدرد ایوارڈ دہلی۔ وزارتِ تعلیم مرکزی سرکار کا ایوارڈ، ساہتیہ
کلا پرشاد دہلی کا اردو انعام۔

کشفی لکھنوی

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۷ جنوری ۱۹۲۱ء، لکھنؤ

پتہ: شاہی مسجد - راج بھون - سروجنی ٹائیڈ مارگ - لکھنؤ

تعلیم: درجہ پنجم تک

مشاغل، ملازمت: امامت اور شعر و شاعری

تصانیف: (۱) ساز و نغمہ (شعری مجموعہ) ۱۹۷۱ء

(۲) چراغِ حرم (نعتیہ کلام کا مجموعہ)

(۳) عرش "

اعزازات، انعامات: پہلے مجموعے پر ۱۹۷۲ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

(دستاویز، صفحہ ۲۹۲)

ڈاکٹر، کشور سلطان

والد کا نام: محمد سعید خاں

تاریخ پیدائش: اکتوبر ۱۹۵۰ء، بھوپال

پتہ: ۱۰ موٹی طویلہ نمبر ۲ - اندور (ایم پی) ۴۵۲۰۰۱

تعلیم: ایم اے - بی ایڈ - پی ایچ ڈی

مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ پروفیسر شعبہ اردو (گورنمنٹ گریس پوسٹ)

گرتھجویٹ کالج، اندور

تصانیف: (۱) واردات پر ایک نظر ۱۹۷۳ء

(۲) جان نثار اختر۔ حیات و فن۔ ۶۱۹۷۷
اعزازات، انعامات: مدھیہ پردیش اردو اکادمی بھوپال سے امیر خسرو ایوارڈ

کشوری منچندہ (کے۔ ایل۔ منچندہ/کشوری لعل منچندہ)

والد کا نام: بڈھامل منچندہ/بی ایم منچندہ
تاریخ پیدائش: ۲ مارچ ۱۹۲۹ء، جموں
پتہ: ۱۰۵۔ پرتاپ گڑھ، جموں (توی)
تعلیم: ایم۔ اے (اردو)، بی ایڈ
مشاغل، ملازمت: اخبار نویس، افسانہ نگاری
تصانیف: (۱) اور بھی غم ہیں زمانے میں محبت کے سوا
(افسانوی مجموعہ)

- ۶۱۹۶۸ " (۲) ہرے پودے بنجر زمین
۶۱۹۷۱ " (۳) سڑک انصاف کھرتی ہے
۶۱۹۷۸ " (۴) احساس کے گھاؤ
۶۱۹۸۰ " (۵) شکستِ آرزو
۶۱۹۸۲ " (۶) تلون کا کرب
۶۱۹۸۶ " (۷) کہرے کی وادی

کفیل دھام پوری

والد کا نام: حافظ بشیر احمد نصرت قریشی
تاریخ پیدائش: یکم مارچ ۱۹۴۳ء، دہرہ دون

پتہ: اسٹیشن روڈ - دھام پور - ضلع بجنور (یوپی)
 تعلیم: عربی و فارسی گھریلو - ادیب - ہائی اسکول
 مشاغل، ملازمت: ٹیلیگرافسٹری
 تصانیف: (۱) ساتھی نہ کوئی منزل (ناول) ۶۱۹۶۴
 (۲) دھندلے (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۸

* کلام حیدری

والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۱۹۳۰ء، رائٹر، مونگیر، بہار - (وفات: ۲۰ فروری ۱۹۹۴ء بمقام گیا، بہار)
 پتہ: کلچرل اکادمی - جگمبون روڈ، گیا (بہار) ۸۲۳۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (پٹنہ کالج پٹنہ) ۱۹۵۲ء
 مشاغل، ملازمت: صحافت (ادارت ماہنامہ 'آہنگ' گیا)
 تصانیف: (۱) بے نام گلیاں (افسانے) ۶۱۹۵۵
 (۲) صفر ۶۱۹۷۴
 (۳) الف - لام - میم ۶۱۹۷۹
 (۴) مزامیر (ادبی تنقید) ۶۱۹۷۹
 (۵) فرازدار (ادبی سماجی و سیاسی مضامین) ۶۱۹۷۹
 (۶) برملا (ادبی تبصرے) ۶۱۹۸۰
 اعزازات، انعامات: 'صفر' پر ۱۹۷۴ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۶۹۳)

کلیم سرونجی (ولی اللہ خاں)

والد کا نام: حافظ امیر اللہ خاں
 تاریخ پیدائش: ۹ ربیع الاول ۱۳۴۰ھ، سرونج (ایم پی)
 پتہ: ۵ گاندھی نگر بھوپال (ایم پی) ۴۶۰۳۶
 تعلیم: ۱۱۳
 مشاغل، ملازمت: اردو - فارسی (مکتبی)

تصانیف: (۱) ورق ورق (غزلوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۴
 (۲) لفظوں کا پیراہن (" ") زیر طبع

کلیم عرفی

والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۶۱۹۳۳
 پتہ: بلاک ۳ فلیٹ ۴ - نگر ہاپالیکا کالونی - اتالا - الہ آباد (ریو پی)
 ۲۱۱۰۰۳

تعلیم:
 مشاغل، ملازمت:
 تصانیف: (۱) سائیکی (یونانی اساطیر سے متعلق) ۶۱۹۵۴
 (۲) رضیہ سلطانہ ۶۱۹۵۵

(۳) صنم خانوں میں
 (۴) غم خادہ دل
 (۵) نقش پائے صنم

(۶) ظلماتِ شبِ غم

(۷) طربِ گاہِ رقیب

(۸) نقشِ ناتمام

(۹) کاکلِ شبِ رنگ

(۱۰) خیالِ فصلِ گل

۶۱۹۷۵

(۱۱) ساتویں یا ترا

(۱۲) زیبِ النساء

اعزازاتِ انعامات: ”ساتویں یا ترا“ پر ۶۱۹۷۵ میں اتر پردیش اردو اکادمی سے
انعام ملا۔

(دستاویز، صفحہ ۲۹۴)

* کمار پاشی (شکرت کمار)

والد کا نام: پرشوتم داس
تاریخ پیدائش: ۴ جولائی ۱۹۳۵ء، بغداد الحیدریہ (وفات: ۱۷ ستمبر ۱۹۹۲ء نئی دہلی ۳)

پتہ: ۳۳۷۱ - دلی گیٹ - نئی دہلی ۱۱۰۰۰۲

تعلیم: دہلی

مشاغل، ملازمت: دہلی انتظامیہ میں ذمہ دار عہدے پر

تصانیف: (۱) پرانے موسموں کی آواز (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۶

(۲) خوابِ تماشا ۶۱۹۶۸

(۳) دلاس یا ترا (ایک لمبی کوتاہی) ۶۱۹۷۲

(۴) انتظار کی رات (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۳

(۵) جلوں کی بنیاد (ایک بابی ڈرامہ) ۶۱۹۷۴

(۶) روبرو (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۶

(۷) اک موسم مرے دل کے اندر اک موسم مرے باہر ۶۱۹۷۹

(۸) زوالِ شب کا منظر (انتخابِ کلام) ۶۱۹۸۴

(۹) پہلے آسمان کا زوال (کہانیاں)

(۱۰) اندھیرے کے قیدی (ڈرامے)

ان کے علاوہ شاعری اور افسانے کے کئی انتخابات مرتب کیے۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان (۱۹۶۷)، برطانیہ۔ ہالینڈ (۱۹۸۳)
اعزازات، انعامات: متعدد کتابوں پر مختلف اردو اکادمیوں کے انعامات اور
دیگر اعزازات۔

کمال احمد (کمال الدین احمد)

والد کا نام: شمس الدین احمد

تاریخ پیدائش: ۱۲ ستمبر ۱۹۴۷ء کلکتہ

پتہ: ڈی ۳۴/۱ - سرسید احمد روڈ۔ کلکتہ (مغربی بنگال) ۷۰۰۰۱۲

تعلیم: ایم اے (اردو)

مشاغل، ملازمت: ڈرامہ نگاری اور ڈرامے اسٹیج کرنا۔ الہ آباد بینک کلکتہ میں ملازمت۔

تصانیف: (۱) دو ڈرامے تجرباتی ۶۱۹۷۷

(۲) کشکول (ڈرامے) ۶۱۹۸۲

(۳) مور کے پاؤں ۶۱۹۸۶

(۴) الٹی گنگا ۶۱۹۸۶

اعزازات، انعامات: ”دو ڈرامے تجرباتی“ پر ۱۹۸۰ء میں مغربی بنگال اردو اکادمی سے
انعام ملا۔

کمال جعفری (محمد کمال الدین)

والد کا نام: محمد غلام رسول
 تاریخ پیدائش: ۲۵ جولائی ۱۹۶۱ء، موضع بازوچک (ضلع نوابہ دیار)
 پتہ: (۱) ۸۱/۲ ڈاکر نگر اوکھلا نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 (۲) کمرشیل ڈیوٹی روم آل انڈیا ریڈیو۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (فارسی) کلکتہ یونیورسٹی (۱۹۷۱ء)
 مشاغل، ملازمت: آل انڈیا ریڈیو کی ملازمت۔ شاعری و مضمون نگاری۔ ریسرچ اسکالر۔
 تصانیف: عکسِ تمنا (شعری مجموعہ) ۱۹۸۱ء
 اعزازات، انعامات: مغربی بنگال اردو اکادمی سے ۱۹۸۱ء میں انعام ملا۔

کمال ہمدانی (پروفیسر سید محمد کمال الدین حسین)

والد کا نام: حکیم سید محمد ریاض الدین حسین
 تاریخ پیدائش: ۲ فروری ۱۹۲۹ء، جلالی، ضلع علی گڑھ
 پتہ: ڈاکر باغ۔ عقب سر سید ہاؤس۔ مسلم یونیورسٹی۔ علی گڑھ (یو پی)
 ۲۰۲۰۰۲
 تعلیم: بی یو ٹی۔ ایس ایم ٹی ایچ، پی ایچ ڈی مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر شعبہ کتبیات، جمل خاں طیبہ کالج، مسلم یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) حکمائے قدیم کے تشریحی کارنامے ۱۹۵۶ء
 (۲) اشراح (حصہ اول) اطراف کی تشریح علی، ۱۹۵۷ء
 (۳) (دوم صدور و بطن کی تشریح علی) ۱۹۵۹ء
 (۴) سوم راس و عنق کی تشریح علی، ۱۹۶۲ء

(۳) مطب مسیح (اطبائے دہلی کے معمولات مطب کا

انتخاب)

(۴) مطب لطیف (اطبائے لکھنؤ کے معمولات

مطب کا انتخاب)

(۵) طبی جغرافیہ (طب کے جغرافیائی مسائل کی تشریح)

(۶) سراج منیر تذکرہ حکیم سید شاہ خیرات علی

ہمدانی)

(۷) اصول طب (کلیات طب)

(۸) تشریح البیصل (اعضائے انسانی کی تشریح)

(۹) نور نظم انتخاب سراج نظم از استاد الشرح

ناسخ لکھنوی)

(۱۰) اوراد فتحیہ

(۱۱) تشریح الاحشام (انسان کے باطنی اعضاء

کی تشریح)

(۱۲) صاحب مودۃ القرنی (میر سید علی ہمدانی

کے تبلیغی کارنامے)

(۱۳) تشریح عرفانی (حضرت امام جعفر صادق

کے تشریحی اقوال)

(۱۴) علامہ کنٹوری اور طب (تحقیقی مقالہ)

(۱۵) اسلامی اصول صحت

ان کے علاوہ تین اردو میں اور دو کتابیں انگریزی میں ہیں۔

اعزازات انعامات: 'پیر آیور ویدک اینڈ طبی اکادمی اتر پردیش سے اور "اصول طب"

پیر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

کنول انبالوی (کنورال شرما)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: یکم اگست ۱۹۲۱ء، ساڑھ (ضلع جالندھر)

پتہ: سابق ڈائریکٹر فیزیکل ایجوکیشن۔ آتمارام سائنس دھرم کالج۔ دہلی

تعلیم: ایم اے

مشاغل، ملازمت: فیزیکل ایجوکیشن کے ڈائریکٹر کے عہدے سے سبکدوشی

تصانیف: (۱) برگ و بار (شعری مجموعہ) ۱۹۷۶ء

(۲) نکہت و نور " ۱۹۸۱ء

اعزازات، انعامات: 'برگ و بار' پر ۱۹۷۷ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے

انعام ملا۔

(دستاویز، صفحات ۲۹۷-۲۹۸)

کنول ڈبائیوی (قاضی شمس الحسن)

تاریخی نام: مظفر حسین ۱۳۳۸ھ

والد کا نام: قاضی شریعت اللہ

تاریخ پیدائش: ۱۹۱۹ء، ڈبائی (بلندشہر) (وفات: ۵ اگست ۱۹۹۴ء علی گڑھ)

پتہ: بسم اللہ لاج، چھوٹی مسجد، جمالیپور، علی گڑھ (یوپی)

تعلیم: ایم اے (اردو)

مشاغل، ملازمت: ریسٹائرڈ شعبہ اردو کے۔ آئی۔ کالج، ڈبائی، ضلع بلندشہر

تصانیف: (۱) بساط زیست (شعری مجموعہ) ۱۹۷۰ء

(۲) سوز وطن " ۱۹۷۵ء

(۳) اردو زبان اور اس کا نام (تحقیق) ۱۹۷۸ء

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۶۱۹۵۸
اعزازات، انعامات یوپی۔ پیچرز ایوارڈ ۸۰ ۶۱۹، اتر پردیش اردو اکادمی سے ۶۱۹۷۵
میں اور بہار اردو اکادمی سے ۶۱۹۷۸ میں انعامات ملے۔

کوثر جائسی (عبدالمجید)

والد کا نام: محمد احمد
تاریخ پیدائش: نومبر ۶۱۹۱۶، قصبہ جائس ضلع رائے بریلی (یوپی)
پتہ: ۲۰۸-۱ کانپور۔ کرنل گنج
تعلیم: ہائی اسکول تک۔ فارسی اساتذہ وطن سے پڑھی۔
مشاغل، ملازمت: ایگلن ملز کانپور سے سبکدوش ہو کر آج کل علمی مشاغل میں مصروف ہوں۔
تصانیف: کہیں گاہ خیال (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۱
بیرونی ممالک کا سفر: ۶۱۹۵۷ میں بنگلادیش کے مشاعرے میں شرکت کی
اعزازات، انعامات: کہیں گاہ خیال پر یوپی اردو اکادمی لکھنؤ نے انعام دیا۔

کوثر جہاں کوثر

والد کا نام: ممتاز احمد
تاریخ پیدائش: ۶ مارچ ۶۱۹۴۴
پتہ: ایس۔ این ۵، چارنگلہ روڈ، پروفیسر کالونی سول لائنز بھوپال
(مندیہ پردیش)
تعلیم: ایم اے، بی ایڈ
مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ پروفیسر ایم۔ ایل۔ بی گریس کالج بھوپال -

تصانیف: (۱) جادو و نگرہی (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۸۴
بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ

* کوثر چاند پوری (سید علی کوثر چاند پوری)

والد کا نام: حکیم سید علی مظفر
تاریخ پیدائش: ۸ اگست ۱۹۰۸ء چاند پور (وفات: ۱۳ جون ۱۹۹۰ء جامعہ گزنی دہلی ۲۵)
پتہ: پاکٹ بی۔ نمبر ۱۵۵۔ ڈی ڈی اے فلیٹس۔ سکھریو و ہار نی
دہلی ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: طبیبِ کامل (طب، اردو، فارسی، انگریزی)
مشاغل، ملازمت: سابق چیف میڈیکل آفیسر (یونانی) ہمدرد نرسنگ ہوم نئی دہلی۔

تصانیف: (۱) دلگزار افسانے ۶۱۹۲۸

(۲) ما و انجم ۶۱۹۳۷

(۳) دنیا کی حور (افسانے) ۶۱۹۳۸

(۴) دلچسپ افسانے ۶۱۹۴۰

(۵) ویرانہ (ناول) ۶۱۹۴۳

(۶) پیاسی جوانی " ۶۱۹۵۵

(۷) شعلہ سنگ (افسانہ) ۶۱۹۶۳

(۸) جہانِ غالب (تنقید) ۶۱۹۶۶

(۹) کاروانِ غبار (رپورتاژ) ۶۱۹۶۶

(۱۰) دانش و بنش (تنقید) ۶۱۹۷۵

(۱۱) رات کا سورج (افسانے) ۶۱۹۷۶

(۱۲) آوازوں کی صلیب " ۶۱۹۷۸

- ۶۱۹۷۹ (۱۳) پتھر کا گلاب (ناول)
 ۶۱۹۸۱ (۱۴) راکھ اور کلیاں
 ۶۱۹۸۵ (۱۵) جہکتی بہاریں
 کل کتابوں کی تعداد تقریباً ایک سو پانچ ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۱۹۵۸ء اور ۱۹۸۴ء
 اعزازات، انعامات: ادبی انعامات یوپی اردو اکادمی۔ مدھیہ پردیش اردو اکادمی
 اور بہار اردو اکادمی سے۔

کوکن (پروفیسر محمد یوسف کوکن)

- والد کا نام: محمد ابراہیم کوکن
 تاریخ پیدائش: ۲ نومبر ۱۹۱۶ء
 پتہ: ۱۳۔ میلاپورن اسٹریٹ۔ رائے پیٹھ۔ مدراس۔ ۶۰۰۰۱۴
 تعلیم: افضل العلماء اور منشی فاضل (مدراس یونیورسٹی) ایم اے (۱۹۴۸)
 ایم لٹ (۱۹۶۵)
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر کے عہدے سے ریٹائر۔
 تصانیف: (۱) امام ابن تیمیہ ۶۱۹۵۹
 (۲) خانوادہ قاضی بدرالدولہ (جلداول) ۶۱۹۶۳
 (۳) مولانا باقر آگاہ
 (۴) قاضی رضی الدین مرتضیٰ رضی
 (۵) سید شاہ ابوالحسن قرظی
 (۶) اقطاب ویلور کے متعلق مختلف مضامین
 (۷) اردو ٹکسٹ برائے انٹرمیڈیٹ و بی اے

ان کے علاوہ پانچ کتابیں فارسی میں، چھ عربی میں اور پانچ انگریزی میں مختلف موضوعات پر ہیں۔
 بیرونی ممالک کا سفر: قاہرہ (۱۹۵۷ء) بیروت، دمشق اور حلب (۱۹۶۲ء) حجاز
 (۱۹۶۸ء) تاشقند، جارجوف اور ماسکو (۱۹۷۶ء) دبئی، شارجہ
 اور ابوظہبی (۱۹۷۹ء) پاکستان (۱۹۸۱ء)
 اعزازات، انعامات: صدر جمہوریہ ہند کا اعزاز برائے عربی۔

(ڈاکٹر) کہکشاں پروین

والد کا نام: سید مسعود الدین
 تاریخ پیدائش: ۲۶ فروری ۱۹۶۰ء، پورولیا (مغربی بنگال)
 پتہ: معرفت کے - ایم - سرویس ڈاکٹر ڈانگا - پورولیا - ۷۲۳۱۰۱
 تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: افسانے و مضامین لکھنا
 تصانیف: ایک مٹھی دھوپ (افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۶ء

کیف احمد صدیقی (اعتشام علی صدیقی)

والد کا نام: عبد المنان صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۱۲ جنوری ۱۹۴۳ء، سیتاپور (یوپی)
 پتہ: ۳۵ - بنگلہ - سیتاپور (یوپی) ۲۶۱۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو - تاریخ) بی ایڈ - ادیب کامل
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس - ریسرچ اسکالر

۴۴۸

- تصانیف:
- (۱) گرد کا درد (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۲
- (۲) سورج کی آنکھ " ۶۱۹۷۸
- (۳) سدا بہار نظمیں " ۶۱۹۷۹
- (۴) دلچسپ نظمیں " (بچوں کے لیے)
- (۵) دینی نظمیں (بچوں کے لیے)
- اعزازات و انعامات: ۶۱۹۷۲ میں "گرد کا درد" پر ۶۱۹۸۰ میں 'سدا بہار نظمیں' پر
 اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔
 (دستاویز، صفحہ ۲۱۲)

کیف، غلام محی الدین خاں

- والد کا نام: محمد رسول خاں
- تاریخ پیدائش: ۲۷ ستمبر ۱۹۱۷ء، ضلع بیدر شریف کرنالٹک اسٹیٹ
- پتہ: ۲۶۳ - ۳ - ۲۰ جلال کوچہ حسینی علم حیدر آباد (اے پی)
- تعلیم: بی اے (عثمانیہ)
- مشاغل و ملازمت: وظیفہ یاب ڈپٹی چیف اکاؤنٹنٹ اے پی الیکٹریٹی بورڈ
- تصانیف: کیف و سرور (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۴

کیفی اعظمی (سید اطہر حسین رضوی)

- والد کا نام: سید فتح حسین رضوی
- تاریخ پیدائش: ۲۱ فروری ۱۹۲۳ء، موضع مجواں (اعظم گڑھ - یو پی)
- پتہ: موضع وڈا کنجازہ مجواں، ضلع اعظم گڑھ (یو پی)

تعلیم: دبیر ماہر، دبیر کامل، عالم (لکھنؤ یونیورسٹی)، منشی، منشی کامل،
اعلیٰ قابل (الہ آباد یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری۔

تصانیف: (۱) جھنکار (شعری مجموعہ) ۶۱۹۴۱

(۲) آخر شب " ۶۱۹۴۸

(۳) آوارہ سجدے " ۶۱۹۷۴

(۴) ابلیس کی مجلس شوریٰ (طویل نظم)

(۵) ساحر لدھیانوی (ایک طویل خاکہ)

اعزازات، انعامات: سہتیہ اکادمی کا ایوارڈ، افر وایشین رائٹرز کالوٹس ایوارڈ۔

پدم شری (۶۱۹۷۳)

کیلاش ماہر (کیلاش چندر ماتھر)

والد کا نام: رام چندر ماتھر

تاریخ پیدائش: ۸ اکتوبر ۱۹۲۸ء، شہر مراد آباد (اتر پردیش)

پتہ: اے ۱/۱ وکرم وہار۔ لاجپت نگر۔ TV۔ نئی دہلی

تعلیم: ایم اے، ایل ایل بی، الہ آباد یونیورسٹی (۱۹۴۸ء) (معاشیات)

آگرہ یونیورسٹی (۱۹۵۱ء) ڈپلوما صنعتی تنظیم۔ رائل انسٹی ٹیوٹ

آف پبلک ایڈمنسٹریشن (لندن)

مشاغل، ملازمت: ڈائریکٹر منسٹری آف انڈسٹری۔ حکومت ہند۔ نئی دہلی

تصانیف: (۱) لمس ہوا (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۲

(۲) ہمارا قومی رہنما (انگریزی سے ترجمہ)

(۳) پہاڑ اور جنگل "

بیرونی ممالک کا سفر: پہلا سفر ۱۹۶۴ء میں ہوا جب یوگینڈا اور کینیا سرکاری کام سے جانا ہوا۔ دوسرا سفر ۱۹۶۸ء میں لندن، اسٹرم۔ ہیگ ڈبلن اور بیلفاست کا، تیسرا سفر ایک کانفرنس کے سلسلے میں ۱۹۸۲ء میں لیسوٹو کا کیا۔

ڈاکٹر کیول دھیر

والد کا نام: ہنس راج دھیر
تاریخ پیدائش: ۵ - ۱۰ - ۱۹۳۸ء، موضع گلو، ضلع منٹگمری (پاکستان)
پتہ: ۲۰ - چیمہ پارک - ماڈل گرام - لدھیانہ (پنجاب) ۱۴۱۰۰۲
تعلیم: میٹرک، جی یو ایم ایس (طب یونانی میں ڈگری)
مشاغل ملازمت: محکمہ صحت پنجاب میں میڈیکل آفیسر

تصانیف: (۱) منٹو میرا دوست ۱۹۶۲ء

(۲) بکھری ہوئی زندگی (افسانے) ۱۹۸۳ء

(۳) اپنا دامن اپنی آگ (") ۱۹۸۵ء

(۴) شیشے کی دیوار (ناول) ۱۹۸۶ء

ہندی۔ انگریزی۔ پنجابی اور اردو زبانوں میں ادب، طب اور نفسیات وغیرہ موضوعات پر ساٹھ دیگر تصانیف۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان کا ادبی سفر ۱۹۸۶ء

اعزازات و انعامات: بہار پرگتی سیل ہندی ساہتیہ پریشد ایوارڈ ۱۹۵۸ء، محکمہ السنہ پنجاب سرکار انعام

۱۹۶۳ء مرکزی سرکار کا انعام ۱۹۶۴ء، ۵۰-۵۰-۵۰ کا انسانی بھلائی کے لیے

ایشیائی اعزاز ۱۹۸۲ء، محکمہ السنہ پنجاب سرکار کا انعام ۱۹۸۳ء، اتر پردیش اردو

اکادمی کا انعام ۱۹۸۳ء اور ۱۹۸۵ء۔ چھ دیگر اعزازات و انعامات۔

گدّی، الیاس احمد

والد کا نام: احمد گدّی
تاریخ پیدائش: جنوری ۳۲ ۱۹۶۱، جھریا (بہار)
پتہ: فتح پور لین - ڈاکخانہ جھریا، ضلع دھنباڈ (بہار) ۸۲۸۱۱۱
تعلیم: میٹرک
مشاغل، ملازمت: تجارت
تصانیف: (۱) زخم (ناول)
(۲) حریم
(۳) آدمی (افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۱ء
اعزازات/افتاحات: مغربی بنگال اردو اکادمی (کلکتہ) سے 'آدمی' پر انعام ملا۔

گزنچین چندن (گزنچین داس چندن) / جی ڈی چندن

والد کا نام: ایشر داس
تاریخ پیدائش: ۷ اکتوبر ۱۹۲۲ء، باغبان پورہ - لاہور (پاکستان)
پتہ: جی۔ ۲۶، جنگ پورہ ایکس ٹیشن - نئی دہلی ۱۱۰۰۱۲
تعلیم: ایم اے (انگریزی ادب) ڈپلوما ان جرنلزم (پنجاب یونیورسٹی لاہور)
مشاغل، ملازمت: حکومت کی ملازمت سے سبکدوشی کے بعد خصوصی نامہ نگار

(منظور شدہ حکومت ہند) روزنامہ ”منصف“ حیدرآباد۔

تصانیف: (۱) ہماچل کا عوامی ادب اور روایات ۱۹۸۳ء

(ہندی سے ترجمہ)

(۲) اردو صحافت پر ایک نظر ۱۹۸۶ء

ان کے علاوہ دو کتابیں انگریزی میں بھی ہیں

* گوپال متل

والد کا نام: لالہ ولایتی رام

تاریخ پیدائش: ۶ جون ۱۹۰۷ء، مالیر کوٹلہ۔ (وفات: ۱۵ اپریل ۱۹۹۳ء نئی دہلی میں)

پتہ: ایف ۲۷۰۔ نیورا جندر نگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۶۰

تعلیم: بی اے (ساتھ دھرم کالج لاہور)

مشاغل، ملازمت: ماہنامہ ”تحریک“ (مارچ ۱۹۵۳ء۔ جون ۱۹۸۱ء) کے بندھونے

کے بعد ریٹائرڈ زندگی۔

تصانیف: (۱) پھول اور کانٹے (افسانے) غالباً ۱۹۴۱ء

(۲) گاندھی (سوانح) ” ۱۹۴۱ء

(۳) دورِ ہا (مجموعہ کلام) ۱۹۴۲ء

(۴) ظلمتِ نیم روز (ناول۔ ترجمہ آرتھر کوئسلر) ۱۹۵۳ء

(۵) ادب میں ترقی پسندی (اصلاً انگریزی) ۱۹۵۴ء

(۶) پتھر کے دیوتا (ترجمہ) ۱۹۵۵ء

(۷) کیفیٹ وارڈ ”

(۸) سورما کی ہار

(۹) چین میں اسلام کا ماضی اور حال

(۱۰) ببول کمیٹی

(۱۱) صحابیں اذان (دوسرا مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۰

(۱۲) لاہور کا جو ذکر کیا (یادداشتیں) ۶۱۹۷۱

بیرونی ممالک کا سفر، برطانیہ - مغربی جرمنی (۶۱۹۶۲) سیلون (۶۱۹۶۴) تھائی لینڈ -
ملاشیا - کوالالمپور - کپیوڈیا - سنگاپور (۶۱۹۷۱) لبنان - برطانیہ (۶۱۹۷۴)
اعزازات، انعامات، غالب ایوارڈ (۶۱۹۷۷) بہار اردو اکادمی، مجموعی خدمات پر
انعام ملا۔

گوریٹر، پروفیسر نظام الدین ایس

والد کا نام: شرف الدین گوریٹر

تاریخ پیدائش: ۱۳ اگست ۱۹۲۱ء، بھیمڑی (ضلع تھانہ - ہزاراشتر)

پتنہ: (۱) بیت اشرف - بندر روڈ - کلیان (ہزاراشتر) ۴۲۱۳۰۱

(۲) اعزازی ڈائریکٹر انجمن اسلام، اردو ریسرچ انسٹیٹیوٹ مقابل

وی ٹی اسٹیشن - بمبئی ۴۰۰۰۰۱

تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی - ڈی لٹ

مشاغل، ملازمت: اعزازی ڈائریکٹر انجمن اسلام، اردو ریسرچ انسٹیٹیوٹ بمبئی،

نیز ایڈیٹر "نوائے ادب (ششماہی) بمبئی ۴۰۰۰۰۱

تصانیف: (۱) نوائے وقت ۶۱۹۵۴

(۲) گلم سز آف اردو لٹریچر (انگریزی) ۶۱۹۶۱

(۳) اردو مراٹھی شبد کوش ۶۱۹۶۸

(۴) انڈو ایران ریلیشنز: کلچرل آپیکس ۶۱۹۷۰

(۵) طوطیان ہند ۶۱۹۷۴

ل

لاغر، اوم پرکاش

- والد کا نام : پنڈت کرم چند بھاردواج
 تاریخ پیدائش : ۲۲ اکتوبر ۱۹۲۷ء، جگرآؤں - ضلع لدھیانہ (پنجاب)
 پتہ : نہرو گراؤنڈ بالمقابل جنرل پوسٹ آفس - فرید آباد - ۱۲۱۰۰۱
 تعلیم : ایمرٹل
 مشاغل، ملازمت : تجارت
 تصانیف : (۱) احساسات (شعری مجموعہ) ۱۹۷۵ء
 (۲) محسوسات " ۱۹۸۰ء
 (۳) اندر دھنش (کہانیوں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء

* لاہوٹی، سری نیواس

- والد کا نام : بنسی دھر لاہوٹی
 تاریخ پیدائش : ۱۶ اکتوبر ۱۹۲۱ء (وفات : ۲۹ مئی ۱۹۹۲ء حیدرآباد، آندھرا پردیش)
 پتہ : دارالشفا - حیدرآباد (آندھرا پردیش) ۵۰۰۰۲۲
 تعلیم : جامعہ ملیہ اسلامیہ - علی گڑھ
 مشاغل، ملازمت : پڑھنا، لکھنا، سیاست میں حصہ لینا -
 تصانیف : (۱) ماٹی کے دیے (ہندی/ترجمہ و ترتیب)
 (۲) تلگو ادب کی تاریخ " "

(۳) مٹی کے چراغ (اردو/ترجمہ ترتیب)

(۴) اردو تلگو لغت

(۵) ہندی تلگو لغت

(۶) اردو ادب کی تاریخ (ہندی/ترجمہ و ترتیب)

بیرونی ممالک کا سفر: سوویت یونین، مصر، سوڈان، مشرقی یورپی ممالک و وسطی ایشیا
اعزازات، انعامات: حکومت ہند کی جانب سے عطا کردہ ”تامر پتر“

لیبق صلاح (لیبق خدیجہ)

والد کا نام: صلاح بن شمیر یا ورجنگ

تاریخ پیدائش:

پتہ: اردو لکچرر بی بی رضا کالج، گلبرگہ (کرنالک) ۵۸۵۱۰۱

تعلیم: ایم اے (علی گڑھ مسلم یونیورسٹی) ۱۹۶۶ ایم فل (۱۹۶۸)

جونیر ڈپلوما (فارسی) عثمانیہ

مشاغل، ملازمت: اردو لکچرر - نیر ریرچ اسکالر

تصانیف: ... میر شمس الدین فیض - حیات اور کارنامے ۱۹۷۹

(ایم فل کا مقالہ)

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی ۱۹۸۰ میں انعام دیا -

(دستاویز، صفحہ ۳۰۲)

م

م۔ احمد

والد کا نام :

تاریخ پیدائش : ۶ مارچ ۱۹۲۸ء، دہلی

پتہ : ۶۱۔ آئند لوک - نئی دہلی

مختلف منزل - اعظمہ کالے صاحب گلی قاسم جان دہلی ۶۰۰۰۱۱

تعلیم : ایم اے (فلسفہ) ایل ایل بی (وکالت)

مشاغل ملازمت : وکالت

تصانیف : (یہ سب کتابیں مزاحیہ اور طنزیہ ہیں)

۶۱۹۵۰ (۱) سنگ و خشت (منکد شیر خاں)

۶۱۹۵۱ (۲) شوخی و تبسم

۶۱۹۵۲ (۳) شوخ نظارے

۶۱۹۵۳ (۴) دردِ دل

۶۱۹۶۸ (۵) تین دیوانے

۶۱۹۷۳ (۶) لارڈ ٹمبلٹو کی خفیہ ڈائری

۶۱۹۷۴ (۷) ٹگوفے

۶۱۹۷۶ (۸) کچھ آہ کچھ واہ

۶۱۹۷۷ (۹) ذکر کچھ اپنا کچھ آپ کا

۶۱۹۷۸ (۱۰) ذرا مسکرا دو

۶۱۹۷۹ (۱۱) زخموں کی ہنسی

- (۱۲) گستاخی معاف ۶۱۹۸۰
 (۱۳) تو تمہارے لیے یہ دل حاضر ہے ۶۱۹۸۱
 (۱۴) چاہے ہنس لو چاہے رو لو ۶۱۹۸۳
 (۱۵) آدمی ہنسا بھی اور وہ کرنا بھی ۶۱۹۸۵
 ان کے علاوہ آٹھ کتابیں اور ہیں
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، سعودی عرب -

م۔ ق۔ خاں (ڈاکٹر محمد قمر الدین خاں)

- والد کا نام: محمد اکبر علی خاں سوری عرف محمد جمعہ خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جنوری ۱۹۴۰ء (سرٹیفکیٹ کے مطابق ۱۵ جنوری ۱۹۴۱ء)
 موضع بہیٹر (ضلع گیا۔ بہار)
 پتہ: حکیم عنایت کالونی۔ گیا (بہار) ۸۲۳۰۰۱
 تعلیم: ڈپلوما ان ایجوکیشن (۱۹۶۹ء) ایم اے (انگریزی ۱۹۷۲ء) اردو
 ۱۹۷۴ء اپنی اپنچ ڈی (انگریزی - ۱۹۸۱ء)
 مشاغل ملازمت: صدر شعبہ انگریزی - جواویر انٹر کالج - گیا (بہار)
 تصانیف: (۱) میں نہیں کہہ سکتا (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۸۰
 (۲) تنہائی میں مکالمہ " فروری ۱۹۸۷ء
 اعزازات، انعامات: "میں نہیں کہہ سکتا" کو اتر پردیش اردو اکادمی نے انعام
 سے نوازا۔

م۔م۔ راجندر (مدن موہن لال بھٹناگر)

والد کا نام: جگموہن لال

تاریخ پیدائش: ۲۱ اگست ۱۹۲۳ء، انبالہ چھاؤنی

پتہ: ۶۸۔ چتر و ہار - نئی دہلی ۱۱۰۰۹۲

تعلیم: ایم اے (ادبیات انگریزی واردو)

مشاغل، ملازمت: افسانہ نگاری اور صحافت

نصایف: (۱) گاندھی کی سوانح (ترجمہ) ۶۱۹۴۹

(۲) نقوش (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۴۹

(۳) کھوکھلے انبار " ۶۱۹۵۴

(۴) آگ و دھواں (ناول) ۶۱۹۶۱

(۵) " (ہندی ایڈیشن) ۶۱۹۶۲

(۶) آکاش گنگا (ہندی رسم الخط میں)

(افسانوی مجموعہ)

(۷) روشنی کے مینار " ۶۱۹۸۵

(۸) زندگی کا رقص " ۶۱۹۸۵

(۹) ماں (کارل کاپیک کے ڈرامے کا ترجمہ) ۶۱۹۸۵

(۱۰) آندو رام بروا (سوانح عمری) ۶۱۹۸۶

(۱۱) اچھوت (ملک راج آندے کے ناول کا ترجمہ)

اعزازات، انعامات: ۶۱۹۸۵ کا غالب ایوارڈ برائے اردو ڈرامہ

م۔ ندیم (محمد مہر الہی)

والد کا نام: شیخ محمد الہی

تاریخ پیدائش: ۵ جون ۱۹۳۷ء، اٹاواہ (یوپی)

مزل منزل کیاؤنڈ۔ سول لائن۔ علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۲

پتہ: ایم اے (اردو) بی کام۔ بی لب۔ ایس سی (علیگ)

تعلیم: مشاغل، ملازمت: لائبریرین جنرل ایجوکیشن سینٹر لائبریری۔ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

تصانیف: (۱) تیس مارغاں کے کارنامے (بچوں کے لیے) ۱۹۶۹ء

(۲) عقلمند مجھیرا (بچوں کے لیے ڈرامے) ۱۹۷۶ء

(۳) رابنسن کروسو (بچوں کے لیے) ۱۹۷۷ء

(۴) للی پٹ کا سفر (گیور کے سفر نامے سے ماخوذ) ۱۹۸۱ء

(۵) بکری دو گاؤں کھا گئی (بچوں کے لیے ڈرامے) ۱۹۸۵ء

(۶) رابن ہٹ کے کارنامے (بچوں کے لیے)

ما تھر، منوہر پرشاد

والد کا نام: سری رنگ پرشاد

تاریخ پیدائش: ۱۶ اکتوبر ۱۹۳۴ء، حیدر آباد

پتہ: منوہر بھون، عقب پنج گڑھ مارکیٹ حیدر آباد۔ ۵۰۰۴۸۲

تعلیم: بی اے۔ ایل ایل۔ بی

مشاغل، ملازمت: ایڈوکیٹ

تصانیف: (۱) بھگوان وینسکیٹشور (گائیڈ بک) ۱۹۶۷ء

(۲) اوپیندر موہن (سوانح) ۱۹۷۲ء

- (۳) ہنومان چالیسہ
 (۴) راگھویندر سوامی (سوانح) ۶۱۹۷۷
 (۵) مانگ پرکھو ہاراج ۶۱۹۸۱

ماجد جاتسی (عبدالماجد)

- والد کا نام: امام الدین
 تاریخ پیدائش: ۵ دسمبر ۱۹۳۶ء؛ جٹس ضلع رائے بریلی
 پتہ: ۹۵/۲۵ پیچ باغ کانپور - (یوپی)
 تعلیم: ادیب کامل، منشی کامل، ایم اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: کلرک مسلم جوہلی گریس انٹر کالج کانپور
 تصانیف: (۱) نور و نکبت ۶۱۹۷۵
 (۲) گل رعنا ۶۱۹۸۲

ڈاکٹر ماجد علی خاں

- والد کا نام: امجد علی خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۸ نومبر ۱۹۴۲ء، رامپور (یوپی)
 پتہ: ۲۷۳ - ڈاکٹر نگر، جامعہ نگر، نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم ایس سی، بی ایڈ، ایم ٹی ایچ، پی ایچ ڈی، ڈی ٹی ایچ،
 (علیگ) فاضل درس نظامی، فاضل دینیات، ای ایف ڈبلیو،
 (لندن)
 مشاغل، ملازمت: ریڈر، شعبہ اسلامک و عرب ایرانیٹن اسٹڈیز، جامعہ ملیہ اسلامیہ، نئی دہلی

تھانیف: (۱) تسلسلات امدادیہ ۶۱۹۷۱

(عاجی امداد الشہاب جرنل کے سلسلے کی تحقیق)

(۲) اسلام کا فلسفہ سیاسیات ۶۱۹۷۹

ان کے علاوہ تقریباً ۲۴ کتابیں انگریزی میں ہیں

بیرونی ممالک کا سفر، ٹرینڈاڈ اینڈ ٹوباگو (ویسٹ انڈیز) باربیڈوز۔ انگلستان۔
جرمنی۔ بلجیم۔ ہالینڈ۔ ماسکو (روس) افغانستان۔ پاکستان۔
سعودی عرب۔ کویت۔ دمشق وغیرہ،

اعزازات، انعامات، رابطہ عالم اسلامی مکہ مکرمہ سے سیرت صلعم کی کتاب (انگریزی)
پر عالمی انعام ۶۱۹۷۹ میں ملا۔

(ڈاکٹر) ماجدہ اسد

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۷ فروری ۱۹۳۹ء، چاندپور (ضلع بجنور۔ یوپی)

پتہ: ریڈ شعبہ ہندی۔ جامعہ ملیہ اسلامیہ۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (ہندی) علی گڑھ۔ ادیب کامل

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس اور تصنیف و تالیف

تھانیف: ہندی ادب کے بھگتی کال پر ستم ثقافت

۶۱۹۷۹ کے اثرات

ان کے علاوہ متعدد کتابیں ہندی میں ہیں۔

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی نے انعام دیا۔

دستاویز (مکمل) صفحہ ۳۰۳

* مالک رام

- والد کا نام: لالہ نہال چند
 تاریخ پیدائش: ۲۲ دسمبر ۱۹۱۲ء، پھلیا، گجرات - (وفات ۱۷ اپریل ۱۹۹۳ء نئی دہلی ۷۲)
 پتہ: سی۔ ۵۰۴۔ ڈی فنس کالونی۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۴
 تعلیم: ایم اے (تاریخ) ۱۹۳۰ء ایل ایل بی (۱۹۳۲ء) ادیب فاضل (۱۹۳۷ء)
 مشاغل، ملازمت: حکومت ہند فارن سروس سے ریٹائر ہونے کے بعد تھیں و تالیف
 تصانیف:
 (۱) ذکر غالب (غالب کی سوانح عمری) ۱۹۳۸ء
 (۲) عورت اور اسلام ۱۹۵۱ء
 (۳) تلامذہ غالب ۱۹۵۸ء
 (۴) میرزا غالب (انگریزی) ۱۹۶۸ء
 (۵) ایرانی شاہنشاہ کے ڈھائی ہزار سال ۱۹۷۱ء
 (۶) تذکرہ معاصرین (جلد اول) ۱۹۷۲ء
 (۷) وہ صورتیں الہی (نوادیبوں کے حالات ۱۹۷۴ء
 بہ شمول غالب)
 (۸) قدیم دلی کالج ۱۹۷۵ء
 (۹) تذکرہ معاصرین (جلد دوم) ۱۹۷۶ء
 (۱۰) فسانہ غالب (سوانح غالب سے متعلقہ مضامین) ۱۹۷۷ء
 (۱۱) تذکرہ معاصرین (جلد سوم) ۱۹۷۸ء
 (۱۲) " " (جلد چہارم) ۱۹۸۲ء
 (۱۳) حالی (انگریزی) ۱۹۸۲ء
 (۱۴) اسلامیات ۱۹۸۴ء
 (۱۵) گفتار غالب ۱۹۸۵ء

ان کے علاوہ تقریباً تیس کتابیں مرتبہ ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: مصر، فلسطین، اردن، لبنان، سوریہ (شام)، ترکی، عراق، ایران، فرانس، بلجیم، ہالینڈ، جرمنی، انگلستان، جبرالٹر، یونان، قبرص، کریٹ، افغانستان، روس۔

اعزازات، انعامات: سہتیہ اکادمی ایوارڈ۔ دلی اسٹیٹ ایوارڈ، یوپی حکومت ایوارڈ۔ یوپی اردو اکادمی ایوارڈ۔ غالب انسٹیٹیوٹ (مودی) ایوارڈ۔ میر اکادمی لکھنؤ سے امتیاز میر ایوارڈ اور افتخار میر ایوارڈ۔ بہار اردو اکادمی کا انعام وغیرہ۔

مانک ٹالا (گوپال کرشن)

والد کا نام: رام رتن مانک ٹالا

تاریخ پیدائش: ۲۱ ستمبر ۱۹۲۴ء، باغبان پورہ (نزد لاہور)

پتہ: ای۔ ۱۰۔ اسٹڈ اپارٹمنٹس۔ پالی ہل۔ کھار۔ بمبئی ۵۲۔ ۴۰۰۰

تعلیم: بی۔ ایس سی۔ ڈی اے وی کالج۔ لاہور

مشاغل، ملازمت: بزنس

تصانیف: (۱) پیاسی بیل (افسانوی مجموعہ) ۱۹۶۴ء

(۲) ماڈرن قصہ چار درویش (مزاحیہ ناول) ۱۹۷۰ء

(۳) دامن کی آگ (ناول) ۱۹۷۲ء

(۴) گناہ کا رشتہ (افسانوی مجموعہ) ۱۹۷۴ء

(۵) پنجرے کے پنجھے (افسانوں اور

انشائیوں کا مجموعہ)

(۶) پریم چند اور تصانیف پر چند کچھ نئے تحقیقی گوشے (۱۹۸۵ء)

بیرونی ممالک کا سفر: یورپ اور امریکہ کے کئی ممالک۔ مڈل ایسٹ اور جنوبی ایشیا کے چند ممالک۔

ماہر، اقبال احمد

والد کا نام: مقبول احمد
تاریخ پیدائش: ۱۶ جون ۱۹۱۹ء، الہ آباد (یوپی)
پتہ: ۲۳۷ - نخاس کہنہ، الہ آباد (یوپی) ۲۱۱۰۰۳
تعلیم: انٹر میڈیٹ (گورنمنٹ کالج الہ آباد)
مشاغل، ملازمت: ملازمت
تصانیف: (۱) دیارِ گنگ و جن (مجموعہ نظم)
(۲) لوحِ ادب (غزلیات)
اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام، آل انڈیا میرا کادمی سے
انعام اور امتیازِ میر کی سند۔

ماہر بلگرامی (ملاپت سہائے)

والد کا نام: شکر سہائے، جوہر بلگرامی
تاریخ پیدائش: ۲ دسمبر ۱۹۲۲ء، مقام بلگرام، ضلع ہردوئی
پتہ: ۱۹۴ - سرائے حسن گنج (ڈالی گنج) لکھنؤ (یوپی)
تعلیم: بی اے - ایل ایل بی۔
مشاغل، ملازمت: وکالت
تصانیف: (۱) نوائے سوز و ساز ۱۹۷۲ء

۶۱۹۷۳ (۲) خندہ گل

۶۱۹۸۲ (۳) صبحِ چین

۶۱۹۸۴ (۴) شامِ قفس

(۵) ایک اور ایک گیارہ

اعزازاتِ انعامات: حکومتِ یوپی کے محکمہ تعلیم سے، نیز اثر پردیش اردو اکادمی سے ۶۱۹۸۳ اور ۱۹۸۵ میں انعامات ملے!

ماہر چاند پوری، ڈاکٹر ایوب الہی

والد کا نام:

تاریخِ پیدائش: ۲۵ فروری ۱۹۲۵ء، چاند پور (بجنور - یوپی)

پتہ: مقبرہ II - مراد آباد (یوپی)

تعلیم: بی آئی ایم ایس

مشاغلِ ملازمت، طبابت

تصانیف: (۱) اوراقِ دل (مجموعہ کلام) ۱۹۷۴ء

(۲) قطارِ دل ۱۹۷۵ء

(۳) سچی راہ (ترجمہ) ۱۹۷۶ء

(ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۳۳)

ماہر حیدر آبادی (محمد عبدالکریم)

والد کا نام: محمد اکبر

تاریخِ پیدائش: ۳ مئی ۱۹۱۱ء، شہر حیدر آباد

پتہ: ۲۳-۹-۱۱ ملے پٹی۔ حیدر آباد (آندھرا پردیش) ۵۰۰۰۱
 تعلیم: انٹر میڈیٹ (عثمانیہ)
 مشاغل: ملازمت، شعر و سخن اور مضمون نگاری
 تصانیف: رنگ و بو (گلدستہ کلام)
 ۶۱۹۸۲

مائل ملیج آبادی (عبدالواحد خاں)

والد کا نام: عبدالقدیر خاں
 تاریخ پیدائش: ۱۴ اکتوبر ۱۹۱۷ء
 پتہ: محلہ مرزا گنج، قصبہ ملیج آباد، ضلع لکھنؤ (یوپی) ۲۲۷۱۱۱
 تعلیم: مڈل اردو اسکول۔ ادیب کامل (جامعہ اردو۔ علی گڑھ)
 مشاغل: ملازمت: زراعت۔ باغبانی اور لکھنا پڑھنا
 تصانیف: ۱۹۴۵ء سے ۱۹۸۶ء تک مختلف موضوعات پر ایک سو ساٹھ
 مطبوعہ کتب۔

مبارک شمیم

والد کا نام: عبدالعلی
 تاریخ پیدائش: ۱۳ مارچ ۱۹۲۴ء، شاہجہاں پور (یوپی)
 پتہ: محلہ احمد پور۔ شاہجہاں پور (یوپی)
 تعلیم: ایم اے۔ ایل ایل بی (نامکمل)
 مشاغل: ملازمت: فارمنگ اور مطالعہ
 تصانیف: نقشِ نوا (انتخاب کلام)
 ۶۱۹۷۸

اعزازات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
(دستاویز، صفحہ ۵-۳-۲۰۶)

مجتبیٰ حسین (محمد مجتبیٰ حسین)

والد کا نام: احمد حسین
تاریخ پیدائش: ۱۵ جولائی ۱۹۳۶ء، چنچولی (گلبرگہ)
پتہ: IV/11 این سی ای آر ٹی کیمپس۔ اروندو مارگ نئی دہلی ۱۱۰۰۱۲
تعلیم: بی اے۔ عثمانیہ یونیورسٹی (حیدرآباد) ۱۹۵۶ء
مشاغل، ملازمت: ایڈیٹر نیشنل کونسل آف ایجوکیشنل ریسرچ اینڈ ٹریننگ۔
نئی دہلی۔

تصانیف: (۱) تکلف برطرف ۱۹۶۹ء

(۲) قطع کلام ۱۹۶۹ء

(۳) قصہ مخمر ۱۹۷۲ء

(۴) بہر حال ۱۹۷۴ء

(۵) ضبط شدہ نظمیں (ترتیب بہ اشتراک
خلیق انجم)

(۶) آدمی نامہ ۱۹۸۱ء

(۷) بالآخر! ۱۹۸۲ء

(۸) جاپان چلو جاپان چلو (سفرنامہ) ۱۹۸۳ء

(۹) شیشہ و تیشہ (شاہد صدیقی کے کالموں کا

انتخاب و ترتیب)

(۱۰) جگدیش چندر بوس (ترجمہ)

(۱۱) ریڈ کراس کی کہانی (ترجمہ)

بیرونی ممالک کا سفر: ۸۰ ۶۱۹ میں یونیسکو کے ایشیائی ثقافتی مرکز (ٹوکیو) کی دعوت پر
جاپان کا دورہ کیا اور ۸۲ ۶۱۹ میں اردو مجلس کی دعوت پر فرانس
برطانیہ، جرمنی، امریکہ اور کینیڈا کا اور ابھی حال میں روس کا
دورہ کیا۔

اعزازات، انعامات: مختلف اردو اکادمیوں سے تقریباً سبھی کتابوں پر انعامات ملے
ہیں۔ اس کے علاوہ اڑیہ زبان کے ادیبوں کی تنظیم سرس سہتیہ
سمیتی کٹک نے ۶۱۹ ۷۹ میں ”ہاسیہ رتن“ کا اعزاز عطا کیا اور ۸۲ ۱۹۸۲
میں غالب انسٹی ٹیوٹ نے غالب ایوارڈ برائے طنز و مزاح دیا۔

مجرور سلطان پوری (اسرار حسن خاں)

والد کا نام: محمد حسین خاں

تاریخ پیدائش: ۱۵ ۶۱۹ سے ۱۷ ۶۱۹ تک کوئی ماہ کوئی دن۔ (نظام آباد
ضلع اعظم گڑھ۔ ریوپی)

پتہ: ۶۰۲ سی گل، سی، شرلی راجن روڈ۔ باندہ (ویسٹ)، بمبئی۔ ۵۰۰۰۵۰

تعلیم: فارسی، عربی اور طب یونانی

مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری، فلموں کے لیے گیت لکھنا۔

تصانیف: غزل (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹ ۵۶

اس کے بعد کئی ایڈیشن ”غزل“ ہی کے نام سے شائع ہوئے

اور آئندہ بھی اسی نام سے شائع کرنے کا ارادہ ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: تاشقند، سمرقند، ماسکو، پیرس، لندن، ماریشس،
کناڈا اور امریکہ۔

اعزازات و انعامات: غالب ایوارڈ دہلی۔ افتخار میر لکھنؤ۔ یوپی اردو اکادمی لکھنؤ سے
تین مرتبہ انعامات ملے۔

محبیب اللہ ندوی (مولانا)

- والد کا نام: شیخ حبیب اللہ
تاریخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۲۱ء کسی خورد (ضلع غازی پور یوپی)
پتہ: جامعۃ الرشاد۔ رشادنگر۔ اعظم گڑھ (یوپی) ۲۷۶۰۰۱
تعلیم: فاضل ندوۃ العلماء لکھنؤ
مشاغل، ملازمت: تقیف و تالیف و تدریس اور ادارت ماہنامہ الرشاد (اعظم گڑھ)
تصانیف: (۱) اہل کتاب صحابہ و تابعین ۶۱۹۵۱
(۲) اسلامی فقہ (چار جلدیں شائع ہو چکی ہیں) ۶۱۹۵۷
(۳) تبع تابعین ۶۱۹۵۹
(۴) اسلامی تعلیم (چار حصے، بچوں کے لیے) ۶۱۹۶۸
(۵) فقہ اسلامی اور دورِ جدید کے مسائل ۶۱۹۷۷
(۶) دینی مدارس اور ان کی ذمہ داریاں ۶۱۹۸۰
(۷) خطبہ نکاح ۶۱۹۸۱
(۸) عبادت و خدمت ۶۱۹۸۲
(۹) سرمد اور ان کی رباعیاں ۶۱۹۸۳
(۱۰) مسئلہ کفایت ۶۱۹۸۴
(۱۱) اسلامی قانونِ محنت و اجرت ۶۱۹۸۵
(مزدوروں کے مسائل اسلام کی روشنی میں)
(۱۲) اہل دل کی باتیں ۶۱۹۸۵

(۱۳) قرآن پاک کی تعلیم اور اس کی عظمت ۶۱۹۸۵

بیرونی ممالک کا سفر: ملیشیا، سنگاپور، سعودی عرب۔

اعزازات، انعامات: فقہ اسلامی اور دورِ جدید کے مسائل پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

(ڈاکٹر) محبوب راہی

والد کا نام: محمود خاں پٹیل

تاریخ پیدائش: ۲ جون ۱۹۳۹ء، موضع ماٹر گاؤں ضلع بلڈانہ (مہاراشٹر)

پتہ: مقام وڈا اکھانہ۔ باری ٹاکلی۔ ضلع اکولہ (مہاراشٹر) ۴۴۴۴۰۱

تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: (۱) ثبات (غزلیات) ۶۱۹۷۹

(۲) رنگارنگ (بچوں کی منظومات) ۶۱۹۸۲

(۳) تردید (غزلیات) ۶۱۹۸۳

(۴) بازیافت ۶۱۹۸۵

(۵) گل بوٹے (بچوں کی منظومات) ۶۱۹۸۶

(۶) ڈاکٹر مظہر حنفی۔ حیات شخصیت اور کارنامے ۶۱۹۸۷

اعزازات، انعامات: ۸۵-۸۶ء کے لیے اکولہ ضلع پریشد سے اور ۸۷-۸۸ء کے

لیے بحیثیت مدرس نیشنل ایوارڈ کا مستحق قرار دیا گیا۔ ثبات اور رنگارنگ

کو مہاراشٹر اردو اکادمی نے اور رنگارنگ کو بہار اردو اکادمی نے

اور تردید کو مہاراشٹر اردو اکادمی نے انعامات دیئے۔

محبوب صدیقی (ڈاکٹر محبوب احمد)

- والد کا نام: حاجی مسعود احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۵ فروری ۱۹۲۳ء، قصبہ کاندھلہ - ضلع مظفرنگر (یوپی)
 پتہ: ۶/۴۷۷ لطیف منزل - سرائے رحمان علی گڑھ (۷)
 تعلیم: کامل - فاضل دینیات منشی فاضل - پی۔ ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس، تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) آئینہ تنقید ۱۹۶۷ء
 (۲) شعر العرب ۱۹۷۸ء

محسن جلاکوی

- والد کا نام: مولانا عبدالواحد نقشبندی
 تاریخ پیدائش: ۱۵ اکتوبر ۱۹۴۱ء، چوہدرہ (مصطفیٰ آباد - مشرقی خاندیش)
 پتہ: ۸۶۷/۱۸ - ریلوے بلڈنگس ساؤتھ لالہ گوڑہ سکندر آباد ۱۷-۵
 تعلیم: ایم اے (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: ساؤتھ سنٹرل ریلوے سے وابستگی -
 تصانیف: (۱) انصاف (شعری مجموعہ) ۱۹۸۰ء
 (۲) پسِ مرگ (شاعر - سلطانی نقشبندی مردم) ۱۹۸۶ء
 (۳) سکندر آباد کی ادبی دستاویز ۱۹۸۷ء
 اعزازات، انعامات: د انصاف، پر آندھ لہر دیش اردو اکادمی کا ایوارڈ -

محسن خان (محمد محسن خان)

والد کا نام: عمر حیات خان
 تاریخ پیدائش: ۹ جولائی ۱۹۶۲ء، ملیج آباد
 پتہ: کنول ہار۔ ملیج آباد، لکھنؤ (یوپی) ۲۲۷۱۱۱
 تعلیم: ایم اے (اردو) لکھنؤ
 مشاغل، ملازمت: (۱) دوستی کا جشن (بچوں کے لیے) ۱۹۸۶ء
 تصانیف: (۲) منار ام کا گدھا " جنوری ۱۹۸۷ء
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان

محسن عظیم آبادی (پروفیسر محمد محسن)

والد کا نام: سید محمد رشید
 تاریخ پیدائش: ۳۰ جولائی ۱۹۱۰ء، پٹنہ بہار
 پتہ: دارالامان، بہونر پوکھڑ پٹنہ (بہار) ۸۰۰۰۰۴
 تعلیم: ایم اے (پٹنہ)، پی ایچ ڈی - اڈنبرا اسکات لینڈ
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر کے عہدے سے ریٹائر۔
 تصانیف: (۱) انوکھی مسکراہٹ اور دوسرے افسانے ۱۹۷۳ء
 (۲) نفسیاتی زاویے (مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۰ء
 (۳) سعادت حسن منٹو: اپنی تخلیقات کی روشنی میں ۱۹۸۲ء
 (ایک نفسیاتی تجزیہ)
 (۴) جائزے (نفسیاتی، ادبی اور شخصیتی) زیرِ طبع

بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان اور دوسرے یورپی ممالک
اعزازات، انعامات: ملک کے مختلف تعلیمی اور سائنسی انعامات، بہار اردو اکادمی ادبی
خدمت کے لیے۔ یوپی اردو اکادمی، ویسٹ بنگال اردو اکادمی اور
میر اکادمی مختلف تصانیف پر۔

محسن کمال (محمد محسن علی)

والد کا نام: محمد امیر علی
تاریخ پیدائش: یکم فروری ۱۹۴۱ء۔ بیدر
پتہ: ایڈیٹر گاوان ڈیلی۔ گچی مسجد تعلیم پنسال۔ بیدر (کرناٹک) ۵۸۵۴۰۱
تعلیم: بی۔ اے۔ سرٹیفکٹ کورس جرنلزم
مشاغل، ملازمت: ادارت ”گاوان“ اردو (روزنامہ)
تصانیف: (۱) اندراج (مسز اندرا گاندھی کو منظوم ۱۹۷۵ء
خراج عقیدت)
(۲) شہر غزل (بیدر کے شعراء وادبا کا تذکرہ ۱۹۸۳ء
اور منتخب کلام)
(۳) حرف حرف ابوہو (مجموعہ کلام) نہریر طبع
اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر حکومت کرناٹک سے انعام ملا۔

* محسنی، پرو فیسر شمس الرحمن

والد کا نام: ریاض احمد
تاریخ پیدائش: ۱۹۲۲ء، سہارنپور۔ (وفات: ۱۳ دسمبر ۱۹۹۲ء، ڈاکٹر، نئی دہلی ۲۵)

۱۵۸۔ ڈاکٹر نگر۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۲۵-۱۱

پتہ:

ایم اے

تعلیم:

مشاغل، ملازمت: پروفیسر کی حیثیت سے ریٹائر۔ تصنیف و تالیف کا سلسلہ جاری۔

تصانیف: (۱) اردو خطوط (بی اے کا مقالہ) ۶۱۹۴۶

(۲) شاہ ولی اللہ کے عمرانی نظریے ۶۱۹۴۶

(۳) حیات عبداللہ (بانی تحریک مسلم تعلیم نول ٹی گڈ) ۶۱۹۷۸

(۴) ہندوستانی مسلمانوں کی قومی تعلیمی تحریک ۶۱۹۸۶

محمد احمد رمز

والد کا نام: حامد علی

تاریخ پیدائش: ۱۹۳۲ء، سیتا پور (یوپی)

پتہ: ۱۰۰/۴۰۲ گنگولی محل۔ کانپور۔ یوپی۔

تعلیم: ہائی اسکول

مشاغل، ملازمت: ملازمت

تصانیف: وادی کا کل (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۳

محمد افضل اقبال (محمد افضل الدین اقبال)

والد کا نام: محمد شرف الدین

تاریخ پیدائش: ۵ اپریل ۱۹۴۴ء، حیدر آباد (اے پی)

پتہ: ۱۔ ۵-۲-۳۸، ہام باغ روڈ حیدر آباد دکن (اے پی) ۵۰۰۰۰۱

۲۔ ۱۱-۲-۳۵۵ نیو ملے پٹی " " " "

- تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی (عثمانیہ) ڈپلوما ان عربی
 مشاغل، ملازمت: لکچرر شعبہ اردو عثمانیہ یونیورسٹی۔ حیدر آباد
 تصانیف: (۱) پرنٹنگ کی کہانی (تاریخ فن طباعت) ۶۱۹۶۵
 (۲) تذکرہ سعید (مرتبہ۔ اردو و انگریزی) ۶۱۹۷۳
 (۳) مدارس میں اردو ادب کی نشوونما (جلد اول) ۶۱۹۷۹
 (۴) فورٹ سینٹ جارج کالج ۶۱۹۷۹
 (دکنی زبان و ادب کا ایک اہم مرکز)
 (۵) جنوبی ہند میں اردو صحافت (۱۸۵۷ء سے پیشتر) ۶۱۹۸۱
 (۶) اردو کا پہلا ڈرامہ اور کیپٹن گرین آوے ۶۱۹۸۴

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب ۶۱۹۶۷ اور ۶۱۹۸۱ میں
 اعزازات، انعامات: (۱) مدارس میں اردو ادب کی نشوونما جسے آندھرا پردیش اردو اکادمی
 کا انعام ملا۔ (۲) فورٹ سینٹ جارج کالج بہتر اتر پردیش اردو اکادمی
 کا ایوارڈ ملا۔ (۳) جنوبی ہند میں اردو صحافت کو مغربی بنگال اردو اکادمی
 اور اتر پردیش اردو اکادمی کے ایوارڈ ملے (۴) اردو کا پہلا ڈرامہ اور
 کیپٹن گرین آوے کو آندھرا پردیش اردو اکادمی اور اتر پردیش اردو
 اکادمی کے ایوارڈ ملے۔

(ڈاکٹر) محمد اکرام خاں

- والد کا نام: داؤد خاں
 تاریخ پیدائش: یکم نومبر ۱۹۱۶ء، سکندر پور غورد (ضلع مظفرنگر۔ یوپی)
 پتہ: اکرام ہاؤس، جامعہ نگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (کولمبیا، نیو یارک)۔ (امریکہ)

مشاغل، ملازمت: استادوں کے مدرسہ جامعہ ملیہ اسلامیہ سے ریٹائر ہونے کے بعد

تصنیف و تالیف

نصایف: (۱) بچوں کے جذباتی مسائل ۶۱۹۸۱

(۲) تعلیم - نظریہ اور عمل ۶۱۹۸۳

(۳) تعلیم اور اس کے وسائل ۶۱۹۸۵

(۴) رہنمائی اور تعلیم ۶۱۹۸۶

بیرونی ممالک کا سفر، اریک، انگلستان، فرانس، جرمنی، ناروے اور سویڈن۔

اعزازات انعامات: کتاب نمبر ۱-۲-۳ پر اردو اکادمی اتر پردیش سے اور کتاب

نمبر ۲ پر بنگال اردو اکادمی کے انعامات ملے۔

محمد امین

والد کا نام: حاجی حافظ محمد طیب

تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۲۳ء، سریلیا (ضلع اعظم گڑھ - یوپی)

پتہ: امینس لاج - ۹ جوگا بائی - ڈاکخانہ جامعہ نگر - نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم اے (جغرافیہ) علیگ

مشاغل، ملازمت: معنی سے ریٹائر ہونے کے بعد تصنیف و تالیف اور مطالعہ

نصایف: (۱) گگارن - دنیا کا پہلا خلا باز ۶۱۹۹۰

(۲) سورج اور اس کا خاندان ۶۱۹۹۴

(۳) زمین کی کہانی چٹانوں کی زبانی ۶۱۹۹۶

(۴) مغربی افریقہ کی مزیدار کہانیاں ۶۱۹۸۴

(۵) شمالی افریقہ اور مصر کی مزیدار کہانیاں ۶۱۹۸۵

(۶) سوڈان کی مزیدار کہانیاں ۶۱۹۸۶

- (۷) مشرق وسطیٰ اور ملاگاسی کی مزیدار کہانیاں ۶۱۹۸۶
- (۸) ریتھوپیاں کی مزیدار کہانیاں حصہ اول و دوم (۱) زیرِ طبع
- یہ تمام کتابیں بچوں کے لیے ہیں۔
- بیرونی ممالک کا سفر: درس و تدریس کے لیے اتھوپیا، زامبیا، تنزانیہ، کینیا اور مغربی افریقہ کے ممالک میں قیام اور مشاہدہ
- اعزازات، انعامات: »مغربی افریقہ کی مزیدار کہانیاں« پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

محمد ایوب ندوی

- والد کا نام: محمد اسماعیل
- تاریخ پیدائش: ۶ جون ۱۹۵۴ء، مینگورہ (کرناٹک)
- پتہ: جامعہ اسلامیہ پوسٹ بکس نمبر ۱۰۔ بھٹکل (کرناٹک) ۵۸۱۳۲۰
- تعلیم: فاضل ندوۃ العلماء لکھنؤ ۱۹۷۴ء
- مشاغل، ملازمت: درس و تدریس جامعہ اسلامیہ بھٹکل
- تصانیف:
- (۱) اذکارِ صلوة ۶۱۹۷۸
- (۲) احکامِ رمضان ۶۱۹۸۰
- (۳) احکامِ عید الاضحیٰ و عقیقہ ۶۱۹۸۳
- (۴) شافعی فقہ (حصہ اول) ۶۱۹۸۳
- (۵) تقسیم میراث زیرِ طبع

محمد حاتم رام پوری

- والد کا نام: شیخ عبدالعزیز
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جنوری ۱۹۲۵ء، قصبہ رام پور (ضلع چمپارن۔ بہار)
 پتہ: محلہ اسلام پور۔ قلم باغ روڈ۔ مظفر پور (بہار)
 تعلیم: ایم اے (اردو - فارسی) بہار یونیورسٹی۔ مظفر پور
 مشاغل: ملازمت، لکھنا پڑھنا
 تصانیف: (۱) اردو ڈرامے
 (۲) تصویرِ بشر و اقبال کا مرد مومن ۱۹۷۹ء
 (۳) اقبال فہمی زیرِ طبع
 اعزازات، انعامات: دوسری کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۳۱۴)

(پروفیسر) محمد حسن

- والد کا نام: محمد الطاف حسن
 تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۲۶ء، مراد آباد (یوپی) درحقیقت ۲۵ محرم الحرام
 ۱۳۴۵ھ مطابق ۵ اگست ۱۹۲۶ء
 پتہ: ڈی۔ ۷، ماڈل ٹاؤن۔ دہلی ۱۱۰۰۰۹
 تعلیم: ایم اے۔ ایل ایل بی۔ پی ایچ ڈی (لکھنؤ یونیورسٹی)
 مشاغل: ملازمت: پروفیسر اردو، جواہر لال نہرو یونیورسٹی۔ نئی دہلی۔
 تصانیف: (۱) ہندی ادب کی تاریخ ۱۹۵۵ء

(۳) دہلی میں اردو شاعری کا فکری و تہذیبی پس منظر ۶۱۹۶۴
(تنقید)

(۳) مورینکھی (ڈرامہ) ۶۱۹۷۵

(۴) جدید اردو ادب (تنقید) ۶۱۹۷۶

(۵) آشنا ساچرے " ۶۱۹۸۰

(۶) عرصہ ہنر " ۶۱۹۸۰

(۷) ادبی تنقید "

(۸) شعر نو "

(۹) اردو ادب میں رومانوی تحریک "

(۱۰) جلال لکھنوی "

(۱۱) ادبی سماجیات "

(۱۲) معاصر ادب کے پیش رو "

(۱۳) مطالعہ سودا "

(۱۴) ہیئت تنقید "

(۱۵) قدیم اردو ادب کی تنقیدی تاریخ

ان کے علاوہ تقریباً چھ کتابیں ڈرامے پر، پانچ کتابیں مرنہ

اور نو کتابیں متفرق موضوعات پر کچھ تالیف، کچھ ترجمہ ہیں۔ نیز اردو

شعرا پر تین کتابیں انگریزی میں اور ہندی میں چار کتابیں ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۶۱۹۵۵، ۶۱۹۷۷، ۶۱۹۸۰، ۶۱۹۸۵، انگلستان

جرمنی، فرانس، سوئزرلینڈ ۶۱۹۷۳، اٹلی، لبنان، دوبارہ انگلستان

۶۱۹۸۴، سہ بارہ انگلستان، امریکہ، کناڈا ۶۱۹۸۵ میں

اعزازات، انعامات: ہم سب غالب ایوارڈ برائے ڈرامہ۔ اتر پردیش اردو اکادمی کا

مجموعی خدمات پر ایوارڈ ۶۱۹۸۶۔ آندھرا پردیش ساہتیہ اکادمی

کا انعام کپڑے کا چاند، پر۔ بنگلہ سائیتہ سماعتنا ایوارڈ ۸ ۶۱۹ اور
دہلی سائیتہ پریشد کا انعام ۶۱۹۸۴

(ڈاکٹر سید محمد حسنین)

والد کا نام: سید محمد رشید
تاریخ پیدائش: ۲۷ فروری ۱۹۲۵ء پٹنہ (بہار)
پتہ: الامن - بھنور پوکھر۔ پٹنہ (بہار) ۸۰۰۰۰۴
تعلیم: ایم اے (اردو) پٹنہ کالج ۱۹۴۶ء۔ پی ایچ ڈی (بہار یونیورسٹی)
۶۱۹۵۶

مشاغل ملازمت:

- تصانیف:
- (۱) شریا کا خواب (کہانی) ۶۱۹۴۰
  - (۲) بہار کے لڑچراغ (خاکے) ۶۱۹۵۲
  - (۳) مرزا محمد علی فدوی (دو حصے - تحقیق) ۶۱۹۵۴
  - (۴) برزخ کا شاعرہ (ڈرامہ) ۶۱۹۵۷
  - (۵) صنفِ انشائیہ اور انشائیے (تنقید) ۶۱۹۵۸
  - (۶) نیل مرام (افسانے - خاکے - رپورٹاژ) ۶۱۹۶۸
  - (۷) نشاطِ خاطر (انشائیہ) ۶۱۹۷۶
  - (۸) جہاتِ کلیم (پروفیسر کلیم احمد کی تہنیت میں مقالے/ترجمہ) ۶۱۹۷۶
  - (۹) نمود ہستی (سیرتی و سوانحی مقالے) ۶۱۹۸۰
  - (۱۰) زندگی گانی بے نظیر ۶۱۹۸۱
  - (۱۱) نفسی مطلب (ادبی و تنقیدی مضامین) ۶۱۹۸۴

اعزازات، انعامات: 'منشاط خاطر' پر ۱۹۷۷ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام۔

محمد فہیل

- والد کا نام: محمد اسماعیل
 تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۴۴ء، جوینور (لوہی)
 پتہ: ۸، برج پوری، پروانہ روڈ، دہلی ۱۱۰۰۵۱
 تعلیم: ایم ایس سی (نباتات) بی ایڈ، ڈپلوما ان جرنلزم، ایڈوانس
 ڈپلوما ان ماس میڈیا۔
 مشاغل، ملازمت: نائب مدیر مجلہ "سائنس کی دنیا"
 تصانیف: (۱) عجیب و غریب جانور ۱۹۷۶ء
 (۲) آلودگی (ایم ایس سی شیکری کی کتاب کا ترجمہ)
 (۳) ہندوستان میں سائنس اور ٹیکنالوجی زیرِ طبع
 (رحمن صاحب کی کتاب کا ترجمہ)

(پروفیسر) محمد ذاکر

- والد کا نام: محمد سمیع
 تاریخ پیدائش: ۱۹۳۲ء، دہلی۔
 پتہ: (۱) ۴۹۶ - چوڑی والاں - دہلی - ۱۱۰۰۰۶
 (۲) پروفیسر شعبہ اردو - جامعہ ملیہ اسلامیہ - نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس - پروفیسر اردو، جامعہ ملیہ اسلامیہ نئی دہلی

- تصانیف:
- (۱) ہندوستان — آج اور کل ۶۱۹۵۹
(پنڈت جواہر لال نہرو کی کتاب کا ترجمہ)
- (۲) ابتدائی اردو ریڈر (مرتبہ) ۶۱۹۷۱
- (۳) اردو نثر و نظم کے نمونے ۶۱۹۷۲
- (۴) آزادی کے بعد ہندوستان کا اردو ادب ۶۱۹۸۱
- (۵) ہمالیہ کی چوٹیوں پر (ترجمہ)
- ان کے علاوہ غیر اردو داں طبقے کو انگریزی کے ذریعے اردو سکھانے کے لیے تین کتابیں انگریزی میں ہیں۔

محمد راج ندوی (مولانا سید محمد راج حسنی)

- والد کا نام: سید رشید احمد حسنی
- تاریخ پیدائش: ۱۸ اکتوبر ۱۹۲۹ء، تکیہ کلاں رائے بریلی - (یوپی)
- پتہ: (۱) دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ (یوپی)
- (۲) تکیہ کلاں - رائے بریلی (یوپی)
- تعلیم: تعلیم دارالعلوم ندوۃ العلماء، دارالعلوم دیوبند، دیگر مدارس
- (فاضل دینیات و ادب عربی)
- مشاغل، ملازمت: تدریس، تفسیر، استاد دارالعلوم ندوۃ العلماء۔ صدر شعبہ عربی ندوۃ العلماء
- تصانیف:
- (۱) مقامات مقدسہ اندازاً ۶۱۹۶۰
- (۲) جزیرۃ العرب ۶۱۹۶۲
- (۳) دو مہینہ امریکہ میں ۶۱۹۸۰
- (۴) حج و مقامات حج ۶۱۹۸۱
- (۵) تعلیم اور سماج ۶۱۹۸۴

۶۱۹۸۶

(۶) ایک ہفتہ ترکی میں

عربی کی تصانیف ان کے علاوہ ہیں۔

یرونی ممالک کا سفر: عرب دنیا میں سعودی عرب کئی بار (پہلی بار ایک سال قیام رہا)
عراق، شام، اردن، لبنان، کویت، قطر، بحرین، الجزائر، مراکش اور
دیگر ممالک میں ترکی پاکستان اور یورپ کئی مرتبہ۔ امریکہ ایک بار۔

اعزازات، انعامات: عربی میں لیاقت کا انعام اور سند از صدر جمہوریہ ہند۔

محمد سالم

والد کا نام: نبی اختر

تاریخ پیدائش: ۶ اپریل ۱۹۳۲ء در بھنگہ

پتہ: 'کاشانہ اختر' محلہ ہمدولی، در بھنگہ (بہار) ۸۴۶۰۰۶

تعلیم: آئی اے۔

مشاغل، ملازمت: تنقیدی مضامین لکھنا نیز شعر گوئی۔

تصانیف: (۱) زاویہ خیال (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۵

(۲) صباے سنگ (شعری مجموعہ) زیر طبع

(ڈاکٹر) محمد سعید

والد کا نام: محمد صدیقی

تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۵۰ء آگرہ (یوپی)

پتہ: ۴۶۱، ڈاکرنگر، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم کام - پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: صدر، شعبہ کامرس، جامعہ ملیہ اسلامیہ
 تصانیف: دفتری انتظامیہ
 ۱۹۸۰ء
 اس کے علاوہ انگریزی اور ہندی میں متعدد کتابیں۔ نیز ایک
 کتاب عربی میں ملاقات عامہ پر ہے، جو مہدالادارۃ بغداد کے
 تعاون سے ۱۹۸۳ء میں شائع ہوئی ہے
 بیرونی ممالک کا سفر: عراق، سعودی عرب اور اردن وغیرہ
 اعزازات، انعامات: حکومت عراق سے ملی کتب کے پروجکٹ میں تعاون کے لیے
 خصوصی انعام۔

محمد طیب

والد کا نام: مولوی طفیل احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۵ ستمبر ۱۹۱۱ء، کرات پور ضلع، بجنور (یوپی)
 پتہ: ۲۷۲ - جامعہ نگر - نئی دہلی - ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: بی اے (جامعہ)
 مشاغل، ملازمت: جامعہ میں اکاؤنٹس آفیسر کے عہدے سے ۱۹۷۵ء میں ریٹائر ہوا۔
 تصانیف: ڈاکٹر ذاکر حسین - ایک سوانح (ترجمہ) ۱۹۷۶ء
 بیرونی ممالک کا سفر: صرف جزد اور مکہ

محمد عبدالحکیم

والد کا نام: محمد عبدالصمد

تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۵۰ء، ضلع وردنگل۔ (آندھرا پردیش)
 پتہ: ۱۲/۱۰-۱۶ ملک پیٹ۔ حیدرآباد (آندھرا پردیش)
 تعلیم: ایم اے (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر (جامعہ عثمانیہ) حیدرآباد۔ لکچرر برائے زبانِ اردو
 گورنمنٹ جونیئر کالج۔ کریم نگر۔ آندھرا پردیش۔
 تصانیف: گوپال متل۔ ایک مطالعہ ۱۹۷۷ء

(مولانا) محمد عبدالسلام خاں

والد کا نام: حافظ عبدالغفار خاں
 تاریخ پیدائش: مارچ ۱۹۱۲ء (رام پور)
 پتہ: گھیریوسف خاں۔ رام پور (یوپی) ۲۲۲۹۰۱۱
 تعلیم: فاضل مدرسہ عالیہ رام پور، مولوی فاضل و منشی فاضل پنجاب
 یونیورسٹی اور میٹرک
 مشاغل، ملازمت: ریٹائرڈ بحیثیت پرنسپل مدرسہ عالیہ۔ رام پور
 تصانیف: (۱) تفسیر تقریب القرآن (بہ اشتراک مولانا
 عبد الوہاب خاں رحمہ) سورۃ بقرہ
 ۱۳۸۷ھ
 (۲) افکارِ رومی ۱۹۸۱ء
 (۳) افکارِ اقبال زیرِ طبع

محمد عبداللطیف خاں

والد کا نام: محمد عبدالرحیم خاں

تاریخ پیدائش: ۲۶ جنوری ۱۹۱۵ء، حیدرآباد (اے پی)
پتہ: عذرا منزل - سالار جنگ کالونی - مکان نمبر ۴۹/۸۶-۴ - ۹ ٹولی چوکی

روڈ - حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۰۹

تعلیم: ایم اے - بی ایڈ

مشاغل/ملازمت: بحیثیت پرنسپل وظیفہ یاب

تصانیف: (۱) غذا اور اس کی اہمیت ۱۳۶۶ھ

(۲) بچوں کی نشوونما میں غذا کی اہمیت ۱۹۴۵ء

(۳) پیکرِ غالب ۱۹۶۹ء

(۴) رباعیات بابا طاہر عریاں ہمدانی کا فارسی

سے منظوم ترجمہ

(ڈاکٹر) محمد عمر

والد کا نام: شیخ منور

تاریخ پیدائش: ۲ فروری ۱۹۳۱ء

پتہ: ریڈر شعبہ تاریخ - مسلم یونیورسٹی - علی گڑھ (یو پی) ۲۰۲۰۰۱

تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی (تاریخ)

مشاغل/ملازمت: تعینف وتالیف

تصانیف: (۱) ہفت تماشا (فارسی سے ترجمہ) ۱۹۶۸ء

(۲) اٹھارہویں صدی میں ہندوستانی معاشرت ۱۹۷۳ء

(۳) ہندوستانی تہذیب کا مسلمانوں پر اثر ۱۹۷۵ء

(۴) ہندوستان اٹھارہویں صدی میں ۱۹۷۸ء

(انگریزی سے ترجمہ)

امارات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

محمد قاسم قاسمی سہارنپوری ثم الدہلوی

- والد کا نام: قاری ناظر حسین
 تاریخ پیدائش: ۱۲ دسمبر ۱۹۵۸ء موضع جندہیڑی پوسٹ بہٹ (ضلع سہارنپور یوپی)
 پتہ: مکان ۲۱۱۳ رودگران بازار لال کنوان دہلی ۱۰۰۰۶
 تعلیم: فراغت شعبہ حفظ - سند فراغت قرأت و تجوید - فاضل عربی دارالعلوم دیوبند - ادیب کامل - معلم اردو علی گڑھ
 مشاغل، ملازمت: امامت - قنوی نویسی - درس و تدریس
 تصانیف: (۱) جامع القواعد ۶۱۹۸۱
 (۲) حضرت ابو ہریرہؓ (سوانح حیات) ۶۱۹۸۲
 (۳) محمد بن قاسم فاتح سندھ ۶۱۹۸۶
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان - افغانستان - بنگلہ دیش - ملیشیا - بلسہ قرأت کیش

حکیم محمد منظور

- والد کا نام: حکیم علی محمد
 تاریخ پیدائش: ۱۷ جنوری ۱۹۳۷ء سری نگر (جوتن کشمیر)
 پتہ: ۱۳ حکیم خول، آخون صاحب، گوجوارہ، سری نگر (کشمیر)
 تعلیم: انٹر
 مشاغل، ملازمت: ایڈیشنل سکریٹری، محکمہ زراعت، سول سکریٹریٹ، جوتن/سری نگر۔
 تصانیف: (۱) ناتمام (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۷

(۲) لہولس چنار (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۱

اعزازات انعامات: جتوں کشیر اردو اکادمی، اتر پردیش اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی، مغربی بنگال اردو اکادمی کے انعامات ملے۔

محمد نظر علی خاں (عرف محمد میاں)

والد کا نام: میر غنشی شوکت علی خاں

تاریخ پیدائش: ۶۱۹۳۷ ماہ فروری۔ رام پور (یوپی)

پتہ: بی۔ ۳۹ نظام الدین دیسٹ۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۱۳

تعلیم: فاضل درس نظامی مدرسہ عالیہ رامپور۔ فاضل تفسیر لکھنؤ یونیورسٹی،

فاضل ادب الہ آباد بورڈ

مشاغل ملازمت: آفیسر سفارت خانہ کویت۔ نئی دہلی

تصانیف: حیاتِ جلالی ۶۱۹۸۶

بیرونی ممالک کا سفر: کویت۔ سعودی عربیہ

محمد نعمان (محمد نعمان خاں)

والد کا نام: محمد سلیمان خاں

تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۶۱۹۵۲ بھوپال

پتہ: ۵۶۔ ندیم روڈ، ابراہیم پورہ۔ بھوپال

تعلیم: ایم اے (اردو)

مشاغل ملازمت: اسسٹنٹ پروفیسر شعبہ اردو سیفیہ کالج بھوپال

تصانیف: (۱) نذرِ تخلص (یکے از مرتبین) ۶۱۹۸۱

(ڈاکٹر) محمد ہاشم

- والد کا نام: سید حامد حسن
 تاریخ پیدائش: ۶ مئی ۱۹۵۷ء (امروہہ - یوپی)
 پتہ: شعبہ اردو - مسلم یونیورسٹی علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی (علی گڑھ مسلم یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) تحقیق و تدوین ۶۱۹۷۸
 (۲) اردو تنقید کی اساس ۶۱۹۷۹
 اعزازات، انعامات: بہار اردو اکادمی سے انعام ملا۔

(ڈاکٹر) محمد حسین

- والد کا نام: شیخ محمد حسین
 تاریخ پیدائش: ۶ جولائی ۱۹۳۲ء، موضع ترکو لیل صاحب گنج (ضلع دیوبند - یوپی)
 پتہ: شیخ منزل - ڈی روڈ - علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ) پوسٹ ڈاکٹریٹ
 ریڈنگ یونیورسٹی (انگلینڈ)
 مشاغل، ملازمت: استاد شعبہ انگریزی مسلم یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) انگریزی ادب کی مختصر تاریخ ۶۱۹۷۰
 (۲) کلاسیکی مغربی تنقید ۶۱۹۷۵

(۳) تالستانے دسواخ اور علمی خدمات ۶۱۹ ۷۶
 اعزازات، انعامات: انگریزی ادب کی مختصر تاریخ پر اردو اکادمی اترپردیش سے
 انعام ملا۔
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان و یورپ (۶۴-۶۱۹۶۳)

(ڈاکٹر) محمد یونس نگرانی ندوی

والد کا نام: محمد اویس نگرانی ندوی
 تاریخ پیدائش: ۲۴ جولائی ۱۹۴۱ء، نگرام (ضلع لکھنؤ، یوپی)
 پتہ: شعبہ عربی۔ لکھنؤ یونیورسٹی (یوپی) ۲۲۶۰۰۷
 تعلیم: فاضل ندوۃ العلماء۔ ایم اے۔ پی ایچ ڈی۔ لکھنؤ یونیورسٹی۔
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ لکھنؤ یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) تھوڑی دیر اہل حق کے ساتھ
 (۲) مثالی خواتین
 (۳) خیالات
 (۴) نئی عرب دنیا
 (۵) علماء ادران کی علمی خدمات
 (۶) نماز کی حقیقت اور ضروری دعائیں
 اعزازات، انعامات: ۱۹۸۰ء اور ۱۹۸۴ء میں اترپردیش اردو اکادمی سے اور
 ۱۹۸۱ء میں آل انڈیا میر اکادمی لکھنؤ سے انعامات ملے۔

ڈاکٹر سید محمود الحسن

- والد کا نام: سید ممتاز حسین
 تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۳۶ء، موضع کنگر موسیٰ (فیض آباد۔ یوپی)
 پتہ: نسرين منزل۔ بارود خانہ۔ گول گنج۔ لکھنؤ۔
 تعلیم: ایم اے، ایل ایل بی، پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: استاد شعبہ اردو، لکھنؤ یونیورسٹی۔ لکھنؤ
 تصانیف: (۱) لسانیات اور اردو ۱۹۶۸ء
 (۲) اردو تنقید میں نفعیاتی عناصر ۱۹۷۰ء
 (۳) غنیمہ و گل ۱۹۷۲ء
 (۴) سروادھی سینا (ترتیب) ۱۹۷۲ء
 (۵) افکارِ انیس ۱۹۷۳ء
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلینڈ ۱۹۸۵ء، کانفرنس میں شرکت
 اعزازات، انعامات: حکومتِ اتر پردیش، اردو اکادمی یوپی۔ اردو اکادمی بہار سے
 کتابوں پر انعامات ملے۔

ڈاکٹر محمود الحسن

- والد کا نام: شیخ رمضان علی
 تاریخ پیدائش: ۱۹۳۸ء (تقریباً)
 پتہ: موضع وڈا کھانہ پیڈار۔ ضلع بستی (یوپی)
 تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (اسلم یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت:

تصانیف: عربوں میں تاریخ نگاری کا آغاز و ارتقا ۶۱۹۷۵
اعزازات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
(دستاویز، صفحات ۳۱۹-۳۲۰)

(پروفیسر) محمود الہی

والد کا نام: مولانا علیم اللہ
تاریخ پیدائش: ۲ ستمبر ۱۹۲۰ء، ٹانڈہ ضلع فیض آباد (یوپی)
پتہ: پروفیسر شعبہ اردو، گورکھپور یونیورسٹی، گورکھپور (یوپی) ۲۷۳۰۰۱
تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت: پروفیسر و صدر، شعبہ اردو، گورکھپور یونیورسٹی
تصانیف: (۱) صحیفہ محبت (مہدی افادی کے خطوط
بیگم مہدی کے نام) ترتیب
(۲) خطِ تقدیر - اردو کا پہلا ناول (تصنیف مولوی
کریم الدین) ترتیب
(۳) بازیافت (مجموعہ مضامین)
(۴) نکات اشعرا (میر تقی میر)
(۵) فسادِ معجائب کا بنیادی متن
(۶) تذکرہ شورش (غلام حسین شورش)
(۷) اردو قصیدہ نگاری کا تنقیدی جائزہ (تحقیقی مقالہ)
(۸) انتخاب منظومات (قصیدہ - غزل - نظم - مثنوی - مرثیہ)
۶۱۹۷۸

محمود شکیل (محمود حسین)

والد کا نام: شیخ حسین
 تاریخ پیدائش: ۷ اگست ۱۹۴۷ء، موضع جے پور (نظام آباد - آندھرا پردیش)
 پتہ: مکان نمبر ۱/۸۰۳۰۲۱۷، محلہ چالیس مکان، عقب گورنمنٹ
 ہائی اسکول، میر پیٹ - حیدر آباد ۵۰۰۸۹۰
 تعلیم: بی اے (فیل)
 مشاغل، ملازمت: کنٹرکشن سوپر وائزر
 تصانیف: (۱) تحفہ (فیلی پلاننگ پروگرام) ۱۹۷۹ء
 (۲) ٹکڑے ٹوٹے دل کے (افسانوی مجموعہ) زیر طبع

محمود نشتری (محمود احمد)

والد کا نام: عبدالغفور مقادم
 تاریخ پیدائش: ۱۷ جون ۱۹۴۴ء، مقام اندور (مذہبیہ پردیش)
 پتہ: ۱۶ دولت گنج سڑک اندور (مذہبیہ پردیش)
 تعلیم: بی اے (سال اول) اور ادیب کامل - علیگ
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت
 تصانیف: (۱) عکس خیال ۱۹۸۱ء

مختار، سید مختار حسن

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: یکم مارچ ۱۹۱۸ء، شاہجہاں پور (یوپی)
 پتہ: مسعود منزل - مسعود حسن روڈ - لکھنؤ پور کھیری (یوپی) ۲۶۲۴۰۱
 تعلیم: ایم اے - ایل ایل بی
 مشاغل، ملازمت: جج منلع
 تصانیف: (۱) سیر غزل ۱۹۸۶ء

(پروفیسر) مختار الدین احمد

والد کا نام: نضر الدین قادری رضوی
 تاریخ پیدائش: ۱۴ نومبر ۱۹۲۴ء
 پتہ: ناظمہ منزل - دود پور - علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی - ڈی فل
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس - پروفیسر و صدر شعبہ عربی، مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
 تصانیف: (۱) اکبر کے خطوط (مرتبہ) ۱۹۵۱ء
 (۲) احوال غالب ۱۹۵۲ء
 (۳) فہرست خطوط احسن کلکشن ۱۹۵۳ء
 (۴) تذکرہ شعرائے فرخ آباد ۱۹۵۳ء
 (۵) فہرست خطوط و نوادر در کتب خانہ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ ۱۹۵۳ء
 (۶) نقد غالب (مرتبہ) ۱۹۵۴ء
 (۷) انتخاب دیوان حاتم دہلوی (فارسی) ۱۹۶۱ء
 (۸) سیر دہلی از ریاض الدین امجد ۱۹۶۲ء
 (۹) کربل کتنا از فضل علی فضل (باشترک مالک رام) ۱۹۶۵ء

- (۱۰) تذکرہ گلشنِ ہند از جیدر دہلوی ۶۱۹۶۶
 (۱۱) تذکرہ صدر الدین آئندہ دہلوی ۶۱۹۷۰
 (۱۲) دیوانِ حضورِ عظیم آبادی ۶۱۹۷۷
 (۱۳) فہرست مخطوطات فارسی مسلم یونیورسٹی علی گڑھ ۶۱۹۸۰
 اعزازات، انعامات: صدرِ جمہوریہ ہند کا ایوارڈ (عربی تحقیق پر) ۶۱۹۷۹، میر ایوارڈ
 کربل کتھاپر (میر اکادمی لکھنؤ) فخر الدین علی احمد ایوارڈ (ایوان
 غالب دہلی) ۶۱۹۸۳

مختار شمیم (مختار احمد شمیم)

- والد کا نام: مسعود احمد ہاشمی
 تاریخِ پیدائش: ۳ اگست ۱۹۴۵ء (اسکول سرٹیفکٹ کے مطابق) مقامِ سروج
 پتہ: شعبۂ اردو - گورنمنٹ گرلز ہوسٹ گریجویٹ کالج (موتی ٹویلہ)
 اندور (ایم پی) ۴۵۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (جغرافیہ و اردو) گورنمنٹ حمیدیہ کالج بھوپال -
 مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ پروفیسر و صدر شعبۂ اردو گورنمنٹ گرلز ہوسٹ گریجویٹ
 کالج اندور
 تصانیف: (۱) ریاست ٹونک اور اردو شاعری (تحقیق و تنقید) ۶۱۹۷۷
 (۲) نامہ گل (انتخابِ کلام) ۶۱۹۷۸
 (۳) ہاتما گاندھی (ترجمہ) ۶۱۹۷۸
 (۴) پسِ غبار (کہانیاں) ۶۱۹۸۰
 (۵) درِ بچہ گل (نظمیں) ۶۱۹۸۴
 اعزازات، انعامات: ضلع گاندھی شتابدی سماروہ و محکمہ اطلاعات و دیشہ کی جانب سے

ترمیم شدہ کتاب مہاتما گاندھی پر انعام ملا۔

منجور سعیدی (سلطان محمد خاں)

- والد کا نام: اخوندزادہ احمد خاں نازش
 تاریخ پیدائش: ۳۱ دسمبر ۱۹۳۸ء، ٹونک (راجپوتانہ)
 پتہ: 117 غالب اپارٹمنٹ، یتیم پورہ، دہلی ۱۱۰۰۲۳، نئی دہلی ۱۱۰۰۰۰
 تعلیم: ایم۔ اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: شعرو شاعری۔ فی الوقت اسسٹنٹ سکریٹری اردو اکادمی دہلی
 تصانیف: (۱) گفتنی (شعری مجموعہ) ۱۹۶۰ء
 (۲) تجدید جنوں (منظوم تراجم) ۱۹۶۱ء
 (۳) ۱۹۵۷ء کی کہانی غالب کی زبانی ۱۹۶۱ء
 (دستبنو کا ترجمہ)
 (۴) ایک روسی سائنسداں کے تجربات (ترجمہ) ۱۹۶۶ء
 (۵) سوویٹ سفارت خانے میں " ۱۹۶۷ء
 (۶) سیر بر سفید (شعری مجموعہ) ۱۹۶۹ء
 (۷) آواز کا جسم " ۱۹۷۲ء
 (۸) سب رنگ " ۱۹۷۵ء
 (۹) سفر تمام ہوا (تسل ناول کا ترجمہ) ۱۹۷۸ء
 (۱۰) واحد متکلم (شعری مجموعہ) ۱۹۷۹ء
 (۱۱) آتے جاتے لہوں کی صدا " ۱۹۷۹ء
 (۱۲) بانس کے جنگلوں سے گذرتی ہوا " ۱۹۸۳ء
 (۱۳) ساحر لدھیانوی - ایک مطالعہ (مرتبہ)

(۱۴) قلمِ جدید و قدیم (ایک ادبی مباحثہ)

(۱۵) شیرازہ (ہم عصر شاعری کا انتخاب)

ان کے علاوہ ایک شعری مجموعہ: "پیٹر گرتا ہوا" (مطبوعہ ۱۹۸۵ء)

ہندی رسم خط میں بھی ہے اور بچوں کے لیے ایک ترجمہ: "چڑیا گھر"

ہے جس میں جانوروں کے بارے میں معلومات ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، دبئی، ابوظہبی، کینیڈا، ناروے، سعودی عرب۔

اعزازات، انعامات: راجستھان اور بڑا اردو اکادمی کا ایوارڈ مجموعی خدمات پر۔ کتابوں پر

مختلف اردو اکادمیوں کے انعامات۔

مدحت الاخر (ڈاکٹر محمد مختار)

والد کا نام: حافظ رحمت اللہ

تاریخ پیدائش: ۱۵ مئی ۱۹۴۵ء کامٹی (ضلع ناگپور، صوبہ بہار، برٹش)

پتہ: غالب روڈ، کامٹی - ۲۰۲۰۰۲

تعلیم: ایم اے (فارسی و اردو) پی ایچ ڈی (فارسی)

مشاغل، ملازمت: شعبہ اردو و فارسی، انسٹی ٹیوٹ آف آرٹس اینڈ سوشل سائنسز ناگپور

(سابق ناگپور مہادویالیہ، ناگپور) سے منسلک ہوں۔

تصانیف: (۱) چاروں اور (جدید غزلوں کا انتخاب) ۱۹۶۸ء

(۲) منافقوں میں روز و شب (شعری مجموعہ) ۱۹۸۰ء

(۳) انتظارِ گل " زیرِ طبع

اعزازات، انعامات: دوسری کتاب پر بہارِ برٹش اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی

نے انعامات دیے۔

مدن گوپال

- والد کا نام : جے نرائن
 تاریخ پیدائش : ۲۲ اگست ۱۹۱۹ء ہانسی ضلع حصار (ہریانہ)
 پتہ : بی۔ ۲/۱۷ و سنت وہار۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۵۷
 تعلیم : سینٹ اسٹیفن کالج دہلی۔ پنجاب یونیورسٹی لاہور
 مشاغل، ملازمت : ڈاکٹر کمر پبلکیشنز ڈویژن حکومت ہند (ریٹائرڈ)
 تصانیف : (۱) قلم کا مزدور پریم چند ۱۹۶۶ء
 (۲) پریم چند کے خطوط ۱۹۶۸ء
 (۳) بھارتیندو ہریش چندر ۱۹۸۴ء
 دیگر تصانیف : انگریزی و ہندی میں
 اعزازات، انعامات : پتر کار شرومنی (ناگرک پر چارنی سجا کی جانب سے)

مرغوب باہنالی (ڈاکٹر غلام محمد)

- والد کا نام : خواجہ اسد اللہ
 تاریخ پیدائش : ۵ مارچ ۱۹۳۷ء پنگوٹ باہنالی ریاست جموں و کشمیر
 پتہ : سربراہ شعبہ کشمیری، کشمیر یونیورسٹی سری نگر۔ ۶
 مشاغل، ملازمت : یونیورسٹی ٹیچر کشمیر یونیورسٹی
 تصانیف : (۱) کشمیر شناسی (کشمیر کلچر سے متعلق ۱۵ مضامین کا مجموعہ)
 اس کے علاوہ متعدد کتابیں کشمیری زبان میں ہیں۔
 اعزازات، انعامات : قومی ایوارڈ۔ سابعہ اکیڈمی کے ذریعے ۱۹۷۸ء میں جے اینڈ کے کلچرل
 اکادمی کا ایوارڈ ۱۹۷۶ء میں۔

مست (دینا ناتھ)

- والد کا نام : آنند رام پنڈت
 تاریخ پیدائش : ۲۵ ستمبر ۱۹۱۲ء، اننت ناگ (کشمیر)
 پتہ : جی۔ ۱۷/۲ - ۱۸ مالویہ نگر، نئی دہلی ۱۱۰۰۱۷
 تعلیم : انگریزی، فارسی اور ہومیوپیتھی وغیرہ کے امتحانات دیے ہیں۔
 مشاغل، ملازمت : صحافت
 تصانیف : (۱) فردوسی خیال (شعری مجموعہ)
 (۲) الہامات مست (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء
 (۳) گلشن خیال (نظمیں) زیرِ طبع
 اعزازات، انعامات : دونوں کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے

مسرور جہاں

- والد کا نام : شیخ نصیر حسین خیالی
 تاریخ پیدائش : ۲ جولائی ۱۹۳۸ء، تحصیل فقیہ پور (ضلع بارہ بنکی۔ یوپی)
 پتہ : ۱۹۵/۹۵ - کراؤن گیٹ۔ جگت نرائن روڈ، رکھنؤ۔ یوپی
 تعلیم : ۲۲۶ - ۳ ہائی اسکول، کشمیری گرس انٹر کالج۔ رکھنؤ
 مشاغل، ملازمت : لکھنا پڑھنا
 تصانیف : (۱) فیصلہ (ناول) ۱۹۶۲ء
 (۲) تاباں ۱۹۶۸ء
 (۳) تزیین ۱۹۶۹ء

۶۱۹۷۰	(ناول)	(۴) پیکر
۶۱۹۷۱	"	(۵) نئی صبح
۶۱۹۷۲	"	(۶) پیار کی خوشبو
۶۱۹۷۳	"	(۷) اجالے
۶۱۹۷۴	"	(۸) شام و سحر
۶۱۹۷۸	"	(۹) رشتہ پیار کا
۶۱۹۷۹	"	(۱۰) اچانک
۶۱۹۷۹	"	(۱۱) اپنا خون
۶۱۹۷۹	(افسانوی مجموعہ)	(۱۲) دھوپ دھوپ سایہ
۶۱۹۸۰	"	(۱۳) چراغ پھولوں کے
۶۱۹۸۲	"	(۱۴) بوڑھا یوکلپٹس
۶۱۹۸۴	"	(۱۵) پرندے کا سفر

ان کے علاوہ ۲۳ ناول اور ہیں۔

اعزازات انعامات: تاباں۔ پیکر۔ پیار کی خوشبو۔ گردشیں۔ دھوپ دھوپ سایہ۔
 بوڑھا یوکلپٹس۔ پرندے کا سفر پرتھرپرتھیش اردو اکادمی سے اور
 بوڑھا یوکلپٹس پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

مسرور ہاشمی (سید مسرور علی اختر ہاشمی)

والد کا نام: سید غالب علی ہاشمی

تاریخ پیدائش: ۱۵ مارچ ۱۹۳۶ء

پتہ: ۱۰۲، نیو جامعہ کوارٹرس، جامعہ نگر، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم اے۔ ایم ایڈ۔ پی ایچ ڈی۔

مشاغل، ملازمت: ریڈر، تاریخ تعلیم، فیکلٹی آف ایجوکیشن، جامعہ ملیہ اسلامیہ نئی دہلی۔

تصانیف: (۱) تاریخ کیسے پڑھائیں ۶۱۹۷۶

(۲) ثانوی مدارس میں تدریس (ترجمہ)

(۳) ہندوستانی دور وسطیٰ کے مورخین "

بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان، ۱۹۷۳ء، تعلیمی سفر

اعزازات، انعامات: تاریخ کیسے پڑھائیں، پر اردو اکادمی اتر پردیش کا انعام ۶۱۹۷۶

(پروفیسر) مسعود حسین خاں

والد کا نام: مظفر حسین خاں

تاریخ پیدائش: ۲۸ جنوری ۱۹۱۹ء، قائم گنج، ضلع فرخ آباد، اتر پردیش

پتہ: جاوید منزل - جامعہ اردو روڈ - علی گڑھ (یو پی) ۲۰۲۰۰۱

تعلیم: ایم اے، بی ایچ ڈی (علی گڑھ) ڈی لٹ (پیرس)

مشاغل، ملازمت: پروفیسر کے عہدے سے ریٹائر ہونے کے بعد تصنیف و تالیف

تصانیف: (۱) مقدمہ تاریخ زبان اردو ۶۱۹۴۸

(۲) اردو زبان اور ادب (ادبی و لسانی مضامین) ۶۱۹۵۴

(۳) دونیم (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۴

(۴) شعرو زبان (ادبی و لسانی مضامین) ۶۱۹۶۶

(۵) قصہ مہر افروز و دلبر (تدوین و ترتیب) ۶۱۹۶۷

(۶) دکنی لغت (انگریزی میں) ۶۱۹۶۸

(۷) اردو کا المیہ (زبان کے مسائل) ۶۱۹۷۲

(۸) اقبال کی نظری و عملی شعریات (تنقید) ۶۱۹۸۴

ان کے علاوہ متعدد کتابیں انگریزی میں بھی ہیں

- اعزازات انعامات: اقبال کی نظری و عملی شعریات، پیر سہتیہ اکادمی ایوارڈ ملا۔
 (۱) وائس چانسلر، جامعہ ملیہ اسلامیہ نئی دہلی (سابق)
 (۲) اعزازی وائس چانسلر، جامعہ اردو، علی گڑھ
 (۳) رکن انتخابی کمیٹی گیان پیٹھ ایوارڈ
 (۴) چیف ایڈیٹر، اردو لغت، ترقی اردو بورڈ حکومت ہند۔

مسیح النجم (محمد مسیح الدین)

- والد کا نام: محمد عظیم الدین
 تاریخ پیدائش: ۶ اکتوبر ۱۹۳۳ء، موضع وبلکٹور، تعلقہ سدھی پیٹ (ضلع میدک
 آندھرا پردیش)
 پتہ: سی۔ ۵۰۲ ایم جی اوزر۔ ونس متھالی پورم۔ حیدر آباد (اے پی) ۵۰۶۶۱
 تعلیم: بی اے، بی ایڈ (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) سائیل سے چلیے (مزاحیہ مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۷۲
 (۲) درپردہ ۶۱۹۷۶
 (۳) چنانچہ ۶۱۹۸۳
 اعزازات انعامات: پہلی کتاب پر آندھرا پردیش اردو اکادمی کا انعام اور دوسری پر
 آندھرا پردیش اور اتر پردیش اردو اکادمیوں کے انعامات ملے۔

مشتاق احمد

والد کا نام: شیخ محمد ابراہیم

- تاریخ پیدائش: یکم جون ۱۹۱۹ء، اعظم گڑھ
 پتہ: گول کوٹھی۔ ڈاکٹرنگر، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے (این ایس یو)
 مشاغل، ملازمت: ڈاکٹر کٹر اسٹیٹ ریسورس سنٹر، جامعہ ملیہ۔ نئی دہلی
 تصانیف: (۱) آدمی کی کہانی (بچوں کے لیے)
 (۲) مصطفیٰ کمال (تعلیم بالغاں کے لیے)
 (۳) ہم پڑھیں (قاعدہ تعلیم بالغاں)
 (۴) پڑھنے میں مزہ ہے
 (۵) تندرستی خوبصورتی ہے
 (۶) صحت زندگی ہے
 (۷) پڑھنا سیکھو (بہ اشتراک کشمیری لال ڈاکٹر) ۱۹۷۷ء
 بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ، انگلینڈ، فرانس، جرمنی، جمائیکا، دبئی، بورٹوریکو، ٹیونس،
 سوڈان، مصر، کینیا، یوگنڈا، تائی جیریا، گانا، زمبیا، یوتھویا، جاپان۔
 اعزازات، انعامات: نہرو لیٹریسی ایوارڈ۔ یوپی گورنمنٹ ایوارڈ (آدمی کی کہانی پر)

مشتاق احمد قادری مجیبی

- والد کا نام: محمد سلیم قادری
 تاریخ پیدائش: ۲۸ فروری ۱۹۳۰ء
 پتہ: سی۔ ایم۔ ایف۔ آفس۔ پوسٹ بکس نمبر ۵۸، دھنباڈ (بہار)
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: ملازمت (آفس سپرنٹنڈنٹ)
 تصانیف: (۱) ملک معظم اور مدینہ طیبہ کی زیارت گاہیں اور تاریخی مقامات ۱۹۸۱ء

* پروفیسر مشیرالحق

والد کا نام: منیرالحق
تاریخ پیدائش: یکم اگست ۱۹۳۳ (وفات و شہادت: ۱۰ اپریل ۱۹۹۰ء سری نگر کشمیر)
پتہ: مشیر منزل۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
تعلیم: عالم (ندوة العلماء لکھنؤ) بی اے (جامعہ) ایم اے (عربی) ہلیگ
جی ایچ ڈی (اسلامیات) میکگل یونیورسٹی (مونٹریال۔ کناڈا)
وائس چانسلر کشمیر یونیورسٹی۔ مشاغل ملازمت:

تصانیف: (۱) شرق اوسط میں کیا دیکھا؟ (عربی سے ترجمہ) ۱۹۵۳

(۲) مسلم پالیٹکس ان ماڈرن انڈیا (۱۸۵۷ء تا

۱۹۴۷ء) (انگریزی) ۱۹۷۰

(۳) اسلام ان سیکولر انڈیا (انگریزی) ۱۹۷۲

(۴) امریکہ کے کالے مسلمان ۱۹۷۲

(۵) مسلمان اور سیکولر ہنستان ۱۹۷۳

(۶) مذہب اور جدید ذہن ۱۹۷۴

(۷) دھرم نرپیکش بھارت میں اسلام (ہندی) ۱۹۷۷

(۸) فکر اسلامی کی تشکیل جدید ۱۹۷۸

درتبہ با شتراک پروفیسر ضیاء الحسن فاروقی

(۹) اسلام دورِ حاضر میں (پروفیسر ڈبلیو سی ۱۹۸۴

اسمٹھ کے مضامین اردو میں ترجمہ و ترتیب)

(۱۰) عجیب صاحب، احوال افکار یکے از مرتبین ۱۹۸۴

(۱۱) عبد اللطیف اعظمی: حیات و خدمات (۱۱) ۱۹۸۵

(۱۲) رسول اکرم اور یہود حجاز (انگریزی سے ترجمہ) ۱۹۸۵

(۱۳) صحابہ کرام اور بزرگانِ دین کے حالات میں

۲۱۹۸۶

بچوں کے لیے گیارہ کتابچے

بیرونی ممالک کا سفر: یو کے، یو ایس اے، کناڈا، جرمنی، سوئٹزرلینڈ، اٹلی، ترکی، سعودی عرب،
شام، مصر، لیبیا، پاکستان، سری لنکا، سنگاپور، انڈونیشیا۔
اعزازات و انعامات، یو پی اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

مصطفیٰ فطرت (ڈاکٹر مرزا محمد مصطفیٰ حسین)

- والد کا نام: فرخ مرزا ہاتف لکھنوی
- تاریخ پیدائش: ۲۶ جولائی ۱۹۳۲ء، لکھنؤ (یو پی)
- پتہ: ۳۹ - حسن پور یہ کشمیری محلہ، لکھنؤ (یو پی) ۲۲۶-۰۳
- تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی (اردو) لکھنؤ یونیورسٹی
- مشاغل، ملازمت: ملازمت میڈیکل ڈیپارٹمنٹ، تصنیف و تالیف اور شعر و شاعری
- تصانیف: (۱) تاثرات (مرتبہ)
- (۲) شعرونغمہ (مرتبہ بہ اشتراک معزز لکھنوی)
- (۳) تخلیقی نقوش (مؤلفہ) ۶۱۹۸۲
- (۴) انتخابِ نعتِ جگر (صفی لکھنوی کی قومی) ۶۱۹۸۵
- (۵) نغموں کی کسک (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۶
- (۶) صفی لکھنوی - حیات اور کارنامے
- (تحقیقی مقالہ) زیرِ طبع

مضطر حجاز (سید غلام حسین رضوی)

والد کا نام: سید زوار حسین رضوی
تاریخ پیدائش: ۱۳ فروری ۱۹۲۵ء، شہر حیدرآباد (دکن)

پتہ:

تعلیم:

بی کام (عثمانیہ)
مشاغل ملازمت: اسپیشل کیڈر ڈپٹی رجسٹرار، محکمہ امدادِ باہمی حکومتِ آندھرا پردیش
تصانیف: (۱) طلوعِ مشرق (پس چہ باید کرد۔) (اقبال)

۶۱۹۷۵ (کامنظوم ترجمہ)

۶۱۹۷۷ (۲) ارمغانِ حجاز (منظوم ترجمہ)

۶۱۹۷۹ (۳) موسمِ سنگ (طبعِ آزاد نظموں اور غزلوں کا انتخاب)

۶۱۹۸۱ (۴) جاوید نامہ (منظوم ترجمہ)

اعزازات و انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی اور آندھرا پردیش اردو اکادمی سے پہلی کتاب پر، اتر پردیش اردو اکادمی سے دوسری کتاب پر، تیسری کتاب پر آندھرا پردیش اردو اکادمی سے اور چوتھی کتاب پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔ حکومتِ آندھرا پردیش کی جانب سے یکم نومبر ۱۹۸۵ء کو حکومتی ستائش (اعزاز)

(سید) مطلوب حسن

والد کا نام: سید مقبول حسین
تاریخ پیدائش: ۵ جنوری ۱۹۵۲ء، لکھنؤ۔
پتہ: ۶۲۸ - بالدر روڈ۔ نشاط گنج۔ لکھنؤ

تعلیم: ایم اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: ملازمت کے لیے جدوجہد اور تفسیقی کام سے دلچسپی
 تصانیف: (۱) اسلام لکھنوی فکرو فن ۶۱۹۸۳
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

مظفر حنفی (ڈاکٹر محمد ابوالمظفر)

والد کا نام: عبدالقدوس
 تاریخ پیدائش: یکم اپریل ۱۹۳۶ء، کھنڈوہ (مدھیہ پردیش)
 پتہ: ۳۵۸ - بلڈ ہاؤس - جامعہ نگر - نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے - ایل ایل بی - پی ایچ ڈی (اردو)
 مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو جامعہ ملیہ، شعر و شاعری اور تنقید نگاری
 تصانیف: (۱) ایک تھا شاعر (ترتیب و تدوین) ۶۱۹۶۷
 (۲) صریح خامہ (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۳
 (۳) شاد عارفی کی غزلیں (ترتیب و مقدمہ) ۶۱۹۷۵
 (۴) کلیات شاد عارفی (ترتیب و تدوین) ۶۱۹۷۵
 (۵) دیپک راگ (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۵
 (۶) شاد عارفی — شخصیت اور فن
 (تحقیقی مقالہ) ۶۱۹۷۷
 (۷) نقد ریزے (مجموعہ مقالات) ۶۱۹۷۸
 (۸) ۶۱۹۸۰
 (۹) طلسم حرف (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۰
 (۱۰) ایم بی ایم ۶۱۹۸۰

(۱۱) و مباحثی کتابیات - جلد اول و دوم ۶۱۹۸۰

(۱۲) با شتر اک پروفیسر گوپی چند ناؤگ ۶۱۹۸۳

(۱۳) کل جاسم سم (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۱

(۱۴) جدیدیت: تجزیہ و تفہیم (ترتیب و تدوین) ۶۱۹۸۵

(۱۵) پردہ سخن کا (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۶

(۱۶) تنقیدی الباد (مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۷

کتبوں کی کل تعداد پچاس ہے۔

اعزازات و انعامات: متعدد کتابوں پر مختلف ریاستی اردو اکادمیوں سے اعزاز و انعامات ملے۔ نیشنل کانفرنس آن چائلڈ ایجوکیشن نئی دہلی کا نیشنل ایوارڈ اور تمغہ امتیاز و سند توصیف۔ کل ہند میر اکادمی لکھنؤ کا میر ایوارڈ۔

مظفر شہ میری (ڈاکٹر مظفر علی)

والد کا نام: الحاج عثمان علی

تاریخ پیدائش: ۳۰ اپریل ۱۹۵۲ء، کدڑی (ضلع انت پور، آندھرا پردیش)

پتہ: اسلامیہ کالج، نیوٹون، وانمباری (تامل ناڈو)

تعلیم: ایم اے (اردو) بی ایچ ڈی۔ (زیر تکمیل)

مشاغل، ملازمت: اسسٹنٹ پروفیسر شعبہ اردو، اسلامیہ کالج، وانمباری (تامل ناڈو)

تصانیف: (۱) حفیظ جالندھری کا تنقیدی مطالعہ ۶۱۹۷۷

(۲) کہکشاں (بہ تامل کے ایک شاعر عبدالرحمن کے مجموعہ کلام کا منظوم ترجمہ) (زیر طبع)

اعزازات و انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی، حیدر آباد نے انعام سے نوازا ہے۔

مظلوم کیتھالوی (ندلال)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۲۳ اگست ۱۹۱۴ء

پتہ: کے۔ ۵۱/۱۔ ماڈل ٹاون۔ دہلی ۱۱۰۰۰۹

تعلیم:

مشاغل، ملازمت: ملازمت سے سبکدوشی

تصانیف: (۱) جگر کے پھپھوے (ناول) ۱۹۳۲ء

(۲) پروازِ خیال (مختصر افسانے) ۱۹۳۳ء

(۳) (فلمی تنقید) ۱۹۳۵ء

(۴) نئے اشارے (مختصر افسانے) ۱۹۴۵ء

(ہوز ہو آف انڈین رائٹرز، صفحہ ۳۵۴)

مظہر الزماں خاں

والد کا نام: محمد بدیع الزماں خاں

تاریخ پیدائش: ۱۹۵۰ء، محمد آباد بیدر شریف، (کرناٹک)

پتہ: ۲۵۶ اسپیشل سی کلاس، سی، آئی، بی، کاجیگوڑہ۔ (حیدر آباد)

۵۰۰۰۲۷-

تعلیم: میٹرک

مشاغل، ملازمت: لکھنا پڑھنا۔ اور مصوری۔

تصانیف: (۱) ہمارا ہوا پرندہ (افسانوی مجموعہ) ۱۹۷۹ء

(۲) آخری زمین (ناولٹ) ۱۹۸۵ء

اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر اردو اکادمی سے انعام ملا۔

مظہر امام

- والد کا نام: سید امیر علی
 تاریخ پیدائش: ۵ مارچ ۱۹۲۰ء، دربھنگہ (بہار)
 پتہ: ڈاکٹر کٹر، دور درشن - سری نگر (جموں اور کشمیر) ۱۹۰۰۰۱
 تعلیم: ایم اے، اردو، مگدھ یونیورسٹی - فارسی، بہار یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: ڈاکٹر کٹر دور درشن - سری نگر۔
 تصانیف: (۱) زخمِ تمنا (شعری مجموعہ) ۱۹۶۲ء
 (۲) رشتہ گوئی گئے سفر کا " ۱۹۷۴ء
 (۳) آتی جاتی لہریں (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۷۹ء
 (۴) پچھلے موسم کا پھول (تازہ غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۸۷ء
 اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

مظہر مہدی (سید زین العابدین)

- والد کا نام: سید ابراہیم
 تاریخ پیدائش: ۲۵ اپریل ۱۹۴۸ء، حیدر آباد (اے پی)
 پتہ: مکان نمبر ۲۸۰-۸-۱۶، چنچل گورہ - حیدر آباد (اے پی)
 تعلیم: بی اے (نامکمل)
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت
 تصانیف: (۱) لا انتہا (نثری نظمیں) ۱۹۸۲ء

اعزازات، انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی حیدرآباد نے انعام دیا۔

* معجز سنبھلی (معجز حسین)

والد کا نام: منشی سید جواد حسین
تاریخ پیدائش: ۱۸ اپریل ۱۹۱۰ء، سنبھل - (وفات: ۵ جولائی ۱۹۹۵ء برہم سنبھل یوپی)
پتہ: محلہ نوریوں سرائے - سنبھل (ضلع مراد آباد - یوپی) ۲۲۴۳۰۲
تعلیم: بی ٹی سی - اردو اعلیٰ قابلیت
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس - شعر و شاعری
تصانیف: (۱) جذباتِ معجز ۱۹۶۱ء
(۲) موتی اور جواہر ۱۹۶۵ء
(۳) افکارِ معجز ۱۹۷۲ء
(۴) معجز نما ۱۹۸۱ء
(۵) رہنمائے معجز ۱۹۸۴ء
اعزازات، انعامات: گرام سدھار نظم پر حکومت اتر پردیش سے انعام

رڈاکٹر، معینہ عثمانی

والد کا نام: محمد باقر عثمانی
تاریخ پیدائش: ۵ اگست ۱۹۲۸ء، الہ آباد
پتہ: ۲۰۳ - دائرہ شاہ اجمل - الہ آباد
تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت: لکچرار اردو - کھنڈگری کالج - الہ آباد یونیورسٹی - الہ آباد

۶۱۹۸۵

تصانیف: مجاز شخص اور شاعر
اعزازات، انعامات: اردو اکادمی یوپی۔ لکھنؤ سے انعام ملا۔

معصوم شرتقی (عبدالغفار انصاری)

والد کا نام: محمد شفقت علی انصاری
تاریخ پیدائش: ۴ نومبر ۱۹۴۸ء، برقی پاڑہ جگندل ۲۴ پرگنہ (شمالی کلکتہ)
پتہ: شاداب منزل ۶۳/۲ برقی پاڑہ۔ پوسٹ آفس رام مکتی بستی
لین ۲۴ پرگنہ (شمال) ۷۴۳۱۹۴
تعلیم: ایم اے (اردو) کلکتہ یونیورسٹی۔
مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر کلکتہ یونیورسٹی۔ استاد شعبہ اردو حمایت الغرباء
ہائر سکینڈری اسکول کانکی نارہ ۲۴ پرگنہ
تصانیف: (۱) صدائے اعطش (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۶

معظم، محمد رضی الدین

والد کا نام: مفتی محمد رحیم الدین
تاریخ پیدائش: ۱۰ ستمبر ۱۹۳۹ء، حیدرآباد
پتہ: مکان نمبر ۸۲۶-۳-۲۰ رحیم منزل۔ شاہ گنج۔ حیدرآباد
(۱-۲ پی ۵۰۰۰۰)
تعلیم: بی کام۔ بی ایڈ۔ ایل ایل بی (عثمانیہ)
مشاغل، ملازمت: اسکول اسٹنٹ گورنمنٹ ہائی اسکول۔ دارالعلوم۔
حیدرآباد۔

- تصانیف: (۱) سیرت طیبہ ۶۱۹۶۸
 (۲) مسائل اذان و اقامت ۶۱۹۸۲
 (۳) نماز مکمل ۶۱۹۸۴
 (۴) گوشہ محمد (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶
 (۵) مضامین معظم زیر طبع
 (۶) معیزہ

معین اعجاز (معین الدین خاں)

- والد کا نام: شمس الدین خاں
 تاریخ پیدائش: ۵ جون ۱۹۴۴ء، غازی پور (یوپی)
 پتہ: ۷۹۲/۹۳ گرو رام داس نگر ایکسٹنشن لکشمی نگر۔ دلی ۱۱۰۰۹۲
 تعلیم: ایم اے (علی گڑھ مسلم یونیورسٹی)
 مشاغل/ملازمت: آل انڈیا ریڈیو (اردو سروس میں) ایڈیٹر
 تصانیف: (۱) ادب گزیدہ (طنزیہ و مزاحیہ مضامین)
 اور انشائیو کا مجموعہ ۶۱۹۸۵
 اعزازات/انعامات: دہلی اردو اکادمی اور اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

معین الدین

- والد کا نام: نصیر احمد
 تاریخ پیدائش: ۸ اگست ۱۹۲۶ء، بے راج پور
 پتہ: ۱-۱۰۶، جامعہ انکلیو۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے - ایم ایڈ

- مشاغل، ملازمت : درس و تدریس
 تصانیف : (۱) اردو زبان کی تدریس ۶۱۹۸۳
 (۲) تعلیم کا عمل (ترجمہ) ۶۱۹۸۳
 (۳) ہم اردو کیسے پڑھائیں؟ ۶۱۹۸۶
 بیرونی ممالک کا سفر: موریشس

رشید (معین الدین عثمانی)

- والد کا نام : محمد عثمان
 تاریخ پیدائش : یکم جون ۱۹۵۴ء، جلگاؤں
 پتہ : ۲۶۴، شاہونگر جلگاؤں (ہمارا شٹر) ۴۲۵-۰۰۱
 تعلیم : ایم اے (انگریزی) بی ایڈ
 مشاغل، ملازمت : درس و تدریس
 تصانیف : (۱) شاہین (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۸۶

معین فیاضی (محمد معین الدین)

- والد کا نام : محمد فیاض الدین صابری
 تاریخ پیدائش : ۲۴ مارچ ۱۹۴۹ء، حیدرآباد
 پتہ : دفتر کامن نیوز ہفتہ وار مغل پورہ مکان نمبر ۲۲-۲-۲۳
 حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۰۰۲
 تعلیم : میٹرک
 مشاغل، ملازمت : پیراماؤنٹ ٹرانسپورٹ کمپنی فیلخانہ قدیم حیدرآباد

مغموم، باواکِ رشن گوپال

والد کا نام: پنڈت لورینید چند شرما
 تاریخ پیدائش: ۱۸ دسمبر ۱۹۱۶ء موضع دومیل (ضلع اٹک)
 پتہ: مکان نمبر ۱۳۱۷ سیکٹر نمبر ۱۸-سی، چنڈی گڑھ ۱۶۰۰۱۸
 تعلیم: بی اے (دیال سنگھ کالج لاہور) ۱۹۳۸ء
 مشاغل: ملازمت: ۳۲ سالہ سرکاری ملازمت کے بعد ہریانہ سرکار چنڈی گڑھ سے بھرتہ
 سکریٹری وزیر خزانہ سے ریٹائر ہو کر اپنے بچوں کے پاس امریکہ
 چلا گیا۔

- تصانیف:
- (۱) بیداری وطن (قومی نظمیں) ۱۹۷۳ء
  - (۲) نقوشِ حسن (نظمیں اور غزلیں) ۱۹۷۹ء
  - (۳) رباعیاتِ مغموم ۱۹۸۰ء
  - (۴) بزمِ ماتم (۳۶ شخصی مرثیے) ۱۹۸۰ء
  - (۵) آرزوؤں کے خواب (مجموعہ قطعات) ۱۹۸۱ء
  - (۶) آرزوؤں کے جزیرے " ۱۹۸۲ء
  - (۷) درگاہِ سہلئے سرور جہاں آبادی- حیات و شاعری ۱۹۸۲ء
- بیرونی ممالک کا سفر: جنوری ۱۹۷۴ء میں امریکہ گیا اور تقریباً چار سال قیام کیا دو بار
 کنیڈا کی سیاحت کی اور لندن بھی دیکھا۔
- اعزازات و انعامات: ۶۳-۶۴ میں دو مرتبہ حکومت پنجاب نے انعامات دیے۔ نیز
 اتر پردیش اردو اکادمی نے ۱۹۷۴ء میں 'بیداری وطن' پر ۱۹۸۱ء
 میں 'بزمِ ماتم' پر اور ۱۹۸۲ء میں 'درگاہِ سہلئے سرور جہاں آبادی'

پیر۔ بہار اردو اکادمی نے ۱۹۸۰ء میں 'نقوشِ حسن' پر اور اسی کتاب پر ہریانہ سائنس اکادمی چنڈی گڑھ نے ۱۹۸۱ء میں اور میراکادمی لکھنؤ نے ۱۹۸۵ء میں انعامات دیے۔

مقصود احمد مکی (مرزا مقصود احمد بیگ مکی)

والد کا نام: مرزا احمد علی بیگ
تاریخ پیدائش: ۱۵ نومبر ۱۹۲۸ء، درگ (مدھیہ پردیش)
پتہ: جونی لائن بلاسپور (مدھیہ پردیش)
تعلیم: ادیب کامل۔ ایم اے (بھوپال یونیورسٹی)
مشاغل، ملازمت: ملازمت۔ ٹرینری اینڈ اکاؤنٹس ڈپارٹمنٹ یکم دسمبر ۱۹۸۶ء سے
وظیفہ: یاب۔
تصانیف: (۱) خاموش معمار ۶۱۹۶۱
(۲) ظہور قدسی ۶۱۹۷۶
(۳) جنوب اور جنوب والے ۶۱۹۸۱

ملا، جسٹس آنند نراتن

والد کا نام: جگت نراتن
تاریخ پیدائش: ۲۴ اکتوبر ۱۹۰۱ء، لکھنؤ (یوپی)
پتہ: ۲۳۔ بلونت راتے مہتالین۔ نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۱
تعلیم: ایم اے (۱۹۲۳ء) ایل ایل بی (۱۹۲۵ء)
لکھنؤ یونیورسٹی لکھنؤ۔

مشاغل، ملازمت: سابق جج ہائی کورٹ الہ آباد (یو پی) اور ممبر پارلیمنٹ۔ موجودہ

سینئر ایڈوکیٹ سپریم کورٹ۔ نئی دہلی

تصانیف: (۱) مضامین نہرو (پنڈت جواہر لال نہرو کے

۶۱۹۴۵ مضامین کا ترجمہ)

۶۱۹۴۹ (۲) جوئے شیر (مجموعہ کلام)

۶۱۹۵۹ (۳) کچھ زردے کچھ تارے "

۶۱۹۶۳ (۴) میری حدیث عمر گریزاں "

۶۱۹۷۳ (۵) سیاہی کی ایک بوند "

۶۱۹۷۵ (۶) کچھ نثریں بھی (مضامین اور خطبات کا انتخاب)

۶۱۹۷۷ (۷) کرب آگہی (مجموعہ کلام)

اعزازات، انعامات: سہتیہ اکادمی ایوارڈ ۶۱۹۶۴ اور غالب ایوارڈ۔ اتر پردیش
اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی سے مجموعی خدمات پر انعامات ملے۔

(پروفیسر) ممتاز احمد

والد کا نام: محمد ابراہیم

تاریخ پیدائش: ۳ دسمبر ۱۹۳۳ء، پٹنہ (بہار)

پتہ: پروفیسر شعبہ اردو۔ پٹنہ یونیورسٹی پٹنہ (بہار)

تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی۔ ڈی لٹ۔ پٹنہ یونیورسٹی

مشاغل، ملازمت: پروفیسر و صدر شعبہ اردو، پٹنہ یونیورسٹی۔ پٹنہ

تصانیف: (۱) مثنویاتِ راخ

(۲) اردو شعر کا تنقیدی شعور

(۳) مکاتیبِ شہباز

(۴) کلیم الدین احمد کی شاعری پر ایک نظر

(۵) حدیثِ سخن (مثنوی مع مقدمہ کلیم الدین احمد)

(۶) غزلیاتِ سودا

اعزازات، انعامات: امتیازِ میر۔ میر اکادمی، لکھنؤ۔

ممتاز میرزا (ممتاز جہاں میرزا)

والد کا نام: خواجہ احمد حسین (شوہر کا نام محمد اخلاق میرزا)

تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۱۹۲۹ء، دہلی۔

پتہ: پہلی منزل۔ جی۔ ۲۔ نظام الدین روایت (نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۱۳)

تعلیم: منشی فاضل۔ خاتمہ فرہنگ ایران سے فارسی ڈپلوما

مشاغل، ملازمت: خاتمہ فرہنگ ایران (نئی دہلی) سے ریٹائر ہونے کے بعد ترجمہ نگاری

اور شاعری۔

تصانیف: (۱) ایران گائیڈ ۱۹۷۵ء

(۲) یادوں کے سایے (مجموعہ غزلیات) ۱۹۷۵ء

بیرونی ممالک کا سفر: ایران ۱۹۶۳ء میں۔ پاکستان متعدد بار

اعزازات، انعامات: پدم شری، نیر یو پی اردو اکادمی لکھنؤ اور اردو اکادمی دہلی

سے انعامات ملے۔

من موہن تلخ (من موہن مشعل)

والد کا نام: پنڈت کرم چند مشعل

تاریخ پیدائش: ۹ اکتوبر ۱۹۳۱ء، ناگپور (مہاراشٹر)

بی۔ ۸۷۔ گل مہر پارک۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۴۹	پتہ:
بی اے آنرز	تعلیم:
صحافی۔ اس وقت فلم اڈیٹر ہندی روزنامہ جن ستہ	مشاغل، ملازمت:
۶۱۹۵۸	(۱) چراغ فکر تصانیف:
۶۱۹۶۹	(۲) جذبہ و آواز
۶۱۹۷۲	(۳) طراب

(ڈاکٹر) مناظر عاشق ہر گالوی

عبدالسلام صدیقی	والد کا نام:
یکم جولائی ۱۹۴۷ء، چترا (ضلع ہزاری باغ)	تاریخ پیدائش:
کوہسار۔ برہ پورہ۔ بھاگلپور (بہار) ۸۱۲۰۰۱	پتہ (۱)
شعبۂ اردو۔ مارواڑی کالج۔ بھاگلپور (بہار) ۸۱۲۰۰۷	(۲)
ایم اے۔ پی ایچ ڈی	تعلیم:
لکچرار بھاگلپور یونیورسٹی	مشاغل، ملازمت:
۶۱۹۷۰	(۱) میوہ تلخ تصانیف:
۶۱۹۷۱	(۲) کلام نرم و نازک
۶۱۹۷۴	(۳) مظہر امام۔ ایک تعارف
۶۱۹۷۵	(۴) صدرنگ آئینل
۶۱۹۷۸	(۵) آ پنج
۶۱۹۷۹	(۶) منتخب غزلیں
۶۱۹۸۱	(۷) نئے شاہکار افسانے
۶۱۹۸۲	(۸) ترسیل

- (۹) ارتقا ۶۱۹۸۲
 (۱۰) امتزاج ۶۱۹۸۳
 (۱۱) فنِ تنقید اور تنقیدی مضامین ۶۱۹۸۳
 (۱۲) حرفِ سخن ۶۱۹۸۳
 (۱۳) تنقیدی دبستان ۶۱۹۸۴
 (۱۴) ابن الوقت — ایک مطالعہ ۶۱۹۸۵
 (۱۵) دوستی ۶۱۹۸۶

کل مطبوعہ کتابوں کی تعداد ۲۳ ہے۔

امرازاں انعامات: دوسری کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی سے اور چوتھی و دسویں کتابوں پر بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

منزل لوہا ٹھیری (جمیل الدین)

والد کا نام: محمد مسیح الدین وفا
 تاریخ پیدائش: ۳۱ جولائی ۱۹۳۱ء، موضع لوہا ٹھیر (ضلع بدایوں۔ یوپی)
 پتہ: ادارہ منزل دارالادب - موضع لوہا ٹھیر۔ ڈاکخانہ رمضان پور۔
 ضلع بدایوں (یوپی) ۲۴۳۶۰۱
 تعلیم: انٹر میڈیٹ اور بی اے۔ ادیب کامل
 مشاغل: ملازمت:

- تصانیف:
- (۱) پانی اور پیاس (ناول) ۶۱۹۵۶
 (۲) راشٹریہ گیت ۶۱۹۶۰
 (۳) شہر نگاراں (شعرائے بدایوں کے خاکے) ۶۱۹۶۴
 (۴) آئینہ غزل (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۰

- (۵) جہانِ ادب (بدایونی شعراء کا تذکرہ) ۱۹۸۲ء
 (۷) فردوسی کائنات (قوی یک جہتی اور نیامیس
 نکاتی پروگرام پر نظمیں) ۱۹۸۴ء

منشائر، پروفیسر منشار الرحمن

- والد کا نام: محمد علیم الشراخ
 تاریخ پیدائش: یکم مئی ۱۹۲۴ء، پیمپل گاؤں راجہ (ضلع بلڈانا، مہاراشٹر)
 پتہ: ۱۱۔ اسٹار کی ٹاؤن۔ ناگپور (مہاراشٹر) ۴۴۰۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو ۱۹۵۲ء، فارسی ۱۹۵۸ء)، بی ٹی (۱۹۵۶ء)
 پی ایچ ڈی (۱۹۷۱ء) ناگپور یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: بحیثیت صدر شعبہ اردو و فارسی ناگپور مہاراشٹر سے ۱۹۸۲ء میں
 ریٹائر ہونے کے بعد ریو جی سی کے پروجکٹ ”مہاراشٹر کے مراثی داں
 حضرات پر اردو زبان کے تہذیبی و سماجی اثرات“ پر کام کر رہے ہیں۔
 تصانیف:
 (۱) جیون ترنگ (مجموعہ کلام ناگری رسم خط میں) ۱۹۵۷ء
 (۲) آہنگِ حیات ۱۹۶۰ء
 (۳) نوائے دل ۱۹۶۳ء
 (۴) ذکرِ خواہاں ۱۹۶۵ء
 (۵) آئینہ اقبال ۱۹۷۱ء
 (۶) مطالعہ منون (تحقیقی مقالہ) ۱۹۷۱ء
 (۷) دیوانِ منون دہلوی ۱۹۷۱ء
 (۸) عکسِ دوراں ۱۹۷۶ء
 (۹) متاعِ ہنر

اعزازات انعامات: ۱۹۶۲ء میں رزمیہ نظم نگاری پر وزارت اطلاعات و نشریات حکومت ہند کی طرف سے ۱۹۷۲ء میں 'مطالعہ ممنون' پر اتر پردیش اردو اکادمی سے ۱۹۷۴ء میں 'آئینہ اقبال' پر حکومت بہار راشٹر سے اور ۱۹۷۸ء میں 'عکسِ دوراں' پر بہار راشٹر اردو اکادمی کی طرف سے انعامات ملے۔

منظر اعظمی (ڈاکٹر عنایت اللہ)

- والد کا نام: محمد انعام اللہ
تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۳۴ء، فیض آباد (یوپی)
پتہ: ریڈر شعبہ اردو۔ جموں یونیورسٹی۔ کنال روڈ۔ جموں توپی
(جموں و کشمیر) ۱۸۰۰۰۱
تعلیم: بی اے (جامعہ) ۱۹۵۶ء۔ ایم اے (۱۹۵۸ء) مسلم یونیورسٹی
علی گڑھ۔ پی ایچ ڈی (۱۹۷۴ء) ڈی لٹ (۱۹۸۳ء)
جموں یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو جموں یونیورسٹی
تصانیف: (۱) سب رس کا تنقیدی جائزہ ۱۹۷۵ء
(۲) چراغِ راہ ۱۹۷۶ء
(۳) اردو میں تمثیل نگاری ۱۹۷۷ء
(۴) تلاش و تعبیر (مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۲ء
(۵) اردو ادب کے ارتقا میں ادبی تحریکوں اور رجحانوں کا حصہ
اعزازات انعامات: سب رس کا تنقیدی جائزہ 'اردو میں تمثیل نگاری اور تلاش و تعبیر' پر یوپی اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

منظر ردولوی (شاہ مبین احمد فاروقی)

- والد کا نام: شاہ درویش احمد
 تاریخ پیدائش: ۲ مارچ ۱۹۳۰ء، ردولی (بارہ بنگی۔ یوپی)
 پتہ: قصبہ ردولی ضلع بارہ بنگی (یوپی)
 تعلیم: بی اے (۱۹۵۳ء) آگرہ۔ ایل ایل بی (۱۹۶۰ء) لکھنؤ
 مشاغل، ملازمت: جوڈیشیل سکریٹری بار ایسوسی ایشن
 تصانیف: (۱) شیخ احمد عبدالحق۔ شخصیت اور سیرت ۱۹۷۵ء
 (۲) شاخ ہبز برگ تازہ (مجموعہ کلام)
 اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحات ۲۲۵-۳۳۴)

(ملک زادہ) منظور احمد

- والد کا نام: ملک محمود احمد
 تاریخ پیدائش: ۷ اکتوبر ۱۹۲۹ء، بھدہنٹر (ضلع فیض آباد (یوپی))
 پتہ: پروفیسر فلیٹس۔ بابو گنج۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶-۰۰۷
 تعلیم: ایم اے (تاریخ) سینٹ انڈریوز کالج گورکھپور (انگریزی)
 آگرہ یونیورسٹی (اردو) گورکھپور بی ایچ ڈی (اردو)
 مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو لکھنؤ یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) اردو کا مسئلہ
 (۲) کالج گرل (ناول)
 (۳) شہر سخن
 ۱۹۶۱ء

- (۴) غبارِ خاطر کا تنقیدی مطالعہ ۶۱۹۷۱
 (۵) مولانا آزاد اہلال کے آئینے میں ۶۱۹۷۲
 (۶) ابوالکلام آزاد — فکر و فن ۶۱۹۷۹
 (۷) نظیر اکبر آبادی (ترتیب / انتخاب غزلیات)
 (۸) ظریف اقبال (ترتیب با شراک سلیم تمنائی) ۶۱۹۸۴
 (۹) مقتل (انتخاب کلام) زیرِ طبع
 اعزازات، انعامات، اتر پردیش اردو اکادمی سے 'ابوالکلام آزاد' فکر و فن' پر اور
 مجموعی خدمات پر انعامات ملے۔

منور مادیوان

- والد کا نام: پرنسپل چھبیل داس
 تاریخ پیدائش: ۲۷ جنوری ۱۹۳۷ء لاہور
 پتر: اے۔ ۱۹ گل مہر پارک، نئی دہلی ۱۱۰۰۴۹
 تعلیم: ایم اے پنجاب یونیورسٹی (پولیٹیکل سائنس)
 مشاغل، ملازمت: چیف آف بیورو برائے ہندوستان و جنوبی ایشیا، عراقی نیوز ایجنسی
 و نامہ نگار برائے ہندو فلسطینی نیوز ایجنسی (دوفا)، پریس ایشیا
 انٹرنیشنل کی میمنگ ڈائرکٹر۔
 تصانیف: (۱) عرب اور اسرائیل (تاریخ) ۶۱۹۶۷
 (۲) انقلاب زندہ یاد (سوانح حیات) ۶۱۹۸۵
 دونوں کتابیں اردو کے علاوہ ہندی میں بھی شائع ہوئیں اور
 موخر الذکر انگریزی، گجراتی اور عربی میں بھی ترجمہ ہوئی

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، افغانستان، ایران، کویت، عراق، متحدہ عرب امارات، قطر، سعودی عرب، شام، اردن، لبنان، مصر، سوڈان، چین، تھائی لینڈ، ہانگ کانگ، انگلستان، فرانس، اٹلی، مغربی و مشرقی جرمنی، سویٹزر لینڈ، ملائیشیا، فلپائن وغیرہ۔

اعزازات و انعامات: انقلاب زندہ باد پر اردو اکادمی دہلی کا انعام۔

منظورہ اختر

والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۲۸ اکتوبر ۱۹۵۴ء سری نگر (کشمیر)

پتہ: رینا واڑی۔ سری نگر (جموں و کشمیر) ۱۹۰۰۰۳

تعلیم: منشی فاضل (اورینٹل کالج۔ بمبئی) ادیب کامل (جامعہ اردو علی گڑھ) وغیرہ

مشاغل، ملازمت:

- تصانیف:
- (۱) جمیل کے کنارے (مختصر افسانے) ۱۹۷۰ء
  - (۲) چناروں کے سایے " ۱۹۷۱ء
  - (۳) سرخ آنچل (شعری مجموعہ) ۱۹۷۱ء
  - (۴) جنتِ کشمیر در آئینہ کلام فارسی (فارسی) ۱۹۷۲ء
  - (۵) نعماتِ حرم (نعتوں کا مجموعہ) ۱۹۷۶ء
  - (۶) شعلہ خون (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۷۸ء
- (ہوزر ہو آف انڈین رائٹرز، صفحہ ۳۵۱)

موج، راجندر بہادر

- والد کا نام: منشی رام کنور کسینہ
 تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۱۹۴۴ء، بہل پور (ضلع فرخ آباد۔ یوپی)
 پتہ: فتح گڑھ ضلع فرخ آباد (یوپی) ۲۰۹۶۰۱
 تعلیم: بی اے (سینٹ جونز کالج آگرہ) ایل ایل بی (ڈی اے وی کالج کانپور)
 مشاغل، ملازمت: وکالت اور شعر و شاعری
 تصانیف:
 (۱) طوفان (مجموعہ غزلیات) ۱۹۵۴ء
 (۲) موج و ساحل (مجموعہ ") ۱۹۵۸ء
 (۳) موج در موج (غزلیات و رباعیات) ۱۹۸۰ء
 (۴) ساگر (رباعیات و قطعات) ۱۹۸۲ء
 اعزازات، انعامات: 'موج در موج' پر ۱۹۸۱ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام۔
 (دکنٹاویز، صفحہ ۳۳۶)

مومن حیدر آبادی (سید مومن علی)

- والد کا نام: سید سجاد علی
 تاریخ پیدائش: ۱۱ جولائی ۱۹۳۶ء، رام کوٹ (حیدر آباد۔ اے پی)
 پتہ: ۲۳۰۔ بی کلاس۔ منو ملابلی۔ حیدر آباد (اے پی)
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: سپروائزر بلدیہ حیدر آباد سکندر آباد ڈیوینرن
 تصانیف:
 (۱) پانچ کہانیاں ۱۹۶۳ء

موہن لال ویشنوی

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۱۹۳۲ء، سری نگر (کشمیر)

پتہ: نیشنل بوٹیکل ریسرچ انسٹی ٹیوٹ، لکھنؤ (یوپی)

تعلیم: بی اے (لکھنؤ یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: تکنیکی معاون اردو ٹرانسلیشن نیشنل بوٹیکل ریسرچ انسٹی ٹیوٹ لکھنؤ

قصائیف: (۱) گل داؤدی (ترجمہ) ۱۹۷۹ء

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے ۱۹۸۰ء میں انعام ملا۔

(دستاویز، صفحہ ۳۳۷)

مہاجن، کرم چند

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۱۹ دسمبر ۱۹۰۷ء، پٹھان کوٹ

پتہ: ایڈوکیٹ، بین بازار۔ پٹھان کوٹ (پنجاب) ۱۴۵۰۰۱

تعلیم: بی اے۔ ایل ایل بی (پنجاب یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: وکالت

قصائیف: (۱) میرے افسانے (مختصر کہانیاں) ۱۹۷۵ء

(ہوز ہوا آف انڈین رائٹرز، صفحہ ۳۳۳)

مہتاب پسرو ری (ستیتہ پرکاش)

- والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۱۱ ستمبر ۱۹۱۵ء لاہور (پاکستان)
 پتہ: شاہدرہ - نئی دہلی
 تعلیم: ادیب عالم (پنجاب یونیورسٹی) نارمل ٹریننگ (بجف گڈھ)
 مشاغل، ملازمت: ریلوے اکاؤنٹس سے ریٹائر ہوئے۔ شعر و شاعری اور تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) غنچہ مہتاب (شعری مجموعہ) ۱۹۳۴ء
 (۲) بقعہ نور ۱۹۳۷ء
 (۳) مرقع جاوید (تنقید) ۱۹۳۸ء
 (۴) گیتا کا منظوم ترجمہ ۱۹۶۴ء
 اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی (لکھنؤ) سے 'بقعہ نور' پر ۱۹۷۷ء میں
 انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۱۳۳۸)

مہدی حسن

- والد کا نام: منشی محمد علی
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جولائی ۱۹۲۴ء (سرکاری کا فن کے مطابق) قصبہ کٹہرہ میدنی گنج
 (ضلع پرتاپ گڈھ - یوپی)
 پتہ: (۱) ۲۶ - اسکول وارڈ - کربا شکر ورمالین - پرتاپ گڈھ - ۲۳۰۰۰۱
 (۲) معرفت ایگزیکٹو انجینئری گیش ڈویژن - پرتاپ گڈھ - یوپی۔
 تعلیم: ہائی اسکول ۱۹۵۱ء

- مشاغل، ملازمت: ہیڈ کلرک محکمہ آبپاشی اتر پردیش
 تصانیف: (۱) لفظ و بیاں (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۷۳
 (۲) نئے نئے آسمان (۱) ۶۱۹۸۳
 (۳) احساس کا کرب (غزلوں اور آزاد نظموں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶
 (۴) خوشنواپنی دھرتی کی (قومی اور سماجی) زیرِ طبع
 اعزازات، انعامات: ”نئے نئے آسمان“ پر اردو اکادمی اتر پردیش لکھنؤ سے انعام ملا۔

✽ مہدی نظمی (ابن الحسین)

- والد کا نام: سید اولاد حسین عرف لکن شاعر لکھنؤ
 تاریخ پیدائش: ۲۳ اپریل ۱۹۲۳ء، لکھنؤ (وفات: ۳۰ مئی ۱۹۸۷ء، غازی آباد، یوپی)
 پتہ: بوٹھاں کا بھٹہ، جسی پورہ، غازی آباد (یوپی)۔ ۲۰۱۰۰۱
 تعلیم: بی اے
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) ہندوستان (قومی یکجہتی پر مبنی) ۶۱۹۶۷
 (۲) نقشِ فریاد (شہداء کے کربا کو منظوم نذرانہ عقیدت) ۶۱۹۶۸
 (۳) نذرِ نانک (منظوم خراجِ عقیدت) ۶۱۹۶۹
 (۴) اندھا گاندھی (اقدام اور نظریہ) نثر ۶۱۹۷۹
 (۵) مظلوم کربلا: جلد اول (عمری رشے) ۶۱۹۸۲
 (۶) غزلِ محل (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۲
 (۷) نذرِ اہل بیت (مدحیہ نظموں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۲
 (۸) حرفِ حرف (مجموعہ قطعات / ممتور) ۶۱۹۸۲
 (۹) شمعِ فروزاں (ریڈیائی تقاریر) ۶۱۹۸۳

- (۱۰) منظر پس منظر (مجموعہ قطعات) ۶۱۹۸۳
 (۱۱) پیام نانک ابچہتر وانیوں کا منظوم ترجمہ ۶۱۹۸۳
 (۱۲) ریگ سرخ (واقعہ کربلا پر مختلف تاثرات) ۶۱۹۸۴
 (۱۳) منظوم کربلا: حصہ دوم (عمری مرثیے) ۶۱۹۸۶
 (۱۴) غالب (منظوم سوانح حیات) ۶۱۹۸۷
 اردو کتابوں کی تعداد کم و بیش ۲۲ ہے اور انگریزی میں ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، ایران

مہرگیرا

- والد کا نام: تنہسہ رامگیرا
 تاریخ پیدائش: یکم مئی ۱۹۳۳ء، گاؤں موسیٰ خیل ضلع میانوالی (پاکستان)
 پتہ: معرفت حکیم رام پرکاش، نزد کلاک ٹاور ہوشیارپور (پنجاب)
 تعلیم: ایم اے (انگریزی ادب)
 مشاغل، ملازمت: سابق لکچرار انگریزی ادب ڈی۔ اے۔ ای کالج ہوشیارپور
 درس و تدریس کے ساتھ شعر گوئی (آزاد نظم اور غزل)
 تصانیف: (۱) پیکار ۶۱۹۵۸
 (۲) لمحوں کا لمس ۶۱۹۸۶
 اعزازات، انعامات: 'لمحوں کا لمس' کے لیے یوپی اردو اکادمی نے ۱۹۸۶ء میں
 انعام سے نوازا۔

جہد لقا اعجاز (ڈاکٹر مسز جہد لقا خاتون مدتی)

- والد کا نام: انوار احمد صدیقی،
 تاریخ پیدائش: ۱۵ اپریل ۱۹۴۵ء، کانپور
 پتہ: ۱۰۵/۱ چمن گنج کانپور (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (اردو- معاشیات) بی اے ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: تدریس شعبہ اردو حلیم مسلم پوسٹ گریجویٹ کالج کانپور (یوپی)
 تصانیف: (۱) تنقیدی انشائیے ۶۱۹۷۳
 (۲) رموزِ ادب ۶۱۹۷۴
 (۳) ہمارے صدر جمہوریہ محمد الدین علی احمد ۶۱۹۷۵
 (۴) نقوشِ ادب (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۷۶
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان

ہیش پٹیا لوی (ہیش چند متراؤ)

- والد کا نام: شری بالکند متراؤ
 تاریخ پیدائش: ۱۹۲۹ء، پٹیا لہ (پنجاب)
 پتہ: ۲۴۹۵، ٹیلیگراف اسٹریٹ پٹیا لہ (پنجاب) ۱۴۷۰۰۱
 تعلیم: ایف۔ ایس۔ سی
 مشاغل، ملازمت: ٹیلیفون انسپکٹر
 تصانیف: (۱) لہو ترنگ ۶۱۹۶۶
 (۲) ارمغانِ تاشقند ۶۱۹۶۷
 (۳) لہو پکارے گا آستیں کا ۶۱۹۷۳

مہیشور دیال

- والد کا نام: پتوالال
 تاریخِ پیدائش: ۲ ستمبر ۱۹۱۵ء، دہلی
 پتہ: ۹۶-۹۷ بابر روڈ۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۰۱
 تعلیم: بی اے (دہلی یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف اور سماجی و تہذیبی خدمات
 تصانیف:
 (۱) مرزا پھویا اور دیگر ریڈیائی ڈرامے ۱۹۵۷ء
 (۲) ۱۸۵۷ء کی دہلی (تین ایکٹ کا ڈراما) ۱۹۵۹ء
 (۳) جھکی (ریڈیائی ڈرامے) ۱۹۶۲ء
 (۴) رمی ڈسکورنگ دہلی (شاہجہاں آباد کی کہانی انگریزی میں) ۱۹۷۵ء
 (۵) دہلی میری دہلی ۱۹۷۸ء
 (۶) عالم میں انتخاب۔ دہلی مارچ ۱۹۸۷ء
 بیرونی ممالک کا سفر: برٹش کونسل کے اسکالر کی حیثیت سے برطانیہ کا سفر کیا۔
 ایران (حکومت کے ثقافتی معاہدے کے تحت) مغربی جرمنی،
 فرانس۔ ہالینڈ۔
 اعزازات، انعامات: غالب ایوارڈ برائے ڈراما، ۱۹۸۱ء۔ ساہتیہ کلا پریشد
 (دہلی) ایوارڈ۔ بھارتی بھاشا ایوارڈ۔ پدم بھوشن ۱۹۷۲ء

میر محمود حسین

والد کا نام: ابوالمظفر

۵۳۲

تاریخ پیدائش: ۱۹۲۰ء میسور (کرناٹک)
 پتہ: ۱۳۵۳۔ قاضی گلی۔ عقب ہوٹل پرکاش۔ میسور (کرناٹک) ۵۷۰۰۲۱
 تعلیم: ایم اے (میسور یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: ۱۹۸۰ء میں وظیفہ یاب ہونے کے بعد انسٹی ٹیوٹ آف مڈل
 اسٹڈیز فارسی اور عربی کا جزوقتی استاد۔
 تصانیف: (۱) ریاست میسور کے فارسی، عربی اور اردو
 کتبے — ایک مطالعہ ۱۹۸۰ء
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۳۲۰)

میر مشتاق احمد

والد کا نام: میر عبدالستار
 تاریخ پیدائش: ۲۵ اپریل ۱۹۱۵ء، شملہ
 پتہ: ارونا ہال۔ اردو بازار۔ جامع مسجد۔ دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: بی اے (اینگلو عربک کالج دہلی)
 مشاغل، ملازمت: سماجی سیاسی خدمات
 تصانیف: (۱) مضامین میر (سیکولرزم اور قومی ایکتا
 وغیرہ پر ۵۴ مضامین) ۱۹۷۶ء
 بیرونی ممالک کا سفر: مصر، پاکستان۔

میرزا محمد یوسف (عرف اچن)

- والد کا نام: میرزا محمد کاظم
 تاریخ پیدائش: ۱۹۲۹ء، گول گنج لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: ۱۳۲ - گول گنج - لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۱۸
 تعلیم: ادیب کامل
 مشاغل، ملازمت: تجارت
 تصانیف: (۱) مجموعہ قصائد فردوس ولا (مرتبہ) ۱۹۸۲ء
 (۲) مجموعہ غزلیات حسن و عشق ۱۹۸۲ء
 (۳) مجموعہ نثر عشرہ کاملہ (ترتیب مصنفہ)
 ۱۹۸۳ء میرزا الطاف حسین عالم لکھنؤی

* میکش اکبر آبادی (سید محمد علی شاہ)

- والد کا نام: سید اصغر علی شاہ
 تاریخ پیدائش: ۱۹۰۲ء، آگرہ (یوپی) (وفات: ۲۵ اپریل ۱۹۹۱ء بمقام آگرہ، یوپی)
 پتہ: میوہ کڑہ - سیو کا بازار - آگرہ (یوپی) ۲۸۲۰۰۳
 تعلیم: درس نظامیہ کی تکمیل (مدرسہ عالیہ آگرہ)
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف، شاعری
 تصانیف: (۱) نغمہ اور اسلام (جواہر سمیع) ۱۹۲۴ء
 (۲) میکدہ (مجموعہ کلام) ۱۹۳۰ء
 (۳) حرفِ تمنا ۱۹۵۱ء
 (۴) نقدِ اقبال (تنقید) ۱۹۵۳ء

(۵) شرک و توحید (مذہب) ۶۱۹۶۴
 (۶) حضرت غوث الاعظم (مذہب) ۶۱۹۶۶ (۷) مسائل تصوف (ادب) ۶۱۹۶۴
 اعزازات، انعامات : 'حرفِ تمنا' اور 'نقدِ اقبال' پر حکومتِ اترپردیش کی طرف سے اور مسائل تصوف پر ۱۹۶۵ء میں اور مجموعی خدمات پر ۱۹۶۸ء میں اترپردیش اُردو اکادمی کی طرف سے انعامات ملے۔

ن

نادان، اندر سر و پ دت

والد کا نام : مہتہ گوراندت مل دت
 تاریخ پیدائش : ۳۷ نومبر ۱۹۲۷ء، ٹہی وٹال، ضلع الگ (پاکستان)
 پستہ : ۲۶۹/بی - ۳ بھیم و ہار، نئی دہلی ۱۱۰۰۶۳
 مشاغل، ملازمت : ریٹائرڈ ڈپٹی سکریٹری، حکومت ہند ۱۹۸۶ء - تصنیف و تالیف -
 تصانیف : (۱) غبار رنگ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۹ (۲) لہو پکارے گا (شعری مجموعہ) ۱۹۸۶ء

نارنگ، پروفیسر گوپی چند

والد کا نام : دھرم چند نارنگ
 تاریخ پیدائش : ۱۱ فروری ۱۹۳۱ء، دلی (بلوچستان)
 پستہ (۱) : ڈی - ۲۵۲ سرودے انکلیو - نئی دہلی ۱۱۰۰۱۷
 (۲) : پروفیسر اُردو، دہلی یونیورسٹی - دہلی، ۱۱۰۰۰
 تسلیم : ایم اے اردو (دلی کالج) پی ایچ ڈی (دہلی یونیورسٹی) آنرز این پرنسپل
 (پنجاب یونیورسٹی) سمعیات اور شکیلی گرامر رخصتھی کوہس (انڈیا یونیورسٹی)

(ڈپلوما لسانیات (دہلی یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت : پروفیسر اردو دہلی یونیورسٹی (۱۹۸۶-۱۹۸۷) سال (یونیورسٹی پروفیسر اور صدر شعبہ اردو،

جامعہ ملیہ اسلامیہ (۱۹۷۴ تا ۱۹۸۸) قائم مقام وائس چانسلر جامعہ ملیہ

اسلامیہ (۱۹۸۱-۱۹۸۲) ڈین فیکلٹی آف میونسپل اینڈ لینگویجس

جامعہ ملیہ اسلامیہ (۱۹۸۱-۱۹۸۲) ویزٹنگ پروفیسر، دسکانسن

یونیورسٹی، میڈیسن (۱۹۶۳-۱۹۶۵ اور ۱۹۶۸-۱۹۷۰) —

نیشنل فیلو (یو جی سی ۱۹۸۸-۱۹۸۹)

تصانیف : (۱) ہندوستانی قصوں سے ماخوذ اردو مثنویاں ۱۹۶۰

(۲) کرفخاری اردو کا لسانیاتی مطالعہ (انگریزی) ۱۹۶۱

(۳) اردو کی تعلیم کے لسانیاتی پہلو ۱۹۶۱

(۴) ریڈنگز ان اردو پروز (اردو-انگریزی) ۱۹۶۷

(۵) ارمان مالک (جلد اول و دوم) مرتبہ ۱۹۷۲

(۶) اٹلانامہ (سفارشات اٹلا کیٹی ترقی اردو بورڈ) ۱۹۷۴

(۷) پرانوں کی کہانیاں ۱۹۷۶

(۸) اقبال جامعہ کے معنفین کی نظریں (مرتبہ) ۱۹۷۹

(۹) اردو افسانہ : روایت اور مسائل (مرتبہ) ۱۹۸۱

(۱۰) افسانہ شناسی (مرتبہ) ۱۹۸۱

(۱۱) سفر آشنا (سفرنامہ) ۱۹۸۲

(۱۲) اسلوبیات میر ۱۹۸۴

(۱۳) ساخہ کربلا بطور شعری استعارہ ۱۹۸۶

(۱۴) امیر خسرو کا ہندو کی کلام ۱۹۸۷

(۱۵) نیا اردو افسانہ : تجزیے اور مباحث (مرتبہ) ۱۹۸۸

کتابوں کی کل تعداد ۲۵ سے زائد ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: سوویت یونین کی دعوت پر ”ماسکو میں الاقوامی فورم برائے عالمی انسداد نیوکلائی اسلحہ اور مسائل بقائے انسانی“ میں شرکت، فروری ۱۹۸۷ء نیز تاشقند، سمرقند اور بخارا کا علمی دورہ اور ادیبوں اور دانشوروں سے ملاقات۔

(۲) اگست ۱۹۸۱ء، اگست ۱۹۸۲ء میں اردو مرکز لندن کے زیر اہتمام اسکول آف اورٹھیل اینڈ افریقن اسٹڈیز لندن یونیورسٹی میں توسیعی خطبات پیش کیے۔ ۱۹۷۰ء میں چیکو سلواکیہ پراگ میں توسیعی خطبہ۔ متعدد بار پاکستان کا علمی دورہ کیا اور ادبی انجمنوں کی دعوت پر لیسکچر دیے اور مقالے پیش کیے۔

(۳) ستمبر ۱۹۸۲ء میں انجمن اردو کینیڈا کی پہلی انٹرنیشنل اردو کانفرنس منعقدہ ٹورنٹو یونیورسٹی میں شرکت کی اور مقالہ پیش کیا۔
(۴) ستمبر اکتوبر ۱۹۸۲ء میں مختلف یونیورسٹیوں کی دعوت پر واشنگٹن، کیلی فورنیا یونیورسٹی، برکلی، لاس اینجلس، اری زونا یونیورسٹی، توسان، دسکانین یونیورسٹی، میڈسن، کورنیل یونیورسٹی، نیویارک، کولمبیا یونیورسٹی، نیویارک اور پنسل وینیا یونیورسٹی فلاڈلفیا میں اردو زبان و ادب پر بارہ توسیعی خطبات پیش کیے۔

اعزازات، انعامات : ۱۹۶۳ء میں غالب پرائز حکومت اتر پردیش۔ ۱۹۷۲ء میں اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام۔ ۱۹۷۷ء میں صدر پاکستان کی جانب سے اقبال مہدی طلانی تمغہ امتیاز اور میر اکادمی لکھنؤ کی طرف سے امتیاز میر اور افتخار میر ایوارڈ۔ ۱۹۸۲ء میں علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، المانی واشنگٹن کی جانب سے خصوصی ایوارڈ اور ایسوسی ایشن ایشین اسٹڈیز پنسل وینیا کا خصوصی ایوارڈ۔ ۱۹۸۳ء میں خصوصی ایوارڈ بہار اردو اکادمی۔ ۱۹۸۴ء میں ساہتیہ کلا پریش دہلی ایوارڈ، نیز غالب انسٹی ٹیوٹ دہلی

کا غالب ایوارڈ برائے ادبی خدمات - ۱۹۸۵ء میں ہندی اُردو
 سہ ماہی کیٹی لکھنؤ کا ایوارڈ بدست صدر جمہوریہ ہند گیانی ذیل سنگھ صاحب۔
 خسر ایوارڈ شکاگو، ۱۹۸۷ء - کینیڈین ایسوسی ایشن اُردو لٹریچر
 ایوارڈ ٹورنٹو، ۱۹۸۷ء - مغربی بنگال اُردو اکادمی ایوارڈ، ۱۹۸۷ء -
 محمد حسین آزاد عالمی اُردو ایوارڈ ۱۹۸۸ء - اتر پردیش اُردو اکادمی انعام ۱۹۸۸ء

نازش سکندر پوری (شہادت حسین)

والد کا نام : فقیر محمد
 تاریخ پیدائش : ۱۹۲۲ء
 پستہ : ڈاکخانہ سکندر پور ضلع بلیا (یوپی) ۲۷، ۳۰، ۳۱
 تعلیم : دسویں جماعت
 تصانیف : گوشہ نشینی (شعری مجموعہ) ۱۹۷۶ء
 اعزازات و انعامات : اتر پردیش اُردو اکادمی سے ۱۹۷۷ء میں انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحات ۳۴۸ - ۳۴۹)

ناشاد اورنگ آبادی (محمد بن الحق خاں)

والد کا نام : محمد ہدایت اللہ خاں
 تاریخ پیدائش : ۱۵ جنوری ۱۹۳۵ء، شمشیر نگر (ضلع اورنگ آباد - بہار)
 پستہ : ٹی ۷۷ ای - اولڈ ڈی - ایس آفس بلڈنگ - این - ای - ریلوے
 سسٹی پور (بہار) ۸۴۸۱۰۱

تعلیم: بی کام
 مشاغل، ملازمت: سستی پور کے ریلوے آفس کے شعبہ اکاؤنٹس میں سکشن آفیسر
 تصانیف: کلیاتِ ناشاد (پہلا شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶
 بیرونی ممالک کا سفر: کئی بار نیپال کا سفر کیا۔

ناشر کاظمی (سید صغیر احمد کاظمی)

والد کا نام: سید محمد خلیل کاظمی (علامہ خاکی کاظمی)
 تاریخ پیدائش: ۱۳ اپریل ۱۹۳۹ء، اروہہ (ضلع مراد آباد - یوپی)
 پتہ: ۲/۲۵۱، بہاری کالونی بھولانا تھ نگر شاہدرہ - دہلی ۱۱۰۰۳۲
 تعلیم: ہائی اسکول، ادیب کامل
 مشاغل، ملازمت: ملازمت - کمپاؤنڈر میونسپل کارپوریشن محکمہ صحت آیورویدک
 اور یونانی
 تصانیف: (۱) تلخابہ حیات مارچ ۶۱۹۸۶

ناشر نقوی (سید ناشر حسین نقوی)

والد کا نام: سید ناظر حسین نقوی
 تاریخ پیدائش: ۱۵ جولائی ۱۹۵۶ء، اروہہ (ضلع مراد آباد - یوپی)
 پتہ: دربار کلاں اروہہ - حال مقیم ۵۴۵ سیکٹر ۲۳ فرید آباد (ہریانہ)
 تعلیم: ایم اے (اردو) ڈپلوما اردو ماس میڈیا
 مشاغل، ملازمت: مدیر - ہریانہ اردو اکادمی پنج کوا
 تصانیف: (۱) تشنگی (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۸

۶۱۹۸۲ (۲) دسیلہ (شعری مجموعہ)

۶۱۹۸۴ (۳) آفاقیت (جدید مرثیہ)

(۴) لالہ زارِ صبح (مجموعہ مرثیہ)

اعزازات انعامات: 'آفاقیت' پر اردو اکادمی دہلی سے انعام ملا۔

ناصر واحدی (محمد خیر النامین)

والد کا نام: محمد مبین

تاریخ پیدائش: ۲۴ جون ۱۹۵۴ء ہنگنڈہ (ضلع ورنگل) (اے پی)

پتہ: مکان نمبر ۴۴-۵-۴ کہار پٹی مارکٹ-ہنگنڈہ (اے پی) ۵۰۶۰۰۱

تعلیم: بی ایس۔ بی ایڈ

مشاغل ملازمت: کیشیر

تصانیف: (۱) بیاض فکر (شعری انتخاب) ۶۱۹۸۳

ناظر، غلام بنی طاہر

والد کا نام: خواجہ محمد خضر طاہر

تاریخ پیدائش: یکم جون ۱۹۳۵ء

پتہ: یاری پورہ - انت ناگ - کشمیر (۱۹۲۲۳۲)

تعلیم: ایم اے - کشمیری - ادیب فاضل

مشاغل ملازمت: محکمہ زراعت سے سکدوش - لکھنپڑھنا -

تصانیف: (۱) بہتے شعلے (غزلوں اور نظموں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶

اس کے علاوہ کشمیری میں نوکتائیں ہیں۔

اعزازات انعامات: جتوں و کشمیر اکادمی آف آرٹ، کلچر اینڈ لنگویجز کی طرف سے
۱۹۸۱ء میں اور ۱۹۸۵ء میں دو کشمیری شعری مجموعوں پر انعامات ملے۔

ناظم سلطانپوری (محمود خاں)

والد کا نام: سرتاج خاں
تاریخ پیدائش: ۱۹۲۷ء، موضع بگجھری (سلطانپور۔ یوپی)
پتہ: ۱۸/۱ مولانا محمد علی روڈ خضرپور، کلکتہ ۷۰۰۰۲۳
تعلیم: نویں درجہ تک
مشاغل، ملازمت: آل انڈیا لمیٹڈ کلکتہ سے ۱۹۸۶ء میں ریٹائر ہونے کے بعد
شعرو شاعری اور اخبار بینی نیز غزلوں پر اصلاح دینا۔
تصانیف: (۱) حرفِ آگہی (مجموعہ کلام) ۱۹۷۷ء
(۲) آیاتِ نظر ” زیرِ طبع
اعزازات انعامات: اس کتاب پر مغربی بنگال اردو اکادمی کا انعام مل چکا ہے۔

نامی انصاری (محمد رحمت اللہ)

والد کا نام: مولوی محمد بخش مفتوح جاسی
تاریخ پیدائش: ۳۱ جنوری ۱۹۳۲ء، قصبہ جاس (ضلع رائے بریلی۔ یوپی)
پتہ: ۹۷/۱ پریٹ۔ کانپور۔ ۲۰۸۰۰۱
تعلیم: ایم اے (اردو) کانپور یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت: سلیز آفسر (ایکسپورٹ) ایگلن ملز کمپنی لمیٹڈ۔ کانپور
تصانیف: (۱) برگ سرسبز (شعری مجموعہ) ۱۹۸۸ء

(۲) افکار و اظہار (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۸۵
 اعزازات، انعامات: مندرجہ بالا دونوں کتابوں پر یوپی اردو اکادمی، لکھنؤ نے انعامات دیے۔

ناوک، سید غلام السیدین

- والد کا نام: سید غلام رسول قوس حمزہ پوری (ندوی)
 تاریخ پیدائش: ۲۵ رذی الحجہ ۱۳۵۱ھ مطابق ۲۱ اپریل ۱۹۳۳ء حمزہ پور (گیا، بہار)
 پتہ: حمزہ پور ڈاکخانہ شیرگھاٹی۔ ضلع گیا (بہار) ۸۲۴۲۱۱
 تعلیم: ایم اے (فارسی) بی ایڈ
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ شعر و ادب
 تصانیف:
 (۱) جذباتِ ناوک (قطعات، رباعیات و غزلیات کا مجموعہ) ۱۹۵۶ء
 (۲) قوسِ قزح (حضرت قوس حمزہ پوری کی فارسی رباعیات کا منظوم اردو ترجمہ) ۱۹۶۸ء
 (۳) قرطاسِ عظیم (قطعات تاریخیہ اور سہروں دیوہ کا مجموعہ) ۱۹۷۰ء
 (۴) محسنِ انسانیت (سیرت نبویؐ) (نثر) ۱۹۷۳ء
 (۵) صبحِ بلا (جیمس ہمیلے چیز کے ناول کا ترجمہ) ۱۹۷۳ء
 (۶) غوثِ الاعظم (سیرت غوثِ پاکؒ) ۱۹۷۴ء
 (۷) گلِ بکاؤلی (بچوں کا ادب) ۱۹۷۴ء
 (۸) آخری سفر (مسائلِ تجنیز و تکفین) ۱۹۷۷ء
 (۹) گلِ دستہ (بچوں کے لیے منظومات کا مجموعہ) ۱۹۷۹ء
 (۱۰) چٹریا خانہ " " " ۱۹۷۹ء
 (۱۱) قوسِ حمزہ پوری (ایک تعارف) ۱۹۸۲ء

نثار عباسی (سید محمد نثار حسین عباسی)

- والد کا نام: سید محمد اشفاق حسین عباسی
- تاریخ پیدائش: ۲۷ ستمبر ۱۹۲۷ء، بریلی (یوپی)
- پتہ: بی. ۳/۱۰۸۳ کریلی ہاؤسنگ اسکیم، جی ٹی ٹی نگر الہ آباد، یوپی۔
- ۲۱۱-۱۶
- تعلیم: ایم اے۔ ایل ٹی
- مشاغل ملازمت: سابق پرنسپل نیو انگلش ہائر سیکنڈری اسکول الہ آباد، موجودہ
- آنریری ڈائریکٹر نیو انگلش کوچنگ سینٹر، کریلی۔ الہ آباد
- تصانیف: (۱) غنچہ وگل ۶۱۹۷۴
- (۲) گل و گلزار ۶۱۹۷۹
- (۳) چراغ اندر چراغ ۶۱۹۸۲
- اعزازات انعامات: ”غنچہ وگل“ اور ”چراغ اندر چراغ“ پرائز پر دیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

* مولانا نجم الدین اصلاحی

- والد کا نام: منصب علی
- تاریخ پیدائش: ۱۸۹۷ء، راجہ پور سکرو (ضلع اعظم گڑھ۔ یوپی) (وفات ہو گئی)
- پتہ: موضع دڈا کھانہ، راجہ پور سکرو۔ ضلع اعظم گڑھ۔ (یوپی) ۲۷۶۳۰۵
- تعلیم: فارسی اور عربی کی تکمیل، مدرسہ اصلاح سرائے میر۔ اعظم گڑھ سے
- مشاغل ملازمت: مدرسے سے ریٹائر ہونے کے بعد تصنیف و تالیف۔
- تصانیف: (۱) یادگار سلف (مقدمہ مولانا سید سلیمان ندوی) ۶۱۹۳۸

(۲) دلائل السنن والآثار (حصہ اول) ۶۱۹۴۱

(۳) انتخاب رباعیات مولانا روم ۶۱۹۴۳

(۴) مکتوبات شیخ الاسلام مولانا حسین احمد مدنی

(چار جلدیں) ۱۹۵۱ — ۶۱۹۴۴

(۵) احسن العقائد عربی و ترجمہ التبیان فی آداب

حملۃ القرآن ۶۱۹۴۵

بیرونی ممالک کا سفر: ۶۱۹۷۱ میں مکہ معظمہ و مدینہ منورہ پر سلسلہ حج
اعزازات انعامات: علمی و تعلیمی خدمات کی بنیاد پر وزیر تعلیم مولانا ابوالکلام آزاد کی
سفارش پر وزیر اعظم پنڈت جواہر لال نہرو نے وظیفہ مقرر فرمایا تھا
جواب تک جاری ہے۔

نجم عثمانی (نجم الہدیٰ)

والد کا نام: سید عبدالحلیم
تاریخ پیدائش: ۲۰ ستمبر ۱۹۴۱ء، ضلع گیا (بہار)
پتہ: سی ایم پی ایف آفس۔ پوسٹ بکس نمبر ۵۸۔ دھنباڈ (بہار)
تعلیم: انٹرمیڈیٹ (سائنس) پٹنہ یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت: ایڈیٹور یوزن کلرک (کول مائنر۔ پراویڈنٹ آفس)
تصانیف: (۱) کالی دھرتی کی غزلیں (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۵
(۲) شمارِ نفس // ۶۱۹۸۴
اعزازات انعامات: "شمارِ نفس" پر بہار اردو اکادمی نے انعام دیا۔

نجیف (جولیس)

والد کا نام: یونس اللہ بخش
 تاریخ پیدائش: ۱۷ ستمبر ۱۹۲۷ء، مقام بکھولی (یوپی)
 پتہ: رامیشور نگر، آزاد پور۔ دہلی ۱۱-۰۰-۲۳
 تعلیم: میٹرک
 مشاغل، ملازمت: ایچ۔ آئی۔ ایل سے ریٹائرڈ ہوں
 تصانیف: (۱) آوازِ دل ۶۱۹۸۷
 (۲) آوازِ وطن ۶۱۹۸۷
 اعزازات، انعامات: آوازِ دل، پرارد و اکادمی دہلی نے ۱۹۸۵ء میں انعام دیا۔

ندا فاضلی (مقتدا حسن فاضلی)

والد کا نام: مرتضیٰ حسن ذمائر بایندی
 تاریخ پیدائش: ۱۲ اکتوبر ۱۹۳۸ء (دہلی)
 پتہ: ۱۰۳-۱ امر پارٹ منٹس دم پارا۔ کھار۔ بمبئی ۴۰۰۰۵۲
 تعلیم: بی اے
 مشاغل، ملازمت: فلمی نغمہ نگاری
 تصانیف: (۱) لفظوں کا پل (شعری مجموعہ)
 (۲) ملاقاتیں (خاکے)
 (۳) مورناچ (مجموعہ کلام) ۶۱۹۷۸
 اعزازات، انعامات: بہارِ شہر اردو اکادمی بمبئی اور ساہتیہ پریشد بھوپال سے اعطیات ملے۔

ڈاکٹر نریش

- والد کا نام: دینا ناتھ
- تاریخ پیدائش: ۷ نومبر ۱۹۴۲ء، مالیر کوٹہ (پنجاب)
- پتہ: پنجاب یونیورسٹی، ایوننگ کالج، چندری گڑھ - ۱۶۰۰۱۴
- تعلیم: ایم اے (ہندی - اردو) پی ایچ ڈی
- مشاغل، ملازمت: صدر شعبہ ہندی
- تصانیف:
۶۱۹۶۴	(شاعری)	(۱) غم فردا
۶۱۹۷۵	"	(۲) بازگشت
۶۱۹۷۹	"	(۳) خوشبو کا سفر
۶۱۹۸۰	(افسانے)	(۴) بند دروازہ
۶۱۹۸۰	"	(۵) ننھے ہاتھوں کا لمس
۶۱۹۸۳	(تنقید)	(۶) ادب کی پرکھ
۶۱۹۸۴	(شاعری)	(۷) تشنہ لب
۶۱۹۸۶	(ناول)	(۸) پتھروں کا شہر
- بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان - انگلینڈ
- اعزازات، انعامات: ۱۔ خوشبو کا سفر، بیرونی اردو اکادمی کا انعام - ۱۹۸۰ء
- ۲۔ بند دروازہ، پر مغربی بنگال اردو اکادمی کا انعام ۱۹۸۱ء
- ۳۔ " پر پنجاب سرکار کا انعام - ۱۹۸۲ء
- ۴۔ ادب کی پرکھ، بیرونی اردو اکادمی کا انعام ۱۹۸۴ء
- ۵۔ خوشبو کا سفر پر آل انڈیا میر ایوارڈ ۱۹۸۶ء
- ۶۔ مجموعی خدمات پر آل انڈیا میر اکادمی کا امتیاز میڈل ۱۹۸۱ء

نسیم شاہجہاں پوری (نسیم محمد خاں)

- والد کا نام: شبیر محمد خاں شفق شاہجہاں پوری
 تاریخِ پیدائش: ۱۵ جنوری ۱۹۳۷ء (جونا گڑھ - گجرات)
 پتہ: سپروائزر ٹیکنیکل، ٹی اینڈ سی ونگ - آئی جی ایس (ایسٹ انڈیا)
 ہیڈ کوارٹر: کلکتہ - ۷۰۰۰۲۲
 تعلیم: میٹرک نیز اردو، فارسی اور عربی کے مختلف امتحانات پاس کیے۔
 مشاغل، ملازمت: ملازمت منسٹری آف ڈیفنس، حکومت ہند - آئی جی ایس - کلکتہ
 تصانیف: (۱) دل شاہجہاں پوری (منظوم خراج عقیدت) ۱۹۶۶ء
 (۲) موجِ نسیم (مجموعہ کلام) ۱۹۶۶ء

نشاط کشتواڑی (غلام رسول)

- والد کا نام: غلام محمد
 تاریخِ پیدائش: مئی ۱۹۰۹ء
 پتہ: نزد بس اسٹینڈ ڈاکخانہ کشتواڑ (جموں و کشمیر) ۱۸۲۲۰۴
 تعلیم: باقاعدہ تعلیم نہیں
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری اور مطالعہ
 تصانیف: (۱) مظلوم کر بلا (مجموعہ کلام) ۱۹۴۲ء
 (۲) مناقب الاولیا " ۱۹۷۲ء
 (۳) سگریٹ نوشی (نثر میں ایک مختصر کتاب) ۱۹۷۲ء
 (۴) نعت سرکارِ دو عالم ۱۹۷۳ء
 (۵) بادۂ وطن (مجموعہ کلام) ۱۹۸۳ء

۶۱۹۸۳	(مجموعہ کلام)	(۷) تحفہ اطفال
زیر طبع	"	(۸) تصویر خیال

نصر غزالی (محمد ابو نصر غزالی)

والد کا نام:	مولانا عبدالجبار
تاریخ پیدائش:	۲۷ اکتوبر ۱۹۳۸ء، موضع میرغیاٹ چک۔ ضلع نالندہ (بہار)
پتہ:	۹۹ رین اسٹریٹ (پہلی منزل) کلکتہ ۷۰۰۰۱۶
تعلیم:	ایم اے (اردو) کلکتہ یونیورسٹی
مشاغل، ملازمت:	اسسٹنٹ پروفیسر، مولانا آزاد گورنمنٹ کالج، کلکتہ
تصانیف:	(۱) لہو کا درد (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۲
	(۲) بنگالی شعرا (تعارف و سولخ) ۶۱۹۸۶
	(۳) لمس کی آبخ (شعری مجموعہ) زیر طبع
اعزازات، انعامات:	لہو کا درد پر بہار اردو اکادمی کی جانب سے انعام ملا۔

نصرت چودھری (ڈاکٹر نصرت آرا چودھری)

والد کا نام:	چودھری عبدالرحیم
تاریخ پیدائش:	۱۲ مارچ ۱۹۵۵ء، سری نگر (جٹوں و کشمیر)
پتہ:	کے۔ ۱، فلیٹ نمبر ۴۔ پونچھ ہاؤس جوں ۱۸۰۰۰۱
تعلیم:	ایم اے (اردو) ایم فل۔ پی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت:	درس و تدریس
تصانیف:	(۱) فیض کی شاعری۔ ایک مطالعہ ۶۱۹۸۶

نصرت گوالباری (محمد عثمان)

والد کا نام : محمد عمر دراز
 تاریخ پیدائش : ۹ جون ۱۹۳۸ء، لشکر، گوالبار (اے پی)
 پتہ : ۵۰۳۴ کوچہ رحمان، گلی آٹا والی چاندنی چوک، دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم : میٹرک
 مشاغل ملازمت : کارخانہ ایمبرائڈری میشن ورک، بحیثیت مالک
 تصانیف : (۱) سائبان (شعری مجموعہ) ۱۹۸۲ء
 اعزازات/انعامات : اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ نے ۳۱ مارچ ۱۹۸۳ء کو
 انعام سے نوازا۔

سید نصرت ہمدی ید اللہی

والد کا نام : سید عبدالکریم
 تاریخ پیدائش : ۱۰ جولائی ۱۹۵۵ء، حیدرآباد (اے پی)
 پتہ : ۶۱۰-۸-۱۷، فتح یاب خاں بازار، چنگلوڑہ حیدرآباد-۲۲۰۰۰۵
 تعلیم : بی ایس سی، ایم اے، ایم فل، بی ایڈ
 مشاغل ملازمت : ریسرچ اسکالر، موضوع اردو کی ادبی اصناف
 تصانیف : (۱) اردو ادب میں ہمدویوں کا حصہ (تحقیق و تنقید) ۱۹۸۴ء
 (۲) تحقیقی و تنقیدی مضامین (مجموعہ مضامین) زیر طبع
 اعزازات/انعامات : مغربی بنگال اردو اکادمی نے انعام عطا کیا۔

(ڈاکٹر) نصیر احمد خاں

والد کا نام : نذیر احمد خاں
 تاریخ پیدائش : یکم جنوری ۱۹۴۴ء
 پتہ : ہندوستانی زبانوں کا مرکز - جواہر لال یونیورسٹی - نئی دہلی، ۱۱۰۰۶۷
 تعلیم : ایم اے (اردو) ایم اے - پی ایچ ڈی (لسانیات)
 مشاغل / ملازمت : ایسوسی ایٹ پروفیسر جواہر لال نہرو یونیورسٹی - نئی دہلی
 تصانیف : (۱) اردو کی پولیاں اور کردار خدای کا عمرانی -

لسانیاتی مطالعہ ۱۹۷۹ء

(۲) اردو رسم خط کیسے سیکھا جائے؟ ۱۹۸۰ء

(۳) اردو ساخت کے عناصر (انگریزی) ۱۹۸۶ء

(۴) لسانیات کیا ہے؟ (انگریزی سے ترجمہ) ۱۹۸۶ء

بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ - روس - برطانیہ - جرمنی - ہنگری - اور فرانس -

اعزازات / انعامات : یو پی اردو اکادمی سے ۱۹۸۰ء میں انعام ملا -

نظامی، پروفیسر خلیق احمد

والد کا نام : عزیز احمد نظامی ایڈوکیٹ
 تاریخ پیدائش : ۲۵ دسمبر ۱۹۲۵ء، امر وہہ (ضلع مراد آباد - یو پی)
 پتہ : نظامی ولا - سرسید روڈ، علی گڑھ
 تعلیم : ایم اے، ایل ایل بی
 مشاغل / ملازمت : پروفیسر تاریخ علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، پروفیسر چانسلر اور وائس چانسلر علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، سفیر ہند متعینہ شام - ۲۵ دسمبر ۱۹۸۵ء کو

ریٹائر ہونے کے بعد تصنیف و تالیف۔

تصانیف: (۱) شاہ ولی اللہ دہلوی کے سیاسی مکتوبات ۶۱۹۵۱

(۲) تاریخ مشائخ چشت ۶۱۹۵۳

(۳) حیات شیخ عبدالحق محدث دہلوی ۶۱۹۵۳

(۴) اسٹڈیز ان مڈیول انڈین ہسٹری

۶۱۹۵۴ اینڈ کلچر (انگریزی)

(۵) سلطنتِ دہلی کے مذہبی رجحانات ۶۱۹۵۸

(۶) خیر الحیاس (ملفوظات شیخ نعیر الدین فارسی) ۶۱۹۵۹

(۷) تیرہویں صدی میں ہندوستانی سیاست

۶۱۹۶۱ اور مذہب (انگریزی)

(۸) تاریخی مقالات ۶۱۹۶۵

(۹) ارمغان علی گڑھ (تحریک علی گڑھ پرنظروں کا انتخاب) ۶۱۹۷۴

(۱۰) مکتوبات رشید احمد صدیقی (مرتبہ) ۶۱۹۷۸

(۱۱) سرسید احمد اور علی گڑھ تحریک ۶۱۹۸۲

(۱۲) سرسید البسم ۶۱۹۸۳

(۱۳) عہدِ وسطیٰ میں ہندوستانی مملکت

۶۱۹۸۵ اور تہذیب (انگریزی)

(۱۴) شیخ نظام الدین اولیا ۶۱۹۸۶

(۱۵) تاریخی خطبات ۶۱۹۸۶

انگریزی اور اردو کتابوں کی کل تعداد ۲۳ ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان۔ جرمنی۔ فرانس۔ اسپین۔ اٹلی۔ ایران۔ شام۔ سعودی عرب۔

امریکہ۔ عراق۔ ملیشیا۔

اعزازات و انعامات: غالب ایوارڈ۔ میر ایوارڈ۔

نظامی، خواجہ حسن ثانی

والد کا نام: خواجہ حسن نظامی
تاریخ پیدائش: ۱۵ مئی ۱۹۳۱ء (بستی حضرت نظام الدین، نئی دہلی -)
پتہ: درگاہ حضرت نظام الدین اولیا۔ نئی دہلی - ۱۱۰۰۱۳ -
تعلیم: بی اے (جامعہ ملیۃ اسلامیہ)
مشاغل، ملازمت: تولیت درگاہ حضرت نظام الدین اولیا، تجارت کتب - ادارت
ماہ نامہ مناوی -

تصانیف: (۱) تذکرہ نظامی (مختصر سوانح حیات خواجہ
نظام الدین اولیا)
(۲) تذکرہ خسروی (سوانح حیات حضرت امیر
خسرو اور انتخاب کلام) ۱۹۷۳ء
(۳) سفرنامہ امریکہ اور سفرنامہ ایران و عراق زیر طبع
بیرونی ممالک کا سفر: عرب، عراق، ایران، پاکستان، تھائی لینڈ، امریکہ -

نظر برنی (محمد نظر برنی)

والد کا نام: محمد خضر برنی
تاریخ پیدائش: ۱۷ نومبر ۱۹۴۱ء، بلند شہر (یوپی)
پتہ: ڈی۔ ۷۸، آشیانہ - جے آر آئی کیمپس - جامعہ نگر نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
تعلیم: ایم اے (دہلی یونیورسٹی) ۱۹۶۷ء - بی لب (مسلم یونیورسٹی) ۱۹۷۴ء
مشاغل، ملازمت: ملازمت جامعہ ملیۃ اسلامیہ، بحیثیت اسسٹنٹ لائبریرین
ڈاکٹر ذاکر حسین لائبریری -

تصانیف: (۱) بوئے گل (پنڈت نہرو کو شعرا کا منظوم خراج

عقیدت - (رتبہ) ۶۱۹۶۷

(۲) متاعِ نظر (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۰

(۳) ذوقِ نظر " ۶۱۹۷۲

(۴) مولانا محمد علی: شخصیت اور خدمات ۶۱۹۷۶

(۵) شمعِ فروزاں حصہ اول (ریڈیائی تقریریں) ۶۱۹۷۶

(۶) چمچے (مزا جیہ کلام) ۶۱۹۸۰

(۷) گفتگیر " ۶۱۹۸۵

بیرونی ممالک کا سفر: مولانا محمد علی جوہر مدنی کا نفرس منعقدہ کراچی (۶۱۹۷۸) میں شرکت۔

(ڈاکٹر) نعیم الدین

والد کا نام: عبدالکریم

تاریخِ پیدائش: ۵ جولائی ۱۹۴۸ء - دہلی

پتہ: مکان نمبر ۱۴۴ - گلی سید رفاعی، بازار چٹلی قبر جامع مسجد دہلی

تعلیم: ایم اے، بی ایچ ڈی (فارسی) دہلی یونیورسٹی،

مشاغلِ ملازمت: آل انڈیا ریڈیو دہلی شعبہ فارسی

تصانیف: ہندوستان میں فارسی ادب

(دہلی سلطنت سے قبل) ۶۱۹۸۵

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان -

اعزازات و انعامات: سعدی گولڈ میڈل (صدر جمہوریہ ہند کی جانب سے) ۶۱۹۶۸

نعیم راہی (محمد عبدالنعیم)

- والد کا نام: محمد عبدالستار
 تاریخ پیدائش: ۱۹ جولائی ۱۹۲۸ء، تانڈور (حیدرآباد۔ اے پی)
 پتہ: (۱) پروین بیسرا۔ تانڈور۔ حیدرآباد (اے پی) ۵-۱۱-۴۱
 (۲) گورنمنٹ جونیر کالج۔ تانڈور۔ حیدرآباد (اے پی) ۵-۱۱-۴۱
 تعلیم: بی اے۔ بی ایس سی۔ بی ایڈ (عثمانیہ)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) صدرنگ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۲
 (۲) شہر وفا " ۶۱۹۸۶

نفیس بانو شمع

- والد کا نام: سید ابرار احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۶ مئی ۱۹۵۶ء، غازی پور (یو پی)
 پتہ: ۱۲-۱ اے ڈاکٹر نگر اسٹریٹ نمبر ۱۶۔ جامعہ نگر نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: بی اے
 مشاغل، ملازمت: بزنس
 تصانیف: سماج (ناول) ۶۱۹۸۵
 بیرونی ممالک کا سفر: جرمنی۔ پاکستان
 اعزازات، انعامات: ۳ مارچ ۱۹۸۶ء کو اتر پردیش اردو اکادمی سے 'سماج' پر
 انعام ملا۔

نفیس غازی پوری (سید محمد سعید)

- والد کا نام: سید نذیر حسین
 تاریخ پیدائش: ۲۰ جولائی ۱۹۲۹ء، قصبہ گنگولی (ضلع غازی پور۔ یوپی)
 پتہ: پسپھر ٹیکس آفیسر۔ گورکھپور (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (انگریزی) مسلم یونیورسٹی، ۱۹۶۰ء
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت (محکمہ ٹرانسپورٹ اٹریپرڈیش۔ گورکھپور۔
 تصانیف: (۱) شہ رگ (شعری مجموعہ) ۱۹۷۹ء
 اعزازات، انعامات: ۱۹۸۰ء میں اٹریپرڈیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔
 (دستاویز، صفحہ ۲۶)

نقوی، ڈاکٹر امام مرتضیٰ نقوی

- والد کا نام: صفی مرتضیٰ
 تاریخ پیدائش: ۲۶ فروری ۱۹۳۹ء، اروہہ (یوپی)
 پتہ: محلہ گزری۔ اروہہ (یوپی) ۲۲۴۲۲۱
 تعلیم: ایم اے (اردو) مسلم یونیورسٹی، ۱۹۶۴ء، بی ایچ ڈی (اردو)
 مشاغل، ملازمت: لکچرر آئی ایم کالج اروہہ
 تصانیف: (۱) اردو ادب میں سکھوں کا حصہ ۱۹۷۰ء
 (۲) ہندوستانی اسلامی تہوار ۱۹۷۰ء
 (۳) لائبریری اور اس کی تنظیم ۱۹۷۲ء
 (۴) باغ و بہار کا تنقیدی جائزہ ۱۹۷۵ء

(۵) خواجہ حسن نظامی - حیات اور ادبی خدمات ۶۱۹۷۸

(تحقیقی مقالہ)

اعزازات، انعامات: ”لابریری اور اس کی تنظیم“ اور ”خواجہ حسن نظامی - حیات اور ادبی خدمات“ پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

نقوی، ڈاکٹر سید حنیف احمد

والد کا نام: حکیم سید عقیل احمد نقوی

تاریخ پیدائش: ۱۷ اکتوبر ۱۹۳۶ء، سہسوان ضلع بدایوں (یوپی)

پتہ: ریڈر شعبہ اردو - بنارس ہندو یونیورسٹی - وارانسی (یوپی) ۲۲۱۰۰۵

تعلیم: ایم اے (اردو - فارسی) پی ایچ ڈی

مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو - بنارس ہندو یونیورسٹی - وارانسی

تصانیف: (۱) شعرائے اردو کے تذکرے (تحقیقی مقالہ)

(۲) انتخاب کربل کتھا

اعزازات، انعامات: (۱) امتیاز میر (۲) اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام (تحقیقی مقالہ)

پر ۱۹۷۷ء میں)

نقوی، سید سبط محمد

والد کا نام: سید امیر الحسن نقوی

تاریخ پیدائش: ۲۲ ستمبر ۱۹۲۶ء

پتہ: اکبر پور ضلع فیض آباد (یوپی) ۲۲۸۱۲۲

تعلیم: فاضل تفسیر (مدرسہ سلطان المدارس لکھنؤ) انگریزی اور ہندی سے

بقدر ضرورت واقفیت ۔

مشاغل ملازمت: مدیر اعلیٰ توحید پرکاشن نیوز لکھنؤ۔

تصانیف: (۱) ڈاکٹر رام منوہر لوبھیا۔ ایک جھلک (مرتبہ) ۶۱۹۶۸

(۲) امجد علی شاہ ۶۱۹۷۶

(۳) مسعود حسن ادیب۔ فردا اور فنکار (مرتبہ) ۶۱۹۸۰

(۴) اعلام و افکار (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۸۲

(۵) انتخاب ریختی ۶۱۹۸۳

(۶) نہج البلاغہ کے چند منتخب مقامات کا

ہندی ترجمہ ۶۱۹۸۵

اعزازات انعامات: ”امجد علی شاہ“ پر ۶۱۹۷۶ میں آئیریش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

نقوی، سید شاکر علی

والد کا نام: سید ناصر علی نقوی

تاریخ پیدائش: ۵ اپریل ۱۹۲۱ء، امروہہ ضلع مراد آباد (یوپی)

پتہ: معاون مدیر سہ ماہی روشن محل۔ محلہ سوٹھا۔ بدایوں

(یوپی)

تعلیم:

مشاغل ملازمت: ریٹائرڈ گورنمنٹ سروس۔ معاون مدیر سہ ماہی ”روشن“ بدایوں

تصانیف: (۱) سایہ بنی صلی اللہ علیہ وسلم ۶۱۹۸۱

نقوی، سید شریف الحسن

والد کا نام: سید نور الحسن

تاریخ پیدائش: ۸ اگست ۱۹۲۷ء، سندیلہ۔ ضلع ہردوئی (یوپی)

پتہ: سی۔ ۵۴۴ سرسوتی وہار۔ دہلی ۱۱۰۰۳۴

تعلیم: ایم اے (تاریخ، سیاست اور اردو) ایل ٹی۔ ڈی ای ایس (انگلینڈ)

مشاغل، ملازمت: ریٹائرڈ ڈپٹی ڈائریکٹر آف ایجوکیشن، دہلی، سابق رجسٹرار جامعہ ملیۃ اسلامیہ، نئی دہلی اور سابق اے۔ ڈی۔ ایم (دہلی)، موجودہ سکریٹری اردو اکادمی دہلی۔

تصانیف: (۱) اسکول پرنسپل شپ ۱۹۷۳ء

(۲) ایلیمنٹری سوکس (ہندی اردو انگریزی میں) ۱۹۷۶ء

(۳) ریڈنگس ان برٹش ہسٹری (تین جلدیں) ۱۹۷۶ء

(۴) ابتدائی علم شہریت (ثانوی درجات کے لیے) ۱۹۷۷ء

(۵) بھارت کا اتھاس (جلد اول) ۱۹۷۸ء

(۶) ریڈنگس ان انڈین ہسٹری (تین جلدیں) ۱۹۷۹ء

(۷) راج نیت و گیان سدھانت ۱۹۷۹ء

(۸) ہسٹری آف انڈیا (جلد دوم) ۱۹۸۰ء

(۹) انڈین ہسٹری ۱۹۸۲ء

بیرونی ممالک کا سفر: انگلینڈ، بلجیم، ہالینڈ، فرانس، مغربی جرمنی، سویٹزرلینڈ، اٹلی، لبنان، عراق، شام، اردن۔

اعزازات، انعامات: افتخار غالب ایوارڈ (۱۹۸۷ء) آروہ ایوارڈ (۱۹۸۶ء)، بہترین

کارکردگی کے اعتراف میں انڈین اسکاؤٹ اینڈ گائیڈ، دہلی

اسٹیٹ کی طرف سے اعزاز سے نوازا گیا۔ اردو خدمات کے احزان
میں سرسید احمد خاں اور نئی تعلیم کی طرف سے شیلڈ پیش کی گئی۔

نقوی، ڈاکٹر سید صادق احمد

- والد کا نام: سید احمد حسین نقوی
تاریخ پیدائش: ۱۱ مارچ ۱۹۳۶ء
پتہ: ۱۶/۳۶۱-۸-۲۲ دارشفا۔ حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۲۷
تعلیم: ایم اے۔ ایم۔ فل۔ پی ایچ۔ ڈی
مشاغل، ملازمت: لکچرر شعبہ تاریخ۔ عثمانیہ یونیورسٹی۔ حیدرآباد
تصانیف: (۱) روشن لکیریں (مجموعہ کلام) ۱۹۷۸ء
(۲) جذبہ صادق ۱۹۸۰ء
(۳) حیدرآباد کے قطب شاہی عاشور خانے ۱۹۸۲ء
(انگریزی)
بیرونی ممالک کا سفر: انگلینڈ۔ ہالینڈ۔ بلجیم۔ ایران۔ سعودی عرب۔ دبئی۔ پاکستان۔ نیپال۔

نقوی، سید غلام حیدر

- والد کا نام: سید غلام احمد
تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۳۷ء (مروہہ (یو پی)
پتہ: ۷۶-۷۷ ڈاکٹر نگر۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
تعلیم: ایم اے (معاشیات) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی ۱۹۵۷ء
مشاغل، ملازمت: ملازمت (سرکاری)

- تصانیف:
- (۱) پیسے کی کہانی (بچوں کے لیے) ۶۱۹۷۳
- (۲) خط کی کہانی " ۶۱۹۷۵
- (۳) بینک کی کہانی " ۶۱۹۷۸
- (۴) ہندوستان میں بیوپاری کا رپورٹیشن کا فروغ (ترجمہ) ۶۱۹۷۸
- (۵) غار سے جھونپڑی تک (بچوں کے لیے ناول) ۶۱۹۸۲
- (۶) آزادی کی کہانی انگریزوں اور اخباروں کی زبانی (بچوں کے لیے) مابچ ۶۱۹۸۷
- (۷) اخبار کی کہانی " زیر طبع
- اعزازات انعامات: بچوں کے ادب کے تیسویں انعامی مقابلہ (این۔سی۔ای۔آر۔ٹی) میں قومی انعام "آزادی کی کہانی انگریزوں اور اخباروں کی زبانی" (مستودے) پر انعام۔

نقوی، پروفیسر منظر عباس

- والد کا نام: سید عسکر حسن نقوی
- تاریخ پیدائش: ۱۹۳۳ء، اردوہ، ضلع مراد آباد۔ یوپی)
- پتہ: پروفیسر شعبہ اردو، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
- تعلیم: ایم اے (۱۹۵۹ء) پی ایچ ڈی (۱۹۶۲ء) مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
- مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔

- تصانیف:
- (۱) وحید الدین سلیم۔ حیات و ادبی خدمات ۶۱۹۶۹
- (۲) خطوط اقبال بنام عطیہ فیضی (ترجمہ) ۶۱۹۷۴
- (۳) نثر، نظم اور شعر (مجموعہ مضامین) ۶۱۹۷۶

۶۱۹۷۷

(۴) تنظیم مدرسہ

۶۱۹۸۱

(۵) حسرت موہانی - ایک تعارف

۶۱۹۸۳

(۶) انتخاب کلام ثاقب لکھنوی

نقوی، سید نجم الدین

والد کا نام: سید مصطفیٰ حسین مشتاق

تاریخ پیدائش: ۱۱ ستمبر ۱۹۱۹ء، موضع کوٹا بہادر گنج (رائے بریلی - یوپی)

پتہ: ای - ۱۶۰۶ - راجا جی پورم - تالکٹورہ - لکھنؤ (یوپی)

تعلیم: ایم اے (الہ آباد یونیورسٹی)

مشاغل ملازمت: رضا ڈگری کالج (آگرہ) میں کم و بیش ۲۹ سال پڑھانے کے

بعد ۳۰ جون ۱۹۷۸ء کو بحیثیت صدر شعبہ اردو ریٹائر ہونے

کے بعد شعر و شاعری -

تصانیف: (۱) چمن جاگے (غزلوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۵

(۲) باغ تازہ ۶۱۹۷۷

(۳) نغمہ روح افزا (حمد، نعت اور منقبت)

اعزازات، انعامات: پہلے مجموعے پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

نقوی، ڈاکٹر نور الحسن

والد کا نام: احمد نذر

تاریخ پیدائش: ۲ مئی ۱۹۳۳ء، امروہہ (یوپی)

پتہ: ریڈر شعبہ اردو - مسلم یونیورسٹی - علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱

- تعلیم : ایم اے (اردو-انگریزی) پی ایچ ڈی۔ ڈی لٹ
 مشاغل ملازمت : ریڈر شعبہ اردو۔ مدیر سہ ماہی فکر و نظر (علی گڑھ)
 تصانیف : (۱) کلیاتِ معنی (پانچ جلدیں تہذیبی جلد اول ۱۹۶۷ء
 (۲) اردو لغت ۱۹۶۹ء
 (۳) کلیاتِ جرأت (تہذیبی) ۱۹۷۱ء
 (۴) حاتم طائی کا قہقہہ " ۱۹۷۶ء
 (۵) چار درویشوں کا قہقہہ " ۱۹۷۶ء
 (۶) اقبال - فن اور فلسفہ ۱۹۷۸ء
 (۷) سرسید اور ہندوستانی مسلمان ۱۹۷۹ء
 (۸) نہرو کے اُن دیکھے روپ (ترجمہ تصنیف ٹنڈن) ۱۹۸۱ء
 (۹) نذیر احمد ۱۹۸۲ء
 (۱۰) غالب - حیات و کارنامے (ہندی و انگریزی)
 (۱۱) رام چرت مانس (تصنیف غسی داس - ترجمہ)
 اعزازات انعامات : کتابوں پر چند انعامات ملے۔

نورالحسین (سید نورالحسین نقشبندی)

- والد کا نام : سید نورالوحید نقشبندی
 تاریخ پیدائش : ۱۹ مارچ ۱۹۵۰ء اورنگ آباد (بھاراشٹر)
 پتہ : مکان نمبر ۱۶-۱۰۹ - بڈی لین۔ اورنگ آباد۔ ۴۳۱۰۰۱
 تعلیم : ایم اے (اردو) مراٹھواڑہ یونیورسٹی اورنگ آباد۔
 مشاغل ملازمت : اناؤنسر آل انڈیا ریڈیو اورنگ آباد۔ ۴۳۱۰۰۱
 تصانیف : (۱) سچے دائرے (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء

اعزازات، انعامات: مہاراشٹر اردو اکادمی اور اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

نور شفیقی جونپوری (نور الحسن)

والد کا نام: ۱۹ جولائی ۱۹۲۹ء، بلوا گھاٹ، جونپور (یوپی)
تاریخ پیدائش: ۱۹ جولائی ۱۹۲۹ء، بلوا گھاٹ، جونپور (یوپی)
پتہ: جمدہاں ڈاکخانہ کھیتا سرائے، ضلع جونپور۔ (یوپی)
تعلیم: اردو، ہندی، انگریزی انٹرمیڈیٹ
مشاغل، ملازمت: درس و تدریس: جامعہ فاروقیہ صبرجد جونپور میں مہیڈ ماسٹر
تصانیف: (۱) تجلیات نور

نور گورکھپوری (سید نور الحسن)

والد کا نام: سید علی حسن
تاریخ پیدائش: ۱۲ مارچ ۱۹۰۸ء، بستی (یوپی)
پتہ: پورب پھاٹک - امام باڑہ - میاں بازار - گورکھپور (یوپی) ۲۰۳۰۰۱
تعلیم: ہائی اسکول (۱۹۲۳)
مشاغل، ملازمت: تجارت
تصانیف: (۱) نوش و نیش (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۵
(۲) تابشیں (مجموعہ رباعیات و قطعات) زیر طبع
بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب - ۶۱۹۸۱ء برائے حج
اعزازات، انعامات: آل انڈیا میرا کادمی لکھنؤ سے "امتیازِ میر" کا اعزاز ۶۱۹۸۵ء میں ملا۔

نور لکھنوی (کرتن بہاری)

والد کا نام: بابو کنج بہاری لال سرہواستوا
 تاریخ پیدائش: ۸ نومبر ۱۹۲۵ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: ۶۷۔ غوث نگر۔ لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم:
 مشاغل ملازمت: محکمہ ڈاک و تار میں ملازمت
 تصانیف: (۱) دکھ سکھ (مجموعہ کلام) ۱۹۷۷ء
 اعزازات/انعامات: انٹرپرائڈیز اردو اکادمی سے ۱۹۷۸ء میں انعام ملا۔
 دستاویز، صفحہ ۳۶۵

نورانی، سید امیر حسن ندوی

والد کا نام: سید نور الحسن
 تاریخ پیدائش: یکم دسمبر ۱۹۲۲ء، راولپنڈی (پنجاب)
 پتہ: معرفت دانش محل۔ امین الدولہ پارک۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۱۸
 تعلیم:
 (۱) مدرسہ فرقانیہ لکھنؤ (۲) دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ (۱۹۲۹ء تا ۱۹۴۲ء) (۳) شعبہ علوم مشرقیہ لکھنؤ یونیورسٹی لکھنؤ (۱۹۴۲ء تا ۱۹۴۴ء)
 مشاغل ملازمت: عارضی لکچرر شعبہ علوم مشرقیہ لکھنؤ یونیورسٹی (۱۹۴۲ء تا ۱۹۴۴ء)۔
 استاد ادبیات عربی و فارسی، امیر الدولہ اسلامیہ کالج لکھنؤ (۱۹۴۶ء تا ۱۹۶۲ء) ناظم شعبہ نشر و اشاعت نول کشور پریس لکھنؤ (۱۹۴۷ء تا ۱۹۶۲ء) جزوقتی۔ ریسرچ اینڈ پبلیکیشن آفیسر شعبہ اردو، یونیورسٹی لکھنؤ (۱۹۶۲ء تا ۱۹۸۳ء)

تصانیف:

- (۱) علمی اجالے (تحقیقی مضامین)
- (۲) تعارف شعراء اردو (میر۔ مومن۔ نظیر)
- (۳) اردو کے چاند تارے (تذکرہ شعرا با تصویر)
- (۴) اردو کے نثری شاہکار
- (۵) اردو انشا پرداز
- (۶) ہمدید تاریخ ادب اردو
- (۷) اردو کے ادبی معرکے
- (۸) اردو قواعد و انشا (تین حصے)
- (۹) سوانح منشی نولکشور
- (۱۰) اردو بوستان سعدی (ترجمہ)
- (۱۱) رباعیات غالب (فارسی مع اردو ترجمہ)
- (۱۲) سبغہ معلقات (عربی سے ترجمہ)
- (۱۳) دیوان حضرت علی (" ")
- (۱۴) گلستاں کی کہانیاں (فارسی سے ")
- (۱۵) دیوان حافظ (" ")

ان کے علاوہ چار مرتبہ کتابیں ہیں اور چند درسی کتابیں بھی
ہیں جو یوپی کے اسکولوں کے نصاب میں داخل تھیں۔

نوری شاہ (محمد جمیل احمد نوری)

والد کا نام: حکیم محمد عبدالغفار (مجروح نوری)
تاریخ پیدائش: ۴ اپریل ۱۹۵۰ء، جگتدل ۲۴ پرگنہ (مغربی بنگال)
نوری دواخانہ۔ باری مسجد ڈاکخانہ جگتدل۔ ضلع ۲۴ پرگنہ (مغربی بنگال) ۷۴۳۱۲۵ پتہ:

تعلیم: میٹرک - فاضل فارسی و عربی -

مشاغل، ملازمت: طبابت و ادویہ سازی

تصانیف: (۱) زندگی اور موت ۶۱۹۶۶

(۲) سرورِ کونین ۶۱۹۷۲

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان - بنگلہ دیش - نیپال - بکرم

نوری، مشتاق احمد

والد کا نام: حفیظ الدین احمد

تاریخ پیدائش: ۴ مئی ۱۹۵۰ء (سرٹیفکٹ میں یکم فروری ۱۹۵۱ء، گوگی پوٹھیہ

(ضلع پورنیہ)

پتہ: (۱) گاؤں وپوسٹ - گوگی پوٹھیہ - وایا فار بگنچ ضلع پورنیہ - ۸۵۲۳۱۸

(۲) ڈسٹرکٹ پبلک ریلیشنز آفیسر - سستی پور - بہار - ۸۲۸۱۰۱

تعلیم: بی ایس سی - بی ایڈ

مشاغل، ملازمت: ۱۹۷۷ء سے - حکومت بہار کے محکمہ تعلقات عامہ میں ڈسٹرکٹ

پبلک ریلیشنز آفیسر

تصانیف: (۱) تلاش (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۸۶

(۲) دائرہ دائرہ زندگی (غیر ملکی افسانوں کا ترجمہ) زیرِ طبع

نیازی، محمد احسن

والد کا نام: محمد ایوب صدیقی

تاریخ پیدائش: ۱۵ جنوری ۱۹۵۸ء موضع پالی (ضلع دربھنگہ - بہار)

- پتہ: پرانا بازار پاپوٹر۔ ضلع قازی آباد (دیوپی) ۲۴۵۱۰۱
- تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند
- مشاغل، ملازمت: پرائیویٹ درس گاہ میں معلم
- تصانیف: (۱) شمع وحدت (نعتوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۸
- (۲) نشاطِ روح ۶۱۹۷۹
- (۳) القاموس اللاتینی زیرِ طبع

نبیر، صلاح الدین

- والد کا نام: محمد شمس الدین
- تاریخ پیدائش: ۲۵ جنوری ۱۹۳۵ء تعلقہ نہاباد۔ ضلع گلبرگر
- پتہ: ۳۴۴ - ۶ - ۲ بازار روپلال۔ حیدر آباد (دیوپی) ۵۰۰۲۶۵
- تعلیم: پوسٹ گریجویٹ۔ ایم او ایل (عثمانیہ یونیورسٹی) اردو فاضل، منشی فاضل، ادیب کامل۔
- مشاغل، ملازمت: سکشن آفیسر آندہرا پردیش سکریٹریٹ
- تصانیف: (۱) گل تازہ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۵
- (۲) زخموں کے گلاب " ۶۱۹۷۲
- (۳) صنم تراش " ۶۱۹۷۸
- (۴) شکن در شکن " ۶۱۹۷۹
- (۵) خوشبو کا سفر ۶۱۹۸۳
- (۶) رشتوں کی جھک " ۶۱۹۸۶
- اعزازات، انعامات: زخموں کے گلاب پر ایوارڈ انٹر پردیش اردو اکادمی، اردو اکادمی آندہرا پردیش۔ صنم تراش پر بہار اردو اکادمی۔ شکن در شکن پر

، ، ، ، انعامات ملے۔

نیر مسعود (ڈاکٹر ستینیر مسعود رضوی)

والد کا نام: سید مسعود حسن رضوی ادیب

تاریخ پیدائش: ۱۶ نومبر ۱۹۳۶ء (لکھنؤ)

ادبستان، دین دیال روڈ، لکھنؤ ۲۲۶۰۰۳

تعلیم: ایم اے۔ پنی ایچ ڈی (فارسی) ڈی فل (اردو)

مشاغل، ملازمت: استاد، شعبہ فارسی، لکھنؤ یونیورسٹی

تضایف: (۱) رجب علی بیگ سرور ۶۱۹ ۶۷

(۲) ترجمہ "حکیم نباتات"

(۳) تعبیر غالب

(۴) کانپکا کے افسانے

(۵) دولہا صاحب عروج ۶۱۹۸۰

(۶) دیوان فارسی میر تقی میر (ترتیب) ۶۱۹۸۳

(۶) یسینا

(۸) خطوط مشاییر به نام تید مسعود حسن رضوی ادیب (مرتبی) ۲۱۹۸۴

(۹) سوتا جائتا

بیرونی ممالک کا سفر: ایران (۶۱۹۷۷)

اعزازات، انعامات: 'رجب علی بیگ سرور' پر میرا کادمی لکھنؤ اور 'کافکا کے افسانے' اور

’سیمیا‘ پر اتریدیش اردو اکادمی کے انعام -

واحد سحری (سید واحد حسین)

والد کا نام: سید منظور حسین دہلوی
 تاریخ پیدائش: ۱۰ مئی ۱۹۴۹ء، رامپور
 پتہ: بی ۴ - ۲۸ - طبعیہ کالج قروں باغ نئی دہلی - ۱۱۰۰۰۵
 تعلیم: میٹرک - ادیب - ادیب ماہر
 مشاغل، ملازمت: ادبی مشاغل اور ملازمت
 تصانیف: (۱) روح افکار (تالیف) ۱۹۷۱ء
 (۲) سنہری آبیخ (مجموعہ کلام) ۱۹۸۴ء
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۱۹۶۳ء
 اعزازات، انعامات: ۱۹۸۴ء میں ادبی خدمات کے اعتراف میں مرکزِ علم و دانش دہلی نے اعزاز بخشا۔

واحد پری می (عبدالواحد)

والد کا نام: عبدالستار خاں
 تاریخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۳۸ء، جہانگیر آباد (بھوپال - ایم پی)
 پتہ: مکان ۴۲ نزد گنٹوری اسکول بھوپال (ایم پی) ۴۶۲۰۰۱
 تعلیم: انٹر
 مشاغل، ملازمت: ایم پی وقف بورڈ میں سینیئر آڈیٹر

- تصانیف: (۱) گلِ نو (غزلیات) ۶۱۹۶۷
 (۲) فکرِ نو ۶۱۹۸۴
 (۳) احساس کی لے (منظومات) زیرِ طبع
 اعزازات انعامات: متعدد حاصل ہوئے، تفصیل طویل ہے۔

ڈاکٹر وارث احمد خاں

- والد کا نام: فضل احمد خاں
 تاریخ پیدائش: ۵ جنوری ۱۹۵۷ء، اورنگ آباد (پہار)
 پتہ: ای/۴۳-۷۔ ڈی ڈی اے فلیٹس، مینرکا۔ نئی دہلی
 تعلیم: ایم اے، ایم فل، پی ایچ ڈی، ایڈوانس ڈپلومہ ان ماس میڈیا۔
 مشاغل، ملازمت: امریکن سینٹر اور وائس آف امریکہ سے متعلق ہوں۔
 تصانیف: (۱) شام کب ڈھلے گی (ڈرلے) ۶۱۹۸۳
 (۲) جاگ سحر آتی ہے ۶۱۹۸۴

وارث علوی (وارث حسین علوی)

- والد کا نام: سید حسینی پیر علوی
 تاریخ پیدائش: ۱۱ جون ۱۹۲۸ء، احمد آباد (گجرات)
 پتہ: سید واڑا، آستوریہ، احمد آباد ۳۸۰۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو-انگریزی)
 مشاغل، ملازمت: لکچرار انگریزی-سینٹ زیویرس کالج، احمد آباد (گجرات)
 تصانیف: (۱) نرو چاندنی نوں گھوڈ (گجراتی ڈرامے) ۶۱۹۷۷

- (۲) تیسرے درجے کا مسافر (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۸۱
 (۳) اے پیارے لوگو " ۶۱۹۸۱
 (۴) حالی مقدمہ اور ہم " ۶۱۹۸۵
 (۵) خندہ ہائے بیجا " ۶۱۹۸۷

وارث کرمانی (پروفیسر محمد وارث کرمانی)

- والد کا نام: شیخ واجد علی
 تاریخ پیدائش: ۱۵ نومبر ۱۹۲۷ء، قصبہ دیوا شریف ضلع بارہ بنکی (ادوہ)
 پتہ: الشروالی کوٹھی، سول لائسنر - دودھ پور علی گڑھ (یو پی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (فارسی - انگریزی) بی ایچ ڈی (فارسی)
 مشاغل/ملازمت: پروفیسر چیئرمین شعبہ فارسی، مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
 تصانیف: (۱) نارسیدہ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۳
 (۲) ایلیوشن آف غالبس پرشین پوئٹری
 (۳) ٹریڈیشن اینڈ ریشٹلزم ان غالب (انگریزی) ۶۱۹۷۲
 (۴) ڈریمس فار گائنڈ اینڈ وپرسشین شاعری (انگریزی) ۶۱۹۷۶
 (۵) شاخ مرجان (شعری مجموعہ اور تنقیدی مضامین) زیر طبع
 بیرونی ممالک کا سفر: روس، ماسکو، تاجکستان ۶۱۹۷۴، مہمان اکادمی آف سائنس ماسکو
 امریکہ: ڈیوک یونیورسٹی، شکاگو یونیورسٹی، ہارورڈ یونیورسٹی سلسلہ

اکٹنشن لکچر و شرکت سیمینار ۱۹۷۵ء
ایران: تہران بسلسلہ شرکت سیمینار ۱۹۷۷ء

واقف، محمد ایوب

- والد کا نام: شیخ سراج الحق
تاریخ پیدائش: ۷ اگست ۱۹۴۶ء (ضلع اعظم گڑھ۔ یوپی)
پتہ: سی پی ڈبلو ڈی کالونی۔ بلاک ۱۱/۱۳ سہارویلا پارلے (دی)
بمبئی۔ ۹۹۔۴۰۰
تعلیم: ایم اے۔ بی ایڈ (بمبئی یونیورسٹی)
مشاغل/ملازمت: ملازمت: شعبہ تعلیم، بمبئی میونسپل کارپوریشن
تصانیف: (۱) جگن ناتھ آزاد۔ ایک مطالعہ ۱۹۸۰
(۲) مکاتیبِ نغم (مرتبہ) ۱۹۸۴
(۳) سردار جعفری۔ شخصیت اور شاعری ۱۹۸۴
(۴) ذکرِ رفتگان (اردو کے ۲ مرحوم ادیبوں
اور شاعروں پر) ۱۹۸۶

والی آسی (عبدالوالی)

- والد کا نام: مولانا عبدالباری آسی
تاریخ پیدائش: ستمبر ۱۹۳۹ء، لکھنؤ
پتہ: مکتبہ دین و ادب۔ امین الدولہ پارک۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶-۱۸
تعلیم: ہائی اسکول بنارس ہندو یونیورسٹی۔ دبیر ماہر فارسی (لکھنؤ یونیورسٹی)

دبیر کامل فارسی (لکھنؤ یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: پبلشنگ بشعر و شاعری

تصانیف: (۱) ارمغانِ نعت ۶۱۹۶۱

(۲) مرزا غالب کے لطیفے ۶۱۹۶۱

(۳) مقبول سلام (نعتیہ سلاموں کا انتخاب) ۶۱۹۶۲

(۴) رہبر ایشیا (جہانگاہِ ندھی پر اردو

نظموں کا انتخاب مع مقدمہ) ۶۱۹۶۳

(۵) لعل و جواہر (جواہر لعل بہرو پر نظموں

کا انتخاب) ۶۱۹۶۴

(۶) شہد (ہندی رسم خط میں غزلوں کا انتخاب) ۶۱۹۷۹

(۷) شہد (اردو میں غزلوں کا انتخاب) ۶۱۹۸۳

وامق جونپوری (احمد مجتبیٰ)

والد کا نام: محمد مصطفیٰ

تاریخ پیدائش: ۲۳ اکتوبر ۱۹۰۹ء، موضع کجگاؤں (جونپور - یوپی)

پتہ: لال کوٹھی - ڈاکخانہ کجگاؤں - ضلع جونپور - یوپی - ۲۲۲۱۳۸

تعلیم: بی اے - ایل ایل بی

مشاغل، ملازمت: مطالعہ، تصنیف و تالیف، خطاطی، مصوری، اور باغبانی

تصانیف: (۱) چیخیں (شعری مجموعہ) ۶۱۹۴۹

(۲) جرس ۶۱۹۵۰

(۳) شب چراغ ۶۱۹۷۹ - ۸۰

(۴) سفرِ ناتمام

بیرونی ممالک کا سفر؛ عراق و ایران ۱۹۵۰ء سوویت یونین ۱۹۸۱ء
اعزازات انعامات: ”شب چراغ“ پرائرٹی پبلش اردو اکادمی کا انعام ۸۰ - ۱۹۷۹ء
سوویت لیٹریٹرز و اعزاز ۱۹۸۰ء ادبی خدمات پر
آل انڈیا میرا اکادمی لکھنؤ کا اعزاز میر ۱۹۸۱ء

دای، سید محمد رضا نقوی

والد کا نام: سید ظہور حسین
تاریخ پیدائش: یکم فروری ۱۹۱۵ء کو آبائی بستی کچوا ضلع سیوان (بہار)
پتہ: روڈ نمبر ۱۱ گردنی باغ، پٹنہ (بہار) ۸۰۰۰۰۱
تعلیم: بستی کے مڈل اسکول پٹنہ کا لیجنٹ اسکول پٹنہ کا لیج اور صوفی کمرشل
کالج، کلکتہ میں ہوئی۔

مشاغل ملازمت: ۱۹۳۷ء میں بہار لیجس لیٹوا سبلی میں بہ حیثیت آفیشیل اردو رپورٹر
ملازمت شروع کی۔ اور ۱۹۷۴ء میں بہار لیجس لیٹو کا وٹنل سکریٹریٹ
سے بہ حیثیت اسسٹنٹ سکریٹری ریٹائر ہوا۔

- تصانیف:
- (۱) واہیات (مجموعہ کلام) ۱۹۵۰ء
  - (۲) اردو شاعری اور بہار (ہندی) ۱۹۵۷ء
  - (۳) طنز و تبسم (مجموعہ کلام) ۱۹۶۳ء
  - (۴) نشر و رسم ” ۱۹۶۸ء
  - (۵) کلام نرم و نازک ” ۱۹۷۲ء
  - (۶) نام بنام (منظوم خطوط کا مجموعہ) ۱۹۷۲ء
  - (۷) محتاج و آہی (مجموعہ کلام) ۱۹۷۷ء
  - (۸) چٹ پٹی نقبیں (ترجمہ نقبیں ہندی رسم خط میں) ۱۹۷۷ء

۶۱۹۸۳

(۹) شعرستان واہی

اعزازات انعامات: طنز و تبسم پر پٹنہ یونیورسٹی نے ۶۱۹۶۳ میں، کلام نرم و نازک پر یوپی اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی نے، نام بنام 'متنازع' واہی اور شعرستان واہی پر یوپی اردو اکادمی نے اور متنازع واہی پر میر اکادمی لکھنؤ نے انعامات دیے۔

وجاہت علی سندیلوی

والد کا نام: چودھری عشرت علی
تاریخ پیدائش: یکم مارچ ۱۹۱۶ء، بھوپال (ایم پی)
پتہ: ایڈوکیٹ سندیلہ (یو پی) ۲۴۱۲۰۴
تعلیم: بی اے۔ ایل۔ ایل بی
مشاغل، ملازمت: وکالت

۶۱۹۴۶	(۱) تشنہ از بام	(افسانوں کا مجموعہ)
۶۱۹۶۰	(۲) باقیاتِ غالب	(تنقید)
۶۱۹۶۲	(۳) نشاطِ غالب	"
۶۱۹۶۰	(۴) بے ساختہ مضابطہ رمزاہیہ خاکے	
۶۱۹۶۶	(۵) دودھ کے دھلے	"
۶۱۹۷۰	(۶) بات کا بتنگڑ	"
۶۱۹۷۱	(۷) گونگی حویلی	(افسانوں کا مجموعہ)
۶۱۹۷۲	(۸) دھوپ کی مینک	"
۶۱۹۷۴	(۹) متنازعہ و معیت نامہ	(رپورتاژ)
۶۱۹۷۸	(۱۰) اردو سیکھے	(قاصدہ)

- (۱۱) رقص تماشاائی (مزاحیہ خاکے/ انتخاب) ۶۱۹۸۰
 (۱۲) قلی نمبر ۳۹۹ (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۰
 (۱۳) حساب دوستاں (مزاحیہ) ۶۱۹۸۱
 (۱۴) برکت ایک چیننگ کی (مزاحیہ خاکے) ۶۱۹۸۳
 (۱۵) نصیب دشمنان (") ۶۱۹۸۴
 اعزازات انعامات: تین کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔
 میر اکادمی لکھنؤ سے انعام اور سند

وجہدی الحسینی (مولانا مفتی سید عابد حسین)

- والد کا نام: سید صابر علی
 تاریخ پیدائش: ۹ اگست ۱۹۱۸ء، بھوپال (ایم پی)
 پتہ: مٹی چٹوال محلہ تلیا۔ بھوپال (")
 تعلیم: فاضل دیوبند۔ مولوی فاضل، منشی فاضل، ادیب کامل
 مشاغل: ملازمت، قاضی شہر بھوپال کی حیثیت سے دارالقضات سے وابستہ ہیں۔
 تصانیف:
 (۱) ہندوستان اسلام کے سایے میں ۶۱۹۸۲
 (۲) چہل حدیث (سوم) ۶۱۹۸۲
 (۳) صبح تجلی (منظومات) ۶۱۹۸۲
 (۴) قطب مالوہ ۶۱۹۸۳
 (۵) بھوپال تحریکات آزادی کے آئینے میں ۶۱۹۸۶
 (۶) برکت اللہ بھوپالی ۶۱۹۸۶
 (۷) تاریخ استفتا و مفتیان بھوپال ۶۱۹۸۶
 بیرونی ممالک کا سفر، سفر حجاز و عراق

پروفیسر (وحید الدین)

والد کا نام: سید نظام الدین
تاریخ پیدائش: ۵ ستمبر ۱۹۰۹ء حیدرآباد (اسے پی)
پتہ: مکان نمبر ۱۷/۹۹۰-۳-۱۶ ملک پیٹ حیدرآباد (اسے پی)

۵۰۰۰۲۴

تعلیم: ایم ڈی - پی ایچ ڈی (ماربرگ - جرمنی)
مشاغل ملازمت: سابق صدر شعبہ فلسفہ عثمانیہ یونیورسٹی (حیدرآباد) سابق صدر
پروفیسر شعبہ فلسفہ دہلی یونیورسٹی۔ حال صدر شعبہ تقابلی مذاہب
انڈین انسٹی ٹیوٹ آف اسلامک اسٹڈیز ہمدرد نگر نئی دہلی ۱۱۰۰۲۲

۱۹۸۱ء

تصانیف: (۱) اقبال اور مغربی فکر

۱۹۸۴ء

(۲) حکمت گوٹے اور فکر اقبال

بیرونی ممالک کا سفر: جرمنی - اٹلی - فرانس - سوویت یونین - افغانستان - ممالک متحدہ امریکہ وغیرہ

(مولانا) وحید الدین خاں

والد کا نام: فرید الدین خاں
تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۲۵ء اعظم گڑھ (یوپی)
پتہ: سی ۲۹، نظام الدین ویسٹ، نئی دہلی ۱۱۰۰۱۳
تعلیم: عربی درس گاہ سے عالم - انگریزی میں ذاتی مطالعہ سے استعداد پیدا کی۔
مشاغل ملازمت: تصنیف و تالیف، مطالعہ، دعوت و اصلاح۔ صدر اسلامی مرکز دہلی۔
تصانیف: تقریباً پچاس کتابیں۔ اردو کے علاوہ عربی، انگریزی، ہندی،
انڈونیشی، ترکی، یوگوسلاوی اور بہت سی دوسری زبانوں میں ترجمے۔

عربی کتاب (الاسلام متحدی) اکثر عرب یونیورسٹیوں میں داخل
نصاب ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: لیبیا۔ انگلینڈ، سعودی عرب، مالدیپ، بار ہیڈوز، عرب امارات،
ملیشیا، مراکو، پاکستان، امریکہ، مالی، سوئزرلینڈ، روانڈا۔

اعزازات، انعامات: حکومت پاکستان کے تحت کتب سیرالبنی
کے مقابلہ برائے ۲-۱۴۰۶ھ میں ”پیغمبر انقلاب“ کو اول انعام
اور سند امتیاز۔

ورما عثمان پوری (ابنا پرشاد)

والد کا نام: منشی بھوگ چند سکینہ

تاریخ پیدائش: ۲۳ جولائی ۱۹۱۴ء موضع عثمان پور (بدایوں۔ یوپی)

پتہ: محلہ یادو پوری۔ اوجھینی۔ ضلع بدایوں (یوپی) ۲۴۳۶۳۹

تعلیم: اردو مڈل (۱۹۳۰)

مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت سے سبکدوش ہونے کے بعد، شعر و شاعری

تصانیف: (۱) نکبت وطن (مجموعہ کلام) ۱۹۸۵ء

(۲) توقیر وطن ” زیرِ طبع

اعزازات، انعامات، اتر پردیش اردو اکادمی سے ماہانہ وظیفہ مل رہا ہے۔

وسیم بریلوی (ڈاکٹر زاہد حسن)

والد کا نام: شاہد حسن نعیم

تاریخ پیدائش: ۸ فروری ۱۹۴۰ء، بریلی (یوپی)

پتہ: ۵۔ گڑھیہا۔ بریلی (یوپی) ۲۲۳۰۰۱

تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: (۱) تبسمِ غم (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۷

(۲) آنسو میرے دامن تیرا (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۲

(دیوانگری رسم خط میں)

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۱۹۸۳ء
اعزازات، انعامات: غزل ایوارڈ (ہندی اردو سنگم لکھنؤ) اور امتیاز میر (میر اکادمی لکھنؤ) ۱۹۸۵ء

وصی سیتاپوری (وصی حسین)

والد کا نام: محمد اسماعیل مدنی

تاریخ پیدائش: اکتوبر ۱۹۱۹ء، سیتاپور (یوپی)

پتہ: محلہ آزادنگر۔ سیتاپور (یوپی) ۲۶۱۰۰۱

تعلیم: ورنیکولر مڈل اردو ہندی۔ قانون گوٹرننگ اسکول

مشاغل، ملازمت: کلکٹری سیتاپور میں نائب ناظر کے عہدے سے ریٹائر ۱۹۷۷ء

تصانیف: (۱) وصی کے سوشل

(۲) لہورنگ (سیاسی نظمیں)

(۳) سجدوں کا سفر

(۴) تجلیاں (نعتیہ مجموعہ)

(۵) رس کی بوندیں (ہندی میں)

(۶) لفظوں کی پیاس (غزلوں کا مجموعہ)

(۷) غیر مسلم شعراء سیتاپور
اعزازات، انعامات: ۱۹۸۶ء میں ”لفظوں کی پیاس“ پر اتر پردیش اردو اکادمی لکھنؤ
سے انعام ملا اور اسی سال ہندی ساہتیہ پریشد سیتاپور نے ”ساہتیہ
شری“ کا اعزاز دیا۔

وقار خلیل (شاہ محمد خلیل الرحمن کوہ سوار)

والد کا نام: ابو الوقار شاہ محمد چندا حسینی کوہ سوار نامی نظامی
تاریخ پیدائش: ۲۴ ربیع الثانی ۱۳۴۹ھ ۲۹ اگست ۱۹۳۰ء گبرگر (کرنالک)
پتہ: معرفت ”ایوان اردو“ پنجہ گٹہ روڈ، حیدرآباد (۱) پی ۵۰۰۴۸۲
تعلیم: منشی، فاضل
مشاغل، ملازمت: معاون مدیر ماہنامہ ”سب رس“ ادارہ ادبیات اردو،
ادبی رپورٹر روزنامہ ”منصف“ حیدرآباد۔

- تصانیف:
- (۱) محمد قلی قطب شاہ کی جیون کہانی ۱۹۵۸ء
  - (۲) مولانا ابوالکلام آزاد ۱۹۵۸ء
  - (۳) شاعری (مجموعہ کلام) ۱۹۷۸ء
  - (۴) ڈالی ڈالی پھول (نغمیں بچوں کے لیے) ۱۹۷۹ء
  - (۵) روشنی ہی روشنی (نعتیہ مجموعہ شعر) ۱۹۸۱ء
  - (۶) سخن نامی (والد کے کلام کی ترتیب) ۱۹۸۳ء
  - (۷) متاعِ ظرافت (انتخاب مضامین عصمت الشریک) ۱۹۸۵ء

اعزازات، انعامات: آندھرا پردیش، اتر پردیش، مغربی بنگال اور بہار اردو اکادمیوں
سے ابوالکلام آزاد، اور ڈالی ڈالی پھول کو ادبی انعامات ملے۔ ریاست
آندھرا پردیش کے یوم تاسیس کے موقع پر اعزاز اور انعامات سے نوازا گیا۔

وقار ناصری (توقیر حسین)

والد کا نام: نفیر حسین خیال
 تاریخ پیدائش: ۲ جون ۱۹۴۱ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: شیش محل، حسین آباد، لکھنؤ ۲۲۶۰۰۳
 تعلیم: ہائی اسکول
 مشاغل/ملازمت: ریلوے میں ملازمت
 تصانیف: (۱) اخبارِ صحرا (انتخابِ کلام پروفیسر ہدی حسین نامی) ۱۹۸۲ء
 (۲) دریچے (ناول) ۱۹۸۴ء
 اعزازات/انعامات: "دریچے" پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

وہاب اشرفی (پروفیسر سید عبدالوہاب اشرفی)

والد کا نام: سید شاہ حاجی امام الدین
 تاریخ پیدائش: ۲ جون ۱۹۳۶ء، بی بی پور۔ کاکو (ضلع گیارہ)
 پتہ: پروفیسر صدر شعبہ اردو، رانچی یونیورسٹی رانچی - ۸۳۴۰۰۸
 تعلیم: ایم اے (اردو - فارسی - انگریزی) بی ایل - بی ایچ ڈی
 مشاغل/ملازمت: تنقید نگاری، افسانہ نگاری، پروفیسر و صدر شعبہ اردو، رانچی یونیورسٹی - رانچی
 تصانیف: پندرہ کتابیں (۱) قطب مشرقی ایک تنقیدی جائزہ (۲) معنی کی تلاش (۳) قدیم ادبی تنقید (۴) شاد عظیم آبادی اور ان کی نثر نگاری (۵) سہیل عظیم آبادی اور ان کے افسانے (۶) مثنوی اور مثنویات (۷) کہانی کے روپ (۸) نقوشِ ادب (۹) مثنویات میر کا تنقیدی مطالعہ

(۱) بہار میں اردو افسانہ نگاری وغیرہ ان کتابوں کے علاوہ تقریباً چالیس مطبوعہ افسانے۔ کاشف الحقائق کا تنقیدی جائزہ۔ کاشف الحقائق کی ترتیب۔

بیرونی ممالک کا سفر: لندن۔ فرانس وغیرہ۔

اعزازات، انعامات: بہار اردو اکادمی نے مجموعی خدمات کے اعتراف میں ۱۹۸۲ء کا انعام دیا۔ چھ کتابوں پر مختلف اکادمیوں نے انعامات دیے۔ ویزٹنگ پروفیسر جواہر لال نہرو یونیورسٹی۔

وہاب عندلیب (محمد عبدالوہاب)

والد کا نام: محمد صاحب پٹیل
تاریخ پیدائش: ۲۵ دسمبر ۱۹۳۳ء، گگن مڑی، ضلع گلبرگہ (کرناٹک)
پتہ: ۱۱۔ ایل۔ آئی۔ جی۔ ہاوزنگ بورڈ کالونی۔ عقب عدالت (گلبرگہ)

۵۸۵۱۰۲

تعلیم: ایم اے (فلسفہ) عثمانیہ۔ ایم اے (اردو) کرناٹک یونیورسٹی

بی۔ ایڈ (عثمانیہ)

مشاغل، ملازمت: پرنسپل گورنمنٹ پری یونیورسٹی کالج، تہال (گلبرگہ)

تصانیف: (۱) غیاثِ ہدایتی، شخصیت اور فن (تالیف) ۱۹۷۸ء

(۲) قامت و قیمت (خاکوں کا مجموعہ) ۱۹۸۱ء

اعزازات، انعامات: کرناٹک اردو اکادمی، آندھرا پردیش اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

ڈاکٹر ہارون ایوب

- والد کا نام: محمد ایوب خاں
 تاریخ پیدائش: یکم اپریل ۱۹۴۱ء بھوپال (ایم پی)
 پتہ: شعبۂ اردو پنجاب یونیورسٹی چنڈی گڑھ - ۱۶۰۰۱۴
 تعلیم: ایم اے (اردو) و کرم یونیورسٹی ایتھن ۱۹۶۹ء - پی ایچ ڈی (اردو) مسلم یونیورسٹی ۱۹۷۴ء
 مشاغل ملازمت: ریڈر شعبۂ اردو پنجاب یونیورسٹی چنڈی گڑھ
 تصانیف: (۱) اردو ناول پریم چند کے بعد (تحقیقی مقالہ) ۱۹۷۸ء
 (۲) قرۃ العین حیدر اور شعور کی رو
 (۳) ابتدائی کتاب (ابتدائی قاعدہ) ۱۹۸۰ء
 (۴) فریبِ تنہا (ناول) ۱۹۸۰ء
 (۵) اردو کی پہلی کتاب (تعلیم بالغان کے لیے) ۱۹۸۱ء
 (۶) درد آہٹوں کا (ناول) ۱۹۸۲ء
 (۷) درس و تدریس کے مسائل ۱۹۸۳ء
 (۸) جہاں کیسے کیسے؟ (ناول) زیرِ طبع
 اعزازات و انعامات: "اردو ناول پریم چند کے بعد" پر اتر پردیش اردو اکادمی نے "درس و تدریس کے مسائل" پر مغربی بنگال اردو اکادمی نے اور "درد آہٹوں کا" پر مدھیہ پردیش اردو اکادمی نے انعامات دیے۔

ہاشمی، ڈاکٹر قمر اعظم

والد کا نام: ڈاکٹر محمد اعظم ہاشمی
 تاریخ پیدائش: ۲ نومبر ۱۹۴۲ء (درجہنگا)
 پتہ: ریڈر و صدر پی جی شعبہ اردو - ایل ایس کالج - بہار یونیورسٹی
 مظفر پور (بہار)
 تعلیم: ایم اے (اردو - فارسی) پی ایچ ڈی (اردو)
 مشاغل، ملازمت:

- تصانیف:
- (۱) فکر و فن (ترتیب) ۱۹۶۲ء
  - (۲) ساغر نو " ۱۹۶۵ء
  - (۳) نقش ہائے رنگ رنگ " ۱۹۷۰ء
  - (۴) اردو ڈراما نگاری ۱۹۷۵ء
  - (۵) بہار میں اردو نظم کا ارتقا (تالیف) ۱۹۷۹ء
  - (۶) عمری ادب کا شعور ۱۹۸۳ء
  - (۷) نیا نصاب ۱۹۸۴ء
  - (۸) اشعار اکبر (ترتیب) ۱۹۸۵ء
  - (۹) مثنوی سحر البیان " ۱۹۸۶ء
- اعزازات، انعامات: اردو ڈراما نگاری اور عمری ادب کا شعور پر بہار اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

ہاشمی، ڈاکٹر قاضی عبید الرحمن

والد کا نام: قاضی عزیز الرحمن

- تاریخ پیدائش: ۱۵ جولائی ۱۹۲۷ء، گوئڈہ (یوپی)
- پتہ: شعبہ اردو، جامعہ ملیہ اسلامیہ، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
- تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی علی گڑھ
- مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو، جامعہ ملیہ اسلامیہ، نئی دہلی۔ ۲۵
- تصانیف: (۱) نقدِ شعر (مضامین کا مجموعہ) ۱۹۷۴
- (۲) سماجی تبدیلیاں ازمنہ وسطیٰ کے
- ہندوستان میں (انگریزی سے ترجمہ) ۱۹۷۴
- (۳) شعریاتِ اقبال ۱۹۸۶
- اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی، مغربی بنگال اردو اکادمی اور دہلی اردو اکادمی سے انعامات ملے

ہاشمی، پروفیسر نور الحسن

- والد کا نام: سید مجتبیٰ علی
- تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۱۳ء (سرٹیفکٹ کے مطابق) سندیلہ (ضلع ہردوئی۔ یوپی)
- پتہ: ۵۰/۲۰۳ قطب پور۔ ڈالی گنج۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶
- تعلیم: ایم اے (انگریزی)، لکھنؤ یونیورسٹی ۱۹۳۵ء۔ اردو مسلم یونیورسٹی ۱۹۳۹ء۔ فارسی، لکھنؤ یونیورسٹی ۱۹۴۹ء (پی ایچ ڈی) اردو۔ مسلم یونیورسٹی ۱۹۴۵ء (ڈی لٹ) (اردو۔ لکھنؤ یونیورسٹی ۱۹۵۴ء)
- مشاغل، ملازمت: ایڈیٹر ماہنامہ جامعہ (دہلی) ۴۲-۱۹۳۹ء۔ سکریٹری اردو اکادمی (مکتبہ جامعہ دہلی) ۴۰-۱۹۳۹ء۔ ایڈیٹر ماہنامہ فروغ اردو (لکھنؤ) ۶۸-۱۹۵۴ء۔ نائب صدر اردو اکادمی، لکھنؤ، ۷۷-۱۹۷۵ء

صدر اردو اکادمی لکھنؤ، ۷۹-۷۷-۱۹۷۷ء۔ پروفیسر شعبہ اردو لکھنؤ
یونیورسٹی۔ ۱۹۷۴-۱۹۷۵ء۔ ستمبر ۱۹۷۷ء میں ریٹائر ہونے کے بعد
تصنیف و تالیف اور تحقیق و تدوین۔

- تصانیف:
- (۱) کلیاتِ ولی (تدوین و ترتیب) ۱۹۷۵ء
  - (۲) دلی کا دبستانِ شاعری (تثقیق و تحقیق) ۱۹۷۶ء
  - (۳) سیاسی نظریے (ترجمہ) ۱۹۷۶ء
  - (۴) ناول کیا ہے؟ (بہ اشتراک ڈاکٹر محمد حسن فاروقی) ۱۹۷۸ء
  - (۵) ایک نادر روزنامہ (۱۸۷۷ تا ۱۹۱۱ء/ مرتبہ) ۱۹۵۴ء
  - (۶) نو طرزِ مرصع (تدوین و ترتیب) ۱۹۵۶ء
  - (۷) ادب کا مقصد ۱۹۵۶ء
  - (۸) ادب کیا ہے؟ ۱۹۵۶ء
  - (۹) مثنوی سراپا سوز (تدوین و ترتیب) ۱۹۶۱ء
  - (۱۰) طوطی نامہ " ۱۹۶۱ء
  - (۱۱) بکٹ کہانی (بہ اشتراک ڈاکٹر مسعود حسین خاں/ تدوین) ۱۹۶۵ء
  - (۱۲) کلیاتِ حسرتِ دہلوی (تدوین و ترتیب) ۱۹۶۶ء
  - (۱۳) ریختہ ولی (انتخاب) ۱۹۶۷ء
  - (۱۴) تذکرہ مشاہیر سندیلہ (ترتیب و تدوین) ۱۹۷۶ء
  - (۱۵) ریختہ غالب (انتخاب) ۱۹۸۶ء

مطبوعہ کتابوں کی کل تعداد تقریباً بیس ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۱۹۵۶ء

اعزازات و انعامات: حکومت یوپی کے محکمہ تعلیم سے تین کتابوں پر انعامات ملے۔

اس کے علاوہ کل ہند میر اکادمی لکھنؤ سے سند افتخار میر لکھنؤ

یونیورسٹی کی جانب سے علمی و ادبی خدمات کے اعتراف میں "نشان
دستار" کا اعزاز، اتر پردیش اردو اکادمی سے ۱۹۷۷ء میں
خصوصی انعام اور غالب انسٹی ٹیوٹ نئی دہلی سے مارچ ۱۹۸۷ء میں
اردو فارسی تحقیق کے لیے غالب ایوارڈ برائے ۱۹۸۵ء
عطا کیا گیا۔

ہلال سیوہاروی

والد کا نام: قاضی فضل حق
تاریخ پیدائش: ۱۹۲۸ء، سیوہارہ (بجنور۔ یوپی)
پتہ: سیوہارہ ضلع بجنور۔ یوپی۔
تعلیم: ادیب ماہر
مشاغل، ملازمت: ملازمت۔ یو۔ جی۔ ایس۔ ایم۔ لیٹڈ سیوہارہ
تصانیف: (۱) فریب سحر (شعری مجموعہ) ۱۹۶۰ء
(۲) فریب نظر ۱۹۸۶ء

ہندی گورکھپوری (محمد وحید اللہ انصاری)

والد کا نام: شیخ محمد کریم اللہ انصاری
تاریخ پیدائش: ۱۷ جولائی ۱۹۱۷ء، گورکھپور (یوپی)
پتہ: محلہ شیخ پور۔ گورکھپور (اتر پردیش) ۲۷۳۰۰۱
تعلیم: انٹر میڈیٹ
مشاغل، ملازمت: سابق آرمی لینگویج ٹیچر فیض آباد ملیٹری ایریا۔ شعر و شاعری

- تصانیف: (۱) شرارے (شعری مجموعہ) ۶۱۹۵۰
 (۲) جنسِ گراں " ۶۱۹۵۲
 (۳) قفس سے آشیاں تک ۶۱۹۷۲
 (۴) شعلہ نگل " ۶۱۹۸۴
- اعزازات، انعامات: 'قفس سے آشیاں تک' اور 'شعلہ نگل' پر اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام۔ قومی شاعری ایوارڈ (ہندی اردو سنگم) اور حکومت یوپی کی طرف سے سند ۱۹۷۴ء میر اکادمی ایوارڈ، امتیاز میر ۱۹۸۱ء

ی

یعقوب بدر

- والد کا نام: محبوب حسین انصاری
 تاریخِ پیدائش: ۱۵ اگست ۱۹۴۷ء بریلی (یوپی)
 پتہ: گلاؤٹھی روڈ، گوڑ کی، سکندر آباد، یوپی
 تعلیم: ہائی اسکول (ہندی)
 مشاغل، ملازمت: صحافت
- تصانیف: (۱) جگر پارے (پہلا مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۲
 (۲) شہرِ تفتہ (سوسالہ تذکرہ شعرائے سکندر آباد) ۶۱۹۸۳
 (۳) نقشِ فولادی (طنزیہ کلام کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶

یعقوب یا ورکوٹی (یعقوب علی خاں)

- والد کا نام: محمد مطلوب خاں
 تاریخ پیدائش: ۲۲ نومبر ۱۹۵۲ء کوٹ ضلع فقیور (پوپی)
 پتہ: معرفت نگار فوٹو اسٹوڈیو۔ چرچ روڈ۔ جہانگیر آباد، بھوپال ۴۶۲۰۰۸
 تعلیم: ایم اے (اردو)
 مشاغل/ملازمت: سب ایڈیٹر۔ روزنامہ ”افکار“ بھوپال
 تصانیف:
 (۱) سدھارتھ (ہرمینس ترجمہ) ۱۹۸۲ء
 (۲) کندہ ہوا (اگتھا کرسٹی) ۱۹۸۵ء
 (۳) رقصِ اجل (کین فالیٹ) ۱۹۸۵ء
 (۴) طاقِ نسیاں (اگتھا کرسٹی) ۱۹۸۶ء
 (۵) شبِ گزیدہ (” ”) ۱۹۸۷ء
 (۶) الف (شعری مجموعہ) ۱۹۸۷ء
 (۷) ڈاکٹر وگو (بوس پاسترناک) ترجمہ زیر طبع
 اعزازات/انعامات: ”سدھارتھ“ پر اترپردیش اردو اکادمی سے ۱۹۸۳ء میں انعام ملا۔

یوسف اعظمی (محمد یوسف اعظمی)

- والد کا نام: محمد عبدالکریم
 تاریخ پیدائش: ۴ اگست ۱۹۴۴ء
 پتہ: اے ۴/۱۱۱-۵۔ کنگ کوٹھی۔ حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۰۲۹
 تعلیم: ایم اے (فلسفہ سیاسیات۔ انگریزی) ایم فل (عثمانیہ)
 مشاغل/ملازمت: لکچرر شعبہ انگریزی۔ اے یو کالج عثمانیہ یونیورسٹی، ریسرچ اسکالر۔

تصانیف: (۱) آسماں کا پیر بن (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

یوسف سرمست (ڈاکٹر یوسف شریف الدین)

- والد کا نام: سید قادر الدین تمکین سرمست
تاریخ پیدائش: ۲۸ دسمبر ۱۹۳۶ء، حیدر آباد (اے پی)
پتہ: مکان نمبر ۱۱/۶۲۹-۲-۸ روڈ نمبر ۱۲، بنجارا ہل، حیدر آباد
(اے پی) ۵۰۰۳۴
تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی
مشاغل ملازمت: تدریس، پروفیسر اردو، جامعہ عثمانیہ حیدر آباد
تصانیف: (۱) بیسویں صدی میں اردو ناول ۶۱۹۷۴
(۲) عرفانِ نظر (تنقیدی مضامین) ۶۱۹۷۶
(۳) ادب کی ماہیت، منصب اور تعریف ۶۱۹۸۰
(۴) پریم چند کی ناول نگاری ۶۱۹۸۶
اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی، آندھرا پردیش اردو اکادمی، مغربی بنگال اردو اکادمی نے مختلف کتابوں پر انعامات دیے۔

یوسف کمال

- والد کا نام: میر عباس علی
تاریخ پیدائش: ۳ دسمبر ۱۹۴۰ء، حیدر آباد (اے پی)
پتہ: مکان نمبر ۲۷۷، 'خیر'، نورخاں بازار حیدر آباد-۵۰۰۰۲۴
تعلیم: ایم ایس سی، پی ایچ ڈی (عثمانیہ یونیورسٹی)

مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ جیالوجی، عثمانیہ یونیورسٹی، حیدرآباد۔ ۵۔۔۔۔۔

تصانیف: (۱) زمین کی کہانی ۶۱۹۸۲

بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ (۶۱۹۸۲)

اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی اور آندھرا پردیش اردو اکادمی

یوسف ناظم (سید محمد یوسف)

والد کا نام: سید محمد ایوب

تاریخ پیدائش: ۷ نومبر ۱۹۲۱ء، جالندہ (ہزاراشتر)

پتہ: ۱۹ - اہلال - ۱۳ - باندہ ریگیمیشن - آف کرشن چندر مارگ

بمبئی ۵۰۰۔۔۔۴

تعلیم: ایم اے (عثمانیہ)

مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت سے ریٹائر ہونے کے بعد کالم نویس اور مضامین نگاری

تصانیف: (۱) کیف و کم (طنز و مزاح) ۶۱۹۶۶

(۲) فٹ نوٹ " ۶۱۹۶۹

(۳) دیواریے " ۶۱۹۷۱

(۴) زیرِ غور " ۶۱۹۷۳

(۵) سایے ہمسائے " ۶۱۹۷۵

(۶) فقط " ۶۱۹۷۷

(۷) البتہ " ۶۱۹۸۱

(۸) ذکرِ خیر " ۶۱۹۸۲

(۹) بالکلیات " ۶۱۹۸۴

بچوں کے لیے

(۱) پبلک نہ مارو (۲) الف سے می تک (۳) مرغی کی چار ٹانگیں

(۴) گاندھی جی جنوبی افریقہ میں -

اعزازات انعامات: حکومت ہمارا شرط سے ۱۹۷۳ء میں اور اس کے بعد آندھرا پردیش
یوپی، مغربی بنگال اور ہمارا شرط اردو اکادمیوں سے انعامات ملے
اور ۱۹۸۴ء میں طنز و مزاح کا غالب ایوارڈ ملا۔

یونس قنوجی (محمد یونس بیگ)

والد کا نام: محمد یوسف بیگ

تاریخ پیدائش: ۱۹۲۶ء قنوج (یوپی)

پتہ: مدرسہ عربیہ حاجی الہی بخش، حاجی گنج، قنوج (یوپی)، ۲۰۹۷۲۵
تعلیم: منشی

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: (۱) شعلہ افکار (مجموعہ کلام) ۱۹۶۶ء

(۲) زخم و احساس " ۱۹۷۵ء

اعزازات، انعامات: دوسری کتاب پر اثر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

(دستاویز، صفحہ ۳۸۲)

ضمیمہ

الف

آغا، ڈاکٹر سید سکندر

والد کا نام: سید اکبر حسین
 تاریخ پیدائش: ۲۲ دسمبر ۱۹۲۷ء بمقام گوالٹولی۔ کانپور۔ یوپی)
 پتہ: ۱۷۶-۱۱، بھیر ونجی روڈ (گولڈ گنج) لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم: ایم اے، پی ایچ ڈی (اردو)
 مشاغل، ملازمت: ۳۱ دسمبر ۱۹۸۵ء کو ملازمت سے سبکدوش ہونے کے بعد تھنیف
 و تالیف:

تصانیف: (۱) شرح دیوان غالب (از بیخود موہانی
 کی ترتیب و تدوین) ۱۹۷۰ء
 (۲) بیخود موہانی — حیات و شاعری ۱۹۷۴ء
 (۳) مرزا جعفر آج لکھنوی — حیات اور ادبی
 کارنامے (تحقیقی مقالہ) ۱۹۸۵ء
 اعزازات، انعامات: دوسری اور تیسری کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی نے
 انعامات دیے۔

پروفیسر، آفاق احمد خاں

والد کا نام: کیپٹن اعجاز احمد خاں
 تاریخ پیدائش: ۳۰ جولائی ۱۹۲۲ء، بھوپال (ایم پی)

- پتہ: گل کدہ، عید گاہ ہنزہ، بھوپال (ایم پی) ۴۶۲۰۰۱
- تعلیم: ایم اے
- مشاغل، ملازمت: پروفیسر و صدر شعبہ اردو۔ ہارانی لکشی بائی گریڈ کالج بھوپال۔
- تصانیف: (۱) پریوں کی ملکہ (بچوں کے لیے) ۶۱۹۶۲
- (۲) اک کرن اچالے کی راج گوپال اپاری
- (۳) اقبال آئینہ خانے میں (۱) اقبال پر مضامین کا انتخاب ۶۱۹۶۲
- (۲) اقبال آئینہ خانے میں (۱) اقبال پر مضامین کا انتخاب ۶۱۹۶۲

اعزازات، انعامات: میونسپل کارپوریشن بھوپال نے اقبالیات کے لیے نمایاں کام سرانجام دینے کے لیے اعزاز سے نوازا۔ ۶۱۹۸۶

ابرار اعظمی (ڈاکٹر ابرار حسین خاں)

- والد کا نام: اظہار حسین خاں
- تاریخ پیدائش: ۵ فروری ۱۹۳۶ء، بانس گاؤں (گورکھپور۔ یوپی)
- پتہ: موضع وڈا کنخانہ، خالص پور ضلع اعظم گڑھ (اتر پردیش)
- تعلیم: ایم ایڈ، ڈپ ٹی ای، پی ایچ ڈی
- مشاغل، ملازمت: سینئر لکچرر شری گاندھی پوسٹ گریجویٹ کالج، مالٹاری اعظم گڑھ
- تصانیف: (۱) جوہر آئینہ (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۰
- (۲) کلام منسوخ
- اعزازات، انعامات: جوہر آئینہ پر اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام۔

(بن اسماعیل (علام بنی ڈار)

- والد کا نام: محمد اسماعیل ڈار
 تاریخ پیدائش: ۲۳ فروری ۱۹۶۱ء
 پتہ: محلہ صوفی حمام-سوپور (جموں و کشمیر) ۱۹۳۲۰۱
 تعلیم: بی اے
 تصانیف:
 (۱) دہشت پنہاں (ناول) ۱۹۷۹ء
 (۲) سیکولرازم کیا ہے؟ ۱۹۸۰ء
 (۳) قرآن اور مسلمان ۱۹۸۰ء
 (۴) شرک ۱۹۸۱ء
 (۵) مشرک ۱۹۸۱ء
 (۶) کیڑے (افسانے) ۱۹۸۶ء
 (۷) دستِ قضا فروری ۱۹۸۷ء

ابن سعید (ڈاکٹر سید مجاور حسین رضوی)

- والد کا نام: سید علی سعید
 تاریخ پیدائش: ۵ اکتوبر ۱۹۳۲ء، مچھلی شہر (ضلع جونپور۔ یوپی)
 پتہ: یونیورسٹی آف حیدرآباد، پوسٹ آفس حیدرآباد (اے پی)
 ۵۰۰۱۳۴
 تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: شعبہ اردو۔ حیدرآباد یونیورسٹی
 تصانیف:
 (۱) اردو شاعری میں نئی یک جہتی کے عناصر ۱۹۷۵ء

تقریباً دو سو ناول ۱۹۵۳ء سے ۱۹۷۰ء تک جس میں طلسم
ہوشربا کی تلخیص بھی شامل ہے۔
بیرونی ممالک کا سفر: ایران، عراق، اردن، شام۔
اعزازات، انعامات: یوپی اردو اکادمی سے ۱۹۷۶ء میں انعام ملا۔

ابوالبرکات کربلائی (عبدالبرکات)

والد کا نام: جنت رسول
تاریخ پیدائش: ۲۹ جولائی ۱۹۶۰ء، سیوان (بہار)
پتہ: کربلا بازار، بڑہریا۔ سیوان (بہار) ۸۴۱۲۳۲
تعلیم: بی اے آنرز۔ ایم اے
مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر
تصانیف: (۱) مثنوی قطب مشتری کا تنقیدی مطالعہ ۱۹۸۶ء

ابوالفضل سید محمود

والد کا نام: مفتی سید عبدالرشید اختر
تاریخ پیدائش: ۱۱ ارڈی الحج ۱۳۲۹ھ، یکشنبہ، حیدرآباد (اے پی)
پتہ: مکان نمبر ۱۷۵-۱-۷-۲۰ فتح دروازہ - حیدرآباد
(اے پی) ۵۰۰۲۶۵
تعلیم: لاگربجھوٹ و کامل علوم مشرقی
مشاغل، ملازمت: ریٹائرڈ جج۔ تصنیف و تالیف
تصانیف: (۱) استغاثات (قوسل کے مسئلے پر) ۱۹۷۷ء

- (۲) کیف و سرور (منتخب غزلوں اور غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۷۷ء
 (۳) لطائف اللطیف (سید الابدال عبداللطیف
 قادری کے ارشادات بہ زبان فارسی
 مولفہ سید غلام علی قادری کا ترجمہ)
 (۴) مشکوٰۃ النبوة (مولفہ غلام علی قادری کا
 فارسی سے ترجمہ ۱۹۵۳ء اکابرین ملت کا
 تذکرہ) کل آٹھ جلدیں ۸۵ - ۱۹۸۲ء
 (۵) مسلک دیوبند (اکابرین دیوبند کی نظر میں)
 (۶) فردوس (منتخب نعتیہ کلام) ۱۹۸۲ء
 (۷) فضائل مصطفیٰ ۱۹۸۵ء
 (۸) علم غیب (قرآن و سنت کی روشنی میں) ۱۹۸۶ء
 (۹) محاسن تاریخ گوئی زیر طبع

ابوالکلام

- والد کا نام: الحاج عبدالجبار
 تاریخ پیدائش: ۲ اگست ۱۹۲۹ء، شیخ پورہ (ضلع مونگیر، بہار)
 پتہ: شاہ امان لین کلکتہ (مغربی بنگال) ۷۳۰۰۰۰
 تعلیم: ایم اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: تجارت، ریسرچ اسکالرش کلکتہ یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) اس حمام میں (انشائیوں کا مجموعہ) ۱۹۷۸ء
 (۲) ماڈرن فقہ دور رویش " " ۱۹۸۰ء

✽ (مولانا) ابواللیث اصلاحی ندوی (شیر محمد)

- والد کا نام: توحید حسین
- تاریخ پیدائش: ۸ فروری ۱۹۱۳ء چاندپٹی اعظم گڑھ (وفات: ۵۱ دسمبر ۱۹۹۰ء اعظم گڑھ یوپی)
- پتہ: (مستقل) موضع وڈا کھانہ: چاندپٹی۔ ضلع اعظم گڑھ (یوپی) ۲۷۶۱۲۲
- (موجودہ) مرکز جماعت اسلامی ہند۔ ۱۳۵۳۔ بازار چیتلی قردہلی ۱۱۰۰۰۶
- تعلیم: فضیلت و مالیت (مدرسۃ الاصلاح ضلع اعظم گڑھ) دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ (۱۹۲۵-۱۹۳۳ء)
- مشاغل ملازمت: معلمی ندوۃ العلماء لکھنؤ (۳۵-۱۹۳۳ء) ادارت ماہنامہ فاران و سہ روزہ مدینہ بجنور (۴۰-۱۹۳۶ء) معلمی مدرسۃ الاصلاح سرانے میر۔ اعظم گڑھ (۴۳-۱۹۴۱ء) درس و تدریس سابق اکولہ و ہرار موجودہ ہمارا اثر (۴۶-۱۹۴۳ء) مدرسۃ الاصلاح (۴۸-۱۹۴۶ء) امیر جماعت اسلامی ہند (دہلی) ۷۲-۷۸-۱۹۶۹ء
- ۱۹۸۱ء تا حال (جاری)
- تصانیف:
- (۱) مسلمانان ہند کا لائحہ عمل ۱۹۵۲ء
  - (۲) مسئلہ انتخابات ۱۹۵۲ء
  - (۳) بھارت کی نئی تعمیر اور ہم ۱۹۵۷ء
  - (۴) ہندوستان کا مستقبل اور جماعت اسلامی کی دعوت ۱۹۷۱ء
  - (۵) جماعت اسلامی کا مقصد اور اس کا طریق کار ۱۹۸۰ء
  - (۶) حالات حاضرہ اور ہماری ذمہ داریاں ۱۹۸۲ء
  - (۷) دو یادگار تقریریں ۱۹۸۲ء
  - (۸) ملک و ملت کے مسائل اور ان کا حل ۱۹۸۳ء

(۹) مغرب میں اسلام کی دعوت ۶۱۹۸۳

(۱۰) نشہ بندی اور اسلام ۶۱۹۸۳

(۱۱) جماعت اسلامی ہند — حقائق اور

الزامات ۶۱۹۸۴

(۱۲) دعوتِ اسلامی ہندوستان میں ۶۱۹۸۴

(۱۳) الکشن اور مسلمان ۶۱۹۸۴

(۱۴) امیرِ جماعتِ اسلامی ہند کی مولانا مدنی

سے مراسلت ۶۱۹۸۴

ان کے علاوہ تین خطباتِ صدارت اور ایک خطبہٴ افتتاحیہ
ہیں اور مذکورہ بالا کتابوں میں سے متعدد کے ہندی اور انگریزی
میں تراجم شائع ہوئے ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر، ۶۱۹۷۴۔ موتمر المنتظرات الاسلامیہ کی دعوت پر سعودی عرب۔

۶۱۹۸۳۔ یو کے اسلامک مشن کی دعوت پر انگلستان۔ اسلامک

سوسائٹی آف نارٹھ امریکہ کی دعوت پر امریکہ اور اسلامک کونسل

لندن کی دعوت پر اسلامی کانفرنس منعقدہ اسلام آباد (پاکستان)

میں شرکت اور 'عہدِ حاضر میں اسلام' کے موضوع پر خطبہ دیا۔

۶۱۹۸۴۔ اسلامک سرکل آف نارٹھ امریکہ کی دعوت پر امریکہ

وکنڈا کا دورہ کیا۔ اگست ۱۹۸۵ میں سعودی عرب۔

ابوالمکرم سلفی

والد کا نام: عبدانجلیل

تاریخِ پیدائش: ۲۴ مارچ ۱۹۶۲ء، بستی (یوپی)

پتہ: مہدِ التعلیم الاسلامی۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی۔ ۲۵-۱۱-۰۰
 تعلیم: عالم، فاضل۔ جامعہ سلفیہ بنارس۔ مولوی، منشی، عالم الدہ آباد پورڈ۔
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس اور تحقیق و ترجمہ
 تصانیف: تین اہم دینی مسائل (ترجمہ) ۶۱۹۸۶

ابو عبیدہ اعظمی (مولانا شکر اللہ نعمانی)

والد کا نام: شیخ عبد الجبار
 تاریخ پیدائش: ۱۹۱۹ء، ابراہیم پور (ضلع اعظم گڑھ۔ یوپی)
 پتہ: مقام ابراہیم پور ڈاکخانہ دیو کلی تارن (محمد آباد گوہنہ) ضلع
 اعظم گڑھ (یوپی) ۲۷۶۲۰۳
 تعلیم: درس نظامیہ فارغ
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس، تحریر و تقریر
 تصانیف: (۱) جواہرِ عالیہ
 ۶۱۹۷۳
 (۲) اسلام کا نظام طلاق عقل و نقل کی روشنی میں ۶۱۹۸۶
 (۳) معارفہ ملاقات کی شرعی حیثیت ۶۱۹۸۶
 (۴) احوالِ ایمان زیرِ طبع

* ابو علی اشرفی (مولوی عبدالباری)

والد کا نام: رحیم بخش
 تاریخ پیدائش: ۱۹۰۳ء، اعظم گڑھ (یوپی) (وفات ہوگئی۔ بہ مقام اعظم گڑھ)
 پتہ: دارالمصنفین (شبلی اکادمی) شہر اعظم گڑھ (یوپی) ۲۷۶۰۰۱

تعلیم: مدرسۃ الاصلاح میں حاصل کی
مشاغل، ملازمت: دار المصنفین کے شعبہ تصنیف میں ملازمت
تصانیف: (۱) علامہ سید سلیمان ندوی

۶۱۹۸۶

۶۱۹۸۶

(۲) رجال اہلحدیث
(۳) مولانا ابوالکلام آزاد (حصہ اول و دوم)

اشرف غوری (محمد یوسف غوری)

والد کا نام: محمد ابراہیم غوری
تاریخ پیدائش: ۲۸ فروری ۱۹۴۰ء، حیدرآباد (اے پی)
پتہ: مکان نمبر ۸۵۔ آرائش بلده کوئلی کی کان۔ سلطان شاہی،

حیدرآباد (اے پی)
تعلیم: ایم اے۔ عثمانیہ یونیورسٹی۔ حیدرآباد
مشاغل، ملازمت: روڈ ٹرانسپورٹ کارپوریشن میں کنٹرولر
تصانیف: بوند بوند روشنی (شعری مجموعہ) ۱۹۸۳ء
اعزازات، انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی کی جانب سے 'بوند بوند روشنی' کو
انعام سے نوازا گیا۔

احتشام اختر

والد کا نام: احمد حسین
تاریخ پیدائش: ۹ نومبر ۱۹۴۴ء بمقام اجیر شریف
پتہ: پلانا خزانہ ہاؤس سول لائٹنگ کوڈ (راجستھان)
تعلیم: ایم اے (اردو) علیگ

مشاغل، ملازمت: صدر شعبہ اردو گورنمنٹ پوسٹ گریجویٹ کالج کوٹہ
تصانیف: (۱) راکھ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۴
(۲) نیلا آکاش ” ۶۱۹۸۴
اعزازات انعامات: نیلا آکاش پر راجستان اردو اکادمی نے انعام دیا۔

(پروفیسر) احمد ستیاد

والد کا نام: محمد نظیر الدین
تاریخ پیدائش: ۱۲ اکتوبر ۱۹۳۹ء، بہار شریف (ضلع ٹالندہ۔ بہار)
پتہ: ۲/۳ کے۔ بریا تو ہاؤسنگ کالونی۔ رانچی (بہار) ۸۳۴۰۰۹
تعلیم:
مشاغل، ملازمت: ۸۳۔۶۱۹۸۱ء، مدیر اعلیٰ ادبی ششماہی ”ابلاغ“۔ مدیر اعلیٰ
ادبی ماہنامہ ”فکار“ ۱۹۸۳ء تا حال۔ پروفیسر شعبہ اردو۔
رانچی یونیورسٹی۔

تصانیف: (۱) ہندوستانی مسلمانوں کے بنیادی مسائل

- ۶۱۹۷۳ اور ان کا حل
(۲) دبستان رام پور کا ایک اہم فنکار
۶۱۹۷۸ (میر غلام علی عشرت بریلوی)
(۳) تنقید و تحریک ۶۱۹۷۹
(۴) اسلام کا انقلابی لٹریچر ۶۱۹۸۰
(۵) پاکستان میں اردو غزل (تالیف) ۶۱۹۸۰
(۶) پندرھویں صدی ہجری کے تقاضے
۶۱۹۸۱ اور مطالبات۔

- (۷) پندرہویں صدی، بحری (انگریزی) ۶۱۹۸۴
- (۸) تحریک آل انڈیا مومن کانفرنس ۶۱۹۸۴
- بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب - بحرین - دبئی - پاکستان - حکومت ایران کی دعوت پر ۱۹۸۳ء میں یوم انقلاب، اسلامی اور بین الاقوامی سمینار میں شرکت کی، نیز حکومت کویت کی دعوت پر ۱۹۸۵ء میں ایک ماہ اسلامیات پر لکھ دیے۔

احمد سعید ملیح آبادی

- والد کا نام: عبدالرزاق ملیح آبادی
- تاریخ پیدائش: ۱۹۲۶ء، ملیح آباد ضلع لکھنؤ (یوپی)
- پتہ: 'آزاد ہند' ۲۵ - ایڈن ہاسٹل روڈ کلکتہ (مغربی بنگال) ۷۰۰۰۷۳
- تعلیم: عربی، فارسی، اردو، انگریزی۔
- مشاغل ملازمت: صحافت
- تصانیف: (۱) اللہ کے گھر میں (سفرنامہ سعودی عرب) ۱۹۷۰ء
- (۲) آج کا پاکستان (سفرنامہ) ۱۹۷۵ء
- بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب - ایران - پاکستان - بنگلہ دیش - یورپ - اعزازات/انعامات: غالب ایوارڈ ۱۹۸۵ء

احمد مصطفیٰ صدیقی راہی

- والد کا نام: عبدالوحید صدیقی (غازی پوری)

- تاریخ پیدائش: ۱۴ اگست ۱۹۳۰ء، سہارنپور (یوپی)
- پتہ: ۳/۴۵ - جگپورہ (بی۔) - منٹراروڈ - نئی دہلی - ۱۱۰۰۱۴
- تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند - اور (میٹرک) ہائی اسکول فتح پوری دہلی
- مشاغل، ملازمت: صحافت (مدیر اعلیٰ ماہنامہ ہدیٰ: نئی دہلی)
- تصانیف:
- (۱) ہمارے پیغمبر (حضرت آدمؑ تا آنحضرت صلی علیہ وسلم) ۶۱۹ ۷۹
  - (۲) اللہ والیاں (پیغمبروں کی ازواج مطہرات اور مومنات کے حالات) ۶۱۹ ۷۹
  - (۳) ہمارے ولی (ولیوں اور بزرگوں کے تذکرے) ۶۱۹ ۷۹
  - (۴) ہماری نماز ۶۱۹ ۷۹
  - (۵) اسلامی روزے ۶۱۹ ۷۹
  - (۶) کلمہ طیبہ کی برکت اور درود شریف کی فضیلت ۶۱۹ ۷۹
  - (۷) مسلمان فاتحین (دس ممتاز فاتحوں کے تذکرے) ۶۱۹ ۷۹
  - (۸) رہنمائے سفر حج ۶۱۹ ۷۹
  - (۹) تعبیر خواب (علم تعبیر اور تاثیر کے متعلق ضروری معلومات) ۶۱۹ ۸۱
  - (۱۰) رہنمائے عملیات (کامیاب عمل اور وظائف) ۶۱۹ ۸۱
  - (۱۱) بڑھاپا اور اس کا علاج ۶۱۹ ۸۱
  - (۱۲) دل کی بیماریوں کا نبوی علاج ۶۱۹ ۸۳
  - (۱۳) موت کا آنکھوں دیکھا حال ۶۱۹ ۸۳
  - (۱۴) خلفائے رسول (عہد خلافت راشدہ کی تفصیل) ۶۱۹ ۸۳
  - (۱۵) خواجہ حسن الدین چشتیؒ کے حالات ولادت تا وصال ۶۱۹ ۸۳
- دیگر ذبیہ: تمام کتابیں ترتیب و تدوین سے تعلق رکھتی ہیں
- بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب -

(مولانا) احمد نصر بنارسى

- والد کا نام: ڈاکٹر محمد ظفر
 تاریخ پیدائش: ۱۲ اپریل ۱۹۵۲ء، میانہ محال اردلی بازار بنارس کینٹ
 پتہ: (۱) مکان نمبر ایس ۶۱ اردلی بازار بنارس کینٹ (یوپی) ۲۲۱-۰۲
 (۲) ہتھم مدرسہ عربیہ امدادیہ برنابیل بنارس کینٹ۔
 تعلیم مدرسہ وصیتہ العلوم الہ آباد، مدرسہ مفتاح العلوم جلال آباد مظفرنگو
 مدرسہ مظاہر علوم بہار پور سندھ حافظ قاری عالم فاضل فنون عربیہ ۱۹۶۹ء
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس اور تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) اصول حیات ۱۹۷۳ء
 (۲) فرمان رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم ۱۹۷۵ء
 (۳) ارشادات ۱۹۷۶ء
 (۴) گلدستہ حدیث ۱۹۷۹ء
 اصول حیات حقہ دوم، فیض اکابر، فضائل و مسائل درود پاک
 زیرِ کتابت ہیں۔
 بیرونی ممالک کا سفر: دو مرتبہ ۱۹۸۰ء و ۱۹۸۵ء میں پاکستان کا سفر کیا۔

اختر صدیقی (عبدالجبار صدیقی)

- والد کا نام: عبدالستار صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۱۹۱۰ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: نظام الدین ویسٹ مارکیٹ۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۱۳

تعلیم: انٹرمیڈیٹ

مشاغل، ملازمت: صحافت (۱۹۷۶ء سے نئی دنیا ہفتہ وار سے وابستہ)

تصانیف: (۱) اسلامی روزے ۱۹۶۱ء

(۲) پاگل خانہ (ناول)

(۳) غالب اپنے آئینہ میں ۱۹۷۰ء

(۴) اور خون بہتا رہا (ناول) ۱۹۷۱ء

(۵) خاک و خون // ۱۹۷۲ء

(۶) سلطان فیصل شہید (سوانح) ۱۹۷۵ء

ارتضیٰ کریم (سید علی کریم)

والد کا نام: سید شرافت کریم

تاریخ پیدائش: ۲۷ اکتوبر ۱۹۵۹ء، گیا (بہار)

پتنہ: پاکٹ: آئی / ۱۰۹ - بی دل شادگارڈن، دہلی ۱۱۰۰۳۲

تعلیم: ایم اے - ایم فل (اردو)

مشاغل، ملازمت: استاد شعبہ اردو، ذاکر حسین کالج، اجمیری گیٹ، دہلی ۶

تصانیف: آٹھویں دہائی میں بہار کا اردو ادب

(۱۹۷۱ء تا ۱۹۸۰ء) ۱۹۸۶ء

اسرار اکبر آبادی (سید اسرار حسین)

والد کا نام: سید اعجاز حسین

تاریخ پیدائش: ۸ نومبر ۱۹۳۸ء، کیرانہ ضلع مظفرنگر (پوپی)

پتہ : ۱۸/۳۲۷، منٹولہ۔ آگرہ (یوپی)
 تعلیم : ایم اے۔ بی ٹی
 مشاغل، ملازمت : درس و تدریس (وکتوریہ انٹر کالج۔ آگرہ)
 تصانیف : (۱) آوازیں (افسانوی مجموعہ)
 (۲) عکس رینر (شعری ")

۶۱۹۶۱

۶۱۹۸۶

اسلم واحدی (محمد اسلم واحدی)

والد کا نام : تاریخ پیدائش : یکم دسمبر ۱۹۲۹ء
 پتہ : معرفت احمد سعید واحدی۔ سیکو ایکٹرک ورکس۔ نزد انکار
 ٹاکنز اودے گنج۔ لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم : میٹرک (۱۹۴۶ء)
 مشاغل، ملازمت : ملازمت (ریلوے) اسٹیشن سپرنٹنڈنٹ
 تصانیف : (۱) ٹھنڈی گواہی (ڈراموں کا مجموعہ)
 (۲) واپسی
 (۳) تین اور تیس ہزار (ناول)
 (۴) چوتھا کانٹا (طویل ٹی وی ڈرامہ) زیرِ طبع
 اعزازات، انعامات : پہلی کتاب پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

۶۱۹۸۴

۶۱۹۸۵

۶۱۹۸۶

اسما رفعت حسین (منز اسما خاتون عباسی)

والد کا نام : عرفان عباسی

- تاریخ پیدائش: ۱۹۵۲ء۔ لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: معرفت ۹۱ باغ منونیا گاؤں لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۰۱
 تعلیم: دبیر کامل
 مشاغل، ملازمت: مطالعہ
 تصانیف: (۱) کلیات اشعر ملیح آبادی (مرتبہ) ۱۹۸۴ء
 (۲) جذبات نجی ۱۹۸۴ء
 (۳) چند شعرائے اردو تحریر و تصویر کے آئینے
 میں حصہ اول (۱۰۴-۱۰۵) قدیم و جدید شعرا ۱۹۸۵ء
 (۴) چند شعرائے اردو تحریر و تصویر کے آئینے میں
 حصہ دوم (۱۰۰-۱۰۱) قدیم و جدید شعرا ۱۹۸۶ء

ڈاکٹر، اصغر عباس

- والد کا نام: محمد علی عباس
 تاریخ پیدائش: ۱۹۴۳ء کی شب ماشور، قصبہ بی بی پور، ضلع اعظم گڑھ (یوپی)
 پتہ: ابو بازار - انجوا - گورکھپور (یوپی)
 تعلیم: ایم اے - بی لب - پی ایچ ڈی - (علی گڑھ)
 مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو - مسلم یونیورسٹی
 تصانیف: (۱) سید احمد خاں (ترجمہ) ۱۹۷۱ء
 (۲) سیرت کی صحافت ۱۹۷۵ء
 (۳) انتخاب مضامین انٹی ٹیوٹ گزٹ (مع مقدمہ) ۱۹۸۱ء
 (۴) انتخاب مضامین ذکا اللہ ۱۹۸۳ء
 (۵) رشید احمد صدیقی آثار و اقدار (ترتیب و تدوین) ۱۹۸۴ء

اعزازات انعامات سرسید کی صحافت پر ۱۹۷۵ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے
انعام ملا۔

اظہار، سید حیدر علی

والد کا نام: سید قلندر علی
تاریخ پیدائش: ۱۵ جولائی ۱۹۱۴ء، بمقام کھنڈوہ (ایم پی)
پتہ: ۹ املی پورہ، نزد امام باڑہ، کھنڈوہ (ایم پی)
تعلیم: مڈل اسکول، بیسک ٹریننگ ٹیچر
مشاغل، ملازمت: ریٹائرڈ مدرس
تصانیف: اظہارِ محبت (شعری مجموعہ) ۱۹۷۰ء

اظہار افسر (مرزا اظہار افسر)

والد کا نام: مرزا عمر جان جاناں
تاریخ پیدائش: ۷ اکتوبر ۱۹۲۷ء، حیدرآباد (اے پی)
پتہ: بڑا بنگلا، سلمان مسجد، امان نگر بی۔ حیدرآباد (اے پی)
تعلیم: بی آئی ایم ایس (پچلر آف انڈین میڈیسن اینڈ سرجری)
مشاغل، ملازمت: ۱۹۵۸-۸۳ پروڈیوسر آل انڈیا ریڈیو حیدرآباد۔ ریٹائر
ہونے کے بعد مطالعہ اور ڈراما نگاری
تصانیف: (۱) سانولی (۱۴ ڈراموں کا مجموعہ) ۱۹۶۶ء
(۲) پھول ہی پھول (۱۵ " ") ۱۹۶۹ء
(۳) موج در موج (۱۲ " ") ۱۹۷۱ء

- (۴) غالب چچا (مرزا غالب پر ایک طویل ڈرامہ) ۶۱۹۷۳
 (۵) نارنگی کی خوشبو (۱۰ ڈراموں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۰
 (۶) انمول نگینہ (قومی رہنماؤں پر ڈرامے اور پھر) ۶۱۹۸۱
 (۷) سسپہر کا سورج (۱۰ ڈراموں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۳
 اعزازات انعامات: ۱۹۶۳ء میں دسویں آکاش وانی ساہتیہ سماروہ میں میرے ایک
 ڈراما ”موتی“ کو اس سال کا سب سے اچھا ڈراما قرار دیا۔ ۱۹۸۸ء
 میں حکومتِ آندھرا پردیش نے عالی جناب گورنر کے دست مبارک
 سے ایوارڈ دیا۔ ۱۹۸۰ء میں مغربی بنگال اردو اکادمی نے ”نارنگی
 کی خوشبو“ پر انعام دیا۔ اسی سال غالب انسٹیٹیوٹ نئی دہلی نے
 عزت مآب صدر جمہوریہ ہند کے دست مبارک سے غالب
 ایوارڈ برائے ڈراما عطا کیا۔

حکیم، افتخار الحق تکمیل

- والد کا نام: عبدالحق
 تاریخ پیدائش: ۱۹۱۴ء بمقام شاہ جہاں پور
 پتنہ: سیل پور ضلع پٹی بھیت دیو پٹی (۲۶۲۲۰۱)
 تعلیم: مولوی (مدرسہ عین العلم شاہ جہاں پور) طبیب (تکمیل الطب کالج لکھنؤ)
 اور درجہ ”تبحر“ کالج مذکور۔
 مشاغل، ملازمت: طب
 تصانیف: (۱) طبی مقالات
 بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب

- (۸) آئینہ تانبخ (حصہ اول و دوم) ۶۱۹۶۱
 (۹) تعمیرِ ادب (نثر) ۶۱۹۶۲
 (۱۰) تعمیرِ ادب (نظم) ۶۱۹۶۲
 (۱۱) فنِ تعلیم و تربیت ۶۱۹۶۴
 کل کتابوں اور کتابچوں کی تعداد ساٹھ سے زیادہ ہے
 بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ اور سعودی عرب

اکبر رحمانی (محمد اکبر خاں)

- والد کا نام: عبدالرحمن خاں
 تاریخ پیدائش: ۷ اکتوبر ۱۹۴۲ء، جلگاؤں (مشرقی خاندیش) ہاراشٹر
 پتہ: کاشانہ سہیل ۳۷ بھوانی پیٹھ جلگاؤں (ہاراشٹر) ۴۲۵۰۰۱
 تعلیم: ایم اے، بی ایڈ
 مشاغلِ ملازمت: لکچرر مولوی جیٹا ڈگری کالج جلگاؤں اور مدیرِ اعلیٰ ماہنامہ
 آمونگار جلگاؤں

- تصانیف:
 (۱) بچوں کی کہانیاں (حصہ اول و دوم) ۶۱۹۸۲
 (۲) کنارِ بھارتی (برائے جماعت دہم) ۶۱۹۸۴
 (۳) یووک بھارتی (برائے جماعت یازدہم) ۶۱۹۸۵
 (۴) تحقیقات و تاثرات (مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۷
 اعزازات، انعامات: ہاراشٹر اردو اکادمی سے بہترین اردو صحافت کا اور
 ”بچوں کی کہانیاں“ پر انعامات ملے۔

اکبر یوسفی (ڈاکٹر محمد اکبر)

والد کا نام: مولوی محمد یوسف
 تاریخ پیدائش: ۱۲ نومبر ۱۹۳۸ء، قلعہ گو لکنڈہ حیدر آباد (اے پی)
 پتہ: مکان نمبر ۳۳۸-۲-۱۲ مراد نگر حیدر آباد (اے پی) ۵۰۰۰۲۸
 تعلیم: بی۔ وی۔ ایس سی اے پی اگریکلچرل یونیورسٹی حیدر آباد
 مشاغل، ملازمت: شعر و شاعری
 تصانیف: یادوں کی مہک (شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء
 اعزازات، انعامات: اردو اکادمی آندھرا پردیش سے ۱۹۸۵ء میں انعام ملا۔

اکمل ادیب (محمد اکمل صدیقی)

والد کا نام: محمد افضل صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۳ اگست ۱۹۴۱ء
 پتہ: ۳۵۔ عاشق حسین بلڈنگ چمن گنج، کانپور (یو پی)
 تعلیم: ادیب، ادیب ماہر، ادیب کامل، ایچ ٹی سی بی اے۔
 مشاغل، ملازمت: ہیڈ ماسٹر جوئیر ہائی اسکول گربا گھر، نئی سرگ کانپور
 تصانیف: (۱) ماہ تاباں (شعرا کا نعتیہ کلام) ۱۹۶۱ء
 (۲) مسجد اقصیٰ کی پکار (شعرا کا منتخب کلام)
 (۳) بیکل اتساہی۔ فکر و فن کے آئینے میں ۱۹۷۵ء
 (۴) سرستید ثانی مولانا سلیم جعفری کا ایک تعارف ۱۹۷۶ء
 (۵) ایوانِ غزل

التماس صابر مارہروی

والد کا نام: ادریس احمد مارہروی
 تاریخ پیدائش: ۱۰ اکتوبر ۱۹۶۲ء فیروز آباد (آگرہ)
 پتہ: (۱) مہاتما گاندھی میموریل ریسرچ سنٹر اردو لائبریری
 (۲) مہاتما گاندھی میموریل بلڈنگ، ۷۔ نینتاجی سبھاش روڈ، بمبئی ۴۰۰۰۰۲
 تعلیم: ادیب کامل، ودوان
 مشاغل، ملازمت: اردو املابہ تحقیقی کام، ریسرچ سٹر میں لٹریچر اسسٹنٹ
 تصانیف: ہندوستانی قاعدہ (ہندی کے ذریعے)
 سات دن میں اردو سیکھیں (۱۹۸۷ء)
 اعزازات، انعامات: ہمارا نثر اسٹیٹ اردو اکادمی بمبئی نے ۸۵-۱۹۸۴ء میں
 اردو کی خدمت کے صلے میں انعام اور سند سے نوازا۔

امجد یوسف زئی (امجد علی خان یوسف زئی)

والد کا نام: قاسم علی خان
 تاریخ پیدائش: ۲۸ اپریل ۱۹۱۹ء، کلم ضلع عثمان آباد (حیدر آباد۔ اے پی)
 پتہ: ۲۳۲-۷-۱۶۔ عثمان پورہ۔ حیدر آباد ۲۴ (اے پی)
 تعلیم: بی۔ اے۔ ایل ایل بی
 مشاغل، ملازمت: ایڈوکیٹ - ۱۹۵۶ء سے ۱۹۵۹ء تین سال سوویت
 یونین ماسکو میں فارن لینگویجس پبلشنگ ہاؤس میں بطور مترجم
 اردو کام کیا۔
 تصانیف: (۱) قانون لگان دہلی ۱۹۵۵ء

۶۱۹۶۵

(۲) ہری نارائن آپٹے

۶۱۹۷۵

(۳) بادشاہ خان

بیرونی ممالک کا سفر: لندن، سوویت یونین، پیرس، روم، قاہرہ، کوپن ہیگن، چین،
افغانستان، سمرقند، بخارا، تاجکستان، ازبکستان، بیرسن۔

اعزازات، انعامات: مراٹھی ساہتیہ کا انعام ۶۱۹۶۶ میں، بادشاہ خان، پر اردو اکادمی
آندھرا پردیش نے ۶۱۹۷۷ میں انعام دیا۔

(ڈاکٹر) انتظار مرزا

والد کا نام: سلطان مرزا

تاریخ پیدائش: ۲۵ مئی ۱۹۴۴ء، دہلی

پتہ: ۲۰۸۶ - کوچہ ناہر خان، گلی مزار والی، دریا گنج، نئی دہلی - ۱۱۰۰۰۲

تعلیم: ایم اے - پی ایچ ڈی (اردو) پوسٹ ایم اے ڈپلوما اردو مخطوطہ

شناسی: ڈپلوما روسی زبان، دہلی یونیورسٹی۔

مشاغل، ملازمت: پروگرام آرگنائزر، اردو اکادمی، دہلی

تصانیف: (۱) دلی کی تہذیب (مرتب) ۶۱۹۸۷

(۲) لال قلعہ کی ایک جھلک ۶۱۹۸۷

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، سعودی عرب، دوبئی، ہانگ کانگ۔

انجم ادیب (نجم الحسن)

والد کا نام: شاہ ابوالحسن ادیب

تاریخ پیدائش: ۷ جون ۱۹۴۶ء، میسور (کرناٹک)

پتہ: شاہوار منزل - بالمقابل بازار گیٹ۔ ایم بی روڈ - کولار

(کرناٹک)

تعلیم: ایم اے (فارسی - اردو) ایل ایل بی۔ بی ایڈ۔ راج بھاشا

وروان

مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت

۶۱۹۷۸

تصانیف: (۱) مطالعہ انارکلی

۶۱۹۸۰

(۲) مطالعہ سحرالبیان

(۳) منتخب ڈرامے (برائے پری یونیورسٹی

کورس سال دوم)

اعزازات، انعامات: ہندوستان کی مختلف اکادمیوں سے انعامات ملے۔

انبل ٹھکر

والد کا نام: ماؤجی بھائی ٹھکر

تاریخ پیدائش: ۶ جون ۱۹۳۴ء

پتہ: ۸۔ اشوک نگر، ہسبلی (کرنٹانک) ۵۸۰۰۳۲

تعلیم: ایس ایس ایل سی

مشاغل، ملازمت: تجارت۔ فلموں، ٹی وی اور ڈرامے میں اداکاری اور ہدایت کاری۔

۶۱۹۸۲

تصانیف: (۱) خالی خانے

۶۱۹۸۶

(۲) اندھے رشتے

اعزازات، انعامات: خالی خانے پر ۱۹۸۳ء میں اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام

اور ۱۹۸۴ء میں کرنٹانک اردو اکادمی کا انعام

انور حسین خاں

والد کا نام: اظہر حسین خاں
 تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۵۶ء نیورہ (ضلع بارہ بنگلی یوپی)
 پتہ: قصبہ وڈا کھانہ نیورہ ضلع بارہ بنگلی (اتر پردیش) ۲۲۵۴۰۶
 تعلیم: ایم اے (اردو) فیض آباد۔ بی۔ ٹی۔ سی۔ ادیب کامل
 مشاغل، ملازمت: نیورہ ضلع بارہ بنگلی کے سرکاری جوئیر اسکول میں اردو ٹیچر،
 نیز لکھنؤ یونیورسٹی میں ریسرچ اسکالر۔
 تصانیف: بھٹی قوم اپنی تاریخ کے آئینے میں ۱۹۷۹ء
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

انور دہلوی

والد کا نام: حکمت علی
 تاریخ پیدائش: ۴ جنوری ۱۹۲۱ء دہلی
 پتہ: ۸۲۰۸ - اردو بازار - جامع مسجد - دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: میٹرک (گورنمنٹ ہائی اسکول) ۱۹۳۶ء
 مشاغل، ملازمت: مدیر روزنامہ "عوام" (دہلی) ممبر میٹروپولیٹن کونسل دہلی۔
 تصانیف: (۱) سیرت فخر دو عالم
 (۲) تاجدارِ اجیر (حضرت خواجہ معین الدین چشتی
 کے حالات زندگی)
 (۳) قرآن اور عورت
 (۴) ڈاکٹر کٹری اردو ناشرین و تاجرانِ کتب - مارچ ۱۹۸۷ء

(۵) اردو صحافت (درتبه) مارچ ۱۹۸۷ء
بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب بہ سلسلہ حج۔ پاکستان (کراچی۔ لاہور)

اینس امروہوی (اینس احمد)

والد کا نام: شریف احمد
تاریخ پیدائش: ۵ دسمبر ۱۹۵۴ء امروہہ (لوہی)
پتہ: ۷۰۴۔ پھانگ دھوبیان، فراش خانہ، دہلی۔ ۱۱۰۰۰۶
تعلیم: ایم کام
مشاغل، ملازمت: ملازمت۔ اشارہ بلی کیشنز (پرائیویٹ) لمیٹڈ، دہلی۔ انچارج شعبہ اردو۔
تصانیف: (۱) بے نظیر بھٹو، جرنل منیا کا ایک اور شکار ۱۹۸۶ء
(۲) اردو کے بہترین افسانے (انتخاب/ترتیب) ۱۹۸۶ء
(۳) اردو شاعری، آپ کی پسند (ہندی میں/رتبہ) ۱۹۸۶ء

ایاز، غلام حسین

والد کا نام: شیخ امیرالدین لکھنوی
تاریخ پیدائش: ۲۸ اکتوبر ۱۹۳۹ء، کلکتہ (مغربی بنگال)
پتہ: عشرت کدہ - ۲۹ اے - پام ایونیو۔ کلکتہ (مغربی بنگال)
تعلیم: ہائی اسکول
مشاغل، ملازمت: تجارت
تصانیف: (۱) لفظوں کی لکیریں (پہلا شعری مجموعہ) ۱۹۷۵ء

(۱) تیسری آنکھ (دوسرا شعری مجموعہ) زیرِ طبع ریش

اعزازات، انعامات، اترپردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

(دستاویز، صفحہ ۶۶)

ایس فضیلت (فضیلت شاہ خاں)

والد کا نام: حامد شاہ خاں

تاریخ پیدائش: ۲۰ جون ۱۹۴۸ء (رامپور۔ یوپی)

پتہ: راجدوارہ روڈ، رامپور (یوپی)، ۲۲۴۹۰۱

تعلیم: بی ایس سی۔ ایم اے

مشاغل ملازمت: مالک و منیجر سینٹ سرسید پبلک اسکول رامپور

تصانیف: (۱) کشمکش (ناول) ۱۹۷۸ء

(۲) اولی اللہ (مراجیہ ناول) ۱۹۸۲ء

(۳) محلوں کے اندھیرے (ناول) ۱۹۸۴ء

(۴) جھوٹی کہیں کی (مراجیہ) ۱۹۸۵ء

بچوں کے ادب پر مندرجہ ذیل ناول لکھے۔

(۱) آخری لاش (۲) غنی وصیت (۳) آخری دھماکہ

(۴) خطرناک سازش (۵) سرخ جزیرہ (۶) فوزیہ کے کارنامے

اعزازات، انعامات: اترپردیش اردو اکادمی نے "محلوں کے اندھیرے" کو

۱۹۸۴ء کا بہترین ناول کا اعزاز دیا۔

ایم طاہر پٹنی (مقدمہ)

والد کا نام: غلام رسول
 تاریخ پیدائش: ۷ جولائی ۱۹۴۲ء، تعلقہ پٹن ضلع اورنگ آباد (مہاراشٹر)
 پتہ: پینٹر۔ محلہ منشی شعبان نگر۔ مالیکاؤں (مہاراشٹر) ۴۲۳۲۰۳
 تعلیم: ایمرے پیشنگ میں اسپیشلسٹ
 مشاغل، ملازمت: ایمرے پیشنگ
 تصانیف: (۱) عکس ذات (شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء
 (۲) کاغذ کی زمین ۱۹۸۶ء

ایم کوکب (ڈاکٹر کوکب قدر سجاد علی میرزا)

والد کا نام: پرنس ہر قدر زاہد علی میرزا
 تاریخ پیدائش: ۲۶ اگست ۱۹۳۳ء، کلکتہ
 پتہ: (منقول) ۱۱ سارسٹن اسٹریٹ، کلکتہ ۷۰۰۰۱۶
 (موجودہ) تاج اکبر، سول لائنز، علی گڑھ ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے۔ ایل ایل بی بی بی بی ایچ ڈی۔
 مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
 تصانیف: (۱) ولایتی بھوت (انگریزی افسانوں کا ترجمہ) ۱۹۶۳ء
 (۲) عمدۃ الحیات (عمدۃ العلماء، مولانا سید کلب حسین کی سوانح) ۱۹۶۴ء
 (۳) انتخاب کلام واجد علی شاہ ۱۹۸۵ء
 (۴) اقلیم سخن کے تاجدار ۱۹۸۷ء

ب پ ت ٹ ث

بھٹناگر، شنکر سروپ

والد کا نام: رام چند بھٹناگر

تاریخ پیدائش: ۴ ستمبر ۱۹۲۰ء، دہرہ دون (یوپی)

پتہ: ۱۴۵-چتر اوہار۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۹۲

تعلیم: ایم اے۔ ڈپلوما ان جرنلزم

مشاغل، ملازمت: دفتر اکاؤنٹنٹ جنرل سی۔ ڈبلو۔ ایم نئی دہلی میں اکاؤنٹس افسر رہا

اور فائنیشنل آفیسر پی ڈبلو ڈی، منسٹری آف ڈبلو ایچ ایس نئی

دہلی سے ریٹائر ہوا۔

تصانیف: (۱) مسافر اور دیگر افسانے (افسانوی مجموعہ) ۱۹۸۱ء

(۲) اندھیرے دوڑتے ایک سوشل ناول اور

چند نظمیں (۱۹۸۳ء)

(۳) امر کرن (ایک ناول، معذوروں کی زندگی

کا عکس) ۱۹۸۳ء

(۴) اندھی (ایک ایکٹ کا گھریلو ڈراما) ۱۹۸۴ء

(۵) پرورش (ناول، ایک کلرک کی آفس میں جدوجہد) ۱۹۸۴ء

(۶) تو بہ (ناول۔ جہیز کے رواج کی

تباہ کاریاں) ۱۹۸۶ء

بخشی اختر امترسری (شوری لال بخشی)

والد کا نام: بخشی کرپارام
 تاریخ پیدائش: ۶ جون ۱۹۰۹ء، امترسری (پنجاب)
 پتہ: کیو ۲۳۔ ملکہ گنج۔ دہلی ۱۱۰۰۰۷
 تعلیم: بی اے۔ منشی فاضل، ادیب فاضل
 مشاغل، ملازمت: ریٹائرڈ ٹیچر
 تصانیف: تجلیات (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۸
 اعزازات، انعامات: سہ ماہیہ کلاپریشہ دہلی اور اردو اکادمی دہلی سے وظیفے
 مل رہے ہیں۔

برج پیریکی (ڈاکٹر برج کشن ایہہ)

والد کا نام: پنڈت شیا م لال ایہہ
 تاریخ پیدائش: ۲۲ ستمبر ۱۹۳۵ء (سری نگر کشمیر)
 پتہ: ۱۰۔ میجرس کوارٹرس۔ یونیورسٹی کیمپس حضرت بل سری نگر
 (کشمیر) ۱۹۰۰۰۶
 تعلیم: ایم اے (اردو) بی ایڈ، آنرز اردو۔ پی ایچ ڈی۔
 مشاغل، ملازمت: لکچرار شعبہ اردو۔ کشمیر یونیورسٹی۔ سری نگر۔
 تصانیف: (۱) حرفِ جستجو (تحقیق و تنقید) ۶۱۹۸۲
 (۲) جلوۂ صدرنگ " " ۶۱۹۸۵
 (۳) سعادت حسن منٹو۔ حیات اور کارنامے
 (تحقیق و تنقید) ۶۱۹۸۶

- (۴) ذوقِ نظر (تحقیق و تنقید) جنوری ۱۹۸۷ء
 اعزازات، انعامات: (۱) آل انڈیا ہندی اردو سنگم ۱۹۷۶ء
 (۲) اتر پردیش اردو اکادمی ایوارڈ ۱۹۸۲ء

برکاتی، سید منظور الحسن

والد کا نام: مفتی محمد شریف
 تاریخ پیدائش: ۱۹۲۶ء، ٹونک (راجستان)
 پتہ: شفا منزل - پانچ تپی، حکیم برکات احمد روڈ۔ ٹونک (راج)۔ ۳۰۴۰۰۱
 تعلیم: مولوی فاضل، منشی، ادیب کامل (راجستان) فاضل دہلی نظامیہ عربی۔

- مشاغل ملازمت: دارالعلوم خلیلیہ ٹونک میں عربی فارسی مدرس
 تصانیف: (۱) گلزارِ انشا (درسی کتاب) ۱۹۵۳ء
 (۲) ٹونک کی عیدیں (خاص طور پر زمانہ ریاست کی عید تاریخ کی روشنی میں) ۱۹۵۸ء
 (۳) شرح انتخابِ فارسی (فارسی درسی کتاب کا ترجمہ) ۱۹۵۹ء
 (۴) ٹونک کے میلاد النبی کی جھلک (تقریباً سو سالہ تاریخ) ۱۹۶۵ء
 (۵) تاجدارِ مدینہ (سیرت نبوی صلع) ۱۹۶۷ء
 (۶) اورینٹل ریسرچ انسٹی ٹیوٹ (تاریخ اور خدمات)
 (۷) کامیابی کا راز (طلباء کی رہنمائی کے لیے کتابچہ)

برگ باندومی (شیوپرشاد)

والد کا نام: للورام
 تاریخ پیدائش: ۵ جنوری ۱۹۰۶ء بمقام کالج
 پتہ: پان دربرہ چوک بازار۔ باندہ (یوپی) ۲۱۰۰۰۱
 تعلیم: ورنہ نائیو لرنر مڈل
 مشاغل، ملازمت: پانوں کا کاروبار کرتے رہے۔ بوجہ ضعیفی سب ترک کر دیا ہے
 غزلوں کی تصنیف اور اردو زبان و ادب کی ترویج و اشاعت
 کے لیے ادبی محفلوں کا انعقاد۔

تصانیف: برگ آوارہ (مجموعہ کلام) ۱۹۸۳ء
 اعزازات، انعامات: اردو اکادمی لکھنؤ نے برگ آوارہ پر ۱۹۸۴ء میں انعام دیا

بزمی، ہمایوں قدر

والد کا نام: والا قدر
 تاریخ پیدائش: ۲۸ مئی ۱۹۲۰ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: عزیز منزل۔ نئی بستی۔ علی گڑھ (یوپی)
 تعلیم: میٹرک (مسلم یونیورسٹی علی گڑھ)
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت کلکٹریٹ علی گڑھ
 تصانیف: تصویر (مجموعہ کلام) ۱۹۸۵ء

پاشا، حشمت کمال

والد کا نام: محمد حنیف تمباکو والے
 تاریخ پیدائش: ۲ نومبر ۱۹۴۵ء، میٹا برج-کلکتہ (مغربی بنگال)
 پتہ: بی۔ ۱۱۹ بنگالی بازار، گارڈن ریج کلکتہ - ۷۰۰۰۲۴
 تعلیم: بی۔ کام (کلکتہ یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: تجارت و ملازمت -
 تصانیف: معصوم کر نیں (شعری مجموعہ) ۱۹۸۵ء

پشکر ناتھ

والد کا نام: پنڈت تارا چند
 تاریخ پیدائش: ۳۱ مئی ۱۹۳۲ء، سری نگر (کشمیر)
 پتہ: اے۔ ۲۱ گیر جان نواسا - پریم نگر نیو پلاس - جموں ۱۸۰۰۰۵
 تعلیم: بی اے
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت
 تصانیف: (۱) اندھیرے اُجالے (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۶۱ء
 (۲) ڈل کے باسی " ۱۹۶۷ء
 (۳) عشق کا چاند اندھیرا " ۱۹۸۲ء
 (۴) کا پنخ کی دنیا " ۱۹۸۴ء
 (۵) ڈل کے باسی (ہندی) " ۱۹۸۶ء
 اعزازات، انعامات: اندھیرے اُجالے اور ڈل کے باسی پر جموں و کشمیر اکادمی آف آرٹ، کلچر اینڈ لیٹریچر نے اور کا پنخ کی دنیا پر اتر پردیش

اردو اکادمی نے انعامات دیے۔ نیز ”ساون جلیے، بھادوں جلیے“
پر آکاش وانی کا پہلا انعام ملا۔

پرویز، ڈاکٹر محمد اسلم

والد کا نام: حاجی حافظ محمد یوسف
تاریخ پیدائش: ۳۰ دسمبر ۱۹۵۴ء، بیتماران، دہلی
پتہ: ۷۷/۷۷ (جی) ڈاکٹر نگر، نزد ماڈل اسلامک
اسکول، جامعہ نگر، نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۲۵
تعلیم: ایم ایس سی، ایم فل، پی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت: لکچرار۔ ڈاکٹر حسین کالج (دہلی یونیورسٹی) اجیری گیٹ
دہلی۔ ۱۱۰۰۰۶
تصانیف: (۱) سائنس کی باتیں (۱۰ جنوری) ۱۹۸۷ء
(۲) زراعتی سائنس زیرِ طبع
اعزازات، انعامات: ۱۹۸۷ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

پریجی رومانی (سبھاش چندر ایمہ)

والد کا نام: ڈاکٹر برج پریجی
تاریخ پیدائش: ۴ مارچ ۱۹۵۳ء، رنگہ ٹینگ، عالی کدل (سری نگر کشمیر)
پتہ: معرفت ڈاکٹر برج پریجی، شعبہ اردو کشمیر یونیورسٹی حضرت بل
سری نگر (جٹوں و کشمیر)
تعلیم: ایم اے (اردو) ایم فل

مشاغل، ملازمت: لکچرار شعبہ اردو، گورنمنٹ ہائر سکندری انسٹی ٹیوٹ
لارکاندریل، سری نگر کشمیر

تصانیف: (۱) جدید اردو شاعری: چند مطالعے ۱۹۸۰ء

(۲) اوراق (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۸۷ء

(۳) جدید اردو شاعری اور اقبال (تحقیق و تنقید)

نصرت حسین

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۱۳ اکتوبر ۱۹۳۹ء، سری نگر
نزد نگیں کلب۔ ڈاکخانہ حضرت بل۔ سری نگر (جموں و کشمیر)

پتہ: بی ایس سی۔ ایل ایل بی (علی گڑھ مسلم یونیورسٹی)

تعلیم: مشاغل، ملازمت: وکالت

تصانیف: (۱) محشر خیال (مجموعہ مضامین) ۱۹۶۸ء

(ہوز ہو آف انڈین رائٹرز صفحہ ۶۴۸)

تمنا مظفر پوری (اسرار احمد)

والد کا نام: سید محمد احرار

تاریخ پیدائش: ۱۷ نومبر ۱۹۴۳ء، محمد پور مبارک، مظفر پور

پتہ: (۱) محمد پور مبارک، ڈاکخانہ پر شو تم پور، مظفر پور (بہار)

(۲) مقام و ڈاکخانہ گورارو طلس ضلع گیا (بہار) ۸۲۴۱۱۸

تعلیم: بی اے۔

مشاغل، ملازمت: انچارج کین منیجر، بہار اسٹیٹ شوگر کارپوریشن اکائی۔
گورارو۔ گیا

تصانیف: (۱) طرافت اور چند ظریف ہستیاں ۶۱۹۸۲
(۲) تمنا بیچ ۶۱۹۸۴

تنہا تنہا پوری (منظور احمد)

والد کا نام: غلام رسول
تاریخ پیدائش: ۶ فروری ۱۹۳۷ء، تمپور (ضلع گلبرگہ - کرناتک)
پتہ: مقام وڈا کھانہ، رنگم پیٹ - ضلع گلبرگہ (کرناتک) ۵۸۵۲۲۰
تعلیم: میٹرک
مشاغل، ملازمت: پیچر گورنمنٹ مڈل اسکول
تصانیف: چھپنی چھپنی سائبان (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

تیج بہادر بھان

والد کا نام: کاشی ناتھ بھان
تاریخ پیدائش: یکم اکتوبر ۱۹۳۱ء، سری نگر (جموں و کشمیر)
پتہ: ۳۷-۱ لال نگر - چھانپورہ - سری نگر (جموں و کشمیر)
تعلیم: انٹر میڈیٹ (نان میڈیکل)، ٹیکنیکی مہارت
مشاغل، ملازمت: ریٹائرڈ اسسٹنٹ ڈائریکٹر (اسسٹنٹ انجینئر میکنکل)
سرکاری ملازمت:
تصانیف: (۱) جہلم کے سینے پر (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۶۰

- (۲) عورت (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۶۵
 (۳) سیلاب اور قطرے (ناول) ۶۱۹۶۷
 (۴) پہچان (انشائیہ) ۶۱۹۸۱
 اعزازات، انعامات: ۶۱۹۵۱ میں خواجہ احمد عباس کے ہندی سرگم میں پرنسپل ٹیٹس
 ایوارڈ ۶۱۹۸۳

ٹی۔ نرہری

- والد کا نام: ٹی۔ لکشمی نارائن
 تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۱۹۴۴ء، حیدر آباد (اے پی)
 پتہ: مکان نمبر ۸۹۲ - ۴ - ۲۱ - گلاب سنگھ باؤلی حیدر آباد
 (اے پی) ۵۰۰۲۶۴
 تعلیم: ایم اے - ایم فل - بی ایڈ
 مشاغل، ملازمت: لکچرار گورنمنٹ کالج
 تصانیف: راجہ راجیش ور راؤ اصغر حیات وادنی
 خدمات ۶۱۹۷۸
 اعزازات، انعامات: مغربی بنگال اردو اکادمی - آندھرا پردیش للٹ کلا اکادمی

شری اصولت حسین

- والد کا نام: شیخ فصیح الزماں
 تاریخ پیدائش: ۲ اکتوبر ۱۹۴۰ء، ناگپور (بھاراشٹر)
 پتہ: ۲۲/۲ نزد ہائی کورٹ - سول لائنز - ناگپور (بھاراشٹر) ۴۴۰۰۰۱

تعلیم: ایم اے
 مشاغل، ملازمت: ملازمت
 تصانیف: مدد و جزر (افسانوں اور انشائیوں کا مجموعہ)
 ۶۱۹۸۶

ج ح خ

جذبی، ڈاکٹر معین احسن

والد کا نام: احسن الغفور
 تاریخ پیدائش: ۲۱ اگست ۱۹۱۲ء، مبارکپور (ضلع اعظم گڑھ۔ یوپی)
 پتہ: "فروزاں" ۶۴۳ سرسید نگر۔ علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے (اردو) ۱۹۴۲ء، علیگ پنی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت:

تصانیف: (۱) فروزاں (شعری مجموعہ) ۱۹۴۳ء
 (۲) حالی کا سیاسی شعور (تحقیقی مقالہ) ۱۹۵۹ء
 (۳) سخن مختصر (شعری مجموعہ) ۱۹۶۰ء
 (۴) گداز شب (کلیات) ۱۹۸۵ء
 اعزازات، علامات: مودی غالب ایوارڈ، میر اکادمی ایوارڈ اور اتر پردیش
 اردو اکادمی ایوارڈ ملا۔

رڈاکٹر، جعفر رضا

والد کا نام: سید خیرات حسن
 تاریخ پیدائش: یکم دسمبر ۱۹۳۹ء (اندراجات کے اعتبار سے) الہ آباد
 پتہ: شبستان ۲۱۸ شاہ گنج، الہ آباد (یوپی)
 تعلیم: ایم، اے ڈی فل (اردو) ڈی فل (ہندی) ڈی لٹ (اردو)
 مشاغل، ملازمت: پیریم چند پروفیسر شعبہ اردو، الہ آباد یونیورسٹی۔ اس سے قبل
 کشمیر یونیورسٹی، سری نگر اور الہ آباد یونیورسٹی میں ریڈر
 اور لکچرار رہے
 تصانیف: تین درجن سے زائد کتابوں کے مصنف، مرتب اور مترجم
 مشہور اردو کتابیں، دبستان عشق کی مرثیہ گوئی۔ پیریم چند
 کہانی کا رہنما۔ پیریم چند فن اور تعمیر فن، گنجینہ معنی
 بیرونی ممالک کا سفر: ایران، عراق اور پاکستان
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش سرکار، اتر پردیش اردو اکادمی اور اتر پردیش
 ہندی سنگھان کی جانب سے پانچ بار اعزازات و انعامات۔

جعفری، سید فریاد حسین

والد کا نام: سجاد حسین
 تاریخ پیدائش: ۱۰ نومبر ۱۹۳۵ء شیش گڈھ (بریلی۔ یوپی)
 پتہ: قصبہ شیش گڈھ۔ ضلع بریلی (یوپی)
 تعلیم: معمولی
 مشاغل، ملازمت: اخبار نویس وغیرہ

- تصانیف: (۱) نعرۂ حق ۶۱۹۷۶
 (۲) دیہات میں جمعہ ۶۱۹۷۸
 (۳) دیہات کا تاریخی پس منظر ۶۱۹۷۹
 (۴) مفتی اعظم ہند صداقت کی کسوٹی پر ۶۱۹۸۵
 (۵) قہقہوں کی بارش (مزاحیہ نظمیں) ۶۱۹۸۵

جلال افسر (جلال الدین)

- والد کا نام: منشی مجید الدین
 تاریخ پیدائش: ۳ فروری ۱۹۵۱ء
 پتہ: چمن سرائے، سبھل، ضلع مراد آباد (یوپی) ۲۰۲۳۰۲
 تعلیم: ایم اے
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) جذباتِ افسر
 (۲) غمِ حسین
 (۳) گلِ صد برگ
 (۴) امواجِ عقیدت
 (۵) تذکرہ سخنورانِ سبھل
 (۶) منظوم مہابھارت

جلیل، رشید عبدالسمیع

- والد کا نام: شاہ محمد عبدالرشید غوثی

تاریخ پیدائش: ۶ فروری ۱۹۴۵ء، قصبہ مکہ راج پیٹ تعلقہ ضلع میدک

رعلقہ رامائن پیٹ) ریاست آندھرا پردیش۔

پتہ: (۱) ایس ۴-۶۳۲ سی، این جی روز کالونی، ونستعلی پورم،

حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۶۶۱

(۲) ۴۸۸/۶-۵، نام پٹی، حیدرآباد (اے پی) ۵۰۰۰۰۱

تعلیم: ایم اے (سیاسیات) ایم اے (اردو)

مشاغل، ملازمت: سینئر اکاؤنٹنٹ، محکمہ خزانہ و حسابات، حکومت آندھرا پردیش۔

تصانیف: (۱) نصابِ دل (شعری مجموعہ) ۱۹۷۹ء

(۲) نئی دامن (طنزیہ و مزاحیہ کلام)

اعزازات، انعامات: آندھرا پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔

جمال بھارتی (محمد عبدالشکور)

والد کا نام: منشی عبدالصبور (خلیفہ حضرت مولانا تھانویؒ)

تاریخ پیدائش: ۱۹۳۱ء، قصبہ اوجھاری ضلع مراد آباد (یو پی)

پتہ: (۱) مکان نمبر ۱۸۸۷-کٹھہ قاضی۔ بازار سرکی والان دہلی۔ ۱۱۰۰۰۶

(۲) دلی میونسپل کارپوریشن۔ شعبہ پریس۔

تعلیم: عالم۔ دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ۔ فاضل۔ دارالعلوم دیوبند۔

ادیب کامل ہمارے اردو علی گڑھ

مشاغل، ملازمت: صحافتی مشاغل ۱۹۴۵ء سے ۱۹۵۲ء تک۔ انصاری۔ انجام۔

جنگ۔ وحدت الامان (روزنامے) ریاست۔ خیام۔ شیدا۔

رائے عامہ (ہفت روزے) بحیثیت مدیر و نائب مدیر۔

۱۹۵۳ء سے سرکاری ملازمت دلی میونسپل کارپوریشن۔

- تصانیف:
- (۱) آئینہ جمال (قومی اور انقلابی نظمیں) ۶۱۹۶۸
- (۲) طاؤس و رباب (رومانی نظمیں) ۶۱۹۶۹
- (۳) آگ آگ (غزلوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۰
- (۴) کاروانِ آزادی (قومی نظمیں) ۶۱۹۷۰
- (۵) شخصیات (اہم شخصیات پر نظمیں) ۶۱۹۷۰
- (۶) تاریخ کی عظیم خاتون (مسناندری گاندھی کے بارے میں نظموں کا انتخاب و ترتیب) ۶۱۹۷۱
- (۷) وفیات (تعزیتی نظمیں) ۶۱۹۷۲
- (۸) دھڑکنیں (قطعات) ۶۱۹۷۲
- (۹) تلاشِ سحر (سماجی و انقلابی قطعات) ۶۱۹۸۶

جنید حزیں لاری (جنید احمد)

- والد کا نام: ڈاکٹر حفیظ احمد لاری
- تاریخ پیدائش: ۲۰ جنوری ۱۹۳۳ء، قصبہ لار (ضلع دیپوریا - یوپی)
- پتہ: لاری پبلی کیشنز سی کے ۲۲ دال منڈی - وارانسی - یوپی
- تعلیم: بی اے، ادیب کامل علیگ۔ سرٹیفکیٹ، ان لائبریری سائنس
- مشاغل، ملازمت: ریلوے آفس میں ملازم
- تصانیف: حرف و نوا (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۵

جوہر ہاشمی (سید محمد علی)

- والد کا نام: سید قاسم علی

تاریخ پیدائش: مارچ ۱۹۳۰ء، قصبہ کٹھلواڑی تعلقہ بلوئی ضلع نانڈیڑ
 پتہ: جوہر منزل ۱۰/اے/ایم/۲۳۱-۷-۱۸ بیرون کٹھ تالاب
 میر جملہ حیدر آباد-۲-۵۰۰۰۰
 تعلیم: منشی فاضل
 مشاغل، ملازمت: تجارت، بینک سازی
 تصانیف: نگارِ سحر (مجموعہ کلام) ۱۹۷۹ء
 اعزازات، انعامات: یومِ آزادی ۱۵ اگست ۱۹۸۱ء کو حکومتِ آندھرا پردیش کی جانب
 سے اعزازات دیے گئے۔

حامدی کاشمیری (پروفیسر حبیب اللہ)

والد کا نام: خواجہ محمد صدیق بٹ
 تاریخ پیدائش: ۲۹ جنوری ۱۹۳۲ء، بہوری کدل، بازار مسجد، سری نگر
 پتہ: مسعود منزل، شالیمار۔ سری نگر (کشمیر)
 تعلیم: بی اے آنرز (فارسی)، ایم اے (انگریزی)، ایم اے (اردو)
 ڈگری انگریزی تدریس۔ پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و مطالعہ۔ پروفیسر شعبہ اردو، کشمیر یونیورسٹی۔
 سری نگر۔

- تصانیف:
- (۱) وادی کے پھول (افسانوں کا مجموعہ) ۱۹۵۵ء
  - (۲) سراب ۱۹۵۶ء
  - (۳) بہاروں میں شعلے (ناول) ۱۹۵۷ء
  - (۴) پگھلتے خواب ۱۹۵۸ء
  - (۵) اجنبی راستے ۱۹۵۹ء

- (۶) بلندیوں کے خواب (ناول) ۶۱۹۶۰
 (۷) جدید اردو نظم اور یورپی اثرات (تنقید) ۶۱۹۶۳
 (۸) مقبول کراہ واری " ۶۱۹۶۳
 (۹) عروسِ تمنا (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۸
 (۱۰) نئی حسیت اور عصری اردو شاعری (تنقید) ۶۱۹۶۷
 (۱۱) اقبال اور غالب (تنقید) ۶۱۹۸۲
 (۱۲) نایافت (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۳
 (۱۳) نامر کاظمی کی شاعری (تنقید) ۶۱۹۸۵
 (۱۴) کارگہ شیشہ گری ۶۱۹۸۵
 (۱۵) لائحہ (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

یرونی ممالک کا سفر: ہندوستانی ادیبوں کے ساتھ دورہ پاکستان
 اعزازات، انعامات: کچول اکادمی سری نگر، بہار اردو اکادمی، مغربی بنگال اردو
 اکادمی اور یوپی اردو اکادمی نے مختلف کتابوں پر انعامات
 دیے ہیں، میر اکادمی لکھنؤ نے امتیازِ میر کا اعزاز دیا ہے۔

حبیبہ بانو

- والد کا نام: محمد ہادی
 تاریخِ پیدائش: ۱۷ ستمبر ۱۹۴۰ء، لکھنؤ (یوپی)
 پتہ: زیدی والا - جامعہ نگر - نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے (اردو)
 مشاغل: ملازمت، ریسرچ اسکالر
 تصانیف: (۱) اجنبی ۶۱۹۵۹ (ناول)

۶۱۹۶۰	(ناول)	محفل (۲)
۶۱۹۶۳	"	گل افشاں (۳)
۶۱۹۶۴	"	زبیدہ (۴)
۶۱۹۷۲	"	(۵) چراغوں میں روشنی نہ رہی
۶۱۹۷۲	"	قسمت (۶)
۶۱۹۷۳	"	(۷) شمع ہر رنگ میں جلتی ہے
۶۱۹۷۸	"	(۸) اشکِ خون

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان

۱۶۔ ازاتِ انعامات: شمع ہر رنگ میں جلتی ہے، اور قسمت، پیر اتر پردیش اردو اکادمی سے اور چراغوں میں روشنی نہ رہی، پیر ۶۱۹۷۲ میں اتر پردیش سرکار سے مع سند انعامات ملے۔

حسین فاروقی

والد کا نام: علی اعلیٰ فاروقی
تاریخ پیدائش: ۲۔ جنوری ۱۹۴۰ء، جوپنور (یوپی)
پتہ: ۱۔ ۲۵۷۔ مسجد روڈ۔ ذاکر نگر۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
تعلیم: ایم ایس سی
مشاغل، ملازمت: سائنس دان شعبہ دفاع گورنمنٹ آف انڈیا نئی دہلی۔
تصانیف: (۱) چند عام بیماریاں ۶۱۹۷۶
(۲) تیمارداری ۶۱۹۸۱
(۳) شراب اور لذت دواؤں کی زیرِ طبع
اعزازات، انعامات: دونوں کتابوں پر اتر پردیش اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

حفیظ بنارسى (محمد عبدالحفیظ)

والد کا نام: الحاج قارى عبدالقیوم
 تاریخ پیدائش: ۲۰ مئی ۱۹۳۳ء بنارس (یوپی)
 پتہ: ملکی محلہ، آره (بہار)
 تعلیم: ایم اے (انگریزی) بی ایڈ
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس، خدمتِ شعروادب۔ پروفیسر، صدر شعبہ انگریزی
 (پوسٹ گریجویٹ) جہاراجہ کالج، آره
 تصانیف: (۱) درخشاں (شعری مجموعہ) ۱۹۶۹ء
 (۲) بادۂ عرفاں (نعتیہ و حمدیہ کلام) ۱۹۷۴ء
 (۳) قول و قسم (قومی و وطنی نظموں کا مجموعہ) ۱۹۷۵ء
 (۴) غزلاں (غزلوں کا مجموعہ) ۱۹۸۵ء
 اعزازات، انعامات: درخشاں، بادۂ عرفاں اور غزلاں پر بہار اردو اکادمی نے
 اپنے انعامات سے نوازا۔ غزلاں کو مغربی بنگال اردو اکادمی
 نے بھی انعام کا مستحق قرار دیا۔ قول و قسم کو اتر پردیش اردو
 اکادمی لکھنؤ نے انعام سے نوازا۔ نیز آل انڈیا میر اکادمی لکھنؤ
 نے ۱۹۸۱ء میں میر ایوارڈ اور سند امتیاز سے عزت افزائی کی۔

حکیم اجمل خاں

والد کا نام: حکیم عبدالشکور
 تاریخ پیدائش: ۱۰ اکتوبر ۱۹۳۵ء
 پتہ: (۱) شکرادہ، براہ پونا ہانہ۔ فرید آباد (ہریانہ)

- پتہ: (۲) دارالکتاب - ۱۴۸۸۔ پٹودی ہاؤس۔ دریا گنج نئی دہلی۔ ۱۱۰۰۰۲۔
 تعلیم: مولوی عالم۔ انگریزی و ہندی پرائیوٹ۔ آیور ویدک اور یونانی۔
 مشاغل، ملازمت: طبابت و صحافت سابق مدیر میگزین ویکلی سابق مدیر سہ ماہی
 اوقاف۔ انبالہ۔ فی الحال مدیر پندرہ روزہ مجلہ اہل حدیث دہلی
 تصانیف: (۱) تاریخ میوچتری (مرتبہ) ۶۱۹۷۴
 (۲) میو اور میوات
 (۳) شیخ بابا فرید
 (۴) جماعت اسلامی کو پہچانیے ۶۱۹۸۶
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان

حمید الماس

- والد کا نام: والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۷ دسمبر ۱۹۳۵ء بمقام سگر ضلع گلبرگہ (کرنالنگ)
 پتہ: ۹۲۲ - پہلی منزل۔ بلاک نمبر ۹ جنیا کمرگہ۔ بینگلور (کرنالنگ) ۵۶۰۰۶۹
 تعلیم:
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت
 تصانیف: (۱) پہچان کا درد (شاعری) ۶۱۹۷۴
 (۲) فرمودات (قدیم کنڑا کی صوفیانہ نظموں کا
 منظوم ترجمہ) ۶۱۹۷۵
 (۳) شب گرد (کنڑا کی جدید نظموں کا منظوم ترجمہ) ۶۱۹۷۷
 (۴) جوئے بزر (شاعری) ۶۱۹۷۹
 (۵) نقش خرابی ۶۱۹۸۳

(۶) سے سے (کنٹر انشر) ۶۱۹۸۴

(۷) سر دیلینز (مضامین) ۶۱۹۸۶

(۸) برف شجر آواز (شاعری) ۶۱۹۸۷

اعزازات انعامات: یو پی - اے پی - بہار اور کمر نالک اردو اکادمیوں سے
کتابوں پر انعامات ملے۔ ادبی خدمات کے اعزاز میں ریاست
کمر نالک نے اینٹ ایوارڈ سے نوازا۔

حمیدہ سلطان احمد

والد کا نام: ذوالنور علی احمد

تاریخ پیدائش: ۷ اکتوبر ۱۹۱۴ء، دہلی

پتہ: علی منزل، کوچہ پنڈت، دہلی ۱۱۰۰۰۶

تعلیم: ادیب فاضل اور میٹرک

مشاغل ملازمت: ادبی کام، آمیری جزل سگریٹری انجمن ترقی اردو، دہلی شاخ۔

تھانیف: (۱) ثروت آرا (ناول) ۶۱۹۴۲

(۲) رنگ محل " ۶۱۹۴۰

(۳) جگن ناتھ آزاد اور ان کی شاعری (تنقید)

(۴) خاندان لوہارو کے شعرا (تحقیق) ۶۱۹۸۱

(۵) نیلمبر (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۸۴

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب، سلسلہ ج ۱۹۷۱ء - پاکستان متعدد بار۔

اعزازات انعامات: خاندان لوہارو کے شعرا، پرسیا ہتھیکہ کلا پریشد کا انعام، نیلمبر پر اردو
اکادمی، دہلی اور اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام میں نے قبول نہیں کیا۔

خان عبدالودود خان

- والد کا نام: مولوی اسرار حسن خان
 تاریخ پیدائش: جنوری ۱۹۳۰ء دہلی
 پتہ: (۱) ۱۸۰۲ - احمد منزل کلاں محل دہلی ۱۱۰۰۰۶
 (۲) ۲۹۲ - محلہ باروزئی پیشاوری - شاہجہانپور (یوپی)
 (۳) ۲۵ - رائل ہوٹل - لکھنؤ
 تعلیم: میٹرک جامعہ ملیہ اسلامیہ دہلی - ادیب فاضل انٹر میڈیٹ
 (پنجاب یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: سماجی سوشل ورکر - ممبر لیجسلیٹو کونسل (یوپی)
 تصانیف: (۱) انتخاب کلام مومن
 (۲) انتخاب غزل
 (۳) مولانا ابوالکلام آزاد - تحریک آزادی
 ۶۱۹۸۳ ویک جہتی
 (۴) جمیلہ پو پاشا (مرتبہ)

خان عزیزی ردولی (شفیع اللہ خان)

- والد کا نام: عبدالغفور خان
 تاریخ پیدائش: ۷ مئی ۱۹۳۱ء بمقام ردولی (یوپی)
 پتہ: ارشاد منزل، ردولی، ضلع بارہ بنکی، یوپی ۲۲۵۴۱۱
 تعلیم: جوئیر ہائی اسکول اور ۸ واں و ۹ واں اینگلو ورنیکولر اسکول
 مشاغل، ملازمت: سابق ضلع دار ریاست نرولی / موجودہ منیجر ردولی کولڈ
 اسٹوریج

- تصانیف: (۱) شکیلہ بیگم (ناول) ۱۹۵۲ء
 (۲) امیر المجاہدین (تذکرہ شہادت) ۱۹۷۷ء
 (۳) اندازِ بیان (طنز و مزاح کا شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء

* خان غازی کابلی (خان حبیب الرحمن خاں)

- والد کا نام: ملک عبدالرحیم احمدی
 تاریخ پیدائش: ۱۳ اگست ۱۸۸۵ء دہلی، غوث پکتیا۔ (وفات: ۲ فروری ۱۹۸۸ء دہلی۔)
 پتہ: ۴۹۹۴۔ کوچہ رحمان۔ چاندنی چوک۔ دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: غیر رسمی
 مشاغل/ملازمت: ۱۹۳۵ء میں انچارج ایڈیٹر روزنامہ مجاہد لاہور ۱۹۴۳-۴۶ء
 روزنامہ پرتاپ لاہور۔ مجلس احرار۔ فدائی خدمت گار۔ اسٹوڈنٹ
 کانگریس اور کانگریس۔

تصانیف: (۱) مولانا ظفر علی خاں کی گرفتاری

- (۲) حیاتِ بخاری (مولانا عطاء اللہ شاہ)
 (۳) حیاتِ چودھری افضل حق
 (۴) تحریک فدائی خدمت گار
 (۵) جے ہند (نظموں کا مجموعہ)
 (۶) تحریک پختونستان
 (۷) خروشِ عشق (پختونوں کی آزادی کے متعلق نظمیں)

(۸) سرخ پھول (چین کے جلے کے متعلق نظمیں) ۱۹۶۲ء

وغیرہ وغیرہ

بیرونی ممالک کا سفر: ۱۹۶۴ء میں کابل برائے ملاقات سرحدی گاندھی اور
۱۹۸۱ء میں کابل عظیم لوئی جرگہ میں ہندوستانی پٹھانوں
کی نمائندگی۔

اعزازات، انعامات: تامبر پتر بدست مسز اندرا گاندھی اور ۱۹۸۵ء میں کانگریس
کی صد سالہ تقریب کے موقع پر راشٹریتی کے ہاتھوں اعزاز۔

خواجہ علی انجم (سید خواجہ علی ابن سید داؤد)

والد کا نام: سید داؤد ابن سید یاسین
تاریخ پیدائش: ۲ اگست ۱۹۳۵ء، آکوٹ۔ ضلع اکوٹ (ہزارشٹر)
پتہ: صدر شعبہ اردو۔ جی۔ ایس۔ کالج سائنس، آرٹس و کامرس
کھام گاؤں۔ ضلع بلٹان۔ ہزارشٹر۔
تعلیم: ایم اے (اردو فارسی) پی ایچ ڈی۔
مشاغل، ملازمت: صدر شعبہ اردو۔ جی ایس کالج کھام گاؤں
تصانیف: (۱) شمیم کربانی — حیات، شخصیت اور
شاعری (تحقیقی مقالہ) ۱۹۸۶ء

اعزازات، انعامات: ہزارشٹر اردو اکادمی اور اتر پردیش اردو اکادمی
سے انعامات ملے۔

رتن پنڈوری (رلارام)

- والد کا نام: پنڈت متھرا داس
 تاریخِ پیدائش: ۷ جولائی ۱۹۰۷ء مقام پنڈوری (ضلع گورداس پور، پنجاب)
 پتہ: موضع پنڈوری۔ ڈاکخانہ گھمان۔ تحصیل بٹالہ۔ ضلع گورداس پور
 تعلیم: (پنجاب) ۱۴۲۵۱۴
 میٹرک۔ ایس ٹی اوٹی۔ منشی فاضل۔ ادیب فاضل (پنجاب)
 یونیورسٹی۔ لاہور
 مشاغلِ ملازمت: ہڈ پرنسپل پٹھرے سبکدوش ہونے کے بعد تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) اصلاحِ دیہات (دیہات سدھارے متعلق)
 ۱۹۳۳ء نظموں کا مجموعہ
 (۲) رہ نمائے ادب (میٹرک کے طلباء اور
 اساتذہ کے لیے) ۱۹۴۰ء
 (۳) دستور القواعد اردو (دسویں جماعت
 کے طلباء اور ادیب فاضل کے
 اسیدواروں کے لیے) ۱۹۴۷ء
 (۴) نورتن (علمی و ادبی اور تنقیدی و تحقیقی
 مضامین کا مجموعہ) ۱۹۵۳ء
 (۵) فرشِ نظر (پہلا شعری مجموعہ) ۱۹۶۵ء

(۶) گلشنِ اردو (انشا پر دازی، محاورات

و تمثیلات وغیرہ کے بارے میں) ۶۱۹۷۱

(۷) بہشتِ نظر (دوسرا شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۴

(۸) اندازِ نظر (تیسرا " ") ۶۱۹۷۸

(۹) پیامِ نظر (چوتھا " ") ۶۱۹۸۱

(۱۰) ہندی کے مسلمان شعراء (سوانح

حیات و خدمات مع تصاویر) ۶۱۹۸۲

(۱۱) رباعیاتِ رتن (مجموعہ رباعیات

مع طویل مقدمہ) ۶۱۹۸۲

(۱۲) سرمایۂ بلاغت (علم بیان علم معانی اور

فنی عروض وغیرہ کے بارے میں) ۶۱۹۸۳

(۱۳) آخری نظر (پانچواں شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۴

(۱۴) سرِ مغفرت (شرعی مد بھگوت گیتا کا

منظوم اردو ترجمہ) ۶۱۹۸۴

(۱۵) فنِ تاریخ گوئی (عام فہم انداز میں) ۶۱۹۸۴

مطبوعہ کتابوں کی کل تعداد بیس ہے۔

اعزازات و انعامات: ۶۱۹۸۲ میں بھاشا و بھاگ پنجاب کی طرف سے ادبی

خدمات پر انعام ملا۔ اس کے علاوہ ”بہشتِ نظر“

پر محکمۂ السنہ پنجاب نے ”اندازِ نظر“ پر بہارِ اردو

اکادمی نے اور ”ہندی کے مسلمان شعراء“ پر مغربی بنگال اردو

اکادمی اور بہارِ اردو اکادمی نے انعامات سے نوازا۔

رحمت امروہوی (رحمت اللہ علیہ) احمد آباد (گجرات)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۱۹۲۹ء، امروہہ (ضلع مراد آباد - یوپی)

پتہ: مرزا پور مورکس واڑ - احمد آباد (گجرات) ۳۸۰۰۰۱

تعلیم: میٹرک (اردو، فارسی)

مشاغل، ملازمت: تجارت

تصانیف: (۱) اضافہ (شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء

(۲) تربیتی (مجموعہ قطعات) ۱۹۸۵ء

(۳) یادوں کی پرچائیاں (تذکرہ) ۱۹۸۶ء

اعزازات، انعامات: پہلی کتاب پر انٹر پرڈیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال

اردو اکادمی سے اور دوسری کتاب پر گجرات اردو

اکادمی سے انعامات ملے۔

رشید انصاری (عبدالرشید)

والد کا نام: محمد یاسین

تاریخ پیدائش: ۲۴ جولائی ۱۹۳۷ء، سرائے میر (ضلع اعظم گڑھ - یوپی)

پتہ: معرفت عبدالرحمن نامہ اصلاحی - مدرسۃ الاصلاح، سرائے میر

ضلع اعظم گڑھ (یوپی) ۲۷۶۳۰۵

تعلیم: مدرسۃ الاصلاح (سرائے میر) میں تعلیم حاصل کی۔

مشاغل، ملازمت: نجی ملازمت اور شعری شاعری

تصانیف: (۱) پیکر (مجموعہ کلام) ۱۹۷۹ء

(۲) درپن (مجموعہ کلام ہندی رسم خطیم) ۶۱۹۸۱

رشید موسوی (ڈاکٹر رشید النساء موسوی)

- والد کا نام: سید محمد علی موسوی
تاریخ پیدائش: ۹ جون ۱۹۲۵ء حیدرآباد (اے پی)
پتہ: مکان نمبر ۳۷-۲-۱۰ - بازار گارڈ- ڈاکخانہ وجے نگر حیدرآباد
(اے پی) ۵۰۵۴۵۷
تعلیم: ایم اے۔ پی ایچ ڈی (عثمانیہ یونیورسٹی)
مشاغل، ملازمت: لکچرار اردو - راجہ بہادر وینکٹ راماریڈی کالج حیدرآباد
تصانیف: (۱) طنزیہ و مزاحیہ نظمیں ۶۱۹۶۲
(۲) دکن میں مرثیہ اور عزاداری -
۱۸۵۷ء تا ۱۹۵۷ء ۶۱۹۷۱
(۳) کاغذی ہے پیرہن (طنزیہ و مزاحیہ
مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۸۶
بیرونی ممالک کا سفر: ایران - عراق - شام - بیروت - سعودی عرب - لندن -
امریکہ اور کینیڈا -
اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی کا انعام، دکن میں مرثیہ اور عزاداری پر

رضا، کالی داس گپتا

- والد کا نام: کشمیری لال شنکر داس گپتا
تاریخ پیدائش: ۲۵ اگست ۱۹۲۵ء، مکندپور (ضلع جالندھر - پنجاب)

۴۳۔ اے جل درشن نیپین سی روڈ۔ بمبئی ۳۶۔۳۰۰۰
منشی فاضل۔ سینیر کیمرج۔ اکاؤنٹس کے کئی امتحانات۔ بیرسٹری
تعلیم: ربارائیٹ لا، نامکمل

مشاغل، ملازمت تجارت

- تصانیف:
- (۱) شعلہ خاموش (مجموعہ کلام) ۶۱۹۶۸
  - (۲) سوزشِ پنہاں " ۶۱۹۷۰
  - (۳) شاخِ گل " ۶۱۹۷۴
  - (۴) اجالے " ۶۱۹۷۵
  - (۵) سائلنٹ فلم (انگریزی میں) ۶۱۹۷۵
  - (۶) مکتوباتِ جوش ملیحانی بنام رضا (مترجمہ) ۶۱۹۷۶
  - (۷) منشوراتِ جوش ملیحانی " ۶۱۹۷۷
  - (۸) ہندوستانی مشرقی افریقہ میں ۶۱۹۷۷
  - (۹) دعائے صباح (غالب کی منظوم فارسی
مثنوی کا ترجمہ) ۶۱۹۷۷
  - (۱۰) متعلقاتِ غالب ۶۱۹۷۸
  - (۱۱) چمکست اور باقیاتِ چمکست ۶۱۹۷۹
  - (۱۲) شعورِ غم (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۹
  - (۱۳) سہو و سراغ ۶۱۹۸۰
  - (۱۴) متاعِ جاوید (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۰
  - (۱۵) غالبیات - چند عنوانات ۶۱۹۸۲
- کتابوں کی کل تعداد بائیس سے اوپر ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: بیس سال ملک سے باہر رہا۔

اعزازات، انعامات متعدد

ڈاکٹر رتنی احمد

- والد کا نام: حاجی وصی الدین احمد
 تاریخ پیدائش: ۳ نومبر ۱۹۴۱ء، سرٹیفکٹ کے مطابق
 پتہ: (۱) موضع وڈا کھانہ، نورپور، ضلع بیگوسرائے (بہار)
 (۲) ڈائریکٹر سکریٹری، نیشنل گاندھی میوزیم، راج گھاٹ نئی دہلی-۱۱۰۰۰۲
 تعلیم: ایم اے (تاریخ)، پی ایچ ڈی (تاریخ)
 مشاغل، ملازمت: ڈائریکٹر نیشنل گاندھی میوزیم، نئی دہلی
 تصانیف: (۱) آزادی خطرے میں ۱۹۶۷ء
 (۲) جے پرکاش - سوانح حیات ۱۹۷۹ء
 (۳) گاندھی جی اور مسلمان ۱۹۸۵ء
 (۴) انڈین بیزنس مومنٹ اینڈ مہاتما
 گاندھی (انگریزی اور ہندوستانی کساؤں
 کی تحریک اور مہاتما گاندھی) ۱۹۸۷ء
 (۵) صداقت آشرم کا اتہاس (ہندی) ۱۹۸۷ء
 (۶) سامبرداکتا - شاہ بانو مقدمے
 کے بعد (ہندی) ۱۹۸۷ء
 بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ - یو این او کے ۳۴ ویں اجلاس میں ہندوستان
 کی نمائندگی کی - روس - انگلینڈ - انڈونیشیا۔

نہیر رضوی (سید زبیر احمد رضوی)

والد کا نام: سید محمد رضوی

تاریخ پیدائش: ۱۹۳۶ء، ۱۷ روہہ (ضلع مراد آباد - یوپی)
پتہ: ۱۹۵۷ء - بستی داداپیر - ترکان گیٹ - دہلی ۱۱۰۰۰۶

تعلیم: ایم اے

مشاغل، ملازمت: آل انڈیا ریڈیو - آکاش وانی بھون - نئی دہلی

تصانیف: (۱) لہر لہر ندیا گہری (شعری مجموعہ) ۱۹۶۴ء

(۲) خشتِ دیوار " ۱۹۷۰ء

(۳) مسافتِ شب " ۱۹۷۷ء

(۴) دامن " ۱۹۸۴ء

(۵) دادی سندھ کی تہذیب (ترجمہ)

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان

اعزازات، انعامات: اردو اکادمی اتر پردیش سے خشتِ دیوار اور دامن پر
انعامات ملے۔

س ش ص

ساحر لکھنوی (افتخار حسین رضوی)

والد کا نام: سید حسین علی

تاریخ پیدائش: ۴ اکتوبر ۱۹۳۵ء، لکھنؤ (یوپی)

پتہ: ۵۰ سی - میدان ایلچ خاں - لکھنؤ (یوپی)

تعلیم:

مشاغل، ملازمت: ۵۹-۱۹۵۵ء: ماہنامہ شبستاں، لکھنؤ کی ادارت - ملازمت

دفتر رجسٹرار کو آپریٹو سوسائٹیز (لکھنؤ)

تھانیف: (۱) دھڑکنیں (ناول)

(۲) جلتے گئے چراغ

(۳) شمیر و سناں (۱۹۶۵ء میں پاکستانی

جارجیت کے خلاف رزمیہ نظموں کا مجموعہ)

(۴) شعلہ افکار (شعری مجموعہ) ۱۹۷۵ء

(۵) سانچہ بھی چو دیں (امیر خسرو کے حالات

اور خدمات پر طویل نظم) ۱۹۷۶ء

(۶) ہم تم (شعری مجموعہ) زیر طبع

اعزازات، انعامات: شعلہ افکار پر اتر پردیش اردو اکادمی نے انعام دیا۔

(دستاویز، صفحہ ۱۳۵)

ساقی (کے ایل۔ نارنگ)

والد کا نام: سند داس نارنگ

تاریخ پیدائش: ۲۷ اگست ۱۹۳۶ء سوڈھی نگر (فیروز پور۔ پنجاب)

پتہ: این۔ ۲۳۹ گریٹر کیلاش نمبر ۱۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۴۸

تعلیم: گریجویٹ

مشاغل: ملازمت: بزنس

تھانیف: (۱) ہمارے کشور صاحب (کنور ہندرسنگھ بیدی تخر) ۱۹۸۶ء

بیرونی ممالک کا سفر: بانگ کانگ۔ دبئی۔ جاپان۔ بنگاک۔ پاکستان۔

سالک عزیز می (حافظ عبدالرحیم خاں)

والد کا نام: حافظ عبدالشکور خاں

تاریخ پیدائش: ۵ اکتوبر ۱۹۲۳ء، جے پور (راجستھان)

پتہ: سالک منزل - جھنجھنوں (راجستھان) ۳۳۳۰۰۱

تعلیم: مولوی - منشی فاضل - ادیب کامل - اردو اعلیٰ قابلیت - وشارد

بی اے - بی ایڈ -

مشاغل ملازمت: پنشن یاب بعدہ لکچرر - شعر و شاعری -

تھانیف: (۱) مینائے قمر ۶۱۹۵۵

(۲) جوہر حسامی ۶۱۹۵۶

(۳) تنویر قمر ۶۱۹۵۶

(۴) فیضان قمر ۶۱۹۵۷

(۵) سلک گہر ۶۱۹۶۶

(۶) ادب عزیز (سہ حصہ جات) ۶۱۹۶۷

(۷) نغمات وطن ۶۱۹۷۶

(۸) جذبات ۶۱۹۸۰

(۹) وقت کی پکار ۶۱۹۸۴

(۱۰) احساسات

بیرونی ممالک کا سفر: دوسفر پاکستان (۱۹۷۹ء اور ۱۹۸۲ء میں)

اعزازات انعامات: سائبہیہ اکادمی راجستھان (اور جے پور) محترم ڈاکٹر بلرام جاکھر اسپیکر لوک سبھا ہند نے انعامات دیے۔

سلیمان اطہر جاوید (ڈاکٹر محمد سلیمان خاں)

والد کا نام: محمد حسین خاں

تاریخ پیدائش: ۹ اپریل ۱۹۳۹ء، حیدرآباد (اے پی)
 شعبہ اردو سری وینکٹیشورا یونیورسٹی، تروپتی (آندھرا پردیش) پتہ:

ایم اے، پی ایچ ڈی تعلیم:

مشاغل، ملازمت: پروفیسر و صدر شعبہ اردو، یس۔ وی۔ یونیورسٹی، تروپتی۔

تصانیف: (۱) رشید احمد صدیقی - شخصیت اور فن ۱۹۶۸ء

(۲) اسلوب اور انتقاد ۱۹۶۹ء

(۳) تنقیدِ شعر ۱۹۷۱ء

(۴) ادب میں ابہام اور اس کے مسائل ۱۹۷۴ء

(۵) تنقیدی افکار ۱۹۷۷ء

(۶) چہرہ چہرہ داستان ۱۹۷۷ء

(۷) تاریخِ تلگو ادب اور فنونِ لطیفہ ۱۹۷۸ء

(۸) مکاتیبِ رشید (مرتبہ) ۱۹۸۰ء

(۹) اردو شاعری میں اشاریت ۱۹۸۳ء

(۱۰) عزیز احمد کی ناول نگاری ۱۹۸۶ء

(۱۱) تنقید اور تہذیب ۱۹۸۷ء

اعزازات، انعامات: پیشرفت کاروں پر مختلف ریاستوں کی اردو اکادمیوں

کے انعامات -

سوم آنند (سوم دت آنند)

والد کا نام لالہ فقیر چند آنند

تاریخ پیدائش: ۲۹ جون ۱۹۳۲ء، قصور (پاکستان)

پتہ: آئی ۳۲۲ - نارائن دہار - نئی دہلی ۱۱۰۰۲۸

تعلیم: بی اے

مشاغل، ملازمت: فری لانس جرنلسٹ - تصنیف و تالیف - سابق نامہ نگار
روزنامہ امروز، لاہور (۵۸-۱۹۵۶ء) سابق تبصرو نگار

(اردو) نیوز سروسز آل انڈیا ریڈیو - نئی دہلی (۸۱-۱۹۶۲ء)

تصانیف: (۱) چتر لیکھا (ناول، ہندی سے ترجمہ) ۱۹۶۰ء

(۲) حیات مضطرب (ناول انگریزی

سے ترجمہ) ۱۹۶۵ء

(۳) باتیں لاہور کی (آپ بیتی) ۱۹۸۱ء

بیرونی ممالک کا سفر: تقریباً پندرہ بار پاکستان کا سفر کیا۔

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی نے ”باتیں لاہور کی“ پر

۱۹۸۲ء میں ایوارڈ دیا۔

شاہد میر (شاہد میر خاں)

والد کا نام: احمد میر خاں میر عرفانی

تاریخ پیدائش: ۱۵ فروری ۱۹۴۹ء، سرونج (مدھیہ پردیش)

پتہ: ڈیپارٹمنٹ آف ہائٹی - گورنمنٹ کالج - بانسواڑہ۔

(راجستھان) ۳۲۷۰۰۱

تعلیم: ایم ایس سی
 مشاغل، ملازمت: لکچر نباتات۔ گورنمنٹ کالج بانسواڑہ راجستھان
 تصانیف: (۱) آوازیں (انتخاب شعرا بانسواڑہ) ۶۱۹۷۸
 (۲) ہفت رنگ د " " " ۶۱۹۸۱
 (۳) موسم زرد گلابوں کا (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۲
 اعزازات، انعامات: مجموعہ کلام پر راجستھان اور بہار اردو اکادمیوں سے انعامات ملے۔

شاہوار بیگم

والد کا نام: بی۔ عبدالجبار
 تاریخ پیدائش: ۲۰ اگست ۱۹۵۱ء بمقام مہاگل (ضلع کولار۔ کرناٹک)
 پتہ: شاہوار منزل، بالمقابل بازار گیٹ۔ ایم بی روڈ۔ کولار۔
 (کرناٹک) ۵۶۳۱۰۱
 تعلیم: بی اے (بنگلور) ادیب کامل (علی گڑھ)
 راج بھاشا ودوان (ہندی)
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت۔
 تصانیف: (۱) بچوں کے ادب میں اقبال کا حصہ ۶۱۹۸۲

ڈاکٹر، شجاعت علی سندیلوی

والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: یکم ستمبر ۱۹۱۶ء سندیلہ (ضلع ہردوئی۔ یوپی)

پتہ : نمبر ۷۱۔ اشفاق اللہ مارگ، لکھنؤ (یوپی)
تعلیم : ایم اے (آگرہ) پی ایچ ڈی (لکھنؤ) اعلیٰ قابلیت اردو -
منشی کامل فارسی۔ (الہ آباد)

مشاغل ملازمت : ہائی اسکول وانٹر کی سطح پر ۶۱۔ ۱۹۴۵ء (۱۶ سال) اور یونیورسٹی
سطح پر ۷۱۔ ۱۹۶۱ء (سولہ سال) درس و تدریس سے سبکدوش
ہونے کے بعد تصنیف و تالیف۔

- تصانیف :
- (۱) کلیدی سائیکالوجی
  - (۲) ہندوستانی گیت (اردو۔ ہندی)
  - (۳) راکھی (ڈراما)
  - (۴) امیر خسرو اور ان کا ہندی کلام
  - (۵) ادبی تاثرات
  - (۶) جواہراتِ اسماعیل
  - (۷) جواہراتِ آزاد
  - (۸) میٹھے بول (نظیر اکبر آبادی کی اخلاقی و فلسفیانہ
نظموں کا انتخاب)
  - (۹) تعارف تاریخِ اردو
  - (۱۰) عالی بحیثیت شاعر (تحقیقی مقالہ)
  - (۱۱) تعارف مرثیہ
  - (۱۲) مناجاتِ بیوہ (ہندی و دھوا کی
پیرائے تھنا)
  - (۱۳) مطالعہ حالی - مطالعہ انیس -
مطالعہ شبلی (مشترکہ)
  - (۱۴) حرفِ ادب

(۱۵) آسان اردو (بہ اشتراک پروفیسر

نور الحسن ہاشمی)

وغیرہ وغیرہ۔

(دستاویز، صفحات ۱۸۴-۱۸۷)

شرر فچپوری (رام سنگھ)

والد کا نام:

تاریخ پیدائش: ۱۶ مئی ۱۹۲۸ء، فچپور، ضلع کور وکشیتر۔ ہریانہ

پتنہ: فچپور۔ ضلع کور وکشیتر (ہریانہ)

تعلیم: ایم اے۔ ایم ایڈ (علیگ)

مشاغل، ملازمت: محکمہ تعلیم، ہریانہ سے ۱۹۸۶ء میں ریٹائر ہونے کے بعد

تصنیف و تالیف۔

تصانیف: (۱) ہم جنگ نہ ہونے دیں گے (طویل نظم) ۱۹۵۱ء

(۲) سازِ جمہور (مثنوی) ۱۹۵۳ء

(۳) ہمالہ جاگ اٹھا (منظومات) ۱۹۶۳ء

(۴) کاروانِ سحر (مسدس) ۱۹۷۲ء

(۵) دھرتی کے گیت (گیت) ۱۹۷۳ء

(۶) پدر منی (منظوم رزمیہ تمثیل) ۱۹۸۱ء

(۷) نئی دنیا، نیا آدم (تین مثنویاں) ۱۹۸۲ء

(۸) حرفِ حرف (شعری مجموعہ) ۱۹۸۶ء

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی اور ہریانہ ساہتیہ اکادمی

سے انعامات ملے۔

شکیب، مولانا نجم الدین احمد

- والد کا نام: شرف الدین احمد
 تاریخ پیدائش: یکم اکتوبر ۱۹۱۶ء، قصبہ محمدپور تھلنڈی۔ ضلع رائے بریلی (یوپی)
 پتہ: (۱) محمدپور تھلنڈی۔ ضلع رائے بریلی (یوپی)
 (۲) معرفت دانش محل۔ امین آباد۔ لکھنؤ (یوپی) ۲۲۶۰۱۸
 تعلیم: ایم اے (اردو) ، فاضل ادب (عربی) لکھنؤ یونیورسٹی
 منشی فاضل (فارسی) پنجاب یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس۔ ملازمت۔ یوپی ایجوکیشن سروس (ریٹائرڈ)
 تصانیف: (۱) یہ دنیا ہے! (ناول)
 (۲) عربوں کے حملے (امیر شکیب ارسلان کی کتاب
 غزواتِ ایوب کا ترجمہ)
 (۳) عرب رہتی کی کتاب کا ہندی ترجمہ
 (۴) کاروانِ معیشت (لیو ہیوبرمین کی کتاب
 کا اردو میں ترجمہ)
 (۵) ابوالکلام ڈاکٹر عبدالمنعم عمری کی کتاب
 ”ابوالکلام کا ترجمہ“ زیر طبع

پروفیسر شکیل الرحمن

- والد کا نام:
 تاریخ پیدائش: ۱۸ فروری ۱۹۳۱ء، موتی باری (چپارن بہار)
 پتہ: وائس چانسلر۔ متھلایونی درسٹی۔ بہار

تعلیم: ایم اے (اردو) ڈی لٹ (پٹنہ یونیورسٹی پٹنہ)
 مشاغل، ملازمت: پروفیسر کشمیر یونیورسٹی (۶۸-۱۹۷۴) وائس چانسلر بہار
 یونیورسٹی، مظفر پور (۸۰-۱۹۷۸) پروفیسر کشمیر یونیورسٹی
 (۸۷-۱۹۸۰) قائم مقام وائس چانسلر کشمیر یونیورسٹی۔
 (۱۹۸۷-۰۰۰۰)

- تصانیف:
- (۱) زبان اور کلمچ ۱۹۵۸
  - (۲) جدید شاعری کے نئے چراغ ۱۹۶۴
  - (۳) ادبی قدریں اور نفسیات ۱۹۶۵
  - (۴) خواجہ غلام السیدین - اقدار کا تعلیمی تصور ۱۹۶۵
  - (۵) لاوے کا سمندر (اختر الایمان کی شاعری) ۱۹۶۶
  - (۶) قصہ میرے سفر کا (سوویت یونین ۱۹۷۶)
  - (۷) گدگد اور انپشد کی روشنی میں ۱۹۷۶
  - (۸) اقبال - روشنی کی جمالیات ۱۹۷۷
  - (۹) اقبال اور فنون لطیفہ ۱۹۷۸
  - (۱۰) دستِ فکر (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۷۸
  - (۱۱) غالب کی جمالیات ۱۹۷۹
  - (۱۲) یہ باتیں ہماریاں (بیوی کے نام خطوط)
  - (۱۳) پریم چند — روایت اور رومانیت (تنقیدی مضامین کا مجموعہ)
  - (۱۴) فیض احمد فیض کی شاعری (فیض کی شاعری میں المیہ کردار)
  - (۱۵) بے نام سمندر کا سفر (ناول)

ان کے علاوہ متعدد کتابیں اور ہیں، جن میں ایک ناول بھی شامل ہے۔

شمیم قاسمی (شمیم الدین احمد علی)

- والد کا نام: نصیر الدین بن عبدالقہد علی خاں بہادر
تاریخ پیدائش: یکم جنوری ۱۹۵۴ء، شیر شاہ کی نگری، ہسرام
پتہ: (۱) سکشن آفیسر، بہار انٹرمیڈیٹ ایجوکیشن کاؤنسل، پٹنہ
(۲) علمی ہاؤس، نور گنج، ہسرام (بہار)
تعلیم: گریجویٹ (مگدھ یونیورسٹی)
مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت
تصانیف: (۱) گشودہ موسم (شعری مجموعہ) ۱۹۸۴ء
(۲) پرندہ اور موسم (افسانوی مجموعہ) زیر طبع

شہاب جعفری (سید وقار احمد جعفری)

- والد کا نام: سید علی ہادی جعفری
تاریخ پیدائش: ۲ جون ۱۹۳۵ء، موضع دولہی پور، منٹلسرائے (ضلع بنارس-یوپی)
پتہ: ۹۴-آرپی۔ موربہ انکلیو، پریتیم پورہ، دہلی ۱۱۰۰۳۴
تعلیم: بی ایس سی (علیگ)، ایم لٹ (دہلی)
مشاغل، ملازمت: ریڈر اردو- خالصہ کالج، دہلی یونیورسٹی
تصانیف: (۱) سورج کا شہر ۱۹۶۸ء
اعزازات انعامات: سورج کا شہر، پرائر پر دیش ساجتیہ اکادمی ایوارڈ ۱۹۶۸ء

شہباز حسین

- والد کا نام : اعجاز حسین
 تاریخ پیدائش : ۱۰ جنوری ۱۹۳۱ء، پٹنہ (بہار)
 پتہ : ۱۹۳۷-سیکٹر ۱۲-آر کے پورم-نئی دہلی
 تعلیم : ایم اے (۱۹۵۱ء) بی ایل (۱۹۵۲ء)
 مشاغل، ملازمت : سرکاری ملازمت (منسٹری آف ایجوکیشن، حکومت ہند)
 تصانیف : (۱) روشنی کے مینار ۱۹۶۰ء
 (۲) آج کل کی کہانیاں (مرتبہ) ۱۹۶۱ء
 (۳) جدید ہندوستان میں ذات پات (ترجمہ) ۱۹۷۵ء
 (۴) پسیلیاں (مرتبہ برائے نند کشور وکرم) ۱۹۸۰ء
 (۵) رنگ برنگ پھول " " " ۱۹۸۰ء

شبین مظفر پوری (محمدولی الرحمن)

- والد کا نام : حافظ محمد عین الحق
 تاریخ پیدائش : ۱۹۲۰ء، موضع باٹھا اصلی-ضلع ستیا مڑھی (سابق: مظفر پور)
 پتہ : (۱) موضع وڈا کھانہ باٹھا اصلی-براہ رائے پور-ضلع ستیا مڑھی (بہار)
 ۸۴۳۳۲۶
 (۲) نواب لاج-مراد پور-پٹنہ-۴۰۰۰۰۰
 تعلیم : کلکتہ یونیورسٹی سے میٹرکولیشن
 مشاغل، ملازمت : اخبارات و رسائل میں ادارتی فرائض و فی الحال
 سبکدوش

- تفانیف:
- (۱) آوارہ گرد کے خطوط (افسانے) ۶۱۹۴۶
  - (۲) کڑوے گھونٹ " ۶۱۹۴۷
  - (۳) دکھتی رگیں " ۶۱۹۴۷
  - (۴) فرحت (ناولٹ) ۶۱۹۴۸
  - (۵) لڑکی جوان ہو گئی (افسانے) ۶۱۹۵۵
  - (۶) ہزار راتیں (ناولٹ) ۶۱۹۵۵
  - (۷) چاند کا داغ " ۶۱۹۵۶
  - (۸) تین لڑکیاں ایک کہانی (ناولٹ) ۶۱۹۵۹
  - (۹) کھوٹا سکتا (ناولٹ) ۶۱۹۶۱
  - (۱۰) دوسری بدنامی (افسانے) ۶۱۹۶۵
  - (۱۱) حلالہ " ۶۱۹۷۰
  - (۱۲) آدمی مسکراہٹ (طنز و مزاح) ۶۱۹۸۱
  - (۱۳) خون کی جہندی (ریڈیائی ڈرامے) ۶۱۹۸۴
- اعزازات و انعامات: 'حلالہ' اور 'آدمی مسکراہٹ' پر اتر پردیش اردو اکادمی کے انعامات، 'خون کی جہندی' پر بہار اردو اکادمی کا انعام۔
 بہار راشٹر بھاشا پریشد سے ادبی خدمات کا ایوارڈ۔ بہار اردو اکادمی سے ادبی خدمات کا ایوارڈ۔

(مولانا) صدر الدین اصلاحی

- والد کا نام: عبد الجلیل
- تاریخ پیدائش: ۱۹۱۷ء (قیاساً) موضع سیدھا سلطان پور، ضلع اعظم گڑھ (یوپی)
- پتر: معرفت خان کلینک۔ پھول پور۔ ضلع اعظم گڑھ۔ یوپی ۲۰۶۳۰۴

تعلیم: مڈل اسکول پاس ۱۹۲۹ء۔ مدرسۃ الإصلاح سرائے میر (ضلع اٹک) کی عربی درسگاہ سے فارغ (۱۹۳۷ء)

مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف، چند سال درمیان میں درس و تدریس کی خدمات بھی انجام دی ہیں۔

تصانیف: (۱) تیسیر القرآن (تفسیر قرآن سورہ بقرہ کے اختتام تک)

(۲) فریضہ اقامت دین

(۳) اساس دین کی تعمیر

(۴) حقیقت نفاق

(۵) اسلام اور اجتماعیت

(۶) اسلام ایک نظریں

(۷) تحریک اسلامی ہند

(۸) قرآن مجید کا تعارف

(۹) معرکہ اسلام و جاہلیت

(۱۰) نکاح کے اسلامی قوانین

(۱۱) اسلامی نظام معیشت

(۱۲) تلخیص تفسیر القرآن (تفسیر تفسیر القرآن کی مکمل

پچھ جلدوں کی ایک جامع تلخیص)

(۱۳) مسلم پرسنل لا دینی و ملی نقطہ نگاہ سے

(۱۴) حقیقت عبودیت (عربی سے ترجمہ)

(۱۵) دین کا قرآنی تصور

کتابوں کی کل تعداد ۱۸ ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: ۱۹۷۸ء میں حج کے مبارک سفر پر سعودی عرب۔ پھر ۱۹۷۹ء میں ایک عالم دین کے

جنازے میں شرکت کے لیے ہفتہ بھر کیلئے لاہور کا سفر کیا تھا۔ اور بس۔

صدیق عالم

والد کا نام: رفیق عالم
 تاریخ پیدائش: ۲۱ اپریل ۱۹۵۲ء پوڈلیا (مغربی بنگال)
 پتہ: ۱۱/بج ۳ - ہاتھی بگان روڈ - کلکتہ - (مغربی بنگال) ۷۰۰۰۱۴
 تعلیم: ایم اے (انگریزی) رانچی یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: کمرشیل ٹیکس آفیسر، حکومت مغربی بنگال
 تصانیف: (۱) آخری چھاؤں (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۸۲

صدیقی، پروفیسر عتیق احمد

والد کا نام: رفیق احمد صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۱۰ ستمبر ۱۹۳۳ء دیوبند (یوپی)
 پتہ: ۴۳/۵ سرسید نگر علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: ایم اے، بی ایچ ڈی، ڈپلوما ان لنگوئیس
 مشاغل، ملازمت: جامعہ اردو علی گڑھ کے نائب شیخ الجامعہ (اعزازی) کی حیثیت سے خدمات انجام دیں۔ پروفیسر شعبہ اردو علی گڑھ مسلم یونیورسٹی (علی گڑھ)

تصانیف:
 (۱) تنقید مقدمہ شعر و شاعری ۶۱۹۶۸
 (۲) آسان قواعد ۶۱۹۷۲
 (۳) قصائد سودا (تدوین و تنقید) ۶۱۹۷۶
 (۴) ہند آریائی اور ہندی (ترجمہ) ۶۱۹۷۷
 (۵) یونانی ڈرامہ ۶۱۹۷۷

(۶) توضیحی لسانیات (ترجمہ) ۶۱۹۷۹

متعدد نصابی کتابیں

اعزازات انعامات: قصائد سودا اور توضیحی لسانیات پر اردو اکادمی اترپردیش نے انعامات سے نوازا، ترقی اردو بورڈ کی مختلف مجالس کی کینتد جامعہ اردو علی گڑھ کا چھ سال تک اعزازی نائب شیخ الجامعہ۔ مختلف انجمنوں اور تعلیمی اداروں سے وابستگی۔

صدیقی، محمد آفاق

والد کا نام: محمد اسحاق صدیقی

تاریخ پیدائش: ۳۰ جون ۱۹۴۰ء بمقام چنار گڑھ ضلع مرزا پور (دیوبند)

پتہ: آفاق نشان ۱۴، غفار منزل، جامعہ انگریزی دہلی ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم اے (انگریزی زبان و ادب) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس

تصانیف: (۱) نتائج فکر و نظر (مجموعہ مضامین و نظم) ۶۱۹۸۶

بیرونی ممالک کا سفر: روم، پیرس، لندن، فرنگفرٹ، ایسٹرڈام، نرول، لندن لاگوس

(نا بھریا)

صدیقی، محمد قاسم

والد کا نام: محمد بدر الدین

تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۳۴ء، سیوہارہ (بجنور)

پتہ: ۲- رائے پور لاج دودھ پور۔ علی گڑھ (دیوبند) ۲۰۲۰۰۱

تعلیم: ایم اے (تاریخ - اردو) بی ایڈ - ایم اے (ایجوکیشن)
مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ تعلیم مسلم یونیورسٹی علی گڑھ

تھانینف: (۱) بھارت کی کہانی ۱۹۶۳ء

(۲) ایٹم کی کہانی ۱۹۶۳ء

(۳) موسم کی کہانی ۱۹۶۴ء

(۴) دنیا کے مذاہب ۱۹۶۸ء

(۵) آزاد کے افسانے ۱۹۶۹ء

(۶) بھارت کی لوک کہانیاں ر (حقائق نامہ) ۱۹۸۰ء

(۷) باغ کے مالی ۱۹۸۰ء

(۸) انوکھی کہانیاں ۱۹۸۳ء

(۹) علم مذہب کی تدریس ۱۹۶۴ء

(۱۰) بابر نامہ ۱۹۸۵ء

(۱۱) مغل دربار کی گروہ بندیاں (ترجمہ) ۱۹۸۶ء

(۱۲) اسلام اور خلافت

(۱۳) کرکٹ (ترجمہ)

(۱۴) دم گٹا سانپ

اعزازات، انعامات: غالب ایوارڈ ۱۹۶۸ء میں 'اردو کا دی اتر پردیش نے کرکٹ'

پر ۱۹۷۸ء میں 'بھارت کی لوک کہانوں پر' ۱۹۸۱ء میں اور

علم مذہب کی تدریس پر ۱۹۸۴ء میں انعامات دیے۔

صدیقی، ڈاکٹر ہارون رشید

والد کا نام: محمد اسحاق

تاریخ پیدائش: ۱۱ اگست ۱۹۳۳ء بورہ رضا خاں (ضلع بارہ ٹکی۔ یوپی)

پتہ:
تعلیم:

ایم اے (اردو) بی ایچ ڈی (اردو) لکھنؤ (ایم اے حدیث
وتفسیر (ریاض)، عاقلہ قرآن کریم

مشاغل، ملازمت: دارالعلوم ندوۃ العلماء لکھنؤ میں مدرس

تصانیف: (۱) نماز کی کتاب ۱۹۷۶ء

(۲) حکیم سید غزالدین خیالی اور ان کے تذکرہ

ریختہ گویان ہند کی تنقیدی تدوین

۱۹۸۶ء (پی ایچ ڈی کا مقالہ)

ط ظ ع غ

طیب انصاری (ڈاکٹر محمد طیب انصاری)

والد کا نام: محمد مشائخ انصاری

تاریخ پیدائش: ۲۳ ستمبر ۱۹۱۹ء الہند (گبرگہ۔ کرنالنگ)

۱۱۶- ڈی، ایوان شاہی کالونی۔ گبرگہ (کرنالنگ) ۱۹۵۱-۵۲ء

ایم اے (اردو) ۱۹۶۷ء جامعہ عثمانیہ۔ پی ایچ ڈی (اردو)

۱۹۸۶ء گبرگہ یونیورسٹی

مشاغل، ملازمت: درس و تدریس بحیثیت لکچرر گورنمنٹ گبرگہ کالج، ۱۹۶۷-۸۵ء

ریڈر یکم جولائی ۱۹۸۵ء تاحال۔

تصانیف: (۱) تحریر و تنقید (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۱۹۶۹ء

- (۲) ادراکِ معنی (تنقیدی مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۷۲
 (۳) میرا شہر، میرے لوگ (خاکوں کا ") ۶۱۹۷۴
 (۴) یارانِ شہر " ۶۱۹۷۷
 (۵) قطبِ دکن (سوانح شیخ مخدوم علاؤ الدین انصاری) ۶۱۹۷۹
 (۶) حیدر آباد میں اردو صحافت (تحقیق) ۶۱۹۸۰
 (۷) گلبرگ سے گلبرگ (سفر نامہ) ۶۱۹۸۲
 (۸) سوانح عمری حضرت علاؤ الدین انصاری (ربا شنزاک ملک زادہ محمد کلیم الدین انصاری) ۶۱۹۸۴
 (۹) نصرتی کی شاعری (تنقیدی جائزہ) ۶۱۹۸۴
 (۱۰) خانقاہی نظام (مذہبی)
 اعزازات، انعامات: اتر پردیش، آندھرا پردیش اور کرناٹک اردو اکادمیوں سے (۹) انعامات ملے۔

ظفر کمالی (ظفر اللہ)

- والد کا نام: کمال الدین احمد
 تاریخ پیدائش: ۳ اگست ۱۹۵۹ء
 پتہ: (۱) رانی پور۔ ڈاکخانہ کورنری گاواں / بڑہریا ضلع سیوان (بہار)
 ۸۴۱۲۳۲
 (۲) ظفر کمالی کی راف بک امپوریم سبزی باغ پٹنہ۔ ۸۰۰۰۰۴
 تعلیم: ایم اے (اردو۔ فارسی) پٹنہ یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: ریسرچ اسکالر۔ موضوع: 'احمد جمال پاشا۔ عہد اور فن'

ظفر مراد آبادی (محمد شفیق)

والد کا نام: حافظ قاری محمد عتیق
 تاریخ پیدائش: ۱۷ ستمبر ۱۹۵۵ء، قصبہ عمری کلاں (ضلع مراد آباد۔ یوپی)
 پترہ: ۱۸۸۹ء - پہلی منزل، سوئیوالان۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۰۲
 تعلیم: ہائی اسکول یوپی بورڈ، ادیب کامل جامعہ اردو علی گڑھ
 ایم اے (آگرہ یونیورسٹی) ذریعہ تعلیم
 مشاغل، ملازمت: ملازمت بحیثیت پارٹ ٹائم اکاؤنٹنٹ
 تصانیف: (۱) فراز ہنر (شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۶

طلح عباس عباسی

والد کا نام: الحاج نبی عباس عباسی
 تاریخ پیدائش: ۲۷ ربیع الاول ۱۳۴۴ھ، مطابق اکتوبر ۱۹۲۵ء، امیر شریف
 (راجستان)
 پترہ: ۱۴۲۹ چھتہ نواب صاحب، فراشتخانہ۔ دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: منشی فاضل۔ ادیب فاضل (اردو - فارسی - انگریزی - ہندی)
 مشاغل، ملازمت: ۶۱۹۴۴ء سے صحافت، روزنامہ خلافت بمبئی سے آغاز۔ نیوز
 ایڈیٹر روزنامہ اجمل بمبئی۔ آزادی، بمبئی، چیف ایڈیٹر اتحاد
 (روزنامہ) بمبئی ایڈیٹر۔ نئی راہ۔

- تصانیف : (۱) جشنِ ولادت (آنحضرت کی سیرت پر
مضامین کا مجموعہ) ۶۱۹۵۲
(۲) کتابِ حکمت (قرآن مجید پر مضامین کا
مجموعہ) ۶۱۹۵۳
(۳) گلدستہٴ نعت (سو سے زیادہ نعتیہ
نظموں کا مجموعہ) ۶۱۹۵۴
(۴) قرآنِ نبر (قرآن مجید پر مضامین کا مجموعہ)
(۵) بشریت کا مقامِ بلند (مضامین کا انتخاب
اور ترتیب) ۶۱۹۵۴
(۶) اردو زبان کا مقدمہ (مختلف اعتراضات
کے جوابات) ۶۱۹۵۸

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان ۱۹۸۵ء

عام، ڈاکٹر محمد یعقوب

- والد کا نام: محمد عمر
تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۳۸ء، سرٹیفکیٹ کے مطابق، قصبہ سیو بارہ (ضلع بجنور، یوپی)
پتہ: ۷۶۲۷/۲، قریش نگر، صدر بازار، دہلی ۱۱۰۰۰۶
تعلیم: ایم اے، ایم لٹ اور پوسٹ ایم اے ڈپلومہ مخطوطہ شناسی اور
پی ایچ ڈی (اردو) دہلی یونیورسٹی۔
مشاغل، ملازمت: ترقی اردو بورڈ (حکومت ہند)
تصانیف : (۱) اشاریہٴ کلامِ غالب (بہ اشتراک
رشید حسن خاں) ۶۱۹۷۰

(۱۲) میر تقی میر کے ادبی معرکے ۶۱۹۷۱

(۱۳) اسلام نے دنیا کو کیا دیا (پروفیسر منیر احمد

بدایونی کی کتاب کا ہندی میں ترجمہ)

(۱۴) سبزۂ گفتار (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۰

(۱۵) اردو کے ادبی معرکے۔ انشائے غالب تک ۶۱۹۸۲

(۱۶) آسمانی خطوط (مثنوی) ۶۱۹۸۳

(۱۷) دستِ نارسا (مجموعہ منظومات) ۶۱۹۸۴

(۱۸) رقصِ خیال (مختصر نثری نظمیں) ۶۱۹۸۶

(۱۹) چراغِ انجمن (موضوعاتی نظمیں) ۶۱۹۸۶

(۱۰) شعلہٴ رخسِ پوش (مجموعہ غزلیات) ۶۱۹۸۷

اعزازات، انعامات: سبزۂ گفتار پر مغربی بنگال اردو اکادمی سے، آسمانی خطوط پر دہلی اردو اکادمی سے اور اردو کے ادبی معرکے۔ انشائے غالب تک پر انٹر پریڈیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

ڈاکٹر سید، عبدالباری

والد کا نام: سید عبدالوالی

تاریخ پیدائش: ۷ ستمبر ۱۹۳۷ء، ٹانڈہ۔ ضلع فیض آباد (ریوپی)

پتہ: (۱) جیلہ منزل۔ محلہ شاہ گنج۔ سلطانپور (ریوپی)

(۲) محلہ الہداد پور۔ ٹانڈہ۔ ضلع فیض آباد (ریوپی)

تعلیم: ایم اے (اردو) ایم اے (انگریزی)

پی ایچ ڈی۔

- مشاغل، ملازمت، صدر شعبہ اردو۔ جی ایس بی جی کالج۔ سلطانپور (یو پی)
- مدیر اعزازی۔ ماہنامہ دوام نوٹ: شانڈہ ضلع فیض آباد "
- تصانیف: (۱) قوس قزح (اردو کے منتخب غزل گو شعرا کے کلام)
- کا انتخاب اور تعارف و تبصرہ (۱۹۵۶ء)
- (۲) ہندوستانی تہذیب اور اردو (تاریخ)
- ادب اردو کا تہذیبی و عمرانی جائزہ (۱۹۶۱ء)
- (۳) علمی اردو (۱۹۸۰ء)
- (۴) ادب اور وابستگی (مضامین کا مجموعہ) (۱۹۸۵ء)
- (۵) لکھنؤ کے شعرو ادب کا معاشرتی
- عمرانی پس منظر (جنوری ۱۹۸۷ء)
- اعزازات، انعامات: یو پی اردو اکادمی سے آخری دلوں کتابوں پر انعامات ملے۔

عرفان عباسی (محمد عرفان عباسی)

- والد کا نام: مولوی محمد نعمان عباسی سوڑ
- تاریخ پیدائش: ۱۹۲۹ء سرٹیفکیٹ کے مطابق۔ گدھی۔ بارہ بنگی (یو پی)
- پتہ: ۹۱-باغ منو۔ نیا گاؤں۔ لکھنؤ۔ ۲۲۶۰۰۱
- تعلیم:
- مشاغل، ملازمت: ڈیوٹی آفیسر، اتر پردیش سکریٹریٹ۔ لکھنؤ۔
- تصانیف: (۱) محبت کی بالہری (طویل نظم) (۱۹۴۸ء)
- (۲) آپ (تذکرہ شعرا لکھنؤ) (۱۹۷۸ء)
- (۳) آپ تھے (تذکرہ شعرا لکھنؤ)
- اودھ (حصہ اول) (۱۹۸۰ء)

(۴) آپ ہیں (اثر پردیش کے موجودہ شعرا)

۶۱۹۸۱ (حصہ اول)

(۵) تذکرہ شعرائے اثر پردیش (جلد ۱ و ۲) ۶۱۹۸۲

(۶) " " " (جلد ۳ تا ۷) ۶۱۹۸۳

(۷) " " " (جلد ۸ تا ۱۰) ۶۱۹۸۴

(۸) آپ ہیں (اثر پردیش کے موجودہ شعرا)

۶۱۹۸۴ حصہ دوم

(۹) آپ تھے (تذکرہ شعرائے قصبات

۶۱۹۸۵ اودھ) حصہ دوم

(۱۰) دبستان امیر مینائی ۶۱۹۸۵

(۱۱) آپ ہیں (اثر پردیش کے موجودہ شعرا)

۶۱۹۸۶ حصہ سوم

(۱۲) تذکرہ شعرائے اثر پردیش (جلد ۱۱) ۶۱۹۸۶

(۱۳) " " " (جلد ۱۲ و ۱۳) ۶۱۹۸۷

اعزازات، انعامات: ۶۱۹۷۸، ۶۱۹۸۲، ۶۱۹۸۴، اور ۶۱۹۸۶ میں اثر پردیش

اردو اکادمی سے اور ۶۱۹۸۲ میں مغربی بنگال اردو اکادمی سے

انعامات ملے۔

عشرت ظہیر (سید محمد عشرت)

والد کا نام: سید محمد ظفر

تاریخ پیدائش: ۲ جنوری ۱۹۵۳ء، گیا (بہار)

پتہ: بنیا پوکر، گیا (بہار)

تعلیم: ایم اے (اردو)
 مشاغل، ملازمت: بہار سرکار کی ملازمت
 تصانیف: ابھرتی ڈوبتی لہریں (افسانوں کا مجموعہ) ۶۱۹۷۹

عطیہ پروین (امت الزہرا)

والد کا نام: سید محمد باقر حسین رضوی
 تاریخ پیدائش: یاد نہیں، بلگرام ضلع ہردوئی
 پتہ: ۸۱۸ اندرون قلعہ۔ رائے بریلی (یوپی)
 تعلیم: ادیب، ادیب ماہر، ادیب کامل۔ ہائی اسکول (نئی طور پر)
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف۔ خانہ داری

۶۱۹۷۱	(۱) شہلا	تصانیف:
۶۱۹۷۱	(۲) چندا	
۶۱۹۷۱	(۳) مہر لقا	
۶۱۹۷۲	(۴) زرتاج	
۶۱۹۷۲	(۵) چھوٹے سرکار	
۶۱۹۷۲	(۶) ناگن بن گئی رات	
۶۱۹۷۲	(۷) پیار کا بندھن ٹوٹے نا	
۶۱۹۷۳	(۸) تیری آنکھوں کے دیے	
۶۱۹۷۳	(۹) ناظمہ	
۶۱۹۷۴	(۱۰) خاک ہو جائیں گے ہم	
۶۱۹۷۵	(۱۱) اگر اور جیتے رہتے	
۶۱۹۷۵	(۱۲) اک شمع رہ گئی ہے	

۶۱۹۸۶ (۱۳) جس کو سمجھتے تھے میٹھا

۶۱۹۸۶ (۱۴) میرا ظرف دیکھ

۶۱۹۸۷ (۱۵) رہے تیری انجمن سلامت

کتابوں کی کل تعداد ۲۸ ہے۔

اعزازات، انعامات، تین کتابوں پر یونی اردو اکادمی نے انعامات سے نوازا۔

عقیل دیوبندی (محمد عقیل)

والد کا نام: قاری محمد عتیق

تاریخ پیدائش: ۸ اگست ۱۹۴۲ء، دیوبند (یوپی)

پتہ: مرکز المعارف - دیوبند (یوپی) ۲۴۷۵۵۴

تعلیم: فاضل دارالعلوم دیوبند - ایم اے میرٹھ یونیورسٹی - میرٹھ

مشاغل، ملازمت: مدرس دارالعلوم دیوبند

تصانیف: (۱) عربی سیکھیے ۶۱۹۷۱

علوی، ڈاکٹر سید محمد ضیاء الدین

والد کا نام: سید محمد بدر الدین علوی

تاریخ پیدائش: ۲۰ فروری ۱۹۱۸ء، بنارس

پتہ: علوی لاج، دودھ پور، علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱

تعلیم: ایم اے، ایم ایڈ، پی ایچ ڈی (جغرافیہ)

مشاغل، ملازمت: تعلیم اور جغرافیہ سے متعلق تحقیقی کام، درس و تدریس۔

تصنیف و تالیف بزبانِ انگریزی و اردو۔ لکچر شعبہ تعلیمِ مسلم
یونیورسٹی علی گڑھ

- تصانیف:
- (۱) ہندوستان کا تہذیبی ورثہ ۶۱۹۶۰
  - (۲) ایجادات کی کہانی ۶۱۹۶۲
  - (۳) عام معلومات ۶۱۹۶۳
  - (۴) انتخابات از گاندھی جی ۶۱۹۶۹
  - (۵) اصولِ تعلیم ۶۱۹۸۰
  - (۶) تدریسِ جغرافیہ ۶۱۹۸۴
  - (۷) جدید تعلیمی مسائل ۶۱۹۸۵
  - (۸) سماجیات بنیادی نظریات و تقویرات ۶۱۹۸۷

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان

اعزازات، انعامات، ۶۱۹۸۰ میں اصولِ تعلیم پر اور ۶۱۹۸۵ میں تدریسِ جغرافیہ پر
اثر پردیش اردو اکادمی نے انعامات دیے۔

علی عباس امیتہ (سید علی عباس عابدی)

- والد کا نام: سید زوار حسن عابدی
- تاریخ پیدائش: یکم جولائی ۱۹۴۵ء، موضع تاجپور ضلع جونپور (یوپی)
- پتنہ: (۱) ریسرچ آفیسر، محکمہ مین پاور پلاننگ، سکریٹریٹ، بھوپال
(مدھیہ پردیش)
- (۲) عابدی منزل، بربرہنہ، غازی پور (یوپی)
- تعلیم: ایم اے۔ (معاشیات)
- مشاغل، ملازمت: مدھیہ پردیش سکریٹریٹ میں ریسرچ آفیسر۔

- تصانیف:
- (۱) نگارِ غالب ۶۱۹۶۹
- (۲) لہو لہو ۶۱۹۷۰
- (۳) آفاقی المیہ ۶۱۹۷۱
- (۴) مہتی دیوتا (دہندی) ۶۱۹۷۲
- (۵) پتھروں کا شہر ۶۱۹۷۵
- (۶) ننھی مٹی کہانیاں ۶۱۹۸۳
- (۷) لبِ گویا ۶۱۹۸۴
- (۸) قلم کا درد (دہندی) ۶۱۹۸۵
- (۹) پروانے کی خاک ۶۱۹۸۶

اعزازات، انعامات، لبِ گویا، (شعری انتخاب) پر ہمارا شرف اور اثر پردیش کی
اردو اکادمیوں نے انعامات دیے اور مجموعی خدمات پر حکومت
مدھیہ پردیش نے سرٹیفکیٹ آف آنرز سے نوازا۔

علیم اللہ حالی (ڈاکٹر سید علیم اللہ)

- والد کا نام: سید احمد
- تاریخ پیدائش: ۱۹۴۱ء، شہر بھاگلپور (بہار)
- پتہ: فخر الدین ہاؤس، لنگر ٹولی۔ پٹنہ (بہار) ۸۰۰۰۰۴
- تعلیم: ایم اے (اردو) بنی اچھ ڈی
- مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو، ٹی پی ایس کالج، پٹنہ
- تصانیف:
- (۱) سنگِ میل (انتخابِ کلام) ۶۱۹۷۲
- (۲) سفر چلتے دنوں کا (مجموعہ کلام) ۶۱۹۸۰
- (۳) احتساب (مجموعہ مقالات) ۶۱۹۸۲

(۴) اعتبار (مجموعہ مقالات) ۱۹۸۷ء
(ایک شہری مجموعہ اور تبصروں کا مجموعہ منظر اشاعت ہے۔)

غوثی، سید ضیاء الرحمن

- والد کا نام: سید مطیع الرحمن غوثی
تاریخ پیدائش: ۲۸ فروری ۱۹۴۲ء درجنگ (بہار)
پتہ: ۱۴۳۵۔ گلانی باغ۔ دہلی ۷۔ ۱۱
تعلیم: ایم اے (عربی ۷۱-۱۹۷۱ء۔ اردو ۷۲-۱۹۷۲ء۔ فارسی ۷۳-۱۹۷۳ء)
ڈپلوما ان جرنلزم (راجستھان یونیورسٹی)
مشاغل ملازمت: سابق ایڈیٹر روزنامہ ساتھی (پٹنہ) سابق ایڈیٹر ماہنامہ مسرت
(پٹنہ) سابق انچارج شعبہ اردو بہار اسٹیٹ ٹیکسٹ بک
کارپوریشن (پٹنہ) موجودہ انفارمیشن آفیسر (دہلی انتظامیہ)
ایڈمنسٹریٹو آفیسر نرمل وقف کونسل (نئی دہلی) ایڈیٹر سماجی
دلی (دہلی)
تصانیف: (۱) آسان حساب (ترجمہ برائے درجہ اول
برائے حکومت بہار) ۱۹۷۱ء
(۲) " " (ترجمہ برائے درجہ چہارم
برائے حکومت بہار) ۱۹۷۱ء
(۳) بھارت کی تاریخ (ترجمہ برائے درجہ
ششم برائے حکومت بہار) ۱۹۷۲ء
(۴) آسان علم تمدن و معاشیات ۱۹۷۲ء
(۵) آسان حفظانِ صحت ۱۹۷۲ء

- (۶) آسان علم الاعضاء ۶۱۹۷۲
 (۷) پٹنہ (تاریخی پس منظر) ۶۱۹۷۷
 (۸) جنگ آزادی میں بہار کا حصہ ۶۱۹۷۸
 (۹) حج گائیڈ ر بہ اشتراک احمد مصطفیٰ صدیقی
 (۱۰) یو پی ایس سی کمپی ٹیشن (برائے وزارت
 محنت حکومت ہند) ۶۱۹۸۵
 (۱۱) کیمریران پرنٹنگ (برائے وزارت
 محنت حکومت ہند) ۶۱۹۸۶
 (۱۲) دیدہ ور (شخصیات کا خاکہ) ۶۱۹۸۶
 (۱۳) وطن ایک ہے (قومی یک جہتی پر مضامین
 اور نظموں کا خاکہ)

ف ق ک

* فاروقی، مولانا زید ابوالحسن

- والد کا نام: شاہ عبداللہ ابوالخیر فاروقی
 تاریخ پیدائش: ۱۳ نومبر ۱۹۰۶ء، دہلی (وفات ہوگئی۔ بہ مقام دہلی مکہ)
 پتہ: درگاہ حضرت شاہ ابوالخیر مارگ۔ دہلی ۱۱۰۰۰۶
 تعلیم: مدرسہ عبدالرب دہلی سے عربی کی فراغت۔ بعد میں جامعہ
 ازہر مصر سے تکمیل، ۲۲ دسمبر ۱۹۳۵ء
 مشاغل ملازمت: طریقہ نقش بندیہ کے مطابق اور تعینف و تالیف

تصانیف:

(۱) بزمِ خیر از زید در جواب بزمِ جمشید ۶۱۹۵۳

(۲) مجموعہ خیر البیان (خیر المورِد، خیر البیان

۶۱۹۵۴ اور نظم شامل پر مشتمل ہے)

(۳) اشکبائے غم (مجموعہ فارسی کلام) ۶۱۹۵۷

(۴) لآلی منظومہ (نظم اردو) ۶۱۹۵۸

(۵) خیر النقال فی اثبات رویت الہلال ۶۱۹۵۹

(۶) علامہ ابن تیمیہ اور ان کے ہم عصر علماء ۶۱۹۶۷

(۷) مسئلہ ضبط ولادت ۶۱۹۶۸

(۸) منہج الألباء ۶۱۹۷۰

(۹) وحدۃ الوجود ۶۱۹۷۰

(۱۰) ۱، ۲، ۳ (فارسی) ۶۱۹۷۱

(۱۱) مقاماتِ خیر ۶۱۹۷۲

(۱۲) مقاماتِ اخبار (فارسی) ۶۱۹۷۴

(۱۳) حضرت مجدد اور ان کے ناقدین ۶۱۹۷۶

(۱۴) سوانح حیات شاہ بلال ۶۱۹۷۹

(۱۵) مولانا اسماعیل اور تقویت الایمان ۶۱۹۸۴

ان کے علاوہ سات کتابیں اور ہیں جن میں سے چار

فارسی کی اور تین عربی کی ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر۔ مصر۔ فلسطین۔ عراق۔ شام۔ مکہ معظمہ متعدد بار۔ افغانستان

تین مرتبہ۔ پاکستان متعدد بار۔

فکری پیدایونی (ڈاکٹر نجم عبدالقادر)

والد کا نام: عبدالہادی القادری
 تاریخ پیدائش: ۱۹۴۵ء، بدایوں (یوپی)
 پتہ: مکان نمبر ۳۴۱-۶-۵۔ نام پٹی-جیدر آباد (اے پی) ۱۰۰۰۰۵
 تعلیم: ایم اے (اردو) پی ایچ ڈی
 مشاغل، ملازمت:

- تصانیف: (۱) حسرت - حیات اور شخصیت ۱۹۶۴ء
 (۲) زرد پودوں کا خواب ۱۹۷۰ء
 (۳) حسرت - عظیم انسان، شاعر اور نقاد
 (تحقیقی مقالہ) زیرِ طبع

فکری، سید محمد ابراہیم

والد کا نام: سید نعل
 تاریخ پیدائش: ۲۴ اکتوبر ۱۹۲۴ء، احمد نگر (ہمارا شہر)
 پتہ: ۱۲ ظفر منزل جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ہائی اسکول (جامعہ ملیہ اسلامیہ) فاضل دیوبند۔ مولوی
 فاضل پنجاب۔

مشاغل، ملازمت: دلی انتظامیہ دلی سے ریٹائرڈ۔

- تصانیف: (۱) قومی جھنڈے کی کہانی ۱۹۶۵ء
 (۲) پنجایت راج ۱۹۶۶ء
 (۳) مور۔ ہمارا قومی پرندہ ۱۹۶۹ء

(۱) ہمارا قومی گیت

۶۱۹۸۵

اعزازات، انعامات: قومی جھنڈے کی کہانی اور مود۔ ہمارا قومی پرندہ کے
مسودے پر حکومت ہند وزارت تعلیم (نئی دہلی) سے
اور پنچایت راج کے مسودے پر وزارت کمیونٹی ڈیولپمنٹ
حکومت ہند سے انعامات ملے۔ حکومت ہند سے مجاہد آزادی
کا وظیفہ مل رہا ہے۔

* فہمی، مفتی شوکت علی

والد کا نام: مفتی برکت علی

تاریخ پیدائش: ۲۴ دسمبر ۱۹۰۱ء (وفات: ۱۵ اپریل ۱۹۹۳ء بر مقام دہلی ۴)

پتہ: ماہنامہ دین و دنیا۔ نزد جامع مسجد۔ دہلی ۱۱۰۰۰۶

تعلیم: میٹرک

مشاغل، ملازمت: صحافت۔ ۱۹۲۴ء سے ماہنامہ دین و دنیا کی ادارت
کے فرائض انجام دے رہے ہیں۔ اس دوران میں روزنامہ
عادل، سہ روزہ عادل، ہفتہ وار طاقت، ہفتہ وار
دین و دنیا اور رسالہ اسلامی دنیا کی ادارت کے فرائض
انجام دیے۔

تصانیف: (۱) مکمل تاریخ اسلام ۶۱۹۵۱

(۲) ہندوستان پر مغلیہ حکومت ۶۱۹۵۶

(۳) ہندوستان پر اسلامی حکومت ۶۱۹۵۷

(۴) فلاح دین و دنیا ۶۱۹۵۷

(۵) انقلاب کی خبریں (تاریخ) ۶۱۹۵۷

(۷) انگریز کاشٹرناک دور حکومت

(۷) اردو حدیث

(۸) ڈکٹری معنای القرآن

(۹) ہند اور پاک کے اولیا

(۱۰) مجاہدین اسلام کے کارنامے

(۱۱) یزید کی محبوبہ (افسانے)

(۱۲) فرعون کا معاشقہ (۵۰)

(۱۳) داستان کربلا

(۱۴) دختران اسلام

(۱۵) قرآن کی کہانیاں

کتابوں کی کل تعداد ۲۵ ہے۔

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان

اعزازات و انعامات: ۱۹۸۶ء میں اردو اکادمی دہلی سے صحافت کے ایوارڈ کا

اعزاز حاصل ہوا۔

قدرِ عرفی (ابو زاہد تیزی حسینی)

والد کا نام: سید شاہ محمد تسلیم حسینی

تاریخ پیدائش: ۱۳۳۰ھ، حیدرآباد (۱۷۰۰ء)

پتہ: مکان نمبر ۶۲۶-۳-۲۰، باغِ فرید و بجاہ موسیٰ باولی حسینی، علم

روڈ۔ حیدرآباد (۱۷۰۰ء) ۲۶۴-۵

تعلیم: مولوی اور منشی فاضل (جامعہ نظامیہ حیدرآباد)

مشاغل و ملازمت: آب رسانی بلدیہ حیدرآباد سے وظیفہ حسنِ خدمت پر

سبکدوشی کے بعد شعر و ادب کی خدمت

- تصانیف: (۱) قدرِ سخن (حمد و نعت کا مجموعہ) ۶۱۹۶۷
 (۲) قدرِ سخن (منقبت و سلام کا مجموعہ) ۶۱۹۶۸
 (۳) قدرِ سخن (غزلیات کا مجموعہ) ۶۱۹۶۹
 (۴) والا شانِ قدرِ سخن (فارسی کلام کا مجموعہ) ۶۱۹۸۳
 بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب بسلسلہ حج بیت اللہ

قربان (ڈی اے ہیرین)

- والد کا نام: پادری اے ہیرین
 تاریخِ پیدائش: ۱۲ مارچ ۱۹۱۹ء، مروہہ (ضلع مراد آباد - یوپی)
 پتہ: بی۔ ۷۷، آداس ویکاس کالونی، سہارنپور (یوپی)
 تعلیم: ایم اے (انگریزی - اردو) بی۔ ٹی۔ کامل (فارسی)
 اعلیٰ قابل (اردو)
 مشاغل، ملازمت: درس و تدریس
 تصانیف: (۱) شکسپیر کی کہانیاں ۶۱۹۷۵
 (۲) مثنوی داستانِ عجیب عرف
 ۶۱۹۷۷ حیاتِ مسیح
 ۶۱۹۸۰ (۳) فکرِ حسین
 ۶۱۹۸۳ (۴) اردو کے مسیحی شعراء
 ۶۱۹۸۵ (۵) حرفِ آرزو
 ۶۱۹۸۷ (۶) صلیب کا درد (مجموعہ کلام)
 بیرونی ممالک کا سفر: نیپال۔

قرۃ العین حیدر

والد کا نام : سید سجاد حیدر یلدرم
 تاریخ پیدائش : ۳۰ جنوری ۱۹۲۶ء (علی گڑھ، یوپی)
 پتہ : فلیٹ ۷، ٹاور ۲، ڈاکر باغ، نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم : ایم اے (انگریزی) لکھنؤ یونیورسٹی - جیولزم
 مشاغل، ملازمت : ۱۹۵۰ء میں وزارت اطلاعات و نشریات حکومت پاکستان، کراچی -
 لندن میں پاکستانی ہائی کمیشن میں پریس اتاشی - پی۔ آئی۔ اے -
 میں انفارمیشن آفیسر - وزارت اطلاعات و نشریات میں ڈاکو منٹری
 فلم سازی اس کے بعد ہجرت کر کے ہندوستان آ گئیں۔ امپرنٹ - کی
 ایڈیٹر ۶۸-۶۹-۱۹۶۳ء - اسٹریٹوگی آف انڈیا ۷۵-۷۶-۱۹۶۸ء اس کے
 بعد تصنیف و تالیف -

۱۹۴۹ء	(ناول)	میرے بھی صنم خانے	۱- تصانیف :
۱۹۴۷ء	(افسانے)	ستاروں سے آگے	۲-
۱۹۵۲ء	(ناول)	سفینہ غم دل	۳-
۱۹۵۴ء	(افسانے)	شیشے کے گھر	۴-
۱۹۵۶ء	(ناول)	اگ کا دریا	۵-
۱۹۶۵ء	(افسانے)	پت جھڑکی آواز	۶-
۱۹۷۷ء	(سوانحی ناول جلد اول)	کارِ جہاں دراز ہے	۷-
۱۹۷۹ء	(" " دوم)	" "	۸-
۱۹۷۹ء	(ناول)	آخر شب کے ہم سفر	۹-
۱۹۷۹ء	(سفر نامہ ایران)	کوہ دماوند	۱۰-
۱۹۸۱ء	(" ")	چازا ناولٹ (دل دیا سیتا بہن چائے کے باغ اگلے جنم موہے بلیا دیکھو)	۱۱-

- ۱۲- روشنی کی رفتار (افسانے) ۱۹۸۲ء
 ۱۳- پکچر گیلری (شخصی خاکے/مضامین) ۱۹۸۳ء
 ۱۴- گردش رنگ جہن (ناول) ۱۹۸۴ء
 ۱۵- چاندنی بیگم (") ۱۹۹۰ء
 علاوہ ازیں انگریزی کتابوں کے تراجم اور بچوں کی روسی کتابوں کے تراجم مزید ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: یورپ کے مختلف ممالک، امریکہ، کنیڈا، روس وغیرہ متعدد ممالک کا سفر کر چکی ہیں۔

اعزازات، انعامات: ۱۹۶۷ء میں افسانوی مجموعہ ”پت جھڑکی آواز“ پر ساہتیہ اکادمی ایوارڈ۔
 ۱۹۶۹ء میں تراجم پر سوویت لینڈ نہرو ایوارڈ، ۱۹۹۰ء میں بھارتیہ گیان پیٹھ ایوارڈ۔ اس سے پہلے غالب ایوارڈ اور اردو اکادمیوں کے متعدد ایوارڈ، نیز حکومت ہند سے پدم شری۔ (معلومات ماخوذ از ہوز ہوائے انڈین رائٹرز ص ۲۳۱ عالمی اردو ادب ۱۹۸۶ء مرتبہ نند کشور وکرم ص ۲۰۳)

قریشی، ڈاکٹر اقصیٰ شام الحق

- والد کا نام : الحاج حکیم افتخار الحق تکمیلی
 تاریخ پیدائش : ۲۴ دسمبر ۱۹۴۳ء بسل پور ضلع جلی بھیت (یوپی)
 پتہ : ٹوپ دروازہ، لکھنؤ (یوپی)
 تعلیم : ایف۔ ایم۔ بی۔ ایس۔ لکھنؤ۔
 ایم۔ ڈی۔ یونانی (علیگ)

مشاغل، ملازمت، درس و تدریس۔ ریڈر و صدر شعبہ علم الادویہ۔ اسٹیٹ
تکمیل الطب کا لچ لکھنؤ۔

تصانیف: (۱) طبی کلیات ۶۱۹۸۳

(۲) رہنمائے تشخیص ۶۱۹۸۴

(۳) مقدمہ علم الادویہ ۶۱۹۸۵

اعزازات و انعامات: طبی کلیات پر انٹرپریڈیش اردو اکادمی اور بہار اردو
اکادمی سے۔ مقدمہ علم الادویہ پر انٹرپریڈیش اردو اکادمی سے
انعامات ملے۔

قیصر امروہوی (سید محمود حسن)

والد کا نام: سید مقبول حسن قابل

تاریخ پیدائش: ۱۹ اگست ۱۹۱۹ء امروہہ (ضلع مراد آباد۔ یوپی)

پتہ: ۱۲/۴ زہرہ باغ۔ علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱

تعلیم: فاضل جامعہ ناظمیہ لکھنؤ۔ فاضل ادب (عربی) لکھنؤ یونیورسٹی۔

فقیہہ فاضل (الہ آباد) دبیر کامل (فارسی) لکھنؤ یونیورسٹی۔

ادب کامل (اردو) اگرہ یونیورسٹی

مشاغل، ملازمت: ۶۱۔ ۱۹۴۵ء رضوانہ بریری رام پور بحیثیت محافظ کتب۔

۶۶۔ ۱۹۶۱ء انسٹی ٹیوٹ آف اسلامک اسٹڈیز مسلم یونیورسٹی

علی گڑھ۔ ۸۵۔ ۱۹۷۷ء مولانا آزاد لائبریری مسلم یونیورسٹی۔

تصانیف: (۱) اصول فہرست نگاری و مشرقی کتاب

۶۱۹۷۵ (قانون کے لیے)

(۲) کلام علی بن ابی طالب (تدوین و ترتیب) ۶۱۹۷۶

- (۳) فہرست مخطوطات مولانا آزاد لائبریری علی گڑھ
ذخیرہ شیفٹہ ۶۱۹۸۲
- (۴) سرسید کی علمی تحریریں ۶۱۹۸۲
- (۵) فہرست مخطوطات مولانا آزاد لائبریری
علی گڑھ: ذخیرہ آفتاب ۶۱۹۸۳
- (۶) فہرست مخطوطات مولانا آزاد لائبریری
علی گڑھ: ذخیرہ احسن مارہروی ۶۱۹۸۳
- (۷) عشری درجہ (ترجمہ اردو ڈیوی ڈبیل
کلاسی فیکیشن) ۶۱۹۸۵
- (۸) مرآة التصوف (تصوف پر اہم مخطوطات
کی جزوی فہرست) ۶۱۹۸۵
- (۹) فہرست مخطوطات: ذخیرہ قطب الدین زیر طبع

کلیم عاجز (ڈاکٹر کلیم احمد)

- والد کا نام: کفایت حسین
تاریخ پیدائش: ۱۱ اکتوبر ۱۹۲۴ء، قصبہ تیلہاڑہ (ضلع پٹنہ)
پتہ: جزل بیڈنگ اسٹور متصل بی این کالج۔ پٹنہ (بہار) ۸۰۰۰۰۴
تعلیم: ایم اے بی ایچ ڈی
مشاغل، ملازمت: ریڈر شعبہ اردو پٹنہ کالج پٹنہ یونیورسٹی
تصانیف: (۱) مجلس ادب ۶۱۹۶۰
(۲) وہ جو شاعری کا سبب ہوا ۶۱۹۷۶
(۳) جہاں خوشبو ہی خوشبو تھی ۶۱۹۸۱

- ۱۴۱ یہاں سے کعبہ کعبہ سے مدینہ ۶۱۹۸۱
 (۵) اک دیس اک بدیسی ۶۱۹۸۱
 بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ و کیناڈا، ۶۱۹۷۹، ۶۱۹۸۱، ۶۱۹۸۴، سعودی عرب
 ۶۱۹۷۸، ۶۱۹۷۹، ۶۱۹۸۱، ۶۱۹۸۴، ۶۱۹۸۶، ڈوبئی
 ۶۱۹۸۱، ابوظہبی ۶۱۹۸۱، پاکستان آٹھ مرتبہ۔
 اعزازات، انعامات: اعلان سے پرہیز

کے کے کھلڑ (کلڈیپ کرشن کھلڑ)

- والد کا نام: لچھمن داس کھلڑ
 تاریخ پیدائش: ۲۸ اپریل ۱۹۳۱، منڈی بہاؤ الدین (گجرات)
 پتنہ: ۶/۱۲ جی۔ راجوری گارڈن۔ نئی دہلی
 تعلیم: ایم اے (تاریخ، انگریزی) پنجاب یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: ۵۴-۱۹۵۱: گورنمنٹ کالج گورداسپور اور گورنمنٹ کالج فریدکوٹ
 میں لکچرر۔ ان دنوں وزارت تعلیم حکومت ہند میں
 ڈائریکٹر۔

- تفانیف:
 (۱) ہمارا بہت سنگھ (انگریزی) ۶۱۹۸۰
 (۲) شہید بھگت سنگھ " ۶۱۹۸۱
 (۳) " (ہندی) ۶۱۹۸۲
 (۴) اردو کا آخری نقاد ۶۱۹۸۲
 (۵) اردو ناول کا نگار خانہ ۶۱۹۸۳
 (۶) امیر خسرو اور ہمارا مشترکہ کلچر ۶۱۹۸۳
 (۷) شہید بھگت سنگھ (اردو) ۶۱۹۸۴

ل م ن و ہ

لطیفہ حسین

والد کا نام: محمد باقر عثمانی
 تاریخ پیدائش: ۶ مارچ ۱۹۴۲ء، مقام الہ آباد
 پتہ: اے ۲۰۷ - مسجد روڈ - ذاکر نگر - جامعہ نگر نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵
 تعلیم: ایم اے بی ایڈ
 مشاغل/ملازمت: لکچر علوم شہریت قدوائی گرس انٹر کالج - الہ آباد
 تصانیف: (۱) ہمارے دو دشمن شراب اور سگریٹ
 (۲) زندگی کے گاہک حادثے
 بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان
 اعزازات/انعامات: انعامات بذریعہ محکمہ تعلیم گورنمنٹ آف انڈیا (شعبہ
 تعلیم بالغان)

محسن زبیدی (سید محسن رضا زبیدی)

والد کا نام: سید علی رضا زبیدی
 تاریخ پیدائش: ۱۰ جولائی ۱۹۳۵ء، سید واڑہ، بہار پانچ دیوٹی
 پتہ: ۲۶۴، سیکٹر ۴، آر۔ کے پورم، نئی دہلی

تعلیم: ایم اے (معاشیات) لکھنؤ یونیورسٹی
 مشاغل/ملازمت: ڈپٹی سکرٹری، وزارت محنت، حکومت ہند نئی دہلی
 تصانیف: (۱) شہر دل (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۱
 (۲) رشتہ کلام " ۶۱۹۷۸
 بیرونی ممالک کا سفر: تھائی لینڈ، ہانگ کانگ، سنگاپور، ملیشیا، انڈونیشیا،
 تائیوان، جاپان، الجیریا۔
 اعزازات/انعامات: رشتہ کلام، پریوپی اردو اکادمی کا انعام ملا۔

* محسنی، امتہ الرحمن

والد کا نام: یوسف انصاری
 تاریخ پیدائش: ۲ اپریل ۱۹۶۲ گنگوہ، سہارن پور۔ (وفات ہو گئی۔ بہ مقام علی گڑھ)
 پتہ: "مسکن" سرسید روڈ دودھ پور۔ علی گڑھ (یوپی) ۲۰۲۰۰۱
 تعلیم: فارسی عربی
 مشاغل/ملازمت: مطالعہ اور تصنیف و تالیف
 تصانیف: (۱) پانچ جاسوس (بچوں کے لیے)
 ناول ۶۱۹۸۶
 (۲) جین آئیر (انگریزی ناول کا ترجمہ) زیر طبع
 بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان اور کینیڈا۔
 اعزازات/انعامات: ۱۹۸۷ء میں اتر پردیش اردو اکادمی سے
 انعام ملا۔

(پروفیسر) محمد شفیع

والد کا نام: حسین علی
تاریخ پیدائش: یکم اگست ۱۹۲۴ء
پتہ: شفیع منزل سرسید نگر علی گڑھ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔

(پو پی) ۲۰۲۰۱

تعلیم: ایم اے (علیگ) پی ایچ ڈی (لندن)
مشاغل، ملازمت: پروفیسر شعبہ جغرافیہ علی گڑھ مسلم یونیورسٹی علی گڑھ
تصانیف: (۱) ذراعتی جغرافیہ ۱۹۸۴ء
بیرونی ممالک کا سفر: انگلستان، متحدہ امریکہ، کناڈا، میکسیکو، روس، جاپان،
سعودی عرب، شام، کویت، مصر، یوگنڈا، تنزانیہ،
فرانس، اسپین۔

اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی سے انعام ملا۔ مصنف کو جغرافیائی
خدمات پر فرانس، بلجیم اور شام میں تمغات سے نوازا گیا۔

محمد یوسف ٹینگ

والد کا نام: خواجہ عبدالرزاق ٹینگ
تاریخ پیدائش: ۱۲ مارچ ۱۹۶۱ء، شوپیان
پتہ: ۳۳۵۔ خواجہ رنگر۔ سری نگر (جٹوں و کشمیر)
تعلیم: بی اے (آنرڈ)

مشاغل، ملازمت: ایڈیٹر ماہنامہ تعمیر (سری نگر) ۶۲-۵۶-۱۹۵۶۔ ایڈیٹر دو ماہی
خیرازہ (سری نگر) ۶۳-۶۰-۱۹۶۳ء ڈائریکٹر محکمہ اطلاعات جٹوں

دکثیر ۷۶۔۶۱۹۷۵۔ سکریٹری جموں و کشمیر کلچرل اکادمی
۶۱۹۷۳ تا حال۔

تصانیف:

(۱) ہی ماں

(۲) پریت اور پنکھٹ

(۳) تلاش (تحقیقی و تنقیدی مضامین کا مجموعہ)

(۴) آتش چنار (شیخ محمد عبداللہ کی خودنوشت

سوانح عمری کی ترتیب و تشکیل)

(۵) کشمیری زبان اور شاعری (عبدالاحد کی

کتاب کی ترتیب و تدوین)

(۶) کشمیر میں اردو (عبدالقادر سردری کی کتاب

کی ترتیب و تدوین)

بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان کا سرکاری سفر (۱۹۸۳ء)

مسعود الحق

والد کا نام: اظہر حسین

تاریخ پیدائش: ۲۱ ستمبر ۱۹۳۱ء بارہ بٹلی (یوپی)

پتہ: ڈاکرنگر۔ جامعہ نگر۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۵

تعلیم: ایم اے (اردو) ایم ایڈ

مشاغل ملازمت: تدریس (ریڈ ان ایجوکیشن، جامعہ ملیہ اسلامیہ)

تصانیف: (۱) تاریخ تعلیم ہند (ترجمہ سید نور اللہ اور

جی پی نانگ)

(۲) ہندوستان میں مسلم حکومت کی اساس (ترجمہ)

مشتاق (حافظ مشتاق احمد انصاری)

- والد کا نام: شفیع احمد
 تاریخ پیدائش: ۱۲ دسمبر ۱۹۵۴ء، گنج مراد آباد (پوپی)
 پتہ: قصبہ ملاٹوال۔ محلہ مرزا پور۔ ضلع ہر دوتی (پوپی)
 تعلیم: حافظ قرآن۔ درس قرآن دارالعلوم دیوبند۔ دینی بی اے۔ ایم ایس
 مشاغل/ملازمت: طبابت۔ امام مسجد۔ درس و تدریس۔ شعر و سخن۔ قاضی قصبہ۔
 تصانیف: (۱) بہار حسین ۱۹۷۲ء
 (۲) نغمہ احمد ۱۹۷۵ء
 (۳) ریاض رسول ۱۹۷۵ء
 (۴) گلزار مدینہ زیر طبع
 اعزازات/انعامات: مقابلہ قرأت میں انعام ملا۔

مطہر، بلجیت سنگھ

- والد کا نام: رتن چند اہلوالیہ
 تاریخ پیدائش: ۸ مارچ ۱۹۳۲ء، مقام دسویہ (ضلع ہوشیار پور)
 پتہ: سیکٹر ۱، کوارٹر ۲۳۱۔ رام اکر شاہ پورم۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۲
 تعلیم: ایم اے (اردو) دہلی یونیورسٹی
 مشاغل/ملازمت: سرکاری ملازمت (ترقی اردو بورڈ۔ نئی دہلی)
 تصانیف: (۱) مشاہدہ غالب ۱۹۶۹ء
 (۲) گیتا اور غالب ۱۹۶۹ء

- (۳) غالب کی کہانی اسی کی زبانی (ہندی) ۶۱۹۶۹
 (۴) غالب ایڈ ۱۸۵۷ (انگریزی) ۶۱۹۶۹
 (۵) حسن و نود (شعری مجموعہ) ۶۱۹۶۹
 (۶) چار فقیروں کی کہانی ۶۱۹۷۰
 (۷) فکر و جذبہ ۶۱۹۷۰
 (۸) وجہ پتر (ظفر نامہ - پنجابی) ۶۱۹۷۳
 (۹) فنِ طباعت ۶۱۹۷۷
 (۱۰) اخبار نویسی کے ابتدائی اصول ۶۱۹۷۷
 (۱۱) زندگی سے موت تک (شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۸
 (۱۲) بوند بوند آگ ۶۱۹۸۲
 (۱۳) حکیم آغا خاں عیش اور ہریانہ کے دیگر مشاہیر ۶۱۹۸۳
 (۱۴) کبیر و غالب کا تقابلی مطالعہ ۶۱۹۸۴
 (۱۵) اردو کا مکمل باغی شاعر کبیر ۶۱۹۸۵

ان کے علاوہ دو کتابیں ہندی میں اور ایک عربی میں ہے
 کل تعداد ۱۸ ہے۔

اعزازات، انعامات: فنِ طباعت پر اثر پردیش اردو اکادمی سے، حکیم آغا خاں عیش اور ہریانہ کے دیگر مشاہیر پر اردو اکادمی دہلی سے، زندگی سے موت تک، اخبار نویسی کے ابتدائی اصول اور اردو کا مکمل باغی شاعر - کبیر پر ہریانہ اردو اکادمی سے انعامات ملے اور "کبیر اور غالب کا تقابلی مطالعہ" پر ساہتیہ اکادمی نئی دہلی سے ۸۶-۱۹۸۵ کے لیے وظیفہ دیا گیا۔

منظور ہاشمی (منظور نبی ہاشمی)

والد کا نام: سید اطہر حسین اطہر
تاریخ پیدائش: ۱۴ ستمبر ۱۹۳۵ء، بدایوں (یوپی)
پتہ: اسسٹنٹ لائبریرین، مولانا آزاد لائبریری، مسلم یونیورسٹی
علی گڑھ۔

تعلیم: ایم اے (اردو - انگریزی)، بی ایل ایس سی
مشاغل، ملازمت: ملازمت

تصانیف: (۱) بارش (شعری مجموعہ)
۶۱۹۸۲
بیرونی ممالک کا سفر، سعودی عرب، پاکستان
اعزازات، انعامات: اتر پردیش اردو اکادمی نے انعام دیا۔

مستور سبزواری (ظفر حسین)

والد کا نام: مولوی سید حامد علی نقوی
تاریخ پیدائش: ۱۰ جولائی ۱۹۳۲ء، سنبھل (مراد آباد - یوپی)
پتہ: ڈاک خانہ نوح خلیج گڑھ گانواں (ہریانہ) ۱۲۲۱۰۷
تعلیم: ایم۔ اے۔ بی ایڈ
مشاغل و ملازمت: درس و تدریس ٹریننگ اسکول نوح - ریسرچ اسکالر
تصانیف: (۱) خزینہ سخن (تذکرہ شعرائے سنبھل) ۶۱۹۶۳
(۲) مابھی دھیرے چل (پہلا شعری مجموعہ) ۶۱۹۷۱

(۳) بزرگ آتش سوار (دوسرا شعری مجموعہ) ۶۱۹۸۳

(۴) پت جھڑکے مسافر (ناول) ۶۱۹۸۷

اعزازات و انعامات: خزانہ سخن پر دہلی سہتیہ اکادمی نے تو صیفی سرفیکٹ سے نوازا اور بزرگ آتش سوار پر ہریانہ سہتیہ اکادمی اتر پردیش اردو اکادمی اور بہار اردو اکادمی نے انعامات دیے۔

نذیری، مولانا جمیل احمد

والد کا نام: مولانا نذیر احمد

تاریخ پیدائش: ۱۱ اگست ۱۹۵۵ء، مقام گنا (مدھیہ پردیش)

پتہ: موضع نواہ۔ قصبہ مبارک پور ضلع اعظم گڑھ (یوپی) ۲۰۶۴۴

تعلیم: فاضل دیوبند، مولوی، عالم، فاضل (الہ آباد عربی و فارسی بورڈ)

مشاغل، ملازمت: جامعہ عربیہ احیاء العلوم مبارک پور میں درس و تدریس اور

افتخار نویسی۔ ایڈیٹر دوماہی "ندائے فضلا" مبارکپور۔

تصانیف: (۱) بادۂ وحدت و حقیت (مجموعہ) ۶۱۹۷۷

(۲) آپ تقریر کیسے کریں (حصہ دوم) ۶۱۹۷۸

(۳) گلہ ستہ لعت ۶۱۹۷۸

(۴) فرقہ وارانہ فسادات اور مسلمان ۶۱۹۷۹

(۵) اسلام اور عہد حاضر ۶۱۹۷۹

(۶) رضا خانیت کا تنقیدی جائزہ ۶۱۹۸۱

- (۷) دولت اور عزت اسلام کی نظریں ۶۱۹۸۲
 (۸) مسلمان کیا کریں؟ ۶۱۹۸۲
 (۹) فوری ہدایت (تفتیح مجموعہ) ۶۱۹۸۲
 (۱۰) مسئلہ ایصالِ ثواب ۶۱۹۸۲
 (۱۱) رضا خانی ترجمہ و تفسیر پر ایک نظر ۶۱۹۸۲
 (۱۲) فتاویٰ احیاء العلوم (جلد اول) ۶۱۹۸۲
 (۱۳) گھریلو جھگڑے اور ان کا حل قرآن کی روشنی میں ۶۱۹۸۲
 (۱۴) نان نفقہ کا مسئلہ ۶۱۹۸۵
 (۱۵) نکاح، جہیز، بارات اور اسلامی تعلیمات ۶۱۹۸۶

وششت، لکشمی نرائن تابش دہلوی

- والد کا نام: پنڈت کمر پارام
 تاریخ پیدائش: ۱۰ مارچ ۱۹۲۹ء، دہلی
 پتہ: مکان نمبر ۳۳، بازار لیں، وششت بھون، جنگ پورہ
 (بھوگل) نئی دہلی ۱۱۰۰۱۲
 تعلیم: ایم اے (اردو)، ایم اے (تاریخ) بی ایڈ (جامعہ)
 مشاغل، ملازمت: سرکاری ملازمت، پوسٹ گریجویٹ ٹیچر (تاریخ) (دہلی)
 ایڈمنسٹریشن، دہلی
 تصانیف: (۱) دھرتی بلیدان کی (سکھ گروؤں کی قربانیاں)
 اور دیگر نظمیں ۶۱۹۸۵
 (۲) حضرت محبوب الہیؑ کا پیغام (تعلیمات و ارشادات) ۶۱۹۸۶

وقار صدیقی (ڈاکٹر وقار الحسن صدیقی)

والد کا نام: ڈاکٹر مختار احمد صدیقی
 تاریخ پیدائش: ۱۱ ستمبر ۱۹۳۶ء، رسول پور (ضلع غازی پور۔ یوپی)
 پتہ: ۵۵۸۔ اے سیکٹر III۔ آر کے پورم۔ نئی دہلی ۱۱۰۰۲۲
 تعلیم: ایم اے۔ ڈپلوما آرکائیوز۔ پی ایچ ڈی (آرکیالوجی)
 مشاغل، ملازمت: ماہر آثارِ قدیمہ (ڈائریکٹر آر کے لاجیکل سروے آف انڈیا۔
 نئی دہلی۔

تصانیف: (۱) تاریخ آثارِ قدیمہ ۱۹۶۱ء
 اس کے علاوہ چند کتابیں انگریزی میں ہیں۔
 بیرونی ممالک کا سفر: امریکہ۔ روس۔ ایران۔ پاکستان وغیرہ۔

وکر، نند کشور

والد کا نام: رام لال دت
 تاریخ پیدائش: ۱۷ ستمبر ۱۹۲۹ء، راولپنڈی (پاکستان)
 پتہ: جے۔ ۶۔ کرشن نگر۔ دہلی ۱۱۰۰۵۱
 تعلیم: ایم اے۔ فارسی ۱۹۵۸ء (پنجاب یونیورسٹی) ایم اے اردو
 ۱۹۶۶ء (دہلی یونیورسٹی)
 مشاغل، ملازمت: صحافت

تصانیف: (۱) یادوں کے گنڈر (ناول) ہندی میں ۱۹۶۱ء

- (۲) غالب - حیات اور شاعری ۶۱۹۶۹
 (۳) کو اپریٹوڈیری ۶۱۹۶۹
 (۴) گرہ دہ (ناول کا ترجمہ) ۶۱۹۷۱
 (۵) سفید انقلاب ۶۱۹۷۳
 (۶) پہیلیاں (بہ اشتراک شہباز حسین) ۶۱۹۷۸
 (۷) رنگ برنگ پھول (") ۶۱۹۷۹
 (۸) یادوں کے کھنڈر (ناول اردو میں) ۶۱۹۸۱
 (۹) محمد حسین آزاد ۶۱۹۸۲
 (۱۰) منتخب افسانے (۶۱۹۸۲) ۶۱۹۸۳
 (۱۱) اردو (۶۱۹۸۳) ۶۱۹۸۳
 (۱۲) منتخب افسانے (۸۶-۶۱۹۸۴) ۶۱۹۸۶
 (۱۳) عالمی اردو ادب (۶۱۹۸۶) ۶۱۹۸۶

بیرونی ممالک کا سفر: فرانس، برطانیہ، امریکہ، کینیڈا، نیپال
 اعزازات و انعامات: کو اپریٹوڈیری اور سفید انقلاب پر وزارتِ زراعت سے
 ۶۱۹۷۰ اور ۶۱۹۷۴ میں اور یادوں کے کھنڈر پر اتر پردیش
 اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی سے انعامات ملے۔

* ہنسراج رہبر

والد کا نام: تاریخ پیدائش: ۹ مارچ ۱۹۱۳ء، ہریاد سنگران، پٹیالہ۔ (وفات: ۲۳ جولائی ۱۹۹۴ء، دہلی)
 پتہ: ایس۔ ۱۶، نوین شاہدرہ۔ دہلی ۱۱۰۰۳۲
 تعلیم: ایم اے (تاریخ) ۶۱۹۵۲، پنجاب یونیورسٹی
 مشاغل، ملازمت: تصنیف و تالیف

- تصانیف:
- (۱) ہم لوگ (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۴۵
- (۲) نیا افق " ۶۱۹۴۷
- (۳) تارو (ناول) ۶۱۹۴۷
- (۴) پریم چند (تنقید و تحقیق) ۶۱۹۴۹
- (۵) اب اور تب (افسانوی مجموعہ) ۶۱۹۵۲
- (۶) پریڈ گراؤنڈ (ناول) ۶۱۹۵۳
- (۷) بات کی بات " ۶۱۹۶۸
- (۸) ترقی پسند ادب - ایک جائزہ ۶۱۹۶۸
- (۹) غالب بے نقاب (ہندی) ۶۱۹۷۰
- (۱۰) گاندھی بے نقاب " ۶۱۹۷۱
- (۱۱) غالب حقیقت کے آئینے میں ۶۱۹۷۳
- (۱۲) برکٹی تتلی (ناول) ۶۱۹۷۹
- (۱۳) ماؤت سے تنگ - ایک جونی (ہندی) ۶۱۹۸۲
- (۱۴) راشٹ نایک گرو گنبد سنگھ " ۶۱۹۸۳
- (۱۵) میرے سات جنم (ہندی میں چار جلدوں میں آپ بیتی) دو جلد ۶۱۹۸۷

ہندی میں تقریباً چالیس کتابیں ہیں۔

اعزازات و انعامات: ۱۹۶۳ء میں موتی لال نہرو (ہندی) پر محکمہ تعلیم بالغاں وزارت تعلیم حکومت ہند (نئی دہلی) سے انعام ملا۔ ۱۹۸۳ء میں ہندی سائتھ پریشد (دہلی) نے مجموعی خدمات پر ایوارڈ سے نوازا۔ برکٹی تتلی پر اتر پردیش اردو اکادمی اور مغربی بنگال اردو اکادمی نے انعامات دئے۔

اختر، (ڈاکٹر) محمد نجیب

- والد کا نام : حافظ محمد نور الہدیٰ
- تاریخ پیدائش : ۲۵ اکتوبر ۱۹۵۵ء (نانیہال) گڑھول شریف ضلع سیتا پٹھی، بہار
- آبائی وطن : موضع کھرولی پوسٹ کتول ضلع دربھنگا، بہار
- پتہ : مستقل (۱) : بی۔ کے۔ روڈ۔ لہیر پارسا کے درجہنگا ۸۴۶۰۰۱، بہار
- تعلیم (۱) : بی اے آنرز (اردو) ال۔ ان۔ متھلا یونیورسٹی، دربھنگا، بہار
- (۲) : ام۔ اے۔ ام۔ فل۔ پی۔ ایچ۔ ڈی (اردو) جواہر لال نہرو یونیورسٹی، نئی دہلی
- تصانیف (۱) : نئی نسل کی انشاپسندی ۱۹۷۱ء
- (۲) : جواہرات ادب (ترتیب) (اول ایڈیشن) ۱۹۷۳ء
- (دوم ایڈیشن) ۱۹۷۶ء

اختر، محمد جمیل

- والد کا نام : محمد نواب حسین
- تاریخ پیدائش : ۱۵ اگست ۱۹۵۸ء (نانیہال) گڑھول شریف ضلع سیتا پٹھی، بہار
- آبائی وطن : موضع کھرولی پوسٹ کتول ضلع دربھنگا، بہار
- پتہ : مستقل : کھرولی، کتول، دربھنگا، بہار
- موجودہ : کادیری ہاسٹل جواہر لال نہرو یونیورسٹی، نئی دہلی، ۱۱۰۰۶
- تعلیم : ایم۔ اے (اردو)۔ جواہر لال نہرو یونیورسٹی
- ایم۔ فل (اردو)۔ جواہر لال نہرو یونیورسٹی
- مشاغل : پروجیکٹ فیلو، نیشنل کونسل آف ایجوکیشنل ریسرچ اینڈ ٹریننگ، نئی دہلی
- تصانیف : اشاریہ اچکل (مترجم) ۱۹۸۸ء

کرشن مراری (کرشن مراری سہگل)

والد کا نام : لالہ لاجپت رائے
 تاریخ پیدائش : ۳ جولائی ۱۹۲۰ء، جہلم (پاکستان)
 پتہ : کوائر ۱۰۱۲ سیکٹر ۵ - آر کے پورم - نئی دہلی ۱۱۰۰۲۲
 تعلیم : ایم اے (ریاضیات) دیال سنگھ کالج (لاہور)
 مشاغل ملازمت : ۵۴-۶۱۹۴۶ : آل انڈیا ریڈیو سے وابستہ۔ اس کے بعد
 انڈین ریونیوسروس میں منتقلی۔ ۱۹۴۸ء میں انکم ٹیکس آفیسر کے
 عہدے سے سبکدوش۔ آج کل ایک کمپنی میں مشیر کی حیثیت سے
 کام کرتے ہیں۔

تصانیف : (۱) سائر رگ جاں (پہلا شعری مجموعہ) ۱۹۷۵ء
 (۲) شعلہ احساس (دوسرا شعری مجموعہ) ۱۹۸۳ء
 اعزازات انعامات : "سائر رگ جاں" پر اتر پردیش اردو اکادمی نے ۱۹۷۶ء میں
 انعام ملا۔

(ڈاکٹر) فہمیدہ بیگم

والد کا نام : محمد عبدالکریم
 تاریخ پیدائش : ۱۲ جون ۱۹۳۸ء (کرناٹک)
 تعلیم : ایم۔ اے، پی۔ ایچ ڈی
 پتہ : ۱۔ ڈاکٹر کچھہ ترقی اردو بیورو، ویسٹ بلاک ۱۱، آر کے، پورم، نئی دہلی۔
 ۲۔ مئی - III/سی-۱، موتی باغ، نئی دہلی-۲۱

ابوالکلام قاسمی

- والد کا نام : جناب حافظ عبدالجلیل
- تاریخ پیدائش : ۳۰ دسمبر ۱۹۵۰ء (درہنگ، بہار)
- پیشہ : سرسبز، جیل روڈ، بدر باغ، علی گڑھ ۲۰۲۰۰۲
- تعلیم : فضیلت (دیوبند) ایم اے (اردو و تقابلی ادب) پی، ایچ ڈی، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ۔
- مشاغل، ملازمت : ۱۹۷۶ تا ۱۹۸۴ء (پچر، اردو) شعبہ اردو مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
- ۱۹۸۴ تا ۱۹۹۳ء (ریڈر، اردو)
- ۱۹۹۳ء، فروری تا حال (پروفیسر، اردو)
- تصانیف : (۱) تخلیقی تجربہ (مضامین کا مجموعہ)
- (۲) مشرقی شعریات
- (۳) مشرق کی بازیافت (ترتیب و مقدمہ)
- (۴) ناول کافن (ترجمہ)
- (۵) ڈاکٹر ذاکر حسین (ترجمہ)
- (۶) انتخاب انعام اللہ خاں یقین (ترتیب و انتخاب) وغیرہ
- بیرونی ممالک کا سفر: پاکستان، موریشس
- اعزازات، انعامات : (۱) یوپی اردو اکادمی نے تین کتابوں پر انعامات دیے۔
- (۲) بہار اردو اکادمی نے دو کتابوں پر انعامات دیے۔
- (۳) یوپی کے گورنر نے علمی اور ادبی خدمات کے لیے انعام عطا کیا۔

بشنواز (بشارت نواز خاں)

والد کا نام : امیر نواز خاں صاحب

- تاریخ پیدائش : ۱۸ اگست ۱۹۳۵ء اورنگ آباد (مہاراشٹر)
 پتہ : محلہ گھاٹی اورنگ آباد، ۴۳۱۰۰۱
 تعلیم : ایچ ایس سی
 مشاغل : شعروادب، فلم، ٹی وی اور ریڈیو کے لیے بطور پیشہ
 تصانیف : (۱) رائیگاں (شعری مجموعہ)
 (۲) نیا ادب نئے مسائل (تنقیدی مضامین)
 اعزازات/انعامات : مہاراشٹر اردو اکادمی اسٹیٹ بورڈ، یو پی، بہار اکادمیوں کے مختلف انعامات، مراٹھی ساہتیہ پریشد مراٹھواڑہ کی جانب سے اعزاز

شافع قدوائی

- والد کا نام : حبیب احمد قدوائی
 تاریخ پیدائش : ۲۸ جون ۱۹۶۰ء، لکھنؤ
 پتہ : لکچر، شعبہ صحافت، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
 تعلیم : رہائش : نایاب لاج، بدر باغ، علی گڑھ۔ فون نمبر ۴۰۲۲۰
 ایم اے (لکھنؤ یونیورسٹی) صحافت میں ڈپلوما (اسکول آف کمیونیکیشن بی۔ سی۔ ایل۔ لندن، برطانیہ)
 ملازمت : (۱) لکچر شعبہ صحافت، علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
 (۲) آفیسران اسپیشل ڈیوٹی (رابطہ عامہ) علی گڑھ مسلم یونیورسٹی، علی گڑھ
 تصانیف : (۱) خبر نگاری (۱۹۸۸ء)
 (۲) ماسٹل مہوسدن دت (ترجمہ و ناشر ساہتیہ اکادمی ۱۹۵۵ء)
 (۳) تجزیاتی مطالعے (زیر طبع)
 (۴) دور درشن اینڈ ڈپولیمنٹ (انگریزی)
 (۵) ہمارا آئین (ترجمہ زیر طبع، ناشر نیشنل بک ٹرسٹ)

- بیرونی مالک کا سفر: برطانیہ، روس اور تھائی لینڈ۔
 اعزازات، انعامات: (۱) اتر پردیش اردو اکادمی انعام ۱۹۸۹ء
 (۲) رکن مجلس ادارت نقد و نظر، علی گڑھ
 (۳) ممبر ایشین اس کمیونیکیشن ریسرچ سینٹر، سنگاپور

غنیق اللہ

- والد کا نام: عبدالقادر
 تاریخ پیدائش: ۲ جولائی ۱۹۳۱ء، اُتھین (مذہب پرورش)
 پتہ: شعبہ اُردو، دہلی یونیورسٹی
 تعلیم: ایم۔ اے (انگریزی ادب) ایم۔ اے (اردو) پی۔ ایچ۔ ڈی
 مشاغل، ملازمت: شاعری، تنقید، تحقیق، تدریس
 تصانیف: (۱) ایک سو غزلیں
 (۲) قدر شناسی ۱۹۷۸ء
 (۳) دہلی میں اُردو نظم
 آزادی کے بعد: ۱۹۹۰ء
 (۴) ۱۹۹۰ء
 (۵) تنقید کا نیا محاورہ ۱۹۸۵ء
 (۶) بین کرتا ہوا شہر ۱۹۹۱ء
 (۷) ادبی اصطلاحات کی وضاحتی فرہنگ ۱۹۹۵ء
 بیرونی مالک کا سفر: ۱۹۸۲ء میں پاکستان کا سفر کیا۔ جس کا مقصد پاکستان کی پانچ
 یونیورسٹیوں میں اُردو کی صورت حال کا جائزہ تھا۔
 اعزازات، انعامات: (۱) مختلف صوبائی اکادمیوں کے انعامات ملے۔
 (۲) سہ ماہی اخبار خاطر اور رنگ آباد، جہاں اشتر کی ادارت ۱۹۷۱ء
 (۳) سہ ماہی تناظر دہلی کی ادارت۔ تا ۱۹۷۶ء۔

فصل امام (سید فضل امام رضوی)

قلمی نام ————— پروفیسر فضل امام

- والد کا نام : جناب سید مشتاق حسین رضوی
- تاریخ پیدائش : ۷/ اگست ۱۹۴۰ء - موضع - پانندہ پور، ضلع اعظم گڑھ
- پتہ : ۱۰، اے، بینک روڈ، الہ آباد، اتر پردیش
- تعلیم : ایم۔ اے۔ (اردو، اقتصادیات) پی ایچ ڈی، ڈی۔ لٹ،
ساہتیہ رتن رہندی، سنسکرت، عالم فاضل (عربی، فارسی)
- مشاغل، ملازمت : درس و تدریس، (۱) صدر شعبہ اردو و فارسی، راجستھان یونیورسٹی
(۲) پروفیسر شعبہ اردو، الہ آباد یونیورسٹی، الہ آباد
- (۳) چیئرمین 'اتر پردیش سکندری ایجوکیشن سروس کمیشن'، الہ آباد
- تصانیف :
- (۱) امیر اللہ تسلیم، حیات اور شاعری
- (۲) شاعرِ آخر الزماں جوش ملیح آبادی
- (۳) انیس، شخصیت اور فن
- (۴) مطالعہ عارف
- (۵) مشرقی انتقادیات، اصول و نظریات
- (۶) افکار و نظریات
- (۷) مثنوی خنجر عشق تسلیم لکھنوی
- (۸) نغمہ مسلسل یا گوہر انتخاب تسلیم لکھنوی
- (۹) دیوان درد کا نقشِ اول
- (۱۰) انیس شناسی
- (۱۱) موازنہ انیس و دبیر (ترتیب و مقدمہ ہندی اور انگریزی میں)
- دس کتابیں بھی شائع ہو چکی ہیں۔

بیرونی ممالک کا سفر: (۱) انگلینڈ (۲) پیرس (۳) اٹلی (۴) رنگون (۵) بنگلہ دیش
(۶) پاکستان۔

اعزازات و انعامات: مغربی بنگال اردو اکادمی، اتر پردیش اردو اکادمی، بہار اردو اکادمی
راجستھان اردو اکادمی سے کتابوں پر انعامات۔ امتیاز تمیز، میراوارڈ
بھوج پوری بھاشا، بھاشا و بھوشن، سہتیہ شری

قاضی سلیم

والد کا نام : قاضی حمید الدین صاحب (اڈوکیٹ)

تاریخ پیدائش : ۲۷ نومبر ۱۹۳۰ء اورنگ آباد

پتہ : ”گل مہر“ نیو عثمان پورہ اسٹیشن روڈ، اورنگ آباد (مہاراشٹر)

تعلیم : بی۔ اے مسلم یونیورسٹی علی گڑھ۔ ایل ایل بی عثمانیہ یورسٹی، حیدرآباد

مشاغل : وکالت، بزنس

ممبر مہاراشٹر لیجسلیٹو کونسل ۱۹۶۲ء سے ۱۹۷۲ء تک

ممبر پارلیمنٹ (لوک سبھا) ۱۹۸۰ء سے ۱۹۸۵ء تک

تصانیف : (۱) ”نجات سے پہلے“ مثنوی مجموعہ ۱۹۷۲ء شب خون، الہ آباد

(۲) مثنوی باغیاں و گل فروش، فائن آرٹ اورنگ آباد

(۳) ریگزاروں کے گیت، ترجمہ عربی شاعری، فائن آرٹ، اورنگ آباد

— LYRICS OF ARABIA

(۴) قاضی سلیم یا نجی کوتیا، مرہٹی ترجمہ قاضی سلیم کا منتخب کلام
مہتا پبلیکیشن، پونا۔

بیرونی ممالک کا سفر: سعودی عرب

اعزازات و انعامات: مہاراشٹر گورنمنٹ ایوارڈ، پہلے مجموعے نماز سے پہلے، ۱۹۷۳ء۔ یوپی گورنمنٹ

ایوارڈ، پہلے مجموعے نماز سے پہلے، ۱۹۷۴ء۔ مہاراشٹر اردو اکادمی اسٹیٹ ایوارڈ،

مجموعی ادبی خدمات پر ۱۹۹۲ء

